UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones uenerabilis magistri Nicolai de blony decretoru[m] doctoris. capellani episcopi Bosnomensis. ualde deseruientes populo. sed et clero utcu[m]q[ue] docto eos digne legenti. predicanti. aut ...

Nicolaus <de Plove>

Argentine, 22. XI. 1494 - 1495

Sermones Nicolai de Blony de sanctis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31214

Visual Library

¶ Sermones Nicolai de Blony de ſanctis.

Incipit tabula Al/phabetica ſup ſermones de ſanctis venera/bilis magiſtri Nicolai Blony.

Adam utruz ha/
buerit angelū cuſtodē.ſ.xliiij.c
Adultera an plus peccet adul
tero.ſermone.xxxv.b
Agnus tria ſignificat.ſer.xiiij.f.
Ambitionis ad honores magna deteſta/
tio.ſer.xxxvi.in pn.
Amor anime quis ſit bonus vel mal9.ſer/
mone.xxxvij.b c.
Angeli qre dicant piſcatores.ſer.j.d
Angel' qre ſit ſeruiēdū.ſer.xliiij.in pn.
Angeli ſemper vident faciem patris cele/
ſtis.ſer.xliiij.a
Angeli ſunt a nobis honorādi,pter quin/
qz.ſer.xliiij.b.
Angeli nob ſeruiūt,pter tria.ibidē.c
Utrū xps habuerit,priū angelū.
Angeli debēt a nob honorari ,pt' ſer.ibidē
Angelice cuſtodie ſūt tredecim effect9
Anna cōmendat a ſex.ſer.xiiij.c
Anne nobilitas attēdit ex trib9.ſ.xxxvij.a
Anne imortalitas oñdit triplicit.ibidē.
Anne pcioſitas pbat ex trib9.ibidem
Anne pdunt quadruplicit.ſer.xxxvij.c
Apoſtolorū cōmendatio ponit.ſer.ij.p to/
tū.z ſer.xxxiiij.p totū.
Aplos paupes elegit xps.qre.ſ.xxxiiij.b
Apli cōmendant a trib9.ſer.xl.a
Apoſtoli conſolabant a xpo dupliciter.ſer
mone.xlv.in pn.
Arguuntur ſex genera hominū ex ꝟtutib9
anne.ſer.xiiij.c

Beatitudo capi/
tur qntuplicit.ſer.xlvi.in pn.
Beatitudines octo explicatur.
ſermone.xlvi.in pn.
Euangeliū de octo beatitudinib9 exponit
ſermo.xlvi.p totū.
Beata vita perficitur quinqz proceſſibus.
ſermo.xviij.b.c.d.
Benignitas qdruplex xpi ad mariā mag/
dalenā oſtendit.ſer.xxxv.d
Bonū inchoare z malo fine cōcludere qd
aliud eſt qz mōſtruoſas res efficere.ſ.xl.a
In bono,incepto qttuor genera hoim nō
pſeuerāt ſz fugiūt ab acie belli.ibidē

Carnaliū deteſta/
tio ponit.ſer.j.a
Caſtellum eſt triplex.ſer.xxix.
in principio.z poſtea.
Cautela eſt duplex.ſer.xiiij.f.
Cognoſcere ſeipm facit quadruplicit fru/
ctum in hoie.ſer.xlviij.b
Columba qd ſignificet.ſer.xiiij.f
In columba duo ſunt.ibidem.
Coniugatus dupliciter poteſt eſſe melior
virgine.ſer.xv.b
Cōiugiū pcellit ꝟginitas in trib9.ibidē.
Coniugalis caſtitas vtrū par ſit ꝯtinentie
virginali.ſer.xv.a
Cōſcientie malicia deteſtat.ſer.xiiij.b
Conſcientia quō debeat purgari.ibidē.c
Conſideratio ſui facit in homine quadru
plicē fructū.ſer.xlviij.b
Conſtantia eſt triplex.ſer.l.c
Cōtemplari debem9 tria.ſer.xix.g
Conuerſatio exterior quare dicatur hone
ſta.ſer.xiiij.b
Corrigere qui vult aliuz.prius debet ipſe
peccato carere.ſer.xxxj.b
Crucis lignum,pter tria dicit benedictū.
ſermo.xxvij.b
Crux eſt triplex.ibidē.c
Crucis illi9 cornua qd ſignificent.ibidē
Crux qre dicat exaltata.ſer.lj.in pn.
Crux eſt qdruplicit exaltata.ibidē
Crucis qttuor cornua qd ſignificēt.ſ.lj.a
Titulus crucis qttuor ꝯtinet.ſer.xiij.b
Cruciat nos duplex paſſio.ſer.lj.a

Dauid fuit dupli/
citer vnctus.ſer.xiij.c.
Deſperationis ſex ſūt ſpecies.ſer/
mone.xliij.c.
Contra oēs ſpecies deſperatiōis habem9
exempla miſcdie.ibidem.
Dij quadrūplices colunt a nob.ſer.j.a
Deū quō mūdus nō cognouit.ſer.ix.a
Deus reqrit tria a nobis.ſer.xviij.d
Deus oſtendit tria circa creationē cuiuſli/
bet hominis.ſer.xxxij.a
Deus vtrū poſſit odiri.ſer.xlv.b.
Deus multa ſigna dilectionis oſtendit ge
neri humano.ſer.viij.a
Dilectionis maximū ſignum ad hominez
quod fuerit.ibidē.
Dilectionis chriſti ad Johannem quattu/

oꝛ fuerunt cauſe.ſer.xi.a
Dilectionis xp̄i ad iohannem ſex fuerunt ſigna.ibidē.b
Dilectio eſt triplex.
Dilectio mūdial' nō ē va.ꝓpter tria.ibidē.c
Dilectio ſocial' ſepe nō ē vera.ꝓpter tria
Diligend⁹ eſt xp̄s tripl'r.ſer.xi.d
Diligēs pl⁹ ⁊ min⁹ dilect⁹ vtrum ſit melioꝛ
Dilectio apud nos ſe hȝ dupl'r ſer.xi.e.
Utꝛ xp̄s pl⁹ dilexerit petrū vel iohēm
Dilectio petri ⁊ iohis ad xp̄m q̄l' fuerit.ibi.
Dilectiōis ardent̄ tria ſūt ſigna.ſ.xxxv.d.
Dilectio dei cōis ad oēs q̄ ſit.ſer.xli.a
Diligere deum quoſdā ſpecialiter quomō dicatur.ibidē.
Dignitatibꝫ ānexa ſūt tria vicia.ſ.xxxvi.b.
Diuitie nō ſunt male ſi rect⁹ oꝛdo i eis obſeruet̄ ⁊ ſtat ꝑfctōē ē ē cū diuitijs.ſ.ij.a.
In diuitijs ē triplex oꝛdo rect⁹.⁊ quō quis debeat ſe hr̄e in diuitijs.ibidē.
Non dȝ hō acq̄rere auare diuitias nec ſuccedere in auare acquiſitis.ſer.ij.a
In diuitijs non debet ſpes poni nec finis conſtitui.ibidē
Diuitijs debet hō vti.id eſt ad ſui ⁊ alioꝝ vtilitatem.ſer.ij.a
Diuites nō ↄdēnat apl's.ſed dat eis certā regulā vtendi eis.ſer.ij.a
Difficile eſt tenere diuitias ⁊ nō teneri nimis amore eaꝝ.ibidē
Doctoꝝ ꝑconia ponunt̄.ſer.xli.a
Doctores eccl'ie quō cognoſcant̄.ibidē.b
Doctores quō illuminēt eccl'iam.ibidē
Donū dei maximū q̄d ſit.ſer.viij.a
Ducis cuiuſdam carthaginenſis geſta ponuntur.ſer.iij.a.
Ebrietatis deteſtatio ponit̄.ſer.iij.a.
Ecce demōſtrat tria.ibidem
Edificioꝝ triplex materia.ſer.xxxiij.c
Elyzabeth ſancta cōmendatur a duobus.ſer.xlix.in p̄n.
Elyzabeth plura preconia ponuntur.ſermone.xlix.ꝑ totū.
Elongari debem⁹ a tribꝫ.ſer.xx.b.c.d
Epilenſia quid ſit.ſer.iij.a
Ephialtes quid ſit.ibidem
Epiſcopatus dignitas ⁊ excellentia ponitur.ſer.iiij.in princi.
Epiſcopū talē reqrire eſt difficile q̄ ſic ꝑeſt dignitate ita ⁊ ſanctitate.ibidē.
Multi defectus contingūt in electiōe platorum.ibidem.
Eucharistie ꝯceptio eſt perfectio omnium virtutum.ſer.xviij.a
Quomodo in eucharistia efficiamur participes xp̄i.ibidem
Eucharistia q̄re non datur laicis ſub vtraqꝫ ſpecie.ſer.xxviij.b.c
Multipliciter ꝓbat̄ nō eſſe neceſſariū cōicare ſub vtraqꝫ ſpecie.ibidē.b
Eucharistie vtilitates q̄ ſint.ſer.xxviij.c
Eucharistiam digne ſumens tria conſeq̄tur.ſer.xlviij.c
Exaltari volēs q̄d facere debeat.ſ.xvij.b
Exaltamur tripliciter.ſer.xvij.b.c.d
Excuſatiōes male ⁊ friuole maloꝝ hominū ponunt̄.ſer.xliij.b
Exemplū bonū q̄d debeat hr̄e.ſer.j.b
Exercere nos debem⁹ in tribꝫ.ſer.xx.b
Fideles ſunt triplices.ſermone.j.d
Ad veꝝ fidelē ſex req̄runt̄.ſ.vi.c
Fidei quare potiſſime debeatur beatitudo.ibidem.b
Credere q̄ ſunt fidei ⁊ nō videre ē meritoriū laudabile ⁊ glioſuȝ ꝓpter tria.ibidē
Fidei male ſunt triplices hoies.ſ.xxxj.b
Per fidē q̄ttuoꝛ acq̄runt̄.ſer.vj.in p̄n.
Filij dei ſiūt hoies tripliciter.ſer.ix.d
Generatio eſt triplex.ſermone.vij.a.
Generatio ē q̄druplex.ſ.viij.b
Gloria eſt duplex.ſer.xxx.c
Gratia ⁊ deus faciunt quinqꝫ in nobis.ſermone.xviij.ꝑ totū.
Utrū homo ſit certus eſſe in gr̄a vl' in peccato.ſer.iij.b.
Gr̄e ſigna in homie ſunt octo.ibidē
Gratiarū actio inſinuatur nobis multipliciter.ſermone.xxxij.b
Nihil melius poſſum⁹ dicere q̄ȝ deo gr̄as.ibidem.
Guloſi ⁊ intēperati arguunt̄.ſer.j.a
Homo accepit triplicē dignitatē i creatiōe.ſ.xxij.b.
Homo ꝑdidit tria in lapſu.ibid.
Tria ſunt reparata in homie.ibidē.
Homo ꝓpter q̄nqꝫ defect⁹ indiget angeloꝝ cuſtodia.ſermo.xlv.b.

Quõ ad honores veniendū ſit.ſ.xxxvj.a.
Olim victori romano triplex honor ⁊ tri/
plex vituperiū impendebat.ibidē
Honorabit xp̄s ſuos victores q̄drupl'r.ib.
Honores mutant aliquādo a virtute in vi
cium.ſer.xxxvi.b
Honores hominem infatuant ꝓpt̄ quattu
or rationes.ibidem.
Honores apl'i fugiebant ꝓpter tria.ibidē
Honoribus ⁊ dignitatibus ſunt tria vicia
annexa.ibidem.
Honor eſt triplex.ſer.xxxvi.c
Honor maximus q̄s ſit quē poſſum⁹ exhi
bere ſanctis.ſer.l.in p̄n.
Humiles veri pauci ſunt.ſer.iiij.a
Humilitatem erga deum rarū eſt inter xp̄ia
nos inuenire.ibidē.
Humilitas cōmēdat a q̄ttuor.ſer.xxxj.a.
Humilitas augmētat grām.ibidē.
Hūilitas ꝯſeruat grāz ꝓpt̄ q̄ttuor.ibidē
Hūilitas glorificat ꝓpter tria.ibidē.
Hūilitas debet eſſe in trib'.ſer.xlj.a

INcarnatus chri
ſtus quare ſit in illo tempore non
p̄cedenti.ſer.j.g.⁊ ſer.viij.a
Incarnationis potiſſima cauſa que fuerit
ſermone.j.in prin.
Incarnatus non eſt pater ſed filius ꝓpter
ſeptem rōnes.ſer.vij.b.
Tres ſunt cauſe quare hoīes nō potuerūt
mereri incarnationē.ſer.viij.a
Incarnatio ē op⁹ mirabile ꝓpt̄ tria.ſ.viij.b
Sex mirabilia contigerunt in incarnatio
ne.ibidem.
Incarnatio eſt opus deſiderabile.imitabi
le ⁊ mirabile.ſer.viij.c
Circa incarnationem omnia fuerunt hu/
milima.ibidem
In incarnatione maxime relucet bonitas
diuina.ſer.ix.in p̄n.
Tria ſunt homī collata ꝑ incarnationē.
Incarnatio abſtulit tres defect⁹ hoīm.
Triplex eſt cauſa incarnatiōis ſer.ix.a.
Triplex eſt vtilitas incarnatiōis.
Quid ſit dictū.v̄bū caro factū eſt.ibidē.b
Propter q̄ttuor cauſas euāgeliſta tm̄ po/
nit carnē ⁊ nō aīam.ſer.ix.c
Conflictus quattuor virtutuz circa incar/
nationē.ſer.xxij.a
Circa incarnationē plures hereſes.ſ.ix.c
Inuitatoriū cantat in ferialib' diebus ab
vno.in feſto a plurib'.ſer.j.a.
Per inuitatorium quale ſit feſtum cogno/
ſcitur.ibidem.
Qualia inuitatoria cantet deus.diabolus
⁊ caro.ibidem.
Johannes baptiſta cōmendatur per tria.
ſermone.xxx.in prin.
Triplex eſt teſtimoniū de ſancta ꝯceptio/
ne iohīs baptiſte.ſer.xxx.a
Impoſitio noīs illi⁹ ⁊ miraculi.ibidē.
Que ⁊ q̄lia teſtimonia ⁊ q̄ teſtes ſint de ꝑfe
ctionib' iohīs baptiſte.ſer.xxx.b
Quō iohēs baptiſta fuerit magnus.maior
maximus.ſer.xxx.ꝑ totū.
Quot ſtatus colligant ⁊ ꝯueniāt in ioban
ne baptiſta.ſer.xxx.c
Johannes euāgeliſta quare nō ſucceſſerit
xp̄o ſicut petrus.ſer.xj.e
Iudex terribil' eſt xp̄s ꝓpter tria.ſer.iij.c
Qualis quis inuētus eſt in morte.talis in
ueniet in die iudicij.ſer.iij.in p̄n.
Iudicij timor incutit hoī ex mult'.ſer.iij.c.
Iudiciū vniuerſale dz timeri ꝓpt̄ tria.ibid.
Iudex xp̄s eſt inflexibilis infugibilis ⁊ in/
fallibilis.ibidem.
Xp̄s in primo aduentu nō accepit xp̄s iudi
candi ſed miſerēdi.ibidē.
Iuſt⁹ q̄d debeat ꝯſiderare.ſer.xlviij.i p̄n.
Iuſti ꝯſideratio dz ēē tripartita.ibidē.a.
Iuſtificatio q̄d requirat.ſer.xvi.c
Iuſtificant nos tria.ibidem.

KAtherine ſancte
p̄conia ponūt.ſer.l.ꝑ totū.
In quibus debeamus imitari
beatā Katherinā.ſer.l.ꝑ totū.

LEo quot modis
accipit.ſer.xxv.in p̄n.
Leo quid ſignificet.ibidem.
Leo habet ſex ꝓprietates.ſer.xxv.a
Leonē debem⁹ imitari in ſex.ibidē.
Lethargia q̄d ſit ⁊ q̄d ſignificet.ſer.iij.a
Lex ſumit tripliciter.ſer.xlv.b
Liber eſt triplex.ſer.xlij.a.b.c
In libro creature tria ſūt ſcp̄ta.ſer.xlij.a
Liber creaturaꝝ eſt vtilis ad duo.
Que ſint ſcp̄ta in libro ſcpture. ibidē
Quō ꝯſciencie liber ſit ſcriptus.
Decem ꝑparationes debēt fieri in ꝑgame/
no libri ꝯſcientie.ibidem.
In libro conſcientie duo ſūt conſideran/

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

da.ſermone.xlij.a
Liber primus eſt triplex.ibidē.
Liber ſcd'us eſt triplex.ibidem.b
Liber vite d'r xp̄s q̄ttuor rōib9.ibidē.
Liber v̄ginal' eſt m' triplicit' ſcriptus.
Libertas eſt bonū imp̄ciabile.q2. Non bn̄ p toto libertas vendit' auro.ſer.xxxiij.e.
Luna quid ſignificet.ſer.v.a
Luna nominat' tripliciter.ibidē.
Luna recipit pulchritudinē a ſole.ibidē.b
Luna tria facit in inferiorib9.ſer.v.c
Lucana quid ſit.ſermo.j.d
Lux triplex illumīat eccl'ia3.ſer.xlj.b
Luxuria quō ſubijciat hoīem.ſer.xij.a.

Manſuet9 quis ſit. in ſermone.xlvj.d.
Mare q̄d ſignificet.ſer.xxiij.b.
Quid ſit mare.ibidem.
Mare habet q̄ttuor p̄prietates.ibidē.
Marie ſepultura fuit honorifica ex quattuor.ſermone.xxxix.c.
Maria excellit omēs ſanctos quadrupliciter.ibidem.
Maria eſt duplicit' ſcrificata.ſer.xlij.c
Maria eſt liber.ibidem.
Marie p̄conia ponunt'.ſer.v.in pn̄.
Maria ſignificat' p lunā.ibidē p totū.
Xp̄s excedit beatā v̄ginē tripl'r.ibidē.a
Utrum beata virgo ſit concepta in peccato originali.ſer.v.a
Quare beata virgo dicat' luna vel luminarem in9 vel regina celi.ſer.v.a
Maria habuit triplicē gradū pulchritudinis a ſole xp̄o.ſermo.v.b.
Maria fecit tria in nobis beneficio gratie ſue.ſermone.v.c
Quare beata virgo purificari voluerit cū nō indiguerit.ſer.xiiij.a
Puritas beate virginis fuit excellentiſſima.ibidem.
Maria quid ſignificet.ſer.xiiij.d
Marie conueniunt octo proprietates ſolis.ſermone.xxj.a
Quomodo fomes peccati extinct9 fuerit ī beata virgine.ibidem.
Duplicit' adiuuamur p btā̄m v̄ginē.ibidē.
Maria fuit libera a triplici ve.ſer.xxiij.a.
Maria debuit ſalutari noua ſalutatione et quadruplici cauſa.ſer.xxiij.a
Maria interpretatur mare.et quare.ſermone.xxiij.b.

Maria d'r grā plena p̄pter tria.ſer.xxiij.c
Marie fides fuit magna.maior 7 maxia.ſermo.xxxj.b
Marie virtutes enumerant'.ibidē.
Quō 7 quare beata v̄go fuit naturalis mr̄ xp̄i 7 oīm fideliū p grām.ſer.xxxj.c
Maria eſt gratioſa peccatoribus quadrupliciter.ſer.xxxi.c.
Maria fuit tribulata triplicit'.ibidē.
Maria fuit bn̄dicta a tribus.ibidē.d
Maria fuit in corpore benedicta quadrupliciter.ibidem.
Maria fuit in anima benedicta quadrupliciter.ibidem.
Maria fuit iterum benedicta quadrupliciter.ibidem.
Marie excellentia ſupra omnes ſctōs declaratur.ſer.xxxij.in pn̄.b.
Maria tenet precipuum gradum in puritate.ſermo.xxxij.b
Quare 7 in quibus beata virgo compareťur ſoli.ibidem.
Quomodo beata virgo fuerit magna ī ſanctificatione.ſer.xxxij.c
Duplex eſt ſanctificatio beate v̄ginis.ibidem.
Maria fuit maior ceteris ſanctis tripliciter.ibidem.
Quare feſtum viſitationis beate virginis celebretur.ibidem.
Qualis honor ſit beate virgini exhibitus in aſſumptione.ſer.xxxviij.a
Utrū ſufficiat lingua ad laudādū beatā v̄ginē.ſer.xxxviij.a.b.7 ſer.xxxix.in pn̄.
Maria ſignificatur p caſtellum p̄pter tria.ſer.xxxviij.b.7 ſer.xxxix.a
Modus aſſumptionis 7 mortis beate v̄ginis.ſermone.xxxviij.c
Maria cōparat' lune p̄pter tria.ſer.xxxix.a.
Maria cōparat' trib9 creatur3 ſubceleſtib9.
Maria cōparat' pluuie p̄pter tria. ibidē.
Maria cōparat' ſex creatur3 terreſtrib9.
Status beate marie magdalene fuit triplex.ſer.xxxv.in pn̄.
Maria magdalena fuit expoſita ad peccādū p̄pter q̄ttuor rōnes.ſer.xxxv.a
Maria magdalena prudētiſſime ordinauit pniam ſuā p̄pter ſex.ſer.xxxv.c.
Maria magdalena fuit dotata quattuor gratijs poſt 9uerſionē.ibidē.d
Quadruplex fuit benignitas xp̄i ad btā̄m mariā magdalenā.ibidem.

Quattuor ſunt ſigna dilectiōis ad beatam
mariā magdalenā.ſer.xxxv.d
Matthe⁹ ſecut⁹ eſt xp̄m triplicit̄.ſ.xliij.a
Uocatio beati matthei fuit mirabil̄ ex tri
bus.ibidem.
Mens hoīs eſt caſtellū xp̄i.ſ.xxxix.b
Circa mentem humanā tria debent fieri.
ſermo.ibidem.c
Merces multiplex ſanctorū deſcribitur.
ſermo.xl.c.
Nullus fecit ante xp̄m tot miracula ſicut
ipſe.qđ pbat̄ p tria.ſer.xlv.b
Miſericordia eſt triplex.ſer.xlvi.c
Quid dat̄ cuilibet miſcđie.ibidē
Miſſionis aplorū ad p̄dicandū dignitas
ꝛ progatiua ponit̄.ſer.xxxiiij.a
Mitis quis ſit.ſer.xlvj.d
Mitib⁹ ſex dantur.ibidē.
Mūdus capit̄ multiplicit̄.ſ.xlv.in p̄n.
Mundus odit ſctōs triplicit̄.ibidē.a
Tria ſunt incerta circa mortē.ſer.iij.b
Mulieb[r]is ſex⁹ eſt naturalr̄ fragil̄.ſ.xxxv.a
Mūdatio triplex ī lege veti fuit.ſ.xlvj.f
Hortamur ad mūdiciā ex trib⁹.ibidē
Mūdi corde tria bona ꝯſequunt̄.ſ.xlvj.f.
Predicatio apoſtolorum valuit ꝯtra tria ma
la mundi.ſer.xxxiiij.c
Natiuitas eſt tri
plex.ſer.x.in prin.
Natiuitas grē eſt cōmendabi
lis dupliciter.ibidem.
Natiuitas humana habet multas condi-
tiones.ibidem.
Natiuitas ſpūalis eſt triplex.ibidē
Nauis eſt triplex.ſer.j.d
Nauis ſignificat eccleſiā.ibidē
Negligētes arguunt̄ ex ꝯuerſione ꝛ obedi
entia aplorum andree ꝛ petri.ſ.ij.d
Negligentes ſedent vel iacent nō ſequūtur
ieſum.ibidem
Negociari circa q̄ debem⁹.ſer.xix.a
Nicolaus ſctūs cōmēdat̄ ab humilitate fi
delitate ꝛ ſagacitate.ſer.iiij.in p̄n.
Quante humilitatis fuerit beatus Nico-
laus.ibidem.a
Utrum deus ſit nomiabilis a nobis.ſer-
mone.xij.in prin.
Quod ſit nomen dei.ibidem.
Nomis ieſu q̄nta ſit dignitas.ſer.xij.a
Nomē nouū q̄re voluit xp̄s hēre.ibidē.b
Noīa noua aſſumunt̄ ex triplici cā.ibidē.
Nomen ieſus eſt amabile.
Nomen ieſus tria facit.
Que ꝛ q̄t ſunt vtilitates noīs ieſu.ibidē.c.
Quāte potentie ſit h̄ nomē ieſus.
Nomē ieſus ē a nob ſeptuplicit̄ tractādū.
Noīb⁹ q̄nq₃ deſcribit̄ xp̄s.ibidē.c
Nundine ſunt ſeptuplices.ſer.xix.b.
Nūdinas q̄s viſitare debem⁹.ibidē p totū
Obedientia chri
ſtianorum q̄lis eē debeat.ſ.ij.b
Obediētie forma ē ſtatī obedi-
Obediētia fideliū d₃ eē p̄mpta.ibi.(re.ibi.
Obſequiū eſt deo gratū cū exhibet̄ cū re-
uerentia.ſer.iiij.a
Oculi cum manibus deflectūtur ad ſeptē
ſermo.xlvij.p totū.
Odire deū nl̄la creatura p̄t.quō h̄ intelli-
gat̄ cū iudei dicunt̄ deū odire.ſer.xlv.b
Offerentiū q̄ttuor ſunt genera.ſer.xij.b.
Officia quadrupliciter conſequunt̄ homi-
nes.ſer.xxxiiij.a
Opa penitētie ſunt q̄nq₃.ſer.xv.c
In omnibus operib⁹ noſtris duo ſunt vi-
tanda.ſer.xxiiij.b
Opib⁹ nr̄is duo dant virtutē.ſer.l.c
Oratio quid ſit.ſer.xxiiij.c
Orationis tres ſunt ſpecies.ibidē
Panis eſt triplex.
ſermone.xlviij.c
Paſſiones religioſorū verſant̄
in tribus.ſermo.lj.a
Paſſus eſt xp̄s tripliciter.ibidem
Patientie debetur regnū celorū p̄ꝫ quat-
tuor.ſer.xlvj.g
Ad patiendū hortat̄ dn̄s ex trib⁹.ibidē
Pauptas eſt triplex.ſer.xlvi.b
Pauptas bona vel mala q̄ ſit.ibidē
Paupib⁹ octo bona dant̄.ibidē
Pauptatis p̄coniū ponit̄.ſer.ij.in p̄n.
Pauptas conſulit̄ ꝛ quō.ſer.ij.a
Pauptas debet ſumi p̄ter tria.ibidē
Pauptati ſpecialit̄ debet̄ btitudo.ſ.xxx.a
Relinquētib⁹ oīa plura p̄miſſa ſunt.ibidē.
Paupertas religioſorū qualis eſſe debeat.
ſermone.xx.c
Pax eſt multiplex.ſer.xiij.c.
Pacē multiplicē fecit xp̄s.ibidē.
Peccata onerant tripliciter.ſer.j.b
In penitentia ſunt tria ꝯiūcta.ſ.xxiiij.a
Perfecti relinquūt oīa p̄ter tria.ſ.xliij.b.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

¶ Tabula

Perfectio in quib⁹ conſiſtat ⁊ a quo incipi/
at. ſermone. ij. a
Quid ꝑtineat ad ꝑfectū. ibidem.
Perfectoꝝ decor ↄſiſtit in trib⁹. ibidē
Perſeuerantie neceſſitas oſtenditur. ſer/
mone. xl. in ꝑn.
Perſeuerātia apl'oꝝ cōmēdat᷑. ſer. xl. a
Quattuor genera hominuȝ non ꝑſeuerāt.
Ibidem.
Petr⁹ ſctūs exal'tat⁹ fuit tripl'r. ſer. xvij. a.
Quare triplex feſtum de ſancto Petro ce/
lebratur. ibidē.
Petr⁹ cōmendat᷑ a trib⁹. ſer. xxx. a
Petr⁹ habuit fidem triplicit᷑. ibidē
Quid xp̄s intēderit cū dixit petro ter. Pe/
tre amas me. ſer. xxx. a
Philippus ⁊ iacobus ſunt viri ꝓpter q̄dru/
plicem cauſam. ſer. xxvi. a
Philippus ⁊ Jacobus habent q̄ttuor lau
dabilia. ibidem
Philippus ⁊ Jacobus vſi ſunt triplici ſapi
entia in doctrina ſua. ſer. xxvi. a
Philippus ⁊ Jacobus habuerunt patien/
tiam tripliciter. ibidē.
Quare chriſt⁹ elegit predicatores paupe/
res ⁊c. ſer. xxxiiij. b
Annūciatio euāgelij ꝑ ꝑdicationē apl'orū
fuit miraculoſa. ibidē.
Pluuia habet tres ꝓprietates ꝓpter q̄s cō/
parat᷑ marie. ſer. xxxix. a
Prelatus q̄liꝫ fidelis eſſe debeat. ſer. iiij. i ꝑn
cipio. ⁊ xli. a
Premiū eſt duplex. ſer. xxxiij. f
Preparare quō ſe debeant omnes fideles
ad xp̄m. ſer. xv. d
Preſumptuoſoꝝ deteſtatio ponit᷑. ſer. ij. b.
Preſumere faciūt hoīem ſex. ſer. vi a.
Proficientes ſuſtinent triplices temptati
ones. ſer. xlix. b
Proficientiū decor ↄſiſtit i trib⁹. ſ. xlix. a
Princeps vel rex cōmēdatur a tribus. ſer.
xxviij. in ꝑn.
Quid ſit prudentia. ſer. iiij. c
Prudētia in xp̄o eſt q̄druplex. ibidē.
Pulchritudo corporalis eſt periculoſa ꝑ/
pter tria. ſer. xxxv. a
Delectari in pulchritudine ꝓpria vel aliena
eſt dānoſum. ſer. xxxv. b
Purgatio erit triplex. ſer. xiiij. b. c
Que requiſierit lex purificationis in vete/
ri lege. ſer. xiiij. f

Rationis ordo eſt
triplex. ſermo. ij. a
Religioſiſ neceſſaria q̄ ſint. ſ. xx. b
Relinquenda ſunt tria. ſer. ij. a
Relinquēda ſunt oīa duplicit᷑. ibidē.
Reges tres quō fuerunt moti ad adoran/
dum xp̄m. ſer. xiij. in ꝑn.
Rex myſtice q̄s dicat᷑. ſer. xiij. a
De trib⁹ regib⁹ tria dicunt᷑. ſer. xiij. a. b. c.
Regna ſunt q̄ttuor. ſer. xiij. b
Regni celeſtis duodecim conditiones ex/
primunt᷑. ſer. xl. c

Sancti premiabū
tur in quattuor. ſer. xl. c.
Saluti quattuor ſunt neceſſa/
ria. ſermo. vj. in ꝑn.
Scandalum quare non ſit dandū. ſermo/
ne. xliiij. in ꝑn.
Scandalū eſt duplex. ibidem. a
Utrū oīe ſcandalū ſit pctm̄. ibidē.
Scandalū vnde dicat᷑. ibidē.
De vitatione ſcandali euangelium. quod
legit᷑ in feſto ſancti michaelis diffuſe expo/
nitur. ſer. xliiij. in ꝑn.
Seruoꝝ fidelitas erga dn̄os dicit᷑ eſſe in
plurib⁹. ſed maxime in trib⁹. ſer. xli. a
Seruus eſt ſeptuplex. ſer. iiij. a.
Seruire debem⁹ deo ꝓpter tria. ibidē
Seru⁹ eſt triplex. ⁊ q̄d ſit q̄libꝫ. ſer. xli. a
Seru⁹ bon⁹ cōmēdat᷑ a trib⁹. ibidē
Seruitiū dei verū ſit meritoriuȝ. ⁊ ibi ſol/
uunt᷑ quinq; dubia. ſer. xliij. b
Simeon tripl'r fuit iuſt⁹. ſer. xiiij. b
Sobrietas quid ſit. ſer. iij. a. ⁊ ſer. xvi. a
Sobrius vſus in quo conſiſtit circa tem/
poralia. ſer. xvi. b
In quot ⁊ quibus debeamus tenere vſuȝ
ſobrium. ibidem
Sobrietas cōſiſtit in triplici exercitio. ſer
mone. l. b
Solis ꝓprietates ſunt octo. ſer. xxi. a
Sol tria ſignificat. ſer. xli. b
Solitudo eſt duplex. ſer. xx. d.
In ſomno accidunt tres male paſſiones.
ſermone. iij. a
Sponſa xp̄i duo req̄rit. ſer. l. a
In ſtatu ſp̄uali ē triplex ordo. ſer. iiij. b. c
Triplex ſtatus ornatur triplici ornamen/
to. ſer. xlix. a.
Status ſunt tres in eccl'ia. ſer. xiiij. b. c

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Stellaꝝ differẽtia eſt multiplex.ſer.v.a
Per ſtellas ſignificant̄ ſancti.ibidẽ
Stella dꝫ fides ꝓpter octo rõnes.ſer.xiij.d
Quomodo ⁊ quibus ſuperbia hominem ſubiiciat.ſermo.xiij.a.

Temptatio trib⁹ comparatur.ſer.j.b
Temptatio comparatur aque quintupliciter.ibidem.
Temptatio cõpat̄ igni ⁊ oneri tripl'r.ibidẽ
Quõ deus temptet homies.ſer.xl.b
De⁹ pmittit nos tẽptari ꝓpter tria.ſer.xl.b.
Teſtimõioꝝ reqſita ⁊ ꝯditiões.ſ.xxxiiij.b
Thome dubitatio de reſurrectione proficit nobis dupliciter.ſer.vj.a

Ve eſt triplex.ſermone.xxiij.a.
Verbũ q̄re dicat̄ fili⁹ dei.ſ.ix.a
Si de⁹ pater deſineret generare verbum. tota mundi machina deſineret eſſe.ibidẽ
Que fuerit nc̄citas generatõis v̄bi.ibidẽ
Vigilia eſt triplex.ſer.xxiiij.b
Vigilãdũ nob ẽ p̄cipue ꝓpter tria.ſer.iij.a
Virginitas quid ſit.ſer.xiiij.b.
Virginitatꝫ matiale ⁊ formale q̄d ſit.ſ.xv.b
Virginib⁹ q̄b⁹ debeat̄ aureola.ibidẽ.
Virginitas vtrũ repari poſſit.ibidẽ.c
Virginum ornatus conſiſtit in triplici virtute.ibidem.
Virginũ v̄tutes q̄ ſuãt v̄gitatẽ.ſ.xxxiij.c
Virtutes ſunt duplices.ſer.xiiij.d
Vita bona duo requirit.ſer.xl.a
Vocat de⁹ aliq̄s tripliciter.ſer.j.b.
Volũtatis ꝓprie deteſtatio ponit̄.ſer.ij.a
Voluntatũ ſex effect⁹ ponunt̄.ſer.xxxvij.b
In voluptatib⁹ eſt duplex defect⁹.ibidẽ
Votũ eſt meli⁹ nõ voto.ſer.xxxiij.d
Tñ eſt neceſſaria obligatio voti ĩ ſtatu virginali.vt ſine ea meritũ ꝯſequi nõ poſſit virginitas.eo ꝙ votũ p̄ficit meritũ virginale. Ibidem.
Vouet hõ aliq̄d deo.nõ ꝙ d̄s a nob certificari indigeat.ſed ad vtilitatẽ noſtrã.inq̄ntum voluntatẽ noſtrã vouẽdo.ĩmobiliter firmam⁹ ad illud qđ expedit facere.ibidẽ.
Vnctus fuit dauid tripliciter.ſer.xiij.c.
Vngit̄ iuſtus tripliciter.ibidẽ.

Xp̄s elegit humiles diſcipulos ⁊ quare.ſ.j.in p̄n.
In natiuitate xp̄i quinq3 ſigna contigerũt ſermone.vij.c.
Xp̄m inuenire poterim⁹ p̱ tria.ſer.viij.c.
Triplices homines excludunt̄ a ſolẽnitate xp̄i.ibidẽ.
Xp̄s tria opabat̄ in aduentu.ibidem
Xp̄s vtiliter natus eſt propter multa.ſermone.x.in prin.
Xp̄m q̄rẽtib⁹ tria dicunt̄.ſ.xiij.a ⁊ p̱ totũ
Xp̄m q̄rentes tria debẽt hr̄e.ſer.xiij.c.d
Xp̄i opa q̄ttuor ꝯditões hñt.ſer.xviij.c.
Xp̄s cõmẽdat̄ a trib⁹.ſer.xxviij.in p̄n.
Xp̄s cõparat̄ ſoli ꝓpter q̄nq3.ſer.xlj.b
Xp̄s ſol obſcurat̄ tripliciter.ibidem.
Xp̄m ſequunt̄ q̄ntuplices.ſer.xliij.b
Xp̄m ſequuntur homines ꝓpter diuerſas cauſas.ibidem.
Xp̄s redemit mundũ p̱ ſapientiã ⁊ bonitatẽ ⁊ nõ p̱ potentiã.quare h̄.ſer.j.in p̄n.
Mod⁹ ille redimẽdi fuit ꝯgruiſſimus.ſermone.vij.a
Xp̄m ſequi debem⁹.ſer.j.b
Xp̄i ſequela dꝫ eſſe triplex.ſer.ij.b
Xp̄m ſequunt̄ diuerſi diuerſimode.ibidez.
Xp̄m ſequentes conſequuntur hic tria.⁊ in futuro tria.ſer.ij.c
Xp̄s quare dicat̄ p̄mogenit⁹.ſer.vij.c.

¶ De ſancto Andrea

¶ Incipiūt ſermones

de ſanctꝭ venerabilis magiſtri Nicolai de Blony. decretorū doctoris. capellani epi/ſcopi Boſnonienſis.

¶ De ſancto Andrea ¶ Sermo I.

Venite poſt me faciā vos fieri pi/ſcatores hominum. Math. iiij. Quoniā vt ait magnū lumen eccľie beatiſſimꝰ Auguſtinꝰ ī q̄dā omelia ſup Johem. ⁊ etiā in glo. ſuper epl'am. j. ad Thimot. Nulla alia cauſa veniendi xp̄m in hūc mūdū fuit niſi peccõres ſaluos facere. Nā vt ait Ambroſi. ſup Lucā. Ille iuſtꝰ venit ad nos peccõres. vt ex peccõribus faceret iuſtos. Pius venit ad impios. vt nos faceret pios. Humilis ad ſupbos. vt ex ſupbis faceret hūiles. Ex quibꝫ patere pōt magna dei erga genꝰ huma nū miſeratio. q̄ ꝓ ſalute ipſiꝰ dignatꝰ eſt ad terras deſcēdere. ⁊ lapſos in imis ad ſum/ma reducere. Verū qꝛ vnigenitꝰ dei filiꝰ. ⁊ ſi humanū genꝰ potuit ad viā ſalutꝭ ⁊ veri tatis reuocare ꝑ potentiā in q̄ equal' eſt deo pr̄i. voluit tn̄ h̄ facere per ſapientiā. vt tan/to mirabilioꝛ in hominibꝫ appareret benigni tas ⁊ excellētiſſima bonitas tanti redēpto ris. quo ꝑ aliquā creaturā myſteriū opera ret ſalutis. Quo factū eſt vt ip̄e veniens in mūdū. q̄ſdaꝫ de hoībꝫ ſimplicibꝫ ⁊ idiotꝭ in ſuā vocare dignatꝰ eſt familiaritateꝫ. q̄les fuerūt ſancti apoſtoli ſcꝫ petrꝰ ⁊ andreas. quos de captura piſciū in capturaꝫ hoīm vocauit. Vn̄ dicit Criſo. ſup Math. ꝙ int cetera q̄ mūdus de xp̄o mirabat fuit vnuꝫ hoc. ꝙ totū mundū ꝑ tam paucos idiotas cōuertit. Et vere mirabilis ſapīa filij dei in hoc apparuit. ꝙ ex pauciſſimis imperitiſſi/mis ⁊ abiectiſſimis multiplicata ſūt. nobi/litata ſunt et ſublimata ſunt copioſiſſima agmina. clariſſima ingenia. dulciſſima elo/quia doctoꝝ acutoꝝ ⁊ facundoꝝ. Inquit Augꝰ. epl'a. ij. ad voluſianū. Hoc autē oc/culto dei iudicio ⁊ abſcondito conſilio dei actū eſt vt piſcatores illiterati mitterētur ad p̄dicandū. ne fidēs credentiū ꝯtuti hu/mane ⁊ eloquētie ſed doctrine dei depura/ret. Ita dic̄ Hiero. ſup Math. libro. j. tra/ctans v̄bū nr̄i thematis quō xp̄s vocando apl'os dicit. Venite poſt me faciā vos fie/ri piſcatores hoīm. Aue maria. In q̄bꝫ ver bis tria deſcribunt. Primo em̄ deſcribit xp̄i inuitatio. q̄ apl'os ad ſe vocauit. Cum dr. Venite. Scdo deſcribit inuitatōis rō. quā in ſe xp̄s demonſtrauit. Cū dicit. poſt me. Tertio adiūgit venictiū ad xp̄m ⁊ imi/tanciū magna remuneratio. cū ſubdit. Fa ciam vos fieri piſcatores hoīm. ¶ A

¶ Dixi primo ꝙ in v̄bis p̄miſſis deſcribit chri ſti inuitatio. q̄ apl'os ad ſe vocauit. Cū dr. Venite. Pro q̄ ſciendū ꝙ vt videmus ad ſenſum qn̄ hō intrat eccleſiā vt audiat ma/tutinas de aliq̄ ſctō. ſtatim ꝑ inuitatorium pōt cognoſcere in q̄nta veneratiōe ſctūs il le habeat ibidē. Quia in ferialibꝫ diebus ſufficit tm̄ vnꝰ ad cantādū inuitatoriū. ſꝫ in feſto tāto plures q̄nto ſolēnius eſt feſtū. Moralit int nos multi dij colunt vt dicit apl's j. Coꝛ. viij. mūdus. caro. demon. ⁊ de us glioſus. Videamus ergo q̄s iſtoꝝ plu/res habeat in ſuo choro ad cantādū inui/tatoriū. ⁊ inueniemꝰ ꝙ deꝰ habet pauciſſi/mos. oēs aūt alij hn̄t ī maxima copia. Si em̄ volumꝰ videre. certe multos mūdꝰ ha bet. Nā ſenes ⁊ iuuenes ⁊ pueri a cunabul extracti ſtatim alliciunt ſtatim inuitant et animant ad colēdū mūdū. Iſte vt fiat mer catoꝛ. ille vt fiat miles. alius vt fiat diues. ⁊ ſic de alijs. Ita ꝙ in mūdo vnus alteꝝ inui/tans dicit. Venite fruamur bonis Sap. ij. Vnd̄ Iſido. de ſūmo bono dic̄. ꝙ valde difficile eſt homi in mūdo cōuerſanti cum mūdanis q̄n eis adhereat. ⁊ ita a vicijs ma neat illibatꝰ. in q̄bꝫ ⁊ ſi nō cito implicat ali qn̄ tn̄ attrahit. nec diu pōt eſſe ſecurꝰ q̄ pe/riculo fuerit ꝓximꝰ. Quot ſunt q̄ diebꝫ iſtꝭ inuitāt homīes ad mūdi ꝯtemptū. ad pro pria ac ſe ꝓ ſuis peccatꝭ totalit relinquēdū. Certe vel nulli vl' pauci. imo tantꝰ ſtrepitꝰ eſt mūdi. ꝙ illi q̄ dicūt inuitatoriū xp̄i vix ī aliq̄ pn̄t audiri. Diabolus etiā ꝑ ſuos ma licioſos inuitat ad ſubuertendū multos. Vn̄ malicioſi hoīes q̄ bonis inuident. can tant illud Hiere. xviij. Venite cogitemus ꝯtra iuſtū cogitatiōes. ꝑcutiamꝰ eū lingua ⁊ nō attendamꝰ ad vniuerſos ſmones eiꝰ. Percutere hoiem lingua ē ꝓcludere ſibi vi am rn̄dendi. vt nihil poſſit dicere ꝓ ſeipſo.

vel ꝑcutere hominẽ lingua poteſt eſſe fal/
ſum cõſpirare ⁊ teſtificari cõtra hominem.
Diabolus etiã cantat inuitatoriũ ſupbie ⁊
ambitionis. Iuxta illud. Venite faciamꝰ
nobis ciuitatẽ ⁊ turrim cuiꝰ cacumen ꝑtin
gat ad celũ. ⁊ celebremus nomẽ noſtrum.
Geneſ. xi. Notãter dicũt faciamꝰ nobis ci/
uitatẽ vt innuãt ꝙ cũ labore ꝑueniũt ad am
bitionẽ. Om̃es em̃ ambitioſi in maximis
laboribꝫ ſunt ꝑ honoribꝫ ꝯſequẽdis. intan
tum ꝙ ſi tertiã partẽ laboris facerẽt ꝓpter
deũ maximi meriti forent. Sudãt em̃. pa/
tiunẽ diſcrimina viarũ. ⁊ defectũ victualiũ.
mentiunẽ. adulanẽ. ſimulant ſanctitatẽ hu
miliant. ⁊ ſic ſemꝑ ſunt pauidi ⁊ attenti ne
dicant quod diſpliceat. cunctos honorãt.
cunctis obſequunẽ. aſſurgũt. amplexãtur.
applaudũt. blandiunẽ. inquit Inno. lib. de
vilitate humane ꝯditiõis. Vñ de talibꝫ ve
rificatẽ illud Ouidij in lib. de arte amandi.
Et ſi nullus erit puluis tu excute nullum.
¶ Caro etiã ꝑ ſuos cantat inuitatoriũ vo
luptatis ⁊ ꝯcupiſcẽtie. Iuxta illud Sap.
ij. Venite ⁊ fruamur bonis que ſunt ⁊ vta/
mur creatura tanq̃ in iuuentute celeriter.
Vino ꝑcioſo ⁊ vngẽto nos impleamꝰ. ⁊ nõ
pretereat nos flos tpis. Duo dicũt. ſcꝫ pre
cioſitatẽ vini. ⁊ nimiã quãtitatẽ. quia vino
precioſo impleamꝰ nos. Nõ ſufficit em̃ gu
loſis ⁊ intemperatis bibere vinũ qualecũq̃
ſed ꝑcioſum. Nec bibere ad menſurã ſꝫ ad
plenitudinẽ. cum tñ natura hũana modi/
co ſit ꝯtenta. vt dicit Boeciꝰ. ij. de cõſola ꝓ/
ſa. v. Et Aplus. j. Thimo. vi. Habẽtes ali/
menta ⁊ quibꝫ tegamur his ꝯtenti ſimus.
Addunt aũt. ⁊ vngento. ꝑ quod intelligũ/
tur electuaria ad iocũ de bibendũ. vł ad vn
gendũ corꝑa ⁊ facies vt magis reſplendeãt.
Addunt. ⁊ non ꝑtereat nos flos tpis. quin
ſcꝫ de ſingulis floribꝫ nr̃as delicias habea
mus. Sequit̃ ibidẽ. Coronemꝰ nos roſis
ſcꝫ laſciuie ſcḋm Rober. Hol. Sꝫ certe po/
ſtea coronabunẽ tribulatione. Unde Iſa.
xxij. Coronãs coronabit te dñs tribulati/
one. Tũc dicẽt reprobi illud Trenoꝝ. vlt.
Defecit gaudiũ cordis nr̃i. ꝟſus ẽ in luctũ
chorus nr̃. cecidit corona capitis noſtri. ve
nobis qꝛ peccauimus. Preter iſtos malos
inuitatores. inuitator eſt optimꝰ chriſtꝰ. q̃
ſuis hic in euãgelio dicit. Venite. Venite
etiã inquit filij audite me. timorẽ dñi doce/
bo vos. Ps. xxxiij. Bonus inuitator ⁊ crea
tor. qui incipit inuitare ad timorẽ. a q̃ inci/
pit ſalus humana. Eo ꝙ initiũ ſapiẽtie ſit
timor dñi Eccli. i. Venite ergo paſſibꝫ mẽ/
tis audire me aure intelligẽtie ⁊ obediẽtie.
timorẽ domini docebo vos. nõ mũdi. non
hominũ. ſed dñi q̃ eſt timor filialis. Nunc
ergo chriſtꝰ docet vt bonꝰ magiſter Mat.
x. Nolite timere eos q̃ occidunt corpus. et
poſt hec nihil habẽt qḋ faciant. verũtamen
oſtendã vobis quẽ timeatis. Timete eum
q̃ dũ occiderit corpus habꝫ poteſtatẽ mit/
tere aĩam in gehennaꝫ. Venite ergo non
ad mundi vanitatẽ. ſed ad celi claritatem.
Venite nõ ad diaboli aſtucias ⁊ fallacias.
ſed ad dei iuſticias. Nõ ad carnis delicias
ſed ad eternas delicias. O ſi obediendũ ẽ
pape. impatori. regi. duci. aut cuicũq̃ dño
qui inuitat ad cõuiuiũ terrenũ. vel ſecli ſo/
lacium. quãto magis huic dño regi regum
immortali. tam potẽti cui nullus põt reſi/
ſtere. tam ſapiẽti cui nullus poteſt ꝯtradi/
cere. aut corã eo ſe excuſare. tam benigno q̃
nõ poteſt aliqḋ incõgrui perſuadere. Hoc
ponderabãt iſti apoſtoli Petrus ⁊ Andre
as in chriſto. ideo ſtatim relictis om̃ibꝫ ſecu
ti ſunt eũ. vt dicit̃ in fine euãgelij. ¶ B

¶ Dixi ſecũdo ꝙ in ꝟbis ꝑmiſ/
ſis ſubdit̃ inuita
tionis ratio quã in ſe chriſtꝰ demõſtrauit.
Cũ dicit̃. Poſt me. q̃ſi di. Nõ pigeat vos ſe
qui dominũ. ⁊ itinerare viã ꝑ quã ego ꝓus
ambulaui. qꝛ nõ eſt ſeruus maior dño ſuo.
Iohis. xv. Ad hoc em̃ (vt dicit Augꝰ. in li/
bro de vera religione) omnia bona chriſtꝰ
cõtempſit vt cõtemnenda monſtraret. Et
oĩa mala ſuſtinuit. vt ſuſtinẽda ꝑciperet. Un
de tota vita chriſti in terris quã geſſit ꝑ ho/
minẽ diſciplina moruꝫ fuit. Ad hanc ergo
inuitans aplos ⁊ nos in apoſtolis dicit et
hodie. Venite poſt me. Magna em̃ ratio
eſt ſequi chriſtũ. ex quo ipe preceſſit ⁊ viam
fecit. faciendo qḋ docuit. vt dicit̃ Actuũ. i.
Circa quod eſt ſciendũ. quia quoſdã domi
nus ad ſe vocat. quoſdã ſecũ. quoſdã poſt
ſe. Ad ſe vocat incipiẽtes vel actiuos Se/
cum vocat proficiẽtes ſiue cõtemplatiuos
Poſt ſe vocat prelatos ⁊ ꝑfectos. De ꝓmo
ſcilicet quãdo vocat ad ſe dicit̃ Math. xi.
Venite ad me omnes qui laboratis ⁊ one
rati eſtis. ⁊ ego reficiã vos. Duo dicit. labo
ratis ⁊ onerati eſtis. Laborat enim pecca/
tor ex eo ꝙ habet difficultatem ad bñ ope/

randū.cū ſit vulnerat⁹ ⁊ debilis imo ſemi/
uiuus in naturalibꝫ relictus poſt peccatū
primi parent̃. Unde Pſ. Quoniā iniq̄ta
tes mee ſupgreſſe ſunt caput meū.et ſicut
onus graue grauate ſunt ſup me. In hꝰ ver
ſu inſinuat̃ nobis pceſſus tēptatōis. Tria
autem ſunt quibꝫ cōparat̃ temptatio ſcꝫ a/
qua.ignis ⁊ onus.p que pōt apparere qua/
liter temptatio pcedat. Et primo pſequit̃
de aqua. Cū dicit. Iniq̄tates mee ſupgreſ
ſe ſunt caput meū. Qui eñ temptat̃ primo
q̄ſi intingit pedem in aquā vſqꝫ ad talos.⁊
hoc cū malū cogitat. Scd̄o ad vmbilicum
deſcēdit.cū vſqꝫ ad delectationē peruenit.
Tertio ad mediū colli cū de pcurādo pec/
cato in verba exit. Quarto ad nares ⁊ ocu/
los mergit̃.quādo nec fetor peccati ſentit̃.
nec dei iudiciū formidat̃. Quīto frons im/
mergitur.cū peccatū manifeſte facere vel
iterare nō cōfundit̃. Sexto aque caput ſu
pergrediunt̃ cū multitudine peccatoꝝ in/
uoluitur. Secūdo ꝯparat̃ temptatio igni
q̄ primo mediocre ſtramen cōburit. Dein/
de ad trabes ⁊ tectū ſerpit.⁊ accendit do/
mū. Et de domo in domū tranſit ⁊ ſuccen/
dit totam ciuitatē. Eccl'i.xi. A ſcintilla vna
augetur ignis. Cōparat̃ etiā temptatio o/
neri. Primo eñ proijcit diabol⁹ q̄ſi vnam
palā terre ad tumulationē peccatorū.cum
vnā carnalē vel terrenā cogitationē immit
tit. Secūdo humat.cū cogitationes imit/
tit ⁊ malaꝝ affectionū congeriē. Ad vltimū
lapidē obſtinationis ſupponit p ꝯſuetudi/
nē. Treno.iij. Lapſa eſt in lacum vita mea.
poſuerūt lapidē ſup me.hoc eſt ergo onus
graue.de quo dicit dñſ. Venite ad me om
nes q̄ laboratis ⁊ onerati eſtis.ſupple one/
re peccati. Triplicit̃ onerāt peccata. vel q̄z
multa in numero.vel q̄a alte aſcendūt ī lo/
co.vel q̄z in ſuitutē redigūt. Und̄.j. Eſdre
ix. Iniquitates noſtre multiplicate ſūt ſu/
per caput noſtrū.⁊ delicta noſtra creuerūt
vſqꝫ ad celū. Unde Johis.viij. Qui facit
peccatū.ſeruus eſt peccati. Quātūcūqꝫ tñ
bis grauat⁹ eſt homo.adhuc dicitur ſibi a
chriſto. Venite ad me omēs qui laboratis
⁊ onerati eſtis.ſcꝫ onere grauiſſimoꝝ pec/
catorū. ¶ Scd̄o vocat xp̄s quoſdā ſecū.
De quo Johis.j. vbi diſcipuli q̄ſierunt a
xp̄o. Rabi.vbi habitas.q̄ dixit eis. Venite
⁊ videte. Venerūt ⁊ viderūt vbi maneret.
⁊ apud eū manſerūt die illa. Taliter petijt

manere ſecū.id eſt.cū chriſto. ille ſanct⁹ la/
tro dexter.q̄ dixit. Memēto mei dñe dū
veneris in regnū tuū Luce.xxiij. Cui di/
ctū eſt. Amen dico tibi.hodie mecū eris in
paradiſo. Iſtud ptinet ad pficientes ⁊ cō/
templatiuos.qui requieſcūt cū xp̄o tanq̄
pueri in cubili. De quibꝫ dicit ille p̄r euan/
gelic⁹ Luce.xi. Amice iā pueri mei mecū
ſunt in cubili. Tertio vocat chriſt⁹ quoſdā
poſt ſe.vt p̄latos ⁊ pfectos.de quibus hic.
Venite poſt me. Sup quē locū poſt me di
cit Bern̄.ſup Cantica ſmone.xvi. O q̄ pau/
ci o dñe poſt te ire volunt. Volūt tecū frui
ſed nō imitari.cōregnare cupiūt ſed nō cō
pati. Et ibi inducit hiſtoriā de balaam pro
pheta.q̄ optabat vt aīa eius moreret̃ mor/
te iuſtoꝝ. Optabat ſibi extrema iuſtoꝝ.ſed
nō pſentia. Hic dic̄ Bern.q̄ multi optant
hodie mortē ſpūaliū. etiā carnales exiſtē
tes.quoꝝ tamē vitā abhorrent. Nō curāt
querere q̄ tamē deſiderāt inuenire. cupien
tes cōſequi.ſed nolūt ſequi. Non tales fue
rūt iſti apoſtoli quibꝫ chriſtus aiebat. vos
eſtis q̄ pmanſiſtis mecū in temptatiōibus
meis. Hi eñ ſm Bern̄.ſecuti ſunt chriſtū.
⁊ pedibꝫ ⁊ affectibꝫ quibꝫ ipſe fecit notas vi/
as vite.qui via veritas ⁊ vita eſt.dicēs eis.
Venite poſt me. Int̃ iſtos aūt eſt differen
tia. Nā primi q̄ vocant̃ ad xp̄m vt incipien
tes.veniūt p viam mandatoꝝ Math.xix.
Si vis ad vitā ingredi ſerua mādata. Se
cundi q̄ vocant̃ cū chriſto vt pficiētes ⁊ cō
templatiui veniūt p ſemitā conſilioꝝ.qui/
bus dicit̃ Math.xix. Si vis pfectus eſſe
vade ⁊ vende omīa ⁊ da paupibꝫ ⁊ ſequere
me. Tertij q̄ vocant̃ ſequi xp̄m vt p̄lati.ve/
niūt p compendiū ꝟtutis ſuperogationis
Hebreo.xij. Curram⁹ ad ꝓpoſitū nobis cer
tamen. Prelati eñ debēt eſſe parati ad po
nendū aīas p ſubditꝭ velocit̃. Vñ Petr⁹
ad xp̄m dixit. Dñe. Iube me ire ad te ſup
aquas Math.xiiij. Hoc ē dicere.paratus
ſum ⁊ in mortē ⁊ in carcerē ire p ouibꝫ tuis
Talis fuit beatus Andreas.q̄ xp̄m pfecte
ſecut⁹ eſt.ita vt p eo ⁊ p ſuis fidelibꝫ eandē
mortē crucis ſic xp̄s pro eo ſubiret. in quo
magna gl'a dign⁹ eſt. Quia vt dicit̃. Gloria
magna eſt ſequi dñm ſuū Ecci.xxiij. Et in
hoc vt dic̄ Bern̄.ſup Cant. ſmone.xxi.ex/
preſſa eſt forma oīm p̄latoꝝ.qui nō pñt me
lius ſequi xp̄m q̄ꝫ vt teneāt normā vite ſue
⁊ morū ei⁹ apphendant diſciplinā. vt ⁊ ſic

abnegent ſemetipos ꝛ tollant crucem ſuaz ꝛ ſequant̃ chriſtum. ¶ D ¶

¶ Dixi tertio ꝙ in v̄bis p̄miſſis adiūgit̃ venientiū ad xp̄m ꝛ imitantiuz cū magna remuneratio. Lū dicit̃. Faciam vos fieri piſcatores hominū. Piſcatores hoim ſunt angeli. qui piſcati ſunt xp̄o lucrifaciētes aīas fideliū. vt dr̄ Math. viij. Chriſto aſcendēte in nauim cū diſcipulis fact⁹ eſt mot⁹ magn⁹ in mari. Ubi dicit glo. Q mare ſignificat p̄ſens ſeculū. Ubi nauis eſt ecc̄ia. diſcipuli in naui fideles xp̄iani. hoc mare turbat̃ periculis ꝛ temptatiōib⁹ tribulatiōis. Sunt aūt triplices fideles in h̄ mari. ſcꝫ peregrini. mercatores. ꝛ piſcatores. Et ſm h̄ triplex eſt nauis in h̄ mari. ſcꝫ ꝑegrinoꝝ. mercatorū ꝛ piſcatoꝝ. Peregrini ſunt penitentes. Quia ſm Hiero. Penitētia eſt ſecūda tabula poſt naufragiū. Ad iſtā multi cōfugiunt ſed pauci ad littus ꝑueniūt. qꝛ multi ſunt vocati. pauci vero electi. Scd̄a nauis eſt mercatoꝝ. hoim actiuoꝝ. De qua Prouerb. vltimo dr̄. Facta eſt q̄ſi nauis inſtitoris. Glo. que acq̄rendis mercib⁹ ſedule inſtat. Sed certe iſta nauis cito ſubmergit̃ ſi nō habeat bonū rectorē. qꝛ cōſciētia hoim actiuorū in h̄ ſeculo cito periclitat̃. ſi nō habeat bonū ductorē. informatorē. ꝯſultorē. predicatorē. ꝯfeſſorē. Tertia nauis ē piſcatorū. Piſcatores ſunt p̄dicatores ꝛ ſuceſſores apoſtoloꝝ in verbo dei. q̄ piſcatores capiūt piſces. i. aīas ab aq̄s voluptatū ꝛ diuitiarū hui⁹ ſeculi ad litt⁹ quietis ꝛ ꝯtēplationis. Hoc aūt fit tripliciť ſm ꝙ piſcatores tripliciter piſcant̃ piſces ſcꝫ lutana ſeu gurguſtio. hamo ꝛ rheti. Primo ergo piſcā tur p̄dicatores aīas fidelium gurguſtio. ꝛ hoc exēplo bone ꝯuerſatiōis ꝛ exhibitiōis. Lutana eſt ſporta de plurib⁹ lignis facta repagulū intra aliā ſportaz habens. Sic bonū exemplū de operib⁹ factū. habꝫ ſportulā ꝯſcientie. vt qd̄ foris oñdit in vita. intus habeat in ꝯſciētia. ne cū alijs predicet ipſe reprob⁹ efficiat̃. ꝛ hoc eſt ꝓpriū piſcatoꝝ xp̄i vt p̄us doceat ope. poſtea v̄bo. Sic fecit xp̄s Act. j. Cepit ieſus facere poſtea docere. qꝛ multum docet bona vita. ſm illud. Meli⁹ docet bona vita q̄ lr̄a p̄dicationis. Scd̄o hamo ꝯfeſſiōis. qꝛ ſic hamo tm̄ vn⁹ piſcis dep̄hendit̃. ſic in ꝯfeſſiōe tm̄ vn⁹ homo capit̃. Heu dñe q̄ pauci piſces ſūt qui hamo capiunt̃. i. pure ꝯfitent̃. ꝛ ſi p̄n̄iaz accipiūt tñ reijciūt. ꝛ ideo extrahi nō p̄nt de aq̄s pcti Job. xl. An extrahere poteris leuiathan hamo. Petr⁹ hamo piſcē extrariti cui⁹ ore ſtaterē inuenit Math. xvij. Per ſtaterē in ore ꝯfeſſionez accipe. Multi piſces capiunt̃ ſed nō habēt ſtaterē in ore. qd̄ fit cū non pure ꝯfitent̃. Tertio capiunt̃ piſces aīaꝝ rheti p̄dicatiōis. q̄ multi ſimul capiunt̃ Johis. xxi. Aſcendit petr⁹ ꝛ traxit rhete plenū magnis piſcib⁹. Rethe iſtud p̄dicatōis ſepe rumpit̃ tūc qñ p̄dicatio poſt receſſum nō curat̃. De ap̄lis piſcātib⁹ ſcribit̃. qꝛ nō eſt ruptū rhete coꝝ poſt reſurrectionē dñi. qd̄ tñ ante reſurrectionez legit̃ fuiſſe ruptuz Luce. v. Per quod ſignat̃. ꝙ cū ꝑplus ſurgit a vicijs ad virtutes nō rūpitur rhete. Et cū p̄dicator viuit ſic docet. fortificat̃ rhete. Lū aūt ꝑplus nō curat precepta p̄dicatiōis. ꝛ p̄dicator non addit nec apponit virgaz correctionis. nec reſurgere facit negligētes. rumpit̃ rhete ꝛ fruſtratur fruct⁹ p̄dicationis. Quia igit̃ beat⁹ Petr⁹ ꝛ andreas fuerūt boni p̄dicatores quorū rhete nō eſt ruptū. id̄o multa ceperūt. multa dico milia aīaꝝ xp̄ifideliū. p quoꝝ conuerſione multa p̄mia reportauerunt. Sic eñ dic̄ Chriſo. predicator v̄bi dei habebit multiplicia gaudia. Iuxta illud. Sup oīa bona ſua ꝯſtituet euz. Math. xxiiij. Quia ſm lr̄am. nō vt alij ſed p̄ ceteris alijs habebit eterna gaudia. tum ꝓ ſua bona vita. tū ꝓ gregis cuſtodia. j. Thimo. v. Qui bene p̄ſunt p̄bri duplici honore digni habeant̃. Et ſic ſm Chriſo. ex ꝓprijs viꝫ habebūt aureā. ex ſubditoꝝ acq̄ſitiōe aureolā. Primū qꝛ bñ vixerunt. Scd̄m qꝛ alios bñ viuere docuerūt. O q̄ꝫ bona remuneratio piſcatorū q̄ ꝛ hic honorant̃ a fidelib⁹. ꝛ in futuro a xp̄o premiant̃ eternis gaudijs. Ad q̄ nos ꝑducat eternus pater.

¶ De ſctō Andrea. II. ¶ Sermo II.

Relictis omnibus ſecuti ſunt euz Math. iiij. Licet ad cōmēdationē ſctē paupertatis poſſit ſufficere ꝙ hoiem replet v̄tutib⁹. Nā vt dic̄ Caſſiodo. ſup Ps̄. ci. Pauperes chriſti egēt in ſecl'o. ſꝫ ſūt locupletes ex deo. vicijs vacui. ſꝫ v̄tutib⁹ pleni. deſpecti hoib⁹. acceptabiles deo. tñ ſup oīa paupertas ſancta reddit̃ cōmēdabil'. ex eo ꝙ ita locuples

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

eſt. ꝙ ea ditius nihil inueniri pōt. Sic di/
cit Aug⁹. in libro de ꝟbis apl'i ſmōe. xxviij.
Tam locuples eſt paupertas ꝙ celum emit.
Quibꝫ enī theſauris ꝯferri poſſit qđ paup
tati videm⁹ indultū. Vt ad regnū celoꝝ
veniret diues poſſeſſione ſua obtinere nō
potuit. nunc obtinet vt ꝑ ꝯtemptū ꝑueniat
Hec ille. Ex quo patebit ꝙ paupertas eſt via et
ductrix ad celū. vt dicit Criſo. ſup ep'laꝫ ad
Hebreos ſmōe. xviij. Hoc attēdentes iſti
apl'i ſcꝫ Petr⁹ ⁊ andreas. ſapient' ꝓ xp̄o om
nia relinquētes ſecuti ſunt eū vt tanto ꝑfe
ctius ꝑueniāt in celū. vt dicūt ꝟba nr̄i the/
matis. In quibꝫ tria tāgunt' ex qbꝫ iſti apo
ſtoli cōmendant'. Primo nāqꝫ reddunt' cō
mendabiles ex volūtaria paupertate Cū dr̄.
Relictis oībꝫ. Scđo ex ꝑfecte obediētie
promptitudine. qꝛ ſecuti ſūt. Tertio ex xp̄i
ꝯformitate. Cum dicit' eum. ¶ A ¶

Dixi primo ꝙ in ꝟbis premiſ
ſis reddūtur iſti
apl'i cōmendabiles ex volūtaria paupertate
quā ꝓ xp̄o aſſumpſerūt. Multū cōmenda
biles ſunt q̄ ſua libent' paupibꝫ xp̄i largiū/
tur. Quia talibꝫ dr̄. Date ⁊ dabit' vobis. ſci
licet regnū celoꝝ. Luc. vi. Et in Ps. dr̄. Be
atus q̄ intelligit ſup egenū ⁊ pauperem. ſed
multo cōmēdabiliores ſunt apl'i. q̄ omīa ſi
mul ꝓ xp̄o reliq̄rūt. Vn̄ dic̄ Aug⁹. in libro
de eccl'iaſtic' dogmatibꝫ. Bonū eſt faculta
tes cū diſpenſatiōe paupibꝫ erogare. ſꝫ me
lius eſt ꝓ intentiōe ſequendi dn̄m inſimul
donare. ⁊ abſolutū a ſollicitudīe egere cuꝫ
xp̄o. Hec ille. Sūt aūt nobis tria relinq̄n
da que ſcī apl'i reliq̄runt. ſcꝫ pctā. mundū
⁊ ſeipos. Primū ergo relinquēdū eſt pctm̄
qꝛ nemo recte incedit q̄ portat illud. Vn̄
Prouerb. xxviij. Qui abſcōdit ſcelera ſua
nō diriget'. i. nō recta via ducet'. Merito āt
relinquēda ſunt pctā. qꝛ ſunt q̄ſi res furti/
ua. que relinq̄nda eſt ⁊ ꝓijcienda a ſe. ne cū
ea homo capiat' ⁊ in inferno ſuſpendatur
Vn̄ ps. ꝯſulit. Proijciam⁹ a nob iugū ipo/
rū. ſ. peccatoꝝ. Et ratio. qꝛ iniq̄tates ſue ca
piūt impiū. vt dr̄ Prouer. v. Ideo Ezechiel
ꝯſulit di. Proijcite a vobis pctā vr̄a. ⁊ non
erit vobis iniq̄tas vr̄a in ruinaꝫ. Ezechiel'
xviij. Notant' ps. ⁊ Ezechiel dicūt. ꝓijcite.
id eſt. ꝓcul a vob iacite. Qđ fit qn̄ hō nō ſo/
lū vitat pctā ſed etiā occaſionē ⁊ circūſtan/
tiā peccati. Vn̄ nō ꝓcul iacit pctm̄ qui poſt
ꝯfeſſionē ſuā iterū cōuerſat' ꝑſone cuꝫ qua
peccauit. Vel locū aptū ⁊ cōgruū pctō aut
alias ſuſpectū nō vitat vel nō fugit temp⁹
oportunū. Scđo relinquēd⁹ eſt mūd⁹. eo
modo q̄ xp̄us dicit Joh. xvi. Iterū relinq̄
mundū ⁊ vado ad pr̄em. Nō dico munda/
nā habitatōnē ſꝫ mūdanā poſſeſſionē. Vn̄
apl'i ⁊ ſi habitauerūt in mūdo. nō tn̄ volu/
erūt hr̄e poſſeſſiōes mūdi Math. xix. Ec/
ce nos reliq̄mus oīa. Duobꝫ aūt modis ſt'
relinquēda omīa. Primo relinquēda ſunt
q̄ ad poſſeſſionē. vt nihil homo velit hr̄e de
poſſeſſione mūdi. ⁊ hoc eſt ꝑfectoꝝ ⁊ vero/
rū apl'oꝝ. Nā vt dicit Hiero. in q̄daꝫ ep'la.
Apoſtolicū eſt faſtigiū ꝑfectioqꝫ ꝟtutū oīa
ſimul vendere ⁊ paupibꝫ erogare. ⁊ ſic expe
ditū cū xp̄o ad celeſtia volare. Tales fuer't
apl'i. q̄a audacter xp̄o dicebāt. Ecce nos re
liquim⁹ omīa ⁊ ſecuti ſum⁹ te. Sup q̄ dicit
Hiero. Grandis fiducia. petrus piſcator
erat. diues nō fuerat. cibos manu ⁊ arte q̄
rebat. ⁊ tn̄ lec⁹ ꝯfident' dicit. Reliquimus
omīa. Omīa relinq̄t q̄ voluntatē habendi
deſerit. Ideo dic̄ Hiero. ꝙ apl'i reliq̄runt
totū mūdū. nō q̄ntū ad diuitias q̄bꝫ carue/
rūt. ſed q̄ntū ad voluntatē. qꝛ hr̄e eas no/
luerunt. Hinc dic̄ Grego. Omel'. vi. Mul/
tū reliquit q̄ ſibi nihil retinuit. Multū re/
liquerūt petr⁹ ⁊ andreas qn̄ deſideria ha/
bendi reliq̄runt. Multū dimiſerūt q̄ cum
re poſſeſſa etiā ꝯcupiſcētijs renūciauerūt.
A ſequētibꝫ aūt xp̄m tāta dimiſſa ſunt q̄n/
ta a n̄ ſequētibꝫ ꝯcupiſci potuer't ¶ Scđo
relinquēda ſunt oīa. ⁊ ſi nō q̄ ad poſſeſſio/
nē. tn̄ ſaltem q̄ ad amorē. Vn̄ dic̄ Hugo. ꝙ
ſunt nōnulli in mūdo q̄ rebꝫ abundāt. ſunt
tn̄ paupes ſpū. Et hec ſm̄ ipſuꝫ. Eſt aurea
paupertas. q̄a licet affluant diuitie. tn̄ corda
nō apponūt. Et Grego. in omel'. dic̄ de tali
bus. Si nihil in hoc mūdo amādo poſſe/
deritis. etiā poſſidendo cūcta relinquitis.
Ex his infero ꝙ paupertas ſtat cū diuitijs.
q̄a diues poſſeſſionibꝫ. ſed humil'. nō ſuper
bus. nō auar⁹ pōt eſſe ſpū paup. vt dic̄ Au
g⁹. ſup illud Ps. Simul in vnum diues ⁊
paup. Ex quo ſequit' ꝙ poſſeſſio diuitiarū
ſm̄ ſe nō eſt illicita. Quia dicit Ambro. ſup
Lucā. ꝙ diuitie ſunt bonis adiuuamenta
ꝟtutꝫ. Cū enī homies ex poſſeſſis rebꝫ ſub
ſidia egentibꝫ miniſtrāt. in bonis q̄ faciunt
ſacrificiū deo offerūt. Inquit Grego. in q̄/
dam Omel'. ſup Ezechielē. Scđo ex verb
infero ꝙ ſtat hoīem eſſe ꝑfectū cū diuitijs

Iſtud habet̃ in btõ Thoma.iiij.libro ꝯtra
gentiles ca.cxxv. Quia nec fidẽ nec ſpẽ nec
caritatẽ excludũt,ꝓpter quod dr̃ Eccl.xxxi.
Beat⁹ diues q̃ inuẽt⁹ eſt ſine macula.ꝛ qui
poſt auꝝ nõ abijt.nec ſperauit in theſaurꝭ
pecunie. Vñ Abraam q̃ fuit ſatꝭ diues di/
ctũ eſt a deo. Ambula corã me ꝛ eſto pfect⁹
Geñ.xvij. Sic dauid legit̃ fuiſſe diues rex
ꝛ tñ de ſe dicit. Cuſtodi me dñe qm̃ ſanct⁹
ſum. Et de⁹ de ipo dicit. Inueni dauid vi
rũ ſm̃ coꝛ meũ q̃ facit oẽs volũtates meas
Nõ tñ ad ſolũ pfectũ ptinet ſcȝ facere volũ
tatẽ pceptoꝝ ꝛ ꝯſilioꝝ. Sic in nouo teſta/
mẽto legunt̃ diuites fuiſſe ſctĩ epĩ Grego.
Aug⁹. Ambro. De qͥbꝫ tñ null⁹ dubitare de
bet qn̄ fuerũt ſanctiſſimi. Nõ ſunt ḡ diui
tie male ſi rõnis oꝛdo in eis obſeruet̃. Or/
do aũt rõnis ẽ triplex. Primo ꝙ hõ eas iu
ſte poſſideat ne acq̃rat auare vel ne ſucce/
dat in diuitijs auare acq̃ſitis. Scd̃o ꝙ in
eis finis nõ ꝯſtituat̃ nec ſpes ponat̃. Ter/
tio ꝙ eis debito mõ vtat̃.ad ſuã videlicet ꝛ
ad alioꝝ vtilitatẽ. Vñ aplus diuites non
ꝯdemnat.ſed eis certã regulã vtẽdi diuiti
as pſcribit dicẽs.j. Thimo.vi. Diuitibꝫ p̃/
cipe nõ ſublime ſapere nec ſperare i incerto
diuitiaꝝ.bene agere.facile tribuere.cõica/
re ꝛ theſaurizare ſibi fundamẽtũ bonũ in
futurũ. Sed h̃ occurrit dubium. Ex q̃ em̃
põt q̃s ſanctificari ꝛ eſſe pfect⁹ cũ diuitijs.
quare ḡ apli oĩa reliq̃rũt.ꝛ hodie aliqui re/
lictis ꝓprijs monaſteria intrãt. Et q̃re xp̃s
ꝯſulit ſuis diſcipul' dicẽs. Niſi q̃s renũcia/
uerit om̄ibꝫ q̃ poſſidet nõ pt̃ me⁹ eſſe diſci/
pulus Lu.xiiij. Et Math.xix. Si vis p/
fectus eſſe.vade ꝛ vende oĩa q̃ habes et da
paupibus.ꝛ veni ꝛ ſeq̃re me. Ad qd̃ rñdeo.
Q licet q̃s poſſit eſſe pfect⁹ ꝛ ſanct⁹ cũ di/
uitijs p fidẽ ꝛ opa caritatꝭ. Quia in h̃ conſi
ſtit pncipaliter pfectio.vt dicit Lyra ſuper
Math.xix.tñ iſta pfectio in pauptate in/
choat̃.ꝛ ideo pauptas ſuadet̃ ꝛ cõſulitur p
xp̃m. Vñ Lyra exponit illã lrãȝ. Si vis p
fectus eſſe.i.aſcẽdere ad ſtatũ pfectiõis ſu/
pra cõmunẽ ſtatũ ſaluti neceſſariũ.vade cõ
temnẽdo tpalia ꝛ vende q̃ habes.ꝛ da pau
peribꝫ ꝓpter deũ. Ex pmiſſis ptȝ q̃ domin⁹
ſuadet pauptatẽ ꝓpter facilitatẽ implẽdi ea
q̃ dei ſunt.ꝛ q̃ ad caritatẽ ptinẽt.et qꝛ vene/
num caritatꝭ eſt cupiditas.iõ ſuadet̃ ꝯtem
ptus diuitiaꝝ.non ꝙ cũ eis ſit impoſſibile
ſed qꝛ difficile. Vñ Math.xix. nõ dixit ſal
uatoꝛ impoſſibile eſt diuitẽ itrare i regnũ
celoꝝ.ſed dixit difficile. Vñ dicit Lyra.ꝙ
h̃ ideo dicit.qꝛ difficile ẽ tenere diuitias.ꝛ
ñ teneri nimis amoꝛe eaꝝ. Scd̃ȝ Aug.ad
paulinũ. Sicut patuit de illo adoleſcente
q̃ audito cõſilio xp̃i de volũtaria pauptate
abijt triſtis. De q̃ dicit Lyra ſup Lucam.
Q amoꝛe poſſeſſionũ imped͛it⁹ fuit a ſtatu
pfectionis. Et ſup Math.idẽ Lyra dicit.
ꝙ ideo triſtꝭ abijt.qꝛ nimis amabat poſſeſ
ſiones terrenas.ꝛ iõ nõ potuit ad pfectio/
nẽ aſcẽdere. Patet igit̃ ꝙ poſſeſſio diuitia/
rũ ſolũ diſſuadet̃ vt eſt impedimẽtũ pfecti
onis.ꝛ pauptas vt eſt pncipiũ pfectiõis cõ/
ſulit̃. Vñ dimiſſio tpaliũ p volũtariã pau/
pertatẽ tria ſupaddit ſup poſſeſſionẽ diui/
tiarũ bene diſpenſataꝝ. Nã primo fac̃ ho/
minẽ q̃dã libertate gaudere.p h̃ ꝙ eſt ſolu/
tus a ſolicitudĩe.ꝛ nullo aduerſitatꝭ coar/
tatur terroꝛe.vt dic̃ Grego.xxx.lib.moral̃.
Scd̃o qꝛ facit hoĩem in certamĩe tempta/
tionũ ꝯtra diabolũ.carnẽ ꝛ mundũ foꝛtio/
rẽ. Nã vt dicit Grego.in omel'. Nudus eſt
diabol⁹.qꝛ nihil poſſidet hic. Nudi ergo ꝛ
nos debem⁹ eſſe a poſſeſſionibꝫ q̃ cũ eo pu
gnam⁹. Nã cũ veſtit⁹ cũ nudo pugnat cit⁹
deijcit̃ ſm̃ eũ. Tertio qꝛ in triumpho facit
hoĩem foꝛtioꝛẽ. Nam ſm̃ Grego. Qui h̃ re
linquit illic pfecto culmẽ iudiciarie ptãtis
obtinebit. De q̃ dicit. Qui reliq̃ſtis oĩa ſe/
debitis ſup ſedes ꝛc̃. ¶ Tertio relinq̃re ho
mo debȝ ſeipm̃.i.ꝓpriã voluntatẽ.vñ Mat
thei.xviij.dr̃. Si q̃s vult venire poſt me ab
neget ſemetipm̃. Glo.i.ꝓpriũ ſenſum.ꝓ/
priã voluntatẽ. Vñ abneget.i.abiectũ ne
get ſe in om̄ibꝫ quoꝝ ipe eſt cauſa.qꝛ vl' va/
na ſunt vel mala. Vel abneget ſemetipm̃.
nõ tm̃ ſua ꝛ ſuos ſed ſuũ intellectũ.ſuũ af
fectũ.ſuũ ſenſum. Intellectũ rõnis. Affe/
ctũ volũtatꝭ. Senſuȝ carnis. Primũ ab/
negat̃ p fidẽ.ſcd̃m p caritatẽ.tertiũ p ſpem
Sed Chriſ.ponit pulchꝝ exẽpluȝ de iſta
abnegatiõe. Sic em̃ aliq̃s abnegat aliũ.ſi
vidẽs ipm̃ afflictũ.ſi ligatũ.ſi egrotũ.ſi ho
ſtibꝫ infeſtatũ nõ iuuat.ita nõ vult xp̃s nos
coꝛp⁹ nr̃m agnoſcere ſi cõburat̃.ſi flagellat̃
ſȝ abnegare. ¶ Sȝ d. Quid ẽ ꝓpria volun/
tas hoĩs. Rñdeo ꝙ illa q̃ eſt ꝯ volũtatẽ dei
vl' ſui ſupioꝛꝭ. Cũ eĩ aliq̃s vult qd̃ de⁹ velle
ꝓhibet.nullũ hȝ auctoꝛẽ ſue voluntatꝭ niſi
ſemetipm̃.ꝛ iõ dr̃ ꝓpria volũtas hoĩs. Que
ſemp mala ẽ.qꝛ deo ſubiecta nõ eſt. Si em̃

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

deo ſubiecta eſſet. ꝓpria nō eēt. Et qꝛ null⁹
debꝫ ꝓpriā voluntatē hr̄e niſi de⁹. cuius vo
luntas nulli ē ſubiecta. Propt̄ qḋ nō eſt hō
ſub celo q̄ licite poſſit eſſe ſue volūtatꝫ. Cū
oīs aīa ſublimioribꝫ ptātibꝫ debeat eē ſub/
dita. ⁊ maxime diuīe voluntati. Et hͦ eſt ab/
negare ſeipm̄. i. obedientē eſſe deo p̄ oīa vel
ſuo ſupiori in his q̄ ad deū ptinēt. ¶ B

¶ Dixi ſecūdo q̄ in ver. p̄. apo/
ſtoli iſti reddun
tur cōmēdabiles ex obediētie ꝓmptitudīe
Cū dr̄ ſecuti ſunt. ⁊ p̄mittit̄ cōtinuo. i. ſtatī
vel mox. vel ſine ꝓcraſtinatiōe. ſine mora. ſi
ne excuſatiōe. Duo ḡ hic dicunt̄. Pr̄io ſecu
ti. ſcḋo qꝛ ꝯtinuo. Talis dꝫ eſſe obedientia
xp̄ianoꝝ vt ſtatim pareāt ⁊ exequant̄ q̄ eis
p̄cipiunt̄. In hͦ ergo p̄mo q̄ ſecuti ſūt argu
unt̄ multi negligētes. q̄ ſedent vl' iacēt. Itē
ex hͦ arguunt̄ p̄ſumptores q̄ nō ſequunt̄ ſꝫ
p̄eunt arripiētes ⁊ aggrediētes difficilia p̄
p̄ꝛijs viribꝫ. q̄ nō niſi cū gr̄a diuīa eſſent at/
temptāda. Non ſic fecit paul⁹ q̄ dixit Gr̄a
dei ſum id qḋ ſum. Itē arguunt̄ ambitio/
ſi q̄ currūt nō ſequunt̄. Currunt enī hͦ mo
do. frequētāt curias. girāt ꝓuincias. ptrā/
ſeunt regna. trāſfretant maria vt honores
ꝯſequant̄. Itē arguunt̄ recidiuātes qui re
trocedūt. Negligētibꝫ dr̄ Math. xx. Quid
ſtatis hͦ tota die ocioſi. Preſumētibꝫ dicit̄
Math. xvi. Vade poſt me ſathanas. Am/
bicioſis dr̄ ad Heb. v. Nemo aſſumat ſibi
honorē. ſed q̄ vocat̄ a deo. Recidiuātibꝫ dr̄
ij. Pe. ij. Meli⁹ ē viā veritatꝫ n̄ agnoſcere
q̄ꝫ poſt agnitā retroire. Et Luce. ix. Nemo
mittēs manū ad aratrū ⁊ reſpiciens retro
apt⁹ eſt regno dei. Vnḋ vxor loth q̄ retro/
ſpexit ad ſodomā. verſa ē in ſtatuam ſalis.
Scḋo in hͦ q̄ dr̄ cōtinuo. innuit̄ obediētie
forma. Debꝫ enī eſſe ſeq̄la fideliū ꝓmpta p̄
ſubitā executionē mādatorum Eccl. v. Ne
tardes ꝯuerti ad dn̄m. ⁊ ne differas de die
in diē. Itē eiuſdeꝫ. xxxi. In oībꝫ opibꝫ eſto
velox. ⁊ oīs infirmitas. ſ. culpe. nō occurret
tibi. Scḋo dꝫ eſſe ſeq̄la libera p̄ tp̄alē ab/
renunciationē. Vn̄ hͦ dr̄. ꝯtinuo relictꝫ rhe
tibꝫ. Hoc ē ꝯtra cupidos q̄ in aq̄s marꝫ h⁹
auari ſeculi rheti cupiditatꝫ piſcant̄ ranas
hͦ eſt diuitias terrenas ⁊ lutoſas Iob. xviij
Immiſit in rhete pedē ſuū. i. affectū. ⁊ ī ma
culis ei⁹ ambulat. q. d. Diues q̄ vult piſca/
ri diuitias oportet q̄ mittat affectū cupidi
tatis ī rhete auaricie qḋ a paulo vocat̄ la/
queus. cū dicit. Qui volūt diuites fieri in
temptatiōes incidūt ⁊ in laqueuꝫ diaboli.
Tertio ſeq̄la fideliū dꝫ eſſe p̄fecta p̄ mortꝫ
ꝯformatōnē. Vn̄ dic̄ Saluator. Si quis
vult venire p⁹ me tollat crucē ſuā Math.
xvi. Exponit Horra. p̄ mortificationē ſui.
vl' p̄ cōpaſſionē pximi. vl' p̄ ſuſtinētiā mar/
tyrij. ſi neceſſe fuerit. hͦ eſt vt ſit parat⁹ ī aīa
ſuſtinere ignominiā crucꝫ. bene ḡ obediuit
beat⁹ andreas xp̄o. qꝛ ꝓmpte ſecut⁹ eſt eū.
qꝛ libere ſecut⁹ dimiſſis rhetibꝫ. qꝛ dure ſe
cut⁹ vſqꝫ ad crucē. Vnde ipē dic̄ Iob. xxiij
Veſtigia ei⁹. ſ. xp̄i ſecut⁹ eſt pes me⁹. O q̄ꝫ
multi hodie vix ſequunt̄ ⁊ obedūt p̄ceptis
eccl'ie. imo caſtigati ⁊ excōicati vix faciūt q̄
debēt. Alij ⁊ ſi ſequunt̄ ſtati. ⁊ exequūt̄ que
mādant̄. nō tn̄ dimittūt impedimēta q̄ eis
ſunt ꝓhibita. ſ. rhetia. circūſtantias pctōꝝ
p̄ q̄ poſtea a diabolo cōp̄hēdunt̄. Nā multi
agūt pn̄iam eis iniūctā. ſꝫ nō abſtinēt a cō/
uerſatione p̄ſonaꝝ illicita q̄ eis eſt p̄ ꝯfeſſo
rē inhibita. Alij ⁊ ſi ſtatim parēt ⁊ dimittūt
omnia impedimēta eis inhibita. non tn̄ ag/
grediunt̄ difficilia ⁊ ardua. Cōtra hͦ crucē
ſubierūt petr⁹ ⁊ andreas. q̄ eſt ignominio/
ſiſſima int' genera mortꝫ. Debet ḡ penitēs
ꝓmptū affectū ⁊ liberꝝ exhibere ad oīa diffi
cilia. alias nō vere peniteret nec ꝯtrit⁹ eſſet
de pctis nec ſic p̄fecte cuꝫ andrea ſequeret̄
chriſtum. ¶ C ¶

¶ Dixi tertio in p̄. p̄. q̄ apl'i red/
dunt̄ cōmendabi/
les a xp̄i ꝯformitate Cū dr̄. eū. ſcꝫ xp̄m. Ni
hil enī p̄deſſet apl'is reliquiſſe oīa ſi ſecuti
fuiſſent aliū q̄ꝫ xp̄m. Et iō dimiſſio tp̄aliūꝫ
nō cōmendat̄ niſi ī rōne ſiue cōparatōe ad
hūc finē vt xp̄m poſſent expedite ſeq̄. Ex ḡ
dr̄ relictꝫ oībꝫ ſecuti ſunt eū. ſenſus ē ac ſi di
ceret̄. ꝓpt̄ xp̄m ſeq̄ndū reliq̄rūt oīa. vt xp̄m
lucrifaceret. Talis fuit ille apl's q̄ dicebat.
Oīa arbitror vt ſtercora vt xp̄m lucrifaciā
Nā multi multa dimiſerūt. ſic̄ diogenes. ſo
crates ⁊ alij ph̄i. tn̄ nō ſunt cōmēdati ſicut
iſti. qꝛ nō p̄ deo. ſꝫ p̄ vana gl'ia ſeculi h⁹ ta/
lia dimiſerūt. Vn̄ Hiero. in epl'a q̄dā dicit
Socrates theban⁹. hō q̄dē ditiſſim⁹ cum
athenas ad philozophandum p̄geret ma/
gnū pond⁹ auri piecit in mare. qꝛ nō puta/
uit ſe poſſe ſimul ꝟtutes ⁊ diuitias poſſide
re. Abite inq̄t male cupiditates. ego vos
mergā ne mergar a vob. Hoc autē vt dicit
Hiero. ipē fecit gr̄a vane laudis. Et har/

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

guit multos diuites q̄ ſua dāt paupib9. ſed
q2 ipi ex h̄ ſupbiūt aīam pdūt. De q̄b9 Au/
g9. dic̄. Quid pdeſt diſpgēdo dare paupib9
ꝛ pauperē fieri. cū aīa miſera ſupbioꝛ effici
tur diuitias ꝯtēnēdo q̄ꝫ fuerat poſſidēdo.
Et iō dic̄ Bern̄. q2 ille ſapient oīa relinq̄t q̄
p xp̄o ꝯſequēdo qui eſt ſup omia dimittit.
¶ Sꝫ forte diceres. Quid magni ē ꝯſeq̄
xp̄m vt p eo oīa dimittant. Rn̄. tibi. Certe
nil eo p̄cioſi9. nil vtili9 tam i p̄nti q̄ꝫ in futu
ro. Qui em̄ hꝫ xp̄m h̄ p grām. ꝛ eum ſequit
imitādo dicta ꝛ facta ſua. tria ꝯſequit hic. ꝛ
tria i futuro. In p̄nti ſiq̄dem p̄mo ꝯſequit
mentꝫ illuſtrationē. q2 ipe ē ſol illumināſ
intellectū. vt intelligam9 volūtatē dei Jo.
viij. Qui ſequit me nō ambulat i tenebris.
ſed hēbit lucē vite. Scd̄o q2 talis euadet
ſpūalē turbationē. Vn̄ ipe dic̄ ſaluatoꝛ In
mūdo p̄ſſurā hēbitꝫ. in me aūt pacē Hier.
xvij. Ego nō ſum turbat9 te paſtorē ſeq̄ns.
Tertio q2 tal' ꝯſequit familiarē dilectionē
a xp̄o Prouer. xv. Qui ſequit iuſticiā diligi
tur ab eo. In futuro āt ꝯſequet tria. ſ. iudi
cia. viā. ptātē Math. xix. Vos q̄ ſecuti eſtꝫ
me ſedebitꝫ ꝛc̄. Scd̄o ꝯſequit tal' ad regnū
celoꝝ introductōēꝫ. Tertio ꝯſeq̄t xp̄i ꝯfoꝛ
mationē in gl'a Joh. xij. Qui mihi miſtrat
me ſequat. ꝛ vbi ego ſuꝫ illic ꝛ miſter meus
erit. Propt' g̃ iſta bona i xp̄o ꝛ cū xp̄o p̄ue/
niētia boni viri ſequūt xp̄m tāq̄ꝫ lucē. tāq̄ꝫ
tutorē. tanq̄ꝫ amicū ꝛ dilectorē in p̄nti. tan/
q̄ꝫ aptū remuneratorē i futo. Sic iſti duo
apl'i q̄ hodie p eo q2 ſecuti ſūt eū in p̄nti grā
ſecuti ſūt eū i futo in gl'a. Ad quā nos ꝛc̄.

¶ De ſancto Nicolao. I.
Sermo ¶ III.

Vigilate q2 neſci
tis qua hoꝛa dn̄s vr̄ ventur9 eſt.
Math. xxiiij. Sic̄ dicit Aug9 in
epl'a ad dioſcoꝝ. Qualēcūq̄ꝫ quēlibꝫ inue/
nerit ſu9 nouiſſim9 dies. in h̄ eū ſil'r cōpre/
hendet nouiſſim9 dies mōi. qm̄ q̄lis hō in
die vltīa vite ſue inuenit. tal' in die nouiſſi/
mo iudicabit. Vn̄ ſm ipm vigilare dꝫ oīs
xp̄ian9. ne eū imparatū inueniat dn̄i aduēt9.
Volens igit dn̄s nr̄ ſuo impio nos eē pa/
ratos voluit occultari diē exit9 nr̄i ad hoc
vtiq̄ꝫ. ſm Aug9. in q̄dā epl'a. vt diligēt9 cu/
ſtodiam9 oēs dies nr̄os. Nā cū ſero paran
tur remedia. moꝛtꝫ iminēt p̄icula. Vn̄ Pla
tonis ſnīa fuit. oēm ſapientū vitā medita/
tionē eſſe moꝛtꝫ. vt inq̄t Hiero. in q̄dā epl'a
ad Eliodoꝝ. Quia g̃ neſcim9 q̄ hoꝛa dn̄s
nr̄ veniat ſp vigilandū nob̄ eſt vt q̄n veni/
et paratos nos ſp inueniat. Saluatoꝛ g̃
nr̄. vt inq̄t Augu. in li. de vita xp̄iana. ſciēs
hoꝛā illā aduent9 ſui incertā āmonēs nos
ait. Vigilate q2 neſcitꝫ. vbi ſup. In q̄b9 ver
bis ſaluatoꝛ nr̄ monet ad tria. Primo ad
iugem mentꝫ in deū eleuatiōēꝫ. ibi. Vigila
te. Scd̄o ad incertā vite nr̄e reſolutionēꝫ.
Cū dic̄. q2 neſcitis q̄ hoꝛa. Tertio ad expe/
ctādū terribilē redēptoꝛis nr̄i viſitationē.
Cū dr̄. dn̄s veſter venturus eſt. ¶ A

Dixi p̄mo q2 in v̄. p̄. admōet
nos ſaluatoꝛ ad
iugē mentꝫ in deū eleuatōēꝫ. cū dic̄. Vigila
te. Vigilare aūt ſm Greg. nō ē aliud niſi in
ꝯo lumie ocl'os mētis tenere. Vn̄ bn̄ vigi
lat q̄ ocl'os mētis. ſ. intellectū ꝛ affectū i ſa/
lutarib9 ꝯſiderādis. intelligēdis. appetēdis
ꝛ ꝯſeq̄ndis expōit. Vigilate g̃. Vigilandū
aūt nob̄ eſt p̄cipue ꝓpt' tria. Prio ꝓpt' hoſtili
tatē crudel' rebelliōis. Scd̄o ꝓpt' vtilitatēꝫ
fidel' admiſtratōis. Tertio ꝓpt' debilitatēꝫ
terreſtrꝫ nr̄e habitatōis. Quātū ad p̄mū
vigilare dēm9 ꝓpter hoſtilitatē crudelis re/
bellionis. Videm9 nāq̄ꝫ q2 i bello hoīes n̄
p̄nt ſomno ſecure vacare. Nos āt ſum9 ꝯti
nuo in multꝫ bellis. Vn̄ in pſ. dr̄. Cōculca
uerūt me inimici mei tota die. qm̄ m'ti bel
lantes aduerſuꝫ me. g̃ ncc̄e hēm9 vigilare.
Grues ſic̄ dicūt natales int' ſe vigilias di/
uidūt. Et ille q̄ vigilare dꝫ. lapidē tenet in
pedib9. vt ſi ille doꝛmiat. lapis cadēs alios
excitet ꝛ ſeipm. Si auis inſenſata q̄ vigila
re nō tenet ſic ſibi p̄uidet ꝯ ſomnū coꝛpis.
multo magꝫ ꝯ ſomnū peti cautelā ꝯtinuāꝫ
hr̄e debē9. j. Pe. v. Frēs ſobrij eſtote ꝛ vigi
late. q2 aduerſari9 vr̄ diabol9 circuit ſic̄ leo
rugiēs q̄rēs quē deuoꝛet. Et bn̄ adiūgens
p̄mittit ſobrietatē vigilie. Nā ebrietatē ſeq̄
tur neceſſario mult9 ſomnus. Sobrietas
autē h̄ intelligit modeſtia ꝛ tpantia in oīb9
actib9 nr̄is vt n̄ excedam9 pl9 debito. Naꝫ
v̄tus ꝯſiſtit i medio. vt dr̄ p̄mo Ethic̄. Eſt
aūt d̄ iſto aduerſario nr̄o diabolo ſic̄ de du
ce q̄dā Cartaginēſi. de q̄ Juli9 ſex9 in li. ij.
ca. j. Iſte dux habuit bellū ꝯ q̄ſdā de affri/
ca q̄ Cartaginēſib9 rebellabāt. Fuerūt aūt
iſti de affrica auidi nimis ad bibēdū vinū.
Qd̄ intelligēs dux viſus eſt ꝯ eos tali cau/
tela. Accepit multa dolia vini. ꝛ miſcuit cū

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De ſancto Nicolao

vino ſuccū cuiuſdā herbe q̄ vocat̄ mādra/
gora. q̄ q̄dē herba mirabilit̄ eſt ſomnifera.
ſic docet Ariſto. in li. j. de ſomno ꝛ vigilia.
Facit em̄ ita hoīes ꝓfunde dormire ꝙ fi/
unt inſenſibiles. Et iō ſolet dari hoīb⁹ q̄ ſc̄
ꝓpter aliquā infirmitatē ſecandi ꝓ curatiōe
eoꝝ. vt poſſint ſine dolore ſecari. Dolia āt
vini ſic infecti dimiſit iſte pnceps i tētorijs
ſuis. ꝛ fugit. tentoria derelinq̄ns. Affrici āt
gaudētes tentoria īuadūt. Et iueniētes vi
ctualia cū vino i habūdātia. comedūt ꝛ bi
būt de iſto vino ꝯfecto. Et ſtatim oēs ſic
oppſſi ſūt ſomno ꝙ nullo mō ſe iuuare po/
terāt. Hec explorans dux p̄dict⁹. de nocte
redijt ꝛ cecidit ſup eos ꝛ miſeros ſic voluit
trucidauit. Iſta cautela moralit̄ ſic intelli/
git̄. Dux cartaginenſ ꝯ affricos ē diabol⁹
ꝯtra homiēs. Vinū q̄ppe qḋ letificat. ſigni
ficat leticiā vl̄ laſciuiā ſecularē. Iſtā leticiā
ſiue iocūditatē mūdi diabol⁹ ſic cōmiſcuit
ſucco mādragore. i. dilectiōe luxurie ꝙ oēs
ex eo biberūt. ꝛ ſūt q̄ſi inſenſibiles. Man/
dragora em̄ ē herba hn̄s formā maſculi ꝛ
femie. ꝛ oīa lineamēta humani generꝭ. ꝛ dr̄
ꝯferre fecūditatē ml̄ieribꝫ. ſic ptꝫ d̄ Rachel
Geñ. xxx. Et iō mādragora voluptatē car
nis deſignat. Quia ḡ tota mūdana iocūdi
tas int̄ hoīes his dieb⁹ diabolo ꝓcurante
q̄ nos cauteloſe debellat. de ſucco volupta
tis eſt infecta. Ideo hoīes vicioſi dormiūt
in peccatis. ꝛ ad correctiōes p̄latoꝝ ꝛ p̄di/
catiōes doctoꝝ reperiunt̄ inſenſibiles. vt
dicat q̄libet eoꝝ illud Prouerb. xxiij. Uer
berauerūt me ſꝫ nō dolui. traxerunt me et
ego nō ſenſi. Nō ſic nos cariſſimi. Sed ſic
dr̄. ij. Corinth. vi. In oīb⁹ exhibeamus
nos ſic dei miniſtros. in vigilijs. i ieiunijs.
in caritate nō ficta. Sic patet prima cauſa
2 Scd̄a cauſa vigilādi eſt vtilitas fidel̄ ad/
miniſtrationis. Sum⁹ em̄ ſic̄ fui vigilan/
tes de nocte ꝛ expectātes aduentū dn̄i ſui
de nuptijs redeūtis. Nuptie ſunt in celo i/
effabilis gaudij de ſacroſctā vnione deita/
tis infinite ad naturā hūanā. De his nu/
ptijs dn̄s nr̄ venturus eſt in die iudicij de/
ſcenſur⁹ ad totū mundū. Et iō dr̄ hic. Ui/
gilate. Et Lu. xij. Et vos ſil̄es hoīb⁹ expe/
ctantib⁹ dn̄m ſuū qn̄ reuertat̄ a nuptijs. vt
cū venerit ꝛ pulſauerit ꝯfeſtim aperiant ei.
Et licet oēs vigilare debeāt. tn̄ maxime
p̄lati. quoꝝ cure aīe ſunt cōmiſſe. In cui⁹
ſignū cū xp̄s diſcipulos dormientes inue/
niſſet. ſpeciali⁹ ceteris increpauit petrū di
cens. Simon dormis. Sic non potuiſti
vna hora vigilare mecū. q. d. Nō miror de
ceterꝭ ſꝫ de te. q̄ nō ſolū p te. ſꝫ p alijs vigi/
3 lare debes. Tertia cā vigilādi ē debilitas
terreſtrꝭ nr̄e habitatōnis. Nō q̄ iaceret in
domo ruinoſa ex oī pte debili. ꝛ ſil̄ cū h̄ ſci/
ret ꝙ aliq̄s extern⁹ cōtinue foderet muros
ad eū occidēduꝫ. nō daret ſe ſomno ſi eſſet
prudēs. ſed ſolert̄ vigilaret. Dom⁹ aīe eſt
corp⁹ luteū ꝛ terreū Job. iiij. Qui habitāt
dom⁹ luteas. ꝯſumēt̄ velut a tinea. Foſſor
eſt mors q̄ indefeſſe nitit̄ ꝓfodere domum
nr̄am vt furet̄ aīam cū pctis ſi poſſit. vl̄ cū
penis debitꝭ p pctō. Et iō dr̄ hic. Si ſciret
pr̄familias q̄ hora fur veīret vigilaret vtiq̄ꝫ
ꝛ nō ſineret ꝓfodi domū ſuā. Sꝫ timēduꝫ
eſt ꝙ de nob̄ ſit ſic̄ de puerꝭ recenter natis.
Dicit em̄ Ariſto. pmo de vigilia ꝛ ſomno.
ꝙ pueri qn̄ pariunt̄ dormiunt. ꝛ habēt ocu
los clauſos ꝓpter ꝯſuetudinē dormiēdi in
mr̄e. Sic ē de multꝭ ꝙ in ipis tamdiu iua/
luit ꝯſuetudo dormiēdi i negligētia. pigri/
cia. deſidia ꝛ accidia ꝙ euigilare nō poſſūt.
Sed cauenduꝫ eſt a trib⁹ malis paſſioni/
bus que accidūt in ſomno. ſic̄ dicit Ariſto.
libro. ij. de ſomno ꝛ vigilia. q̄ ſunt epilenſia
ephialtes ꝛ letargia. Epilenſia eſt quedaꝫ
paſſio cerebri faciēs hoīem cadere ſubito ꝛ
ex inopinato. Ephialtes eſt paſſio in ſom/
no faciens homini apparere ꝙ aliq̄s oppri
mit ꝛ nititur euꝫ ſuffocare. Unde illis qui
habent hanc paſſionem videt̄ cōmuniter
ꝙ vna vetula incubat ſuper eos ꝛ eos niti/
tur ſuffocare. Letargia eſt quedā infirmi/
tas compellens homines dormire et dor
miendo mori. Moraliter iſte tres paſſio/
nes tria generalia vicia ſignant quibus in/
uoluit̄ totus mūd⁹. Superbi nanq̄ꝫ ꝛ am
bicioſi q̄ ad gradus ꝛ honores nitunt̄ aſcē
dere epilentici ſunt. quia ſupbia caſum ha
bet. Unde Claudian⁹ de pe. di. iij. Ergo in
glo. dicit. maligni tollunt̄ in altum vt lapſu
grauiori ruant. Lubrici ꝛ luxurioſi patiun
tur ephialtem. quia vetula illa que eſt ca/
ro corrupta p peccatū ſuperuenit ꝛ domi/
natur eis ꝛ opprimit eos ne reſurgāt. Aua
ri vero ſunt quaſi letargici. id eſt. obliuioſi
q꞉ q̄nto plura bona eis de⁹ dat. tāto magꝭ
obliuiſcunt̄ tā ſui q̄ꝫ dei. Un̄ glo. ſup illud
pſ. Deus de⁹ me⁹. ad te de luce vigilo. dic̄.
Ad deū vigilat q̄ vere dei memor ē. Ad de

um dormit ꝗ deū obliuiſcit̃. Nō ſic vos cariſſimi. Sed ſicut ap̄lus dicit .j. ad Theſ. v. Nō dormiam⁹ ſicut ⁊ ceteri. ſed vigilemus ⁊ ſobrij ſimus. ¶ B C

¶ Dixi ſecūdo q̄ in ẜ. p̄ amonemur ad incertaz vite nr̄e reſolutionē. Cū dr̄. q̄ neſcitis q̄ hora. Tria autē ſunt nob abſcōdita. q̄ in hac vita poſiti nullo mō p̄ ingeniū hūanū aut p̄ aliquā ſciam certitudinalit̃ poſſum⁹ inueſtigare aut ſcire. quoꝝ ſciam dn̄s voluit nos vtiliter triplicit̃ ignorare. Primo neſcim⁹ vtrū amore an odio digni ſum⁹. Secūdo neſcim⁹ qn̄ aut quō de hac vita exibimus. Tertio neſcim⁹ qn̄ corā diſtricto iudice in iudicio vltimo ⁊ finali apparebim⁹. De primo dr̄ Eccl's. ix. Neſcit hō an odio vel amore dign⁹ ſit. ſed oīa in futurū reſeruant̃ incerta. Neſcit̃ igit̃ quis finalit̃ dign⁹ ſit odio vel amore. licz ſm̄ p̄ntem iuſticiam bene pōt ſciri ex manifeſtis pctīs. Quia dic̄ ap̄lus. q̄ manifeſta ſunt opa carnis. q̄ ſunt fornicatio. homicidiū. ebrietas. ire. rixe. inuidie. Et ſequit̃. qm̄ q̄ talia agunt digni ſūt morte. Vn̄ ſic bene agētes ex manifeſtis operib⁹ iudicam⁹ dignos amore. ſic ex mal' manifeſtis iudicam⁹ dignos odio. Sed tn̄ finalit̃ ignoram⁹ q̄liter vnuſq̄ſq̃ finē ſuū ↄcludet. cū ſemp̄ videamus mutationē in vtriſq̃. q̄ quidā de malo reſurgunt ad bonū. ⁊ boni de bono cadūt ad maluz. Ergo dr̄. ij. Reg. xi. Dubi⁹ eſt euent⁹ belli. ⁊ nunc hunc. nunc illū occidit gladi⁹. Solus ḡ deus talia nouit. Sz nobis ſunt abſcōſa ab oculis nr̄is vt dr̄ Eccl. xi. Mirabilia opa altiſſimi ſoli⁹. ⁊ glīoſa ⁊ abſcōſa. Et eiuſdez xvi. Plima illi⁹ opa ſunt ī abſcōſis. ¶ Sz di. q̄s. Nōne q̄lib3 hō vel ē in grā vl' in peccato. Si ī grā dign⁹ eſt amore. Si in pctō dign⁹ eſt odio. ⁊ ſic de q̄lib3 hoīe ſcit̃. Rn̄deo q̄ h̄ veꝝ eſt. de q̄libet hoīe ſcit̃ h̄ in generali. ſed de nullo ī ſpeciali pt̄ h̄ ſciri. Sz adhuc diceres. Tn̄ ad Rom. viij. dr̄. Spiritusſctūs reddit teſtimonium ſpūi nr̄o q̄ filij dei ſumus. Si igitur filij dei ſumus. igitur digni amore. Item apoſtolus dicit ibidē. Quis nos ſeparabit a caritate xp̄i. ḡ ip̄e ſciuit q̄ eſſet dign⁹ amore. q̄ ſe ſciuit in caritate. Itē. nihil eſt certi⁹ homī q̄ ſua fides. Si igit̃ hō eſt in fide formata. ip̄e ſcit ſe dignū amore. ſi nō. igit̃ ſcit ſe dignū odio Itē q̄libet ſcit de ſeip̄o vtrū ip̄e dimitteret oīa ꝓpt̃ deū aut nō. Si ſcit. igit̃ ſcit ſe amore dignū. ſi nō. igit̃ dign⁹ eſt odio. Item q̄s pōt ſcire de ſe dū eſt in pctō mortali aut cū ꝓponit peccare mortalit̃. igit̃ pōt ſcire ſi eſt odio dign⁹. Ad iſta ē dicēdū breuit̃ q̄ nullus pt̄ ſcire an ſit dign⁹ amore diuīe p̄deſtinatiōis an odio p̄ſciētie ei⁹. q̄ vt dr̄ Rom. ix. Anteq̄ nati eēnt illi frēs Eſau ⁊ iacob. dictū eſt de eis. Iacob dilexi. Eſau autem odio habui. Hoc ḡ ſolus deus ſcit. Scd̄o dicendū q̄ ↄſiderādo merita nr̄a nō poſſumus certā ⁊ determinatā noticiā de h̄ hr̄e an ꝓpter illa opa ⁊ merita nr̄a digni ſumus amore vl' odio. tn̄ bene poſſum⁹ cōiecturalem noticiā de hoc hr̄e p̄ aliqua ſigna. ¶ Et p̄mo an odio dignus eſt hō pōt exiſtimare ex octo ſignis. Primuz eſt ꝓſper ſucceſſus ↄtinuus in tp̄alib⁹. q̄ ſm̄ Ambro. eſt ſignuz damnatiōis Iob. xxi. ducūt in bonis dies ſuos. ⁊ in puncto ad inferna deſcendūt. Et Greg̃. de pe. di. iij. ca. Quid ergo. dic̄. Qn̄ ꝓſperitatē h3 malus. malū capitis ſui ē. Cū eīm p̄ illis paucis bonis retributionē haccipit. illic iam plen⁹ punit̃. Scd̄m eſt ꝓſperitas in pctīs. h̄ eſt. q̄ talis h3 ꝓſperitatem ad peccandū. qn̄ vult. ⁊ q̄d vult pōt implere ꝓ ſua voluntate. Si vult inebriari. adeſt ſibi pot⁹ ſufficiēs. Si vult fornicari h3 oportunitatē ſine oīmi impedimēto. ⁊ ſic de alijs. Tertiū ſignū q̄ nihil ſe ſentit pati. et ſi patit̃ tn̄ impatient̃. Quartuz recidiuatio freq̄uēs ⁊ reſumptio pctōꝝ poſt ↄfeſſionē. Sicut ille q̄ recidiuat in eandē infirmitatem. ſignū eſt q̄ morit̃. Quintū ē incurabilitas ſcp̄ture. ſicut nolle audire vl' obſequi dictis euāgelicis ⁊ ſctōꝝ doctoꝝ Iohis. viij. Qui ex deo ē ṽba dei audit. Et ſequit̃. ꝓpterea vos nō auditis. q̄ ex deo nō eſtis. Sextū ingratitudo de bn̄ficijs acceptis. l' qn̄ putat ea ſuis meritis data. Septimū nō ceſſatio a pctō ſeu ↄtinuatio pcti. h̄ eīm ſignū eſt q̄ talis caret cuſtodia dei. Octauū eſt ꝓpria volūtas. qn̄ oīa vult hr̄e ad placitū ⁊ volūtatem. nō vult corrigi ſed ad nutū blandiri Eccl. xxi. Qui odit correctionē veſtigiuz eſt pctōris. Hec oīa ſequit̃ odiū bonoꝝ. qn̄ talis odit quelib3 cōmunē bonū. etiā3 qui nūq̄ leſit. ⁊ nll'i bonitati acq̄eſcit niſi iuit⁹ l' fict⁹ ex apparētia hūana. Hoc fuit ſignū ab initio oī3 dānatoꝝ. Sic cayn q̄ odiuit abel iuſtū. ergo occidit eū. Et eſau iacob. ⁊ hiſmaeli yſaac. ⁊ iudas chriſtū. Unde reprobi

De ſancto Nicolao

dicſit illud Sapie.ij. Circũueniam⁹ iuſtũ.
qm̃ ↄtrarius eſt opib⁹ nr̃is. Grauis eſt no
bis etiã ad videndũ. ¶ Ex aduerſo autez
ſunt alia ſigna ſalutꝭ. Prio volũtaria pau/
pertas aut i affectu aut in effectu. vt qñ di/
ues multũ ſibi ab vſu vict⁹ ſubtrahit ⁊ mo
re pauperũ viuit Math.v. Beati paupes
ſpũ ⁊c. Vult em̃ de⁹ vt paupes ſimus. Nã
ipſe ſolus pauptatẽ amauit in ſeipo. ⁊ i ma/
tre ſua. ⁊ in aplis. Ita paup fuit ꝙ nat⁹ vili
bus pãnis inuolut⁹. paup nat⁹. in paupta/
te vixit. hoſpitiũ ꝓpriũ non habuit. pauper
mortuus ⁊c. Scðm humilitas in actib⁹ v̄/
tutũ. cum ꝗs multa facit ꝑ deo. nihil tamẽ
exiſtimat ſe feciſſe. dicens ſe ſuũ inutilem.
Luce.xvij. Tertiũ eſt impedimẽtũ in nob.
vt cũ ꝗs tempe temptatiõis impedit̃ ne ꝑ/
ficiat qð intendit. vt dr̃ Ozee.ij. Sepiã vi/
am tuã ſpinis. Quartũ eſt ↄtinuus profe/
ctus in bonis. cũ ꝗs ſemꝑ deſiderat ꝑfice/
re. Ps. Ibũt de v̄tute in v̄tutẽ. Quintuz ẽ
paciencia in aduerſis. vt ſi ꝗs ea que patit̃.
iuſte ſe pati arbitrat̃. Iuxta illud. Merito
hec patimur. ꝗa peccauim⁹. Sextũ eſt obe
diencia v̄bi dei. cũ ꝗs nitit̃ implere q̃ audit
in ſmone ⁊ delectat̃ in audiẽdo. Septimũ
eſt reuerẽtia ad ſacerdotes. Signũ eſt em̃
reuerentie ad dñm qñ ei⁹ miniſtri honorã/
tur. Octauũ ẽ gaudiũ de bono ꝓximi. Per
fecta em̃ caritas ↄgaudet veritati. Verũ li
cet ex his poſſit hõ exiſtimationẽ recipe an
ſit in odio vl' gr̃a. tñ ſemꝑ dz timere. quia.j.
Corinth.iiij. dr̃. Nihil mihi ↄſci⁹ ſum. ſed
nõ in h iuſtificat⁹ ſum. Licet g̃ homo ſciat
ſe amore dignũ. qñ eũ cor ei⁹ nõ rephẽdit.
vt dr̃.j. Johis.iij. Tñ timendũ eſt. ꝗa dñs
ſcit cogitatiões hoim. qm̃ vane ſunt. Ma
xime etiã ex quo om̃es iuſticie nr̃e ſũt ſicut
pann⁹ menſtruate Iſa.lxiiij. Vñ dic Gre/
go.xix. moral'. Et ideo hõ debet timere. qꝛ
⁊ ſi recta ſe agere intelligit. ſub diſtricto tñ
examine q̃ tendit ignorat. Unde infero ex
his. ꝙ licet hõ iuſte agat. nõ tñ cert⁹ eſſe põt
ꝙ amore dign⁹ ſit. etiã ſi pſeuerat i iuſticia
ſua. qꝛ Prouerb.xx. dr̃. Quis hoim intelli/
gere põt viã ſuã. ꝗ diceret. nullus. igit̃ nul
lus gloriet̃ de iuſticia ſua. nec aliꝗs deſpe/
ret de malicia ſua. qꝛ erunt nouiſſimi ꝓmi.
⁊ ecõuerſo. Math.xx. Et iſta eſt cauſa q̃re
ſuſtinem⁹ multos malos. qꝛ nõ deſperam⁹
de eis. Iſta eſt etiaz cauſa q̃re de⁹ voluit h
nobis eſſe incertũ. vt null⁹ de bonis opib⁹
extollat̃ nec de peccatꝭ deſperet. Nã iudas
apparebat bon⁹. ⁊ finaliter dãnat⁹ eſt. latro
malus ⁊ finalit' ſaluat⁹ eſt. Hoc eſt g̃ ꝓmũ
quod de⁹ voluit nobis eſſe occultũ. ¶ Se
cũdo neſcim⁹ qñ aut quõ de hac vita exibi
mus Eccs.ix. Neſcit homo finẽ ſuũ. ſed ſi/
cut piſces capiunt̃ hamo. ⁊ aues cõpreben
dunt̃ laqueo. ſic hoĩes capiunt̃ in tpe ma/
lo ſcz mortꝭ. qꝛ homo credẽs ſe viuere ra/
pit̃ morte. i. tpe malo ſcz mortꝭ vl' cuiuſcũqꝫ
aduerſitatꝭ Job.iij. Viro cui abſcondita ẽ
via ⁊ circũdedit eũ deus tenebris. Sunt
autẽ tria incerta circa mortez ſcz temp⁹. ꝗa
neſcimus an in eſtate vel in hieme. in die vl'
in nocte. mane vel ſero. Locus qꝛ neſcim⁹
an in domo vel in campo. an in patria vel
extra. Unde Seneca epl'a.xvij. Neſcꝭ quo
te loco mors expectat tu quoqꝫ in om̃i lo/
co eã expecta. Tertio q̃litas. quia neſcim⁹
quo moriemur an igne vel aqua an ferro
an ſubito vel ſucceſſiue vel caſu vel natura
li morte. ¶ Sed diceres. de⁹ vult om̃s ho
mines ſaluos fieri. igit̃ deberet eis notifi/
care finẽ ſuum. vt meli⁹ ſe ꝑpararent ad fi/
nem eorũ. ergo male. qꝛ abſcondit h. Unð
ꝓpheta petijt. Notũ fac mihi dñe finẽ meũ.
Pſal.xxxviij. Rñdeo ſm Grego.xij. mora/
liuz tractans illud Job.xv. Cunctis dieb⁹
ſuis impi⁹ ſupbit. ⁊ numer⁹ annorũ ei⁹ in/
certus eſt. Ubi dicit. Ad hoc em̃ conditoꝛ
latere voluit nobis finẽ noſtrũ. vt dum ſu/
mus incerti quãdo moriamur. ſemper ad
mortẽ parati ad finẽ inueniri debeamus.
Hec ille. Nõ ergo putandũ eſt deuz male
in hoc feciſſe ꝙ diẽ illũ. i. nouiſſimũ nob oc/
cultat. qꝛ ꝑ hoc nos a multꝭ malis pſeruat
a ꝗbus nos incerta hora mortꝭ pſeruat. et
ſemꝑ ꝑparari facit ⁊ in bonis exerceri ope
rib⁹. ¶ Tertio neſcim⁹ qñ corã diſtricto iu
dice in nouiſſimo die aſtabim⁹. Vñ Mat.
xxiiij. De die aũt illa nemo ſcit neqꝫ angeli
dei in celo. Illã aũt diẽ voluit eſſe incertaz
vt ſm Grego. habeat̃ ſemꝑ ſuſpecta. ⁊ nos
ad eam ſemꝑ ꝑparemus. ¶ L ¶

¶ Dixi tertio ꝙ in v̄bis ꝑmiſſis admonemur ad ↄ
ſiderandũ terribilẽ xp̃i viſitationẽ Cũ dr̃.
dñs vi venturꝰ eſt. Certe t̃ribile v̄bũ pctõ
rib⁹. ↄtra ꝗs de⁹ rex celi ⁊ t̃re ventur⁹ eſt ad
dãnandũ eos. licet ſit ſolatioſum bonis ꝙ
dñs eorũ ventur⁹ eſt ad ꝓmiãdũ eos. Ma
xime g̃ debẽt timere pctõꝛes audiẽtes, ꝗa

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

dñs eoꝝ ad iudiciũ venturꝰ eſt ad eos. vel ĩ morte cuiuſlibȝ ſpecialr. vl' ĩ nouiſſimo die generaliter ad oẽs. Et ħ ꝓpter tres cauſas q̄erũt in xp̄o tanq̄ȝ iudice ſeueriſſimo ⁊ iuſtiſſimo. Erit em̄ iſte dñs ſic iudex inflexibilis. Scd̃o infugibil'. Tertio infallibilis. Et ideo aduentꝰ eiꝰ ad iudiciũ erit tremẽdus. Primo erit inflexibil'. q2 nullus poterit eiꝰ flectere iuſticiã. Iuxta illud ps̄. Juſtus es dñe ⁊ rectũ iudiciũ tuũ. Et iterum. Cognoui dñe q2 equitas iudicia tua. Tanta aũt erit iuſticia eius ꝙ etiã iuſticias iudicabit. Iuxta illud ps̄. Cũ accepero tempꝰ ego iuſticias iudicabo. Ps̄. lxxiiij. dicit Innocẽ. ꝙ in ꝑmo aduentu xp̄s nõ accepit tẽpus iudicãdi ſed miſerẽdi. de q̄ dr̃. Tempꝰ miſerẽdi aduenit. ij. Corinth. vi. Ecce nũc tempꝰ acceptabile. Sed cũ dic̃ ꝙ iuſticias iudicabit. terribile v̄bũ. q2 nõ ſolũ peccata iudicabit. ſed etiã bona opera examinabit. Malach. iij. Colabit filios leui. Colabit. id eſt. examiabit diſtrictus iudex. Hec Innocen. ¶ Scd̃o erit iudex infugibilis. q2 nullus poterit effugere ſuã vindictã. Vñ Ps̄. Dixi iniq̄s nolite loq̄ aduerſus deuȝ iniq̄tatẽ. Quia neqȝ ab oriẽte neqȝ ab occidente neqȝ a deſertꝫ montibꝫ. qm̄ deus iudex eſt dic̃ Innocen. Nõ erit locꝰ fugiendi Ideo. q2 deꝰ vbiqȝ eſt. Ps̄. Quo ibo a ſpiritu tuo ⁊ q̄ a facie tua fugiã. Si aſcẽdero in celũ tu illic es. ſi deſcẽdero ad īfernũ ades. Si ſumpſero pẽnas meas diluculo. ⁊ habitauero ĩ extremis marꝫ. Etem̄ illuc manus tua deducet me. Vñ dic̃ Grego. Fugiendi via deeſt. q2 ille iudicabit q̄ vbiqȝ ẽ. Ecce dñs cuius p̄ñs eſt infugibil'. Tertio erit iſte dñs vt iudex infallibil'. Nõ em̄ eſt ſapiã creata q̄ falli põt vel corrũpi p̄cio vel fauore vel timore. In ip̄o em̄ ſunt oẽs theſauri ſapiẽ ⁊ ſciẽtie abſconditi. ⁊ ip̄e nouit abſcondita cordis nr̄i. q2 omĩa nuda ⁊ aperta ſunt ei. Ad Hebre. iiij. Ideo decipi non põt. q2 ſibi nihil occultari põt. Nõ igit' falletur Ariſtotil' ſilogiſmis. vel Platonis demonſtratiõibꝫ ⁊ ꝓbatiõibꝫ. nõ Socratꝫ argumẽtis. vl' legiſtaꝝ allegationibꝫ. nõ iuriſtarũ rõnibꝫ. ſed faciet iudiciũ in iuſticia et iudicio. ⁊ omĩa in veritate iudicabit. Nos igit' cariſſimi tanti dñi aduẽtũ ſtudeamus bonis opibꝫ ꝑuenire. ⁊ vt eiꝰ iuſticiã tam diſtrictã valeamꝰ euadere. laboremꝰ nunc in eiꝰ gr̄a exiſtẽtes, p poſſe ꝯſciẽtias nr̄as ꝑparare vt tunc poſſimꝰ in oĩbꝫ ꝑfecti ſtare ĩ regno celoꝝ. Ad quod nos ꝑducat pater ⁊ filius ⁊ ſpũſſanctꝰ. Amen.

¶ De ſancto Nicolao. II. Sermo. IIII

Seruus fidelis et prudens Math. xxiiij. Sicut dicit Ambro. in ſuo libro paſtorali Nihil in ħ ſeculo excellentiꝰ ſacerdotibꝫ. nihil ſublimiꝰ epis repiri pt̄. Nec ĩmerito. q2 vt dicit idẽ. Honor ⁊ ſublimitas epiſcopal' nullis poterit cõparatiõibꝫ adeq̄ri. Et ponendo exẽplũ dicit. Si regũ fulgori cõpares ⁊ ꝑncipũ diademati. longe erit inferiꝰ q̄ȝ ſi plumbi metalla ad auri fulgorẽ cõpares. Et dans huiꝰ rõnẽ dicit. q2 ꝑncipes ⁊ reges hꝰ ſecli colla ſubmittũt genibꝫ ſacerdotũ. ⁊ deoſculata coꝝ veſte ſe credũt communiri. Hec ille. Quia vt dicit Ambroſiꝰ. Magna ſublimitas mgnã dȝ hr̃e cautelã. Honor grãdis grãdiori debȝ ſollicitudĩe circũuelari. q2 cui plus credit' magꝭ ab eo exigit'. Hinc ẽ ꝙ difficile eſt inuenire talem epiſcopũ. qui ſic preeſt dignitate ita p̄eſt et ſanctitate Et iõ merito põt hodie queri de talibꝫ. quis eſſet talis p̄latꝰ qui eſſet ſeruus fidelis ⁊ prudẽs ſicut fuit beatꝰ Nicolaus. Nec miret' q̄s me hodie ita de talibꝫ querere. Si em̄ ſaluator q̄ſiuit inter familiã ſuã quã ip̄e ante mũdi cõſtitutionẽ elegerat vt eſſent ſancti ⁊ ĩmaculati in ꝯſpectu eiꝰ in caritate. de quibꝫ ip̄e dixit. Ego vos elegi de mũdo. q̄nto magis hodie põt queri. q̄s ſit ſ'uus fidelis ⁊ prudens. quãdo nũc multi eligunt ſeip̄os ꝑ impreſſionẽ vl' ingeſtionẽ ꝓpriã vl' amicoꝝ potentiã. ⁊ q̄ñ aſſumunt ſibi dignitates ꝓpria temeritate. nõ vocati tã q̄ȝ aaron. De quibꝫ merito querit'. q̄s ſit ſeruus fidelis ⁊ prudens. qualis fuit beatus Nicolaus. qui ſpũſancto fuit electus. Et ſicut dignitate. ſic morũ ſc̄titate ſedi epiſcopali p̄ſedit. De quo digne verbum nr̄i thematis ꝓponitur ꝙ ip̄e eſt ſ'uus fidelis ⁊ prudens. In quibꝫ verbis tria tangunt' a quibus beatꝰ Nicolaus merito cõmendatur. Primo em̄ cõmendat' ab humilitate. Cuȝ dicit'. Seruus. Secundo a fidelitate. Cũ dicit'. fidelis. Tertio a ſagacitate. Cũ dicit'. prudens. Que tria licet in omnibus. hoc eſt. in quolibet fideli debent eſſe. tamẽ maxime in prelato. Per primum enim debet habere ſe recte quo ad deuȝ. ꝑ ſcd̃m iuſte q̄

De ſancto Nicolao

ad primũ.ꝑ tertiũ ſctē ꝗ ad ſeipm. ¶ A
¶ Dixi primo ꝙ in verbis pre/
miſſis cōmēdat
beat⁹ Nicolaus ab humilitate.cũ dicit̃.ſer
uus. Seruus em̃ nomē ſubiectiōis eſt.⁊
ſic humilitatꝭ. Vñ Eph.vi. Serui obedi/
te dñis. Et.i. Pe.ij. Serui ſubditi eſtote i
omĩ timore dñis.nō tm̃ bonis ſed etiā di/
ſcolis. Ecce humilitas. Quia raruʒ eſt int̃
xp̄ianos inuenire humilitatē erga deum.
Igit̃ merito querit̃. Quiſputas eſt ſuus.
rarius aũt int̃ prelatos. Igit̃ magꝭ ꝗrit̃ int̃
eos. Quiſputas ē ſuus. Sunt autē multi
plices ſerui.ſed nullus eoꝝ eſt ſuus dei ni
ſi vnicus. Prim⁹ ſuus inſcius.ignar⁹.in/
doctus. De quo Luce.xij. Qui aũt non co
gnouerit voluntatē dñi vapulabit̃ paucis
plagis. Ecce ignorātia licʒ excuſat a tanto.
tamē non a toto. Multi ſunt hodie qui di
cunt.vtinā ſciuiſſem h̄ fuiſſe peccatũ. nō fe
ciſſem illud.ſed ignoraui. Sed certe audi
ant tales.ꝗa ignorans ignorabit̃. Quō em̃
excuſat̃ ꝑ ignorantiā qui ꝗrere noluit.ſcire
ꝯtempſit.ꝯſulere ſapientē nō curauit.imo
quod deteri⁹ eſt vbi potuit vitauit tam in
ꝑdicatione ꝗʒ in ꝯfeſſione. Scđus ſuus ē
ſciens voluntatē dei.ſed inobediēs. De ꝗ
Luce.xij.dicit̃. Seru⁹ ſciens voluntatem
dñi ⁊ nō faciens eā vapulabit multꝭ plagꝭ.
Iſte ſignificat om̄es malos xp̄ianos ꝗ au
diunt multa in ꝑdicatione.ſed nolũt obe/
dire.ideo vapulabũt multis plagis. ꝗa ꝓ/
fundius ardebũt in ſupplicijs. Unde legit̃
de ſcō Machario.ꝙ inuēit caput cuiuſdā
pagani in heremo. a quo cũ ꝗreret an aliꝗ
gentes eſſent ꝓfundius in inferno ꝗʒ aīa
atbile pagani. Rñdit ꝙ ſic. Et cũ quereret.
Que. Rñdit. Chriſtianoꝝ malorũ ꝗ ſciunt
⁊ nō faciunt. Tertius ſuus eſt piger. De ꝗ
Math.xxv. Seruũ inutilē mittite in tene
bras exteriores. Et hoc dictũ eſt illi ſeruo
ꝗ de talento ſibi credito a dño nihil lucra/
tus eſt. Attendāt diuites nihil faciētes de
ipis. Attendāt docti qui non ꝑdicāt. At/
tendant fortes ꝗ deo ſeruire negligũt. Et
ſi iſte dānatus eſt.ꝗꝛ nō eſt lucratus qui tñ
pecuniā dñi reſtituit.ꝗd fiet de illis qui nō
ſolũ nō lucrant̃ ſed etiā totũ cōſumũt ⁊ ni/
hil reſtituũt deo ſed diſſipāt.ſicut mal⁹ vil/
licus. Luce.xvi. Quart⁹ ſuus voluptuo/
ſus. Luce.xij.⁊ Math.xxiiij. Si dixerit in
corde ſuo malus ſuus.morā facit dñs me
us.manducet aũt ⁊ bibat ⁊ incipiat ꝯſuos
ſuos ꝑcutere.veniet dñs eius die qua non
ſperat.⁊ hora qua nō credit. ⁊ diuidet euʒ
a ſe ⁊ a ſuis angelis. partēꝗʒ eius ponet cũ
hypocritis.i.cũ demonibꝫ. Iſte ſignificat
voluptuoſos xp̄ianos.ꝗ ſe aſſerũt eē chri/
ſtianos.ſed in delicijs more paganorũ vi/
uunt frangētes ieiunia.imo etiā nō ſeruan
tes ſextā feriā. Sed certe Prouerb.xix.di
cit̃. Nō decent ſtultũ delicie. Et hoc ideo.
ꝗꝛ nō eſt ſuus maior domino ſuo. ergꝰ chri/
ſtus temperat⁹ fuit.quare xp̄ian⁹ vult eſſe
delicioſus. Quint⁹ ſeruus nequā. De quo
Math.xviij. Serue nequā om̄e debitū
dimiſi tibi quoniā rogaſti me. Iſte ſignifi/
cat iracũdos crudeles xp̄ianos ꝗ nolũt ci/
to dimittere iniurias ꝓximis. Sed quid
dicit̃ de iſto ſeruo. Iratus dñs eius tradi
dit eũ tortoribꝫ ꝗadusꝗʒ redderet vniuer/
ſum debitũ. Sextus ſuus indecēter ſui/
ens.ſicut ille qui vult ſuire duobꝫ ꝯtrarijs
De quo Math.vi. Nō poteſtis deo ſuire
⁊ māmone. Hi ſunt chriſtiani ꝗ miſcēt bo/
nis mala.ieiunāt ⁊ inebriant̃. dant elemo/
ſynam ſed cōmittunt vſurā.ſiles cocodril/
lo ꝗ occidit hominē ⁊ plorat ſup illuʒ. Se/
ptimus ſuus ē humilis ⁊ timid⁹ ſeu timo
ratus. De ꝗ dicit Aplus Hebreo.vi. Ser
ui obedite dñis carnalibꝫ cum timore ⁊ tre
more in ſimplicitate cordis ſicut xp̄s. Non
ad oculũ ſuientes ꝗſi hoībꝫ placētes.ſed
vt ſui xp̄i faciētes voluntatē dei ex aīo bo
no.cum bona volũtate ſeruiētes ſicut do/
mino ⁊ nō ſicut hominibꝫ. Ecce quō prece/
perit apoſtol⁹ ſuire dñis tempalibꝫ. ⁊ mul/
to magis deo omipotenti. Inter om̄es tñ
iſtas ꝯditōes.ꝑncipalis ē timor ⁊ tremor.
Unde in Ps.ij. Seruite dño in timore et
exultate ei cũ tremore. Scimus em̃ ꝗꝛ ti/
mor humiliat. Unde ꝗ ſuit ex timore reue
rentie humiliat̃ veracit̃. Et tunc eſt gratuʒ
deo ſeruitiũ quādo cũ reuerentia exhibet̃.
vt dicit Gorra ſup eplāʒ ſcđaʒ ad Thimo.
j.ca. Et in h̄ deficiũt ſupbi. ꝗꝛ nō ſuiũt re/
uerent̃.vt ꝑʒ in lucifero. Et ꝗꝛ angelis nō
pepercit.quomō ſuperbis.vt dicit Petrus
in canonica ſua. Sed notanter dicit cum
timore ⁊ tremore vt excludat negligentiaʒ
⁊ ꝑſumptōnē. Qui em̃ timet nihil negligit
Et qui tremit non preſumit. Quando em̃
homo timet vermem conſcientie qui erit
in inferno. et ignem corporalem gehen/

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ne. de quib9 Iſaie vltimo. tūc incipiet cum
timore et tremore ſeruire deo. Sed forte
di. quare debem9 ſeruire deo. Rn̄deo q tri
bus de cauſis. videlicet q2 iuſtū eſt. q2 ho/
neſtum eſt q2 vtile eſt. Iuſtū eſt vt ſeruia/
mus ei. q2 nos fecit. q2 nobis ſeruiuit. quia
nos emit. Nos fecit. Ps. Scitote q̄niam
domin9 ipe eſt deus. ipe fecit nos. Et q̄nto
dignius nos creauit. tāto deuotius debe/
mus ei ſeruire. Seruiuit omnib9 nobis p
totū temp9 vite ſue. z operat9 eſt ſalutez in
medio terre Iſaie. xliij. Seruire me feci/
ſtis in peccatiſ veſtris. Et quanto indign9
fuit iſtud ſeruitiū cōparatuz ſue dignitati.
ſcz curare infirmitates z immūdicias no/
ſtras. tanto deuoti9 debz eſſe ſeruitiū. Pre
terea emit nos prima Corinth. vi. Empti
eſtis p̄cio magno. Quāto p̄cioſiori precio
nos emit. tanto deuoti9 debem9 ei ſeruire.
j. Petri. i. Nō corruptibilib9 auro z argen/
to empti eſtis. Secūda cauſa ſeruiēdi deo
eſt. q2 eſt honeſtū ſeruire tanto dn̄o. Gre/
gorius. Cui ſeruire regnare eſt. cui9 ſerui/
tiū quāto ſubiectius z humili9 fuerit tan/
to eſt magnificentius. et p ꝯſequens ſūma
libertas eſt. Eccli. xxiij. Gloria magna ē ſe/
qui dominū ſuū. Tertia cauſa q2 vtile eſt.
Iohis. xij. Volo p2 vt vbi ego ſum illic et
miniſter me9 erit. Ecce quāta vtilitas ſer/
uiendi deo om̄ib9 generaliter. ſed ſpecialit̄
p̄latis z epiſcopis. quib9 ſpecialis merces
reſeruat̄. vt dicit Chriſoſ. Et ideo ipi de/
bent deuoti9 ſeruire chriſto. exemplo ſan/
cti Nicolai. q̄ in om̄ib9 ſe exhibuit vt mini/
ſtrū chriſti ſeruiēdo deo in timore humili/
tatis. que virt9 magis cōmendat prelatuz
q̄ȝ alie v̄tutes. Quia dicit Grego. vij. libro
moral̄. Subtiliſſima res viuēdi eſt culmē
tenere. gloriā rep̄mere. Eſſe quidē in potē
tia. ſed neſcire potentē ſe. Et Bern̄. in qua
dā epiſtola dicit. In alto poſito nō alte ſa/
pere. difficile eſt z om̄ino inuſitatū. ſed q̄n/
to magis inuſitatū tāto glorioſius. Hec il
le. Hoc bene ponderauit beat9 Nicolaus
Qui vt de eo legit̄ ſemp humilē xp̄i ſeruuz
ſe p̄feſſus eſt. Deph̄enſus em̄ a cōciue ſuo.
cuius filiab9 p̄iecit maſſam auri. z interro/
gatus q̄s eſſet. Rn̄dit. nicolaus ſeru9 chri/
ſti. Et circa electionē deph̄enſus p quēdaz
ſanctū epiſcopū. interrogat9 q̄s eſſet. Re/
ſpondit. nicolaus ſeru9 xp̄i. Bonus ſuus
qui ſic dn̄o ſeruiuit cuz timore. z exultauit
ei cū tremore. Unde hodie gaudet corona
tus gloria z honore.

¶ B ¶

Dixi ſecūdo q in verbis pre
miſſis cōmēda/
tur beat9 Nicolaus a fidelitate. Cuz dicit̄.
z fidelis. Fidelitas aūt ſerui ad dominū i
multis conſiſtit. Sicut habet̄. xxij. q. v. De
forma. Et plura ponit Hoſtien. in ſumma
ſua titulo d̄ feodis. Quid ſit fidelitas. que
his verſib9 cōtinent̄. Incolume facile tutū
q2 poſſibile honeſtuz. Utile conſiliū fidus
dabis auxiliū q2. Qui ſic exponunt̄. Prio
em̄ requirit̄ in ſeruo q intēdat incolumita
tem dn̄i. hoc eſt. ne illud qd̄ facit ſit in dam
num dn̄i. ſicut venenū. infirmitas. mors z
om̄es corpis leſiones. Moraliter. Seru9
xp̄i tūc eſt fidelis qn̄ om̄ia nocumēta ania/
rū z corpoꝝ a fidelib9 xp̄i pcurat amoueri.
Nā chriſt9 om̄ia que fuerūt ſuis paupib9
facta ſibi reputabit impenſa Math. xxv.
Quod vni ex minimis meis feciſtiſ mihi fe
ciſtis. Scd̄o q p̄curet ita bonum domini
ſui ne faciat illud difficile qd̄ potuit eſſe fa/
cile. Moralit̄. deo multū facile eſt. cōuerte
re peccatorē qn̄ vult peccator. qn̄ autē non
vult. difficile multū eſt. Nā dicit Aug9. Fa
cilius eſt deo creare celū z terrā. q̄ȝ pctōrē
ꝯtra velle ſuū reducere ad viā v̄itatiſ. Qui
em̄ diſponit hominē aliquē ad ꝯuerſionez
ad deū p̄curat facilitatē deo ꝯuertēdi ipm
qd̄ fit p doctrinā z exemplū. Unde Ezech.
xxxiij. Et Iaco. v. Qui cōuerti fecerit pec/
catorē ab errore vie ſue ſaluabit animā ſu/
am. Econtra vero dicit̄. Qui ſcandalizaue
rit vnū ex puſillis iſtis. expedit ei vt ſuſpen
dat̄ in collo ei9 mola aſinaria et demergat̄
in p̄fundū maris Math. xviij. Tertio de/
bet obſeruare diligēter cōſiliū dn̄i ſui ne i
aliquo p̄dat cōſiliū quod poſſet nocere ca/
ſtris. villis vel ciuitatib9 ſuis. in quib9 ipſe
poſuit tuitionē ſuam. Ciuitas xp̄i eccl̄ia mi
litans eſt. De q̄ Math. v. Non poteſt ciui/
tas abſcondi. Hanc ciuitatē prodit q̄ indi
gnis z hereticis reuelat ſecreta fidei. cum
domin9 dicat. Nolite p̄iicere margaritas
ante porcos. In ſignū huius ſaluator a pi
lato interrogatus. non reſpōdit ei quicq̄ȝ.
ita vt miraret̄ preſes vehemēter Ioh. xviij
Quarto ſeru9 intēdere debet q non faciat
dn̄o ipoſſibile qd̄ dn̄o al's ē poſſibile. Sic
moralit̄. licz oīa dō ſūt poſſibilia Lu. i. Nō
erit ipoſſibile apud deū oē v̄bū. tn̄ q̄dam̄ō

deo videt̃ impoſſibile illud quod ſalua iu/
ſticia non poteſt facere. vt peccatorē in q̃na
rum peccatꝰ ſaluare. Et ideo qui p̃dicaret
peccãtoribus ſemp̄ de miſericordia et nunq̃
de iuſticia. faceret deo de poſſibili impoſ/
ſibile. Quinto dꝫ ſuus fidelis intēdere q̃
nō faciat ꝯ bonū domi honeſtū. Honeſtas
aūt dn̄i ꝯſiſtit in vxore ſua. in filijs ſuis. in
affinibus ſuis. p q̃s fama dn̄i auget̃. Uxor
dei eſt gl'ia eiꝰ. De q̃ ipe dic̃. Gloriā meā al/
teri nō dabo. Un̄ Luce. i. cantabāt angeli
gloriā deo. Et ap̄ls. Soli deo honor ꝛ glo
ria. Filij dei ſunt oēs fideles q̃ credunt in
noīe eius Joh. i. Dedit eis p̄tātem filios
dei fieri. Affines ſunt q̃ faciūt volūtatē eiꝰ
Jux̄ta illud. Qui fecerit voluntatē patris
mei q̃ in celis eſt. ipe meus pr̄ ſoror ꝛ frater
eſt ꝛ mr̄. Qui ergo aliq̃d facit qd̄ eſt in de/
trimentū gl'ie dei vel impedimētū x̄pi fide
liū. vtputa nocet eis in corp̄alibꝰ vel in ſpi/
ritualibꝰ. ipe violat fidelitatē. Sexto dꝫ ſer
uus fidelis intēdere q̃ nō faciat contra bo
nū dn̄i vtile. Utilitas dei eſt ſalus nr̄a. nō
q̃ ipe ea indigeat. ſed q̃ nos indigemus ea.
quā qui impedit infidel' eſt ſuus. vt ſūt he
retici ꝛ alij qui ſalutē inficiūt aīaꝝ. Septi/
mo dꝫ ſeruus fidelis intēdere vt det ꝯſili/
um ſalubre dn̄o. Et licꝫ deus nō indigeat
ꝯſilio nr̄o. vt dicit̃ Rom. xi. Aut q̃s ꝯſilia/
rius eiꝰ fuit. tn̄ hoc ſibi reputabit factum
qd̄ fuerit ſuis impēſum. Qui g̃ nō ſolū ad
p̄cepta ſed etiam ꝯſilia inducit alios. vt ad
ſeruandā virginitatē. paup̄tatē. obedienti
am. ille eſt fidel'. Sicut paulꝰ q̃ dicebat de
ſe. De v̄ginibꝰ p̄ceptū dn̄i nō habeo. ꝯſiliū
aūt do tanq̃ miſcdiam ꝯſecutꝰ a dn̄o. vt ſim
fidelis. Reuera talis fidel' ſeruꝰ fuit beatuſ
Nicolaus q̃ oīa q̃ ad laudem ꝛ honorē ꝛ
gloriā dei p̄tinent in mēbris x̄pi ꝛ ſuis fide
libꝰ p̄curauit. ideo de ipo dicit̃ q̃ fuit ſuus
fidelis.

Dixi tertio q̃ in v̄bis p̄re. cō/
mendat̃ btūs Ni/
colaus a prudētie ſagacitate. Lū dr̄. ꝛ pru/
dens. Eſt aūt prudētia. vt dic̃ Tullius. ij.
rethorice. memoria p̄teritoꝝ. intentio p̄ſen
tiū. ꝛ p̄uiſio futuroꝝ. Et iſtā prudentiā dꝫ
hr̄e ſeruus x̄pi. vt memoret̃ ꝓpria peccata.
ꝛ cognoſcat dei bn̄ficia. ꝛ p̄uideat dei iudi
cia. Eſt aūt q̃druplex prudētia x̄pi ſuis ne
ceſſaria. ſcꝫ legaliū ſtatutoꝝ. t̄paliū theſau/
rorū. p̄ſonaliū meritoꝝ. regaliū r̄n̄ſorum.

Primā prudentiā tenent̃ facere reges. p̄n/
cipes. prelati. iuſticiarij. ꝯſiliarij. ꝛ miniſtri.
vt videlicet leges iuſte inſtituant̃. q̃ cōmu/
nes tam diuitibꝰ q̃ paup̄ibꝰ ōn̄dant̃. Hec
aūt prudētia dꝫ eſſe de theſauro ſacre ſcri/
pture. Lex eñ q̃ obuiat ſacre ſcripture. nul
lius dꝫ eſſe momēti. Sicut dr̄ in Canone
di. x. Nō licet. Et rō. q̃ dū menſura celeſt̃
diſpoſitionis excedit̃ cauſat̃ in cōtumelia
diſponētis. De theſauro igit̃ ſacre ſcriptu/
re dꝫ ſumi prudētia legaliū p̄ceptorū ꝛ ſta/
tutoꝝ. ſine quibꝰ impoſſibile eſt pacē habe
re int̃ homies. Onias eñ videbat. q̃ ſine
legali p̄uidentia eſſet impoſſibile pacē re/
bus dari. vt dicit̃. ij. Macha. iiij. Secūda
prudētia eſt t̄paliū theſauroꝝ. Hanc habe
re tenent̃ eccleſiaſtici p̄lati p̄ paup̄ibꝰ ſuſtē/
tādis. Ipi eñ ſunt ſp̄ūales miniſtri qui de
ipius p̄rimonio familiā eius tenent̃ exhi/
bere ꝛ ſuſtentare. Un̄ Bern̄. ad Eugeniū
lib. iiij. c. vij. dicit. Res paup̄eꝝ paup̄ibus
nō dare ē ſacrilegiū cōmittere. Tertia pru
dentia eſt p̄ſonaliū meritoꝝ. ad quā omēs
obligant̃. De q̃ Rom. xij. Nolite eē prudē
tes apud voſmetipos. Nulli malū p̄ malo
reddētes. p̄uidentes bona nō tn̄ corā deo
ſed etiā corā oībꝰ hoībꝰ. Bona dic̃ vt ele/
moſynas ꝛ pia opera. de quibꝰ videndū eſt
in exemplo mercatorū. Tráſferamus er/
go bona temp̄alia noſtra p̄ alios de nundi
nis p̄ſentis vite ad ſtatum glorie. Sic eñ
nobis ſaluator eundo in celū dixit. Nego/
ciamini dū venio Luce. xix. Fatuus eēt q̃
ſentiens ſe ſpoliandū veniente de nundi/
nis in via non committeret ad cambium.
Quarta prudentia eſt regaliū reſponſorū.
Et hanc tenet̃ quilibꝫ p̄ ſeipo facere in iu/
dicio. Juxta illud Deutero. xxxij. Utinā
ſaperēt ꝛ intelligerent ac nouiſſima p̄uide/
rent. Nouiſſima ſunt mors. peccata. celū. ꝛ
iehenna. de quibꝰ homo in p̄ſenti debet p̄/
uidere quid reſpōdeat ad īterrogata. Un
de Job. ix. dicit̃. Quantus ſum ego vt re/
ſpondeā ei. Bene iſte p̄uidebat ſe de futu/
ro. Sic ꝛ beatꝰ Nicolaus fecit qui fuit fi/
delis ꝛ prudens ſeruus. q̃a ſtatuta legalia
iuxta formā legis diuine regulauit. Nam
quos ſentētia iudicis innocētes plecti de/
creuerat. iuxta ſanctiores leges legales ipe
accurrēs reuocauit. Scd̄o prudēſ fuit. q̃
reg̃ eterni theſauros paup̄ibꝰ fidelit̃ diſpē
ſauit. vtꝫ ī legēda eius. Tertio prudēs fuit

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

q₂ multa bona merita ſibi ꝑ tpalibꝫ cōpa/
rauit. Quarto prudēs. q₂ ita vixit vt in die
nouiſſimo ad interrogata dei audacit̄ rñ̄de/
ret. Juxta illud. Jn mēoria eterna erit iu/
ſtus. ab auditiōe mala nō timebit. Mala
auditio. Jte maledicti in ignē eternū. Bo/
na vero. Venite bñ̄dicti pr̄is mei percipite
regnū vob̄ ab initio creatuz. Ad qḋ nos ꝑ/
ducat pr̄ ꝛ filiꝰ ꝛ ſpūſſctūs. Amen.

De ꝯceptione beate Marie virginis
Sermo V.

Pulchra ut luna

terribilis vt caſtroꝝ acies ordi/
nata. Cant. vi. ca. Sicut dic̄ Au
gꝰ. in quodā ſmōe. Adeſt nob̄ dilectiſſimi
dies beate marie ꝟginis dedicatꝰ. ꝛ iō gau
deat terra nr̄a tante ꝟgini debitū obſequꝫ
exhibendo. Hec eñ̄ ē flos campi. de q̄ or/
tū eſt ſpcioſum liliū ꝯuallīū. ꝑ cuiꝰ partum
mutat̄ natura prhoplaſtorū q̄ delet̄ culpa.
Hec ille. Et q̄ ptꝫ ꝙ feſtū marie q̄dlibꝫ de
bet eſſe maxime reputatiōis apud chriſtifi
deles vltra ceteros ſctōs. ꝑſertim cū ꝑ eaꝫ
magis q̄ꝫ ꝑ ſancti cuiuſcūqꝫ meritū nobis
gr̄a inuēta eſt apud deū. vt dic̄ Gilbertus
Carnotheñ eps in ſmone. Vñ̄ Anſel. in
ꝯtemplatiōibꝫ ſuis dicit eā aulā vniuerſa/
lis ꝓpiciatiōis. ꝛ generalē cauſam recōcilia
tionis. vas ꝛ templū vite ꝛ ſalutis vniuer/
ſorū. Et q₂ vt dicunt iura. Qḋ cōmune eſt
om̄ibꝫ ab om̄ibꝫ dꝫ approbari. ꝛ ꝑ ꝯn̄s vene
rari ꝛ celebrari. ideo feſtiuitas tāte ꝟginis
merito eſt appetēda venerāda ꝛ cūctis ſecu
lis ꝓdicanda. Maxime autē illa feſtiuitas
q̄ magni beneficij ſibi a deo exhibiti eſt me
moria. cuiuſmodi eſt feſtū ſanctificationis
ſeu ꝯceptiōis. qḋ hodie agit̄ a chriſtifideli/
bus. Jn q̄ ecctia cū chriſtifidelibꝫ virgineꝫ
gl'ioſam ꝓdicat. deuote ꝛ humilit̄. dicēs eā
pulchrā vt lunā in ſanctificatione ſua ſub
verbis thematis. Pulchra vt luna. Jn q̄/
bus ꝟbis beata virgo triplicit̄ cōmēdat̄ ꝓ/
pter tria ꝟgini marie appropriata. Primo
modo cōparat̄ lune. rōne nōis qḋ habꝫ ex
impoſitōne. Scđo cōparat̄ lune. rōne pul
chritudinis quaꝫ hꝫ ex ſolis irradiatione.
Tertio cōparat̄ lune rōne ꝟtutis quā exhi
bet in recepti luminis diffuſione.

Dixi primo ꝙ virgo glorio/
ſa commēdat̄ ex
verbis ꝓmiſſis ex cōparatione lune. rōne
nōis ipiꝰ lune. Appellat̄ aūtez luna triplici
nōie. Dicit̄ eñ̄ lumiare minꝰ Geñ. j. Fecit
deus lumiare minus vt ꝓeſſet nocti Ecci.
xliij. Luminare minꝰ qḋ minuit̄. Scđo dr̄
luna regina celi. Vñ̄ Hiere. xliiij. Sacrifi
cemꝰ regine celi. Tertio appellat̄ luna vas
caſtroꝝ Ecci. xliij. Vas caſtroꝝ in excelſis
in firmamēto celi reſplendens. Jn ꝓmo ſi
gnificat̄ meritū ꝑfecte humilitatis. Sicut
eñ̄ luna eſt minor corꝑe oībꝫ ſtellis celi ex/
cepta illa q̄ eſt ſoli ꝯiūcta. ſ. mercurio. Jta
btā virgo om̄ibꝫ ſanctis humilior. excepta
humana natura vnita ſoli diuinitati. Jđo
q̄nto plꝰ habuit de humilitate in t̄ra poſt
xp̄m. tanto plus de felicitate hꝫ i celis poſt
eum. Si aūt volumꝰ cōparare corpꝰ lune
ad ſolē. ꝛ tūc expſſior erit figura p̄ntis ſolē
nitatis. Nā ſicut luna eſt inferior loco ꝛ di/
gnitate. Jta virgo btā inferior eſt i ſua cō/
ceptione filij dei ꝯceptione. natiuitate ꝛ oī
bus alijs. Et iō ſuppoſito iſto ꝙ nō ſit cōce/
pta in originali pctō. vt q̄daꝫ pie credūt. tñ̄
adhuc nō equiparat̄ nec aſſimilat̄ xp̄o in oī
bus. Dicit eñ̄ Ptolomeꝰ in Almageſti ꝓ/
poſitione. xviij. Q₂ ſol excedit lunā q̄dra/
geſies octies. Sic xp̄s excedit ꝟginē ma/
trē ſuā ſua ꝯceptione ꝛ natiuitate. Jlle eñ̄
de virgine ꝯceptꝰ. iſta de ꝯiuge. Scđo q₂
ille de ſpūſctō. hec de viro. Tertio q₂ ſctifi/
catio xp̄i in ꝯceptiōe fuit plenior q̄ꝫ marie.
eo ꝙ ab inſtanti ꝯceptiōis fuit aīa xp̄i btā.
nō tñ̄ ſic marie. Et iō patꝫ illoꝝ peruiaſ ꝛ
duricies q̄ timent vel nolūt ꝯcedere illam
ꝯceptā ſine originali pctō. timētes eaꝫ per
om̄ia aſſimilari xp̄o. ac ꝑ hoc metuētes of/
fendere maieſtatē ſingularē xp̄i ſi eā ſibi in
ꝯceptiōe aſſimilent videant ꝛ audiant. ad/
huc dato ꝙ ſic eſſet ꝯcepta. nō tñ̄ ꝑ omnia
ſilis eſſet xp̄o. ſic ſupra dictū eſt. eo ꝙ xp̄us
reſpectu ipiꝰ ſe hꝫ vt ſol ad lunā. q̄ maxime
diſtāt a ſeinuicē maioritate loco ꝛ dignita
te. Jn ſcđo nōie inſinuat̄ preconium regie
maieſtatis ꝛ dignitatis. Sicut eñ̄ luna pꝰ
ſolem tenet ꝓncipatū in celo ethereo. ita ꝛ
btā virgo poſt xp̄m dominatū poſſidet in
celo empireo. Vñ̄ ipa ſignat̄ in regina He
ſter. Cui rex ꝯceſſit medietatem regni ſui.
Regnū dei in duobꝫ ꝯſiſtit. in iuſticia ꝛ mi
ſericordia. Juſticiā reſeruat ſibi. Juxta il/
lud. Mihi vindictā ꝛ ego retribuaꝫ. Sed
miſcđiam ꝯceſſit diſpenſandā mr̄i ſue. Vñ̄
dicit Bern. ꝙ maria oībꝫ miſcđie ſinū ape/

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

rie. neceſt q̄ ſe a grā eius abſcōdat. In ter/
tio nomie inſinuat̄ officiū ſedule pietatis.
Luna eñ dum noctis tenebras illuminat
deſeruit exiſtētib⁹ in caſtr̄ꝭ. Sic maria pu/
gnātib⁹ ī certamie viciorꝫ ꝯ dyabolū. Et iō
dr̄ in theāte. Pulcra vt lūa terribilis vt ca
ſtrorꝫ acies ordiata. Nulla ſtella magꝭ vtil̄
caſtrorꝫ cuſtodie q̄ꝫ lūa. q2 ī luce ei⁹ facilior
eſt cuſtodia. defenſio ꝛ pugna ī nocte. Sic
nullus ſctūs ita ē ꝓpici⁹ hoib⁹ ad pugnādū
ꝯ diabolū. ꝛ ad ꝓuidendū ei⁹ iſidias ſic pa/
trociniū h⁹ ꝟgis. Et ideo ſic lūa ſpēal'r p̄eſt
nocti. ſic btā ꝟgo defenſioni pctōꝝ in tene
bris ignorātie errātiū. Vñ Geñ. j. dr̄. Fec̄
de⁹ lumiare mai⁹ vt p̄eſſet diei. ꝛ luminare
min⁹ vt p̄eſſet nocti. ꝛ ſtellas fecit ꝛ poſuit ī
firmamēto. Lumē mai⁹ q̄d p̄eſt diei gſe eſt
xp̄s. q̄ ē ver⁹ ſol iuſticie ori⁹ timētib⁹ deum
Qdiu iſte ſol lucet p grām ſuā tādiu eſt di
es ſalutꝭ. Roꝝ. xiij. Nox p̄ceſſit dies āt ap/
propinquit. Ecce nūc tp̄s acceptabile. ecce
nūc dies ſalutꝭ. Lumiare min⁹ q̄d p̄eſt no/
cti pctōꝝ ꝟgo btā ē. q̄ p ꝯpaſſionē ꝛ miſeri/
cordiā ſuā pl⁹ adiuuat pctōres q̄ꝫ ceteri ſcti
Vñ ipa bꝫ ſinglare dominiū ſup mare. q̄ꝫ/
tū ad augmētū ei⁹. vt dr̄. j. metheroꝝ. Sic
ꝟgo bꝫ poteſtatē augēdi ꝯtritōem ꝛ deuo/
tionē in amaritudīe pctōꝝ. In ꝯpatōe aūt
Marie alij ſcti dicūt̄ ſtelle. Et ideo addit.
ꝛ ſtellas poſuit ī firmamēto. Sic eñ ſtelle
habēt multiplicē diſtinctōem ꝛ multiplicē
effectū. ſic ꝛ ſcti. Alie ei ſunt alijs clariores
Alie alijs viciniores. Alie alijs altiores.
Alie alijs velociores. Alie alijs efficacio/
res. Vñ apl's. j. Coꝝ. xv. dicit. Et ſtella dif/
fert a ſtella in claritate. Sic ē de ſanctis re
ſpectu dei. ꝙ q̄dā ſunt clariores ī cognitōe
diuinitatis ꝛ viciniores deo. Alij altiores
ſpeculādo et videndo deū. Alij velociores
ad iuuandū nos. Alij efficaciores in exhi/
bendo nob̄ bñficia. Sūt ꝛ alie ſtelle q̄ ſunt
fixe in firmamēto. ꝛ mouēt̄ cū eo. Et ſigni/
ficant angelos. q̄ ſp mouent̄ ad motuꝫ vo/
luntatꝭ diuine. Alie p̄cedūt mane ſolem vt
ſtella matutina. vt fuerunt ꝓphe ꝓnuncian
tes xp̄i natiuitatē. Eccl. l. Quaſi ſtella ma/
tutina in medio nebule. Alie ꝯiuncte ſoli.
vt patriarche. qui p opa miſericordie fuerūt
ꝯiūcti deo. Alie currunt ꝯtra firmamentū
Et ſignificant apoſtolos qui currunt p do
ctrinā ꝯtra mundū iſtum ne ruat. Daniel.
xij. Qui ad iuſticiā erudiunt multos. qua/
ſi ſtelle in perpetuas eternitates. Alie ſe/
quunt̄ ſolem. vt eſt veſperus. Et ſignificat
martires. qui per martirij paſſionē ſecuti
ſunt xp̄m. Job. xxiij. Veſtigia eius ſecut⁹
eſt pes meus. Et ſaluator. Tollat crucem
ſuā ꝛ ſequat̄ me. Alie dicunt̄ erratice. quia
mō iſtā. modo illā tenent viā. Et ſignificāt
ꝯfeſſores qui diuerſis vijs meruerunt me
rita eterna. Nam q̄dam in vita heremitica
quidā in clauſtrali. quidaꝫ in ſtatu laycali.
quidā in ſacerdotali. quidā ieiunijs. quidā
orationib⁹. Unde Baruch. iij. Stelle de/
derunt lumē in cuſtodijs ſuis. Alie ſūt ita
alte ꝙ obumbrate ſole vix vident̄. Et ſigni
ficant virgines q̄ altum habent meritum
et obumbrant̄ a ſole xp̄o vt vix videantur.
quia vident̄ ab hominib⁹ nullius eſſe me/
riti. cum nō faciant fructū ventris. Iuxta
illud. Maledicta ſterilis. Alie ſunt ſtelle q̄
non recedūt a ſtella maris. ſicut currus q̄
vocat̄ maior vrſa. ꝛ ſignificant viduas. que
licet ꝟgines nō ſint tamen ſunt caſte. et ad/
herent beate virgini quantū poſſunt p de/
uotōem ſpēalem ad eam. Unde Philippē.
ij. Inter quos lucetis ſicut lumiaria ꝟbuꝫ
vite ꝯtinentes. id eſt. verbū dei vita implē/
tes. Alie ſunt q̄ faciūt viā p mediū celi lu/
cidā ꝓpter multitudinē nimiā. et dr̄ via lac/
tea ſeu galaxia. Et ſignificant cōiugatas q̄
multe ſunt. Unde Eccl. xliij. Species celi
glā ſtellaꝝ. mundū illuminans in excelſis.
Iſtud ꝓmiſit dñs Abrahe Geñ. xv. Su/
ſpice celū ꝛ numera ſtellas ſi potes. ſic erit
ſemen tuū. Sicq̄ꝫ patꝫ p̄mū p̄ncipale. in q̄
dictū fuit ꝙ Maria recte comparat̄ lune
ꝓpter nominis impoſitōem. Sicut eñ au
diuim⁹ chriſt⁹ dr̄ verus ſol iuſticie. ſancti
ꝟo tam in p̄ſenti q̄ꝫ in futuro dicunt̄ ſtelle.
Reſtat ergo vt Maria inter deuꝫ ꝛ hoies
ſicut inter ſolē ꝛ ſtellas tenet ꝓprietatē lune
quo ad nōis eius virtutē. Et tantū de iſto.

¶ B ¶

¶ Dixi ſecundo ꝙ beata ꝟgo comparatur
lune ratione pulchritudinis quā habet ex
ſolis irradiatiōe. Sicut aūt dicunt aſtro/
nomi. luna recipit a ſole ſub triplici gradu
pulcritudinē. Siquidem pulcra eſt in p̄n/
cipio qñ eſt noua. In medio pulcrior quā
do eſt plena. pulcerrima in termio quādo
eſt ſoli coniūcta. licet nobis tunc non appa/
reat. Tunc eñ magis ꝑfundit̄ luce q̄ꝫ ante

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

vt probatᷓ per aſtronomos. Sic btã ỽgo habuit triplicẽ gradũ pulcritudis ſue a ſole xp̃o. Fuit em̃ pulcra ĩ ingreſſu ſue cõceptionis. qñ aĩa eius ingreſſa eſt corpꝰ Tũc em̃ fuit quaſi noua luna .ꝑ donũ gr̃e ſcrificatõis illuſtrata. q̃ ipam emũdauit a macula originali. Vñ miratur de ea Salomon Canti.vj. Que eſt iſta q̃ ꝓgreditᷓ q̄ſi aurora ꝯſurgens. pulcra vt luna. Item fuit pulcrior in ꝓceſſu. velud luna plena in diebus ſuis ꝑ donũ gr̃e fecundantꝭ. tũc em̃ fuit mũdata a fomite carnalis ꝯcupiſcẽtie. Sicut em̃ luna pulcrior in plenilunio ẽ q̃ꝫ ĩ nouilunio qñ ex nulla pte eſt vacua luĩe. Sic et btã ỽgo in conceptõne filij dei pulcrior fuit. qñ nulla ſui pte vacua ſꝫ plena diuinitate fuit. Vñ dictũ eſt ei. Aue gr̃a plena. Sꝫ pulcerrima fuit poſtea in egreſſu velut ſoli ꝯiũcta ꝑ donũ gl̃e eleuãtis ⁊ btificãtꝭ. Sicut em̃ luna in ꝯiũctiõe ſui cũ ſole eſt clariſſima. vtputa radijs ſolaribꝫ illuſtrata magis. licet nob̃ nõ appareat. qꝛ tũc hꝫ lucẽ inacceſſibilẽ. Ita beata ỽgo qñ in aſſumptione ſua fuit eleuata et ſoli inacceſſibili iuſticie xp̃o aſſociata.

Dixi tertio ꝙ ỽgo glorioſa cõparatur lune rõne virtutꝭ quã exhibet in recepti lumis diffuſione. Luna em̃ lumine ſuo tria facit ẜm phos in inferioribꝫ. Replet em̃ conchilia humidũ augmẽtando. Attrahit maria fetidum humorẽ de ꝓfundo extrahẽdo. Tẽperat aduſta de nocte aera. ardorẽ ſolis reprimendo. Hec ſunt tria beneficia q̃ erant valde neceſſaria habitãtibꝫ nobis in regione vmbre mortꝭ. qbꝫ ad ſolaciũ eſt cõceſſa. Siquidẽ pctõres vacui erant gr̃a. et ideo indigebant repletione. Ponderoſi culpa. ideo indigebant eleuatione ⁊ de ꝓfũdo laci extractione. Aduſti iuſticia diuina. ⁊ idõ indigebant diuine iuſticie temperãtia per ꝓpiciationẽ. Hec tria facit btã ỽgo in nob̃ lumine ⁊ bñficio ſue gr̃e. Primo em̃ replet conchilia. i. corda nr̃a grãm nob̃ impetrando. Vñ de ipa dicit angelus Luce primo. Inueniſti grãm apud dñm. Nec dubium qn nobis eam dicatᷓ inueniſſe. licꝫ ipa ſola plena gr̃a dicatᷓ extitiſſe. ac ꝑ h̃ non ſibi ſed nobis acquiſiſſe. Ideo ipa cõpat ſe aqueductui Eccl.xxiiij. Ego q̄ aqueductꝰ exiui. O q̃ꝫ optimã aquã gr̃e ꝓpinauit nobis iſta ỽgo. Certe talẽ aquã q̃ biberit non ſitiet in eternũ Joh.iiij. Sꝫ nũq̄d eã nob̃ in parcitate vel penuria ꝓpinat. Certe nõ. ſꝫ ĩ maxima copia. Unde ipa de ſe dicit. Trãſite ad me oẽs q̃ ꝯcupiſcitꝭ me. ⁊ a generatõibꝫ meis adimplemini. Non dicit bibatis. ſed adimplemini. ad copiaꝫ ⁊ abundantiam ⁊ ſaturitatẽ ⁊ plenitudinẽ. Nec mirꝝ. Nõ eſt em̃ gr̃a iſtius ỽgis ſic aliorꝝ ſctõrꝝ. qbꝫ deus dedit ad eorꝝ ſufficientiã. ſicut dr̃ de beato ſtephano ꝙ erat plenus gr̃a. q̄d vtiq̄ꝫ fuit ad ſufficientiã. Sed iſti data eſt gr̃a ad plenitudinẽ. Vñ dr̃ Gratia plena. Sic em̃ dic̃ Ambro. li.ij. de ỽginitate. Virgo Maria nullo genere ỽtutũ caruit cui angelꝰ plenitudinẽ nũciabat. Et cõcludit Bern̄. ſuper Miſſus eſt. ꝙ de plenitudine eius accipiunt vniuerſi. Eger curationẽ. Triſtis cõſolatiõem. Peccator veniã. Juſtus gratiam. et ſic de alijs. Omibꝫ em̃ omnia facta eſt. et de plenitudine eiꝰ recipiũt vniuerſi. Scdo maria eleuat ⁊ attrahit vaporem fetidũ. i. culpã extrahendo. Vñ in Canticꝭ clamat pctõr ad eam dicẽs Trahe me poſt te. Tractus aũt iſte nõ fuit inuitꝰ aut moleſtus. ſꝫ valde ſuauis ⁊ dulcis. Vñ ſic mr̃ attrahit puerꝝ vt poſt eã currat. oſtendẽdo ſibi pomũ vel blãdiendo manibꝫ. Sic hec virgo oſtenſione exemplorꝝ ſuorũ attrahit ad ſe. Unde in canticꝭ. Curremꝰ in odorẽ vngẽtorꝝ tuorꝝ. Odor vngentorꝝ ſũt exempla ỽtutũ in hac ỽgĩe. qbꝫ illecti pctõres plus q̃ꝫ exẽplis aliorꝝ ſctõrꝝ currũt ꝑ viã mãdatorꝝ ⁊ ſemitã ꝯſiliorꝝ ad xp̃m. Tertio hec ỽgo eſt recõciliatrix intᷓ deũ et pctõres. Unde. ſic nemo venit ad prẽꝫ niſi ꝑ filiũ. vt dicit ſaluator. ita nẽo ad filiũ niſi ꝑ matrẽ. Et ſicut nemo eſt aptior ad mitigandũ irã pr̃is cõtra filios degeneres ſeuientem niſi mr̃ ita nemo ſctõrꝝ ẽ aptior ad intercedendũ pro nobis ad deũ ſic iſta ỽgo. q̃ cũ deo pr̃e meruit hr̃e eũdẽ filiũ. cui nõ eſt phas vt ei deꝰ pr̃ aliq̄d neget ex q̃ pr̃ ei voluit dare vnigenitũ filiũ et dilectiſſimũ. Vñ ap̃lus. Nonꝫ cũ illo donauit nob̃ oĩa. Siĺr filius nõ poterit negare q̄cq̃ꝫ matri. a q̃ recepit omnia q̃ habet ẜm ſanctã humanitatem a matre. Sic nec ſpũſſanctus poterit ei q̄cq̃ꝫ negare qui in eam ſuperueniens plenitudinẽ donorũ illi nõ dubitatur contuliſſe. Adeamꝰ ergo cum fiducia thronũ gratie vt gratiaꝫ cõſequamur per eam. ⁊ poſt hoc gloriam. Ad quã nos ꝑducat pr̃ ⁊ fi. et. ſſ. Amen.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

¶ De ſancto Thoma
¶ Sermo. VI.

Q Uia vidiſti me

q Thoma credidiſti. Beati q̄ non
viderūt et crediderūt. Johā. xx.
Inter cetera homini neceſſaria ad ſalutē
quatuor videntᷣ neceſſaria ⁊ pcipua eſſe. ſcʒ
vt homo ſit grat⁹ de bñficijs diuinis. In/
gratitudo em̄ eſt ventus vrens ſiccās fontē
pietatis. vt dicit Bern̄. Scd̄o vt ſit ſeru⁹
dei vtilis. ne ſit ire ⁊ pene dign⁹ Mat. xxv.
Seruū inutilē mittite in tenebras. Vn̄d
Prouer. xiiij. Accept⁹ eſt regi miniſter intel/
ligens. Tertio vt ſit nō ſolū ſeruus vtilis
ſʒ etiā prudēs. ne ſit q̄ gubernator ſopit⁹
in medio maris amiſſo clauo Prouer. xxiij
Quarto vt ſit ſeru⁹ nō ſolū vtilis ⁊ prudēs
ſʒ etiā fidelis. ne ſcʒ ſibi vſurpet dominiū.
vel alteri q̄ꝫ debeat reddat ſuitiuʒ Math.
xxv. Euge ſue bone et fidelis. Iſta qttuor
acq̄rūtᷣ marie p fidē. p quā hō p̄mo cogno/
ſcit a q̄ quid habet. q̄d accepit. ⁊ vn̄ accepit
quia a deo oīa. Quid em̄ habes q̄d non
accepiſti q. d. aplꝰs. nihil. Et p h̄ hō reddi
tur grat⁹ deo. Scd̄o p fidem cognoſcit hō
ſub q̄ dn̄o eſt. ⁊ ſic ſe ſentit ſeruum ꝓpter ali
quā vtilitatē h̄ poſitū. ſcʒ ad laudādū deū.
et operandū ſalutē ꝓpriā. Tertio p fidē cog
noſcit q̄uo in h̄ mūdo ꝯuerſandū eſt. quid
ꝯtemnendū. q̄d appetendū. q̄ tendendum.
quid amandū. Ecce prudentia. Quarto p
fidem homo cognoſcit cui ſeruiendum eſt
⁊ cui totū dominiū attribuendū. ⁊ ꝙ nulli
alteri q̄ꝫ deo ſeruiendū eſt. Iuxta illō aplī.
Soli deo honor et glīa in ſecula. Cum igi
tur tot ⁊ tanta ex fide ꝓueniūt merito fides
videtᷣ homini eſſe neceſſaria ad ſalutē. ad
quā vel p quā ⁊ non aliā virtutē beatitudo
ꝯſeq̄tᷣ eterna. de q̄ dicit v̄bū nr̄i thematis.
Beati q̄ nō viderūt ⁊ crediderūt. In quibꝫ
v̄bis tria tāguntᷣ. Primo Thome dubita/
tio. q̄ reſurrectiōeʒ xp̄i credere noluit niſi
cū corꝑaliter videret. cum d̄r. Quia vidiſti
me Thoma credidiſti. Scd̄o deſcribitᷣ fi/
dei remuneratio. cū d̄r. Bti q̄ nō viderunt
Tertio ſubiūgitᷣ fideliū cōmendatio. cū d̄r
Et crediderunt.

¶ A ¶

D Ixi p̄rimo ꝙ in v̄bis p̄miſſ
deſcribitᷣ thome
dubitatio. cū d̄r. Quia vidiſti me Thoma
credidiſti. Circa q̄d ſciēdū ꝙ dicit Gre. in
omelia ſup locū iſtū. Min⁹ nob maria ſcʒ
magdalē. ꝓfuit q̄ cito credidit q̄ꝫ thomas
q̄ diu dubitauit. Profuit aūt nobis btūs
Thomas p ſuā dubitatiōeʒ ad duo. ſcʒ ad
timorē diuinū ſp p̄ oculis habendū. et eri/
gendūʒ ſpem in deū. Dubitatio em̄ ſua ad
h̄ in eccl̄a in anno bis refertᷣ. ſemel in octa
ua paſce. ſcd̄o h̄. nō vtiq̄ꝫ ꝓpter aliud q̄ꝫ ꝓpt
timorē nobis p̄ſumptuoſis ⁊ aſſecurat̄ de
nr̄is opibꝫ incutiēdū. Ex quo em̄ tam ſan/
ctus aplꝰs cecidit de fidelitate in errorem
q̄d fiet de nobis. Scd̄o ad h̄ refertᷣ ſua du
bitatio. ne hō deſperet de venia ſuoꝝ ma/
loꝝ cōmiſſoꝝ. ſʒ poti⁹ erigatᷣ ad ſpem de dī
pietate q̄ ſicut poſt lapſum ſuſcepit clemen
ter Thomā. ita ſuſcipiet ⁊ nos pctōres q̄/
cūq̄ꝫ genere pctī infectos. Videam⁹ igitur
de vtroq̄ꝫ ſcʒ de p̄ſumptuoſitate ꝯpeſcēda
⁊ ſpe erigēda Nos em̄ h̄ debē⁹ eſſe ī medio
inter vtrūq̄ꝫ intuēdo Thomā. Et h̄ eſt q̄d
d̄r Prouerb. iiij. Dirige ſemitas pedibꝫ tu
is. et oēs vie tue ſtabilientᷣ. Ne declines ad
dexterā neq̄ꝫ ad ſiniſtrā. Dextera eſt p̄ſum/
ptio. Siniſtra eſt deſperatio. Unde Tho
mas p dubitatōeʒ cecidit ne tu p̄ſumas. p
ꝯfeſſionē fidei ſurrexit ne tu deſperes. Vi/
de ḡ p̄mo btī Thome lapſū ⁊ habebis pre
ſumptōis remediū. ¶ Et ꝓ iſto ſciendū ꝙ
ſex ſunt q̄ faciūt hoīeʒ p̄ſumere ⁊ ſecuritate
torpere. Primū natā fort̄. vt in his q̄ non
mltū a tēptatiōibꝫ inq̄etātᷣ. Sʒ q̄uo ſecur⁹
erit q̄s nr̄m cū videt viros fortes cecidiſſe
Dauid em̄ cū leonibꝫ luſit. vrſū ⁊ leonē in/
terfecit Goliā ꝓſtrauit. gigantē ſola funda
⁊ lapide interfecit. et q̄d plꝰ ē Dauid decē
milia occidit. vt teſtatᷣ etiā de eo inimicus
ſu⁹ Saul. ⁊ tn̄ vni⁹ femine pulcritudīe ille/
ctus cecidit in adulteriū. Sampſon mille
viros cū mādibula occidit. ⁊ trigita viros
ꝑcuſſit. portas ciuitat̄ gaze abſtulit. colū/
nas dom⁹ inimicoꝝ ſuoꝝ ꝯquaſſauit. et tn̄
ꝑ vnicā feminā deuict⁹ ē. Et ecce h̄ thomas
vir fort̄ cecidit. q̄uo ḡ mulier dic̄ ſe ſecurā.
cū videt viros fortes cecidiſſe. Quid faciet
hō fragil̄. cū videt angelū fortiſſimū extrē
calamitat̄ cecidiſſe Job. iiij. Ecce q̄ ſuiunt
ei nō ſūt ſtabiles. ⁊ ī angel̄ ſuis reperit p̄ui
tatem. Timendū ē ḡ nob ī ſuitio dei. iuxta
illō Ecclī. ij. Fili accedēs ad ſuitutē dei ſta
in timore. ⁊ p̄para aīaʒ tuā ad temptatōeʒ.
Scd̄m q̄d nos p̄ſumere facit eſt ſocietas
bona. Et h̄āc tēptāt q̄dā ī clauſtr̄. in colle/

gētes. in cõmunitatibꝫ. in vniuerſitatibꝫ. ſciẽtes qꝛ q̄ cū ſapiētibꝫ gradiť ſapiēs erit Prouerb. xiij. Et Eccī. xxxvij. Cū viro ſctō aſſiduꝰ eſto. ⁊ diſces ab eo ſapiam. Vn̄ in ps. Cū ſctō ſctūs eris. Sꝫ certe nec pſumēdū ibi. qꝛ ecce thomas in ſocietate apoſtolica cecidit. q̄ ꝯgregatõe nlľa adhuc in mūdo erat ſanctioꝛ. Nõ ē ḡ ꝯfidēdū ď ſocietate. qꝛ dn̄s dicͭ Lu. xvij. Erūt duo ī lecto. vnꝰ aſſumeť ad grãz. alť ad irã. vnꝰ ad gl'az. alter ad iehēnā. Pꝫ de Petro ⁊ iuda. et de latrone dextro ⁊ ſiniſtro. ⁊ Nicolao ⁊ Stephano. Tertiū q̄d nos pſumere facit ē ipa ſecuritas. Hac hoīes toꝛpēt ī clauſtr̄. ī muris. ī cauernis. ī hemo. ⁊ ī ſpelūcꝭ. Sꝫ certe hec pſūptio h tolliť. qꝛ thomas ī ciuitate ſctiſſima. qꝛ in irl'm cecidit. Adā ī padiſo. Angelus ī celo. Xp̄s temptať in deſto. Vn̄ dicit Gre. xl. diſt. Nos q̄. ⁊ ca. ſeq̄nti. Nõ loca nõ oꝛdies nos dō ꝓpīos faciūt. ſꝫ nos aut merita nr̄a bōa ꝯiūgūt. aut mala diſiūgūt. Et iteꝝ in ca. Quelibꝫ. Quelibet loca occulta ſine gr̄a aīaꝫ ſaluare nõ pn̄t. Et exēplificat Gre. de Loth. q̄ ī ipa pu'ſa ciuitate iuſtꝰ fuit. ī mõte ꝓ̄o peccauit. Hinc dicͭ Cryſ. xl. diſt. Multi. Q̄ nõ locꝰ ſctificat hoīeꝫ ſꝫ hō locū. Quartū q̄d nos pſumere facit: ē ſcia ſeu ſapia. Hac toꝛpēt ſcientifici. Sed ecce thomas eruditꝰ a xp̄o ⁊ maximꝰ theologꝰ. de via ꝟitatꝭ ſpēal'r īſtructꝰ Joh. xiiij. Neſcimꝰ q̄ vadis. ⁊ q̄uo viā poſſumꝰ ſcire. Dicͭ ei ih̄s. Ego ſū via. Ecce ſalomõ ſapiētiſſimꝰ. Dauid ſpū ꝓpheťie plenꝰ. Vn̄ glo. ſup illō Eccī. vij. Nõ te iuſtifices an̄ deū. Nulla pſūptio piculoſioꝛ q̄ꝫ de ꝓpa iuſticia aut ſcia ſupbire. Et rō. qꝛ mľto pľa ī infinitum ſcit dyabolꝰ ad decipiēdū hoīeꝫ. vt dꝛ. xvj. q. ij. Viſis. Quintū q̄d nos facͭ pſumere eſt volūtas feruida. q̄ hō ſciens īcipit q̄nq̄ꝫ toꝛpere. vt di. Bern̄. in floꝛibꝫ li. viij. c. lvj. Per h enī īcipit ſocietatē deſerere ⁊ negligēs fieri. pſumēs vľ nimis credēs exꝑto vel habito affectui. Sꝫ certe thomas ille feruidus q̄ dixit Joh. xj. Eamꝰ ⁊ nos ⁊ moꝛiamur cuꝫ illo. nūc factꝰ ē incredulꝰ. Silr' petrꝰ q̄ dixit Paratꝰ ſū ī carcerē ⁊ ī moꝛtē ire. ecce ter negauit. Proptͤ q̄d Bern̄. ꝯſulit Eugenio pape. Noli nimis credere affectui tuo q̄ nūc eſt. Nihil tā fixū aīo q̄d neglectu atq̄ꝫ tpe n̄ aboleſcat. Hec ille. Sextū q̄d nos pſumere facͭ eſt diuia familiaritas. ſicͭ faciūt ꝯtēplatiui habētes reuelatiões ⁊ ꝑguſtatiões ſpūs. Sꝫ ecce thomas vnꝰ ex. xij. nõ ď. lxx. ſed vnꝰ de maioꝛibꝫ familiaribꝫ xp̄i cecidit. Vn̄ ad Hebꝛe. vj. dꝛ. Impoſſibile ē eos q̄ ſemel ſūt illumiati guſtauerūt etiā donū celeſte. ⁊ ꝑticipes facti ſūt ſpūſſcī. guſtauerūt nihilominꝰ bonū dei ꝟbū. ꝟtuteſq̄ꝫ ſcľi venturi. ⁊ ꝓlapſi ſūt. rurſus renouari ad pniaꝫ rurſū crucifigētes filiū dei in ſemetipis et oſtentui habētes. Nõ enī de facili de alto cadit. ī. de gr̄a ī pctm̄. ꝑ ſe aūt reſurgere eſt difficile. Et rō. Nā q̄ gradꝰ altioꝛ eo caſus ḡuioꝛ ⁊ reditꝰ difficilioꝛ. His āt attētis dꝛ Eccī. v. De ꝓpiciatu pctōꝝ noli eē ſine metu. Et. j. Pe. j. In timoꝛe īcolatꝰ vr̄i tpe conuerſamī. Sꝫ ne q̄s deſperet ď cõmiſſo intueaťetiā thomā. intueaťetiaꝫ alios ſctōs. Si enī cecidiſti ꝑ adulteriū. Ecce Dauid. ſi ꝑ homicidiū. ecce idē dō. ſi ꝑ piuriū. ecce Petrꝰ. ſi ꝑ vanitates ſcľi. ecce magdalēa. ſi ꝑ ꝑcuſſionē xp̄ifideliū. ecce paulꝰ. ſi ꝑ auariciā. ecce Zacheꝰ. ecce Matheꝰ. ſi ꝑ latrociniū. ecce latro crucifixꝰ dexť. ſi ꝑ hereſim et erroꝛē. ecce Thomas. Tot fideiuſſoꝛes ponit deꝰ q̄t penitentes.

C B C

Dixi ſecundo

q̄ in ꝟ. p̄. deſcribiť fidei remuneratio. cū dꝛ. Btī q̄ nõ videřt. Circa q̄d ſciendū q̄ lꝫ ceterꝭ ꝟtutibꝫ debeť btītudo. ſicͭ pꝫ Mat. v. tn̄ excellētꝰ ⁊ ꝑncipalius btītudo debeť fidei. ex q̄ ꝓcedit tota efficacia opm̄ nr̄oꝝ. Nam iuſtꝰ ex fide viuit. vt dꝛ ad Heb. x. Et iō h dꝛ. Btī q̄ nõ videřt. Nā lꝫ btī oculi fueřt q̄ videřt hūanitatē exterꝰ ⁊ crediderīt diuinitatē īterꝰ. vt dꝛ Luc. j. tn̄ ſpāľr btī dicūť q̄ vtrūq̄ꝫ n̄ videřt ⁊ crediderīt. Vn̄ ſciēdū q̄ credē ⁊ nõ videē ē valde gl'oſū. meritoꝛiū ⁊ laude dignū ex tribꝫ cauſ. Nā gl'oſuꝫ ē ꝑncipi ſi ſimplici ꝟbo eiꝰ credatur ſine cautõe pigris vľ iuramēti. vľ fideiuſſoꝝ. Ignominioſū ꝟo ē ei econuerſo. Diſplicet etiā cuilibꝫ viro note fame ⁊ bonitatꝭ ⁊ ſufficiētꝭ facultatꝭ ſi ſimplici ꝟbo eiꝰ nõ credať q̄nto magis diſplicꝫ regi gl'e. q̄ nec falli nec falľe pt. ſi nõ credať ꝟbis eiꝰ ſine cautõe rerū quā q̄rūt gētiles. vel ſigꝝ quā q̄runt iudei. j. Coꝛ. j. Iudei ſig̃ q̄rūt. greci ſapiam. Idō ꝯ illos dꝛ Mat. xij. ⁊ xvj. capitul'. Generatio mala ⁊ adult'a ſignū q̄rit. Et eiuſdē cap. xvij. dꝛ. O gn̄atio mala ⁊ pu'ſa vſq̄ꝫ q̄ patiar vos. Scdō nõ videre ⁊ credē ē meritoꝛiū valde. ex eo qꝛ hō cū aſſentit deo in hiis q̄ nõ ſūt ſenſui manifeſta nec ꝑ ſe nota

intellectui nec violētia neceſſarie ꝓbatiōis
oſtenſa. Illa libera aſſenſio eſt meritoria.
Aſſenſio vero q̄ hō aſſentit manifeſtꝭ ſen/
ſui vel ꝑ ſe notꝭ itellectui vl' notorie ꝓbatis
meritū n̄ hꝫ. qꝛ q̄ſi coacta ē illa aſſenſio. Vñ
gloſa ꝑ illō ad Hebre. xi. Fiduciā hn̄tes i
itroitu ſcōꝝ. dicit. Fides nō hꝫ meritū cui
hūana rō ꝓbet expimētū. Et idē hēt i omɫ.
hodierne feſtiuitatꝭ. Gwilhelm⁹ de lata pe
tra exponit. hūana rō. i. hūan⁹ ſenſus. Ter
tio crede ꝛ nō vide ē valde laude dignum.
Sic em̄ nō ē ḣtuoſū vide lucidū. Sic nec
credere q̄d manifeſte ꝓbabile ē. Sed lau/
de dignū ē crede dō in illis q̄ ſenſus vel rō
videnꝭ diſuadere. ſic Abrahā q̄ ꝯ ſpem in
ſpem credidit. vt dꝛ Roꝝ. iiij. Cū ḡ credere
ꝛ nō videre ſit glo'ſus mod⁹ cogſcēdi deū.
et ꝑ h̄ meritori⁹ ꝛ laude dign⁹. certe merito
bti ſūt q̄ nō viderūt ꝛ crediderūt. ¶ C ¶

¶ Dixi tertio ꝙ in h̄. p̄. tāgit̄ cre/
dentiū i xp̄m ꝯmē
datio. cū dꝛ. Et crediderūt. Ad h̄ āt ꝙ quis
mercat̄ eſſe credēs i xp̄m ꝛ fidelꝭ xp̄i pl'a re'
q̄rūt̄. Primo em̄ req̄rit̄ ſimplicitas. ſcd̄o vi
uacitas. tertio magnitudo. quarto feruor.
q̄nto itegritas. ſexto ſtabilitas. Hec ſunt q̄
faciūt veꝝ fidelē xp̄i. De p̄mo em̄ q̄ñ i fide
debeat eſſe ſimplicitas dꝛ Prouerb. x. Qui
ambulat ſimpl'r in his q̄ ſūt fidei. ambulat
ꝯfidēter. Tūc āt eſt ſimplicitas cū hō n̄ ꝓpt̄
aliq̄ argumēta credit. ſꝫ ꝓpt̄ h̄ qꝛ aſſentit ꝓ/
me ḣitati. et ita credit eſſe ſimpl'r veꝝ q̄cq̄d
de⁹ p̄cepit vel q̄d ei de deo dꝛ. aut ab eo p̄ci/
pit. Vñ Amb. dicit. Auffer argum̄ta vbi fi
des ꝑq̄rit̄. Piſcatoribꝫ credit̄. nō ph̄is. Ad
hāc ſimplicitatē monemur Exo. xx. Si al/
tare lapideū fecerꝭ mihi. nō edifices illō de
ſectꝭ lapidibꝫ. Si em̄ leuauerꝭ cultꝝ tuum
ſuꝑ eo polluet̄. Exponit Gwilhelm⁹. i. non
p̄feras ingeniū tuū auctoritati ſacre ſcp̄tu/
rei his q̄ fidei ſūt. Et eſt h̄ ꝯ noſtrates qui
nō aſſentiūt alicui ḣitati. donec eis ꝓbatio
nibꝫ ꝛ rōnibꝫ euidētiſſimis demonſtretur.
Scd̄o in fide req̄rit̄ viuacitas. q̄d tunc fit
cū hō opat̄ bona. Sic ei ille q̄ amicū amat
volūtari⁹ ē ad credendū de eo bona. mala
ḣo de eo crede nō vult. Ita amor dei in ḣo
fideli xp̄iano. oīa bona credēs placere deo
opat̄. ꝛ oīa mala credēs diſplicere ei. n̄ opa
tur. ſꝫ fugit illa. Vñ dꝛ. j. Coꝝ. xiij. Caritas
oīa credit. Dꝛ āt fides viua q̄ opat̄ ꝑ dilec/
tionē. ꝓ eo qꝛ ſic mot⁹ ē ſignū vite in aīali.

ita opatio ē ſignū caritatꝭ i fide. qꝛ caritas
nō p̄t eſſe ocioſa. vt dic̄ Gre. Et idō Bern̄.
dicit fidē ſine opibꝫ eſſe cadauer exanīe. q̄d
nec ſe nec alios mouere p̄t ad bn̄ opandū.
Ex p̄miſſis pꝫ ꝙ fides ſine opibꝫ nō eſt fi/
des xp̄ianoꝝ ſꝫ demonū. Vñ Jacobi. ij. dꝛ
Demōes credūt ꝛ ꝯtremiſcūt. ymo dico ꝙ
eſt peior fide demonū. qꝛ demones credūt
iudicē. ꝛ ꝯtremiſcūt corā ei⁹ iuſticia. hoīes
āt nō cogſcūt eū ſaluatorē ꝛ bn̄factorē. vt
dicit Aug⁹. in glo. ibidē. Hinc dicit Aug⁹.
ſuꝑ illud ad Tytū j. Cōfitent̄ ſe noſſe deū
factis āt negant. Nolite inq̄t ſecuri eſſe de
fide. adiūgite recte fidei recta opa vt xp̄m
ꝯfiteamini ḣbis ꝛ factis. Qui em̄ ꝯfitetur
xp̄m ḣbis ꝛ nō factis fides taliū ꝓpe ē fidei
demonioꝝ. ymo fides xp̄ianoꝝ q̄ deū non
timent inferior eſt fide demonioꝝ q̄ contre
miſcūt. Hec ille. Ex q̄ infero ꝙ fides taliū
eſt in augmēto culpe ꝑ ꝯñs ꝛ pene. qꝛ ſicut
cognitio aggrauat culpā. ita ignorātia at/
tenuat ip̄am. Cū ḡ q̄s nouit de deo plura.
certe plus puniet̄ ſi ḃm ea nō fecerit Lu. xij.
Seru⁹ ſciēs voluntatē dn̄i ꝛ non faciens
vapulabit plagꝭ multis. Tertio in fide re/
quirit̄ magnitudo. vt ſcꝫ homo magna de
deo ſentiat. ſic Centurio Matth. viij. Dic
ḣbo ꝛ ſanabit̄ puer me⁹. Itē vt ꝓ deo om/
nia ꝯtēnat. Hebre. xi. Fide Moyſes gran
dis fact⁹ negauit ſe filiū filie Pharaonis.
Item vt in aduerſis de deo ꝯfidat Mat.
xiiij. Modice fidei q̄re dubitaſti. Item vt
retributōem bonoꝝ ſuoꝝ longanimiter ex
pectet. Principes em̄ longam credentiam
requirūt Iſa. xxviij. Qui crediderit non fe
ſtinet. Prouer. xx. Hereditas ad quā feſti/
nat̄ in p̄ncipio. in nouiſſimo benedictione
carebit Ecci. xx. Hodie feneratur quis et
cras repetit. odibilis eſt homo huiuſmodi
Quarto in fide requiritur feruor. Math.
xvij. Si habuerit̄ fidē ſicut granū ſinapꝭ
diceris monti huic. trāſi hinc ꝛ tranſibit. ꝛ
nihil impoſſibile erit vob. Gloſa dic̄ ꝙ idō
grano ſinapis cōparat fidē. qꝛ eſt in pecto/
re feruens. ꝛ licet vile et paruū videat̄ tamē
attritum oſtendit ḣtutē ſuā. Sic fides no/
ſtra q̄ in ꝓſperitatibꝫ non apparet. in tribu/
lationibꝫ ꝛ p̄ſſuris attrita ḣtutem oſtendit
miraculoꝝ. ſi fuerit orō feruida in homine
fideli. Quinto in fide requirit̄ integritas.
vt omēs articuli credant̄ explicite vel im/
plicite. vt habet̄ de ſumma trinitate et fide

catholica. ca. Firmiter. Sexto in fide req̄/
rit̄ ſtabilitas. vt vicȝ hō facile nō relinquat
fidē ſuā. Thobie. ij. Vitam illam expecta/
mus quā de⁹ daturus eſt his. q̄ fidem ſuaȝ
nūq̄ȝ mutant ab eo. Unde valde rep̄henſi
biles ſunt q̄ videntes aliquē hereticū ma/
gne abſtinentie vel hūilitatꝭ exterioris. cre
dunt ꝓpter h̄ q̄ ſit ſane fidei. ꝛ relinquūt fi/
dem ſuā in qua longo tp̄e vixerūt ꝛ paren/
tes ſui mortui ſunt. Contra tales dr̄ Eccl̄i
xix. Qui cito credit leuis eſt corde. Nos er
go frēs k̄mi ſtudeam⁹ vt fidem ſanā habea
mus ꝛ habitā cuſtodiam⁹. vt tandem ocu/
lo ad oculum quod credim⁹ videre merea/
mur dominū noſtrū ihesum xp̄m. Quod no/
bis. ꝛc̄.

De natiuitate Chriſti. I.
Sermo. VII

Peperit filium ſuū
p̄mogenitū. Luce. ij. In v̄bis iſtis
tria deſcribuntur. Primo modus
dei in mūdo apparentis ꝛ in mundū venie̅
tis. q̄ virgo eū mūdo oñdit. cū dr̄. Peperit
Secūdo deſcribitur perſone dignitas ex
virgine naſcentis. cum dr̄. filiū ſuū. Tertio
ſubiungit̄ virginis parientis integritas. q̄a
primogenitum. A

De primo ſcȝ de modo appare̅
tis xp̄i huic mundo
tangit̄ cū dr̄ Peperit. tria ſunt videnda h̄.
Primo q̄re nō p̄ aliū modū q̄ȝ p̄ iſtū de⁹ vo
luit mūdo apparere. ſcȝ p̄ partum virginis
Scd̄o q̄re nō aliter q̄ȝ p̄ partū v̄gis. Ter/
tio q̄lis iſte fuit partus. aut q̄n̄o poſſibilis.
De p̄mo q̄re nō p̄ aliū modū deus voluit
huic mūdo apparere. Eſt ſciendū q̄ licȝ ali
ter deus potuiſſet hoiem reparare. nullus
tamen modus fuit ita congru⁹ ſic̄ modus
incarnationis q̄ erat ꝯueniens reparatiōi
et rep̄abili ꝛ rep̄atori. Nam ſicut de⁹ oīa
fecerat potenter ſapienter ꝛ benigniter. ita
debuit repare potētia ſapīa ꝛ benignitate.
Potentia ḡ apparuit in ꝯiūctiōe ſumme di
ſtantiū in vnā p̄ſonā. ſapīa in ꝯiūctiōe p̄mi
ſcȝ v̄bi dei. ꝛ vltimi ſcȝ hūane nat̄e beniuo
lētia. in ꝯiūctiōe ſcȝ ſerui ꝛ dn̄i. Et ita fuit
ꝯgruū ꝛ ꝯueniēs deū incarnari q̄ntū ad re
paratōem. Scd̄o q̄ntū ad reparatorē fuit
ꝯueniēs. q̄ꝛ cū ex p̄ctō p̄mi hoīs hō cecidiſ/
ſet a potētia ſapīa ꝛ beniuolētia. in infirmi
tatē ignorantiā ꝛ malignitatē. fact⁹ fuit car
nalis aīalis ꝛ ſenſualis. ꝛ ſic inept⁹ ad v̄ita
tem cognoſcendā. v̄tutē imitandā. bonita/
tem diligendā. decuit vt h̄ fieret p̄ deū. in q̄
hec tria p̄fecte ſunt. potentia ſapīa ꝛ boni/
tas. Tertio q̄ ad reparabile ꝯgruū fuit. q̄a
hō nō p̄fecte potuit reparari niſi recup̄aſſȝ
mentis innocentiā ꝛ ſuā excellentiā qua ſo
li deo ſuberat. hoc autē nō potuit fieri niſi
p̄ deū q̄ cū ſit excellentiſſim⁹. ſua humilita/
te potuit h̄ facere. ꝛ nō aliter. quia hūilitas
cuiuſcūq̄ȝ hoīs nō fuit ad h̄ ſufficiēs vt cō
penſaret̄ ſup̄bie p̄mi p̄entis. p̄ quaȝ p̄didit
excellentiā. Et ideo quantū ad reparabile
ſcȝ ad hoīeȝ ꝯueniens fuit deū incarnari.
ꝛ per ꝯſequens per partū venire in mun/
dum. Nam ſi aliter recuperaſſet magis p̄
violentiam q̄ȝ iuſticiam videretur feciſſe.

De ſecūdo quare nō aliter q̄ȝ p̄ partum
v̄ginis. Rn̄deo q̄ h̄ ꝓpter p̄fectiōeȝ vniuer/
ſi. Nam triplex fuit generatio i mūdo. Pri
ma ſine p̄r̄e ꝛ matre. vt Ade. Scd̄a de p̄r̄e
ſine matre. vt Eue. Tertia de p̄r̄e et matre.
vt nr̄a. Quarta aūt nondū fuit. ſcȝ ex m̄re
ſine p̄r̄e. Et ideo ne q̄s putaſſet deū iſtā vl/
timā facere nō poſſe ad oſtendendum op⁹
ſue potentie voluit xp̄m incarnari de v̄gīe.
vt eſſȝ genit⁹ ex m̄re ſine p̄r̄e in terris. Uñ
ad Gal. iiij. Miſit deus filiū ſuū natū ex
muliere. ſcȝ ſola. Et iſta eſt illa q̄rta genera
tio Abrahe p̄miſſa. p̄ quā erat ad gratiam
redeundū. Gen̄. xv. De tertio q̄n̄o ille par/
tus fuit poſſibilis. Rn̄deo q̄ valde poſſibi
lis. Nam et ſi de⁹ potuiſſet de lapidibꝫ ſu/
ſcitare filios Abrahe Luc. iij. multo mag̃
potuit ꝓducere hominem de homine ſolo
Scd̄o nō ſolū fuit poſſibile deo ſȝ etiā cō/
ueniēs. Sic̄ eñ Eua creata fuit de viro ſi
ne femina. ita fili⁹ dei debuit creari de femi
na ſine viro. Itē poſſibile fuit h̄ facere deo
q̄d ꝯceſſit nat̄e. Nā ſilia videm⁹ i nat̄alibꝫ.
Sol ei intrat p̄ vitꝝ. ignicul⁹ p̄ criſtallum.
flos p̄ herbā. v̄bū p̄ aurē. cogitatio p̄ cor. in
tuit⁹ p̄ oculū. ignis p̄ rubū Exo. iij. Ad ma
iorē ꝯfuſionē iudeoꝝ inq̄rēdū ē q̄n̄o virga
aaron arida floruit. Nū. xvij. Aut vellus
gedeonis maduit Iudic. vij. Aut p̄ portā
clauſā ezechiel' p̄nceps trāſijt. Ezech. xliiij.
Aut q̄n̄o muſtela ore cōcipit et aure parit.
Vultur ꝛ apis v̄mis ſine cōmixtiōe maſcu
li generat̄. Si ḡ creaturis h̄ de⁹ ꝯceſſit. mul
to mag̃ filio ſuo h̄ tribuit. Unde canim⁹.
Talis decet part⁹ deū. B

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De natiuitate chriſti

Dixi ſecundo q̄uo in v̄bis p̄miſſis deſcribit̄ pſone ex v̄gīe naſcēt̄ dignitas. quia filiū ſuū. ymo etiā filiū dei. Sic em̄ dictuz eſt v̄gini p angelū. Qḋ em̄ naſcet̄ ex te ſctm̄ vocabit̄ fili⁹ dei. Conuenit āt mag̃ filio dei incarnari q̄z p̄ri vel ſpūiſctō. Primo. q2 magis ꝯuenit filiū ſupplicari p̄ri q̄z aliā pſonā. Scḋo. q2 p̄mi p̄entes ī filiū peccauert̄. ei⁹ ſapientiā ꝯcupiſcēdo. Tertio. q2 fili⁹ dei eſt medians int̄ p̄rēm et ſpm̄ſanctū. iō debuit ēē mediator nr̄. Nullū ei decet mag̃ reducere hoīez ad ꝯformitatē dei p̄ris q̄z illū qui eſt v̄gis fili⁹. Et iḋo nullum magis decuit. Quarto. quia ꝯueniēti⁹ mittit̄ q eſt ab alio q̄z q a nullo. Et ideo p̄r nō eſt miſſus. ſpūs āt ſanct⁹ nō debuit mitti. q2 ꝯueniētius eſt vt fili⁹ dei eſſet fili⁹ in celo ⁊ in terra. ne de⁹ putaret̄ hr̄e duos filios. Quinto vt oſtenderet de⁹ p̄r q nihil eſſet ita carū q̄d nollet dare nobis. ex quo vnigenitum dedit nobis. Unde Joh. iij. Sic deus dilexit mūdū vt filiū ſuū vnigenitū daret. Sexto. vt digna fieret ⁊ ſupeffluēs recōpēſatio deo. nō ſolum equalis pctō ſ3 etiā maior in infinitū. Septimo. vt accēderet h̄uanū deſideriū ad ſe diligendū. Etem̄ fili⁹ dei ex magna charitate incarnat⁹ eſt ad h̄ vt accēderet corda nr̄a. Juxta illḋ Jgnē veni mittere in terrā. Et q2 de⁹ p̄r totā dilectōz poſuit in filio. iō vt oſtendat̄ hō inexcuſabil̄ a dilectōe dei. ecce de⁹ miſit eū portātē ignē q̄ſi infinitū q ſufficiēs eſt accēdere totū mūdū. Sic āt fuit xp̄s ver⁹ filius dei. ita ⁊ fili⁹ virginis. Et iḋo dicit h̄. Emitte filiū ſuū. i. ex ipa Maria genitū. nō ſolū localit̄ vt Arrius finxit. Uñ ī ſymbolo. Nat⁹ ex Maria v̄gine. i. ex materia v̄gis ſoli⁹. Et q̄ p3. q2 totā materiā p corpe ſc3 xp̄i formādo miſtrauit. q̄d nō faciūt alie mulieres. Uñ ipſe p̄t filio ſuo impare. cū ab ea habeat oīa ſm̄ carnē. ¶ Sz di. cū dicim⁹ q xp̄s eſt ꝯcept⁹ de ſpūſctō. q̄uo eſt q̄ de ſola v̄gīe. Math. j. Jnuēta eſt ī vtero h̄ñs ḋ ſpūſctō. Et Lu. j. Spūſſctūs ſupueniet ī te. R̄ñſio. vez ē. nō tn̄ de ſuba ſpūſſcti. ſ3 bene opatiōe ſpūſſancti formatū eſt corp⁹ xp̄i. Quia ſpūſctō operāte diuiſa ē q̄dā porcio carnis puriſſima in v̄gīe ab alia carne p⁹ ꝯceptōz xp̄i. Et ita ibi notat de ſpūſctō cām efficiētē nō materialē. Hoc āt iḋo attribuit̄ ſpūiſctō ſpēalit̄. lic3 etiā tota trinitas opata ſit ad ꝯceptōez xp̄i. q2 charitas q̄ attribuit̄ ſpūiſancto fecit deum incarnari. Unde ſpūſſanctus nō poteſt dici pater xp̄i. ¶ ¶

Dixi tertio q in v̄. p̄. deſcribit̄ v̄gis parient̄ integritas. cū dr̄ Primogenitū. Pro q ſciēduz q fuert̄ q̄dā hetici q dicebāt Mariā alios filios habuiſſe poſt xp̄m. iḋo q2 h̄ dr̄ p̄mogenitū. Ad h̄ r̄ndet̄ q xp̄s dr̄ p̄mogenitus p abnegatōez p̄oris ⁊ poſterioris fil̄. Non q̄ dixit p̄mogenitū q poſt eū fuiſſent aliȷ̄. ſ3 q2 voluit marie p̄bere teſtimoniū v̄gini de tpe ante ptū. De q mag̃ potuerat dubitari. Uñ dr̄ p̄mogenit⁹ ante quē null⁹ ⁊ p⁹ quem nullus. Uel p̄mogenit⁹ q2 a p̄re genit⁹ ab eterno Jſa. liij. Generatōem ei⁹ q̄s enarrabit. Uel q2 ipe fuit p̄m⁹ ſine pctō. j. Petri. ij. Qui pctm̄ nō fecit. Uel q2 nouo mō genit⁹ Hiere. xxxj. Nouū creauit dñs ſup terram femīa circūdabit viz. Eſt āt ſciendū q ī natiuitate iſti⁹ p̄mogeniti m̄lta mira ⁊ inaudita facta ſūt. ⁊ ideo dr̄ p̄mogenit⁹. q̄i nō h̄ñs ſecundū in talib⁹. Primo. q2 v̄go ꝯcepit eū pfecte corpe ⁊ aīa. Scḋo. q2 mr̄ ⁊ v̄go fuit. Tertio. q2 deū ⁊ hoīez genuit. Quarto. q2 ſine dolore genuit. Apparuerūt āt tūc alia in celo ⁊ in terra q̄lia nūq̄z fuerunt. Primo in celo. q2 apparuert̄ angeli in magna luce ⁊ in multitudīe maxia Luc. ij. Subito facta ē m̄ltitudo militie celeſt̄. Et h̄ fuit ī ſignū p̄rāt̄ xp̄i nati. q h̄ebat miſtros angelos Luc. xxij. Poſſum rogare p̄rēm ⁊ exhibebit mihi pl⁹ q̄z duodeci legiōes angeloz. Et etiā ī ſignū q xp̄s venit illumiare mundū vel tenebras mūdi. Scḋo ī aere apparuert̄ tres ſoles qui tunc paulatim in vnum conuenerunt. Jbi etiam apparuit quaſi circulus aureus circa ſolem. Ad deſignandum q in Chriſto conuenerunt caro et deitas. Tertio apparuit Octauiano impatori pulcra domina cū puero. in ſignum q imperium romanoz debuit ceſſare ⁊ dari chriſto. Quarto. q2 templū pacis rome corruit. de quo fuit p̄phetatū p quandā deam q ſtaret q̄uſq̄z v̄go pareret. in ſignuz deſtructionis ydolatrie. Quito q oēs ſodomite eadē nocte mortui ſūt. ī ſignū puritat̄ natiuitatis xp̄i. Sexta. q2 rome fuit taberna in q mílites emeriti reficiebant̄. de qua fluxit fons olei in tyberim. in ſignum pietatis et miſericordie. que debuit omnibus copioſe fluere. ⁊c.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

¶ De natiuitate Chriſti. II
¶ Sermo. VIII

Inuenietis infan-

tem pãnis inuolutũ ⁊ poſitum in pſepio. Luce. ij. Si ↄſiderare de/
bite vellem⁹ frẽs omĩa opa diuina in ſeip/
ſis. eaq̃ rõnis oculo ſubtilius intueri abs
dubio inuenirem⁹ nõ ſolum ea facta nobiſ
vtiliter ſ; etiã mirabiliter. Dicit em̃ Aug⁹.
q̇ ſubducta ⁊ amota vtilitate reru; creata/
rũ homo facile inuenit mirabilẽ virtutẽ di/
uinã in ipis. Ex q̃ pt; q̇ ſic in creaturis ita
in ptib⁹ tpis inueniũt mirabilia tempa et
momenta. Inter q̃ multũ mirabile eſt tps
diei natiuitat; xpi. de q̃ dr. Hec dies qua;
facit dñs. Sup q̃ dicit Caſſiodor⁹. q̇ licet
dñs deus cunctos dies creauit. ſingulari/
ter tñ hanc feciſſe dr q̃ p xpi dñi natiuitate
fact⁹ eſt. in q̃ merito exultare ⁊ letari ↄue/
nit. qm̃ in eo dyabolus vim pdidit ⁊ mun/
dus ſalutem accepit. Hec ille. In ſignum
cuius angeli hodie huius diei dignitatem
declarãtes plura noua et ſeculis inaudita
feciſſe legunt. Nam pmo in multa ſocieta/
te apparuerũt. Secundo dulciter cantaue
runt. Tertio noua deſideria attulerunt.
Quarto nos de ſalutis nr̃e reparatõe cer/
tificauerũt. dicentes paſtorib⁹. Inuenietis
infantem pannis inuolutũ. In q̃b⁹ verbis
tria tangunt. Primo angelus certificat ge
nus humanũ de expectatiõe deſiderabili.
cũ dicit. Inuenietis. Scdo ꝓponit et per/
hibet deũ hũanatũ in veſtitu ⁊ habitu mi/
rabili. q: inuenietis infantẽ pãnis inuolutũ
⁊c. Tertio aſſecurat de loco determiato et
humili. quia poſitum in pſepio.

¶ A ¶

¶ De primo ſciendum

q̇ licet multa deſiderabilia fuerunt generi
hũano ab inicio lapſus ſui ꝓpoſita Iuxta
illud ps. Q; multiplicit̃ tibi caro mea. Nã
ſm diuerſitatẽ defectuũ diuerſimode deſi/
derabant ↄſolari. Sic em̃ dicit Aug⁹. ibi
dẽ. Nõ ſm diuerſos defectus corpis ⁊ aĩe
diuerſimode deſiderabat ↄſolari. tñ inter
oĩa deſiderabilia mai⁹ fuit incarnatio xpi.
q̃ habita oĩa pariter cũ illa generi hũano
venerũt. Vñ illud Sap. vij. Venerũt mihi
oĩa bona pariter cũ illa. Et ideo ſancti pa/
tres licet multis ↄſolationib⁹ diuinis con
ſolabant ⁊ viſitabant. tamen in compara/
tione natiuitatis chriſti omĩa pro nichilo
reputabantur. Iuxta illud Iob. ix. Dies
mei velociores fuerũt curſore. fugierunt ⁊
non viderũt bonũ. Quod Greg. tractans
nono libro Moraliũ dicit. Q; licet q̃ crea
uit deus oĩa bona ſunt Gen. j. tamen ille q̃
creauit hec pncipale et ſummũ bonum eſt.
qui cum habet omnia alia pro nihilo habẽ
tur. Ex quib⁹ infero q̇ natiuitas xpi ẽ do/
num maxime charitatis et pietatis diuine
Iſtud p; q: ↄtinet oĩa bona ſecũ. in cuius
compatõe cetera bona p nihilo reputant.
vt dictũ eſt. Ex q̃ ↄſeq̃nter infero q̇ l; de⁹
magna et multa ſigna dilectõnis erga ho/
minẽ liberaliter oſtendit. q̃ em̃ nob dedit fi
liũ q̃no nõ oĩa ſecum donauit. Nullubi tñ
tantã grãm exhibuit ſicut in natiuitate fi/
lij ſui. Iſtud pt; p h. quia alibi creaturas ĩ
ↄſolationẽ dabat. que in ſe finite ↄſolatio/
nis ſunt. hodie aũt dedit donũ q̃ mai⁹ co/
gitari nõ pt. Hinc ẽ q̇ apl's appellat nimiã
caritatẽ Eph. ij. Propt̃ nimiã inq̃t charita
tẽ q̃ dilexit nos ⁊c. Scdo pncipalit̃ infero
q̇ l; mlta dona data ſint ſctis pr̃ib⁹ ab ini/
cio mũdi in veteri teſtamẽto. tñ iſtõ ẽ maius
q̃d datũ eſt in noua lege xpianis. Iſtud p;
q: illi habuerũt tm̃ pmiſſa. nos autem ex/
hibita. Illi in ſpe. nos ĩ re. Vñ Nũe. xxiiij.
dixit Balaam. Videbo eum ſed nõ modo
Et ſaluator Luce. x. Multi reges et pphe/
te voluerũt h videre et non viderũt. Ex q̃
infero q̇ hoĩes huius tpis plus obligant
deo ad ſeruiendũ q̃ illi veteris leg;. Patet
h. quia deũ ⁊ creatorẽ ſuum habent in car
ne ꝓpria. et ſic familiari⁹. Vñ tenentur cor/
pora eo; plus ⁊ magis in ſanctitate ⁊ iuſti
cia ſuare q̃ illi. In ſignũ h⁹ oẽs ſodomite
nocte natiuitatis xpi ſubito periert̃. Ad
ſignificandũ ſm Augu. q̇ de⁹ voluit huma
nã naturam de cetero in magna honeſtate
ↄſuare. O ſi dictũ fuiſſet antiq̃s. Inueni/
etis infantẽ. Quantũ putas fuiſſent gauiſi.
ſi eis dictũ fuiſſet tm̃ expecta h modicũ.
Iſa. xxviij. Nobis autẽ dr. Querite ⁊ inue
nietis Et in h apparet magna xpiano; gra
q: deũ habent q̃dãmodo ad planũ. Quia
dr Math. vij. et Lu. xj. Qui q̃rit inuenit ⁊
pulſanti aperiet. ¶ S; diceres. Vñ eſt q̇
ſcti prẽs nõ potuert̃ mereri incarnationẽ
xpi Rñdeo ſm Tho. ſup. iij. ſniar. diſt. iiij.
q. ij. ar. j. ex tribus. Primo. quia meritum

in hoīe nō ſe extēdit ad totā naťam hūanā
ſed incarnatio ē medicamētū tot⁹ generis
hūani. ꝫ nō potuit ab aliq̄ hoīe puro mere
ri. Scđo qꝛ incarnatio q̄dāmodo eſt ꝑnci
piū merendi. igiť nō pt̄ ca dere ſub merito.
qꝛ oīa merita habēt efficaciā a xp̄o. Tertio
qꝛ meritū hūanū nō extēdit ſe vltra ꝯditi/
onē hūanā. q̄ in h̄ ꝯſiſtit. vt aliq̄s mereať
aliquā diuine bonitať ꝑticipatōez ſꝫ ꝙ to
ta plenitudo deitať habitet in hoīe. h̄ exce
dit ꝯditōez hūanā ⁊ oēm̄ meritū hūanum.
ꝫ nullo mō pt̄ cadere ſub merito. Ex q̄ pꝫ
ꝙ incarnatio eſt opus ſoli⁹ miſcđie ⁊ gr̄e di
uine. Vn̄ ad Tytū. Apparuit gr̄a ſaluatoꝛ
nr̄i. non ex opib⁹ iuſticie q̄ fecim⁹ ⁊c̄. Unde
Thomas ſup. iij. diſt. j. q. j. Decuit vt xp̄us
nō pꝰ incarnareť q̄ꝫ eo tp̄e q̄ factū ē. Pri/
mo. vt defectū ſuū agnouiſſet p̄mo ī cogni
tione. ⁊ h̄ tp̄e legꝭ naťe. Scđo in ꝟtute. ⁊ h̄
tp̄e legꝭ ſc̄pte. Unde iſta duo fuerāt q̄ſi pre
paratio ad incarnatiōem.

¶ B ¶

Dixi ſecundo ꝙ in ꝟbis pre
miſſis angel⁹
ꝓponit deū hūanatū in habitu mirabili. qꝛ
ꝑ infantē pānis inuolutū. Vere magnū et
mirabile op⁹ incarnatōis diuie tā ex ꝑte ge
nerātꝭ q̄ꝫ geniti. q̄ꝫ etiā ex ꝑte modi generā
di. Primo ex ꝑte generātꝭ. Nā mirabile fu/
it ꝙ mulier ſine viro ꝯcepit. ꝙ ꝯcipiēs ꝟgo
māſit. ꝙ in ꝑtu clauſa ꝑmāſit. ꝙ pariendo
dolorē nō ſenſit. ⁊ ꝙ mr̄ ⁊ filia ſil' fuit. Hec
eſt porta quā vidit Ezechiel ꝑpetuo clau/
ſam. quam nemo ptrāſiuit niſi ſolus deus.
Scđo ex ꝑte geniti. qꝛ vt dic̄ Bern̄. Eter/
nū. antiquū. ⁊ nouū iūcta ſūt. Eternū qꝛ ꝑ
ſona filij. Antiquū qꝛ caro ab Adam. Et
nouū qꝛ aīa. Itē ꝯiūcta ſūt mirabiliť de⁹ ⁊
hō. mr̄ ⁊ ꝟgo. fides ⁊ coꝛ hūanū ibi ſumma
maieſtas hūanata humiliata eſt. virtus in
firmata. immēſitas breuiata. ſapiētia mu/
ta facta ⁊ eternitas iniciata. Vn̄ Iſa. ix. dꝛ.
Vocabiť admirabilis de⁹ foꝛtꝭ. Tertio ex
ꝑte modi generādi. Eius em̄ ꝑtus fuit ſu/
pꝛa naturā. qꝛ ꝟgo ꝯcepit. Sup rōnē. q̄a
deū genuit. Sup hūanā ꝯditōē. qꝛ ſine do
loꝛe ꝯcepit ⁊ pepit. Sup̄ ꝯſuetudinē. qꝛ de
ſp̄uſc̄tō ꝯcepit. ⁊ ſic q̄rtū modū mirabilē ꝓ/
ducēdi hoīez oñdit. Prim⁹ ei fuit ſine viro
⁊ femia vt Adā. Scđs de viro ſine femia.
vt Eua. Tertius ex viro ⁊ femia. vt cōiter.
Quart⁹ de femia ſine viro vt xp̄s. Quo ad
h̄ dic̄ Tho. in q̄dlibeto. qꝛ natiuitas xp̄i eſt
de ꝑfectōe accidētali mūdi. qꝛ iſte mod⁹ nō
dū fuit ꝓducēdi hoīez. Ex his infero ꝙ in
natiuitate chriſti plura q̄ꝫ alibi in aliquo
opere xp̄i ꝯcurrunt mirabilia ⁊ vtilia. Pri/
mo qꝛ de⁹ abſcōdit⁹ a ſcl'o fuit viſibiť mōa
Ad q̄d ſignificādū nat⁹ ē ī domo apta ſine
hoſtio. Vn̄ dictū ē Inuenietꝭ. q̄d tn̄ ꝑus n̄
fuit Iſa. xlv. Vere tu es de⁹ abſcōdit⁹ Job
xxxvj. Ecce de⁹ magn⁹ vincēs ſciāꝫ noſtrā.
Scđm mirabile. qꝛ de⁹ alt⁹ inclinat⁹ ē ⁊ re/
poſit⁹ in p̄ſepio. Vn̄ pꝫ ꝙ facile iueniť. p̄s.
Inclina celos tuos ⁊ deſcēde. Tertiū mi/
rabile. qꝛ de⁹ magn⁹ fact⁹ eſt ꝑu⁹ vt laudari
poſſit a nob. p̄s. Magn⁹ dn̄s ⁊ laudabilis
nimis. Quartū mirabile. qꝛ de⁹ foꝛtꝭ ſic ab
hoīe inuolniť. vt ſecure ad eū accedam⁹ tā/
q̄ꝫ ligatuꝫ manib⁹ ⁊ pedib⁹. Prius dicebat
ꝓpha. A foꝛtitudie man⁹ tue ego defeci. ho
die ꝑo dꝛ. Venite ad me oēs. Quintū mi/
rabile. qꝛ de⁹ nimis facūd⁹ cui n̄ potuit hō
rn̄dere vnū ꝓ mille fact⁹ ē q̄i mut⁹. Vn̄ dꝛ.
Inuenietꝭ infantē. q̄i n̄ fantē. ꝓpone q̄ꝫ ꝯ eū
q̄cq̄d vis ⁊ nō rn̄debit tibi. Sextū mirabi
le. qꝛ de⁹ iracūd⁹ fact⁹ ē māſuet⁹. Pri⁹ dice/
bať in p̄s. Quis nouit ꝑtātē ire tue. hodie
dꝛ Mat. xj. Diſcite a me qꝛ mitꝭ ſū. Ex his
infero ꝙ natiuitas xp̄i ē op⁹ mirabile non
tm̄ ſūme curioſitatꝭ ſꝫ etiā vtilitatꝭ. patꝫ qꝛ
oīa q̄ ibi facta ſunt ad nr̄ām vtilitatē facta
ſunt. vt ſupra.

¶ C ¶

Dixi tertio ꝙ in ꝟ. p̄. angel⁹ aſ/
ſecurat homīez de
loco determinato ⁊ hūili natiuitatꝭ xp̄i. cū
dꝛ Poſitū ī p̄ſepio. Magna hūilitas inter
duo aīalia iacere. in duro p̄ſepio. in domo
cōmuni. q̄ oīa voluit facere ad oſtendēduꝫ
ſuā humilitatem. ⁊ ad ꝯtemnendam ſeculi
ſuperbiā ⁊ vanitatem. Sicut em̄ p̄mus ho
mo amiſit honores diuitias et delicias ꝑ
viam per quam nunquā potuit acquirere.
quia honoꝛez per ſuperbiam. diuitias per
auariciam. delicias per luxuriam voluit
adipiſci. Ita econtra chriſtus venit in mū
dum triplici via cōtraria. ſcꝫ pauptatis cō
tra mūdū. hūilitatꝭ ꝯ dyabolū. aſperitatis
ꝯ carnē. Propter q̄d de eo dꝛ Hebre. x. Q
iniciauit nob viā nouā. Ex q̄ infero finali/
ter ꝙ natiuitas xp̄i fuit opus deſiderabile
expectantib⁹. ſicut deductum eſt in primo
membro. Secūdo infero ꝙ non ſolum eſt
opus deſiderabile expectantibus. ſed etiā
mirabile ꝯtēplātib⁹. Patet ex ſcđo mēbro.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Tertio infero q̄ nō ſolū eſt deſiderabile et
mirabile. ſed etiā inſup eſt opus imitabile
proficere volentib᷒. Nam datū eſt in exem
plum omnib᷒ ſtatib᷒. Unde q̄ volūt mun/
dum ꝯtemnere. honores abijcere. carnem
ſubijcere xp̄m intueant̄. Om̄ia enim circa
eū ſunt humilima. Nam ad ꝯfuſionem ſu/
perbie nr̄e voluit naſci ex modica gente. in
modica ciuitate. ex paupcula matre. in vili
tugurio. in pannis rudibus. in duro pteſe
pio. in cōmuni diuerſorio. Unde Aug⁹. di
cit q̄ erāt homīes diuitias appetebant. ido
paup eſſe voluit. honorib᷒ inhiabant. rex
noluit fieri. mala om̄ia fugiebant. ideo om/
nia mala ſuſtinuit. Ex his patet q̄ volens
eſſe particeps gaudij p̄ntis tria debet ha/
bere p̄cipua quib᷒ poterit xp̄um inuenire.
Primo vt ſit paruus ꝛ humilis in ſua re/
putatōe. Hoc ſignificat infans inuentus.
Scd̄o vt ſit paup ꝛ ꝯtemptor ſecularis va
nitatis. Hoc ſignificat inuolutio pannoꝝ.
Tertio q̄ ſit vite tempate ꝛ p deo patiens
aſpera. Hoc ſignificat in preſepio poſitus.
Ex quo patet q̄ triplices hoīes excludunt̄
a p̄ſenti ſolēnitate. Primo ſupbi et inflati d̄
ſe p̄ſumētes. Scd̄o diuites auari inſatia/
biles de pecunijs cogitātes. Tertio delica
ti ꝛ luxurioſi voluptatib᷒ vacantes. Que
tria nos abijcientes v̄tutib᷒ p̄dictis inſiſta
mus. quatenus xp̄m hodie natū inuenire
mereamur. ꝛc̄.

De natiuitate Chriſti. III
Sermo. IX

Verbū caro factū eſt. Joh. j. Si ꝯſiderem⁹ fratres
chariſſimi p̄ſentis ſolēnitatis be/
neficia nobis a deo exhibita. nō ſolum ad
gratiarūactiones p tantis beneficijs aſſur
gere. ſed etiā tam miram q̄ȝ mirabilē boni/
tatē nobis miſericorditer oſtēſam admira
ri atq̄ȝ ſtupere ꝯuenit. Miro nāq̄ȝ mō ſed
gratioſo pietatꝭ affectu tota ſancta trinitaſ
incarnatōeȝ filij dei ꝛeterni v̄bi ordinauit
p q̄d bonitatē ſuā immēſam nob̄ cōmuni/
cauit et ab eterno mortis interitu q̄ fuim⁹
addicti tā ſapiēter q̄ȝ clemēter p̄ſuauit ꝛ li/
berauit. ſicut lat⁹ deducit Bern̄. i. li. d̄ amo
re dei. ca. xij. dicēs in hec v̄ba. Cū bonitas
diuīa multis infinitis bonis abundaret. ꝛ
offerret ea omnib᷒. nec eſſet q̄ reciperet vel
ſciret recipe vel doceret recipe. nec q̄ illuc
poſſet aſcendere vbi dona hec diſtribuūt̄
qui huc poſſet deferre. Opus em̄ erat me/
diatore inter nos et deū. p quē noſtra bo/
na opera appropinquarent deo. ꝛ bona dei
nobis. Iniuit ergo conſiliū tota trinitas.
cōſilium illud de quo pp̄ha dicit. Conſiliū
antiquū verū fiat. Videbat quippe deus
quantū ad hominē om̄ia cōfuſa. om̄ia tur
bata. nichil ſtare in loco ſuo. nihil pcedere
ordine ſuo. Videbat hominem in regione
diſſimilitudinis tam longe vt p ſe nec poſ/
ſet nec ſciret redire. Angelus em̄ preſume/
bat ſimilitudinē dei dicēs. Ponam ſedem
meā ad aquilonem ꝛ ero ſimilis altiſſimo.
Homo ſimiliter deus eſſe voluit cui pſua
ſum erat eſſe ſicut dij. Ergo ne inquit de⁹
filius me⁹ ſplēdor glorie mee ꝛ figura ſub/
ſtantie mee in ip̄a mei ſimilitudine tot ha/
bebit et pares ꝛ ſocios. Precipitat⁹ ē vter/
q̄ȝ tam homo q̄ȝ angelus. Videns ymago
dei filius angelū ꝛ hominē q̄ facti erant ad
ymagineȝ (non tm̄ q̄ ip̄a ymago dei eſſent)
p inordinatū ymaginis ꝛ ſimilitudinis ei⁹
appetitū periſſe. heu inquit ſola miſeria ca/
ret inuidia. ſed ſubueniendū eſt ei cui ſub/
uenire nō p̄hibet iuſticia. Exhibeo igit̄ me
homini hominē deſpectū et nouiſſimū vi/
rorū. virū doloꝝ ꝛ ſcientē infirmitatē. et vt
zelet et immitat in me humilitatē per quā
pueniat ad gloriā. Hec Bern̄. Ex quibus
verbis colligitur breuiter q̄ incarnatio v̄/
bi hodie facta nobis. maxime grām pieta/
tis oſtendit in eo q̄ dictū eſt. Cum homo
ex ſe nō haberet recuperatiōis remedium.
dei filius homo factus. eius ruine compa
tiens ip̄m recōciliauit. Unde ꝓpter h̄ v̄buȝ
illō diuīe mētꝭ a ſeculo abſconditū nobis
factū eſt caro viſibilis vt mediū ille faceret
inter deū ꝛ hoīeȝ more boni mediatoris et
pſonam induit ꝛ actu factus eſt hō. Circa
materiā ſermonis de generatiōe verbi di/
uini inſiſtentes. triplicē ꝯſideratiōem ob/
ſuabim⁹ xp̄ifidelib᷒ pfuturā. altiorē docto
rib᷒ relinq̄ntes. Nō alta ſapiētes ſȝ hūilib᷒
ꝯſentiētes. ne q̄d abſit tāq̄ȝ temerarij pſcru
tatores opprimamur a gl̄ia. Generatōȝ illā
diuini v̄bi in natūa diuia q̄s enarrabit. Nā
ꝛ ſi licȝ ſcire q̄ȝ dei filius de deo p̄re nat⁹ ſit
non tm̄ licet ſcire modū q̄uo nat⁹ ſit. Credi
pt illa generatio. inq̄ri non pt. Inq̄t Am/
broſi⁹ in li. 5 gentiles. Ad tpalē igit̄ genera
tiōȝ v̄bi di hodie fc̄āȝ v̄tētes. al's venietes

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Primo videam⁹ generatõis hui⁹ ꝟbi neceſ
ſitatẽ. Scḋo et generatõe collatã vtilitatẽ
Tertio generatõis modũ ⁊ q̄litatẽ ꝑ ſcrip
turã ſignificatã. Quia deſcribit tria euan/
geliũ hodiernũ. Nam neceſſitatẽ oſtendit
cum dicit. Erat lux ꝟa ⁊c̄. Utilitatem cum
dicit. In ꝓpria venit. Modum et qualita/
tem. cum ſubdit. Et verbũ caro factũ eſt.

A

Circa primũ ſciendũ

ꝙ verbũ diuinũ intelligit̃ ꝯgrue filius dei
Primo. quia ſicut verbũ de ſolo corde ꝓ/
cedit. et ꝑ ipm̃ ſapientia cordis innoteſcit.
ſic ꝑ filiũ dei patris claritas declaratur. ſcꝫ
potentia ſapientia ⁊ bonitas. Sed di/
ceres. tamen hoc etiaꝫ ſpũſanct⁹ facit. Re/
ſpondeo ꝙ licet in ſe loquit̃ totã eſſentiam
patris. quia etiã illa tria ſunt in eo. non ta/
men in ſe alloquit̃ ꝓprietatẽ patris qua pro
ducit aliũ ex ſe. Et ideo nõ dr̃ (ſicut nec ei⁹
ꝓductio) generatio. ſicut ꝓductio filij. Unñ
in patre eſt omnis veritat̃ ꝯceptio. in filio
ꝓlatio. in ſpũſancto auditio. Juxta illud
Johãnis. xvj. Non em̃ loquet̃ a ſeipõ. ſed
quecũqꝫ audiet loquet̃. Et h̃ eſt verum de
locutione interiori. quia exterior fit etiaꝫ ꝑ
operationeꝫ ſpũſſancti. Scḋo qñ aliquis
ceſſat dicere verbũ. vox eius euaneſcit ⁊ de
ſinit eſſe. Jta ſi pater ceſſaret generare ver
bũ ſuũ. deſineret tota vniuerſitatis machi/
na que ꝑ ipm̃ ſubſiſtit. et eſt quaſi vox eius
Dixit em̃ ⁊ facta ſunt. ſm̃ Gre. ⁊ Thomã.
Unde ad Hebre. j. Portans omnia verbo
ꝟtutis ſue. Unñ ſubſtantia totius creature
eſt eterna generatio verbi. Sꝫ diceres.
tñ ꝟbũ eternaliter generat̃ a p̃re. q̄re mũd⁹
nõ ẽ ab eťno. Rñdeo ꝙ nõ oportꝫ h̃ ꝯcedi.
q̃ licꝫ poſſit eſſe ꝟbũ nr̃m ſine h̃ q̄d ſequat̃
opus. tñ nõ p̄t eſſe opus q̄n p̄cedat ꝟbũ in
corde. Jta etiaꝫ fili⁹ dei potuit generari ab
eterno ſine ꝓductõe mũdi. ſꝫ mũd⁹ nõ po/
tuit ꝓduci ſine ꝟbo dei. Tertio ſicut verbũ
nr̃m nullius eſt cognitõis ſine voce. ita de
us nõ eſſet a nob̃ cognit⁹ niſi ꝑ illã ſapien/
tiã filij ſui illuſtraret̃. ⁊ ad cognitiõem eius
duceret̃. Unñ ipe dicit ſe mgr̃m Johan. xiij.
Uos vocatis me magiſter. Jſtis p̄miſſis
videamus de neceſſitate generatiõis hui⁹
ꝟbi. Et reuera magna neceſſitas fuit ſue ge
neratõis. Totus em̃ mũdus iſte fuit tene/
broſus ꝑuerſitate. ⁊ defectib⁹ ac ignorãtia
plen⁹. ita ꝙ humanũ gen⁹ non cognoſcebat
deũ. Jſa. j. Cognouit bos poſſeſſorẽ ſuum.
iſrael autem me non cognouit. Secundo
non cognoſcebat homo ſtatũ ſuũ. ij. Cor.
vltimo. An nõ cognouiſtis vos metipſos.
quia xp̃s ihũs in vobis eſt. niſi forte repro
bi eſtis. Secundo nõ cognoſcebat immi/
nens periculũ. Luce. xix. Si cognouiſſes
⁊ tu. Uenit ergo filius dei per incarnatõꝫ
ſuã ⁊ illuminauit abſcondita tenebraꝝ ha
rum. ita ꝙ homo iam cognoſcit creatorem
ſuũ. ⁊ eũ melius ac feruẽtius diligit q̃ pri⁹
Sicut dicit Thomas contra gentiles li/
bro. iiij. Unde ap̃lus ad Ephes. quinto.
Eratis aliquãdo tenebre. nunc autem lux
in dño. Et. ij. Cor. iij. Nos vero om̃es re/
uelata facie gloriã domini ſpeculantes in
eandẽ ymaginẽ transformamur. Secũdo
homo cognoſcit ſtatum ſuũ. Unde poſt in
carnationẽ chriſti homines multum pen/
ſant nobilitatẽ conditiõis ſue et cõtamina
re erubeſcunt. Sicut dicit Auguſtin⁹ de ſe
ipõ. Poſtq̃ꝫ intellexi me ſanguine chriſti re
demptũ nolui membra mea venalia exhi/
bere. Tertio cognoſcit homo imminẽs pe
riculũ. Sic em̃ ab ipõ dictũ eſt. quia mali
ibunt in ſuppliciũ eternũ Math. xxv. Jſtã
ergo neceſſitatẽ incarnatõnis xp̃i tangens
euangeliſta dicit. Erat lux vera que illumi
nat omnẽ hominẽ venientẽ in hũc mũdũ.
Sed diceres. Nõne adhuc multi ſunt
in tenebris ignorantie ꝑfidie ⁊ ꝑuerſitatis
quomodo ergo illuminat omnẽ hominem
Reſpondit Chryſ. in omelia hodierna. ꝙ
quantũ eſt in xp̃o illuminat omnẽ hominẽ
quia nulli deeſt. ymo vult om̃es homines
ſaluos fieri ⁊ ad agnitionẽ ſuam venire. vt
dicit̃. j. Thimo. ij. ſed multi ponunt obiceꝫ
peccati ne illuminent̃. Sicut patet exẽplũ
de feneſtra que ſi aperitur illuminat̃ do/
mus. Non eſt tñ culpa ſolis ſi nõ illuminat
ꝑ clauſaꝫ feneſtrã. Unde illud intelligitur
ſm̃ Augu. in lib. Enchiridion de volũtate
antecedente et non cõſequente. Sicut po/
nit etiam Lyra exemplũ de iudice ciuitat̃.
qui om̃es vult ſaluos eſſe in vita cor. q̄n/
tum in ipõ eſt ſaluo ordine iuſticie. Propt̃
quod euangeliſta bñ dicit. oſtendens iſtũ
defectũ cognitõis. In mundo erat. ⁊ mun
dus ꝑ ipm̃ fact⁹ eſt. ⁊ mũdus eũ nõ cogno/
uit. Quaſi diceret. iſte defect⁹ nõ ẽ ab eſſen/
tia ꝟbi. q̃ in mũdo erat ꝑ eſſentiã potentiã

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ꝯ pſentiā nec ex inuiſibilitate ſua. quia fecit
opꝰ ſuū ita euidēs ꝙ euidētia ſua creatorē
declararet. Sap. xiij. A magnitudīe crea/
ture poterat creator intueri. Roꝝ. Inuiſibi/
lia dei ⁊c̄. Quo ad h̄ dic̄ Joh. j. Et mūdꝰ ꝑ
ipm̄ factꝰ ē. ſcȝ vt in ipo lux manifeſtaretur
ſic̄ artificiū i artificiato. Vn̄ aūt ſit defectꝰ
cognitōis hmōi ſubdit. mūdus eū nō cog
nouit. Qd̄ intelligit̄ duob modis. ſcȝ pmo
ſm̄ naturaȝ. qꝛ licet hō ſciat p̄dicta auxilia
nō hūana ꝟtute impendi. tn̄ hō deficiens
eſt in ſe ab hac cognitione ſcȝ a q̄ huiuſmo
di auxiliū impendat̄. Job. xxxvj. Vnuſq̄ſ/
qꝫ intuet̄ eū ꝓcul. Scd̄m etiā culpā nō co/
gnouit eū mūdus. i. amatores mūdi inor/
dinati. Quia ſm̄ Augu. amor mūdi marie
retrahit a cognitōe dei. eo ꝙ ſm̄ Jacobum
in canonica. inimicū dei ꝯſtituit. Ex q̄ infe
ro ꝙ falſa eſt locutio mūdanoꝝ hoīm inor
dinate amantiū q̄ſcūqꝫ creat̄as. dicentiū ſe
cognoſcere deū. Patet qꝛ ſm̄ Thomā ſup
Job Qui nō diligit deū non p̄t eū cogno/
ſcere. j. Coꝛ. ij. Animalis hō nō ꝑcipit que
dei ſunt. ¶ Ex his oīb ſcd̄o infero triplicē
fuiſſe cām incarnatiōis ꝟbi dei. Prima eſt
hūane nat̄e ꝑuerſitas. q̄ ex ſua malicia iam
obtenebrata erat vicioꝝ ⁊ ignorātie obſcu/
ritate. Vn̄ qꝛ tenebre hāc lucē nō poterant
ꝯp̄hēdere venit i carnē deꝰ. vt tenebre poſ/
ſent lucere. i. ad cognitōeȝ eius pertingere
Jſa. ix. Populus q̄ habitabat in tenebris
vidit lucē magnā. Scd̄o ꝓpter inſufficien/
tiā ꝓphetici teſtimonij. Venerāt eīm ꝓphete
venerat Johānes. ſȝ ſufficiēter illuminare
nō poterāt. qꝛ non erat ille lux. Vn̄ neceſſe
erat vt poſt ꝓphetaꝝ vaticiniū. poſt Johis
aduentū lux ipa veniret. ⁊ ſui cognitioneȝ
mūdo traderet. Hoc eſt q̄d dicit apoſtolꝰ
Hebre. j. Multipharie mlt̄iſqꝫ modis oli
deꝰ loquēs p̄rib in ꝓphetꝭ. nouiſſime dieb
iſtis locutꝰ eſt nob in filio. Tertio ꝓp̄t crea/
turaꝝ defectū. Nam creat̄e erāt inſufficiē/
tes ducere in cognitiōem creatoris. Vnde
mundus ꝑ ipm̄ factus eſt. et mundus eum
non cognouit. Et ideo neceſſe fuit vt ipſe
creator ꝑ carnem in mundum veniret et ſe
ipm̄ notū faceret. Et hodie verificat̄ illud
quod dicit apoſtolus. j. Coꝛ. j. Nam quia
in dei ſapientia nō cognouit mūdus ꝑ ſa/
pientiā deū. placuit deo ꝑ ſtultitiā predica
tionis ſaluos facere credentes.

Dixi ſecundo ꝙ in verbis
pmiſſis euā/
geliſta beatꝰ Johannes deſcribit generati
onis ꝟbi diuini vtilitatē. in eo q̄d dic̄ In p
pria venit. ⁊ ſui eū non receperūt. Quotqꝫ
aūt receperunt eū dedit eis poteſtatem fi/
lios dei fieri his qui credūt in nomie eius
Ecce vtilitas ꝯſecuta ex incarnatōe verbi
diuini. In qua attendamꝰ magnā dei libe
ralitatem. quia ampliorē fecit ſolutionem
q̄ȝ faceret pmiſſionē. Nam pmiſſio facta fu
it ſolū ſuis. i. iudeis Jſa. xxxiij. Dominꝰ le/
gifer noſter. ſed ſolutio nō ſolum fuit ſuis
facta. ſed quotq̄t receperūt eum. i. omnib
in eum credentibus. Romanoꝛ. xv. Dico
xp̄m miniſtꝝ fuiſſe circūciſionis ad implē/
das pmiſſiones patrū. gentes auteȝ ſuper
miſericordia honorare deum. quia miſeri/
cordit̄ ſunt recepte. Vnde Actuū. x. dicit̄.
Q in nationes grā xp̄i diffuſa eſt. quia nō
ſolum liberis ſed etiā ſeruis. non ſolū ma
ſculis ſed etiā feminis. Col. iij. In chriſto
ihū non eſt maſculus neqꝫ femina. Ponit
autē fructū huiꝰ generationis. quia dedit
eis poteſtatē filios dei fieri. Ecce fructus
magnitudo. qꝛ ꝑ h̄ homines fiunt filij dei
Gal. iiij. Miſit deꝰ filium ſuū natū ex mu/
liere. factum ⁊c̄. vt adoptōem filioꝝ recipe/
remus. ¶ Circa quod nota ꝙ hoīes fiunt
tripliciter filij dei ſm̄ triplicē aſſimilatōem
ad deū. Primo eīm ꝑ infuſionē grē dei qui
cūqꝫ habet grām gratū facientē efficit̄ filiꝰ
dei. Roꝝ. viij. Accepiſtis ſpm̄ in q̄ clama/
mus abba pater. ad Gal. iiij. Qm̄ eſtis filij
dei miſit deꝰ filiū ſuū. Scd̄o aſſimilat̄ deo
ꝑ opeꝝ ꝑfectōem. Vn̄ quicūqꝫ opat̄ opera
iuſticie eſt filius dei Math. v. Diligite ini/
micos et bene facite his vt filij p̄ris veſtri
ſitis. Tertio aſſimilat̄ deo ꝓpter glīe adepti
onē. et quantū ad animā ꝑ lumen glorie. j.
Johan. iij. Cum apparuerit ſimiles ei eri/
mus. et quantū ad corpus Philippen. iij.
Reformabit corpus humilitatis noſtre.
¶ Sed diceres. quō hoc eſt verū. Si eīm
dedit deꝰ hominib hanc poteſtateȝ filios
dei fieri. ergo in poteſtate noſtra eſt habe/
re grām infuſionis ꝑ quaȝ ſumus filij dei.
Ad quod reſpondet̄ ſm̄ Thomā. Q in da
tione gratie requirit̄ in adultis conſenſus
liberi arbitrij ad iuſtificationē. Vnō quia
hoc eſt in poteſtate hominis vt ꝯſentiat vl̄
nō ꝯſentiat. ꝑ h̄ dedit ei poteſtatē. ſcȝ ſuſci/

piendi grãm ſe ꝑparando. deꝰ aũt ꝑncipali
ter dat grãm infundẽdo ⁊ hoĩb ꝯponẽdo.
Sic em̃ ille q̃ facit libꝝ ⁊ ꝓpõit homini ad
legendũ dꝛ dare ꝑtãtẽ ad legendũ. ita fecit
xp̃us ꝑ quẽ grã facta eſt. vt dꝛ Joh. j. Quia
opatꝰ eſt ſalutẽ ĩ medio terre. dedit nob̃ po
teſtatẽ filios dei fieri. ꝑ grẽ ſuſceptõꝫ. Sꝫ
qꝛ h̃ nõ ſufficit cũ etiã liberꝫ arbitriũ ĩdige/
at ad h̃ vt moueat̃ ad grẽ ſuſceptõꝫ auxilio
grẽ diuine nõ q̃dem habitualꝭ ſꝫ mouẽtis.
Treñ. vlt. Cõuerte nos dñe ⁊ ꝯuertemur
Et hec motio vocat̃ vocatio interioꝛ Roꝝ.
viij. Quos vocauit. ſcꝫ in caſtigãdo ad ꝯſẽ/
tiendũ grẽ. hos iuſtificauit grãm infundẽ
do. Quia ꝟo ꝑ hãc grãm hõ hꝫ ꝑtãtem cõ/
ſeruãdi ſe in diuina filiatõe. j. Joh. vltimo
Oĩns q̃ natꝰ eſt ex deo nõ peccat. ſed gene
ratio dei q̃ generamur ĩ filios dei ꝯſeruat
eũ. Sic g̃ dedit nob̃ filios dei fieri ꝑ grãꝫ
gratũ facientẽ ꝑ opeꝝ ꝑfectõem. ⁊ ꝑ glorie
adeptõem. ⁊ h̃ ꝑparãdo mouẽdo ⁊ ꝯſeruã/
do grãm. ¶ Scða vtilitas incarnationis
fuit redemptio nr̃a. Nam ſic dicit Augꝰ. in
ſmone natiuitatꝭ. Adam niſi cecidiſſꝫ xp̃s
ad nos nõ veniſſet. Cui ꝯſonat illud apł̃i.
Fidelis ſmo qꝛ xp̃s ih̃s venit in hũc mun
dũ pctõꝛes ſaluos facere. Suꝑ quo dicit
Augꝰ. Nulla cauſa veniendi xp̃m niſi pec/
catoꝛes ſaluos facere. Tolle moꝛbos. tol/
le vulnera. ⁊ nulla erit cauſa medicine. Et
Luce. xix. dꝛ. Venit em̃ filius hoĩs que/
rere ⁊ saluũ facere q̃d ꝑierat. Ex quo ſeq̇t̃
q̧ ſi Adam nõ peccaſſet xp̃s non veniſſet.
quantũ ad illũ finẽ. vt ꝑ moꝛtẽ redemptõꝫ
faceret. Natꝰ tñ fuiſſet ꝓpter ꝑfectõem vni/
uerſi. q̃ in h̃ ꝯſiſtit vt finis ꝯiungat̃ ſuo ꝑn/
cipio. nature nãq ꝑfectio fuit finis incar/
nationis. ¶ Tertia cauſa ⁊ vtilitas incar/
natiõis fuit ꝑfectio beatitudĩs eterne. Nã
nõ ſolũ habemꝰ ꝑ eam redemptõeꝫ a pena
inferni. ſꝫ ꝑfectõem abundantioꝛẽ beatitu
dinis. Juxta illud. Ego veni vt vitã habe
ant et abundantiꝰ habeant. Vnde dicitur.
Apud dñm miſcðia. ⁊ copioſa apud eũ re/
demptio. Si em̃ xp̃s nõ fuiſſet incarnatꝰ.
aut homo nõ peccaſſet. aut ꝑ aliũ redẽptꝰ
fuiſſet. humana natura in ſtatu gloꝛie defe
ciſſet a quadã magna gloꝛia. quã habet ꝑ
incarnatõeꝫ xp̃i. ſcꝫ a viſione humanitatis
xp̃i. ꝑ quã oĩs ſenſus noſtri exterioꝛes re
ficient̃. Juxta illud Joh. x. Ingredientur
⁊ egredient̃. ſupple. electi. ⁊ paſcua inuenĩet.
Scðm Augu. q̃tũ ad gaudiũ coꝛpoꝛis.
id eſt. ex coꝛꝑe xp̃i. ⁊ gaudiũ aĩe ex diuinita
te xp̃i. Vnde Augꝰ. in libro Cur q̃ñ ⁊ q̃uo
deꝰ homo. ca. iiij. dicit. Deniq genus Ade
nõ mediocriter gaudebit. qꝛ ꝓ tali culpa fe
lici ꝑmoꝝ parentũ talẽ ꝓmeruit hr̃e redem
ptionẽ. qꝛ multa maioꝛa ⁊ carioꝛa contulit
hominib̃ q̃ꝫ ꝑ Adam ſi nõ peccaſſet conſe/
cuturi eſſent. Quippe Adam ſolũmodo an
gelis coequãdus erat nõ ꝑficiendus. Sꝫ
modo grã redemptõis caro nr̃a ſuꝑ ange
los eleuata eſt. Nam diuinitati vnita. ſicut
deus et dñs dominat̃ angelis ⁊ hominib̃
Adhuc aliquid maius per ipſum ſperan/
tes q̃ꝫ ꝑ Adam ꝑmũ habuiſſemꝰ ſcꝫ famili/
arius diuinitatis dulcedinẽ guſtare. quia
caro illa vnita eſt cũ diuitate. quã ſancti ha
bebunt eternaliter ꝑñteꝫ. Hec Auguſtinꝰ

¶ C ¶

¶ Dixi tertio q̧ in ꝟbis ꝑmiſſis
thematꝭ deſcribit
euãgeliſta generatõis xp̃i modũ ⁊ qualita
tem dicẽs. Verbũ caro factũ eſt. i. deꝰ factꝰ
eſt homo. Circa q̃d ſciendũ q̧ h̃ quidã ma
le intelligẽtes ſumpſerũt occaſionẽ erroꝛꝭ.
dicentes. Verbũ ita caro factũ eſt. ac ſi ipꝫ
vel aliquid eius ſit in carnẽ ꝯuerſum. ſicut
cum farina fit panis. aer ignis. Et hic fuit
Eutices q̃ poſuit cõmixtionẽ naturarũ in
xp̃o. dicens in eo tm̃ fuiſſe dei ⁊ non hoĩs
naturã. Sed h̃ eſt falſiſſimũ ⁊ ſtultiſſimũ.
qꝛ ex q̃ vt dicit h̃ euangeliſta. Verbuꝫ erat
deus. Deus autẽ eſt immutabilis. vt dicit̃
Malachie. iij. Ego deus ⁊ nõ mutoꝛ. Vñ
nullo mõ ꝑt eſſe q̧ in aliã naturã ꝯuertat̃.
Eſt g̃ ſenſus. Verbũ caro factũ eſt. i. ꝟbuꝫ
carnem aſſumpſit. non q̧ ipm ꝟbũ caro ſit.
ſicut ſi dicimꝰ. homo factus eſt albus. nõ q̧
ipe ſit ipa albedo. ſed q̧ albedinẽ aſſũpſit.
Aſſumpſit aũt nõ ſolũ carneꝫ. ſꝫ etiã carnẽ
animatã. licet h̃ nõ exp̃mat̃. Vnde Arrius
dixit ipm aſſumpſiſſe carnẽ ſine aĩa. dicẽs
diuinitatẽ eſſe loco aĩe. q̃d tñ falſum eſt. q̃a
xp̃s ſolus fatet̃ ſe hr̃e animaꝫ Math. xxvj
Triſtis eſt aĩa mea. Item. Cepit tedere et
meſtus eſſe. Que ſunt paſſiones aĩe. Iteꝫ
qꝛ diuinitas nõ ꝑt eſſe foꝛma. ſicut nec an/
gelus vniri coꝛpi ꝑ modũ foꝛme. cum ſm
ſuã naturã a coꝛꝑe ſit ſeparatꝰ. Item ſi nõ
aſſumpſiſſet carnẽ animatã. nec ꝑ ꝯſequẽs
carnẽ veram. quia caro ſine anima non eſt
caro niſi equiuoce. quia dicit̃ cadauer po/

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tius q̄ꝫ caro. Nec aſſumpſit aliā aīaꝫ q̄ꝫ hūanā. ſicut Appollinaris finxit dicēs. tm̄ aīaꝫ ſenſitiuā ꝛ nō rōnalem aſſumpſiſſe. quia ſi ſic. tunc nō reparaſſet animā rōnalē ex q̄ eā nō aſſumpſit. qꝛ ad h̄ hūanā naturam aſſumpſit vt eam repararet. ꝛ ſic nullꝰ fructꝰ ex incarnatōe eius pueniſſet. ¶ Sed dicere s. quare h̄ nō determinat euāgeliſta ſolū de carne faciēs mentionē. Rn̄deo ꝓpt q̄tuor. Primo ꝓpter manicheos q̄ dicūt xp̄um carnē fantaſticā aſſumpſiſſe ꝛ non veram. dicentes nō decuiſſe eum aſſumere veram carnē tāq̄ꝫ dyaboli creaturā. Et ideo euangeliſta facit de carne mentionē. Secundo ad demonſtrandū erga nos dei magnitudinē pietatis ꝛ benignitatis. Si em̄ magnū pietatis ſignū fuiſſet ſi deus aſſumpſiſſet animā rōnalem tāq̄ꝫ magꝭ ꝯformem diuinitati. multo maioris pietatis eſt ſignuꝫ aſſumere carnē. q̄ om̄ino elongata eſt a ſimplicitate deitatis. q̄d eſt ineſtimabile ſignū pietatis. ſm̄ quod dicit apl's. j. ad Thimo. iij. Magnū pietatis ſacramentū quod manifeſtatū eſt in carne. Tertio ad demōſtrādum veritatē et ſingularitatem vnionis in xp̄o. Alijs em̄ hominibꝫ ſanctis vnit̄ deus quantū ad animā ſolū. ſicut dicitur Sap. vij. Per nationes in aīas ſanctas ſe trāſfert. Amicos dei et ꝓphetas conſtituit. Sꝫ q̄ verbū dei vniretur carni. hoc eſt ſingulare in xp̄o. ſm̄ illud Pſalmi. Singulariter ſum ego. Job. xxviij. Non adequabitur ei aurū. Quarto ad inſinuandam congruitatē humane reparatōis. Homo em̄ p carnem infirmabat̄. Et ideo euangeliſta volens aduentū verbi congruū eſſe reparationi noſtre. mentionē ſpecialiter de carne fecit vt oſtenderet q̄ caro infirma p carnē verbi reparata fuit. Et hoc eſt quod apoſtolus dicit Romanoꝝ. viij. Nam q̄d impoſſibile erat legi in qua infirmabat̄ p carnem deus filiū ſuū mittens in ſimilitudinē carnis peccati. de peccato damnauit peccatū. Et his omnibꝫ patet iſte articulus fidei. q̄ dei filius vniuit ſibi naturā humanam. id eſt. carnē et animā rationalem. ex quibꝫ cōſtat vnū ſuppoſitū et vna pſona. ſicut ex anima et corpore factus eſt vnꝰ homo. Ita q̄ mox vt caro illa ope ſpūſſancti ſanctificata ꝛ a reliqua carne ſeparata fuit. verbū deo cū aīa vniret̄. Sed tm̄ mēbroꝝ illius dn̄ici corpis diſtinctio. in ipo momēto cōceptionis et vnionis dei et hominis adeo erat parua vt hūano viſui vix poſſet ſubijci. Diebꝫ tm̄ quadraginta pfecta eſt ꝛ notabilis effecta. ſm̄ Augu. ſup illud Johan. ij. Quadraginta ſex annis edificatū eſt h̄ templū. Hoc et mgr̄ in. iij. ſniaꝝ. diſtinc. iij. notat. ꝛc̄.

¶ De natiuitate Christi. IIII Sermo. X

Natꝰ eſt nobis ſaluator mūdi. Luce. ij. Cum natiuitas xp̄i p angelum paſtoribꝫ ſit annūciata. nemo dubitet q̄ ipa ſit in oculis hominū mirabilioꝛ ceteris. et preſtantioꝛ vniuerſis. eo q̄ angeli nō cōſueuerant ſolita ꝛ cōſueta ac ſm̄ curſum nature cōtingētia. ſed rara ꝛ inſolita ac ſupra curſum nature occurrentia nūciare. Ideo apparet q̄ natiuitas xp̄i multum eſt mirabilis. ¶ A ¶ Legimꝰ em̄ triplicē natiuitatē. Prima natiuitas eſt vituperabilis. ꝛ eſt natiuitas humana. que eſt vilis et immūda. ꝛ p cōſequēs miſerabilis. Ideo Job. xv. dr̄. Quis eſt homo qui immaculatꝰ appareat natꝰ de muliere. Sap. vij. In ventre matris mee figuratus ſum caro. decem menſiū tempe coagulatus ſum in ſanguine. Itē obnoxia ē peccato. Ephe. ij. Naſcimur filij ire. Glo. In hac ira naſcitur om̄is homo. Item penalis et miſerrima. Job. xiiij. Homo natꝰ de muliere. Item ꝯcupiſcentia fomitis inflāmata. Jacobi. iij. Inflāmat rotam natiuitatis noſtre. Item tenebris ignorantie inuoluta. Job. iij. Pereat dies illa in qua natus ſum. Noctem illam tenebroſus turbo poſſideat. Jeſus vidit hominē a natiuitate cecū. Item tranſitoria et infructuoſa. Sapientie. v. Quid nobis profuit ſupbia. Secūda eſt cōmendabilis natiuitas gratie. et ratione cauſe ꝛ rōne effectus. Cauſa eſt fides. ratio in effectu. j. Joh. v. Omnis q̄ credit q̄m ih̄s eſt xp̄us ex deo natus eſt. Joh. j. Dedit eis poteſtatem. ꝛc̄. qui ex deo nati ſunt. Charitas vero in affectu. Om̄is qui diligit frēm ſuū ex deo eſt. j. Johā. iiij. Item iuſticia operū in effectu. j. Johan. ij. Om̄is qui facit iuſticiam ex deo natus eſt. Effectus huius natiuitatis ſpū. alis eſt triplex. Primo peccatum fugat. j. Johan. iiij. Omnis qui natus eſt ex deo non peccat. Item vincit mundū. j. Joh. v. Om̄e quod

et deo natū eſt vincit mundū. Item ducit
ad regnū. Joh.iij. Niſi q̄s renatus fuerit.
Ecōtrario natiuitas culpe facit cecum ad
eligendū Joh.ix. Quis peccauit h̄ cec⁹ aut
parentes ei⁹. Idignū ad docendū. Joh.
ix. In peccatis natus es totus. ꝛ tu doces
nos. Infirmū ad bene operandū. Joh.iij.
Quod natum eſt ex carne caro eſt. Tertia
natiuitas eſt mirabilis. ꝛ eſt natiuitas diui
na. ꝛ h̄ ꝓpter multa. quia ibi naſcit̄ caro ſine
macula. In quo puritas Math.j. Quod
in ea natū eſt. Jō dr̄ iuſtū Hiere.xxxiij. Et
Iſa.lxij. Donec egrediat̄ vt ſplendor iuſt⁹
eius. Item puer de puella. In q̄ nouitas.
Luce.j. Qm̄ virū nō cognoſco. Iſaie.vij.
Ecce v̄go ↄcipiet. Hiere.xliij. Porta hec
clauſa erit. Item de⁹ de femina In q̄ humi
litas. Ps̄. Homo nat⁹ eſt in ea. Iſaie nono
Paruulus nat⁹ eſt nobis. Math.ij. Ubi
eſt q̄ natus eſt rex. Item fruct⁹ de virgula.
In q̄ vtilitas. Luce.ij. Annūcio vobis q̄a
nat⁹ eſt ꝛc̄. Uere vtiliter nat⁹. Primo q̄a in
exemplū humilitatis. Unde. paruul⁹ nat⁹
Iſa.ix. Item in teſtimoniū v̄itatꝭ. Johan/
nis.xviij. Ego in h̄ nat⁹ ſum ꝛc̄. Itē i ſignū
dilectōis Luce.j. Per viſcera miſericordie.
Ruth.iiij. De nuru tua nat⁹ eſt q̄ te diliget.
Item in fedus recōciliatōis.j. Paral.xxij.
Filius q̄ naſcet̄ tibi erit vir quietiſſimus.
Un̄ in natiuitate ei⁹ cantabāt angeli Glīa
in excelſis deo. Et in terra pax hominibꝫ.
Item in officiū ſalutꝭ Math.j. Cū natus
eſſet ihs.i.ſaluator. Propt̄ h̄ Eccī.xlix. dr̄.
Nemo nat⁹ eſt in terra q̄lis Enoch.i.xp̄us.
ꝓpter puritatē. nouitatē. humilitatē. ꝛ vtili/
tatē. Ergo frēs kmī natiuitatē hodie i me/
moria ferentes mereamur puritate ꝛ hūi/
litate ꝓuenire vbi ip̄e iam viuit ꝛ regnat in
ſecula ſeculoꝝ. Amen.

De ſancto Johāne euangeliſta.

Sermo. XI

Hic eſt diſcipul⁹
b ille quē diligebat ihs xp̄s. Joh
xxj. Hic videndū eſt de ſex. Pri/
mo q̄ fuit h⁹ dilectiōis cauſa. Scd̄o q̄ fue/
rūt ſigna. Tertio q̄uō hec dilectio fuit v̄a.
Quarto de differentia dilectiōis Petri et
Johannis ad xp̄m. Quinto de differentia
dilectiōis xp̄i ad Petrū ꝛ ad Johannem.
Sexto q̄ fuit differentia inter ſigna xp̄i ad
Petrum et Johannem. A

De primo dicit Thomas ſup
iij. diſt.xxxj. Qꝫ q̄tu/
or fuerūt cauſe dilectōis xp̄i ad Johannē.
Prima puritas incorruptōis. qꝛ xp̄s ſimi
lem diligit Eccī.xiij. Om̄e aīal ſil'e diligit.
Cū ſit ſplendor gl'ie dei. Prouer.xxij. Qui
diligit cordis mūdiciā Sap.vj. Incorru/
ptio primū deo facit. Nec mirū. quia vola
tilia ad ſibi ſil'ia ↄueniūt Eccī.xxvij. Pul/
cra volatilia xp̄s. Maria. Johānes. Cri/
ſtus aſſimilabat ſe pellicano. vt patet i ps̄.
Similis fact⁹ ſum pellicano. Et Johan/
nes aquile. Maria api ꝓpter v̄ginitatē par
tus Eccī.xj. Breuis in volatilibꝫ apis. Itē
Johānes aq̄le. Un̄ Ezech. p̄mo. Quartū
aīal ſil'e aquile Apoc.iiij. Scd̄a cauſa acce
lerata ↄuerſio. Ip̄e em̄ inter ap'los citius
ↄuerſus eſt. qꝛ p̄ma vocatiōe q̄d eſt d̄o gra/
tum Treñ.iij. Bonū eſt viro cū portauerit
iugū ab adoleſcētia ſua. Et excellit Petrū
in quatuor. Primo qꝛ citius ↄuerſus eſt.
quia vnica vocatōe. Petrus aūt ꝑ Andreā
ꝛ ꝑ xp̄m. Scd̄o qꝛ de maiori genere. ſcꝫ re/
gali ꝛ ſacerdotali. Tertio qꝛ in etate flori/
da. q̄ñ difficillimū eſt beneviuere. Quarto
bona maiora reliquit. Bona fortune. ſcilꝫ
nauem. rethe. et nature ſcꝫ parentes. quod
nō legit̄ de Petro. Tertia cauſa frequens
dilectio ipſius ad xp̄m. Ideo ſeruēter fuit
dilectus.j. Joh.iiij. Non quaſi nos dilexe/
rim⁹ deū. ſꝫ qꝛ ip̄e pꝛ dilexit nos Prouer.
viij. Ego diligentes me diligo. Non qꝛ di/
lectio nr̄a ſit cauſa dilectionis diuine. ſed
eſt meritū q̄ xp̄s plus vel ſp̄ealiter diligit.
Seneca. Si vis amari ama. Quarta cau
ſa. futura in matris filiū adoptio. Pater ci
plus illū filiū diligit quē ſucceſſorem ſuuꝫ
cognoſcit. Fecit aūt xp̄s iohannē frēꝫ ſuū
ſucceſſorē. cuſtodē ꝛ theſaurariū ſuū dicēs
Joh.xix. Ecce filius tuus. ecce mater tua.
Petro v̄o cōmiſit ecclām Math.xvj. Su
per hanc petrā ꝛc̄. Patri animā Johā.xix.
In man⁹ ꝛc̄. Johanni matrē. Johan.xix.
Ecce mater. O digniſſim⁹ theſaur⁹ mater
xp̄i. Uere ꝛ magna fiducia petendus ē iſte
ap'lus q̄ etiā matrem chriſti in cura habet.

B

De ſecundo Que fuerūt hu
ius dilectionis
ſigna. Et ſunt ſex. Primū reuelatio ſecreto
rum. Reuelauit em̄ ſibi de natiuitate et ad
uentu antixp̄i. De ↄſūmatōe ſcl'i. Oſtendit

ſibi futurã gl'az in ſua trãſfiguratiõe Mat
thei.xvij. Et alijs excluſis reſuſcitatiõi in/
terfuit Marci.v. Scõm ſignũ in honorꝫ
exhibitiõe. Magnũ em̃ ſignũ amoris dei
eſt. ſi aliquẽ facit ꝓpherã. euangeliſtam. apo
ſtolũ. martirẽ. ỽginẽ. ꝯfeſſorẽ. doctorẽ ſuũ.
Jſta om̃ia ꝯcurrũt in iſto ap'lo. Tertiũ ſig
nũ in familiaritatis oſtẽſione. in h̃ ꝙ ſupra
pect⁹ ſuũ eũ collocauit. Xp̃s quidez diligit
omnes general'r ſeruãtes ꝑcepta. Joh.xv.
Vos amici eſtꝭ. tñ diligit dilectõe ſpeciali
eius ſecreta ſciẽtes. Joh.xv. Vos aũt dixi
amicos. Sz dilectiõe ſingulari Johãnem
q̃ſi deiformẽ ꝛ intimũ ꝛ ꝑcordialẽ. Quartũ
ſignũ i donoꝝ largitate. Magna dona de
dit xp̃s alijs. ſz maximũ iohanni. qꝛ matrẽ
ſuã. Ecce mater tua. Non dixit. nepos tu/
us. ſed filius. Non dixit domina. vel ma/
tertera. ſz mater. Quintũ ſignũ in ꝯſeruati
one diligẽti ab om̃i leſione. qꝛ a pctõ mor/
tali. a corruptõne carnis. qꝛ eum a nuptijs
eduxit ꝛ a dolore mortꝭ. vt dicit Jeronim⁹.
et a putrefactõe ꝑſeruauit. qꝛ corp⁹ nũc vi/
uit in gl'a. Sextũ ſignũ in ſpeciali ꝛ ꝑſona
li viſione. O ſi magnũ ſignũ dilectõis oſtẽ
dit ei de⁹ ad quẽ mittit vnũ angelũ vel plu
res. pꝫ ꝙ iohanni ỽo maius oſtẽdit quẽ ꝑ/
ſonaliter cũ angelis viſitauit dicẽs. Veni
dilecte mi. xp̃s eſt ꝛc. ¶ C ¶

¶ Tertio uidendũ ꝙ hec di
lectio fu/
it ỽa. Eſt aũt triplex dilectio. mũdialis. ſo/
cialis. ꝛ ſpecial'. Mũdialis inter voluptuo
ſos. q̃ nõ eſt ỽa. qꝛ ſe odiũt q̇ diligũt iniq̃ta
tẽ. Scõo qꝛ fraudulẽter incedũt. Jere.ix.
Omnis amic⁹ fraudulẽter incedet. Tertio
qꝛ ad malũ diligunt. Ps. Zelaui ſup iniq̃s
pacẽ peccatoꝝ vidẽs. Socialis dilectio ſe
pe nõ eſt ỽa. qꝛ ſepi⁹ diligũt ꝛ cito p⁹ nõ dili
gũt. Scõo qꝛ tp̃e aduerſitatꝭ diligere deſi
nũt. Tertio qꝛ tm̃ viuos diligũt. Sed nõ
ſic xp̃s q̇ diligẽtes ſe diligit. ꝛ om̃i tp̃e dili/
git ꝛ poſt mortẽ. Sap.iij. Juſtoꝝ aīe i ma/
nu dei ſunt. Et idõ iſta dilectio dꝛ ſocialis
Spẽalis. qꝛ xp̃s diligit ſuos i vita ꝛ preci
pue Johannẽ quẽ ſecũ ſꝑ habuit. Jn mor
te qꝛ xp̃us ad eũ venit. poſt mortẽ qꝛ eũ ad
ſuũ ꝯuiuiũ introduxit. Nec mirũ. qꝛ iohã/
nes ſic xp̃m dilexit. Dilexit em̃ xp̃m in vita
quia om̃ia reliquit. Jn morte qꝛ ſub cruce
ſtetit. Poſt mortem quia in ſepulcro queſi/
uit. ¶ D ¶

¶ Quarto uidendũ eſt
de differẽtia dilectiõis Petri ꝛ Johannis
ad xp̃m. Pro q̃ ſciendũ ꝙ xp̃s ẽ diligẽdus
dulciter fortiter ꝛ ſapiẽter. Petr⁹ dilexit for
titer ꝯſtãter et ſapiẽter. qꝛ in mortẽ ꝛ in car
cerẽ ꝓpter ip̃m ire fuit par⁹. ꝛ ꝑ eo crucez ſu/
ſtinuit. Johãnes dulcit'. qꝛ in ei⁹ ſinu recu/
buit. Vterq̧ ſapiẽter. qꝛ nullis dyabolicꝭ
tẽptationib⁹ ꝯſenſit. nec vllis voluptatib⁹
mũdi ab ei⁹ amore abſtrahi potuit. Petr⁹
dilexit xp̃m in mẽbris. Johãnes in ꝑſona
Petrus dilexit q̃ntũ ad ꝓmptitudinem et
feruorẽ. Johannes quantũ ad familiarita
tem. ¶ E ¶

¶ Quinto uidendũ eſt
de differẽtia dilectõis xp̃i ad Petꝝ ꝛ ad Jo
hannẽ. Videt' em̃ ꝙ magꝭ dilexit Johãnẽ
q̃z Petrũ. vt ex euãgelijs pꝫ. ꝛ tñ Petrus vi
detur plus dilexiſſe xp̃m. Vñ Joh. vltimo
Symon Johãnis diligꝭ me plus his. Di
cit Aug⁹. ꝙ Petr⁹ plus dilexit xp̃m. Eſt tñ
h̃ queſtio duplex. Prima q̃re dñs plus di/
lexit Johannẽ cũ tñ Petrus plus dilexerit
xp̃m. Scõa. q̇s eorũ melior ſit. Vtrꝝ q̇ mi
nus diligit' ꝛ plus diligit. an q̇ magꝭ diligi
tur ꝛ min⁹ diligit. Ad q̃d rñdet Augu⁹. Q
melior eſt q̇ plus diligit xp̃m. licet min⁹ di/
ligat'. felicior tñ eſt q̇ plus diligit' a xp̃o. et
ip̃e minus eũ diligit. Eſt tñ ſciendũ ꝙ dile
ctio apud nos hꝫ ſe dupl'r. Vel q̃ntũ ad ex
teriora ſigna. vl' q̃ntũ ad animũ. Exterior
ꝯſiſtit in oſtẽſione familiaritatꝭ. in bñficio/
rũ exhibitõne. interior in ꝑcordiali amore
Xp̃us ḡ plus dilexit Johannẽ q̃ntũ ad fa/
miliaritatꝭ oſtenſionẽ. ſz Petꝝ q̃ntũ ad be/
neficioꝝ exhibitõz. Quia Petro ip̃i eccl'az
cõmendauit ꝛ claues. ꝑncipez ap'loꝝ fecit.
Sed vtrũq̧ ad intimũ amorem. qꝛ ambo
erãt eq̃lis meriti apd deũ. Petr⁹ ãt damia/
ni videt' ꝑferre in multꝭ ſctm̃ Johẽz petro
dicẽs. Petro cõmiſſa ẽ eccl'ia mr̃ xp̃ianoꝝ.
Johãni mr̃ xp̃i. Petro regnũ in q̃ habitat
ſctõꝝ ſocietas. Johãni celũ. Petr⁹ factus
eccl'e fundamentũ. Jobes cõſtruxit eccl'ie
edificiũ. Petr⁹ maiora miracl'a effecit. Jo/
hãnes ꝓtulit altiora miſteria ¶ Sed di.
ex q̇ ita dicꝭ. q̃re nõ eſt factus xp̃i ſucceſſor
ſicꝰ Petr⁹. Rñdeo ꝓpter q̃tuor. Primo quia
fuit iuuenis. Vñ non debuit ꝑfici ſenibus
Scõo qꝛ ꝯſanguine⁹ marie. ḡ ne putaret

ꝓſucceſſionē ſanguīs dari ꝑncipat⁹ eccl'ie. ꝑferꝭ extrane⁹. Tertio q̄ꝛ fuit ſufficieꝰ bñ/ ficat⁹. al's dotat⁹. bñficiat⁹. ex ꝯmiſſiōe ma tris xp̄i. Quarto q̄ꝛ fuit vir marie ꝯtēplati onis. Prelatio āt diſtrahit a ꝯtēplatōe.

Sexto uidendum eſt

q̄ſit differētia inꝭ ſig̃ dilectōis xp̄i ad petꝝ ꝛ iohannē. Ubi notādū ꝙ ſicꝰ de⁹ diuerſos ſctōs ꝑdeſtinat ad diuerſos g̃d⁹ gl'e ſic ꝛ di uerſa merita p diuerſos g̃d⁹ gr̄e ꝑuidet. et hic ē ꝙ ſūma dei ꝑfectio cū nō poſſit p eam dē creatꝰaꝫ ſufficieꝰ oñdi. p gr̄as ꝟtutes et naturales ꝑfectōes oīm reꝝ potiſſime āt p ꝟtutes ꝛ merita ſcōꝝ ꝑfecti⁹ oñdiꝭ. Reqriꝭ ḡ diuerſitas effectuū ad diuinaꝫ ꝑfectiōeꝫ oñdēdā. Cū āt illi duo apl'i ꝭcent duo ꝑn/ cipalia exercitia ī eccl'a. lꝫ ſint diuerſa. ſcꝫ vi tā actiuā ꝛ ꝯtēplatiuā. ꝛ p ꝯñs diuerſa pre/ mia. ſeqꝭ ꝙ merito diſtincta ſig̃ dilectionis xp̄s oñderit. vꝫpute ſig̃ ſuauitatꝭ Johanni p quē vita btā ſignaꝭ. ꝛ ſig̃ auſteritatꝭ petro p quē ſtatus h⁹ vite ꝛ ſtat⁹ meriti optīe ꝭcaꝭ Martiriū ḡ ꝛ cura paſtoral' Petrū decet. Johannē ꝟo ſuauitas ꝯtemplatōis ꝛ ꝑſer uatio ab ignominioſa ꝛ crudeli morte. Nā ei dictū ē. Sic eū volo manere. Nos ergo imitātes ei⁹ facta. ſequētes eū in exēplo ca/ ſtitatis. poſſidebim⁹ vitā eternā. Ad quam nos ꝑducat pr̄ ꝛ fili⁹ ꝛ ſpūſſctūs. Amen.

In die Circūciſionis.

Sermo. XII

Uocatū eſt nomen

ei⁹ ihs. Lu. ij. Quis dei filius ꝭm imēſitatē ſue diuie eēntie deo pr̄i manēs coeql' ſit inoīabil' ꝛ ieffabil'. ita vt a nob ad plenū nec effari ſeu eloq̄ ꝟbis hūa nis poſſit. vt dicit Dyoniſi⁹ li. de di. noib⁹. ca. vij. Uñ Ecci. xviij. dr̄. Uirtutē magnitu dinis ei⁹ q̄s enarrabit. Et Job. xxij. Nō ei hūano ſenſu loq̄ndū ē de deo. de ꝯſe. di. ij. In xp̄o. Et h̄ nomē dei a ꝓpha dr̄ Adonay q̄ꝛ ineffabil'. Exo. vi. Et admirabile. Judi cū. xiij. Tamē ip̄e fili⁹ dei ꝭm formā hūane ſubſtantie in q̄ nob apparuit fil'is pie exiſtit noīabilis. Hoc āt ex mag̃ miſcd'ia ſua nob videꝭ ꝯceſſum. q̄d antiq̄s pr̄ib⁹ fuerat iuſte denegatū. Juxta illud Lu. x. Multi reges ꝛ ꝓphe voluerūt hec videre q̄ vos videtꝭ et nō viderūt. et audire q̄ audiſtꝭ ꝛ nō audierūt. Sic igiꭓ illis ſalus fuit tm̄ ꝓmiſſa. ſꝫ nob

exhibita. ita nomen filij di p quē nr̄a ſalus facta eſt ꝑus eis in vmbra ꝓmiſſuꝫ. nobis aūt ꝑſentialiter oſtenſum. Hinc eſt ꝙ ange lus Marie nūciās ꝯceptōꝫ filij dei. nūcia/ uit pariter ꝛ impoſitiōeꝫ noīs ſalutiferi. vt dr̄ Math. j. et Luc. j. Hinc et ip̄i parentes xp̄i ex legis obſeruātia circūcidētes puerū vocauerūt nomē eius ihm. vt dicūt ꝟba no ſtri thematꝭ. Uocatū eſt inq̄t nomen eius ihs. Circa iſtud nomē ſanctiſſimū tria ſūt ꝯſiderāda. Primo q̄nti honoris ꝛ excellen tie ſit iſtud nomē. Scd'o q̄nti amoris ꝛ be/ niuolētie ſit iſtud nomē. Tertio q̄nti valo/ ris ꝛ om̄ipotētie ſit iſtud nomē. Et certe ſi volum⁹ ꝑut debem⁹ ad iſta tria reſpōdere. Iſtud digniſſimū nom̄ ē ſūmi honorꝭ ꝛ ex cellētie. ſumme dilectōis ꝛ beniuolētie. ſū/ me fortitudis ꝛ potētie. Quantū ad hono/ ris excellentiā mirabiliter reuerend⁹. quia iſtud nomē eſt ſup om̄e nomē. Philippē. ij. Quantū ad amoris beniuolētiā eſt arden ter diligendū in p̄s. Aſpice in me ꝛ miſere/ re mei. ꝭm iudiciū diligentiū nomen tuum. Quantū ad valoris om̄ipotentiā eſt ꝯfidē ter inuocandū. Johel'. ij. Et oīs q̄ inuoca/ uerit nomē dñi ſaluus erit. Idem Roma/ noꝝ. x. habetur A

Dixi primo

ꝙ circa impoſiti oneꝫ h⁹ ſalutiferi noīs ꝯſiderandū eſt q̄nti honoris ꝛ excellē tie ſit iſtud nomē. Ubi queriꝭ q̄nta ſit eius honoris dignitas ꝛ excellētia. Reſpondeꝭ. Reuera fuit tanti honorꝭ ꝛ excellētie ꝙ ne q̄t certe eloq̄ hūanis ꝟbis. Eſt em̄ ſup om ne nomē vt dicit apl'us. Et q̄s rogo maior honor. aut excellētia dignior excogitari p̄t q̄ꝫ hoīeꝫ dici deū et veraciter eſſe. Uocaūt eſt h̄ nomē ihs. q̄d donauit de⁹ pr̄ dño nr̄o ihū xp̄o filio ſuo. ꝛ h̄ donatōne p grām ꝭm hūanā naturā. vt exponit Aug⁹. Uñ dona uit nomē illi. ſ. homini xp̄o p grām vnionis nō adoptōis. nomē q̄d eſt ſup om̄e nomē. h̄ nomē. ſ. de⁹. vt ſcꝫ ille q̄ eſt hō dicaꝭ deus Sic exponit Gozra ſup. j. epl'aꝫ. ad Phil'. ij. Que etiā excellētia maior p̄t inueniri q̄ꝫ ꝙ ei incurueꝭ om̄e genu. celeſtiū terreſtriū ꝛ infernoꝝ. i. angeloꝝ hoīm ꝛ demonū. Uñ ꝭm canones ſtatuiꝭ. vt om̄s audito h̄ noīe ihs in eccl'a flectāt genua. ꝛ inclinēt capita ſua. Qd̄ ꝓh dolor a multꝭ ꝑlatꝭ eccl'iaꝝ. ſicꝰ ꝛ alijs ī q̄b⁹ lucꝝ aīaꝝ ꝯſiſtit negligiꭓ. Et p iſto ſciendū ꝙ xp̄s voluit ſibi nouū nomen

imponi. iuxta illud ꝓphete. Vocabitur tibi nom̄ nouū q̄d os dn̄i noīauit. Jſa. lxij. Cuius rō eſt. Solent eis em̄ hoīes noua nomina aſſumere triplici rōne. Quidā rōne adepte dignitat̄. Quidā rōne celande veritatis. Et quidā rōne patrate probitatis. Rōne adepte dignitat̄ om̄is pſona q̄ creatur in papā eligit ſibi nomē ſuū nouū. Et nomen tale q̄d virtutē bonitatē ꝛ modeſtiā repſentat. Quaſi di. q̄litercūq̄ fuerā ſub tēporib⁹ retroact̄ rigidus vel iniuſtus negligēs aut ſeuer⁹. ero deinceps pietate modeſtus ꝛ rect⁹ ꝟtute. Sȝ rōne celāde ꝟitat̄ ſolent nōnulli noua noīa ſibi aſſumere. ꝛ maxime tales q̄ intrāt regnū in q̄ dominātur inimici eoꝝ. tūc ſolēt tales ſtatū ſuū celare. ꝛ ſe extraneo noīe noīare ne eoꝝ ꝯditio aliis innoteſcat. Tertio rōne patrate ꝓbitat̄. Sicut Mauli⁹ torquat⁹. Jſte em̄ fuit quidam roman⁹. et dicebat̄ lucius Maulius quē cū quidā gallic⁹ ad ſingulare certamē ꝓuocaſſet. cū eo aggreſſus ipm̄ occidit. Et torquē auream quā in collo geſtabat auferens ſibi impoſuit. A q̄ facto nomen torq̄ti tam ſibi q̄ꝫ poſter̄ ꝯq̄ſiuit. Sic etiā ꝓpter auctam magnifice romanā rempublicam Octauian⁹ dicebat̄ auguſt⁹. Propter iſtas tres rōnes decuit xp̄m dei filiū nouiter incarnatū ſibi aſſumere nomē nouū. Primo nāq̄ creat⁹ fuit tāq̄ aplic⁹ ſiue ſumm⁹ pontifex. ꝛ caput eccl'e ſm̄ humanitatē Ephe. j. Jp̄m dedit caput ſup omnē eccl'aȝ que eſt corpus eius. Ad Hebre. iij. c°. Conſiderate aplm̄ ꝛ pontificē ꝯfeſſiōis noſtre ieſum. Fuit autē multū rigidus ante in naṫa diuinitatis. qꝛ tūc erat de⁹ vltionū dn̄s. in h̄ aūt noīe Jeſus voluit future ſue clementie deſignare modeſtiaȝ. vt de cetero dicat̄ deus miſericordiaꝝ ꝛ totius conſolatiōis Scd̄o qꝛ ip̄e intrauit in mūdū iſtū corporaliter. in q̄ erant demones q̄ grauiter ſibi inimicabant̄. Voluit ḡ ſe ab eis occultare ne dep̄henderet̄. vt latere poſſet p̄ncipes et poteſtates tenebraꝝ harū. Tertio ratione patrate ꝓbitatis. quā fecit ſanguine ꝓprio redimēdo genus humanuȝ. Unde ſtatim effuſo ſanguine modico in circūciſione qui fuit q̄ſi pign⁹ ꝛ arra cōplete redemptōis future impoſitū ſibi fuit iſtud nomen nouū Jeſus. q̄d eſt nomē honoris ꝛ maxime excellētie. Ex quo nomine xp̄us dn̄s glorioſus eſt in toto orbe terraꝝ. et h̄ merito. Nā ſicut dicit Holgoth ſup librū Sapientie cap̄. ij. Fama hominis dupliciter diuulgatur ad m̄ltos. Primo p̄ altitudinē magnorum ſtatuū. Scd̄o p̄ magnitudinē bonorum opeꝝ. Propter p̄mū reges ꝛ p̄ncipes et om̄es generaliter potentes magis ſunt noti q̄ꝫ alie pſone p̄uate. Propter ſecundū legimus apud veteres q̄ pſone q̄ mira et magna fecerunt et multū vtilia reipublice. nō ſolum in memoria diuturna fuerūt ſed ſicut dij venerati ſunt et dij nominati ſunt Unde liber dictus eſt bachus. id eſt. deus vini. quia p̄mū vinū colere docuit. Et minerua dicta dea. quia oleum inuenit. Sic dicit Auguſtin⁹ libro. xviij. de ciuitate dei. caplo. ix. Jſto modo dei filius ꝛ rōne magni ſtatus debuit diuulgari in toto orbe. quia de⁹ verus erat p̄ naturā. et potēs ꝛ diues in om̄es. ꝛ rōne magnoꝝ opeꝝ. qꝛ magna et mirabilia fecit in celo et in terra ꝛ in mari. Sicut patet ex diſcurſu euangelij. Unde Matth. viij. Qualis eſt hic. quia venti et mari obediūt ei. Et Johannis. iij. dixit Nicodem⁹. Nemo poteſt hec ſigna facere que tu facis. Hoc ꝓfeſſus eſt Johannes baptiſta corā diſcipulis ſuis Johan. j. dicens. Qui de celo venit ſuper om̄es eſt. Ecce nomen honorabile et excellens eſt. quia ſuper omnes ſm̄ apoſtolum.

B

Dixi ſecundo q̄ circa impoſitionē huius ſalutiferi nomīs conſiderandū eſt q̄nti ſit amoris ꝛ beniuolentie. Et certe in h̄ nomine quicq̄d eſt. totū eſt pietatis ꝛ clementie. totū eſt deſiderabile. totū amabile. Unde Jſa. xxvj. c°. Nomen tuū et memoriale tuum in deſiderio anime mee. Et quomodo nō ē deſiderabile quod om̄ib⁹ eſt ſalutifeꝝ et vtile. Non eſt em̄ aliud nomen ſub celo datū hominib⁹ ī quo oporteat nos ſaluos fieri. Hinc ꝓpheta dicit. Vocabitur nomē eius emanuel. quod eſt. nobiſcū deus. q̄d vtiq̄ pietatē inſinuat. vt dicit Bern̄. ſuper cantica ſermone. xv. Hinc eſt q̄ ꝓpter vbiq̄ diffuſum amorē xp̄i ad homines dicit ſpōſa in canticis. Oleum effuſum nomen tuū ideo adoleſcentule dilexerūt te nimis. Cāticoꝝ p̄mo. Quod Bernhardus exponēs dicit. Nomen ih̄u amabile oleo comparat̄ ꝓpter tria. Oleum em̄ lucet. paſcit. et vngit. et fouet ignem. nutrit carnē. lenit dolorem

Eſt ⁊ vltimo lux cibus et medicīa. que tria
ſunt valde deſiderabilia cuilibet homini.
Hec autem tria facit nomen chriſti. quia lu
cet predicatū in ſermone. Paſcit recogita/
tum in affectione. Lenit et vngit in inuo/
catione. Iſta tria facile eſt videre. Nam vn/
de tanta et tam ſubita fidei lux in toto or/
be niſi de predicato nomine Jeſu. Nonne
in nominis huiꝰ luce vocauit nos in admi
rabile lumen ſuum. ſicut dicit apoſtolus.
Fuiſtis enim aliquādo tenebre. nūc autē
lux in domino. Hoc deniqꝫ nomen porta/
bat Paulus coram regibꝰ et gentibꝰ et illu
minabat patriā. Actuū. ix. Unde ipſe cla/
mabat adeſſe lucem dicens. Nox preceſſit
dies autē appropinquauit. Abijciamus er/
go opera tenebrarū et induamur arma lu/
cis. Nec solū lux huius nominis mentes
illuminat. ſed etiam corpore. quia multos
etiā cecos corporaliter illumiauit. Sicut
de ceco nato Johānis. ix. Non ſolū autē
eſt lux. ſed etiā cibus eſt hoc nomen. Toti/
ens em̄ cōfortatur homo quotiens de eo
recordatur. Nichil em̄ ita mentem cogitā/
tis de bono impinguat. nichil ita exercita/
tos reparat ſenſus. virtutes roborat. vege
tat mores bonos atqꝫ honeſtos et caſtas
fouet affectiones. Unde dicit Bernhardꝰ
Maridus eſt omnis cibus ſi non iſto oleo
infunditur. Inſipidus ſi non iſto ſale con/
ditur. Si ſcribas. non ſapit michi niſi ibi
legero Jeſum. Si diſputas aut conferas.
non ſapit michi niſi ſonuerit mihi Jeſus.
Jeſus mel in ore. in aure melos. in corde
iubilus. Non ſolū autem eſt cibus ſed etiā
medicina. Dicit enim Bernhardus. Tri/
ſtatur enim aliquis veſtrum. veniat in cor
eius Jeſus. et inde ſaliat in os. et inde ex/
ortum nominis lumen. nubilum anime de
fugit. redit ſerenū. Labitur quis in cri/
men. currit inſuper ad laqueum mortis de
ſperando. nunc ſi inuocet nomen vite. con
feſtim reſpirabit ad vitam. Induratur qͥs
corde. torpet et languet accidia. ſiccatur la
crimis. continue omnia defugiunt. et fons
lachrimarum erumpit. Palpitat quis. tre/
pidat in periculis. inuocet nomen virtutis
ſtatim fiduciam preſtat. depellit metum.
Eſtuat quis in dubijs. fluctuat animo. ſta
tim inuocato iſto nomine emicat certitu/
do. et generaliter omni deficienti ad inuo/
cationem huius nominis adeſt fortitudo,
Nichil enim ita ire impetum cohibet. ſu/
perbie tumorem ſedat. ſanat liuoris vul/
nus. reſtringit fluxum luxurie. extinguit li/
bidinis flammā. ſitim temperat auaricie.
et totius dedecoris fugat pruriginē. Iſta
enim vt dicit Bernhardus omnia effugā/
tur. cum homo proponit ante oculos men
tis hominē Jeſum mitem. humilem. beni/
gnum. ſobriū. caſtum. miſericordem. et om
ni bonitate et honeſtate conſpicuū. inquit
Bernhardus vbi ſupra. Propter tot ⁊ tan
tas vtilitates corporales ⁊ ſpirituales ſan
cti martires apoſtoli et confeſſores virgi/
nes ⁊ vidue dilexerūt deſiderio toto iſtud
nomen. Paulus multum dilexit iſtud no/
men. quingētis vicibus ipſum in ſuis epi/
ſtolis nominauit. decollatuſqꝫ ipm ter no/
minauit. Hoc dilexit ardēter ſctūs Igna/
cius martir. qui inter tormenta coram pa/
ganis inceſſanter clamauit Jeſus chriſtꝰ.
Cumqꝫ quereretur quare totiens eum no/
minaret. Reſpondit ꝙ intantū ſit hoc no/
men radicatum in corde ſuo ꝙ nullis tor/
mentis inde poſſit eradicari. Quod et fa/
ctū eſt. Nam occiſo eo cor eius diuiſerūt.
inſcriptum in ſinglis partibus inuenerūt
aureis litteris Jeſus chriſtus. Hoc nomē
dulcorauit apoſtolorū paſſionem ⁊ tormē
ta diuerſa. De quibus dicitur. ꝙ ibāt gau/
dentes a conſpectu concilij. quoniā digni
habiti ſunt pro nomine Jeſu cōtumelias
pati. Actuū q̇nto. Unde Bernhardꝰ ſup
cantica ſermone. xvj. in fine exclamādo di/
cit. O nomen pſuaue et predulce. O nomē
preclarum et preexcelſum et ſuperexalta/
tum in ſecula ſeculorum. Hec ille.

C

Dixi tertio ꝙ circa impoſitio
nem huius nomi
nis conſiderandū eſt quanti ſit valoris et
omnipotētie. Tanti aūt fortitudinis ⁊ po
tentie eſt iſtud nomē. ꝙ nichil nociuū nihil
dyabolicum. nichil fantaſticū poteſt reſiſte
re. ſi digne cōtra demones proferat̄. Und̄
dicitur Marci vltimo. In nomīe meo de
monia eijcient. linguis loquentur nouis.
ſerpentes tollent. et ſi quid mortiferū bibe
rint non eos nocebit. Legitur de quodā
gentili. Qui anteqꝫ fuiſſet ad fidem noſtram
cōuerſus. demones eū frequenter corpali
ter verberabāt. Iſte āt ad cōſiliū cuiuſdā ſcti
viri in q̇tuor angulꝰ lecti ſui fecit hoc nomen

ſctm̄ inſcribi. Demones aūt q̄tiēs camerā i/
trauerūt. ſtātes a remotꝭ dixerūt. Diſcedite a
ihu. ſꝫ ad lectū nullaten9 appropinq̄re po/
tuerūt. Jlle ꝯuerſus de nouo ſcpſit h nomē
ihs. ⁊ ad quandā lanceā appēdit. Quotiēs
aūt ad eū accedere volebāt. totiēs lanceā il/
lā eis obiecit. Et ſic ab eis fuit liberat9 Vñ
de ipo ꝟificat̄ illō Johel. ij. Oīs q̄ inuoca/
uerit nomē dñi ſalu9 erit. Virtute etiaꝫ h9
noīs btūs Dyoniſi9 fuit cōuerſus. Nā ſic
refert mgr̄ hiſtoriaꝝ ſup act9 aploꝝ. Cum
Paul9 diſputaret athenis cū Dyoniſio. oc
currit eis in via cec9. Ad quē dyoniſi9. Si
dixeris huic ceco vt videat in noīe ihu xpi.
ego ſtatim credā. Sꝫ ne vtarꝭ magicꝭ ꝟbis
ego tibi hāc ꝟboꝝ formā pſcribā. Cui pau
lus. Vt oīs tollat̄ ſuſpitio. meli9 eſt vt tu il
lis ꝟbis vtarꝭ. Qd̄ cū feciſſꝫ Dyoniſi9. ſubi
to illumiat9 eſt cec9. Quo viſo ipe fuit ꝯuer
ſus. Ex p̄miſſis pꝫ q̄ iſtud nomē b̄ndictū
multipliciter eſt a nob̄ tractandū. Primo
eīm eſt ardēter diligendū ꝓpt̄ ſuā vtilitateꝫ.
Res eīm vtil̄ diligit̄. Et q̄d vtili9 ſalute i h
noīe. Vñ Lu. j. Vocabis nomē ei9 ihm. q̄d
interptat̄ ſaluator Math. j. Scd̄o ē iugit̄
meditandū ꝓpt̄ delectabilitatē. in oīmi eīm
ope delectabili ē meditandū. Quid delec/
tabili9 gl̄a noīs h9 Dan. iij. Glorioſū nomē
ei9 in ſcl̄a Tertio ē freq̄nter recitādū ꝓpt̄ va
lorē. Quid validi9 q̄ꝫ refugiū Prouer. xviij
Turris fortiſſima nomen dñi. Quarto eſt
audacter p̄dicādū ꝓpt̄ ꝟitatē. in ps. Narra
bo nomē tuū fratribꝫ meis. Quid ei veri9
q̄ꝫ eſſe. Ego ſū q̄ ſū. Exo. iij. Quinto eſt ꝯfi
dēter inuocādū ꝓpt̄ neceſſitatē. Oīs ei q̄ in/
uocauerit nom̄ dñi ſalu9 erit. Ro. x. Sexto
eſt mirabilit̄ verendū ꝓpt̄ maieſtatē. Res ei
magna ſolet timeri. Ad Philip. ij. Jn noīe
ihu oīne genu flectat̄ celeſtiū terreſtriū ⁊ i/
fernoꝝ. Quid aūt mai9 oīmipotēti. Oīmipo
tēs nomē ei9. Exo. xv. Septimo ē patiēter
expectandū ꝓpt̄ ſanitatē Spes eīm ē de bo
no futo. Ps. Expectabo nomē tuū qm̄ bo
nū eſt. Quid aūt meli9 ſūmo bono q̄d ē xps.
Qd̄ bonū nos ꝯſeq̄ facere dignet̄ idē dñs
nr̄ ihs xps. cui9 nomē b̄ndictū in ſecula ſe/
culoꝝ. Amen.

De tribus regibus.
Sermo. XIII.

Ubi eſt qui natus
eſt rex iudeoꝝ Math. ij. Sic dicit
Orige. ſup libꝝ nūeroꝝ omīl. xiiij. ⁊ xv. Ge
nus triū magoꝝ q̄ hodie xpm adorauerūt
in ptibꝫ oriētꝭ ⁊ i terra Meſopotamie fert̄
vigere. Qui deſcpta hn̄tes apd̄ ſe oīa q̄ p/
phetauerat balaā. etiā h habuerūt ſcriptum
q̄ orient̄ ſtella ex iacob. ⁊ exurget hō de iſrl̄.
Hec ſcpta habebāt magi apd̄ ſemetipſos.
Et id̄o qn̄ nat9 eſt ihs agnouerūt ſtellā ⁊ itel/
lexerūt adipleri ꝓphetiaꝫ magꝭ ipi q̄ꝫ ꝓplus
iſrl̄ q̄ ſctoꝝ ꝓphetaꝝ audire ꝟba ꝯtempſit.
Jlli ḡ ex his tm̄ q̄ Balaā reliq̄rat agnoſcē/
tes adeſſe tps. venerūt et requiſierūt. Ubi eſt
q̄ natus eſt rex iudeoꝝ. Circa iſtā inq̄ſitōꝫ
ſctiſſimā. tria nobis occurrūt ꝯſideranda.
Primo q̄ ſūt q̄ xpm debēt q̄rere vt inueni
ant. q2 tres reges. Scd̄o q̄uo debēt q̄rere.
q2 his ꝟbis. Ubi ē q̄ nat9 eſt. Tertio ſub q̄
conditiōe chriſtum debent requirere. quia
ſub ſpecie magnifica. ibi. rex iudeorum.

A

Dixi primo q̄ circa iſtam in/
quiſitōꝫ ſanctiſ/
ſimā. Primo ꝯſiderandū ē q̄ ſūt q̄ xpm de/
bēt q̄rere vt inueniāt. q2 tres reges. ſic d̄r i
p̄ncipio euāgelij. Et p iſto ſciēdū q̄ de que
rētibꝫ xpm tria dicūt̄. Pr̄o q2 erāt magni
ſtat9 ⁊ dignitatꝭ excellētꝭ. q2 magi. Scd̄o q̄
erāt numeri cōpetentꝭ. q2 tres. Tertio q̄a
venerūt ex pte loci eminētis. q2 ab oriente.
Sic ſpūal̄r volētes q̄rere xpm vt eū inue/
niāt p grām. debēt eſſe p̄mo magni ſtatus ⁊
dignitatꝭ excellētꝭ. vt reges. Tūc aūt dicit̄
xpian9 rex qn̄ regnum peccati de corpe ſuo
depulit. ⁊ regnū iuſticie pauit in membris
ſuis. De talibꝫ regibꝫ dicit Petr9 j. Pet. ij.
Vos eſtis gen9 electū regale ſacerdotium
Quod verbū dicit Origeñ. ſup libꝝ nūeꝝ
omīl. xiij. de oīmibꝫ credētibꝫ itelligi eſſe pla
tum. Spēaliter tm̄ illi reges dicūt̄ in eccl̄ia
qui ea q̄ docēt alios ipi faciūt. Juxta illud
Math. v. Qui aūt fecerit ⁊ docuerit h mag/
nus vocabit̄ in regno celoꝝ. Hoc ē dicere.
Hic erit rex in eccl̄a militāti. Nā q̄d eſt eſſe
regem niſi magnū in regno. vt dicit Orige.
vbi ſupra. Omes ergo qui alios regūt re/
ges dicunt̄ Generaliter tm̄ reges dicuntur
oīns fideles q̄s dū de9 regit et ſenſus mē/
tis illuminat. ſpūs coꝝ regnū cum iuſticia
tenet. Si autē ſapiētia carnis dñat̄ ſenſui
noſtro. tunc oīmia turbant̄. nec amplius re
ges dici poſſumus. inquit Orige. ſup libꝝ
Exod. omelia. iij. Et propter hoc ſaluatoꝝ

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

docuit nos inſiſtenter petere in oratōe do/
minica vt adueniat in nobis regnum ſuū.
Hoc eſt. vt ſicut huic ſeclo ante ſeruiuimꝰ
ita donante gratia xp̄i ſeruiamꝰ ſibi. et ip̄o
largiente in virtutibꝫ regnemꝰ. Sic expo/
nit Henricꝰ de vrimaria in tractatu de ora
tione dn̄ica. Licet aūt om̄e viciū mentem
hominis in ſeruitutē ſubijciat. ⁊ de rege iu
ſticie faciat obnoxiū ſeruū iniuſticie. eo ꝙ
q̄ ſeruit pctō ſeruꝰ eſt peccati. Johan. viij.
tamen tria vicia maxime ſubijciūt ⁊ in ſer/
uitutē redigunt hominis libertatē. ſcilꝫ ſu/
perbia auaricia ⁊ luxuria. Nam ſupbia ita
ſubijcit hominē ꝙ eū facit ſeruū dyaboli
Sicut ſcriptū eſt. Ip̄e eſt em̄ rex ſup om̄s
filios ſupbie. Job. xlj. O vilis ſeruitus eſſe
ſub tali tanto ꝙ tyranno qui non dabit re
quiē die ac nocte. Hiere. xvi. Et in cuiꝰ re/
gno nullus ordo ſed ſempiternus horror
inhabitat. vt dicit̃ Job. x. Cui horrori ni/
hil poteſt ſup terrā cōparari Sapientie. j.
Non eſt inferoꝝ regnū in terra. Holgoth.
id eſt. in ſuperficie terre. ſed circa centrum.
Auaricia etiā ſubijcit hominē ꝙ eum facit
ſubditū idoli muti ſurdi ⁊ ceci. Nam aua/
ricia ſcḋm ap̄lm nō eſt aliud niſi idolorū ſer/
uitus Coloſ. iij. Dicit autē Henricus de
vrimaria ꝙ licet q̄dlibet pctm̄ mortale con/
trariat̃ regno dei ⁊ ſanctificatiōi diuini no/
minis in nobis et etiā diuine volūtati. ſpe/
cialiter tamē auaricia cōtrariat̃ regno dei
ꝓpter inclinationē affectꝰ ad ip̄a terrena. q̄d
nō cōtingit in alijs vicijs. Tertio luxuria
ita ſubijcit hoīeꝫ ꝙ eū facit ſeruū animalis
bruti. Unde Sap. ix. dr̄ ꝙ corpꝰ q̄d corrū
pitur iſto vicio. aggrauat aīaꝫ ⁊ deprimit.
vt de hoīe fiat pecus. Juxta illud ps. Ho/
mo cū in honore eſſet nō intellexit. cōpara
tus eſt iumentꝭ inſipientibꝫ ⁊ ſilis factꝰ eſt
illis. Quod vtiqꝫ fit ꝑ luxuriaꝫ. Hō aſſerit
etiā Ariſto. ſcribens ad Alexandrū. ⁊ allu
dit verbis beati Petri. ij. Pet. ij. dicentis.
Sus lota in volutabro luti. Johel primo
Cōputruerūt iumenta in ſtercore ſuo. Ec
ce q̄ꝫ vilis ſeruitꝰ que tanto vilior quanto
magis voluntaria. vt dicit Seneca epiſto
la. xl. Ex p̄miſſis infero tria. Primo ꝙ vo/
lens eſſe verꝰ rex in regno militantꝭ eccleſie
debet deo p̄mo ſubeſſe in omnibꝫ vt a deo
regatur. Nam dicit Auguſtinꝰ ſup Johan
nē. Qui vult vt ſeruiat ſibi caro ſua. debet
ip̄e ſeruire deo in anima ſua. eo ꝙ ſcḋm ip̄m

debꝫ homo regi a deo vt poſſit regere. Se
cūdo infero ꝙ volens eſſe verus rex miſti/
cus. vt dictū eſt. debet ip̄e ꝑ rationē ſenſua
litati ꝑ om̄ia impare Roꝝ. vj. Non regnet
pctm̄ in veſtro mortali corꝑe. Nō dixit. nō
ſit. ſꝫ nō regnet. Unū Augꝰ. ſup Johannē di
cit. Illa tūc recte gubernata domꝰ eſt vbi vir
impat. femia obtēperat. virū ītelligit rōem.
feminā ſenſualitatē. Hinc Proſper in ſen/
tentijs ſuis dicit. Nō caret regia ptāte qui
corꝑi ſuo nouit rōnabiliter impare. Uere
dominator eſt terre q̄ carnē ſuā regit legi/
bus diſcipline. Tertio infero ꝙ licꝫ oīa vi/
cia ſtudioſe ſint vitanda. p̄cipue tn̄ illa tria
ſcꝫ ſuperbia. auaricia. ⁊ luxuria. eo ꝙ iſta re/
giū ſtatū maxie deformāt in homie ⁊ ſubij
ciūt eum ſeruituti turpiſſime. Hinc dicit
Grego. xxv. li. Moral. Illi ſancti viri reges
vocant̃. quia prelati cūctis motibꝫ carnis.
modo luxurie appetitū infrenāt. modo eſtū
auaricie tempant. modo vanā gloriā decli/
nant. Hec ille. Tales ġ reges digni ſūt q̄re
re xp̄m ⁊ ꝑ ꝯſequēs inuenire. et talibꝫ pro/
mittit̃ regnū decoris. Sap. v. Accipiet in
q̄t regnū decorꝭ. ⁊ diadema ſpeciei. Regnū
decorꝭ dr̄ ſcḋm Holgoth tūc qn̄ aīa btā ꝑfe/
ctū regnū obtinebit ſup corpꝰ glo̕ſuꝫ clarū
⁊ ſubtile. agile ⁊ impaſſibile. tūc erit anime
glo̕ſuꝫ regere corpꝰ ſuū. q̄d tn̄ mō eſt valde
tedioſū Et ido regnū aīe ſup corpꝰ erit tūc
tpis r̄gnū dcorꝭ. qn̄ aīa hūana ꝑfcē erit ſub
iecta volūtati dei ⁊ corpꝰ volūtati aīe. Hec
ille. ¶ B ¶ Scḋo de iſtꝭ regibꝫ dr̄ ꝙ erant
tres. et ſic numeri ꝯpetentꝭ. De q̄bꝫ dicitur
in ps. lxxj. Ubi enumerās eos ps. dic̄. Re/
ges tharſis ⁊ inſule munera offerēt. reges
arabū ⁊ ſaba dona adducent. ¶ Sed di.
q̄uo tu dicis tres reges fuiſſe. cū ego audio
q̄tuor extitiſſe. ſcꝫ reges tharſis. reges in/
ſule. reges arabū. et reges ſaba. Ad q̄d rn̄/
deo ꝙ h̄ p̄mo ad lr̄aꝫ ītelligēdo refert̃ ad h̄
ꝙ iſti tres reges fuerūt vnuſq̄ſqꝫ de ſpecia
li regione. q̄ regiones particulares ꝯſiſte/
bant in vno magno generali regno. Quod
dicebat̃ Saba. Unde Jſaie. lx. dr̄. Illi licꝫ
vnuſq̄ſqꝫ habeat ꝓpriū regnū. tn̄ oēs de ſa/
ba veniūt. Et ita ſūt tria reg̃ ſpēalia. vnum
āt om̄ibꝫ generale ⁊ cōmune vt ſic ſint q̄tu
or ſimul. Dicit aūt Innocēciꝰ ſup ps. lxxj.
Illi ꝑ hos quatuor tangunt̃ quatuor gene
ra offerentiū. Tharſis enim interpretatur
explorās gaudiū vel diſſipans ſpeculum.

Et ſignificat ɔtēplatiuos .q̄ explorāt eter/
na gaudia. ⁊ qn̄qꝫ diſſipāt ſpeculū .vt iam
nō videant in enigmate ⁊ ꝑ ſpeculū.ſꝫ facie
ad faciem.ſic̄ Jacob Gen̄.xxxij. Uidi dn̄m
facie ad faciez.⁊ ſalua facta eſt anima mea.
Inſule reges ſunt actiui homīes.q̄ fluct/
bus et vnda.i.temptatiōibꝫ circumdātur.
nec tamē mouenꝫ.Et iſti ſunt viriles.ſicut
illi q̄ exiſtentes de genere nobili licet inci/
dant in aliquas oppreſſiones .nō tamē ſuā
nobilitatē in aliquo ꝑmittunt decolorare.
Un̄ Eccs.x.dr̄ de talibꝫ. Si ſpūs ptātē ha
bētꝫ aſcēderit ſuꝑ te.ne dimiſeris locū tu/
um. Reges arabū interp̄tanꝫ humiles vel
occidentales vel callidi. Et ſignificāt inci/
piētes.q̄ humiliter recipiūt occaſum ſuū.
et inſidiari incipiūt celo. Sicut alˀs ſalua/
tor ait Math.xi. Ex regnū celoꝝ vim pati
tur.⁊ violenti rapiunt illud. Hij aūt om̄es
debēt venire de ſaba .que interp̄taꝫ capti/
ua vel ɔuerſio. Et ſignificat om̄es de om/
nibꝫ ſtatibꝫ p̄dictꝫ. Om̄es em̄. iſti offerunt
munera. Cōtemplatiui munus deuotiōis
Actiui munꝰ aliene ſalutis q̄ntū ad p̄dica/
tores.vel munꝰ elemoſynaꝝ q̄ntū ad alios
Incipiētes offerūt ſeipos. Sed quia iſta
om̄ia nihil valerēt ſi nō ex charitatꝫ feruo/
re ꝓcederent.ideo dictū eſt ꝙ oēs iſti reges
de ſaba veniūt .que interp̄taꝫ incendium.
Sicut em̄ ait apl'us.ij. Cor.xij. Si liguis
hominū loquar ⁊ angelorū . (⁊ cetera q̄ ibi
enumerat) faciam.nihil ſum . et nihil mihi
ꝓdeſt. Si ergo incipiētes ſi actiui ⁊ ꝓficiē/
tes ſiue ɔtemplatiui aliq̄d deo offerūt om
nia debēt facere in charitatꝫ feruore. Iux/
ta illud apl'i. Siue bibitis ſiue comeditis
ſiue quicqꝫ aliud facitꝫ omnia in laudē dei
facite.j. Cor.x. ¶ C ¶ Tertio dicitur de
iſtis regibꝫ ꝙ veniūt ab oriente .⁊ ſic deſcri
bunꝫ ex p̄te loci eminētis. Iſtud bene con
uenit ꝓphetie in p̄s.lxxj.vbi Dauid ſcribēs
de xp̄o dicit. Orietur in diebꝫ eius iuſticia
⁊ abundātia pacis.donec auferatur luna .
Hoc impletū eſt tūc.qm̄ vt dicit Innocē/
cius ibidē.ip̄e xp̄s qui ortꝰ eſt de virgīe eſt
iuſticia ⁊ veritas. P̄s. Ueritas de terra or
ta eſt.i.xp̄s de beata ꝟgine Maria. Et iu/
ſticia de celo ꝓſpexit.vt ſcꝫ iuſticiam daret
.j. Cor.j. Qui factꝰ eſt nobis ſapiētia et iu/
ſticia ſanctificatio ⁊ redemptio. Juſticia ei
ſemꝑ eſt in celo ⁊ etiā in inferno . In terra
aūt eſt iniuſticia.q̄ p̄cipue ante aduētū xp̄i
terrā occupauerat. Unde ɔquerebaꝫ Iſa.
lix. Conuerſū eſt retrorſum iudiciū.⁊ iuſti
cia longe ſtetit. Corruit in plateis veritas.
⁊ equitas nō potuit ingredi. Sꝫ ingredie
baꝫ cū xp̄o q̄ eſt iuſticia etiā ꝑfecta . Unde
dr̄ Math.iij. Sic decet nos implere oēm
iuſticiā. Iſta autē iuſticia venit cū pace. q̄a
xp̄s reformat pacē inter hominē ⁊ hoīem.
Iſa.ij . Cōflabūt gladios ſuos ī vomeres.
Item inter hominē ⁊ angelū. Un̄ ip̄o na/
to cantauerūt angeli Glā in excelſis deo.
et in terra pax hominibꝫ . Itē inter hoīem
⁊ deū.qr ip̄e deꝰ eſt in xp̄o mundū reconci/
liās ſibi.ij. Cor.v. Itē fecit pacē inter ſp̄m
⁊ carnē. In ſe in re.in nobis aūt i ſpe. Ip̄e
em̄ h̄e ſolus potuit dicere. Cor meū ⁊ caro
mea exultauerūt in deū viuū.qr in illo nū/
qꝫ erat rebellio carnis ad ſp̄m. Iſta aūt be
neficia aduentꝰ ſui dicit p̄s.nō eſſe trāſito/
ria ſed eterna Ideo dicit.donec auferatur
luna. Iſa.xxx. Erit lux lune ſicut lux ſolis
⁊c̄. Ideo Iſa.lx.dr̄. Non erit tibi amplius
ſol ad lucendū.i.nō indigebis eiꝰ obſeq̄o.
Eccī.xvij. Quid lucidius ſole.⁊ h̄ deficiet.
ſcꝫ q̄ ad iſtud obſequiū .nō q̄ ad ſuā eſſen'
tiā. Uel auferet ad tp̄s in die iudicij. ſcd̄m
q̄d dr̄ Math.xxiiij. Sol obſcurabiꝫ.⁊ lu/
na nō dabit lumen ſuū. Ex p̄miſſis infero
ꝙ volētes iſtū regem xp̄m querere.tria de/
bent h̄re. Primo iuſticiā q̄ ad deū Iſa.xlv.
Juſticia oriaꝫ ſimul. Que ɔſiſtit in hoc.vt
deo debitū honorē reddamꝰ. Scd̄o pacē
q̄ ad ꝓximū. Zach.viij. Ueritatē ⁊ iudiciū
pacis iudicate in portis vr̄is. Tertio con/
tēptū tp̄aliū q̄ ad ſeip̄m.q̄ ꝑ lunā itelliguntꝫ
Eo ꝙ ſic luna creſcūt ⁊ decreſcūt . Et cum
aſſunt pacē auffert ⁊ iuſticiā. Eccs.v. Sa/
turitas diuitꝫ nō ſinit eū dormire. Jo.xvj.
In mūdo p̄ſſurā habebitꝫ ⁊c̄. Sic igiꝫ ptꝫ
q̄les debēt eſſe hij q̄ veniunt ad inquiren/
dum xp̄m
¶ D ¶

¶ Dixi ſecundo ꝙ circa iſtam inq̄ſitiōez ſan
ctiſſimā ɔſiderādū ē q̄uo debēt q̄rere xp̄m
hij q̄ querūt eū. Diciꝫ aūt h̄ de iſtꝫ magiꝫ ꝙ
querebāt his v̄bis. Ubi eſt qui natꝰ ē rex
iudeoꝝ. vidimꝰ em̄ ſtellā eiꝰ in oriēte . Mo
dus ergo querendi eſt duplex. Unus quo
ad perſonā. alius quo ad ſignum. De pri/
mo dicunt.vbi eſt qui natus eſt. de ſecūdo
Uidimꝰ em̄ ſtellam eius in oriente.⁊ veni
mꝰ. Ubi ſciēdū ꝙ xp̄s i corde hoīs exiſtēs

ꝑ graꝫ. ↄcipit̄ ꝑ affectū. naſcit̄ ꝑ effectū. enu
trit̄ ꝑ ꝑfectū. vt dic̄ Hug. li. ḋ archa miſtica
Qui ergo querit xp̄m ꝑ graꝫ. nō ſolum de
bet affici ad bonum vt illud ↄcupiſcat. ſed
etiam vt illud concupitū ⁊ affectū ſeu deſi/
deratum bono opere ꝑficiat. Sed nec hoc
ꝓdeſſet ſi homo in his nō proficeret ⁊ per/
ſeueraret. Ideo oīa tria ſimul ſunt neceſ
ſaria. Bene queſiuit chriſtum ille qui dice
bat in pſal. Ecce concupiui mandata tua.
Et iterū. Concupiuit aīa mea deſidera/
re iuſtificationes tuas in omni tēpe. Sed
melius idem qui ↄcupiuit hoc animo per
fecit opere dicens. Ad oīa mandata tua
dirigebar. id eſt. recta via ibā. Optime aūt
queſiuit qui orando dixit. Perfice greſſus
meos in ſemitis tuis. Non ergo magnum
eſt querere vbi chriſtus conceptus eſt. ſed
vbi natus quia nō ſufficit cōcipere bonuꝫ
in animo niſi perficiat̄ in opere. Secun/
dus modus querendi chriſtuꝫ eſt quo ad
ſignū. Unde dicit̄ hic. Uidim⁹ eīm ſtellam
eius in oriente. Stella iſta fidem ſignifi/
cat. Nec eīm iſti reges veniſſent ꝓpter ſtellā
ſi non habuiſſent fideꝫ in illū quē deſigna
bat ⁊ oſtendebat ſtella. Aliud ergo crede/
bant. aliud videbant. Uidebant enim ſtel/
lam. ſed credebant deū inuenire duce ſtel/
la. Et hec eſt probatiſſima fides ſc̄m Bern
hardū ſuꝑ cantica ſermone. lxxvi. cum vi/
delicet credit̄ quod nō videtur. Stella hec
deſignat fidem per quā quilibet noſtrū de
bet inuenire chriſtū. Iſti eīm reges ſe ha/
bere magnā fidem in hoc declarauerunt.
quia paruum puerū quaſi regem venerati
ſunt. inquit Origenes ſuper librum nume
roꝝ. Omelia. xiij. Et ob hoc ei magna mu/
nera obtulerūt. Unde dicūt. Uidim⁹ ſtel/
lam eius ⁊ venim⁹ cum muneribꝫ adorare
eum. Ad ſignificandū quia ſine muneribꝫ
bonorū operū inanis eſt fides noſtra. Ja/
cobi. ij. Unde Bernhardus ſuꝑ cantica
ſermone. xxv. in ꝑncipio dicit. Ex ſine bo/
nis operibꝫ fides eſt mortua oblatio.

Bene aūt fides per ſtellam iſtorū reguꝫ
ſignificatur. ratione multiplici. Lux enim
in ſtella ꝑmo de celo imminet. Baruch. iij.
Stelle dederunt lumen ſuū. Ps. Emitte
lucem tuā et veritatem tuā. Sic fides nō
niſi a ſolo deo datur. j. Coꝛ. xij. Alteri fi/
des in eodē ſpiritu. Secundo quia tene/
bras fugat. Unde Job. xxix. Ad lumē ei⁹
ambulabā in tenebris. Johan. xij. Ambu/
late dum lucē habetꝫ. Sic fides tenebras
erroris effugat. Prouerbioꝝ. xv. Per fidē
et miſericordiā purgantur peccata. ij. Co/
rinthioꝝ. iiij. Deus qui dixit de tenebris
lumen ſplendeſcere. Tertio quia aerē pu/
rificat. vnde et morbos alleuiat. Iſa. lviij.
Erumpet quaſi mane lumen tuum. ⁊ ſani
tas tua citius orietur. Sic fides mentem
purificat. Actuum. xv. Fide purificās cor
da eorum. Quarto terrenaſcentia vegetat
et viuificat. Job. xxvij. Frumentum deſi/
derat nubes. et nubes ſpargunt lumē ſuū
ſcꝫ ad viuificandū. Sic fides animā iuſti
viuificat. Abacuck. ij. Juſtus ex fide viuit.
Quinto quia viſum delectat. Eccleſiaſtes
xj. Dulce lumen et delectabile oculis vide/
re ſolem. Sic fides viſum ſp̄ualem dele/
ctat. j. Petri. j. Credentes exultabitis.
Sexto non apparentia vt colores manife/
ſtat. iij. Regum. iij. Diligentius intuēs cla/
ra luce deprehendi non eſſe meū. Johan/
nis. xij. Ambulate dum lucem habetis.
Sic fides non apparentia manifeſtat. He
breoꝝ. xj. Fides eſt ſubſtantia ſperanda/
rum rerū. argumentū non apparentium.
Septimo quia calorē generat. Job. xxx/
viij. Per quam viā ſpargitur lux et diuidi
tur eſtus ſuper terrā. Ideo Zacharie vlti/
mo dicitur. Non erit in die illa lux. ſꝫ gelu
et frigus. Sic fides generat charitatē fer/
uidam. Unde Math. j. Abraham genuit
Iſaac. Gloſa. Fides ſpem. Spes charita
tē. Octauo qꝛ ad videndū adiuuat. Uñ in
ps. Ignē. ſ. fecit vt luceret eis ꝑ noctē. Sic
fides ad intelligēdū iuuat. Iſa. vij. Niſi cre
dideritꝫ nō itelligetꝫ. Hec ḡ duo neceſſaria
ſūt oībꝫ q̄rētibꝫ xp̄m. ſ. fides i affectu. ⁊ opa
tio boni i effectu. q̄ qui habuerit recte dice
re poterit. Ubi ē q̄ nat⁹ eſt rex iudeoꝝ. vidi
m⁹ eīm ſtellā ei⁹ in oriēte. E

Dixi tertio q̄ circa iſtā inq̄ſiti/
onē ſctiſſimā ↄſide
randū eſt ſub q̄ ↄditōe q̄rēd⁹ eſt xp̄s. quia
ſub ſpecie magnifica. q̄d notat̄ cū dr̄. Rex
iudeoꝝ. Circa q̄d notandū q̄ ſaluator q̄n/
qꝫ noībꝫ h̄ deſcribit̄. Dr̄ puer. et dux. xp̄us.
ih̄us. et rex. Exhibet aūt ſe nobis pueꝝ in
remiſſione peccatoꝝ. Pueri eīm faciles ſūt
ad remittendū. Ducem in temptatiōe ini/
micoꝝ. Xp̄m in vnctiōe donoꝝ. Regē i coro
natiōe ꝑmioꝝ. Ih̄m in ſalute hoꝝ omniū.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

N q̄ꝫ facilis eſt ſaluatoꝛ ad remittenduꝫ q̄
ō ſe ꝑ ꝓphaꝫ dixit. Quacūqꝫ hora peccatoꝛ
īgemuerit oīm iniq̄tatū ſuaꝝ nō recorda/
boꝛ. Ezech. xviij. ⁊ eiuſdē. xxxiij. Si dixero
impio moꝛte moꝛieris. ⁊ egerit pniam. oīa
pctā q̄ peccauit nō imputabūt ei Iſtud pꝫ
in latrone Luce. xxiij. Qualis āt dux ē ſal/
uatoꝛ de q̄ Exodi. xv. dꝛ. Dux fuiſti in miſe
ricoꝛdia tua ꝓp̄lo tuo queꝫ redemiſti. Non
dicit. in iuſticia. qꝛ non ex opib⁹ iuſticie que
fecimus nos. ſed ſm ſuā miſcdiam ſaluos
nos fecit. ad Tytū. iij. Et iſte dux adiuuat
ſuos cōtra hoſtes totū eſt ex miſericoꝛdia
nō ex iuſticia. Et vere vbi iſte p̄cedit exerci
tum nō eſt timoꝛ aliquis aduerſarioꝝ. In
p̄s. Non timebo mala q̄m tu mecuꝫ es. Et
iteꝝ. Dn̄s protectoꝛ vite mee a quo trepida/
bo. q. d. a nullo. Si em̄ de⁹ p nob̄ q̄s ꝯtra
nos. Roꝫ. viij. Math. xiiij. Ego ſum noli/
te timere. Poſſunt g̃ aduerſarij nr̄i dicere
videntes ſe nō poſſe ꝯtra nos aliq̄d facere
illud. ij. Paralipo. xiij. Ergo in exercitu ve
ſtro dux de⁹ eſt. Saluatoꝛ dꝛ etiam chriſt⁹
q̄ interp̄tatꝛ vnctus. Unde in p̄s. Unxit te
deus de⁹ tuus oleo leticie p̄ cōſoꝛtib⁹ tuis.
Iſa. lxj. Spūs dn̄i ſuper me. eo q̄ vnxerit
me. Eſt aūt ita abunde vnctus q̄ de eius
vnctione tota vngitꝛ ⁊ nūc eccl̄a. Ungētuꝫ
em̄ q̄d eſt in capite xp̄i deſcendit in barbā
Aaron. i. p̄latoꝝ. et etiā vſqꝫ ad oꝛam ve/
ſtimenti cuiuſlibet fidelis xp̄iani. Omnes
em̄ de plenitudine eius accepim⁹. Iohā. j.
Notandū q̄ dꝛ de Dauid q̄ ter fuit vnct⁹.
Primo in domo patris ſui. j. Regum. xvj.
Secundo in hebꝛon ſuper Iudam tm̄. ij.
Regū. ij. Tertio in hebꝛon ſup oīnes trib⁹
iſrael. ij. Regū. v. Ita vir iuſt⁹ p̄mo vngitꝛ a
dn̄o. q̄m adhuc ei exiſtenti in domo patriſ
ſui dyaboli. ſiue i peccato moꝛtali dat gra/
tiam gratis datam dicēs illud in p̄s. Ob/
liuiſcere domū patris tui. Scd̄o inungitꝛ
in hebꝛon. q̄d interp̄tatꝛ ꝯiugiū. Qn̄ em̄ da
tur ei grā gratū faciens. tūc fit ꝯiugiū int̄
deū et animā. Oſee. ij. Sponſabo te mihi
in fide. Et ſicut Dauid poſt hāc vnctionē
multas tribulatōes paſſus eſt a filio ſuo ⁊
rebelliones. ſic vir iuſt⁹ poſt hec patitꝛ ma/
gna mala a mūdo dyabolo ⁊ a carne ꝓpria
Eccī. ij. Accedens ad ſeruitutē dei ſta in iu
ſticia ⁊ in timoꝛe. ⁊ p̄para aīaꝫ tuā ad tēpta
tionē. Tertio vngitur in hebꝛon. q̄d inter/
p̄tatur aliter viſio ſempiterna. Quando in
regno celoꝝ traditꝛ ei ſtola anime. ⁊ quādo
traditꝛ ei ſtola coꝛpis. tunc dabitꝛ ei gaudi/
um p luctu. palliuꝫ laudis p ſpū meroꝛis.
Iſaie. lxj. Iſte etiaꝫ vnctiones ſignificant
alias tres. Nam p̄mo vngitꝛ vir iuſtus in
bethleem. i. in coꝛde q̄n̄ datur ei grā contri
tionis p peccatis. Scd̄o in hebꝛon ſuper
Iudam. q̄n̄ datur ei grā ꝯtritiōis ꝯfitēdi
peccata. Tertio ſup omnes tribus. cū datꝛ
ei grā ſanctificatiōis ſup om̄ia mēbꝛa coꝛ/
poꝛis. Roꝫ. vj. Sicut exhibuiſtꝭ coꝛpa vr̄a
ſeruire neq̄tie. nūc exhibete ſuire iuſticie.
Ad hec tria ſignificanda vngitꝛ ter homo.
ſcꝫ in baptiſmo. in ꝯfirmatōe. ⁊ in egritudi
ne. Ultimo ſaluatoꝛ dꝛ rex. De quo in p̄s.
Deus iudiciū tuū regi da. Innocenci⁹. id
eſt. da iudiciariam p̄tātem xp̄o. qui eſt rex.
Unde Apoc. j. dꝛ. Princeps regum terre.
Et eiuſdeꝫ. xix. In veſtimento ⁊ in femoꝛe
ſuo ſcriptum habebat. Rex regū ⁊ dn̄s do
minantiū. Per veſtimentū ſignificatꝛ hu/
manitas. Per femur diuitas. Femur em̄
eſt p̄ncipiū generatiōis. Et ip̄e ſm q̄d de⁹
eſt totius bonitatis fons. Et ſm vtrāqꝫ na
turā rex eſt. Unde Hiere. xxiij. Regnabit
rex ⁊ faciet iudiciū ⁊ iuſticiā. Nō ſolū autē
iſte rex iudicat ſed etiā regit. Un̄ i p̄s. xxij.
dꝛ. Regit me ⁊ nihil mihi deerit. Sꝫ opti/
mus rex ſub q̄ nihil indigentie. nihil mole/
ſtie accidit. Regit vt dux viatoꝛē ne deuiet
vt lux ī tenebꝛꝭ ambulantem ne exoꝛbitet.
vt paſtoꝛ gregem ne a lupis pereat. Regit
etiā vt nauem remus inter ꝓcellas ne ſub
mergatꝛ. exercitum regit vt ſeſſoꝛ equū. re/
git peccatoreꝫ vt manu ducens cecū. et ita
multipliciter ſecūdum multiplices noſtre
infirmitatis defectus. ita vt nihil deſit no/
bis ſub eius regimine. Unde Luce. xxij.
dꝛ. Quando miſi vos ſine ſacculo. nūquid
aliquid vobis defuit. Reſponderunt apo
ſtoli. Non. Uere nichil deeſt illi qui habet
chriſtum qui eſt omnia in omnibus. j. Co
rinth. xv. Nos ergo ſequentes ducem iſtū
benigniſſimū per ſtellam fidei et clare co/
gnitionis. offeramus ei hodie aurum pu/
re dilectionis ſicut regi magno. Mirram
contritionis amare vt puero. Thus deuo
te oꝛationis. vt Chriſto ſacerdoti magno
vt ſic offerentes ei in p̄ſenti. mereamur
tandem ab eo in celo remunerari. Quod
nobis preſtare dignetur pater et filius et
ſpiritusſanctus. Amen.

In die purificationis Marie

In die purificationis Marie.
Sermo XIIII.

Impleti ſunt di
es purgationis marie. Luc. ij.
Si ꝯſideremꝰ fr̄es excellētiſſi
mū huiꝰ diei myſteriū. abſq; dubio tanto
deuotiꝰ ſolennitatē eius celebrabimꝰ q̄n
to maioribꝫ muneribꝫ diuīe pietatis vide/
bimꝰ decoratū. Dicit eñ Ambro. in ſmo/
mone feſtiuitatis p̄ntis q̄ tantis muneribꝫ
diuia pietas diē hanc illuſtrauit. vt om̄is
etas. om̄is ſexus om̄is cōditio hoīm inde
cōſoletur. Hodie eñ iuxta legis p̄ceptū
pactis a natiuitate xp̄i. xl. diebꝫ. in tēplo eſt
a parentibꝫ idē dn̄s nr̄ ih̄s xp̄s deo p̄ri p̄re
ſentatꝰ. Hodie a btō Symeone ſuſceptꝰ.
patri cū ſacris muneribꝫ eſt oblatꝰ. Hodie
redemptionē iſrl' expectantibꝫ ab eodē ſy/
meone ⁊ anna publice eſt p̄dicatus. Et ſe/
quit. O q̄ piū ſpectaculū. Stat hic virgo
⁊ mr̄. nō cuiuſcūq; ſed dei. Suſcipit h̄ par
uulus v̄ginis filiꝰ. cuiꝰ diuinitatē non ca
pit mūdus. Occurrūt hincinde ꝓphe ꝓphe
taq; de puero vterq; ſexus. offert oblatio
ꝓ puero. nō tn̄ que delicta emūdet ſ; que
ſacramēta declaret. Hec Ambro. Ex qui/
bus p; q̄ ſunt huiꝰ diei gaudia. q̄ p̄ſentis
ſolēnitatis oblatio. que nr̄e ſalutis myſte/
ria. Om̄ nō ſolū in laude; eximie virginis
p̄ns celebrat ſolennitas. ſed etiā ad hono/
rē filij ſui. imo filij dei q̄ hodie oblatꝰ eſt p
nobis deo patri recenſet memoria. De cu/
ius oblatione ⁊ mr̄is ſue benedicte purga
tione dicit in v̄bis thematis. Impleti ſūt
dies purgatiōis marie. Circa iſtiꝰ feſti ſo/
lennitatē tria ſunt ꝯſiderāda. Primo cōſi/
derandū eſt de glioſe marie purificatione.
Scd̄o de xp̄i p̄ntatione. Tertio de mune/
rū p ip̄o oblatione. Vt ſic non tm̄ dicat in
v̄bis p̄miſſis. Impleti ſunt dies purgatio
nis marie. ad marie purgationē poſt par/
tū. ſed ad p̄ntandū deo p̄ri vnigenitū eius.
⁊ offerendū munera p̄ri eterno ſic fieri ſole
bat poſt partum. Ad hec itaq; tria impleti
ſunt dies purgationis marie. A

Dixi primo q̄ circa p̄nte; ſo/
lennitatē cōſide/
randū eſt p̄mo de glioſe marie v̄ginis pu/
rificatione. Eſt aūt ſciendu; q̄ ſm̄ latinos
hec dies d; purificatio marie ideo. q; v̄go
glorioſa iuxta legis p̄ceptū voluit purifica
ri poſt partū. xl. die. licet ip̄a nō indiguerit
tali purificatione. Fecit tn̄ hoc ad nr̄a; in/
formationē. Nā lex ſolū obligabat mulie/
res ꝯcipientes ex ſemine viri ad purificati
onē poſt partū. Conſtat aūt q̄ hec virgo cō
cepit ſine ſemine Iſa. vij. Ecce v̄go cōcipi/
et. Non ḡ tenebat purificari. Cū non fue/
rit ꝯtaminata. Om̄ia eñ mūda mūdis. Et
q̄ mūdus eſt nō indiget lauari. p ꝯſequens
nec purgari. Iohis. xiij. Fuit aūt puritas
v̄ginis huiꝰ excellentiſſima triplici exēplo.
Na; ip̄a fuit in vtero mr̄is ſue ab origina/
li pctō mundata vel potiꝰ p̄ſeruata vt q̄dā
pie ſentiunt. Vn̄ rōne mundatōis a pecca
to originali fuit ſic lux ſplēdidiſſima. ⁊ p cō
ſequēs iterato purgari nō debuit. Sapie
vij. Nihil inquinatū incurrit in illā. Scd̄o
exemplo ſpeculi. Nā de ip̄a d; Sapie. vij.
Q nō ſolū eſt candor lucis eterne. ſ; etia;
ſpeculū ſine macula. Hoc ē dicere. q̄ nō ſo
lum fuit mūda ab originali pctō. ſed etiam
ab actuali veniali q̄ mortali. Nō ſolum eñ
fuit ſanctificata in mr̄e. ſed etiā cū fieri de/
buit dei mr̄. q; tunc fuit multo copioſiꝰ ſan
ctificata. ita q̄ ſp̄ūſſanctꝰ in eā deſcendens.
illā ab om̄i pctō immunē cuſtodiuit. vt dic
Bern̄. in ep̄la ad Lugdunēſes. Per p̄ma;
ſanctificationē fomes remāſit in ea q̄ntu;
ad eſſentiā. Impediebat aūt p grām ſctifi/
cantē. ne in pctm̄ inclinaret aut a bono re/
traheret. Cōtingit eñ hūc ligari aliq̄n ne
in actū exire poſſet. vt ſcientiā p ebrietate;.
Sed in ſcd̄a ſanctificatiōe fomes eſſentia
liter ſubtractꝰ eſt. Immunitatē ergo pecca
ti ꝯſecuta eſt nō p grām confirmantē. ſed p
ligationē fomitis q̄ ad ſctificationē ⁊ p cu/
ſtodiā diuine ꝓuidentie. ſine qua etiā fomi
te om̄i extincto peccare potuiſſet ꝓpter libe
rū arbitriū. vt dic beatꝰ Thomas. Expo/
nens illud Canticoꝝ. Ecce tu pulchra es.
Vnde de hac pctī imunitate glo. exponēs
illud Gr̄a plena dicit. O dn̄a mūdi angeli/
ca ſalutatiōe digna. miraculoſe maternita
tis electione exaltata. lic; vas gr̄e dicta ſis
Scriptū eſt eñ Aue gr̄a plena dn̄s tecu;.
Gratiā tu inueniſti dū tanta pulchritudie
pleniſſime innocētie ſplenduiſti. Tu eñ ſo
la es amicta ſole. nullis trāſgreſſionis te/
nebris obſcuraris. Hec glo. Tertio puri/
tas huiꝰ virginis nō indigens purificatio
ne. Declarat exemplo fontꝭ puriſſimi. De
quo Zacharie. xiij. dicit. Erit fons patens

domui iuda. Et iſta puritas referri poteſt
ad pctm̄ veniale. quo virgo beata caruit eo
ꝙ dicit Auguſtinus. tractās illud .j. Johis
ij. Si dixerimus qm̄ pctm̄ non habem⁹.
noſmetipos ſeducim⁹. Si omēs ſcti que/
rerent an fuiſſent ſine peccato ſaltē venia/
li. nihil aliud diceret. niſi verbū premiſſuz.
Si dixerimus ꝛc. Cum ergo de pctis mē
tionem facio. nullā volo de virgine habere
memoriā. Hec Aug⁹. Ex quo ptz ꝙ etiā ve
niali caruit. In ſignū etiā hui⁹ matrimo/
nio iungi noluit. Conſtat aūt ꝙ actus ma/
trimonialis ſi fuerit cā prolis fit ſine pctō.
Si cauſa vitā de fornicationis fit tunc cū
veniali. Ne ergo veniale cōmitteret elege/
rat eſſe ſine matrimoniali cōiugio. Et licet
angelus ſibi ꝑmitteret filiū dei ex ea naſci/
turū. ꝛ ipam matrē eius futurā. eligebat tm̄
magis eſſe virgo ꝗ̄ tanti dn̄i ꝛ filij dei ma/
ter. Unde Grego. exponens illud. Ecce tu
pulchra es. introducens verbū illud. qm̄
virū n̄ cognoſco. ſic ait. Quid pulchri⁹ aut
purius caſtitate hui⁹ ꝟginis. que ne virgi/
nalis caſtitatꝭ pulchritudinem amitteret.
maluit ꝟgo ꝑmanere ſine tali filio. ꝗ̄ muli
er fieri ꝛ mr̄ filij dei. Deniqꝫ q2 ſe ſibi reci/
piens totū cōmiſit ei qui fabricator ē mun
di. ꝛ mr̄ facta eſt diuino miraculo. ꝛ ꝟgo ꝑ/
manſit in voto. Hec ille. ¶ Sicqꝫ ptz quō
hec virgo ab omī pctō origiali ꝛ actuali tā
veniali ꝗ̄ mortali fuit ſufficiēter ꝑ ſpiritū
ſanctū purgata. Et ideo de cetero non de/
buit purgari. ꝓſertim q̄ ſpū ſancto cōcepit.
ꝛ virgo poſt partū inuiolata ꝑmāſit. Non
ergo tenebat̄ ad purificationē. Uoluit ta/
mē purgari ex triplici cā. Primo vt myſte/
riū natiuitatis chriſti occultaret diabolo.
qđ maiori modo fuerat reuelādū. ſcꝫ in die
paſſionis. Sciebat em̄ illud Thobie. xij.
Quia ſacramētū regis abſcōdere honori/
ficū eſt. Per qđ informat nos vt omīa ſuo
tempore faciam⁹. ꝛ ſic inſtruit temperātiā
in moribꝫ. Nā temp⁹ tacendi. temp⁹ loquē/
di. temp⁹ laboris. temp⁹ requiei Eccles. iij.
Scđo voluit purificari ad oſtendēdū vir/
tutem humilitatꝭ. Sic em̄ cōſulit ſapiens
Ecci. iij. Quanto em̄ maior es. hūilia te in
omībꝫ. Idē. xxxij. ca. Eſto in illis q̄i vnus
ex illis. Tertio ad corrigēdū nr̄e ſuperbie
prauitatē imo peruitatē. Si em̄ hec puri
ficari voluit q̄ ſine pctō fuit. quāto magis
nos purificari debem⁹, ꝛ illa q̄ ꝑ pctōrum

myſtica purgatiōe inſtituta ſunt aſſumere
debem⁹ qui pctis pleni ſumus. Unđ Gre
go. ſup Ezechielē Omel. viij. dic. Penſan/
dū eſt nobis ſi ſine flagello hinc non exijt q̄
ſine pctō fuit ſcꝫ chriſt⁹. q̄ntis nos flagel/
lis digni ſum⁹ qui peccatꝭ pleni ſum⁹. Ex/
emplo em̄ hui⁹ ꝟginis neceſſe habem⁹ pur
gari ſpūaliter in mēbꝫ nr̄is. ¶ B ¶ Et q2
triplex eſt ſtat⁹ fideliū in eccl'ia chriſti. ideo
triplex erit purgatio. Iſti tres ſtat⁹ ſunt in
cipientiū. ꝓficientiū ꝛ ꝑfectorū. Incipien/
tes purgant cōſcientiā. proficientes ordi/
nant eā. ꝛ perfecti vſqꝫ in finem confirmāt.
Primo ergo incipientes debent purgare
domū cōſcientie ab immūdicia pcti. dicen
tes ad dominū illud Ps. Cor mūdū crea
in me deus. Eſt autē ꝯſuetudo apud nos.
ꝙ ancilla mundatura domū prius colligit
ſordes. deinde eijcit eas. Sic incipiens de
bet prius peccatū ꝑmeditare ꝛ colligere in
mente anteqꝫ eijciat illud in ꝯfeſſiōe. Un/
de Iſaie. xxxviij. Recogitabo tibi omēs an/
nos meos. in amaritudine anie mee. ſcꝫ ꝑ
contritionē. Ex quo ptz ꝙ cōfeſſio nr̄a de/
bet eſſe deliberata. Iſto facto debet incipi
ens pala lingue eijcere ſordes conſcientie
extra domū cordis per oſtium oris. Sed
certe quedā domus ſunt ita ꝓfunde ita ob
ſcure ꝙ vix poſſunt mundari. Iuxta illud
Hieremie. Profundū eſt cor hoīs et in/
ſcrutabile. Quis cognoſcet illud. Quantā
em̄ diligentiā ponūt ad abſcondendū. tan
tam debent ponere ad mundādūꝫ. Sunt
alia corda pinguia. ꝙ licet appareāt exteri⁹
purgata. intus tamē remanent maculata.
ꝛ neglecte vt hypocritarū qui omīa exteri/
ora volūt habere pulchra ꝛ ſpecioſa in cō/
uerſatione. intus aūt ſunt pleni omī ſpur
cicia. Mat. xxiij. Illud arguit noſtros cu/
rioſos qui volūt habere pulchrā caligam.
ſed non animā. Tunicā non mentē. Jopu
lam nō conſcientiā. Calceū ſtrictū. ſed con
ſcientiā largam. Hi ſciſcitant̄ in corde in/
honeſta. exteri⁹ vero ſpecioſa. vt dicit Am
broſius. Multū autē fatui ſunt. Quia ꝟm
Auguſti. in quodā ſmone preferūt corpo/
ralia ſpiritualibꝫ. Similes ſunt iſti picto/
ribus qui formāt exterius imagines pul/
chras. ſed cor vitale non poſſunt eis dare.
Sic iſti omīa extra depingūt. cor autēꝫ in
ſe mortificant. Sed audiāt qđ dicit̄ primi
Reguꝫ. xvi. Quia deus intuet̄ cor. Homo

autem ea q̄ foris ſunt. ¶ Sed diceret ali/
q̄s. tñ exterior pulchritudo ſuadet̃ p̱ Apo/
ſtolũ. j. Corinth. xiiij. vbi dicit̃. Omia ĩ vo
bis fiãt honeſte ꝛ ſm ordinẽ. Ad quod re/
ſpõdeo ſm Thomã. ſcda ſcđe. q. clij. arti. j.
Q᷑ cõuerſatio exterior dicit̃ honeſta. inq̄n
tum eſt demõſtratiua interioris rectitudi
nis. Et ꝓpter hoc radicaliter cõſiſtit in in/
teriori electione. q̄ interior electio innote/
ſcit alijs p̱ exteriores actus. Unde hone/
ſtas in exteriori cõuerſatione. ſignificatiue
tñ conſiſtit. id eſt. eſt ſignũ interioris hone
ſtatis. Ex quo infero ꝙ pulchritudo exte/
rior in veſtitu ꝛ apparatu quocũqꝫ in homi
ne vitioſo eſt potꝰ hypocriſis q̄ꝫ honeſtas.
Patet q2 in talibꝫ non cõcordat ſignum cũ
ſignato. Et per ꝯſeq̄ns talis homo ẽ frau
dulentus ꝛ fallax. Et hoc eſt quod ſalua/
tor dicit de quinqꝫ fatuis ꝟginibꝫ. que lam
padas habuerunt exterius pulchras. ſed
oleo deuotionis interius ꝛ caritatis carue
runt Math. xxv. Quiſqꝫ ergo vult purga
re domũ mentis ſue incipiat ab ĩteriori ra/
dice cordis ſui. omnẽ turpitudinẽ mentis
ſue mundãdo. Iuxta illud Iſaie. xiiij. Per
dam Babylonis nomen ꝛ reliquias ꝛ ger/
men ꝛ progeniẽ. Ecce tangit radicẽ pecca/
ti q̄ eſt cogitatio. ex qua germinant oĩa ma
la. Math. xv. Ex corde eñ exeunt cogita/
tiones male. Hinc Iohãnes baptiſta dic̃.
ꝙ ſecuris ad radicẽ non ad ramos ponen/
da eſt. Poſtq̄ꝫ autẽ noſtrũ cor fuerit mun/
datum ab interiori ſorde. ꝛ tunc lauanduꝫ
eſt ꝛ aſpergendũ aqua lachrymarũ ad ab/
ſtergẽdũ puluerem. Et hoc ẽ aq̄ lachryma
rũ ex cõtritionis dolore procedentiuꝫ. De
qua dicit̃ Hierem. iiij. Laua a malicia cor
tuum. Sic lauabat Pſalmiſta. dicens de
ſe. Lauabo per ſingulas noctes lectũ me/
um. lachrymis meis ſtratum meũ rigabo.
Iſto facto eijciendi ſunt pulueres aq̄ con/
ſperſi. ꝛ hoc p̱ confeſſionẽ totalem. vt nihil
in angulis conſciẽtie lateat vl' nullã circũ/
ſtantiã obmittat. De penitẽtia diſt. v. Con
ſideret. ¶ C ¶ Secũdus ſtatus fidelium
eſt proficientiũ. Et hi purgata conſcientia
debent eã ornare floribus ꝛ graminibꝫ bo
norum operũ ꝛ exemplorũ. ꝑmi Regũ. vij.
Preparate corda veſtra domino. ꝛ ornate
ea. Non ſicut pigra ancilla. q̄ ſuper immũ
dicias ꝛ pulueres ponit herbas. Et ſigni/
ficat illos q̄ in mortali peccato. aliq̄ de ge/

nere bonorũ operũ faciunt. Et hi ſunt fa/
tui. quia infundũt vinum bonorũ operuꝫ
in vaſa vetera acetoſa ꝛ corrupta ꝛ infecta.
contra conſiliũ ſaluatoris dicẽtis. Nemo
mittit vinum nouum in vtres veteres. ¶
¶ Tertius ſtatus fideliũ eſt ꝑfectorũ. quo
rum eſt purgatã ꝛ ornatã domũ cuſtodire.
ꝛ conſeruare pulchritudinẽ eius vſqꝫ in fi/
nem. Sicut cõſulit ſapiens Prouerb. iiij.
Omni cuſtodia cuſtodi cor tuũ. Quod fit
cũ homo in accepta gr̃a perſeuerat ſtabili/
ter. nõ cedendo quibuſcũqꝫ aduerſitatibꝰ.
Non ſicut quidã q̄ ſicut ventilegiũ al's ven
tilabrũ mouent̃. nunc ad hunc ventũ. nũc
ad illum. Uolentes nunc hoc. nũc illud. et
cedentes ꝑſecutioni etiã minutiſſime. imo
trepidãtes timore vbi nõ erat timor. Hic
dicit beatꝰ Ambroſius libro ſecũdo de of
ficijs. Q᷑ nõ mediocris virtus animi ẽ for
titudo. que ſola defendit ornamentuꝫ vir/
tutum omniũ. ꝛ cuſtodit iudicia. ꝛ aduer/
ſum om̃ia vicia manet inuicta. Ex premiſ/
ſis patet ꝙ circa purgationeꝫ conſciẽtie nõ
omnes virtutes equaliter ſe habent. Naꝫ
quedã iſtam purgationẽ inchoant in inci/
pientibꝫ. vt fides ꝛ penitẽtia. Actuũ. xv. Fi
de purificans corda eoruꝫ. ꝑma Corinth.
v. Expurgate vetus fermentũ. Alie ſunt q̄
ornãt conſcientiaꝫ in ꝓficientibꝫ. vt opera
bona. ꝛ preſertim opera pietatis. que ſunt
q̄ſi quidã rami oliuarũ ornantes domum
conſcientie. vt habet̃ Hieremie. xi. Oliuaꝫ
vberem. pulchram. fructiferã ꝛ ſpecioſam
vocauit dominꝰ nomen tuum. Pſalmiſta.
Ego autẽ ſicut oliua fructifera ꝛc. ¶ Et ſi
diceres. quomõ proficientes purgant̃ ex/
quo iam fuerũt purgati. Reſpõdeo eo mo/
do quo chriſtꝰ dicit Iohãnis. xv. Omneꝫ
palmitẽ in me ferentẽ fructuꝫ purgabit vt
fructũ plus afferat. Non eñ dicit̃ purgari
talis. quia nõ eſt purgatꝰ a malo. ſed vt plꝰ
in bono proficiat. Nam niſi continue pro/
ficeret. deficeret. ꝛ ſic indigeret ꝑſtina pur/
gatione. Dicit̃ ergo continue purgari quia
quotidie in bono proficit. Unde Thobie
xij. dicit̃. Elemoſyna a morte liberat. et ipa
eſt que purgat peccata. Luce. xi. Date ele/
moſynam ꝛ om̃ia munda ſunt vobis. Alie
autẽ ſunt virtutes que om̃ia iſta conſeruãt
in ꝑfectis. vt eſt ꝑſeuerãtia ꝛ conſtantia q̄n
tum ad finalem conſummationẽ que etiaꝫ
dicit̃ purgatio. Iuxta illud Malachie. iij.

Jpſe q̃ſi ignis conflans purgabit filios le/
ui. ¶ Sed diceres iterũ. quomõ pfecti ſũt
purgandi. cũ ſunt in ſummo ſtatu vie. Re/
ſpondeo ꝙ licꝫ ſint in ſummo ſtatu vie. nõ
tamẽ ſunt in vltimo gradu illiꝰ ſtatus. idõ
mereri poſſunt. Unde dicit᷑ Apocal'. Qui
ſctũs eſt. ſanctificet᷑ adhuc. Q̃diu em̃ ho/
mo eſt viator poteſt creſcere in merito. De
hereticis in Clemen. Ad noſtrũ. cõtra be/
gardorũ errorem. Unde angeli dicuntur
purgari. vt dicit Dionisius de celeſti ierar
chia.

¶ Dixi ſecũdo ꝙ in verbis pre
miſſis conſide/
randũ eſt de chriſti preſentatione. Ad hoc
enim impleti ſunt dies purgatõnis marie
vt pſentaret xp̄m filiũ dei deo patri in tem
plo. Circa quod tria ſunt cõſiderãda. Pri
mo a quo pſentat᷑. Secũdo vbi. Tertio a
quibꝫ pſentatus ſuſcipit᷑. De primo patet.
quia a parentibꝫ ſcꝫ a maria matre eius ve
ra. ꝛ Joſeph patre putatiuo. Locus autẽ
pſentationis erat templũ in hieruſalẽ. in
quo ſuſceptꝰ eſt a Symeone ꝛ Anna pphe/
tiſſa. ¶ Moraliter. Maria pſentãs xp̄m
ſignificat ſtatũ omniũ vere penitentiũ. qꝛ
Maria interp̄tatur amara. Et ptinet ad
penitentes q̃ dicũt de ſe. Ecce in pace ama
ritudo mea amariſſima. Iſaie. xxxviij. Ipſi
enim faciũt luctum vnigeniti planctũ ama
rum Hieremie. vi. Tales ergo ſic peniten
tes digni ſunt pſentare xp̄m per gratiã ab
eis ſuſceptũ. Secundo Joſeph ſignificat
bona opera facientes ꝛ cõtinuãtes. Inter/
pretat᷑ enim creſcens. Unde de iuſtis dici
tur Prouerb. iiij. Juſtorũ ſemita quaſi lux
ſplendens pcedit. ꝛ creſcit vſqꝫ ad pfectum
diem. Suſcipit᷑ etiam chriſtꝰ a duabus p/
ſonis. Sicut a duabꝫ pſentatur. ſcꝫ a Sy
meone ꝛ Anna. Symeon fuit grandeuus
ꝛ ſenex. De quo dicit Ambroſius. ꝙ opta/
bat ardentiſſimo deſiderio videre xp̄m p/
miſſuꝫ diutius a deo p prophetas. Unde
in orationibꝫ ſuis dicebat quotidie. O qñ
veniet. quãdo naſcetur. quãdo videbo ipm
putas durabo tanto tempore. putas oculi
iſti videbunt per quẽ oculi cordis reuela/
buntur. Et accepit reſponſuꝫ ꝙ non guſta
ret mortem donec videret chriſtũ domini.
Quẽ cum virgo pſentaſſet q̃dragesimo die
a natiuitate ſua. ipſe accepit eum in vlnas
ſuas benedicens deũ, atqꝫ dicẽs. Nunc di
mittis ſeruum tuũ domĩe in pace. Iſte ſy/
meon ſignificat iuſtos. timoratos ꝛ pſeue/
rantes. Dicit᷑ enim de ipo ꝙ erat iuſtus et
timoratus expectãs conſolationeꝫ iſrael.
Juſticia enim attendit᷑ in homĩe quolibet
in hoc ꝙ reddatur vnicuiqꝫ quod ſuuꝫ eſt.
ſm̃ Macrobiũ. Qua habita habent᷑ om/
nes virtutes. eo ꝙ iuſticia eſt virtus gene/
ralis vt ſic conſiderata. Quiſqꝫ ergo gra/
tiã ſuſcipere cupit a deo reddat ꝛ timoreꝫ.
Hec eſt enim p̄ma pars iuſticie. qua homo
habet bene ſe ad deũ vt eum timeat. Unð
de Symeone dicit᷑ ꝙ erat timoratꝰ. Quã/
tum autẽ timor iſte apud deũ valeat. dicit᷑
in Pſalmo. Beneplacitũ eſt domĩo ſuper
timentes eum. ¶ Sed diceres. quomõ be
neplacitũ eſt domino ſup timentes euꝫ. cũ
timor non ſit virtus ſed paſſio, pter quam
nec laudamur nec vituparmur. ſcd̃o de ani/
ma. ꝛ iij. Ethicor. vbi dicit᷑ ꝙ timor eſt paſ
ſio naturalis. Nam inueniunt᷑ qui nihil ti
ment neqꝫ terremotũ neqꝫ inundationes.
ꝛ p conſequẽs nec deum. Et tamẽ non lau
dantur. Sic ecõuerſo. qui quelibꝫ timẽt.
ergo ꝛ deum. Rñdeo qð hic loquit᷑ nõ loq̃/
tur de timore naturalis paſſionis ſed affe
ctuoſe pietatis. ꝛ talis eſt ſemper cũ amo/
re dei. Unde omĩs timor ex amore proce/
dit. eo ꝙ nullus timet niſi contrariuꝫ eius
quod amat. vt dicit Thomas ſcd̃a ſcd̃e. q.
xxv. articu. ij. Multo magis ergo q̃ amat ꝛ
timet deum nil negligit. Et iſte vocatur ti
mor ordinatꝰ. De quo dicit᷑. Beati omnes
q̃ timent dominũ. Iſto timore timuit Sy
meon. in quo vt dicit᷑ ſpiritusſanctus erat.
qui eſt amor. Unde Symeon timebat de
um vt patreꝫ ne offenderet anteqꝫ videret
chriſtũ domini. ꝛ amabat timendo. vt viſũ
chriſtum ſemp amare poſſet. O ſi Syme/
on iuſtus in quo ſpũſſanctꝰ erat ſic fuit ti/
moratus q̃ ꝛ reſponſum acceperat a deo.
vbi erit peccator. vnde illi ſecuritas. Si ei
iuſtus vix ſaluabitur. vbi peccator erit. Ju
ſtus etiã erat Symeon erga deum. qꝛ gra
tiarũ actiones reddebat deo pro omnibꝫ.
Unde de eo legit᷑ ꝙ gratias agebat bene/
dicens deum. Secundo iuſtus erat Sy/
meon iſte erga proximuꝫ. vnde de eo dicit᷑
ꝙ expectabat conſolationẽ iſrael. Jdeo di
cit Ambroſius in ſmone hodierno. Bene
dicit᷑ Symeon iuſtus. quia non ſuam ſed
populi totius conſolationẽ per aduentuꝫ

chriſti expectabat ⁊ requirebat. Tertio iu/
ſtus erat Symeon erga ſeipm̄. quia pacē
⁊ requiē ſibi poſtulabat. dicens. Nunc di/
mittis ſeruum tuū domine. Pulchra ora/
tio in qua petit dimitti a ſeruitute in liber
tatem. Sic optabat Apoſtolꝰ dicens. In
felix ego homo. ꝗs me liberabit de corpe
mortꝭ huiꝰ. O ſi ſymeon optabat dimitti
de hac vita. qui tamē conſolationē expecta
tam obtinuit. quid nos faciemꝰ quos hic
miſerie premunt. nec tamen ad deū ire aut
clamare vt de his liberemur cōpellunt. O
ſi Apoſtolꝰ in quo gratia dei nunꝙ̄ vacua
fuit petebat diſſolui ⁊ dimitti de carcere vi
te huiꝰ vt eſſet cum chriſto. quāta eſt noſtra
malicia qui pleni peccatis ⁊ vinculis huiꝰ
mundi irretiti non clamamꝰ dimitti. De/
teriores certe ſumus ſcrophis aut lupis.
que depꝛ̄henſa clamant in laqueo. Nos au
tem ſumus quotidie in laqueo. iuxta illud
Laqueū parauerunt pedibꝫ meis. Et ite/
rum. Funes peccatorū cōplexi ſunt me. et
tamē non clamamus ad deū pro liberatio
ne. In eo autē ꝙ iſte Symeon erat expe/
ctans nec deficiens ſed pſeuerans. notat
conſtantes ⁊ pſeuerantes vſq̄ ad mortem.
Iuxta illud Apoca. ij. Eſto fidelis vſq̄ ad
mortē. Sed queritꝛ vtrū in omi ꝟtute ne/
ceſſaria ſit pſeuerantia. ita ꝙ ſine ea nulla
ſit virtus. Reſpōdeo ſcḋm ſctm̄ Thomā. ij.
ij. q. cxxxvij. articu. j. Q quedā ſunt virtu/
tes que habent finē ſuum determinatum.
qui eſt terminꝰ virtuoſi operis. ſicut ꝙ mi/
les pſeuerat vſq̄ ad finē certaminis. Alie
ſunt virtutes quarū actus nō habent finē
determinatū ſed per totū tempus vite du/
rare debent. ſicut fidei ſpei ⁊ caritatis. que
reſpiciunt vltimū finem totiꝰ vite humane
Dicendū eſt ergo ꝙ reſpectu harū virtutū
vltimarū neceſſaria eſt pſeuerantia. q2 actꝰ
earū vt virtuoſi ſint requirunt actū perſe/
uerantie vſq̄ ad finem vite. Et ſic reſpon/
det Auguſtinꝰ vbi ſupra. In illis autē vir/
tutibꝫ quarū actus durant vſq̄ ad finē de/
terminatū virtuoſi operis. non requiritꝛ ꝙ
perſeuerantia ſit vſq̄ ad mortem. Et ideo
ſaluator dixit Math. xxiiij. Qui autē per/
ſeuerauerit vſq̄ in finē hic ſaluus erit. nō
dicit vſq̄ ad mortem. ¶ E ¶ Secunda
pſona chriſtū ſuſcipiens fuit Anna ꝓphe/
tiſſa. que cōmendatꝛ a ſex virtutibꝫ cōueni/
entibus omnibꝫ viduis ⁊ virginibꝫ. ¶ Pri

mo ergo cōmendatur a caſtitate. quia poſt
mortē viri vixit in caſtitate ſeptuaginta an
nis. Talis fuit Iudith. de qua dicitur Iu
dith. xv. caplo. Confortatū eſt cor tuū. eo
ꝙ caſtitatem amaueris. ⁊ poſt virū tuū ali/
um neſcieris. Secūdo cōmendatur a ſan
cti loci frequentatione. quia dicitꝛ ꝙ nō di/
ſcedebat de templo. id eſt. ſtatutis horis
viſitabat templū. j. Regū. i. Aſcendebat vir
ille ſtatutis diebus vt adoraret ⁊ ſacrifica
ret deo. Tertio cōmendatur de oris mun
dicia. Quia ſicut dicitꝛ Luce. ij. Loquebatꝛ
de illo ſcꝫ chriſto. Quarto cōmendatur de
parcitate cibi. quia erat inſiſtens ieiunijs.
ſicut ⁊ Iudith. Iudith. viij. omnibꝫ diebꝰ
vite preter ſabbatū. Quinto cōmendatur
de orationū inſtantia. Sicut dicitꝛ Luc. ij.
Q inſiſtebat Anna orationibꝫ ⁊ obſecrati/
onibꝫ. Sexto cōmendatur de finali perſe
uerantia. Quia dicitꝛ Luce. ij. Q erat ſer/
uiens die ac nocte. Talis ergo debet eſſe
qui vult hodie chriſto obuiare ⁊ eum deuo
te ſuſcipere. Per primū arguuntur laſciue
puelle ⁊ vidue. que ſtatim poſt mortē viro/
rum nubunt. quod vtiq̄ eſt ſignū inconti/
nentie. ſcḋm Hieronymū i Apologetico ſuo
licet in ſe non ſit peccatū. vt de ſecūdis nu/
ptijs. Super illa. et ca. Cum ſcōm. Quia
mulier mortuo viro ſoluta ē a lege viri ſui.
Per ſecundū arguuntur deſides raro tem
plum viſitantes. De quibꝫ dicitur Aggei. i.
Nunquid tempus vobis eſt vt habitetis
in domibꝫ laqueatis. ⁊ domus iſta deſerta.
Per tertiū arguuntur turpia loquētes in
eccleſia. que tamē eſt domꝰ orationis Lu/
ce. xix. Per quartū arguuntur delicati ⁊ vo
luptuoſi. De quibus dicitꝛ. Vidua in deli/
cijs viuens mortua eſt. Per quintū argu/
untur indeuoti raro orātes. Cum dicitur.
Oportet ſemper orare. Luce. xviij. Per ſex
tum arguuntur deficientes ⁊ puſillanimes
qui anteq̄ ad metā proueniunt deficiunt.
vt dicit Gregoriꝰ pmo libro moraliū. Cū
tamen dicat apoſtolꝰ. Non coronabitꝛ niſi
qui legitime certauerit. Et iterū. Sic in/
quit currite vt comprehendatis.

¶ F ¶

Dixi tertio ꝙ in verbis pmiſ/
ſis conſiderandū
eſt de munerū pro chriſto oblatione. quibꝫ
virgo glorioſa voluit redimere dilectiſſi/
mū filium dominū noſtrū Ieſum chriſtū.

Eſt autē ſciendum ꝙ lex purificationis re
quirebat vt quelibet mulier ex viro conci/
piens. quadrageſimo die a partu in tem/
plū cum puero ſuo veniret. Et ſi quidē di/
ues foret. agnuꝫ anniculum offerret. ⁊ co/
lumbam aut turturem ꝓ peccato. Si au/
tem pauper. extunc duos turtures et du/
os pullos columbarū. Leuitici. xij. caplo.
Quis autē virgo ad huiuſmodi oblatio/
nem non teneretur. ſicut nec ad purificati/
onem. tamē voluit hanc oblationem face/
re. Non autē elegit oblationem diuitū ſed
pauperuꝫ. Primo propter paupertatem.
Secūdo propter hoc. quia verum agnuꝫ
offerebat deo patri. Tertio propter miſti/
cam ſignificationē. Per hoc enim ſignifica
batur ꝙ qui non poteſt offerre agnū inno/
centie. currat ad lachrymas ⁊ gemitus pe/
nitentie. Per iſta tria ſignificatꝛ triplex
oblatio miſtica. quā debent habere fideles
⁊ offerre. Agnus ſignificat tria. Primo pu
ritatem incorruptionis. Unde Exodi. xij
dicitꝛ. Erit agnus ſine macula. Et Leui
tici p̄mo dicitꝛ. Debuit eſſe agnus maſcu
lus ſine macula. Sic homo fidelis debet
eſſe ſine macula que maculet corpus vl̓ ani
mā. De quo dicitꝛ Salomoni. Dediſti ma
culam in gloria tua. Nec dubiū quin loqui
tur de macula luxurie. per quā fuit ipſe re/
ſolutus. Secūdo agnus iſte ſignificat hu
militatē conuerſationis. Unde dicitꝛ ibidē
⁊ anniculus. id eſt. paruus ⁊ humilis. non
magnus agnꝰ. Tales enim acceptat domi
nus qui paruuli ſunt reputatione ſua. pri/
mi Regū. xv. Nōne cum paruulus eſſes in
oculis tuis. caput in tribubꝫ factꝰ es Mat
thei. xi. Reuelaſti ea paruul̓. Tertio agnuſ
iſte deſignat māſuetudinē. Iſaie. liij. Qua
ſi agnus manſuetus corā tondente ſe. De/
bet ergo quilibꝫ fidelis eſſe humilis ad de
um. manſuetus ad proximuꝫ. immaculatꝰ
ad corpus ꝓprium. Certe diues eſt in chri/
ſto qui talem ſe offert. Secunda oblatio q̄
fuit pauperū ſunt duo pulli columbaruꝫ.
Et deſignant geminā caſtitatem corporis
⁊ anime. Similiter duplicē ſimplicitatem.
ſcꝫ intentionis et operis. Unde ſaluator.
Eſtote prudentes ſicut ſerpentes. ⁊ ſimpli
ces ſicut columbe Math. x. Dicunt natu/
rales ꝙ in columba duo ſunt. ſcꝫ ſimplici/
tas. ⁊ cū hoc cautela. Sic in quolibet fide/
li debet eſſe primo ſimplicitas, que eſt du/
plex. ſcꝫ intentionis ⁊ conuerſationis. In
tentio noſtra nō debet eſſe duplex ſed ſim/
plex. Sapie. i. In ſimplicitate cordis que
rite illū. Ue em̄ duplici corde Ecci. ij. Un/
de Ambroſiꝰ dicit. Intentio tua opi tuo
nomen imponit. Math. vi. Si oculus tu
us. i. intentio fuerit ſimplex. totū corpꝰ. ſci/
licet operis. erit lucidū totum. i. meritoriū.
Item operatio noſtra debet eſſe ſimplex.
Prouerbioꝝ. xi. Uoluntas eiꝰ in his qui
ſimpliciter ambulant. id eſt. operantꝛ. Pro
uerbioꝝ. x. Qui ambulat ſimpliciter ambu
lat confidenter. Secundo in columba eſt
cautela. Quarū vna vocatur prenoſcens.
Altera p̄cauens. Iſti ſunt duo oculi ſpon/
ſe comparati oculis columbarū Cantico/
rū. iiij. Prima oculus ſiniſter. Secūda o/
culus dexter. De his oculis dicitꝛ Prouer
bioꝝ. i. Fruſtra iacitur rhete ante oculos
pennatoꝝ. id eſt virtuoſoruꝫ. qui ſunt pen/
nati. qui ⁊ mala p̄cognoſcunt. ⁊ precognita
cauent ⁊ vitant. De his oculis Apocal. iiij.
Quattuor animalia plena oculis ante ⁊ re
tro. Ante pro prouiſione premij. ⁊ retro ad
cautelā ex timore ſupplicij. Cautela preno/
ſcens in columba eſt. quia p̄uidet vmbraꝫ
accipitris in aqua. Et ideo reſidet iuxta a/
quas. Cautela fugiens eſt. quia fugit ad fe
neſtram ſuā vt euadat accipitres. Sꝫ rex
Naas non deſiderabat a filijs iſrl̓ niſi ocu
los eorū dextros. quia diabolus nō mul/
tum curat cauſam prenoſcentē cautelam.
ſed plurimū odit ⁊ pſequitꝛ cautelam preca
uentem. vt dicit Thomas ſuper illud. O/
culi tui columbarū. Tertia oblatio que fu
it pauperū eſt par turturū. In turture ſūt
tria que debent eſſe in qualibet fideli ani/
ma. Primo verecundia. Unde dicitꝛ Can/
ticorū p̄mo. Pulchre ſunt gene tue ſicꝰ tur/
turis. Dicit gloſa interlinearis. In genis
notatur pudoris ſignū. Iſta verecūdia in
hoc attenditꝛ in anima. vt caſtitatem ꝓmiſ/
ſe fidei nulla hereticorū doctrina corrum/
pat. vt dicit gloſa ordinaria. Secundo in
turture notatꝛ inflexibilis conſtantia. que
tanta proris mariti memoria tenetꝛ vt nul
latenus poſterioris poſſit recipere conſor
tium. Iſta conſtantia attenditꝛ in anima in
hoc. vt nullum preter chriſtū amatorē ad/
mittat. Tertio in turture notatꝛ miſericor
dia ordīata. quia ſicut turtur gemit ꝓ mor/
te comparis ſui. ſic iuſtus gemit ꝓ ſuis et-

alioꝝ peccatis. vt dicit gloſa ſuper iſta ver
ba. ſicut turturis. Quem gemitū pro inco
latu ꝑſentꝭ vite. pro malis pene ⁊ culpe. no
bis preſtet pius dominꝰ noſter ieſus chri
ſtus. vt ipo ꝑſtante. gemitus noſter ⁊ triſti
cia noſtra vertatur in gaudiū. Tunc cõple
bitur in nobis vaticiniū Iſaie. xxi. dicen
tis. Omnē gemitū eiꝰ ceſſare feci. Et eiuſ
dem. xxxv. Et ambulabūt qui liberati fue
rint ⁊ redempti a domino. conuertent̄ ⁊ ve
nient in ſyon cū laude. ⁊ leticia ſempiterna
ſup capita eorum. Gaudiū ⁊ leticiam obti
nebunt. ⁊ fugiet dolor ⁊ gemitus. Amen.

¶ De ſancta Agatha ⁊ Dorothea.
Sermo XV.

Sponſus venit

⁊ q̄ parate erant intrauerunt
cum eo ad nuptias Matth.
xxv. Quia iuxta ſanctū Gregoriū in qua
dam Omelia. licet quilibet homo cū illis
habiturus ſit mercedē in choris angeloꝝ
in futura gloria quoꝝ officium viriliter ꝑ
geſſit in via. Tamen virgines non ſolum
habiture ſunt in electis dei ⁊ angelis glo
riam cõmunē. ſed etiam ſupra anglos erūt
ſpecialiter quodãmodo remunerate. Sic
dicens. Supergreditur inquit virginitas
conditionem humane nature. per quã ho
mines angelis dei ſimilant̄. Ecce premiū
Et ſequitur. Maior tamen eſt victoria vir
ginum ꝙ̄ angeloꝝ. Angeli enim ſine car
ne viuunt. virgines in carne triumphant.
Hec ille. Cū ergo virgines nõ ſolū equan
tur angelis. ſed etiã in aliquo excedunt an
gelos. Quid mirū ſi digne a chriſto repu
tantur intromitti ad nuptias. De quibꝫ di
citur in verbis thematis. quia ſponſus ve
nit. ⁊ que parate erant intrauerunt cum eo
ad nuptias. In verbis premiſſis themat̄
tanguntur tria. que ſacratū virginum ſta
tum ſpecialiter cõmendant. Primo enī de
ſcribitur earum dignitas ex parte chriſti
eas adamãtis ſpecialiter Cum dicit̄. Ve
nit ſponſus. Secūdo deſcribitur ex parte
ipaꝝ ornatus ſpecioſitas quantū ad me
ritum. quod eſt glorioſum Cū dicitur. que
parate erant. Tertio deſcribit̄ premij ipa
rum iocunditas Cum dicit̄. intrauerūt cū
eo ad nuptias.

¶ A

¶ Dixi primo ꝙ in verbis pre
miſſis deſcribit̄
primo ſanctarū virginum dignitas ex par
te chriſti ſpecialiter eas adamantis Cum
dicitur. Venit ſponſus. Certe magna di
gnitas habere talem ſponſum chriſtū. De
quo dicitur. Ipe tanꝙ̄ ſponſus procedēs
de thalamo ſuo. Quante autē pulchritudi
nis in ſpecioſitate. in diuitijs. ⁊ in omni co
pia dulcedinis eterne ſponſus iſte ſit dicit̄
in Pſalmo. Specioſus forma ꝑ filijs ho
minū. Ecce pulchritudo. De diuitijs eiꝰ di
citur. Gloria ⁊ diuitie in domo eius. Et ite
rū. Longitudo dierū in dextra eius. ⁊ in ſi
niſtra eius diuitie ⁊ gloria. E conuerſo etiã
talis debet eſſe virgo que cupit eſſe ſponſa
chriſti. vt primo ſit pulchra. De cꝰ pulchri
tudine loquitur Canticoꝝ. ij. Salomon.
Pulchre ſunt inquit gene tue ſicut turtu
ris. In genis notatur verecundia. In tur
ture ſolitudo. Que duo in virgine requi
runtur. vt ſcilicet ſit verecunda ⁊ ſolitaria.
Et de verecunda dicit̄ Geneſis. xxiiij. de
rebecca. Ecce inquit egrediebatur habēs
ydriā in ſcapula ſua. puella decora nimis
virgoq̄ʒ pulcherrima ⁊ icognita viro. Que
poſtea cum iret ad virum ſuum Iſaac co
operuit caput ſuum pallio. Iſta verecun
dia debet apparere in virginibꝫ. in velatio
ne humili. in habitu decenti. in inceſſu ⁊ in
omni geſtu in quibꝫ ſe debēt habere deuo
te ⁊ regulariter. Unde dicit Auguſti. in li
bro ad ſacras virgines. Dominica virgo
ſine ornatu capitis ſui in habitu communi
nec oculis elatis aut letis ſed crinibus ad
terram cū vultu depoſito procedat. Et cau
ſam huius ſubdit. Ideo videlicet ne viles
ex ſe inducat mores. que ⁊ ſi nõ pereat. cau
ſa tamen alijs perditionis exiſtat. Hec ille
¶ De ſecūdo ſcilicet ſolitudine dicit idem
Auguſtinꝰ vbi ſupra. Dominica virgo in
quit publicos debet vitare conſpectus. et
platearū frequentiam deuitare. atq̄ʒ in do
mo poſita operi lanifico inſiſtere vel lectio
ni diuine. Hec ille. Ecce dicit ſolitudinem
virgini neceſſariā. non tamen ocioſā ſed
laborioſam. quia cū opere lanifico. Et hoc
eſt ꝙ rebecca portabat ydriam in ſcapula
ſua. que ſignificat laborē. ¶ Secūdo ad
hanc ſponſam requirit̄ vt ſit diues et glo
rioſa in diuitijs. Unde de ea dicitur Pro

uerbioꝝ vltimo. Multe filie regū congre/
gauerunt diuitias. tu ſola ſupgreſſa es vni
uerſas. Quia licet ſtatus coniugalis ⁊ vi/
dualis. virtutes congregant quantuʒ ad
premiū eſſentiale. tamen virginitas ſuper/
greditur omēs quo ad premiū accidenta/
le. ſcʒ aureole. Unde dicit Thomas. Q li
cet Abraam ſuo tempe equatur Johanni
in caſtitate. hoc ſolū eſt quo ad premiuʒ eſ/
ſentiale. non autē accidentale. quod eſt au/
reola. Et ſic intelligit Auguſtinus in libro
de bono coniugali. ꝙ caſtitas Johannis
non prefertur cōiugio Abrae. vt dicit Tho
mas. ſcda ſcde. q. clij. ar. iiij. ¶ B ¶ Ex his
reſpondeo ad queſtionē qua querit. vtruʒ
continentia cōiugalis poſſit eſſe par caſti/
tati virginali. Et breuiter reſpondeo loquē
do de premio eſſentiali ꝙ ſic. Immo dico
cū beato Thoma. Q licet virginitas meli
or ſit ꝗ̄ continentia coniugalis. Poteſt ta/
men cōiugatus melior eſſe ꝗ̄ virgo dupli/
ci ratione. Primo quidē ex parte ipſius ca/
ſtitatis. ſi ſcʒ ille qui eſt ꝯiugatus hēat ani/
mum magis paratū ad virginitatem ſer/
uandaʒ ſi oportet ꝗ̄ ille qui i actu eſt virgo
Unde Auguſtinꝰ inſtruit virginē in libro
de bono coniugali. vt dicat. Ego non ſum
melior ꝗ̄ Abraam. ſʒ melior eſt caſtitas vir
ginalis ꝗ̄ caſtitas nuptiarū. Et rationem
poſt ſubdit. Qd enim nunc ago melius illi
egiſſent ſi tunc agenduʒ eſſet. Secūdo qa
forte ille qui non eſt virgo habet aliquā ex
cellentiorem virtutē. Unde Auguſtinꝰ di/
cit in libro de virginitate. Unde ſcit virgo
ſe preclarā cōiugate. Certe nō ſcit. quia vir/
go ꝗ̄uis ſollicita ſit que ſūt domini. tamē
neceſſe eſt vt timeat ne forte ꝓpter aliquam
ſibi incognitā infirmitatē non ſit matura
martyrio. illa vero mulier cui ſe preſcribit.
iam poſſet bibere calicem dominice paſſio
nis. ¶ In quo autē precellit virginitas cō
iugium. Dicendū eſt. ꝙ in tribus ſm Tho
mam. Primo quia eſt bonuʒ diuinū. qd eſt
potius bono humano. In ſignū huiꝰ chri
ſtus elegit matrē virginem. vt dicit Hiero
nymus. Et Apoſtolꝰ conſulit virginitateʒ
i. Corinth. vij. Secūdo quia bonū eſt ani
me. quod prefertur bono corporiſ. Tertio
quia eſt bonum vite contemplatiue. q̄ pre/
fertur vite actiue. Ex quo infert Thomas
Q indubitanter virginitas ꝓferenda eſt
continentie coniugali. ¶ Sed hic eſt du/
bium an quelibet virgo habeat iſtaʒ excel
lentiam. ſcʒ premium aureole. Ad quod re
ſpondeo ꝙ non. Sed ſolum virgo deo de
dicata. vt dicit Auguſtinꝰ in libro de virgi
nitate. Nec nos inquit de virginibus pre/
dicamus ꝙ virgines ſunt. ſed ꝙ deo dedi/
cate pia continentia virgines ſunt. Ex quo
infert Thomas ſcda ſcde. q. clij. Q propo
ſitum ſeruandi integritatē illud facit vir/
ginem formaliter. cū ſit eius formale. In/
tegritas autē corporis eſt materiale. quaʒ
nos habemus a natura. Ex quo ſequitur
ꝙ ſolū ille virgines habebunt aureolā vir
ginum que propoſitū habuerunt virgini/
tatem perpetue ſeruandi. Quis hoc pro/
poſitū interruptū fuerit. integritate tamē
carnis manente. Dūmodo in fine ſue vite
inueniatur ad premiū propoſitum rediſſe.
quia virginitas mentis quantū ſcilicet ad
ſolum propoſitū violatum reparari poteſt.
Non autē virginitas carnis ſm Thomaʒ
in cōpendio libro. vij. ca. penult. ¶ Sed di
ceres quid de illis que deceſſerunt ſic. cuʒ
propoſito nubendi. Reſpondeo ſm Tho/
mam. vbi ſupra. in cōpendio. Q nō eſt du/
bium quin habiture ſunt ſpeciale gaudiuʒ
de corporis incorruptione ſed non eſſenti
ale gaudium. Sicut etiā innocentes de co
gaudent ꝙ innocentes a peccato fuerunt.
ꝗ̄uis oportunitateʒ peccandi non habue/
runt. Ex his patet ꝙ multuʒ valet votū in
genere caſtitatis. Nā vt hic videmus vir/
gines non habent nec habebunt aureolaʒ
niſi ex firmo ꝓpoſito ſeruandi caſtitatē per/
petuam. quod eſt formale eiꝰ. Unde poteſt
reſponderi ad queſtioneʒ. an melius ſit ex
voto vel voluntate ſeruare caſtitateʒ. Re/
ſpondeo ꝙ meliꝰ eſt ex voto triplici de cau
ſa. ſm Thomā ſcda ſcde. q. viij. ar. vij. Pri/
mo qꝛ eſt actus latrie. quia eſt quedā ꝓmiſ
ſio deo facta in obſequiū ⁊ in cultuʒ ſuum.
Secūdo qꝛ qui vouet magiſ ſe deo ſubijcit.
non ſolū quantū ad actū ſed etiā quantuʒ
ad poteſtatē vt non poſſet de cetero aliud
facere. Sicut dans arborem cum pomis
plus faceret ꝗ̄ dando pomuʒ ſine arbore.
vt dicit Anſelmꝰ de ſimilitudinib᷒. Tertio
quia ꝑ votū firmatur in bonū. Facere aūt
aliquid ex deuotione firmata in bonū ꝑti/
net ad ꝑfectionē virtutis. ij. Ethicoꝝ. ſicut
etiā peccare mēte obſtinata aggrauat pec/
catum.

¶ L ¶

¶ De ſancta Agatha uel dorothea

¶ Dixi ſecūdo ꝙ deſcribit̃ ſan-
ctarū v̾ginū me-
ritum. qđ eſt ex parte ipaꝝ ornatꝰ ſpecioſi-
tas. cū dicit̃. Que parate erāt. Circa qđ re-
ſtant duo videnda. Primo de ornatu v̾gi-
num. Scđo de ornatu generalit̃ omniū fi-
delium animaꝝ. qualiter ſe ꝑparare debēt
erga iſtum ſponſum. Quantū autē ad pri-
mum dicendū eſt. ꝙ ornatꝰ iſte quo meren-
tur virgines ſancte in p̄ſenti conſiſtit in tri-
plici virtute. Primo ſcꝫ in mūdicia caſtita-
tis. Scđo in pulchritudine humilitatis.
Tertio in profeſſione paupertatis. De mun-
dicia caſtitatꝭ dicit̃ Ecci. ij. Qui timent do-
minū ꝑparabunt corda ſua. ⁊ in conſpectu
eius ſuſcitabunt aīas ſuas. Ecce quō ca-
ſtitas includit in ſe timorē. qui ꝑparat cor-
da virginū ꝓ cuſtodia caſtitatis. que debet
eſſe in corde. Duo ergo hic dicit de v̾gini-
bus. Primo ꝙ debent eſſe timorate. Se-
cundo qꝛ debent ꝑparare corda ⁊ aīas ſu-
ſcitare. ad ſignificandū ꝙ timendū eſt vir-
ginibꝰ ne amittant virginitatē quā repara-
re non pñt. xxxij. q. v. Si paulus. De hac
enim dicit̃ ꝙ virgo cecidit nō adijciet vt re-
ſurgat. Unde dicit Hieronymꝰ in ep̄la ad
Euſtochiū. Et cum deus omīa poſſit. non
poteſt virginem ſuſcitare poſt ruinā. Ua-
let quidē liberare de pena. ſed non valet co-
ronare corruptam. ſcꝫ vt virginē. ¶ Sed
diceres. tamē deus excoculato poteſt viſuꝫ
reddere. ergo virgini virginitatē reſtitue-
re. Quidā dicunt ꝙ hoc intelligit̃ ſic. ꝙ de-
us non poteſt facere quin factū ſit factum.
ſed omne deꝑditum poteſt reſtituere. Sꝫ
tunc idem eſſꝫ de excoculato. Et ideo dicē-
dum eſt ꝙ hoc non refertur ad carnis cor-
rupte reſtitutionē. ſed ad virginalis palme
retributionem. Et dicit gloſa. Nō poteſt.
id eſt. non ꝯgruit eius potentie vt aureola
coronet corruptas. Hoc enī eſſet ꝯtra iu-
ſticiā. Et iđ illud nō pōt eſſe. Et Tho. ij. ij.
q. clij. ar. iij. ponit exemplū pulchrū de h̄ di-
cens. Sicut illi magnifico q̇ ꝯſūpſit opes
ſuas ⁊ diuitias. ꝑ pñiam nō reſtituunt̃ di-
uitie. Similiter ille q̇ peccando virginita-
tem amiſit. ꝑ penitentiā non recuperat vir-
ginitatis ꝓpoſitum. Unde ipe dicit ꝙ licet
natura virginitatis ſcꝫ corꝑis integritas
poſſit reparari miraculoſe in virgine. Non
tamen hoc poteſt reparari ꝙ expertus vo-
luptatem veneream fuerit non expertus.

Secūdo ornatꝰ virginalis ꝯſiſtit in man-
ſuetudine humilitatis virginee. vt etiā pa-
rata ſit ad tormenta ire ꝓpter eius ſeruati-
onem. dicens illud Ps̄. Ego aūt in flagella
paratꝰ ſum. Unde dicit Auguſtinꝰ in libro
ad ſacras v̾gines. q̄ v̾go dñica in paupertate
ſpūs x̄po accepta dꝫ q̄diu vixerit ꝑmane-
re. ¶ D ¶ De ſcđo ornatu. ſ. generali oīm
x̄pifideliū aīaꝝ q̄lit̃ ſe parare debēt. eſt ſci-
endū ꝙ oēs fideles debēt ſe pare vt puelle
in ornatu vultꝰ ⁊ corꝑis. vt. ſ. faciē ⁊ corpus
decent̃ ornēt. Scđo vt familia ad cibū cor-
poralē lauās manꝰ ſuas. Tertio vt milites
ad pugnā inſtantem. De p̄mo ornatu q̇ dꝫ
eſſe ī vultu ⁊ veſtitu dr̄ in ps̄. Aſtitit regia a
dextrꝭ tuis ī veſtitu deaurato. Ueſtitꝰ de-
auratꝰ ſūt opa clariſſime caritatꝭ q̇bꝰ ornat̃
aīa q̇libꝫ in vultu. Prio vbi ē imago dei. ⁊
deinde ī ceterꝭ mēbrꝭ. q̇ ſunt mēbra. ſſ. Hāc
veſtē n̄ hn̄s hō eijciet̃ extra nuptias Mat.
xxij. De ſcđo ornatu. Familia ad cibū acce-
dēdo ſe lauat. ita aīa accedēs ad nuptias ⁊
ad refectōnē eternā lauat manꝰ. i. opa. pedeſ
id ē. affectiōes. Uñ Iſa. Lauami ⁊ mundi
eſtote. Qđ alibi expōit ꝓpha di. Laua a ma-
licia cor tuū. Uñ ps̄. xxiij. Quis aſcēdet ad
nuptias celeſtes Et rn̄det Innocēs mani-
bus. i. opibꝰ. Ecce lotio manuum Ioh. xiij
Qui lotꝰ eſt nō indiget niſi vt pedes lauet
Sꝫ proch dolor ō multꝭ dr̄ hodie. Manꝰ
vr̄e plene ſūt ſanguīe. Tertio aīe fideles
debent ſe parare vt milites ad pugnaꝫ in-
ſtantem. Tota eni vita hominis eſt vt mi-
litia ſuper terram. In qua quidem pugna
habemus multos aduerſarios et fortiſſi-
mos. Deutero. xx. Unicuiq̧ grauis aduer-
ſitas ⁊ pugna. nūc occulta. qꝛ īſidiat̃ vt leo
in ſpelunca ſua inimicus. nunc manifeſta.
quia manifeſta ſunt opera carnis que ſunt
fornicatio. immundicia. auaricia. ⁊ inſuper
quia quotidiana eſt pugna ⁊ rara victoria.
dicit Augꝰ. de ſingularitate clericorū. et in
libro de agone chriſtiano. ¶ E ¶

¶ Dixi tertio ꝙ ī verbis premiſ-
ſis deſcribitur ſan-
ctarum virginū celeſtis premij glorioſa io-
cunditas Cū dicitur. Intrauerūt cum eo
ad nuptias. Tria deſcribunt̃ quantuꝫ ad
iocunditatem iſtaruꝫ nuptiarum. Primo
quia ſponſo occurrerunt. Secundo quia
ad ſponſum ſe preparauerūt. Tertio quia
cum eo intrauerūt. Iſto modo ſpecialiter

nos debemus primo preparare ad bonuʒ opus. Et quia bona opera maxime conſiſtunt in partibus penitētie. que ſunt quinqꝫ. ſcilicet contritio. confeſſio. afflictio. oratio. ⁊ erogatio. Ideo dicit̄ de iſtis quinqꝫ virginibꝫ ꝙ habuerunt quinqꝫ lampades. in quibus habebant oleū caritatis. ſine quo nihil deo placet. vt dicit Gregoriꝰ in quadam Omelia ſuper Johannē. Secundo debemus ei obuiare per deſideriuʒ deuotionis. Dicit̄ autem Eccleſiaſtici. xv. ꝙ homines ſtulti non apprehendunt illum ſcilicet ſponſum celeſtem. ſed homines ſenſati obuiabunt illi. Quis autem ſtultior illo q̄ ſine deuotione putat peruenire ad conſpectum tanti regis. coram quo angeli contremiſcunt. Certe vt videmus ſtulti repelluntur ab aula regū. vt dicit̄ Heſter. iiij. Non decet ſacco indutum aulam intrare regis Aſueri. Tertio debemus intrare per contemplationis guſtū. hic per fidem ⁊ tandē per aptam viſionem ⁊ fruitionem dulcedinis diuie. Unde Pſalmiſta hortatur nos hic ad primū. Intrate in conſpectu eius in exultatione. Nuptie autem iſte eternales ſignificate ſunt per nuptias agni Apocal. xix. Beati inquit qui ad cenam nuptiaruʒ agni vocati ſunt. Et bene iocunditas nuptiis celeſtibꝫ comparat̄. Sicut em̄ in nuptiis fit ornatus veſtiū ſolenniū. Sic i gloria patrie celeſtꝫ erit claritudo noſtroꝝ corporuʒ. Ad Philip. iij. Reformabit corpus humilitatis noſtre configuratū corpi claritatis ſue. Ideo dicit chriſtus ad animaʒ. Ueſtiui te diſcoloribꝫ. ⁊ calciaui te iacincto ⁊ cinxi te biſſo. ⁊ indui te ſubtilibꝫ. ⁊ ornaui te ornamento Ezechiel. xvi. Secūdo quia ibi erunt delicatiſſima fercula. Eccī. xxiiij. Spiritꝰ meus ſuper mel dulcis. ⁊ hereditas mea ſuper mel ⁊ fauum. Tūc enim dicet chriſtus ſuis Canticoruʒ. v. Comedite amici. et bibite. et inebriamini chariſſimi. Sʒ de quo tunc inebriabimur. Certe ab vbertate domus eius ⁊ torrente voluptatis eius. vt ſm̄ multitudinem dolorum in corde electoꝝ conſolatōnes dei letificēt animas eoꝝ. Hoc eſt quod ait ſaluator de ſe. ꝙ p̄cinget ſe ⁊ tranſiens miniſtrabit illis Luce. xij. ⁊ Luce. xxij. O q̄ꝫ beatꝰ qui manducat panem in regno dei. Luce. xiiij. Tertio quia ibi erit ſuauis inſtrumentoꝝ melodia Thobie. xiiij. Per vicos eius cantabitur alleluia. id eſt. laudabit̄ deus in ſanctis ſuis ineffabiliter. Hoc admirās Ber. dicit. Unde tibi o aīa mea. vnde tibi tam ineffabilis gloria. vt eius ſponſa mereraris eſſe in quē angeli deſiderāt pſpicere. Quid retribues domino ꝓ omnibꝫ que retribuit tibi. vt ſis ſacre menſe regis conuiua. ſocia deniqꝫ thalami. vt introducat te rex in cubiculū ſuū. Ad quod nos pducere dignetur pater ⁊ filius ⁊ ſpūſſanctus. Amen.

Hi ſequentes ſermones vſqꝫ ad ſermonem de corpe xp̄i excluſiue ſunt ex Socco

De ſancta Dorothea.
Sermo XVI.

Virgo cogitat que domini ſunt ⁊ quō placeat deo vt ſit ſancta corpore ⁊ ſpiritu. j. Corinth. vij. In verbis ꝓpoſitis tria tangit apoſtolꝰ. ſcʒ ſtatū excellentē. actū competentē. ⁊ finem congruentē. Primū ibi. Uirgo. Uirginitas enim omni ſtatui excellentior eſt. Scđm ibi. cogitat. In quo tangit actū tali ſtatui competētē. Uirgines em̄ que a maritali debito ⁊ a curꝭ ſeculi ſunt per omīa ſolute debēt merito cogitare que dei ſunt. Cōiugate enim ex vinculo maritali cōpellunt̄ cogitare vt virꝭ ſuis placeant. Sic virgines deo dicate debent deo intendere ⁊ quomō placeāt ſponſo ſuo. Tertiū ibi. vt ſit ſancta corpe et ſpiritu. In hoc tangit finem congruentē. Ad hunc enim finem oēs ſacre virgines. cogitationes. locutiones ⁊ oparōes ſuas debent dirigere. vt ſint ſancte. quarū ſpōſus ſanctꝰ eſt. A quo ⁊ nullatenus in thoꝝ maritalem aſſumunt̄. niſi ⁊ ipe ſint ſancte. Ad hoc ſtuduit glorioſa virgo ⁊ martyr dorothea. ſicut probat eius vita ⁊ miraculoruʒ euidētia. que deus per eā operat̄ ⁊ ꝓpter eā exhibet. ⁊ exhibebit clarificans eā toti mūdo. vt ex hoc innoteſceret quanta deuotione ſtuduit vt corpore et ſpiritu eēt ſancta. Quam ideo deus poſuit nobis in exēpluʒ vt qui dn̄m Jeſum qui exultauit vt gigas ad currendū viaʒ imitari non poſſumus. puellā teneamꝰ ⁊ delicatā imitemur. A Quō aūt ipam in ſctītate ſua imitari de

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

¶ De ſancta dorothea

beam⁹ vt ⁊ nos ſimiliter ſim⁹ ſancti. docet
nos beatus Bernard⁹. dicens. Tria ſunt
que faciunt hominē ſanctuȝ. victus ſobri/
us. actus iuſtus. et ſenſus pius. In quib⁹
tribus plena conſiſtit perfectio. ¶ Eſt au/
tē ſm ꝙ diffiniunt doctores ſobrietas mo
deratus vſus temporaliuȝ circa ſolam ne/
ceſſitatem reſtrictus. Cuius obſeruātia li/
cet difficilis videat̄ his qui in carne ambu
lant. facilis tamē eſt illis qui ſpiritualia bo
na guſtauerunt. qui parua bona reſpectu
maiorū et meliorum pro nihilo reputant.
Quod expreſſe oſtendit Gregori⁹. dicens.
Dulce eſt eſſe in humanis rebus. ſed ei qui
adhuc nihil nouit de celeſtibus. Quia q̄n/
to minus eterna intelligit. tanto delectabi
lius in temporalibꝫ requieſcit. Sic qui iā
cordis ore guſtauit que ſit illa dulcedo ce/
leſtiuȝ bonorū. quāto illud dulce eſt quod
intus habet. tanto ei in amaritudinē verti
tur omne quod foris ſuſtinet. Et ideo faci
le eſt ei. imo delectabile vt foris propt̄ deū.
ſobriū victū hēat qui dulciter intus paſci/
tur. Ut ergo ſpiritusſancti p̄ſentia conſola
tiones conſequi valeam⁹. qui talem habet
in nos transfundere dulcedinē. neceſſe eſt
vt per ſobrium victū carnis conſolationi/
bus funditus renunciem⁹. Quia nullate/
nus iſte cum iſtis miſcent̄. De quo Bern̄.
Si animus habet vnde delectetur extrin
ſecus. ſine delicijs manet intus. vt ergo in/
teriora noſtra in deo proficiāt. omnia exte
riora de genere conſolationū temporaliuȝ
⁊ carnalium per victum ſobrium ampute/
mus. ⁊ ſola neceſſitas ab omni ſupfluitate
in omni vſu temporalium ſit reſtricta. Ex
quibus verbis colligimus. ꝙ non ſolū ſo/
brium victū vocamus moderatam cibi et
potus ſumptionē. ſed omnium rerum ad
vſum noſtrū pertinentium reſtrictionem.
In quibus omnibꝫ ſobrietatē tenemus ſi
eis moderate vtimur. Quod non ſoluȝ ex
pedit religioſis. ſed omni chriſtiano profi
cit ad ſalutem. Quia ſicut per gulaȝ primi
parentis et nos de illis paradiſi gaudijs
ſumus expulſi. Sicut ait Gregorius. Sic
per parſimoniā ⁊ ſobrietatem recte viuen/
do nos regredi oportet. vt fiat nobiſcuȝ ſi
cut de tribus mag̃ dicitur Math. ij. Per
aliam viaȝ reuerſi ſunt in regionem ſuam.
Et ideo ſicut diligimus patriā a qua ceci/
dimus per gulā in omnibꝫ vtendis victuȝ
ſobrium habeam⁹ vt ad eam reuertamur.
Omnis autē ſobrius vſus conſiſtit in tem
poraliū moderata fruitione. in exteriorum
ſenſuum diſciplinata gubernatione. in in/
teriorū motuum cauta ⁊ vigilanti cohibi/
tione. ¶ B ¶ Primo dixi. Sobrietas cir/
ca vſum temporaliū ſtat in eo ꝙ in omnibꝫ
quibꝫ vti oportet tm̄ ad vitam conſeruan/
dam vtamur. vt eſt cibus. potus. ſumptus.
veſtes ⁊ ſimilia. ⁊ omnē ſuperfluitatem ex
omnibꝫ his amputemus. Et hec ſobrietas
paupertas volūtaria vocat̄. de q̄ dicit̄ Pro/
uerbiorum. xiij. Eſt pauper cū tamen in mul
tis ſit diuitijs. De hac etiam ſobrietate di
cit Bernard⁹. Felix ſm temp⁹ viator qui
ſuorum beneficiorū curam ſine qua tran/
ſire non poſſet. in obſequiū ſuum ſcit con/
uertere ⁊ vti ad vtilitatē. ¶ Secūdo ſobri
um vſum debemus tenere in vſu ſenſibili
um ⁊ ſenſuum. vt omnes ſenſus corporis
a rebus vanis et nociuis cohibeam⁹ et ad
ſola neceſſaria ordinem⁹. Sicut fec̄ Job.
qui dicit. Pepigi fedus cū oculis meis. ne
cogitarem de virgine. vt dicit̄ Job. xxxi. c.
⁊ ſic de alijs ſenſibꝫ. Unde Bernard⁹. Ha
beat homo dei ſenſus ſuos exteriores nō
duces ſed ſeruiētes. vt dicat huic. vade. et
vadit. ⁊ alio. veni. ⁊ venit. ⁊ ſeruo ſuo. fac h̄
et facit abſq̧ contradictione. Et ſubdit. q̄
magnus eſt qui vſum ſenſuum ſuorū no/
uit expendere in ſuam ſalutem ⁊ vtilitateȝ.
⁊ omnes in obſequiū chriſti ſcit conuerte/
re ⁊ ordinare. Et talis optime ſibi creden/
dus eſt in quacūq̧ multitudine conuerſe/
tur ¶ Tertio ſobriū vſum teneam⁹ in vſu
motuum interiorū. omēs motus illicitos
in ſuis principijs cohibentes. hoc em̄ ma/
xime placet deo. Quod pulchre figuratuȝ
legimus. j. Regū. xxix. ca. Ubi dixerūt phi
liſtei ad regem ſuū. Quomō hic melius po
terit placare dominuȝ ſuum. q̄ꝫ in capitib⁹
noſtris. Sic demones ꝯſtantes intra nos
motus illicitos dicere poſſunt quomō q̄s
placare poteſt melius dominuȝ ſuum q̄ꝫ ſi
principijs taliū motuuȝ reſiſtat. Quod cū
quis facit. facilius poteſt eos euadere. Et
hoc vtiq̧ ſtat in poteſtate noſtra Gene. iiij.
Subter te erit appetitus tuus. ⁊ tu domi/
naberis illius. Quod exponēs Bernard⁹
dicit. Poteſt quidem diabolus excitare in
nob̄ temptatōis motū. ſȝ in nob̄ ē ſi volum⁹
dare ꝯſenſuȝ. Neo ei in h̄ certamie deijciet

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

inuitus. De hoc triplici vſu dic̃ poſtillatoꝛ
ſup illud Prouer. Mľr gratioſa iuẽit glãꝫ
Merito laudanda eſt mulier que res do/
meſticas ad vtilitatem. familiã ad honeſta
tem. ⁊ ſeip̃am ad moꝛũ honeſtatem bene re
git. Sic aĩa deuota eſt glorioſa viro ſuo.
id eſt. deo que p̄dicta tria ſub decenti mo/
deramine bñ regit oꝛdinat ⁊ diſponit. Nã
per hoc ꝙ dicit res domeſticas tangit re/
rum fruitioneꝫ. ꝑ hoc ꝙ addit familiã tan/
git ſenſuum gubernationem. ꝑ hoc vero ꝙ
concludit. ſeip̃am. tangit interioꝛũ motuũ
cohibitionem. ¶ C ¶ Secundũ quod
iuxta Bernardũ nos iuſtificat vel ſanctifi/
cat eſt iuſtus actus. Tunc autẽ actus no/
ſtri iuſtificant nos. cũ circa proximos no/
ſtros iuſte agamus. Vt ergo actus nr̃os
proximis exhibendos virtute iuſticie in/
foꝛmemus. inſpiciendũ eſt illud glorioſuꝫ
exemplar quod eſt deꝰ. vt ẜm foꝛmã quam
nobis ip̃e in ſeip̃o ⁊ in proximo agendo ꝑ/
poſuit. noſtros actus vt iuſti fiant oꝛdine/
mus. Dei em̃ filius in carne veniens. ſe to/
tum ⁊ omnia que habebat. hoc eſt res coꝛ/
pus ⁊ animã pro nobis poſuit. De rebꝫ di/
citur Hieremie. xij. Reliqui domũ meam.
dimiſi hereditatem meã. Et Apoſtolus. ij.
Coꝛinthioꝝ. viij. Scitis quoniã propter
vos egenus factꝰ eſt cum diues eſſet. vt eiꝰ
inopia diuites eſſetis. De coꝛp̃e dicit Iſa.
l. Coꝛpus meum dedi percutientibus ⁊c̃.
De anima iteruꝫ dicit Hieremie. xij. Dedi
dilectam animã meam in manus inimico/
rum meoꝛũ. His ergo tribus taliter vt di
ctum eſt pro nobis poſitꝫ dicit̃ Exodi. xxv.
Inſpice ⁊ fac ẜm exẽplar quod tibi in mon
te monſtratum eſt. id eſt. in chriſto. Et Io
ſue. ij. Quomõ ego feci miſericoꝛdiaꝫ vobi
ſcum. ⁊ vos faciatis. Si ergo actꝰ noſtros
iuſtificare volumus debemꝰ ⁊ nos res coꝛ
pus ⁊ animã pro fratribꝫ ponere. De rebꝰ
dicit̃. j. Iohis. iij. Qui habuerit ſubſtantiã
huius mundi. ⁊ viderit fratrẽ ſuum neceſſi
tatem patientem ⁊ clauſerit viſcera ſua ab
eo. quomõ caritas dei manet in eo. De coꝛ
poꝛe vero ponendo. habemus exemplum
in chriſto. Qui factus eſt ꝑ nobis obediẽs.
deo patri vſqꝫ ad moꝛtem. De anima dicit̃
iterum. j. Iohãnis. iij. Sicut ille animã ſu
am poſuit pro nobis. ita ⁊ nos debemꝰ ani
mas ponere ꝑ fratribꝫ noſtris. Incipien/
tes ergo ab vltimo. hoc eſt. ab anima. eo ꝙ
ab illa tanqꝫ a radice cetera oꝛtuꝫ habent.
Nemo em̃ res vel coꝛpus pro proximo po
nit. niſi per caritatem prius ponat animaꝫ
ſuam. ¶ Primo ergo ſi iuſtificari cupimꝰ.
actus noſtros ad exemplar chriſti pona/
mus ꝑ proximo animas noſtras nõ vt de/
us qui in cruce moꝛiens ꝑ nobis animam
ſuã dedit. ſed ſic ponamus vt quod ſalubꝛe
eſt anime hoc proximo exhibeamꝰ. Et hoc
fit cũ eum ex omni coꝛde veraciter diligi/
mus. vt videlicet ẜm regulas legis natura
lis ei nolimus quod nobis fieri minime
cupimus. Et quod nobis fieri velimus ei
ſimiliter faciamꝰ. Et iſte eſt facillimus mo
dus ponẽdi animã pro fratribꝫ. Ad quod
ſaluatoꝛ condeſcendẽs infirmitati noſtre
hoꝛtatur nos Iohis. xiij. dicẽs. Hoc eſt p̄
ceptum meũ vt diligatis inuicem ſicut dile
xi vos. Nam om̃ia que deus ꝑ nobis poſu
it ⁊ exhibuit. caritas eum vrgebat. quam ſi
ſolã haberemus facillime imo gaudenter
res ⁊ coꝛpus ⁊ animã pro fratribꝫ ponere/
mus. ¶ Secũdo ſi actus noſtros iuſtifi/
cari volumus ad exemplar chriſti. ponamꝰ
pro fratribꝫ noſtris coꝛpus noſtrũ. Quod
ſi ſicut chriſtꝰ in moꝛtẽ dare non poſſumꝰ.
ſaltem om̃es actus de coꝛpoꝛe poſſibiles
vt ſunt verba conſolatiõis. actionis. exhoꝛ
tationis. de malo reprehenſionis. deuote
oꝛationis. benigne conuerſationis ip̃is ex
hibeamus. ⁊ quecũqꝫ alia fideli exhibitio/
ne coꝛpoꝛis eis exhibere poſſumus facia/
mus. taliter agentes vt omniũ moꝛes be/
nigna caritate poꝛtemus. vt de quolibꝫ no
ſtro verificari poterit illud. ij. Machabeo
rũ. xv. Hic eſt fratrũ amatoꝛ ⁊ populi iſra/
el. hic eſt qui multũ oꝛat pro populo ⁊c̃.
¶ Tertio ſi iuſtificari cupimus. actus no/
ſtros ad exemplũ chriſti ponamus. res no
ſtras per opera miſericoꝛdie proximo im/
partiamur. Que ſubuentio tãto ẽ deo acce
ptioꝛ q̃nto res impartiẽde iuſtꝰ habentur
laboꝛioſius acquirunt̃. tenuius poſſident̃.
Quod in ſcriptura oſtẽdit̃ euident̃. Quia
munus Abel ex iuſta acquiſitione oblatũ.
Aqua Dauid ex laboꝛioſo itinere ⁊ pericu
loſo deo libata. Et minuta vidue ex tenui
poſſeſſiõe ſacrificata. deo fuerũt adeo gra
ta ⁊ accepta. vt in ſacra ſcriptura eternali/
ter ſint memoꝛie cõmendata. Nec reruꝫ pe
nuria quenqꝫ poterit excuſare. qꝛ ab vno/
quoqꝫ hoc requirit̃ quod habet Thob. iiij.

Si multũ tibi fuerit habũdãter tribue.
Si exiguũ hoc impartire. Et ſi nihil ali/
ud habemꝰ ſaltem potũ aque frigide exhi/
beamus. pro q̃ merces a domino eſt ꝓmiſ/
ſa. Et ſi ⁊ illud nõ fuerit. ſaltem affectũ bo/
ne volũtatꝭ exhibere nõ negligamꝰ. Quia
ſic dicit Gregoriꝰ. Cor ⁊ nõ ſubſtantiã pen
ſat deus. nec attendit quantũ ſed ex quan/
to offeratur. nec vnq̃ꝫ manus vacua erit a
munere ſi archa cordis repleta fuerit bo/
na voluntate. ¶ D ¶ Tertiũ principale
quod ſm̃ Bernardũ nos ſanctificat eſt pi
us ſenſus. Pium autẽ ſenſuꝫ dicimus in/
ternam deuotionem que deo aſpirãte tan
tum inualeſcit vt in ea dei ꝑſentia feliciter
ſentiatur. Cũ enim ſm̃ Bernardũ ſit cul/
tus dei. ⁊ maxime talis cultus qui agitur ĩ
affectu. hic vtiq̃ꝫ cultus intantũ proficit. vt
deus in eo ſua mirabilia operet̃. Iuſto er/
go nomine pius ſenſus dicit̃. pius ex pie/
tate diuina. ſenſus a ſentiendo. per hoc in/
tenditur ꝙ ille cultus in aĩa ſentiat̃. Et
hec videlicet deuotio licet in noſtra pote/
ſtate minime ſit nec iubeatur quaſi ex no/
bis ipſis per pium ſenſum ſanctificari. poſ/
ſumus tamẽ aliquid per hanc gratiaꝫ me/
reri vt ab ea tanq̃ꝫ ab infimo incipientes.
tandem aliquãdo ad hanc gratiã veniamꝰ
Sunt autẽ tres gradus per quos in hãc
gratiam aſcendimus. ſcilicꝫ per purum in/
tellectum. operis effectum. ⁊ diuinuꝫ affe/
ctum. Si hec tria in deũ ordinamus hãc
gratiã conſequemur. Primo ergo exercea/
mus nos ad deũ per intellectuꝫ. ipm̃ ꝑ iu/
gem memoriã ad deum erigentes. vt vide/
licet ſine intermiſſione deuꝫ cogitemꝰ. hoc
enim omnes poſſumus. nec eſt aliquis qui
ſe de hoc valeat excuſare. Et ideo hoc fir/
miſſime eſt mandatũ Deutero. viij. Caue
ne vnq̃ꝫ obliuiſcaris dñi dei tui. Et Tho/
bie. iiij. Omnibꝰ diebꝰ vite tue in mente ha/
beto deũ. Et Prouerbiorꝫ. iij. In omnibꝰ
vijs tuis cogita illũ. Et Pſalmiſta. Adhe
reat lingua mea faucibꝰ meis. ſi non memi
nero tui. Et ſic cogitatio ab infimis rele/
uetur. eo ꝙ terrena inhabitatio deprimit
ſenſum multa cogitanteꝫ. Iterũ releuetur
ſi iterũ defluat ad terrena. Et ſic noſtra co
gitatio debet eſſe apud deuꝫ cõtinua. Nõ
faciebat Iob. qui dicebat. Ad deum ſtillat
oculus meus. Intellectũ oculũ ſuum vo/
cans. quẽ ad deũ ſtillare dixit. eo ꝙ nõ con
tinue ſed ꝑ interciſa tempora ad deuꝫ ere/
xerit. ⁊ ſic nos debemus ſimiliter facere.
Secũdo exerceamus nos in deo per ope
ris effectum. vt operari incipiamꝰ omnia
que Ieſus chriſtꝰ in ſua cõuerſatione no/
bis ꝓpoſuit facienda. Ad hoc enĩ induit ho
minẽ vt ipm̃ pro viribꝰ imitemur ex eo pro
uocati. Ad hoc dicit Luce. xxij. Ego diſpo
no vobis ſicut diſpoſuit mihi pater meus
regnũ. q̃ſi diceret. Sicut ego deſcendẽs a
patre ⁊ veniens in mundũ non niſi ꝑ labo
res ⁊ ſudores doloreſq̃ꝫ. patreſ c diſponen
te ad eum redeo. ſic ego diſponã vobis. vt
ſi poſt me ad eũ venire cupitis. eiſdeꝫ veſti
gijs incedatis. non declinãdo ad dexteraꝫ
neq̃ꝫ ad ſiniſtrã. In q̃ ſi fideliter agimꝰ ni/
hil de contingentibꝰ omittẽtes. ⁊ in h̃ mere
bimur vt nobis cõmunicet ſuã diuinitatẽ.
Ut ſicut amara ſui homĩs imitãdo bibi/
mus. ſic etiã ſue diuinitatis dulcia degu/
ſtemus. Tertio exerceamꝰ nos in diuio af
fectu quã ex dei ꝑſentia inflati diuinitꝰ cõ/
ſequimur. Et ideo vt verius dicamꝰ. nõ ex
noſtro exercitio ſed ex dei beneficio tanq̃ꝫ
principiũ predictorũ accipiamꝰ illud do/
num. Talis diuinꝰ affectus operat̃ in no/
bis ardentẽ dilectionem. ſapiẽtie illuſtrati
onem. ſpũſſancti nobiliſſimaꝫ conſolatio/
nem. ⁊ multa ſimilia. q̃ nemo ad dignũ ve/
raciter poterit explicare niſi domio Ieſu
xp̃o operante. Hanc gratiã cõferat nobis
pater ⁊ filiꝰ ⁊ ſpũſſanctꝰ. Amen.

¶ In feſto Kathedre ſcti Petri Sermo XVII.

Exaltent eum in
eccleſia plebis ⁊ in kathedra
ſeniorũ laudent eum. Pſ. cvi.
Dicit beatꝰ Gregoriꝰ. Quãto electi ⁊ dile/
cti dei amplius diligunt̃. tanto in tritura
ꝑſecutionis durius conterent̃. Sed quia
beatꝰ petrus in celeſti patria vt catholice
⁊ religioſe credit̃ in multis eſt p̃ ceterꝭ ſub/
limatus. ideo oportuit vt in hac vita du/
ros etiam ſuſtineret cruciatus. ¶ A ¶
Propter quod ſciendũ. Antequã perue/
niret ad celeſtis patrie exaltationem. tri/
bus vicibus ⁊ modis ſuper terraꝫ legitur
exaltatus. Fuit enim exaltatus Primo ꝑ
electionem. Secundo per operationem.
Tertio per paſſionẽ. ¶ Primo dico bea/
tus petrus a fidelibus chriſti ⁊ ab eccleſia

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſancta in Antiochia ad pontificalem digni
tatem exaltatus fuit. ipm per kathedralez
honorem in ſummū pontificem ⁊ paſtorez
eligentes. ⁊ ſup vniuerſaz eccleſiā ſtatuen/
tes. Quod tñ non ſolū factum eſt a fideliū
electione. ſed dei iā dudum preordinatiōe.
Naz in eo ꝙ dixit ei. Petre amas me. paſce
oues meas Johis. xxi. in hoc ipm ſup ec/
cleſiā pontificez ordinauit. Ter dominus
hec verba repetijt. dans ei in eiſdez verbis
pontificatus dignitatē. ⁊ ligādi ⁊ ſoluendi.
aperiendi celū ⁊ claudendi auctoritatez. vt
patet Math. xvi. Etiā in hac trina replica
tione verborū. Petre amas me domin⁹ in
tendebat ꝙ Petr⁹ cū oībꝫ ſuis ſequacibꝫ
populū ſibi ſubiectum triplicit̄ deberet pa
ſcere. q̄i di. Si diligis me paſce verbo. pa/
ſce exemplo. et paſce orone. In quibꝫ verb
paſtorū conſciētia ſtrictiſſime cōuenit̄. De
quo Bernard⁹. Dignū quippe eſt vt qui la/
na ⁊ lacte paſcunt̄ ab ouibus. ipi predictis
tribꝫ ſimiliter oues paſcāt. Et qui nō fece/
rint audiāt quid cōtra eos dominus dicit
Ezechiel. xxxiiij. Ve paſtoribꝫ q̄ paſcebant
ſemetipos. Nonne oues a paſtoribꝫ paſcū/
tur. lac comedebat̄ ⁊ lanis cooperiebami/
ni ⁊c̄. Et ſubdit. Paſcebāt paſtores ſemet/
ipos. ⁊ gregem meū nō paſcebāt. Ecce ego
ipe ſuper paſtores. requirā gregem meum
de manu eorū ⁊c̄. In his verbis paſtores
ad fideliſſimam cuſtodiā paſcēdi oues ad/
monentur. Quia vt dicit̄ Sapie. vi. Du/
riſſimū iudiciū fiet his q̄ preſunt. ¶ Secū
do beat⁹ Petrus exaltat⁹ eſt p operationē
Luz eñ tam fideles q̄ꝫ infideles vidiſſent
ꝙ tātis miraculis in ſuis operatōnibꝫ cho
ruſcaret. vocabāt eum nō hominē ſed deū.
dicētes Actu. xiiij. Dij ſimiles facti homi/
nibꝫ deſcenderūt ad nos. Quoꝝ errorē in
profundū humilitatis ſe pſternens corre/
xit dicēs. Quid nos intuemini q̄ſi ꝓpria v̄/
tute aut poteſtate fecerim⁹ hunc ambula/
re. De⁹ Abraam. deus yſaac. deus Jacob
deus patrū noſtrorū glorificauit filiuz ſu/
um ieſum. Actuū. iij. q. d. non nos exaltate.
ſed dñm in his operibꝫ. q̄ ꝓpter vos mirabi
lia opat̄. Intantū ergo Petr⁹ extitit exal/
tatus ⁊ inſignit⁹ pdigijs ⁊ miris opibꝫ ma
gnificat⁹. vt in plateis ponerent infirmos
in lectulis ⁊ grabat̄. vt veniēte Petro ſal/
tem vmbra eius obumbraret quēq̄ꝫ illorū.
⁊ ſanarent̄ a languoribus ſuis. ¶ Tertio
beatus Petr⁹ exaltat⁹ eſt in paſſione. Luz
a pſecutoribus leuat⁹ a terra ſuſpendit̄ in
cruce pedibꝫ ſurſum ⁊ capite demiſſo i ter/
ram p paſſionē crucis finiens vitaz in no/
mine Jeſu chriſti. Et ideo ſciendū ꝓpter
has tres exaltationes quibꝫ ſuper terram
meruit exaltari. etiā ſponſa chriſti eccleſia
ſctā triplex de eo feſtuz inſtituit celebrare.
volens vicē reddere ſue triplici exaltatiōi.
Nā ꝓpter primā exaltationē. ſcꝫ electionis
pſens feſtū inſtituit. Propter ſecūdā exalta
tionē ſcꝫ opationis in q̄ que nō minimū fu/
it eius mirabilis ab angelo de carcere libe
ratio celebrat̄ feſtiuitas que vocat̄ Petri
ad vincula. Propter tertiā exaltationē ſcꝫ
paſſionis etiā feſtum ſpeciale ſolennit̄ cele
bratur. Has exaltatōes intuens Berñ. di
cit. Conſiderās ꝙ Petrū man⁹ oīpoten
tis regni celeſtis clauibꝫ inueſtit ſup quem
fundat̄ eccleſia. cui ptās ligādi ⁊ ſoluendi
tradit̄. qui celos claudit ⁊ aperit. quod che
rubin ⁊ ſeraphin habere nō legit̄. vehemē/
ter admiror. Et ſubiūgit. Conſummatus
honor ⁊ dignitas glorioſa hominē in terr̄
poſitū. in celis imperare. ⁊ in terra ſup an/
gelorū choros iudiciarie poteſtatis habe/
re virtutē. Aſſiſtunt angeli. pſident. imperi
um expectātes. ⁊ adminiſtrationē ſpiritus
ſibi miniſterio ſortiunt̄. ſed ligādi atq̄ꝫ ſol/
uendi nullus eorū excipit poteſtatē. Adeſt
Petrus ⁊ ad eius imperiū vniuerſitas or/
bis ſoluit̄ ⁊ ligat̄. Et pcedit ſentētia Petri
ſniam ſaluatoris. Quia nō quod chriſt⁹ li/
gat petrus liget. Sed quod Petrus ligat
chriſtus ligat. ⁊ iudicia eius cōfirmat om/
nipotens. Et ſciendū ꝙ hec triplex exalta/
tio ex triplici radice ſumpſit exordium. ſcꝫ
ex chriſti inſtitutione priori. cognitione il/
luminatiori ⁊ charitate feruentiori. De pri
mo dico. Petrus exaltat⁹ fuit p electionez
ex chriſti inſtitutione pus. Hoc audiēs ec/
cleſia ꝙ xp̄us in terris Petrū ſummū pon
tificem inſtituit in his verbis. Simon di/
ligis me plus his. paſce oues me. eandem
inſtitutionem p ſuā electionē pducere vo/
luit ad effectum. ¶ Secūdo exaltatus fu
it p operationē ꝓpter cognitionem illumi/
natiorem. Unde cū ſaluator quereret a di
ſcipulis de ſua cognitōe Math. xvi. dicēs
Quē dicunt homies eſſe filiū hoīs. Rñdit
Pe. tāq̄ꝫ p oībꝫ illumiatior. Tu es xp̄s fili⁹
dei viui. Cui dñs. Btūs es ſimon bariona

q2 caro ꝛ ſanguis n̄ reuelauit tibi. q. di. hāc
cognitionem nō habes niſi ex infuſo lumi
ne veritatis. Et vt deus hanc aſſertionem
probaret eſſe veriſſimā. vtpote ſuper quaȝ
tanq̄ȝ ſuper fundamentū edificaret eccl'iaȝ.
merito debuit Petrū pre ceteris honora/
re. ꝛ tanq̄ȝ ſectatorē profundiſſime veritat̄
ſignis mirabilib9 in ſuis operib9 exaltare.
Tertio exaltat9 fuit in paſſione ꝑ caritatē
feruentiorem. vt ſicut ipe deuȝ pre ceteris
plus dilexit. dicente domio. Dilig' me pl9
his. ſic etiā eum debuit in paſſione prim9
imitari. Omēs enī martyres qui digni in/
uenti ſunt ꝑ nomie Jeſu cōtumeliam pati
ꝛ paſſionis ſubire tormentū. ex radice cari
tatis veracit' acceperūt. Quis enī dura tā
gaudēter poſſit ſubire tormenta ſi non ad
hec patiētia inclinaret ꝛ violētia caritatis.
Hinc Aug. Quomō corruptibilis puluis
ↄtra tā immania tormēta duraret. niſi ī eo
chriſtus habitaret. ꝛ hoc ꝑ affectū dilectio
nis. De ꝓma exaltatiōe dicit Ps. Exalta/
ui electū de plebe mea. De ſecūda ſimiliter
Dextera dn̄i fecit virtutē. dextera dn̄i ex/
altauit me. Per dexteraȝ miracula intelli/
ge que ſolus de9 in ſanct' ſuis operat'. De
tertia dr̄ Ecci. xlvi. Exaltauit eū de terra.
Et hec de exaltatiōe hui9 glorioſi ꝓncipis
dicta ſufficiāt. B. Nunc dicēduȝ eſt. q̄
bus exercitijs etiā nos exaltari debeam9.
vt ſic electa exaltatiōe premioꝝ nō terreat'
exercitatio laborū. Si ergo hui9 ꝓncipis
exaltationē tanq̄ȝ fimbriā tāgentes cōſequi
cupimus oportet nos ꝑ predictos modos
trāſire ꝛ induere exercitijs eorūdeȝ. Inci
pientes ab electione ꝛ ab illa ad operatio/
nē ꝛ paſſionē iuſto ordine adiuuāte grā ve/
niamus. Primo ergo cupiētes exaltari
hic ꝑ vite meritū. ꝛ in patria ꝑ glorie ꝓmiū
incipiam9 ab electione. qđ tunc facimus ſi
per grām ſpūſſancti intrinſecus cōpuncti
incipim9 inſpicere vitā noſtrā. bonū ꝛ ma/
lum. celū ꝛ terrā. celeſtē iocunditatē. infer/
ni calamitatē. momentaneā delectationē.
ꝛ eternā dānationem. mētis noſtre oculos
intrātes. ꝛ inter iſta deliberato cōſilio diſ/
currentes. ipa prout ſunt iuſta ponderati/
one ↄſiderātes. quid inter iſta potiſſimuȝ
ſit eligendū acutiſſime conſiderem9. Pon/
deremus inquā vtrū ꝓpter momentaneaȝ
delectationē mereri expediat eternā dam/
nationē. Et vtrū propter terrena bona ex

pediat carere celeſtib9. cū futura bona ſint
ꝑſentib9 in infinitū meliora ꝛ omib9 ꝑſtan/
tiora. Nec dubiū ſi bene ſine diſſimulatio/
ne vtrobiq̄ȝ inſpicim9. quin deū cū ſuis bo
nis eligamus. ꝛ munduȝ cum indignatiōe
magna vt ↄtrariū reſpuam9. iurātes ꝛ ſta/
tuentes cuſtodire iudicia iuſticie ei9. Qđ
ſtatim vt factū fuerit eligit nos deus. trāſ/
ferens nos de ſeruis diaboli ꝛ facit nos fi/
lios dei. Et ex hoc nō ſumus modicū ex/
altati. Dicitq̄ȝ nobis deus illud Deutero.
xxvi. Dominū deuȝ tuum hodie elegiſti vt
ſit tibi deus ꝛ ambules in vijs ei9. En ele/
git te hodie domin9 vt ſis ei popul9 pecu/
liaris. ꝛ faciet te excelſioreȝ cunctis gentib9
quas creauit in laudem et gloriam ſuam.
An non ſumus vehementer multum ni/
mis exaltati cuȝ de ſeruis diaboli adopta
mur in filios dei. Quid enim ignominio/
ſius diabolo. Quid glorioſius deo niſi q2
adhuc neſcio quid ignominioſius ſonat eſ
ſe ſeruum diaboli. q̄ȝ dn̄m eſſe celi. Om̄s ei
ſerui dn̄is ſūt inferiores. Et ois dn̄s inq̄n
tū talis ſuꝑior eſt ſuo ſuo. Mō dr̄ Johis
viij. Om̄is q̄ facit pctm̄ ſuus eſt pcti. imo
pctm̄ ex hoīe facit diabolū. iuxta illud Jo.
vi. Nōne ego vos elegi. ꝛ vn9 ex vobis dia
bol9 eſt. Ecce q̄nta ignominia ꝛc̄. Et ſic pȝ
q2 ex nr̄a electiōe q̄ deū eligim9 exaltamur
vehement'. C. Scđo exaltamur ꝑ opa
tionē. cū iā filij dei facti ꝛ ſpū filioꝝ dei īſpi
rati auide currim9 viā dei. Qđ tūc velocit'
ꝛ fideliter facim9 ſi oīa opa nr̄a deo exhibē
da om̄i conatu facim9 cōem ſtatū exceden/
tes opeꝝ alioꝝ. nō ↄtenti cōib9 obſequijs.
ſed q̄ntū vires ſuppetūt cū diſcreto exceſſu
ſinglaria faciā9. vt dicere poſſit vn9 q̄ſq̄ȝ illđ
Eccs. ij. Magnificaui opa mea. Exceſſus
aūt diſcret9 reputat' ex duob9. ſcȝ ex multi/
tudine ꝛ conamie. h̄ eſt. vt multa faciā9 bo/
na opa ꝛ eadē cū conamie. Hūc conatum
opeꝝ tādiu ↄtinuātes q̄uſq̄ȝ ꝺ exceſſu ope/
rū ꝑueniam9 in exceſſuȝ mētis. Hūc exceſ
ſum docet Bern̄. di. Bonū eſt hoi ſua ob/
ſequia ad cumulū dare. Uerbi grā. Suffi
cit ad ſalutē moleſtiā ſufferre patient'. ſȝ cu
mulus ē etiā in feruore deuotiōis ꝛ ſpirit9
eas amplecti libent'. Sufficit ad ſalutē ſu/
perflua non req̄rere. ſed nec ꝓpter ipa ſi de/
ſunt murmurare. Sed cumul9 eſt exulta/
re ꝛ libēter q̄rere quō ali9 habeat. mag' ipe
penuriā patiat'. Sufficit q̄dem ad ſaluteȝ

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſi ñec impatiẽtia nec fraude aliqua ad illud
qđ deſideras velis inuitum animũ prelati
tui inclinare Sed cumulus eſt etiã fugere
ea ⁊ oblata reſpuere in quibꝫ voluntatẽ tu/
am ſenſeris oblectare. ¶ ¶ Tertio exal
tamur ꝑ paſſionẽ. cũ nos q̃buſdã exercitijs
paſſiõi equiualẽtibꝫ ſtrẽnue exercemꝰ. Naz
cũ ꝑ ꝓpriorũ meritoꝝ exercitia ſcti homĩes
ad ꝯtemplatiõis gratiã admittunꝉ. tũc ab
omĩ ſpecie terrene ꝯſolatiõis ſe elongãt. vt
bonis celeſtibꝫ habundãtiꝰ ꝑfruanꝉ. Qui/
bus vtcunq̧ guſtatis. cuz more ſuo ſe ſub/
traxerint fit amaritudo amariſſima impa/
tienti deſiderio ⁊ languere incipiunt vehe/
mẽter. Cũ em̃ ad carnales delectatiões re
dire libeat nec liceat. ambobꝫ carẽtes ⁊ tan
q̃ꝫ inter celũ ⁊ terrã ſuſpẽſi amariſſime cru
cianꝉ. Et tales cruciatꝰ equiualẽt paſſioni
De hac paſſione dicitꝉ Job. vij. Suſpẽdi/
um elegit anĩa mea. ⁊ mortez oſſa mea. Qđ
exponẽs Grego. di. Quid ꝑ animã niſi mẽ
tis intentio. quid per oſſa niſi carnis forti/
tudo deſignaꝉ. Om̃e aũt qđ ſuſpendiꝉ. pro
culdubio ab imis eleuaꝉ. Anĩa vero ſuſpẽ/
dium elegit vt oſſa morianꝉ. Quia dũ men
tis intẽtio ad alta ſe ſubleuat omnẽ ĩ ſe car
nis fortitudinẽ necat. Sancti em̃ viri cer/
tiſſime ſciunt qꝛ hr̃e requiẽ in hac vita ne/
quaq̧ꝫ poſſunt. Et idcirco ſuſpendiuz eli/
gunt. qꝛ terrena deſideria deſerẽtes ad al/
ta animũ tollũt. Suſpenſi autẽ oſſibꝫ ſuis
mortẽ inferũt. q̃ amore ſupne patrie virtu
tũ ſtudijs accincti q̃ prius fortes in mũdo
fuerãt ſuſpenſi occidunt. De hoc martyrio
etiã dic̃ Grego. Cũ gr̃a ꝯtemplãtibꝫ celeriꝰ
nõ ſubuenit fit obſeratũ celũ eneuz ⁊ terra
ferrea. Et cũ relicta ſibi hũani cordis du/
ricia ad votũ exaudiri nõ mereꝉ. anxietas
deſiderãtis negari ſibi exiſtimat q̃cq̃d dif/
fertur. Neſcio an ipaz iehennã experiri ad
tempꝰ horribiliꝰ penalius ve dicatur. q̃ꝫ pꝰ
ſpũalis ſtudij guſtatã ſuauitatez exire de/
nuo ad illecebras ⁊ moleſtias carnis. Ta/
les ğ crucifixi ⁊ ſi nõ ferro ſanguinem fun/
dãt. petri tñ corpali martyrio adequanꝉ.

¶ De ſancto Mathia.
Sermo XVIII.

Ors cecidit ſu/
per Mathiã. Actuũ. j. Salo
mon ex pſona dei dic̃. Beatus
homo q̃ audit me ⁊ q̃ vigilat ad fores me/
as quotidie. ⁊ obſuat ad poſtes oſtij mei.
In quibꝫ v̓bis ſubtiliſſime deſcribiꝉ di cõ/
monitio q̃ ſortẽ ſue cõmonitionis ſuꝑ nos
proijcit vt quiſq̧ audiat vigilet et obſuet.
Qui em̃ has tres cuſtodes ad oſtiũ cordiſ
ſui poſuerit. ſcꝫ audientiã. vigilãtiã ⁊ obſer
uantiã. q̃ntũcunq̧ furtiue venerit nõ pote
rit ignorare. De hac diligẽti cuſtodia dicit
Bern̄. Veniẽs ad nos nõ facile obſuatur
vnde veniat aut q̃ vadat. ac iſtud ſorte ſine
dãno ſalutis. licet q̃n̄ veniat aut q̃n̄ vadat.
illud plane ꝑiculoſiſſime q̃n̄q̧ ignoretur.
Qũ aũt hec tria vt ſup̄. nõ obſuãtur ſic vt
nec abſentẽ deſideres nec pñtez glorifices.
ideo recedit vt auidiꝰ queraꝉ. q̃ non adeſſe
reſcitur. ⁊ dignãter ad h̄ redit vt ꝯſoleꝉ ⁊c̃.
Hinc eſt ꝙ qui ſortẽ dei vocãtis ꝯtẽpſerit.
idõ dãnãdus eſt. qꝛ nec pñtiã eius nec abſen
tiã eiꝰ curauerit. ꝓpter qđ tales cenã dñi nõ
guſtabunt. auertet ſe ab illis tãq̧ꝫ reproba/
tis. ⁊ ꝯuertens ſe ad electos. ſortẽ ſue voca
tionis ſuꝑ eos proijcit. q̃ pulſantez audiũt
⁊ intromittũt. Sicq̧ ꝯtingit vt vno eodẽ
q̧ modo dulciſſimo monẽte. alij indurenꝉ
vt pereãt. alij emendenꝉ vt ſaluenꝉ. ſicut de
ſole vno ⁊ eodẽ alie res molleſcunt vt cera.
alie indureſcunt vt lutũ. Si g̃ĩa pulſans a
reprobis nõ audiꝉ. dicet eis. Amẽ dico vo/
bis. neſcio vos. Intromiſſus ãt ab electis
ſtatim in medio ẽ terre ſalutꝫ ⁊ incipit opa/
ri ſalutẽ hoĩs. i. dat grãm ſuã ei quẽ inhabi
tat. Ex gr̃a em̃ adiuuãte ⁊ ꝯſenſu ſe iclinã/
te ꝑficiꝉ ſalus. Iuxta illud Apoca. iij. Ego
ſto ad oſtiũ ⁊ pulſo. Si q̃s mihi aperuerit
introibo ad eũ. ⁊ cenabo cum eo. Ubi duo
tãgunꝉ. ſcꝫ gr̃a pulſans ⁊ ꝯſenſus aperiẽs.
Intrat qꝛ intromiſſus. ſꝫ eq̃liꝉ nõ inhabi/
tat. Legiꝉ em̃ in euãgelio ꝙ aliq̃n̄ occulte.
aliq̃n̄ manifeſte erat in tẽplo. Sic occulte
inhitat nos ꝑ fidẽ. Cũ aũt hõ bonis opibꝫ
⁊ v̓tutibꝫ fuerit exercitatꝰ in corde ſuo ꝑ ve
hementẽ ignẽ caritatis. Tunc iã nõ ſolum
ſicut puer pãnis inuolutꝰ ꝑ fidem iacet in
pſepio cordis noſtri. Sed q̃i denudatꝰ ha
betur manifeſte in cruce ꝑ caritatez affectꝰ
incenſi. Intromiſſus ğ ꝑ ꝯſenſus inclinati
onẽ animã noſtrã ꝑficiẽdo in nob̄ q̃nq̧ paſ
ſibus tãq̧ꝫ q̃nq̧ ꝓfectibꝫ nos ꝓmouet vſq̧
ad ꝑfectũ ꝑficiens vitã noſtrã. Primo ꝯſci
entiã purificat. penitẽtiã infundẽdo. Se/
cũdo mentẽ fortificat reſiſtentiã ꝯferendo
Tertio bona opera multiplicat. nobiſcuz

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

efficaciter opando. Quarto virtutes edifi
cat. aiam coronādo. Quinto nos ſctificat
ſiue pfectificat deuotionē noſtraȝ diuinit⁹
aſpirādo. Et his pfectib⁹ pficit̃ vita beata.
¶ A ¶ Primo dico ꝙ ꝯſcientiaȝ purificat
a fedis peccatis. pniam infundendo. eo ꝙ
nulla ꝯueniētia ſiue cōmāſio pōt eſſe lucis
ad tenebras. diuine maieſtatis ꝛ nr̃e iniq̄/
tatis. Statim ḡ vt ingreſſus fuerit p radi
os ſue diuinitatis impingit in tenebras. et
diſſoluit ꝛ diſſipat in momēto ꝛ in ictu ocu
li quicq̄d inuenerit feditatis. Nō ſic cōtin
git. Nā ad lumen ſue pn̄tie nō pōt aīa ma
la q̄ cōmiſit ignorare. ſed ſtatim vt cognita
fuerint diſplicēt vehemēter. q̄ aūt diſplicēt
penitet cōmiſiſſe. Sic ex dei pn̄tia ſurgit
anie cognitio. ꝛ ex cognitiōe pcedit diſpli/
centia. ꝛ ex illa pnīa. Quā. vt ait Criſ. ſeq̄
tur pctōꝝ remiſſio. Nō eīn ſe poterit ꝯtine
re illa benigna dulcedo ꝛ dulcis benigni/
tas q̄ eſt in viſcerib⁹ miſcđie dei nr̄i cum ex
corde nos penitere et dolere cognoſcit q̄n
ad gemitū nr̄m. offenſam i ſe cōmiſſam mi
ſericorditer indulgebit. Sed q̄d pdeſt peni/
tere de culpa ſi non dat̃ anie grā ꝯtinendi.
Laui pedes meos ait ſponſa in Canticis.
quō iterū inq̄nabo illos. ¶ B ¶ Idcirco ſe
cūdo dei pn̄tia mentē fortificat. reſiſtētiaȝ
ꝯferendo. Modicū eīn pdeſt pma grā. ſcȝ
remiſſio pctōꝝ. ſi nō ſubrogat̃ virtus ꝛ grā
ꝯtinēdi. fieret eīn ſine dubio error nouiſſi/
mus peior pori. ꝛ recidiuāti ſm aliq̄d pei⁹
fieret q̄ȝ iacenti. Sed quia hec grā ex pte a
nobis eſt. vt videlicet occaſionē recidiuādi
nobis ſubtrahām⁹. Ideo ꝯſulit̃ nob eccs. x.
Si ſpūs ptātē hn̄tis aſcēderit ſup te. locū
tuū ne dimiſeris. ac ſi di. Si valida tēpta/
tio innaſerit te. tiore ne ꝯſenſeris. eligēs ma
gis vri ꝙ mori. Efficacior aūt ꝛ cautior re/
ſiſtentia eſt. vt cuilibet impugnatiōi in pn̄/
cipio reſiſtam⁹. vt vicia impugnātia dicere
poſſint illud. j. Re. xxix. Quō meli⁹ poterit
placare dn̄m ſuū q̄ȝ in capitib⁹ nr̄is. Quia
vicia in modū ſerpentū ſe habent. q̄ vbicū/
q̄ȝ caput inferunt facillime ſequit̃ totū cor/
pus. Ergo principijs obſta. Quia valde fe
dum ꝛ indecēs eſt corā deo ſi quis p grām
emūdatus a peccatis ad lutū redeat iterum
ſpurcicijs pcī ſe deformās. Tales eīn imū
diſſimis feris cōparant̃. ſcȝ cani q̄ redit ad
vomitū. ꝛ ſui lote in volutabro luti. vt pa/
tet. Prouerb. xxvi. ꝛ ij. Petri. ij. cap. Ideo

Bernard⁹. Si dixerit mihi ieſus. Dimit/
tunt̃ tibi peccata tua. ꝛ ego peccare nō deſi
no. Quid pderit exui tunicā ſi reinduo. q̄i
diceret. nō pdeſt ſed plus nocet. Deniq̄ȝ q̄
me ſaluuȝ fecit ipm mihi dixiſſe recordor.
Ecce ſanus factus es. iam noli peccare ne
deteri⁹ tibi cōtingat. ¶ C ¶ Tertio inhabitās
in corde noſtro bona nr̄a mľtiplicat nobis
cooperādo. Nā ſi ſoli ipa faceremus nihil
nobis pderunt ad ſalutē. ſed valor ꝛ acce/
ptabilitas eorū ex operante ſpū eſtimatur.
Spirit⁹ eīn ſanct⁹ grata facit ea deo patri
ꝛ format ipa ad exemplar operū dn̄i noſtri
Ieſu chriſti. Opera autē xpī quinq̄ȝ ſignis
pfectiſſime cōprobant̃. In quib⁹ q̄ntū ipm
imitabimur. tanto deo magis erunt acce/
pta. Habebāt autē opa chriſti difficultatē.
promptā voluntatē. feruentē caritatē. pſe/
uerantem longanimitatē. Et faciens om/
nia nō ad ſuā ſed ad noſtrā vtilitatē. De p/
mo ꝙ opa chriſti habebāt difficultatē dici
tur Marci. xiiij. Cepit ieſus pauere ꝛ tede
re. ꝛ meſt⁹ eſſe. Et dixit. Triſtis ē aīa mea
vſq̄ȝ ad mortē Et Luce. xxij. dicit̃. Factus
in agonia plixius orabat. et fact⁹ eſt ſudor
eius tanq̄ȝ gutte ſanguinis decurrentis in
terrā. Qđ reuera ex difficultate pconcepte
mortis fuit. ꝛ ex imaginatiōe crudeliſſime
paſſionis. Secūdo cū promptiſſima volū
tate fecit opa ſua Luce. xxij. Deſiderio de/
ſideraui hoc paſcha mādūcare vobiſcum.
Ad Hebreos. xij. Per patientiā curram⁹
ad pp̄oſitum nobis certamē aſpicientes in
auctorem fidei ꝛ ꝯſummatorē Ieſum q̄ p
poſito ſibi gaudio ſuſtinuit crucē ꝯfuſione
ꝯtempta. Tertio ex feruēti caritate fecit o/
pera ſua Iohis. xv. Maiorē caritateȝ ne/
mo habet vt animā ſuā ponat quis p ami/
cis ſuis. q̄i di. quā ꝛ ego etiā p inimicis po
no ꝛc̄. Quarto ex pſeuerāti longanimita/
te chriſt⁹ fecit opera ſua. Quia viu⁹ de cru
ce non deſcendit. ſed conſtans pmanſit vſ/
q̄ȝ emitteret ſpirituȝ. Quinto in omib⁹ his
nō queſiuit quod ſibi vtile eſſet. ſed qđ no/
bis omnib⁹ cederet ad ſalutē. His quinq̄ȝ
modis chriſt⁹ ieſus exiſtens in hoc mūdo
opera ſua pfecit nobis in exemplū. Si er/
go volumus facere opera deo accepta de/
bemus facere opa difficilia. volūtaria ꝛ fer
uida. et cum conſtanti pſeuerātia. et in his
omnib⁹ non noſtrā vtilitatē ſed dei gloriā
querere debem⁹. ꝛ ſic efficaciter operemur

¶ D ¶ Quarto deus inhabitãs in nobis
vlterius ꝓgredit̃. plantans et edificans in
nobis virtutes. Nihil em̄ oĩa p̄dicta pla
cerent deo ſi non eſſent ꝟtutib⁹ adornata.
Sicut dicit Bern̄. Deꝰ qui virtutū dn̄s
eſt. nequaq̄ȝ cordis nr̄i thalamū ingredit̃.
ſi nō fuerit lectulus cordis ꝟtutib⁹ adorna
tus. Et ſubdit. Quantūcunqȝ te affligas.
q̄ntumcūqȝ te crucies. nō ſui copiā tibi tri/
buit niſi fueris virtutib⁹ adornatꝰ. Debe/
mus ḡ eſſe ornati. p̄cipue trib⁹ ꝟtutib⁹ the/
ologicis. ſcȝ fide. ſpe ⁊ caritate. tandē etiā
iudicio. miſ̄c̄dia ⁊ iuſticia. de quo Michee
vj. Indicabo tibi o homo q̄d ſit bonum. et
quid dn̄s requirat a te. Utiqȝ facere iudi/
ciū ⁊ diligere miſ̄c̄diam. ⁊ ſollicitū ambula
re cū deo tuo. Primū exhibendū eſt nob.
Scōm primo. Tertiū deo. Primo ergo
inſtauremꝰ iudiciū ꝯtra noſmetipos de oī
bus cogitationib⁹. affectionib⁹. locutiōib⁹.
⁊ op̄ationib⁹ malis nos ſubtiliſſime diiu/
dicantes. nec aliq̄d iſtorū nos tranſeat q̄d
nō diſcutiat̃ ⁊ diiudicet̃. Et ſi q̄d inuentū
fuerit q̄d nō liceat deceat vel expediat pu/
niatur. ⁊ in reliquū corrigat̃. Tale iudiciū
ſupra modū placet deo ⁊ p̄parat locū deo.
Ps. Iuſticia ⁊ iudiciū p̄paratio ſedis eius
Illud aūt iudiciū nō niſi ꝓpter nos a nob
exigit. Quia ſi noſmetipos diiudicaremꝰ.
nō vtiqȝ iudicaremur dicit Apl's. Secun/
do habeamus miſ̄c̄diam ad ꝓximos. bona
eorū op̄a magnificātes ⁊ mala fideliter ex
cuſantes. Hinc Bern̄. Caue tue dei alie/
ne ꝯuerſatiōis eſſe aut curioſus explora/
tor aut temerariꝰ index. ⁊ ſi ꝑperā rem cō/
p̄hendis cōmiſiſſe. nec ſic proximū iudi/
ces. magis aūt excuſa intentionē. ſi opꝰ ex/
cuſare nō potes. puta ignorantiā. puta oc/
caſionē. puta ſubreptionē. Qz ſi oēm oīno
diſſimulatōnē rei certitudo recuſat. dicito
nihilominꝰ apud te. Nimis vehemēs fuit
iſta temptatio. q̄d de me illa feciſſet ſi acce/
piſſet in me poteſtatē. Tertio ambulandū
eſt ſollicite cū deo q̄ tanta ſollicitudīe nos
⁊ oĩa op̄a noſtra intuet̃ vt etiā dinume/
ret greſſus nr̄os Job. xiiij. Tu q̄dē greſ/
ſus meos dinumeraſti. ſed parce pc̄tis me
is. Omi ergo cautela et omi diligētia eius
debemꝰ cauere diſplicentiā ⁊c. ¶ E ¶
Quinto deꝰ habitās in nobis omnē vitā
noſtrā ſanctificat. interiora nr̄a diuinitus
inſpirando. Qd̄ ꝯtingit cū ꝑ priora exerci/
cia bene humiliati diſpoſiti ⁊ p̄parati ſenti
mus in nob flagrantē ignē caritatis. q̄ vi/
delicet ignis ex habūdanti copia oīm gra/
tiarū copioſas bn̄dictiones ſecū affert. ita
ꝙ implet̃ in nob illud ex ꝑſona dei. Genes
xxx. Modicū habuiſti anteqȝ venirē ad te
nūc autē bn̄dixit tibi deꝰ ad introitū meū.
Et licet deꝰ aduentu ſuo varijs bn̄dictio/
nib⁹ nos replet. maxime tñ bn̄dictione tri/
plici. ſcȝ mutatiōis. augmētatiōis ⁊ bn̄di/
ctionis. Primo affert ſecū benedictionem
mutatiōis. mutās maledictionē veterꝫ ho/
minis in bn̄dictōnē. Nā anteqȝ veniret do
minꝰ ad nos illi ſubiacuimꝰ maledictioni.
de q̄ dicit̃ in Ps. Maledicti q̄ declinant a
mādatis tuis. Et iterū Eccl. xxv. Maledi
ctus q̄ ſeruit indignis ſe. Et qꝛ ſeruiuimꝰ
mancipio corpis nr̄i. q̄d reuera indignꝰ ⁊
ignobilꝰ eſt q̄ȝ nos. ⁊ ꝑ ꝯſequēs ſeruiuimꝰ
diabolo ⁊ pc̄tō. de q̄ dicit̃ Johis. viij. Qui
facit pc̄tm̄ ſeruꝰ eſt peccati. Et ſic ex his oī
bus fuimꝰ maledicti. ⁊ hec maledictio mu
tata eſt in bn̄dictōem. ex cuiꝰ virtute oīa
in nob cooperant̃ in bonū. Scōo portat
ſecū benedictōem augmētatiōis cumulās
ſup nos merita vt impleat̃ in nob illud Ge
neſ. i. Bn̄dixit illis d's. ⁊ ait. Creſcite ⁊ mul
tiplicamini. Ac ſi bn̄dicēs dicat. Creſcite.
ſcȝ in meritis. ⁊ replete terrā corpis veſtri
ꝟtutib⁹ merita cumulātes. Tertio benedi
cit nos bn̄dictione ſanctitatꝫ vel ſanctifica
tionis. qꝛ ex eiꝰ benedictiōe intus ⁊ extra ꝑ
omia ſanctificamur. Vn̄ Ps. Hic accipiet
benedictionē a dn̄o. ⁊ miſ̄c̄diam a deo ſalu
tari ſuo. Et hanc nob preſtet ⁊c.

¶ De ſancto Gregorio.
Sermo XIX.

Negociamini dū

n venio. Scribit̃ Luce. xix. ⁊ legi
tur ad honorē beati Gregorij i
feſto hodierno. Ipſe em̄ eſt inter ſup̄mos
negociatores fidelis ⁊ prudēs negociator
Qui non ſolum in tempe ſuo. h̄ eſt. in vita
ſua. verbo ⁊ exemplo negocia dn̄i fideliter
pegit. ſed vſqȝ ad finē ſeculi vel ad diē no/
uiſſimū ſcriptis ſuis dulciſſimis aurū ⁊ la/
pides p̄cioſos ad edificationē eccl'ie nō ceſ
ſat cōportare. ita ꝙ de eo verificari poterit
illud Zacha. xiiij. Nō erit vltra mercator i
domo dn̄i. ſcȝ filijs illi Et eccl. xliiij. Non ē
inuētus ſilis illi. ſcȝ in doctrina veritatis.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De ſancto Gregorio

Ipſe fuit qui merito audire meruit a domi
no illud Math.xxv. Euge ſerue bone ꝛ fi-
delis.q2 in pauca fuiſti fidelis. ſupra mul-
ta te ↄſtituam ꝛc̄. Hec de laude eius breui
ter dicta ſunt. A Nunc ↄuertam⁹ ne-
gociū ad noſmetipſos.eo ꝙ etiā nob̄ dictuȝ
eſt verbū ꝓpoſitum. Negociamini dum ve
nio. Negociemur ḡ in ſpū interioris homi
nis.eo ꝙ illa negociatio melioꝛ eſt negocia
tione auri ꝛ argenti. Prouerb.iij. Illa loca
apta ſūt ad lucrādū. vbi nō lōge ab inuicē
ſunt loca forenſia ꝛ multe nundine ꝛ vicine
eo ꝙ mercatores ſua mercimonia ad eadē
loca vicina facilit̄ poſſunt trāſportare. Vo
lētes igit̄ mercari ꝛ negociari qḋ in eternū
expedit.ingrediamur iterioꝛa nr̄a colligā-
tes ſarciunculas nr̄as.i.intellectū ꝛ affectū
mentalit̄ diſcurrētes ad loca vicina.que et
ſi longe alicui diſtare vident̄.vtpote celū ꝛ
infern⁹.ſpū tamē ꝓxima ſunt ꝛ mēte veloci
ter omīa ꝑcurrere poſſumus.ſine quis ob
ſtaculo retardāte. Quia in imagine veloci
ter currit hō.ꝛ in ictu oculi ꝑtrāſit omīa lo
ca. Primo ḡ collectis ſarciuncul̄ nr̄is.ſcili
cet intellectu ꝛ affectu.curram⁹ introꝛſum
ad nūdinas. Primo ad negociatiōes pctō
rū. Scḋo ad nūdinaſ defectuū nr̄oꝝ. Ter
tio ad ↄſideratōnē beneficioꝝ. Quarto ad
nundinas penaꝝ infernaliū. Quito ad fo-
rū regni celoꝝ. Sexto ad vanitates mun
danoꝝ. Septimo negociemur aliq̄d apḋ
deū deoꝝ. Primo negociemur circa mate
riā pctōꝝ nr̄oꝝ ponderātes ꝛ menſurāteſ
ꝛ numerātes multitudinē ꝛ magnitudinē
pctōꝝum.in his nūdinis tādiu nos exercē
tes q̄uſ lucremur merces omib̄ mūdi di-
uitijs meliores.qḋ eſt pn̄ia ſalutaris. Naȝ
in ponderib̄ ꝛ mēſuris dat̄ ꝛ accipit̄ aliq̄d.
Sic ꝛ nos ꝓ pondere pctōꝝ accipiam⁹ pe
nitentiā ſcḋm qualitatē ꝛ q̄ntitatē pctōꝝum.
Et hec cōmutatio erit nobis melioꝛ ꝛ vtili
oꝛ q̄ȝ omēs diuitie hui⁹ mūdi. Et h̄ eſt pri-
mū lucrū qḋ in h̄ foro lucramur.ſine q̄ nul
lum lucrū in reliq̄s ↄſeq̄mur. Et ſi h̄ lucrū
ſcȝ pn̄iam iteꝝ ad aliq̄d lucrādū (ſicut pru
dentes mercatores faciūt) exponim⁹.tunc
ↄſeq̄mur iteꝝ illo theſauro meliorē. ſcȝ re-
miſſionē oīm pctōꝝ. Hoc em̄ ↄſequēs eſt
vt dicit Cris. Cito hō dat pn̄iam ꝓ pec-
catis ſuis.tacito etiā accipit pctōꝝ ſuoꝝ re
miſſionē. Hinc Bern̄. Ad verā cognitionē
pctōꝝ imediate ſequit̄ pn̄ia ſine vllo inter-
uallo. Nā qui vere cognoſcit malū quod ex
pctō incurrit.a pn̄ia ſe nullomodo ↄtinere
pōt. Multo min⁹ deus cui⁹ ꝓpriū eſt miſe-
reri ſemꝑ ꝛ parcere a remiſſiōe ſe ↄtinet cū
viderit pn̄iam veraȝ eſſe. Hoc ḡ lucro ma-
gno ↄſecuto ad alias nūdinas ꝓperemus.
B Secūdo ḡ curramus ad nūdinas
defectuū noſtroꝝ. Hec em̄ mercatio ime-
diate ſequit̄ ad p̄dicta. Homo em̄ ſentiēs
ſe ꝑ alleuiationē ↄſciētie. ꝛ atteſtationē ſpi-
ritusſcti remiſſiōis grām ↄſecutū.mira de-
uotione accingit ſe ad grās offerēdaſ. Sȝ
ecce aſſunt q̄ nos impediūt.vicȝ defect⁹ no
ſtri ꝛ reliquie pctōꝝ.inquietantes nos.vt
ad grās referēdas caput erigere nō valea-
mus. ꝛ tunc primū incipit apparere negocij
noſtri difficultas. Cum em̄ ex ꝓma grā cre
ſcit volūtas vt prompta ſit ad faciendū qḋ
nouit placitū eſſe deo. Et ipſi defectus ad-
huc crudi ex vulnerib̄ nouiter ſanatis im
pediūt nouā voluntatē. doloꝛ ſuꝑ doloreȝ
cauſat̄. ꝛ anxietas multa nimis.lugēs pluſ
defectus q̄ȝ prius ipa pctā. Vn̄ Bern̄. Be
nignus de⁹ nō ꝑmittit electū ſuū in princi-
pio plus letari q̄ȝ debet. Ne forte ex nimia
ſpe adepte grē ſequeret̄ elatio ꝛ mētis diſ-
ſolutio. Et ſic remanet aliq̄lis difficultas
vt pctā p̄terita plus innoteſcāt. In h̄ ergo
foro ſi ſaltem in his nūdinis fidelit̄ inten-
ti fuerim⁹.mercabimur lucrū bonū ꝛ vtile
qḋ nō mediocriter niteſcit in theſaur̄ ſpūa
libus.ſcȝ humilitatē q̄ p̄ ceteris ꝟtutibus
multū deo placet. ꝛ q̄ ſuꝑ omēs mūdi diui-
tias facit homīes ditiores. Et homīes ſic
gratos reddit deo ꝙ dic̄ ꝑ Iſaiā ꝓpheram.
Ad quē reſpiciā niſi ad humilē ꝛ quietum ꝛ
trementē ſermones meos ꝛc̄. C Mi-
tigatis ergo aliquātulū defectibus noſtr̄.
tertio diſcurram⁹ ad nundinas beneficio-
rū noſtroꝝ a deo receptoꝝ. ruminātes in
cordib̄ noſtris que ꝛ qualia ꝛ quāta bene-
ficia nobis dedit. ꝛ inueniem⁹ q̄ȝ indebita
miſeratio. q̄ȝ gratuita dignatio. q̄ȝ ſtupen-
da dulcedo ſit que inclinat deū vt miſerea
tur noſtri. Quis em̄ eſt iſte benefactoꝛ. re-
uera deus.cui⁹ magnitudinis nō eſt finis.
qui bonoꝝ noſtroꝝ nō indiget ſufficiēs ſi-
bi. ꝛ tamē coꝛ ſuuȝ dulciter poſuit ſuꝑ nos
miſeros ꝛ indignos.ac ſi ex gratia nr̄i de-
penderet om̄e bonum ſuū. Qualia auteȝ ꝛ
quanta beneficia nobis ↄtulit deus ſcien-
dum ꝙ contulit nobis optima que habuit

Omia em̄ sub pedibꝫ homini subiecit ⁊ ce/
lestia ⁊ terrestria. Optimū thesaurū suum
celū aperuit. ⁊ de celis ad terrā descendit.
⁊ seipm̄ homini ꝯtulit. Ex his ꝗ nundinis
mercabimur nobilissimā ⁊ ꝓciosissimam
margaritā. scꝫ caritatē. que superat ⁊ exce/
dit omne aurū ⁊ argentū. que est virtꝰ no/
bilissima. Et nihil hoiem plus inclinat ad
diligendū sicut beneficia creatoris. De ꝗ
Augustinꝰ. Ad dei dilectionē in nobis ex/
citandā nutriendā ⁊ augmentandā nihil
ita valet sicut beneficiorū eius diligens et
frequēs ꝯsideratio. ¶ D ¶ Quarto ergo
ingrediendū est regionē dissimilitudinis.
scꝫ mundū istū. ⁊ vide ꝙ̄ frequētes sunt ibi
nundine. quāte germinēt bonitates. vade
⁊ ꝑ forenses tumultꝰ. ⁊ hincinde decertan/
tes circūspice. Et quātū colligo in tribꝫ re
bus om̄is voluptas consistit. Alij em̄ diui
tijs. Alij carnis delicijs. Alij glorie innitū
tur. De diuitijs dicit Bernardꝰ. Curris ad
Indiā ⁊ ethiopiā. citius ꝑtrāsis maria na/
uigando q̄si totū orbem vt diuitias ꝯgre/
ges. fugis patriā. ignoras filios. diuelleris
ab vxore. omnē rectitudinē oblitus queris
vt acquiras. acꝗris vt ꝑdas. perdis vt do/
leas. Et hoc de diuitijs. Audi breuiter de
honoribꝫ. Dominū te ꝯstituerūt. ⁊ data est
tibi facultas vt miser sis ⁊ amplius nō q̄e/
scas. Nunꝗd in honore sine tribulatione ⁊
dolore. in sublimitate sine vanitate esse ꝗs
poterit. Si ergo ꝗꝛ̃ gloriā om̄ibꝫ inuidie
semina ꝓhuisti. Idem iudicium est de car/
nis delicijs. nam cū breuis sit voluptas. ⁊
ipa infectā fetidāq̃ ⁊ infelicē relinquit me/
moriā. Cotemne igit̃ hec omnia. Et sic de
his nūdinis lucraberis mūdi ꝯtemptū. ꝗ
plus tibi ꝯfert vtilitatis ꝙ̄ vniuersa mūdi
machina. ¶ E ¶ Quinto ꝑge ad nundi
nas infernales. quas iterū describit Ber.
sic dicēs. Est alia regio dura. locꝰ afflictio/
nis. terra obliuionis. terra miseriarū. ter/
ra turbinis ⁊ caliginis. terra maledictiōis
⁊ mortis. in q̄ nullus ordo sed sempiternꝰ
horror inhabitat. Ibi fetor intolerabilis.
ibi ꝑcutientes mallei resonāt incessanter.
Ibi ꝯfuse tenebre. tumultuantiū densita/
tes. Ibi ꝯfusio peccatorꝫ. horribiles facies
demonū. Ibi fletus ⁊ stridor dentiū. Ibi
penarū diuersitas. acerbitas ⁊ eternitas.
Per has tumultuātes nūdinas lucramur
odium peccati. dicētes in cordibꝫ nostris.
Melius est nobis carere ꝑsentibus volu
ptatibꝫ ꝙ̄ eternis subiacere cruciatibꝫ. ideo
ipas declinamus viuētes. ne moriendo in
profundū inferni descēdamus. ¶ F ¶
Sexto currendū est ad nūdinas regni ce/
lorū ad regionē gloriosā voluptuosam et
gaudiosā. Ibi vniti erimꝰ gloriosi nimis.
om̄es reges ⁊ regine. Ibi tot sunt gaudia
quot sunt angeli ⁊ sancti ibi ꝯgregati. Un/
de Bernardꝰ. Si haberes aliquē quē si/
cut teipm̄ amares. ⁊ de eiꝰ bono sicut de ꝓ/
prio gauderes. ⁊ tu cū ipo in summo sola/
cio esses. vtiq̃ gaudiū duplicatū haberes.
Si vero duos vel tres aut plures tibi pa/
res in amore possideres. ⁊ eos simili felici/
tate ꝯspicuos cerneres. nūquid pro illorū
numero tibi multiplicantur gaudia. vtiq̃.
Quomō ergo modus illius gaudij ab ali/
quo homīe penetrari potest. vbi vltra mil/
le milia ⁊ decies centena milia. imo īnume
rabiles sunt ⁊ om̄es eadē beatitudine per/
fruunt̃. nec aliquis eorū est ꝗ nō tm̄ de alte
rius bono gaudeat sicut de ꝓprio. Sic vni
cuiq̃ electorū de cuiuscūq̃ alterius coele/
sti gloria speciale ē gaudiū. quāta ergo ibi
poterit esse iocūditas. nō sufficit penetra/
re aut cape mens humana in hac valle mi/
seriarum. Ibi etiā est maxima voluptas
Unde Psalmista. Inebriabūtur ab vber/
tate domus tue. de torrente enim volupta
tis tue potabis eos. Iusto autē nomīe tor
rentis celestes delicie nūcupant̃. quia tor/
rentes ex multis riuulis ꝯfluentibus faci/
unt inundationē. Sic celestes delicie ex
deo ⁊ angelis ac sanctis hominibꝫ in nos
influunt. ita ꝙ penitus q̄si inebriamur de/
licijs ⁊c̃. Hec ergo si fideliter ꝑspecta fue/
rint lucrant̃ in nobis gloriosum lucrum ⁊
vtile. videlicet desideriū supnorū. quo ad/
epto nihil amplius libet intueri. Exemplo
Apostoli ꝗ dicit. Cupio dissolui ⁊ esse cum
christo. ¶ G ¶ Septimo currendū est
ad nundinas gloriosas om̄ibus meliores
quas deus possidet in seipo. De quo ⁊ si ni
hil dignū dici poterit. eo ꝙ lucē inhabitat
inaccessibilē. ⁊ eius sciētia exuperat omnē
sensum. Aliquid tamē de his que sub ipso
sunt balbuciendo loquamur. Unde Ber.
Anima spiritusancto afflata per figuras
quasdam deū videt que ab ipa diuina es/
sentia sunt. sed ad veritatē essentie in hac
vita nō pertingit. De his ergo que sub ipo

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſunt tria ꝯtemplemur ⁊ ꝯtemplãdo rumi/
nemus. videlicet iudiciorũ profunditatez.
dulcedinis bonitatem. ⁊ maieſtatis ſubli/
mitatem. In quorũ ꝯtemplatiõe ſi tantuz
proficimus vt affectus noſter habeat ⁊ ſm
ea diuinis affletur ⁊ afficiat. tria lucra inde
reportabimꝰ omnibꝰ diuitijs mũdi meliora
ſcz pauorem. dulcorẽ et ſtuporez. ita vt ſin
gula d̄ ſingul̄ illis ſurgãt. Pauor de iudici
orũ profunditate. dulcor d̄ dulcedinis bo
nitate. ⁊ ſtupor de maieſtatis ſublimitate
ꝯtemplãdo reportat̄. In prima ꝯtemplati
one ſtetit ſctũs Dauid. q̄ dicit in Pſ̄. Iu/
dicia tua abiſſus multa. O quãto pauore
ſtetit Apl̄us. cũ tremẽs ⁊ pauẽs dixit Ro/
manoꝝ. xj. O altitudo diuitiarũ ſapiẽtie ⁊
ſcientie dei q̄ȝ incõprehenſibilia ſunt iudi
cia eius ⁊c̄. In ſecũda ſimiliter ſtetit Pſal.
quãdo dixit. O q̄ȝ magna multitudo dulce
dinis tue ⁊c̄. Et Sapie. xij. O q̄ȝ bonus et
ſuauis eſt dñe ſpiritꝰ tuus. De tertio dicit
Bernardꝰ. Precipua ⁊ maxima cõtẽplatio
eſt ãmiratio maieſtatis. Hec requirit cor
purgatũ ⁊ a vicijs liberũ atq̄ȝ virtutibꝰ or/
natum. vt ſe facile poſſit ad ſupna eleuare.
ac interdũ p aliquas morulas ſtupore ⁊ ex/
taſi in ſuſpenſum teneat admirantem. De
quo etiã Gregoriꝰ dicit. Tunc dei maxime
miramur maieſtatẽ cũ in cõtemplatiõe eiꝰ
obſtupeſcendo obmuteſcimꝰ. plus miſita
recupiẽtes q̄ȝ verbis exprimere valeamꝰ.
nõ inueniẽtes verba ydonea ad tam ſubli/
mia exprimenda. Agente hoc in nobis do
mino ieſu ⁊c̄.

De ſancto Benedicto.
Sermo XX.

Ecce elongaui fugiens ⁊ manſi in ſolitudĩe
Pſ̄. liiij. Hodie nobis omĩ/
bus vita beati pr̄is ſancti Benedicti ꝓpo/
nitur ad exemplũ. De eo enim dicit Bern̄.
Benedictꝰ ille pater p doctrinaz ſuam in/
ſtruit nos ⁊ dirigit greſſus noſtros in viaz
pacis. ⁊ p vitaz ſuam ſctãm roborat nos et
animat. vt magis accẽdamur ad agenda
que docuit. cũ certi ſimus eũ alia nõ docu/
iſſe q̄ȝ que ipſemet opere adimpleuit. Viuꝰ
ergo ſermo eiꝰ ⁊ efficax exemplũ. Cupiens
ergo vite ſue nos facere ſequaces dicit de
ſeipſo verba thematis. Ecce elongaui fugi
ens ⁊ manſi in ſolitudine. In quibꝰ duo tã

git. ſcz vite ſue demonſtrationẽ. ⁊ demõſtra
te vite pfectionẽ. Primũ ibi. Ecce. Scdm
ibi. elongaui fugiẽs ⁊ manſi. Scdm adhuc
in tria diuidit̄. Primo tangit ſuã ſeparati/
onem. ibi. fugiens. Scdo ſuã elongationẽ
ibi. elongaui. Tertio horũ duoruz vſq̄ȝ in
finem continuationem. ibi. manſi in ſoli/
tudine. In primo dicit ſe a ſeculo ſepara/
tum. In ſecũdo inde valde elongatuz. In
tertio hoc duplex bonũ vſq̄ȝ in finem cõti/
nuatũ. A Quo ad primũ ergo prin/
cipale dicit. Ecce. Per h̄ aduerbiũ demon
ſtrandi vitam ſuã nobis demõſtrat. ac ſi di
cat illud Iudicũ. vij. Qđ me videritꝭ face/
re omẽs facite. Vbi latius ſciẽduz p hoc
aduerbiũ ecce tria genera rerũ demõſtran
tur. ſcilicet. Magnalia. mirabilia ⁊ vtilia.
Magnalia ſicut pꝫ in Zacharia ꝓpheta.
Ecce rex tuus venit. Rex inquã iſte d̄ quo
Apocal̄. xix. dicit̄. Ipſe eſt rex regũ ⁊ domi/
nus dñantiũ. Mirabilia. vt patet Iſa. vij.
Ecce virgo ꝯcipiet ⁊ pariet filiũ ⁊ vocabit̄
nomen eiꝰ emanuel. Quid iſto mirabilius
Vtilia vt pꝫ Apocal̄. xxj. Ecce noua facio
omĩa. Quid vtiliꝰ q̄ȝ q̄ a deo in ſtatũ glori/
oſum innouamur. Hec omĩa in gl̄ioſo pa
tre ſancto Benedicto p hoc aduerbiũ ecce
demonſtrant̄. Fuit em̄ magnus ĩ vite ſan
ctitate. mirabilis in miraculorũ multitudi
ne. vtilis in doctrine veritate. De primo di
cit Bernardꝰ. O abba. ⁊ abbas. ve mihi ſi
tam longe fuero a te Benedicte in futuro.
cũ a tue ſanctitatis veſtigijs longe reperi/
or eſſe in pſenti. Ecce neceſſe eſt eũ eſſe ma/
gnũ. quẽ tam magnꝰ. ſcz ſctũs Bernardus
aſſerit ſupra ſe multo eſſe maiorez. Reuera
magnus. q̄ per eũ tam veteris q̄ȝ noui te/
ſtamẽti miracula ſctõrum dominꝰ operatꝰ
eſt. Que em̄ dñs in ſingulis exhibuit in eo
pene omĩa renouauit. De quo Bernardꝰ.
Mira ſunt ⁊ multũ ſtupenda q̄ de miracu
lis beati patris colligo. Naz in aqua ex pe/
tra pducta. moyſen. In ferro quod ex pro
fundo aque redijt. Helizeum. In coruina
obedientia. Heliam. In luctu mortis ini/
mici. Dauid. In aque itinere. Petrum vi/
deo. ⁊ ſic multoꝝ ſanctorũ patrũ mirabilia
⁊ virtutes in ipſo ſpecialiter ppendo. Con/
grue ergo pater ille ſanctꝰ p hoc aduerbiũ
ecce demonſtrat̄. quia magnꝰ fuit in vita. ⁊
mirabilis in virtutibꝰ. nobiſq̄ȝ vtilis ex ſua
doctrina. interceſſiõe ⁊ moribꝰ. Bene ergo

ad noſtrã imitationez nobis demõſtratur p hoc aduerbiũ ecce ꝛc. ¶ Nũc ergo ipſius vitam pcurramus. Sequit᷑. Elongaui fugiens ꝛ mãſi in ſolitudine. In quib᷒ tria vt premiſimus tangunt᷑. p que venerabil᷑ pater exhaurit totã vitam ſuaz. ſcꝫ ſeparationem. elongationẽ. ꝛ ſolitudinis demõſtrationem. Primũ ibi. fugiens. Scḋm ibi. elongaui. Tertiũ ibi. manſi in ſolitudine.

¶ Dicat ergo vir dei. Ego prius ante oĩa me ſeparaui a domo p̃ris a fratrib᷒ ꝛ diuitijs ꝛc. Hanc ſeparationẽ narrat Gregorius taliter eſſe factã. Cum multos ire p abrupta viciorũ cerneret. eum quẽ quaſi ĩ ingreſſu mũdi poſuerat pedem retraxit. ne ſi quid de ſciẽtia mundi attingeret. ipe poſtmodũ in immane p̃cipiciũ tot᷒ iret. Subiungit Gregori᷒. Deſpectis itaqꝫ litterarũ ſtudijs. relicta domo ꝛ rebus. ſoli deo placere deſiderãs. ſancte cõuerſationis habitum queſiuit. Nõ tamẽ iſta relictione contentus. amplius cepit ſe localiter procul a domo patris elongare. De quo iterũ Gregori᷒. Benedict᷒ puer plus appetens mundi mala perpeti q̃ꝫ vite hui᷒ laudib᷒ honorari. plus laborib᷒ fatigari q̃ꝫ fauorib᷒ extolli. nutricẽ ſuam occulte fugiens deſerti loci ſeceſſum petijt. et in artiſſimo ſe ſpecu tradidit. ꝛ trib᷒ annis excepto romano monacho homĩb᷒ incognit᷒ manſit. ¶ B ¶

Sequit᷑ ſecũdũ principale. Et manſi ĩ ſolitudine. Licet eñ corpore cũ homĩb᷒ conuerſaret᷑. ſemp tamẽ in ſpiritu ſolitudinez cum d̃o pagebat. Vñ Bernard᷒. Solus es in quacũqꝫ hominũ frequẽtia ſi non cõmunia cogitas. ſi nõ affectas p̃ñtia. ſed ſoluꝫ deũ cogitas. Hoc fecit ſctũs pater. Reuertamur ergo nũc ad nos ꝛ diſponamus domui noſtre qꝛ moriemur. ꝯformem᷒ vitam noſtrã glorioſo patri. Si eñ nos delectant ei᷒ premia etiã nõ deterreant ipſius merita. Imitemur eũ precipue in trib᷒ exercitijs. Primo ſeparemur. ſecũdo elongemur. tertio ĩ ſolitudĩe demoremur. ¶ Primo ſeparemur ab oĩb᷒ que nõ ſunt de᷒. ꝛ que nõ propt᷑ deũ poterint retineri. Hec autẽ oĩa in triplici differẽtia ꝯtinentur. De quib᷒ ph̃us in ſua rethorica dicit. Homo poſſidet triplex bonũ. ſcꝫ exteriorũ rerũ. corporis ꝛ aĩe. In his trib᷒ habitibus oĩe qḋ poſſidet᷑ haberi poterit. Bonũ autem rerũ offerim᷒ deo p votum volũtarie pauptatis. Bonũ corpis p votũ caſtitatis. Et bonũ aĩe per votuꝫ obediẽtie proprie volũtatis. Et qꝛ ad religiões ptinet q̃ tendãt ad ſtatum pfectiõis. Ad ſtatũ autẽ pfectõnis cuiuſlibet religiõis ptinet pauptas caſtitas ꝛ obediẽtia. q̃ ſunt ſubſtãtialia religiõis. Et ideo ad quẽlibet religioſuꝫ req̃ritur vt ad hec tria ſe ꝯſtrĩgat. Cũ eñ religio dicta eſt vt nos p ipam in deuꝫ religemur. neceſſe eſt vt a p̃dictꝫ denudemur. vt ſic denudati nudũ xp̃m ſeq̃mur. De his trib᷒ dicit Grego. ſup Ezech. de holocauſto. Cuꝫ q̃s oĩe qḋ habet. oĩe qḋ ſapit. oĩe qḋ videt. oĩpotẽti deo vouerit. holocauſtũ offert. Qḋ quidẽ ptinet ad eos q̃ ſe totũ deo offerunt. Per votũ ergo horũ triũ ab oĩ quod nõ eſt de᷒ nos penit᷒ ſeparam᷒. Horũ aũt trium oblationũ ſctũs pater a dei filio didicit offerre. q̃ p nobis deo p̃ri obtulit res. corp᷒ ꝛ aĩam. De primis duob᷒ ſcꝫ reb᷒ ꝛ aĩa dicit᷑ Hiere. xij. Reliqui domũ meã ꝛc. dedi dilectã aĩam meã. De tertio dicit᷑ Iſa. l. Corp᷒ meũ dedi pcutientib᷒ ꝛc. Et ſic dicit᷑ Luce. xiiij. Niſi q̃s renunciauerit oĩb᷒ que poſſidet nõ põt meus eſſe diſcipulus. Et iterũ Mat. xvi. ꝛ Luc. ix. Qui vult venire poſt me abneget ſemetipm ꝛc. vbi dicit Grego. Aliq̃ñ monet nos dñs vt nr̃a relinq̃mus. aliq̃ñ noſmetipos. Sed fortaſſe nõ eſt homini laborioſum relinq̃re ſua. ſed valde difficile eſt relinquere ſemetipm. non tamen ſufficit relinquere noſtra niſi etiã relinquam᷒ ꝛ nos. ¶ Sed diceres. Si noſipos relinquere debemus q̃ ibimus extra nos vel quo vadit q̃ ſe deſerit. R̃ndet᷑. Aliud ſum᷒ p naturã conditi. ꝛ aliud p peccatũ lapſi. aliud qḋ facimus. aliud quod facti ſum᷒. Relinquam᷒ noſipos quales nos peccãdo fecim᷒. ꝛ maneamus noſmetipi quales p gratiã facti ſum᷒. Ecce q̃ ſupbus fuerit ſi ad xp̃m cõuerſus humilis fuerit. ſemetipm reliq̃t. ꝛ ſic de alijs. Sic ergo p hec tria nos ab oĩb᷒ ſepam᷒. ¶ C ¶

¶ Scḋo cupientes ſctm̃ p̃rem. B. imitari tã ſeparati ab oĩb᷒ eiſdeꝫ nos elõgem᷒. Qḋ ꝯtingit iteꝝ trib᷒ modis. ſcꝫ p defectũ fruitionis. vt q̃ ꝓpter deũ oĩa q̃ ad ꝓprietatẽ dimiſim᷒. nõ aliquẽ vſum vl᷑ fruitionẽ ſupfluum retuem᷒. Sunt aliq̃ religioſi licet deo oĩa pmiſerũt relinquẽdo. vſum tñ ꝛ fruitionẽ relictoꝝ iterũ reſumũt. quorũ relictio apud deũ p nihilo reputat᷑. imo meli᷒ eſſet

nō relinquere q̄ꝫ ſic relicta reſumere. Me‑
lius em̄ eſt nō vouere q̄ꝫ poſt votū nō ſolue‑
re. De talibꝫ dicit Pſ. Collocauit illic. ſ. in
religione eſurientes. ipi aūt ſcʒ de religione
fecerūt ciuitatē habitationis. ⁊ ſeminauerunt
agros ⁊ plantauerūt vineas. ⁊ fecerūt fru‑
ctū natiuitatꝭ. H eſt tantā copiā fruēdi bo‑
nis q̄ntā ante ingreſſuʒ religionis habue‑
rūt. Sed ne deuotꝭ laqueū iniiciamꝰ. eſti‑
mantes ex iā dictis ꝙ vſqꝫ ad rugituʒ ven‑
tris debeāt eſurire. Sciendū eſt oīa regu‑
laria in refectiōibꝫ ad ſolā neceſſitatē ordi‑
nanꝫ. Unde ſi de eiſdē non debent ſumere
q̄ntū neceſſe eſt nō pñt in dei ſuitio ſuſten‑
tari. q2 ſaccus vacuus ſtare nō poterit ſed
cogiꝫ iacere. H ſolūmodo p̄cauētes. vt ſicut
ꝓplus in deſerto nō flagrent deſiderio car‑
niū. nec appetāt delicata. ⁊ taliter agētes be‑
ne ab his que reliq̄rant ſe elongāt. Sicut
de rebꝫ ſic etiā de corpe deo tenemur. ꝙ illo
nunq̄ꝫ ad libituʒ nr̄m vtamur. ſed ſemꝑ vt
viuamꝰ ei cui ſemel nos dedicauimus. a q̄
empti ſumꝰ p̄cio magno. ſcʒ p̄cioſo ſangui‑
ne ſuo. vt glorificemꝰ ⁊ portemꝰ eū ī corpe
nr̄o. Non vtiq̄ꝫ nr̄o. ſed duplici iure ſuo. ſ.
creationis ⁊ redēptionis. Hoc idē dicimꝰ
de aīa quā ſilr̄ deo ꝑ volūtariā obediētiā
dedimꝰ nūq̄ꝫ reſumamꝰ. vicʒ vt videamur
facere ꝓpriā voluntatē. ne de his tribꝫ illud
Bernardi improperiuʒ incurramꝰ. Quid
iterū vos intromittitꝭ de vobiſipis q̄ vos
tanta deliberatione dn̄o obtuliſtis. Taliꝫ
ergo vnuſq̄ſq̄ꝫ viuat vt poſſit dicere illud
Pſ. Factꝰ ſum tanq̄ꝫ vas ꝑditū. ꝙ nec ī re‑
bus nec in corpe nec in volūtate aliq̄d faci‑
amus ꝓpter noſipos. ſed ſic exinaniti corre‑
ſpondemꝰ ei de q̄ aplus Phil. Exinaniuit
ſemetipm̄ formā ſui accipiēs. ꝓpter nos vt
nos offerret deo. Et ſic ab his q̄ p̄mo reli‑
quimꝰ ſumꝰ veraciter elōgati. Scd̄o elon‑
gemus nos ꝑ deſideriuʒ affectionis. tādiu
nos a p̄dictis elongantes q̄uſq̄ꝫ oīa intan‑
tum deueniūt defectū vt veraciter dicere
poſſimus cū apoſtolo. Omia arbitratꝰ ſuʒ
vt ſtercora. tādiu hec agentes quouſq̄ꝫ om‑
nia veniūt in ꝯtemptū. adeo vt ſiquid eoꝝ
que reliquimꝰ ꝑ obedientiaʒ ꝯtingit reſu‑
mere. hoc plus grauet. plus cruciet q̄ꝫ priꝰ
relinquere grauabamur. nunc plꝰ delectet
carere q̄ꝫ prius grauabat relinquere. Un‑
de cū ad hoc ventū fuerit vt non ſoluʒ reli‑
cta habere nō libeat, ſed ad ſolam eoꝝ me‑
moriam in contemptū ⁊ deſpectū veniant.
tunc ꝑ defectum affectus plus q̄ꝫ prius ſu‑
mus elongati. ¶ Tertio elongamur a pre‑
dictis ꝑ affectū deuotionis. Quod contin‑
git cū in die domini in tempe beneplaciti
eius viſitati ⁊ illuminati guſtamꝰ eius dul‑
cedineʒ. qua guſtata deſipit om̄is caro. in‑
tantū vt non ſolū derelicta arbitremur vt
ſtercora. ſed vt ita dixerim, ꝓpter ipm̄ cruci‑
fixum dicere poſſumꝰ cum apoſtolo. Mi‑
hi mūdus crucifixus eſt ⁊ ego mūdo. Unđ
Bernardꝰ. Dulce eſt eſſe in hūanis rebus
ei qui de celeſtibꝫ nihil nouit. Sed ſi quis
ore cordis guſtat que ſit illa dulcedo cele‑
ſtium bonoruʒ. quāto illud dulce eſt quod
intus habʒ in tantā amaritudinē vertitur
omne quod foris ſuſtinet. Et iterum dicit
Bernardꝰ. Aīa que didicit dulcedinē di‑
uine p̄ſentie deguſtare. neſcio an vel ipſaʒ
iehennā experiri ad tempꝰ horribilius pe‑
nalius ve dicat q̄ꝫ ſpūalis ſtudij guſtanteʒ
ſuauitatem exire ⁊ ad deſideria carnis con‑
uerti. Hec ille. Sed heu pauci ad talē elon‑
gationem ꝑueniūt Si quis tamen illac ꝑ‑
uenerit. nō ſue virtuti ſed diuine gratie H
aſcribat. nec ſe ſecurū eſtimet ſʒ timeat ⁊c̄.
¶ D ¶ Sequiꝫ. Tertiū principale. ⁊ man‑
ſit in ſolitudine. vbi ſciendū duplex eſt ſoli‑
tudo. ſcʒ corporalis ⁊ ſpiritualiſ. In corpo‑
rali ſolitudine ſanctꝰ ille pater tribꝫ annis
ꝑmanſit in quadā ſpelunca. hominibꝫ abſcō‑
ditus ⁊ ſoli deo cognitꝰ. Spiritual' ſolitu‑
do eſt. cū homo ab interiori tumultu tem‑
poraliū ſe abſtrahit vt in ſolo deo abſcon‑
daꝫ. Un̄ Greg. Solitudo eſt a ſecreto cor‑
dis terrenoꝝ deſiderioꝝ expulſio. In hac
ſolitudine māſit ad diuia cōtemplāda. Et
vt deus humilem inueniret. a terrenis tu‑
multibus ſeipm̄ exhibuit alienum. Si er‑
go in hoc exercitio ſicut ⁊ in aliis ſanctum
patrem volumus imitari. neceſſe eſt vt et
nos corpora noſtra includamꝰ. ſenſus col‑
ligamꝰ. collectos in deū ſuſpendamus. De
his diciꝫ Ezech. iij. Ingredere ⁊ include‑
re in medio domus tue. ⁊ ibi loquar ad te.
In hoc ꝙ dicit ingredere. tangit corporis
quietationē. In hoc autē ꝙ ſubiūgiꝫ in me‑
dio domꝰ tue. tangit ſenſuū collectionem.
In hoc aūt ꝙ ꝯcludiꝫ ibi loq̄r ad te tangit
collectorum ſenſuū eleuatiōem. q̄ nequaq̄ꝫ
efficaciꝫ eleuanꝫ niſi ꝑ dinā allocutōeʒ. In
his tribꝫ cū fecerit homo qđ poterit. deus

animā viſitabit. et viſitādo potentias illu/
ſtrabit lumine vultus ſui. dans ineffabili
modo ſe nobis. ⁊ nos ſibi. in quo deo vniti
fruimur bonis q̄ ipſe deus poſſidet i ſeipſo.
Ad quod nos perducat pater ⁊ filius ⁊ ſpi
ritusſanctus. Amen.

¶ De Annunciatione Marie. I.
Sermo ¶ XXI.

In ſole poſuit ta
bernaculū ſuum. Pſalmo. xviij.
Bernardꝰ. Attendite ad hāc ſi/
militudinē in qua nulla in rebus mūdi po
teſt eſſe ſublimioꝛ. Nihil em̄ ſpūſſanctꝰ in
viſibilibꝫ naturis excellentiꝰ inuenire po/
tuit. cui ꝟginis excellentiā cōpararet. Ideo
dicit. In ſole poſuit tabernaculū ſuuꝫ. In
verbis ergo premiſſis ſub methaphora ſo
lis hec glorioſa feſtiuitas declarat̄. In qui
bus tria ꝑ ordineꝫ declarant̄. videlicꝫ glo/
rioſe ꝟginis excellentiſſima commēdatio.
filij dei digniſſima ꝯceptio. ⁊ omniū noſtꝝ
vtiliſſima ꝓmotio. Primū ibi In ſole. Se
cūdū ibi. poſuit. Tertiū ibi. tabernaculum
ſuū. ¶ A ¶ Primo igit̄ nomīe ſolis ꝓpo/
nitur nobis glioſe virginis excellētiſſima
cōmendatio. quā in ꝓprietatibꝫ ſolis lucidiſ
ſime cognoſcemꝰ. Nō em̄ ſolis nomīe voca
retur niſi qꝛ ꝓprietates eiꝰ ſibi cōuenientiſ
ſime poſſent adaptari. Eſt ergo ſciendū ꝙ
ſol habet octo ꝓprietates que ſpūaliter in/
tellecte ꝯueniunt ꝟgini glioſe. Habꝫ enim
ſol in ſubſtātia puritatē. in ſplendore clari
tatem. in ſitu ſublimitatē. in motu ꝯtinui/
tatem. in influentia fecūditatē. ad om̄ia cō
munitatē. in excellentia ſingularitatem. in
eclipſi videt̄ habere doloris calamitatem.
Hec om̄ia ſpūaliter intellecta glioſe virgi/
nis ſtatui applicant̄. ¶ Prio dico ꝙ ſol ha/
bet in ſe puritatē. ⁊ tantā ꝙ int̄ om̄ia corpo
ralia nil poteſt puriꝰ inueniri. adeo etiaꝫ ꝙ
omniū hominū viſus ex puritate eiꝰ offen
dit̄. Quis em̄ apertis oculis pleno intuitu
ſine leſione ſolē poteſt intueri. Certe nullꝰ
Hec ꝓprietas glioſe ꝟgini optime cōuenit
que p̄ omībꝫ puris creaturis tā angelicis q̄ꝫ
humanis excellentē habet puritatē. quam
nulla creatura plena cognitiōe ſufficienter
poterit intueri. Vn̄ Anſelmꝰ. Ea purita/
te nitebat q̄ maioꝛ ſub deo intelligi nequit.
Omēs em̄ tā angelici ſpūs q̄ꝫ humani ad/
mirādo clamare poterāt i eius aſſumptōe
illud Canticoꝝ. Que eſt iſta que aſcēdit de
deſerto. ſcꝫ i tanta puritate quaꝫ nō ſolum
nullus hominū ſꝫ nullꝰ etiā noſtrū ad ple/
num cognoſcere poterit. Hinc Bernardꝰ
Quis vnq̄ꝫ ſolē iſtū materialē pleno intui/
tu apertis ocul' potuit intueri. Sic nulluſ
marie puritatē aliqua cognitiōe ſcire pote
rit ⁊ videre ¶ Secūdo ſol in ſplēdoꝛe ha/
bet claritatē per quā lucet ⁊ ꝑlucet oēm ſu/
perioꝛē ⁊ inferioꝛē regionē. ita vt om̄ia ce/
leſtia lumiaria in cōparatiōe ſui ſplendoꝛꝫ
nō luceant. imo penitꝰ nihil videātur. quia
ſtelle ⁊ luna que in nocte lucēt. ex ſupercel/
lenti claritate ſolis i die nō ſolum nō lucēt
ſed penitus occultant̄. Sic beata ꝟgo ma
ria omnē creaturā lucēteꝫ tam excellenter
ſuꝑemicat vt i eius cōparatiōe etiaꝫ omēs
ſancti angeli quaſi nō ſint. aut quaſi extin/
cti videātur. Et licet i eius cōparatōe nihil
eſſe vl' etiā apparere om̄is creatura videat̄.
tamē nō modicuꝫ ex eius fulgoꝛe illuſtrat̄
⁊ ex eius p̄ſentia tota celeſtis curia ⁊ vniuer/
ſa eiꝰ militia clariꝰ incādeſcit. Hinc Ber.
Sicut oēs ſtelle ꝑit' ⁊ luna ſplēdoꝛē ſuum
habēt a ſole nec tamen i eius p̄ñtia lucent.
ſic omēs ſancti lucidiꝰ lucent ex eiꝰ p̄ſentia
⁊ tamē in cōparatiōe eius q̄ſi nō luceāt la/
tent. Unde cōtingit hoc mirabile vt i eius
p̄ñtia magis luceāt. ⁊ tamē nimis latere vi
deant̄. Sicut ſuper om̄ia lumiaria celi ſol
ſuo lumīe micat ⁊ choꝛuſcat. Sic ꝟgo bea
ta ſanctitate ſuꝑ omēs ſanctos lucet ⁊c̄.
¶ Tertio ſol i ſitu habet ſublimitatem vt
etiā ex nimis remota altitudine paruꝰ ap/
pareat. cū tamē ſit maioꝛ terra. Sic beata
virgo Maria tam in terra ꝑ vite meritꝫ
q̄ꝫ in celo per premium ſuper omēs puras
creaturas in altiſſimo eſt locata. Ubi ſciē/
dum ſm̄ ſtatum vie merita in tribus conſi
ſtunt. ſcilicet in gratijs. virtutibus. ⁊ deuo
tionibꝫ. In quibꝫ om̄ibus ſuprema ⁊ altiſſi
ma attingebat. Supremū in gratijs ē om
nem gratiā habundātiſſime poſſidere. ⁊ ſic
de alijs. De hac habundātia ipſa gloꝛiatur
Eccl'i. xxiiij. dicens. Ego in altiſſimis ha/
bito. In omnibus ergo altiſſimis gratia/
rum. virtutum et deuotionis cōtinue mo
rabatur ⁊c̄. ¶ Quarto ſol habet in motu
continuitatem. nunq̄ꝫ enim ad momentuꝫ
vel ad ictum oculi requieſcit. ſed curſuꝫ ſu
um cōtinuat inceſſanter. Sic btā ꝟgo ma
ria ſemꝑ fuit in motu actionis meritoꝛie.

Quicq̄d em̄ agebat. hoc cū tanta diſcipli/
na ⁊ reuerētia faciebat q̄ in omnib⁹ ſupre/
ma cumulabat. Si em̄ alij ſancti in infini/
tū inferiores ad talē ſtatum ꝓmouēte gra/
tia ꝑuenerūt. vt oīa quecūq̄ facerēt cede/
rent eis in meritū. Multo magis ſine om̄i
ambiguo credendū eſt q̄ de omni vita ſua
nihil ei vacuū ꝑtranſibat. nā in comedēdo.
bibendo aut dormiēdo ſine quib⁹ hūana
natura durare non poterit inceſſanter au/
xit ſuū meritū. Quia de om̄ib⁹ his nihil ali/
ud ſumpſit q̄ q̄ſ ſola ei⁹ neceſſitas requi/
rebat. Hec autē ꝯtinuitas merēdi augeba/
tur ex ꝯtinua exercitatiōe ſenſuū exterioꝝ
⁊ aliorū membroꝝ corꝑis in deo. Simili/
ter ex interiorū viriū ſuſpenſione ꝯtinua
puta mentis ⁊ ſpūs. rōnis. memorie ⁊ vo/
luntatis. Qđ licet nobis ſit impoſſibile. et
ꝑ ꝯſequens de ea vix credibile. tñ quia bea/
ta virgo in ſe nullū habuit retractiuū. eo q̄
fomes peccati ꝓcipue ꝑ ꝯceptionē filij to/
taliter in ea ſublat⁹ eſt ⁊ extinctus. Jđ ſu/
prema merita cumulabat. Et ſi ꝑ corꝑis
teneritatē aliq̄d de exercitio oportuit rela/
xari. hoc ipm̄ tamen ita virtuoſe agebat vt
etiā ꝑ virtutē diſcretionis q̄ mater eſt om/
nium virtutū. ſuprema merita reportaret.
Quinto ſol habet in influētia fecunditatē.
nihil em̄ eſt ſub ſole quod ſine ſolis influ/
entia valeat fecundare. ⁊ ſine ei⁹ virtute de
ſe fructū gignere. Sic de ea dicit Bernar.
Maria velut alterū ſolē induit ſibi. ⁊ quē/
admodū ille ſuꝑ bonos ⁊ malos indifferē/
ter oritur ⁊ in om̄ib⁹ ſine differētia fecun/
dat. Sic ipa beata virgo nō diſcernit me/
rita ſingulorū. ſed om̄ib⁹ exorabilē oīb⁹/
q̄ clementiſſimā ſe prebet. omniū deniq̄
neceſſitatib⁹ ampliſſimo aīo miſeretur et
affectu. ita q̄ nullus hō proficere pōt neq̄
ꝓficeret in eternū niſi q̄ ꝑ virginem meren/
di fecunditatē aſſequit a deo. Opa em̄ no/
ſtra nō niſi ꝑ eam ad deū ꝑueniunt. Dupli/
citer autē ꝑ eius auxiliū adiuuamur. Pri/
mo q̄ ipa ꝑ nos opat. Scđo q̄ opa nr̄a ei⁹
manib⁹ deo p̄ſentantur. Eſt ergo ꝯuenientiſſi/
ma ſimilitudo vt ſicut ſol eſt pr̄ omniū na/
ſcentiū. Sic virgo ſancta mr̄ eſt oīm ſaluā/
tium. Cū em̄ in ea ſunt omnes grē ⁊ virtu/
tes. quicq̄d igit de eiſdē bonis ꝯſeq̄mur to/
tum a ꝟgine glorioſa redūdat. ꝓpter qđ om/
nes electi dicunt ei⁹ filij. Quorū oīm ſicut
Jeſus dicit eius ꝓmogenit⁹. ſic ⁊ ipi ſcđo/
geniti ꝑ grām ipius. Sexto ſol habet ad
oīa cōmunitatē. ſplendorē em̄ ſuum tam
bonis q̄ malis cōmunicat. ſpargens eum
tam ad loca feda q̄ mūda. Sic beata ꝟgo
om̄i creature ſe cōmunicat. ſingulis ꝓ ſua
capacitate ſe tribuēs. Qđ inſinuare cura/
uit ſponſa in Cantic. dicēs. Ego flos cam/
pi. Sicut em̄ flos campi om̄ib⁹ exponit et
nulli claudit. Sic beata ꝟgo nulli ſe dene/
gat ſed cōmunicat ſe vniuerſis. Nec ſolū
nulli ſe denegat. ſed qđ plus eſt om̄ib⁹ ſe of/
fert. Juxta illud Eccl. xxiiij. Venite ad me
oēs q̄ ꝯcupiſcitis me. Hinc Bern̄. Ma/
ria oībus oīa facta eſt. ⁊ de plenitudīe
eius accipiunt vniuerſi. Captiuus redem/
ptionē. eger curationē. triſtis ꝯſolationē.
peccatoꝛ veniā. iuſtus gratiā. angeli leticiā
deniq̄ tota trinitas ſumit gloriā. Fili⁹ ex
ea ſumpſit carnis ſubſtantiā. vt non ſit qui
ſe abſcondat a caloꝛe ei⁹. Merito ad mari/
am reſpiciūt ⁊ recurrūt vniuerſi. tam q̄ ha/
bitant in celo. q̄ etiā qui ſunt in purgato/
rio. Et q̄ nos p̄ceſſerunt. Et nos q̄ ſumus
⁊ q̄ nos ſequunt. ⁊ nati natorū. ⁊ qui naſcū/
tur ab illis. Jlli q̄ ſunt in celo vt reſarcian/
tur. ⁊ q̄ ſunt in purgatorio vt liberent. et q̄
p̄ceſſerunt. vt ꝓphete fideles inueniant. ⁊ q̄
ſequunt vt gratiā ꝯſequant. Merito ergo ad
te reſpiciūt oculi om̄is creature. q̄ ꝑ te ⁊ de
te ⁊ in te benigna man⁹ om̄ipotentis q̄cq̄d
ordinauit recreauit. Septimo ſol in excel/
lentia habz ſingularitatē. Et hoc in interp̄ta/
tione nom̄is declarat. Sol em̄ dicit q̄ ſo/
lus lucens. eo q̄ parem aut ſimilē nō habz
ſuꝑ terrā. Et ſic Maria. Vnde Bern̄. Et
ſi in aliquib⁹ aliq̄ cōmunicet ꝟgini. vnū ta/
men eſt in q̄ nec primā ſimilē viſa eſt nec ha/
bere ſequentē. gaudiū matris habēs cū ꝟ/
ginitatis honoꝛe. Optimā ergo partē ele/
git in q̄ ei nō cōmunicat alien⁹. Si em̄ bo/
na eſt fecūditas ꝯiugalis. melioꝛ vtiq̄ fe/
cunditas ꝟginalis. Et ſi adijcias. Cui⁹ ma/
ter eſt. Eius vtiq̄ quē etiā angelica lingua
nō ſufficit dignis extollere laudibus. Ma/
ter nō cuiuſcūq̄ nec de quacūq̄ plebe. ſed
dei. Duplex nouitas duplex ſtupoꝛ. Sed
digne proꝛſus ⁊ aptiſſime. Quia ꝯueniēs
eſt virginem non alium niſi deum ⁊ homi/
nem gignere. Neq̄ deum decuit alter par/
tus. Octauo ſol in eclipſi videtur habere
doloꝛis calamitatem. Sic ſol iſte. id eſt. be/
ata virgo Maria in paſſione filij dei eclip/

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſatus eſt. ſufferens vim dolorꝫ iuxta ꝓpheti
am ſymeonis di. Et tuāipſius aīam ptran/
ſibit gladi⁹. Berñ. Jlle nāq̃ ſermo filiȷ̄ Ec
ce filius tu⁹. plus q̄ꝫ gladi⁹ fuit in corde vir
ginis. aīam ptranſiens. ꝛ ptingens vſq̄ ad
diuiſionē ſpūs ꝛ aīe. O qualꝭ mutatio. Jo/
hannes tibi p ieſu tradit̄. ſeru⁹ p dño. diſci
pulus p mgr̄o. fili⁹ zebedei p filio dei. Ex
his ꝛ ſilibus ꝓprietatibꝫ ſolis beata ꝟgo no
mine ſolis nuncupat̄. Jn quē ſolem deus
poſuit tabernaculū ſuū. i. xp̄m. qui ideo ta
bernaculū dei dr̄. qꝛ in eo plenitudo diui/
nitatis corꝑaliter inhabitauit. Berñ. Ju/
re ſola maria ꝑhibet̄ amicta ſole q̄ ꝓfundiſ
ſima diuīe ſapiētie vltra q̄ꝫ credi poſſit pe/
netrabat abiſſum. vt q̄ntū ſine pſonali vni/
one creature ꝯditio patit̄. luci illi inacceſſi/
bili videat̄ immerſa. Jpa eī̄ meruit valde
efficaciter circūagi ꝛ opari vndiq̄ꝫ. ꝛ circū/
fundi vndiq̄ꝫ. ꝛ tanq̄ꝫ ipo diuino igne con/
cludi. Agente hoc in ea. ſſ. qui in trinitate ꝑ
fecta viuit ꝛ regnat. Amen.

De Annunciatione. II. Sermo XXII.

Dies boni nuncij eſt. ſi tacuerim⁹ ſcelerꝫ arguemur iiij. Regū. vij. Jn verbis ꝓpoſitis
intelligim⁹ hui⁹ diei feſtiuitatē. feſtiuitatis
hiſtoriacā veritatē. noſtrā vtilitatē. ꝛ p̄dica
toris ad annūciandū neceſſitatē. Primuꝫ
ibi. dies. ſcd̄m ibi. nuncij. tertium ibi. boni.
quartū ibi. ſi tacuerim⁹. Primū expoſitiōe
nō indiget. qꝛ in manibꝫ eſt hui⁹ diei feſtiui
tas. A Et ideo deuote videndū eſt de
ſcd̄o mēbro. vicꝫ de bono nuncio qd̄ i hac
die marie mr̄i. ꝛ ꝑ ꝯſequens toti mūdo nū
ciatur. Ut autē auditorū mētes auidi⁹ ex/
citemus. ad maiorē etiā intelligentiā neceſ
ſe eſt aliq̄ dicere p exordio. Dicit deuot⁹ il/
le ꝟginis amator beat⁹ Berñ. Uidere vide
or mihi pmū hoīem q̄ttuor ꝟtutibꝫ in exor
dio creationis ſue eſſe amictū. ſcꝫ pace. mi/
ſericordia. veritate ꝛ iuſticia. de quibꝫ Pſ.
Miſericordia ꝛ ꝟitas obuiauerūt ſibi. iu/
ſticia ꝛ pax oſculate ſunt. Jn his q̄ttuor ꝟ/
tutibꝫ eſt ſalus nr̄e integritas. has eī̄ acce
pit de⁹ de corde ſuo ꝛ eiſdē pmos parētes
veſtiuit iuxta illud Eccī. Deus ſcd̄m ſe veſti/
uit hoīem. ꝛ dedit ei poteſtatē eorꝫ que ſūt
ſuꝑ terrā. Primo dedit eis pacē ꝑfectā. vt
nec intus eēt nec extra aliq̄d qd̄ eos poſſet
aliq̄liter ꝑturbare vel ad aliquā inq̄etudi/
nē ꝓuocare. vt nec int⁹ eſſet pugna nec fo/
ris timor. nec caro cōcupiſceret aduerſus
ſpm̄. nec ſpūs aduerſus carnē. Et poſt hāc
ꝟtutem dedit homini veritatē ꝛ inſtruxit
eū ꝛ docuit quid ei eſſet faciendū ꝛc. Cum
dixit ei. De omī ligno paradiſi comedes.
de ligno autē ſciētie boni ꝛ mali caue ne co/
medes. Tertio dedit eis iuſticiā cū cōmi/
nabat̄ eis penā. dicēs. Quacūq̄ꝫ die come/
deritis. morte moriemini. Quarto exhibu
it miſcd̄iam cū poſt tranſgreſſionē de⁹ mo/
roſe ambulauit in paradiſo. dans locū pe/
nitētie ꝛ occaſionē venie interrogando. A/
dam vbi es tu. Et qꝛ ſponte dimiſit homo
pacē ꝛ miſcd̄iam. dans man⁹ iniq̄tatibus ꝛ
peccatis. Ambo p̄uaricantes mandatum
dñi pomū vetitū guſtauerūt. Et ſic relicta
pace ſtatim inuenerūt aliā legem in mēbrꝭ
eorū repugnantē legi dei. Jdeo due virtu
tes he ſcꝫ miſcd̄ia ꝛ pax redierūt in cor dei
ꝛ receſſerūt ab eis. Sed relique due ſcꝫ ve
ritas ꝛ iuſticia remanētes cum ipis. eos ꝛ
omnē poſteritatē eorū ſine omī miſericor/
dia q̄dāmodo affligebāt. Hinc eſt q̄ deus
plus q̄ꝫ ꝑ quinq̄ꝫ milia annorū nunq̄ꝫ de h
pct̄o mitigari ꝛ placari potuit ſed ad pſua/
ſionē veritatis ꝛ iuſticie totū mundū dele/
uit. paucis exceptis. Multa etiā milia ho
minū pro vno peccato videlicet ꝑ murmu
re proſtrauit. ſeuiens ꝛ indignans homini
ſicut leo. His ergo ſic duabꝫ virtutibꝫ. ſcili
cet veritate ꝛ iuſticia hominibꝫ nō parcen/
tibus interim non ceſſabat pax nec dabat
miſcd̄ia ſilentiū in corde dei. ſed pio ſuſur
rio paterna poſtulātes viſcera deo dulci/
ter ſuggerebāt. di. Nunq̄d ineternū proijci
et deus. aut non apponat vt cōplacitior ſit
adhuc. Nunq̄d obliuiſcet̄ miſereri deus.
aut ꝯtinebit in ira ſua miſericordias ſuas.
Et q̄ꝫuis multū diuq̄ꝫ pater miſericordia/
rū viſus ſit diſſimulare. vt interim ſatiſfa/
ceret zelo iuſticie ꝛ veritati. non tamen in/
fructuoſa fuit ſupplicantiū importunitas.
ſed exaudita eſt i tempore oportuno. For/
te enim interpellantibus dicitur tale de/
diſſe reſponſum. Uſq̄ꝫquo preces veſtre.
Debitor ſum. et ſororibus veſtris quas vi
detis accinctas ad faciendum vindictam
in nationibus ſcilicet Juſticie et veritati.
Ueniant ꝛ ſuper hoc ꝟbo pari ꝯferamus

Feſtinant ergo legati celeſtes. et vt vide/
runt miſeriam hominum ⁊ crudelem pla/
gam. vt propheta loquitur. Angeli pacis
amare flebunt. Qui enim fidelius que ad
pacem ſunt querunt ꝙ̃ angeli pacis. Sa/
ne ex deliberatione quoniam citata aſcen/
dit veritas ad ſtatutam diem. aſcẽdit vſq̃
ad nubes. necdũ plane lucida ſed obſcura
⁊ obnubilata zelo indignatõis. Factũq̃ vt
impleret̃ illud Pſ. Dñe ĩ celo miſcdia tua.
⁊ veritas tua vſq̃ ad nubes. Mediꝰ aũt pr
luminũ reſidebat ⁊ vtraq̃ ꝓ pte ſua qd ha
bebat allegabat. ⁊ qd vtiliꝰ poterat loq̃bat̃
Quiſputas illi colloq̃o meruit ĩtereſſe. ⁊ in
dicabit nobis q̇d audiuit. ⁊ inenarrabilia
forte enarrabit nobis q̃ nõ licet hoĩ loqui.
Sed miſcdia videt̃ interfuiſſe hmõi ↄtro/
uerſie. q̃ dixit. Eget miſeratiõe creatura ra
tionalis. q̃ miſera facta eſt ⁊ miſerabilis. et
nũc venit tps miſerẽdi eiꝰ. Et ecõtra vitas
ait. Oportet inq̇t impleri ſmonẽ quẽ locu
tus eſt dñs. vt totꝰ moriat̃ hõ. neceſſe ẽ adi
tũ oĩbꝰ (q̃ die pomũ vetitũ guſtauit in ꝑ/
uaricatione) regni celeſtis ꝓcludi. Ecõtra
ait miſcdia. Ut q̇d me genuiſti citiꝰ peritu
rã. Scit em̃ veritas qñ miſcdia tua perijt
⁊ nulla ẽ ſi non aliqñ miſerearis. Silr illa
ecõuerſo loq̃bat̃. Quis em̃ neſciat ꝙ ſi ꝓdi
ctam ꝑuaricatiõis ſniaꝫ mortꝫ euaſerit ho/
mo. perit nec ꝑmanebit in etnũ veritas tua
dñe. Et ecce vnꝰ de cherubin ad regẽ ſalo/
monẽ ſuggerit eſſe mittendũ. Qm̃ filio da
tũ eſt oẽ iudiciũ. In eius g̃ iudicio ⁊ ĩ cõ/
ſpectu ſuo ꝓdicte ꝟtutes ſcꝫ miſcdia ⁊ veri
tas obuiauerũt ſibi. Eadẽ q̃ ſupꝛdicta ſunt
ꝟba repetẽtes. Fateor aũt ait ꝟitas. zeluꝫ
bonũ hꝫ miſcdia. ſed vtinã ſm ſciam. Nũc
ãt q̇d. Preuaricatori iudicat plꝰ ꝙ̃ ſibi par
cendũ. Et tu ꝟitas inq̇t miſcdia. nulli par
cis. ſed tãta indignatõe ſeuis in ꝑuaricato
rẽ vt inuoluas parit̃ ⁊ ſororẽ. Quid mali me
rui. Si q̃ habes aduerſuꝫ me dicito mihi.
Sin aũt. q̇d me ꝑſeq̃ris. Grãdis ↄtrouer/
ſia frẽs ⁊ nimiꝝ intricata nimiũ diſcepta/
tio ⁊c. Cũq̃ ꝟitas adijceret in ipmq̃ iudi/
cẽ partꝫ ſue ĩiuriã retorq̃ri. d. Cauẽdũ eſſe
oĩno ne irritũ fieret ꝟbũ pr̃is. ne ſmo viuꝰ
⁊ efficax q̃libet occaſiõe euacuaret̃. Ait pax
Parcite queſo. parcite ꝟbis hmõi. Nõ decꝫ
vos hmõi altricatio ꝟboꝝ. ꝟtutũ eſt in ho/
neſta ↄtentio. Porro iudex inclinauit ſe et
digito ſcribebat in terra. Erãt autẽ verba
ſcripture q̃ pax ipa legebat in auribꝰ oĩum
di. Perit veritas niſi adã moriat̃. Perit iu
ſticia niſi ſequat̃ miſcdia. fiat g̃ mors bona
⁊ habꝫ vtraq̃ qd petit. Omnes obſtupue/
rũt in ꝟbo ſapie ⁊ forma cõpoſitiõis ꝑiter
atq̃ iudicij. Siquidẽ manifeſtũ fuit nullã
eis occaſionẽ querimonie remanere ſi fie/
ri poſſet ꝙ vtraq̃ petebat vt ⁊ moreretur ⁊
veniã ↄſequeret̃. Sed quõ id fiet inquiũt
Mors crudeliſſima ⁊ amariſſima bõa fie/
ri qua rõne poterit. At ille. Mors pctõꝝ
peſſima. ſed ꝓcioſa. ſi fuerit vite ianua aper
ta. ⁊ porte glie patebunt. Sed quomõ fiet
iſtud inquiũt. At ille. Si q̇s ex caritate mo
riat̃ qui nihil dꝫ morti. ⁊ cuiꝰ mors ꝓcioſi/
or erit in bono ꝙ̃ oĩm hominũ q̇ fuerũt ſũt
⁊ erunt mors põt fieri in malo. Bonus vi/
ſus eſt ſmo ⁊ fidelis ⁊ oĩ acceptiõe dignꝰ
Sed vbi ille innocẽs poterit iueniri q̇ mo
ri velit nõ ex debito nec ex malo merito ſed
ex beneplacito ſuo. Circuit veritas orbeꝫ
terrarũ. ⁊ nemo mũdus a ſorde nec ĩfans
cuiꝰ eſt vnꝰ diei vita ſup terrã. Sed ⁊ mi/
ſericordia celũ oẽ ꝑluſtrat. Et in angelis
quoq̃ (ne dixerim prauitatẽ) ſed minoreꝫ
inuenit caritatẽ. Nec angeli poſſe ſufficere
ꝓ omnibꝰ cũ ſint ſimiliter creatura. Rede/
unt ergo ad ↄſtitutũ diem veritas ⁊ miſeri
cordia anxie plurimũ nõ inuento qd deſi/
derabant. Tũc ſeorſum pax cõſolans eas.
Uos inq̇t neſcitis quicq̃ nec cogitat̃. nõ
eſt qui faciat bonũ. nõ eſt vſq̃ ad vnũ. Qui
ↄſilium dat ferat auxiliũ. Intellexit rex q̇d
loqueret̃. ⁊ ait. Penitet me feciſſe hominẽ.
Pena inquit me tenet. mihi incũbit vt pax
ait ſuſtinere penã. ⁊ penitentiã agere ꝓ ho/
mine quẽ creaui. Tũc ergo dixit. Ecce ve/
nio. Non poterit em̃ hic calix tranſire niſi
bibam illuꝫ. Et accerſito gabriele. protinꝰ
inquit. vade dic filie ſyon. Ecce rex tuꝰ ve/
nit tibi. Feſtinauit ille ⁊ ait. Adorna thala
mũ tuum ſyon ⁊ ſuſcipe regẽ chriſtũ. Por/
ro veniente rege miſericordia ⁊ veritas ob
uiauerunt ſibi. ſcriptura atteſtãte. iuſticia
⁊ pax oſculate ſunt ⁊c. ¶ B ¶ Sequitur
tertiũ cum dicit̃ boni. In quo huiꝰ annun
ciationis vtilitas deſignat̃. Propter quod
ſciendũ. In prima creatiõe accepit homo
triplicẽ dignitatẽ. ſcilicet naturalẽ excellen
tiã. in eo ꝙ oĩa nr̃a interiora ⁊ exteriora ſur
ſuꝫ ad deũ erãt erecta vt ſine labore ⁊ ſine
oĩ impugnãtione deũ poſſemꝰ ↄtẽplari. ita ꝙ

ab hac excellētia nihil foris impediret. nec intus retardaret. Unde Bern̄. Rect⁹ dominus rectū fecit hominē vt om̄ia q̄ eēnt in hom̄ie recto ordine erigerent ſe in deuz. Secūdo accepit mētis innocentiā. qꝛ ſine om̄i peccato creati ſum⁹. Ad imaginē q̄ppe dei qui peccatū non habuit fact⁹ eſt homo Ex cui⁹ pſona dicit Ps. Ego autē in innocentia mea ingreſſus ſum. redime me ⁊ miſerere mei. Tertio homo ſtetit in mag dei amicicia. Cū enim om̄is dilectio ⁊ amicicia ſup ſimilitudine fundat. iuxta illud Eccli. xiij. Om̄e anial diligit ſimile ſibi. Non ergo potuit de⁹ nō diligere hominē quem ad imaginē ⁊ ſimilitudinez ſuā creauerat. Ab omnib⁹ his dignitatib⁹ cecidit hō cum guſtauit vetitū pomū p̄uaricando mandatuz dei. Et nos in eo cecidim⁹ vniuerſi. Et cecidim⁹ i triplicē miſeriā. Ab excellētia cecidimus in ignorantiā. Ab innocentia ad culpe miſeriā. Ab amicicia dei in inimiciciam. Ex quib⁹ trib⁹ nimis abhom̄iabiles facti ſumus. Propter q̄d de hom̄ie ſic lapſo dicit in Ps. Homo cū in honore eſſet non intellexit. Ecce dignitas in q̄ ſtetit. ſequit. cōparat⁹ eſt iumētis inſipiētib⁹ ⁊ ſil'is fact⁹ eſt illis. Ecce miſeriā in quā incidit. ita etiā q inſultādo poſſunt dicere homī beſtie terre. Ecce adā q̄i vn⁹ ex nobis fact⁹ eſt. Hec aūt tria ſcz excellentiā. innocētiā ⁊ amiciciā recuperam⁹. ex dei ⁊ hoīs in v̄ginis vtero vnione. Maxima em̄ dignitas hoīs ē deum hr̄e hoiem ⁊ frēm nr̄m. Vn̄ ex hac excellentia aliqn̄ p̄uenim⁹ ad infinite digniorem excellentiā in celo. vbi limpidi⁹ ⁊ imediatius q̄ꝫ adā deū ⁊ hoiem ꝯtemplamur. Vn̄ cū dn̄s iohem cōmēdaſſet baptiſtā. d. Inter natos mulierꝝ nō ſurrexit maior iohāne bap. ſubiūxit. Qui aūt ē minim⁹ in regno celoꝝ. maior ē illo. Ex h̄ ptz. q minim⁹ in regno celoꝝ digniori excellētia decoret q̄ꝫ adā habuit. Licet em̄ adā in magna ſtetit excellētia. peccare tn̄ poterat qđ i regno celoꝝ nullus pōt. Scđo innocētiā recuperam⁹ p dn̄icā paſſionē. Ipe em̄ vt ait Iſa. pctā nr̄a ptulit ſup lignū. Et apl's Rom. vj. Liberati a pctō ſerui deo habetꝫ fructū veſtrū in ſctificationē. finē vero vitā eternā. Tertio recuperam⁹ amiciciā p ſanguinis effuſionē. Sic em̄ dicit apl's. Cū em̄ inimici eſſem⁹ recōciliati ſum⁹ deo p mortez filij ei⁹. Sic dicere poſſum⁹ q recuperauimus excellentiā p incarnatiōis vnionē. ſcđo innocētiā p eius paſſionē. tertio amiciciā per ei⁹ reſurrectōnē. vt tādē excellēti⁹ valeam⁹ p̄uenire ad eternā glorificationē. Sequitur q̄rtū p̄ncipale. Si tacueri⁹ ſceleſ arguemur. In q̄ p̄dicatorꝫ ad ānūciādū neceſſitas declarat. Qui ei ſcie ⁊ eloq̄ntie grāz ad ānūciādū v̄bū dei accipiūt a dn̄o. grauiſſime arguunt ſi eā vicꝫ grām. ad lucrū aīaꝝ non poſuerit. Vn̄ Iſa. Ve mihi qꝛ tacui. Cōſiderauit em̄ q talentū ad p̄dicādū accepat. ⁊ ideo doluit ſe tacuiſſe. ꝓpter qđ talib⁹ negligentib⁹ dicit Lu. xix. Serue nequā q̄re nō dediſti pecuniā meā ad vſurā. ⁊ ego veniens cū vſura recepiſſem eā. Hinc ⁊ apl's j. Cor. ix. Ve mihi ſi nō euāgelizauero. q̄m diſpenſatio credita eſt mihi. igit ⁊c.

De annunciatione Marie. III. Sermo XXIII.

AVe maria gratia plena ⁊c. Lu. j. In v̄bis poſitis ⁊ aliis ꝯdepēdētib⁹ angelice ſalutatiōi v̄go maria ex multꝭ mirifice cōmēdat. Primo cōmēdat a puriſſime vite innocētia. ibi. Aue. Scđo a v̄tutū copioſiſſima ſufficiētia. ibi. maria. Tertio a grāꝝ pleniſſima ſupeffluentia. ibi. grā plena. Quarto a digniſſima dei p̄ñtia. ibi. dn̄s tecū. Quīto a ſtat⁹ ſui excellētiſſima reuerentia. ibi. bn̄dicta tu. Sexto a fruct⁹ ſui vtiliſſima magnificētia. ibi. ⁊ b. f. v. t. Hec g̃ pconia laudis p ordinē pſeq̄ntes. A Primo dicim⁹ q v̄go bn̄dicta cōmēdat ⁊ laudat p h̄ qđ eſt Aue a puriſſima vite inocētia. Hec ſalutatio q̄ v̄gini attribuit tāto glioſior eſt q̄nto i ſcptura rarior iuenit. nulli eni vnq̄ꝫ poterat veracit applicari. Quis eni ſine ve a mūdi exordio ē inuēt⁹. Nec iſans cui⁹ eſt vni⁹ diei vita ſup terrā. Dicit em̄ Aue q̄i ſine ve. i. ſine culpa. Iuſto g̃ ordine ſibi debet aue. qꝛ ſola hec v̄go fuit imunis ab oī macula. Et ſola hec dictio ⁊ noua ſalutatio huic v̄gini debuit reſuari. Eſt aūt triplex ve a quo fuit libera btā v̄go. ſ. ve culpe originalis. ve culpe venialis. ⁊ ve culpe mortalis. De primo ve dr̄ Iere. xv. Ve mihi mr̄ mea. vt q̄d me genuiſti virū rixe. virum diſcordie. Rixas em̄ ⁊ diſcordias q̄b⁹ caro cōcupiſcit aduerſus ſpm̄ ab originali pctō ꝯtraxim⁹ q̄ in nobis rariſſime ꝯpeſcuntur De ſcđo ve dr̄. Ve nobis qꝛ peccauimus.

¶ De Annunciatione Marie

Hoc em̄ de veniali congrue dici poteſt. q̄a
cōmuni modo om̄es tali ve inuoluti ſum⁹
De tertio ve dicit̄ Ozec. vij. Ve eis qui re
ceſſerunt a me. Et iteruz Ozec. ix. Ve eis
cū receſſero ab eis. Quod de mortalib⁹ pec
catis oportet itelligi. Quia nec deus a no-
bis nec nos a deo recedim⁹ niſi cū culpam
cōmittim⁹ mortaliū peccatoꝝ. De omnib⁹
his dicit̄ Apocal. viij. Ve ve ve habitātib⁹
in terra. Hec fuit vox angeli de homib⁹ ex
preſſa. vt pꝫ ibidē. Pro lucidiori itellectu
ſciendū Sicut p̄diximus tria ſunt genera
peccatoꝝ. ſcꝫ originale. veniale et mortale.
Et ſicut ex dei gr̄a nullū bonū manet irre-
muneratū. ſic ex dei iuſticia nullū malū re-
manet impunitū. ideo p̄dictis trib⁹ triplex
ve dat̄ vel debet̄ triplex pena. Originali ei
peccato debet̄ pena damni. nō ſenſuſ. Pec
cato vero veniali debet̄ purgatoriuz. p cui⁹
ignem anie purgent̄ Sed peccō mortali de
betur infern⁹. nō vt ibi veniētes purgētur
ſed vt ibi eternalit̄ crucient̄. Cū ergo bea-
ta virgo nullū predictorū habuit. ideo ad-
iudicabat ei angel⁹ q̄ merito eſſet ab omni
ve ꝑueniente de peccō penit⁹ aliena. ꝛ digne
attulit ei in ſalutatiōis ſue exordio Aue.

¶ Ubi ſciendū. Merito beata v̄go nouo
ſalutationis genere debuit ſalutari q̄ttuor
de cāis. ſ. ꝓpt̄ veteris culpe tranſgreſſionē.
noue v̄ginitatis adinuentionē. ꝓpter nouā
conceptionē ꝛ nouā parturitionez. Prima
cauſa noue ſalutatiōis. i. Cur noua ſaluta-
tione debuit ſalutari fuit hec. q꞉ culpa eue
in gratiā. maledictio in beneficiū. totum q̄
pondus mali in bonū fuit in maria muta-
tū. Et in ſignū hui⁹ gratie nomē p̄uarican-
tis mulieris trāſuerſum ꝛ trāſmutatuz fuit.
Cū em̄ vocaretur p̄uaricatrix eua. repara-
trix debuit ſalutari. aue. i. ſine ve. q꞉ illa in-
tulit ve. iſta abſtulit om̄e ve. ¶ Scd̄a cau-
ſa fuit noue virtutis ſcꝫ ꝑpetue v̄ginitatis
inuentio. Licet em̄ multe v̄gines eſſent an
te eam. Nulla tamē ante eā ꝑmanēde virgi
tatis ꝓpoſitū habuit. Vn̄ Bernard⁹. O be
ata virgo q̄s te docuit aut que pagina in-
ſtruxit vt v̄ginitate dn̄o ſic placeres. Dicūt
eius precones q̄ v̄ginitatis ſue votū emi-
ſerat hac cū conditiōe interpoſita. ſi diuie
beneplacitū foret volūtati. ꝓpter quod an-
gelo ſalutanti reſpōdit humiliter. Quomō
fiet iſtud. q̄m virū nō cognoſco. i. cognoſce
re ppono. Ante em̄ eā nemo votū virgini-
tatis emiſerat. Et ideo ꝓpter hanc nouaz ꝛ
deo gratā inuentionē noua ſalutatione ab
angelo ſalutat̄. ¶ Tertia cauſa noue ſalu-
tationis fuit noua ꝛ inaudita cōceptio. Cō
cepit enim v̄go nō ex virili ſemine ſed my-
ſtico ſpiramine. In quo nec primā ſimilez
viſa eſt nec habere ſequentē. Et ꝓpter h̄ an
gelus inquit virgini. dicēs. Sp̄ūſſanct⁹ ſu
ꝑueniet in te. ꝛ v̄tus altiſſimi obumbrabit
tibi. ſcꝫ cuius virtute v̄go cōcipies ꝛ virgo
poſt cōceptū ꝑmanebis ꝛc̄. ¶ Quarta cau
ſa eſt nouus ꝛ inaudit⁹ ꝛ om̄i ſtupore ꝛ ad-
miratione dign⁹ partus. Nō em̄ virgo pe-
perit quelibet de plebe aut magnū princi-
pem hui⁹ mūdi. ſed deū verū mūdi huius
creatorē. De hac nouitate ꝛ ineffabili ſtupo
re dicit Bernard⁹. Si adijcias alijs eius
excellentijs cui⁹ mater eſt. Que iā poterit
lingua etiā ſi angelorū ſit. dignis extollere
laudib⁹ virginē matrē nō cuiuſcūq̄ ſed dei
ꝛc̄. Ex his ergo q̄ttuor nouitatib⁹ v̄go glo
rioſa nouo ſalutatiōis genere meruit ſalu-
tari. ¶ B ¶ Sequit̄ in themate. Maria.
In quo notat̄ ſcd̄m p̄ncipale. ſcꝫ quo com
mendat̄ a virtutū copioſiſſima ſufficientia
Qd̄ ex interp̄tatione eiuſdē nomis euiden
tius declarat̄. Maria em̄ interp̄tat̄ mare.
Nunc autē mare ſex habet ꝓprietates q̄ ſpi-
ritualiter intellecte bene marie ꝯueniunt.
Scribit̄ em̄ in libro de natura rerū q̄ ma
re eſt collectio omniū aquaꝝ tam dulciū q̄
ſalſarū caput ꝛ hoſpitiū omniū fluuiorum.
ſubſidiū in neceſſitatib⁹. refugiū in pericu
lis. iter agentiū cōpendiū. laborantiuz lu-
crū. ¶ In maris ꝓprietatib⁹ omniū v̄tutuz
cumulus accipit̄. Qꝫ autē dicit̄ dulciū ꝛ ſal
ſarū. innuit̄ q̄ nō ſolum v̄tutes dulciter af
ficientes habuit. ſed etiā dure affligentes.
ꝛ ideo. ꝓpter compaſſionez amaritudinis p
quā materno affectu omniū hominū miſe
rijs cōpatiebat̄ dicit̄ ſalſarū. Si em̄ paul⁹
multuz inferior ea dicere potuit. Quis in-
firmat̄ ꝛ ego nō infirmor. q̄nto magis ma-
ria ex vniuerſitate oīm virtutū. Vn̄ Anſ-
elmus exponēs illud Eccl. l. Vas auri ſo-
lidū ornatū om̄i lapide p̄cioſo dicit. Ma-
ria eſt vas auri. ꝓpter diuinitatꝭ ꝯtinentiaz
ꝛ ſtatus eminentiā. ſolidū. ꝓpter oīm malo-
rū reſiſtentiā. ornatū om̄i lapide p̄cioſo. p-
ter omniū virtutū affluētiā. Qd̄ ꝛ pulchre
nob exponit̄ Gen̄. j. vbi dicit̄. Cōgregētur
aque om̄es q̄ ſub celo ſunt in locū vnum.

Sequit᷑. Cõgregatiões aũt aquaꝝ voca/
uit maria. Ac ſi in eiſdẽ ꝟbis ſilent᷑ innuat.
vbicũq; ⁊ in q̄cũq; loco videritꝫ ꝯgregatio
nẽ oĩm aq̄rũ .i. virtutũ oĩm collectionẽ. ipa
eſt mr̄ nr̄a maria. Scḋo in p̄dicta marꝫ de
ſcriptiõe ſubiũgit᷑ caput ⁊ hoſpitiũ. Caput
ꝑ aquaꝝ effluentiã. hoſpitiũ ꝑ aq̄rũ reflue/
tiã. Que duo breuiter tangunt᷑ Eccſ. i. Ad
mare vñ exeũt flumĩa. q̄ntũ ad caput. iteruꝫ
reuertunt᷑. ſ. quãtũ ad hoſpitiũ. Sic beata
ꝟgo eſt caput oĩum grãꝝ. a qua q̄cq̄d boni
cõſeq̄mur nobis fluit. Hinc Bern̄. Nihil
nos deꝰ hr̄e voluit qḋ ꝑ manꝰ marie ñ trã/
ſit. Eramꝰ om̄es filij ire ⁊ indigni vt a deo
aliq̄d recipemꝰ. datũ eſt g̃ marie q̄cq̄d ſalu
tis q̄cq̄d gr̄e accipimꝰ vt ꝑ illã obtineamꝰ.
qm̄ nec ſeipm̄ nobis dare voluit niſi ꝑ eam
Eſt etiã mare nõ ſolũ caput ſed etiã hoſpi/
tiũ. ꝑ quod inſtruimur ꝙ oĩa flumĩa grãrũ
ab ipo deo accepta. ꝑ grãꝝactionẽ in ipam
refundere debemꝰ vt iteꝝ vberiꝰ refluant.
Tertio mare eſt ſubſidiuꝫ in neceſſitatibꝰ.
ſubuenit vniuerſis. ⁊ qḋ ſingul᷑ neceſſariũ
eſt ſubmiſtrat ſtans in publico. clamãs ad
nos om̄s. Venite ad me o. q̄ ꝯcu. me. ⁊ a ge
neratiõib; meis adimplemini. Bern̄. Ma
ria ſinũ pietatꝫ apit vniuerſis. ⁊ de plenitu
dine eiꝰ accipiũt vniuerſi. Captiuꝰ redem/
ptionẽ. eger curationẽ. triſt᷑ ꝯſolationem.
pctõꝛ veniã. iuſtꝰ grãꝫ. angelꝰ leticiã. filius
dei carnis ſubſtantiã. deniq; tota trinitas
gloriã. Quarto mare ẽ cõpendiũ itinerãti/
um. Longiſſima em̄ via ſup mare velocit᷑
tranſit᷑. Sic btã virgo eſt cõpendiũ nr̄m q̄
in h̄ mari magno itineramꝰ felicit᷑ ⁊ ſubito
trãſire poterimꝰ. Nã ꝑ ipam tales grãs in
breui tp̄is ſpacio obtinere poſſumꝰ q̄s ali/
as ꝑ longiſſima tp̄is ſpacia vix ꝯſeq̄ valea/
mus. Hinc Bern̄. Aduocatã nr̄am p̄miſit
pꝛ miſcḋie q̄ tanq; iudicꝫ mr̄ ſupplicit᷑ ⁊ fide
liter nr̄e ſalutis negocia ptractabit. nec pa/
ti repulſaꝫ poſſumꝰ vbi añ filium mr̄em. ⁊
mr̄em añ pꝛem cũ filio habemꝰ. Filiꝰ ante
pꝛem oñdit vulnera. mr̄ ante filiũ pectus ⁊
vbera. nec põt eſſe repulſa vbi tot ſunt cari
tatis inſignia. Sequit᷑ tertiũ p̄nci/
pale. ſ. grã ple. in q̄ grãꝝ tãgit᷑ pleniſſima ſu
pereffluẽtia. Qḋ exponens Bern̄. dic. In
actib; aplõꝝ legimꝰ ſtephanũ plenũ gratia
⁊ aplõs repletos fuiſſe ſpũ ſctõ. Sꝫ longe
diſſilr̄ a maria. Quia nec ille plenꝰ dõ vt in
eo habitaret plenitudo deitatꝫ ſic in maria
Nec illi cõceperãt de ſpũ ſctõ ſicut maria. g̃
marie nũciat᷑ ab angelo grã plena. Hec ãt
plenitudo grãꝝ in trib; cognoſcit᷑. ſ. in mul
titudine. magnitudĩe ⁊ latitudĩe grãꝝ. Pri
modico ꝙ pleĩtudo gr̄e q̄ marie ab ãglo nũ
ciat᷑ ꝯſiſtit in multitudĩe grãꝝ. Habuit em̄
om̄es grãs ⁊ oĩa que rõnẽ gr̄e ſortiunt᷑ Ec
cli. xxiiij. In me oĩs grã vie ⁊ ꝟitatis. Hiero. Ceterꝫ ſctis ꝑ partes. ſed marie totũ ſe
plenitudo gr̄e infudit. Scḋo grã plena dꝛ
ꝓpter grãꝝ magnitudinẽ. Non em̄ exiles ſi
ue paruas grãs habuit. ſed ĩ maxima ꝟtu/
te habuit vniuerſas. Hinc Bern̄. Nõ de/
cuit ꝟgineꝫ hr̄e cõmunes al̄s ꝑuas grãs. q̄
ſummũ ⁊ maximũ geſtabat in vtero. ſed q̄c/
q̄d ſupꝛemũ q̄cq̄d maximũ in gratijs eẽ po
terat hoc hẽbat. Tertio grã plena dicit᷑ ꝓ/
pter grãꝝ latitudinẽ. Tantã em̄ ſuplucra/
ta eſt grãm vt eã in celũ ⁊ in infernũ exten/
deret ⁊ in terrã. De quo Bern̄. ſuper illud
opatus eſt ſalutẽ in medio terre. dicit. id ẽ.
in vtero ꝟginis q̄ bene mediũ dicit᷑. Ad il/
lam em̄ ſicut ad mediũ reſpiciũt. ⁊ qui ĩ ce/
lo habitant ⁊ q̄ in inferno. ⁊ q̄ nos p̄ceſſe/
runt. ⁊ nos q̄ ſumꝰ ⁊ q̄ nos ſequunt᷑ ⁊c. Il/
li q̄ ſunt in celo vt reſtaurent᷑. q̄ ſũt in infer
no vt inde eripiant᷑. q̄ nos p̄ceſſerũt vt ꝓphe
fideles inueniant᷑. Et q̄ nos ſequunt᷑ ⁊ nos
qui ſumꝰ. oĩb; nobis ſe mediatricẽ exhiber
ſua ſupefluenti ⁊ copioſa imẽſitate grãrũ.
Alia hic p̄termittunt᷑.

De ſancto Ambroſio.
Sermo XXIIII.

Videte vigilate ⁊ orate. Marci. xiij. In his ꝟ/
bis ſapiã dei pꝛis hũane pfe/
ctionis ſũma incluſit. Ait em̄. Videte vigi
late ⁊ orate. Per ꝟbũ em̄ videte a malis re
uocamur. ꝑ ſcḋm. ſ. vigilate bona opamur.
ꝑ tertiũ. ſ. orate ad plenã pfectionẽ ſctifica/
mur. Qui aũt a mal᷑ purgat᷑ ſiue reuocat᷑. ⁊
bona opat᷑ ⁊ ſctificat᷑. hic vir pfectus eſt. Et
qꝛ egregiꝰ iſte doctoꝛ btũs Ambroſiꝰ ꝟtu/
tem iſtoꝝ ꝟboꝝ pfecte in ſe habuit. iõ placu
it ad glãm eiꝰ de his facere ſmonẽ. A

Dixi primo ꝙ ꝑ ꝟbũ videte a/
malo reuocamur
Videre em̄ idẽ eſt qḋ cogſcere ſiue intelli/
gere. Vſitato em̄ mõ loq̄ndi alicuiꝰ ſmo/
nis dꝛ. Vides h̄. i. intelligis. Qḋ etiã Ber.
aſſerit ſic. d. Ille q̄ videt oĩa hortatur nos

vt poſtpoſitis oculis corꝑalibꝫ. mẽtis lumi
ne videamꝰ. Illis ꝙdẽ oculis de qͥbꝫ ꝑ Sa
lomonẽ dr̃. Oculi ſapientꝭ in capite eius. i.
xp̃o. qui ẽ caput nr̃m. qui cũ corꝑalibꝫ ocuł
videri nõ poſſit. cõſeq̃ns eſt vt h̃ intelligaᷣ
dictũ de oculis cordis. In hꝰ ergo ṽbi vir
tute tria intelligamꝰ q̃ ſequunᷣ ad inuicez.
ꝑ que a malis oĩbꝫ purgamur. ſcꝫ pctõꝝ co
gnitionẽ. ꝯtritionẽ ꝛ remiſſionẽ. Dicit ğ no
bis deꝰ. videte oculis cordis introrſum. ꝑ/
luſtrate ꝯſciam ꝛ videte mala q̃ feciſtis. qꝛ
nemo mũdꝰ a ſorde nec infans cuiꝰ ẽ vniꝰ
diei vita ſuꝑ terrã. Et inuenimꝰ ĩfinita cri
mina pctõꝝ. ſi tñ oculos cordis dirigamꝰ
in directũ. Qð facere monemur ꝑ hieremi
am Hiere. xxxi. vbi dr̃. Statue tibi ſpecu/
lã. pone tibi amaritudĩes. ꝛ dirige cor tuũ ĩ
viã rectã in q̃ ambulaſti. Si em̃ ꝓpha ꝓpha
rũ dicere potuit. Circũdederũt me mala q̃
rũ nõ eſt numerꝰ. Et aliꝰ. Peccaui ſuꝑ nu/
merũ arene marꝭ. q̇d nos miſeri dicere poſ
ſumꝰ qui peccauimꝰ ſuꝑ oẽm eſtimationẽ.
Qð pctm̃ inť oĩa genera pctõꝝ eſſe potuit
qð nõ aliq̃n aut affectu aut opis effectu cõ
miſimꝰ. Quia q̃nto ꝓpinquiores ꝛ vicinio/
res ſumꝰ deo. tanto plura cog̃ſcimꝰ ꝛ vide/
mus. de q̃ Greg. Scti viri q̃ apud deũ ma
gis ꝓficiunt. eo ſubtiliꝰ indignos ſe dep̄hẽ
dunt. Et q̃nto ꝓximius luci fiunt tãto q̇c/
quid culpabile in ſe latebat iueniũt. Hinc
eſt qð dr̃ Ezech. viij. Adhuc ꝯuerſus vide/
bis abhomĩatiões maiores his. Quanto
veriꝰ ad deũ ꝯuertimur tãto maiores ab/
homĩatiões videmꝰ. Et qꝛ om̃e malũ vera
citer cognitũ diſplicet. ꝛ q̃nto veriꝰ cog̃ſciť
tanto magꝭ diſplicet. ꝛ ſic diſplicẽtia cauſat
dolorẽ. ꝑ quẽ oĩa genera pctõꝝ ꝯteruntur.
Hinc eſt qð dr̃. iij. Reg. xix. Spũs domi/
ni grãdis ꝛ fortis ſubuertẽs petras añ dñꝫ
ſed nõ in ſpũ dñs. q. d. licet ĩ tali diſplicen/
tia ꝛ ꝯtritiõe veraciť ſit deꝰ p̄ñs. tñ qꝛ dulcꝭ
eſt dñs. ꝛ amara ꝯtritio. iõ dñs nõ ſentitur
Et Iſa. xli. Triturabis mõtes ꝛ cõminu/
es colles. ventilabis eos. ꝛ ventus tollet ꝛ
turbo diſꝑget eos. Per mõtes ꝛ colles pcã
ꝑua ꝛ magna figurat. Et ſequiᷣ ĩ p̄dicto lo
co. Et exultabis in dño. Hec em̃ duo p̄di/
cta. ſ. cognitio ꝛ ꝯtritio certũ ſignũ ſunt re/
miſſionis pctõꝝ. Nunq̃ꝫ em̃ penitens gau
det ſed luget donec ꝑcipiat veniã pctõꝝ.
Et ſic tũc gaudet ꝛ exultat in dño. Iſta em̃
tria ſimul ſũt cõmixta. ſ. cognitio. ꝯtritio et
remiſſio. qꝛ cũ peccaſſe nos cognoſcimꝰ me
rito ſtatim cõpungimur. ꝛ in eo momẽto q̃
iſta duo ſiľ facimꝰ etiã remiſſionẽ accipimꝰ
Et ſic ſũt ſibĩuicẽ ꝯiũcta. Hinc eſt qð dr̃
de Dauid. ij. Reg. xij. Qui cũ diceret. pecca
ui. Statim ſubiũxit ꝓpha nathan. trãſtulit
dñs pctm̃ tuũ Criſ. Sine oĩ interuallo la
crime penitẽtꝭ ꝛ remiſſio ſiľ ſunt. H̃ aũt ẽ ve
rũ q̃ntũ ad culpã ſiue offenſaꝫ dei quã ſta/
tim remittit deꝰ ſine dilatione. Oportet tñ
nihilominꝰ hoĩeꝫ ꝑ multa diſtrahi anteq̃ꝫ
pctm̃ peniť deſtruaᷣ ꝑ penã. B Seq
tur ſcðm ꝑncipale. ſ. Uigilate. In q̃ verbo
poſt mali purgationeꝫ hortamur ad boni
oꝑatõnẽ. Hoc em̃ ṽbo deꝰ ſepeuſus ẽ ĩ ſcri
ptura. hortãs diſciplos ꝛ nos ĩ illis. vt ſuꝑ
ſtatũ nr̃m ſollicite vigilemꝰ Mat. xxv. Ui/
gilate itaq̃ꝫ qꝛ neſcitꝭ diẽ neq̃ꝫ horã. ꝛ in plu
ribꝫ aliꝭ locꝭ euãgelij. vtputa Luce. xij. ꝛc.
Sunt aũt tres vigilie oĩno neceſſarie. q̃s
Greg. ṽbis breuibꝫ tãgit d. Uigilat q̃ ꝑuat
oꝑando qð credit. Uigilat q̇ a ſe torporeꝫ
ꝛ negligẽtie tenebras repellit. Uigilat qui
ad aſpectũ xp̃i hꝫ mẽtis oculos aptos. In
p̄ma vigilia Gre. ꝓponit fructuoſaꝫ bonoꝝ
opeꝝ q̃ntitatẽ. In ſcða q̃litatẽ. In tcia ſci/
tatẽ. q̃ tria ſi nr̃is opibꝫ adiũcimꝰ vtiliť vigi
lamꝰ. Primo ğ vigilemꝰ ſuꝑ oĩa oꝑa no/
ſtra. ea nr̃e fidei cõmẽſurãtes. vt vicꝫ om̃e
qð credimꝰ oꝑe adimpleamꝰ. Cũ em̃ iuxta
apl̃m Heb. xi. Impoſſibile ſit ſine fide pla
cere deo. Neceſſe ẽ vt fidẽ quã deꝰ a nobis
exigit bonis opibꝫ informemꝰ. Quia vt dr̃
Ja. ij. Sic corpꝰ ſine ſpũ mortuũ eſt. ſic fi/
des ſine opibꝫ. Uñ Gre. Fidei nr̃e veritatẽ
in vite nr̃e ꝯſideratione debemꝰ agnoſcere
Tũc em̃ ṽe fideles ſumꝰ. ſi qð ṽbis ꝓmitti
mus. opibꝫ adipleamꝰ. Hinc Bern. Uigi/
lemꝰ ſuꝑ oĩa oꝑa nr̃a. vt oĩa q̃ p̄cepta ſũt fa
ciamꝰ. ꝛ q̃ ꝓhibita ſunt obmittamꝰ. Nam ſi
vnũ eoꝝ q̃ ꝓhibita ſũt faciamꝰ oꝑa nr̃a nõ
ſũt plena. nec ſuꝑ gregẽ opeꝝ nr̃oꝝ diligẽť
vigilamꝰ. de q̃ Ja. ij. Qui totã legeꝫ ĩpleuit
offendit ãt in vno. factꝰ ẽ oĩm reꝰ. Sic ptꝫ
quõ vigilare debemꝰ ſuꝑ oĩa oꝑa nr̃a. Scðo
vigilemꝰ ſuꝑ opeꝝ nr̃oꝝ q̃litatẽ. vt ſic in p̄/
ma vigilia vigilamꝰ q̃ oꝑa nr̃a ſint multa.
ſic ĩ ſcða vigilemꝰ vt ſint bona. Erũt ãt bo
na. ſi oẽm negligẽtiã ꝛ torporẽ ab eiſdeꝫ re/
pellamꝰ. Hinc ij. Paraľ. xix. Sit timor do
mini vobiſcũ. ꝛ cũ diligentia cuncta facite.
tunc aũt agimꝰ cũ timore dñi cũcta cum ea

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

fidͤliter ⁊ corde ꝑfecto facimꝰ. Cui ꝯſonat
apl'ſ Coll'.iij. Quodcūq₃ facitꝭ. ex aīo ope/
ramini ſic dn̄o ⁊ nō hoibꝫ. ſciētes ꝙ a dn̄o
accipietis retributionē hereditatꝭ. De his
duobꝫ ſil'r dr Deut.xvi. Iuſte qđ iuſtuꝫ eſt
exeq̄ris. Et Gre. dicit. Duo ſunt q̄ neceſſe
eſt vt in bonis opibꝫ formidemꝰ. ſ. deſidia ⁊
fraus. Deſidia ꝑ torporē naſcit̄. Fraus vl'
ſeipm̄ q̄rit vl' nulla aut pauca opat̄. Fraus
vt dicit Gre. in nr̄is opibꝫ tribꝫ modis cō/
mittit̄. Cū aut gr̄a humani cordis aut fa/
uoris amor aut res exteriores deſiderant̄
Solus ḡ ille in ope fraudeꝫ nō facit q̄ nec
ad corꝑales res nec ad laudis v̄ba nec ad
hūani indicij grām in bonis ſuis opibꝫ an/
helat. Hec ḡ ꝑdicta duo. ſ. fraus ⁊ deſidia.
in oibꝫ nr̄is opibꝫ abhomiabilia ſūt apud
deū. Iuxta illud Hiere.xlviij. Maledictꝰ
q̄ facit opꝰ dn̄i fraudulent̄ ⁊ deſidioſe. Hic
eſt ꝙ ſctūs Iob dic̄ eiuſdē.ix.ca. Verebar
oīa opa mea ſciēs ꝙ nō parceres delinq̄n/
ti. q. d. licet ea apte ꝯſidero. q̄d t̄m in his la/
tet penitꝰ ignoro. igit̄ ⁊c. Tertio vigilandū
eſt ꝑ opeꝝ nr̄oꝝ ſanctitatē. Que tūc veraci
ter ſanctificant̄. cū dn̄s ꝑ occultā inſpirati
onē illabit̄ cordibꝫ nr̄is. ⁊ ipa opa nobiſcū
opat̄. Tūc ex eo ꝙ ipe ſctūs eſt. erunt etiaꝫ
opa nr̄a ſctā. Leuit.xxi. Ego ſctūs ſum qui
ſctifico vos. Et iō ante oīa ⁊ ſuꝑ omīa vigi
landū eſt qn̄ deꝰ veniat aut recedat. Quia
oē bonū nr̄m ex eiꝰ acceſſu ad corda nr̄a
ꝓmouet̄. ⁊ ecōtra. Idcirco vigilare debemꝰ
cū venerit ⁊ pulſauerit vt ꝯfeſtim apiamus
ei Lu.xij. Beati ſui illi q̄s cū venerit ⁊ inue/
nerit eos vigilātes. Prouer.viij. Btūs hō
q̄ audit me ⁊ vigilat ad fores meas q̄tidie.
⁊ obſuat ad poſtes oſtij mei Luc.xij. Vos
ſiles hoibꝫ expectātibꝫ dn̄m ſuū qn̄ reuer/
tat̄ a nuptijs. vt cū venerit ⁊ pulſauerit cō/
feſtim apiant ei. Vigilare nihil aliud eſt q̄ꝫ
diligētiſſime obſuare internos motꝰ affe/
ctuū nr̄oꝝ. q̄ ex dei pn̄tia alterant̄ ⁊ variant̄
ad diuerſa genera grāꝝ. nunc em̄ ꝓmimur
ad hūilitatē. nūc accendimur ad caritateꝫ.
nūc illumiamur ad aliq̄ myſteria cogſcēda
Et ſic varijs modis afficimur ſm ꝙ ſpūſ/
ſctūs nos cognouerit idigere ⁊ nos digna
tur ꝓmouere. Et iō valde attēte obſuāde
ſūt vie eiꝰ. Vn̄ ſctūs Iob eiuſdē.iiij. Qua/
ſi furtiue ſuſcepit auris mea venas ſuſur/
rij eiꝰ. Qđ exponēs Greg. dic̄. Quaſi furti
ue venas ſuſurrij ſui apit nob deꝰ. cum no/
bis latent̄ inſinuat q̄bꝫ modis ad nr̄e intel
ligētie aurē venit. Venit em̄ aliq̄n ad nos
amore. aliq̄n timore. Cōpūgit aliq̄n pn̄tia
ſuiipiꝰ deſiderium nr̄m in diligēdo. Aliq̄n
erigit mētes nr̄as ad etn̄a. vt poſtmodum
tpalia vileſcāt. Aliq̄n nob nr̄a mala aperit
⁊ ad h̄ nos inſtruit vt de alienis mal' etiam
doleamꝰ. Aliq̄n aliena mala nr̄is obtutibꝫ
obijcit. ⁊ cōpūctos nos mirabilit̄ a noſtra
prauitate nos corrigit. Venas itaq₃ ſuſur
rij diuini audire furtiue ē diuine inſpiratio/
nis modos occulte ſuſcipe ⁊ tenere. Latē/
ter q̄ppe ad h̄ venit ad nos vt i eiꝰ pn̄tia ꝓ/
moueamur Et iteꝝ ad h̄ recedere ſe ſil'at vt
iteꝝ auidꝰ reqrat̄. cogētes eū atq₃ dicētes
Mane nobiſcū dn̄e Lu.xxiiij. Et h̄ eſt qđ
dicit Bern̄. Qn̄ deꝰ ad nos veniat aut quo
vadit aliq̄n ꝑiculoſe ignorat̄. Cum em̄ gr̄e
ſue dona circa nos diſpēſat ſpūſſctūs vigi
lant̄ aduerte ne aut ingratꝰ aut tepidꝰ exi/
ſtas. nā cū aliq̄n copioſe ꝑfundat aliq̄n gra
tiā ſubtrahat ſi ille viciſſitudines vigilan/
tiſſime nō obſeruant̄. in hoc genus miſerie
incides. ſic vt nec pn̄tem glorifices nec ab/
ſentē deſideres. Nempe quidē ad hoc rece
dit vt auidius teneat̄. ⁊ ſi abeſſe ꝯtingat de
ſiderabilꝰ querat̄. Cū aūt abeſſe neſcitur
quō requiret̄ ⁊c. Vigilat ḡ vt dicit Grego.
q̄ ad aſpectū veri lumīs oculos mētꝭ aper/
tos tenet. Iſta eſt nobiliſſima vigilia inter
oēs. q̄ cito ꝑducit hoiem ad ꝑfectū. ¶ C

¶ Sequit̄ tertiū ꝑncipale ſcꝫ Orare. per
quod vt dixi nos ⁊ opera noſtra ad plenaꝫ
ꝑfectionē ſanctificamur. Sicut em̄ ꝑ actū
videndi purgamur. ⁊ ꝑ actum vigilandi ad
bonū incitamur. ſic ꝑ actum orandi ſancti/
ficamur. Dicit em̄ ipſa veritas Iohis.vi.
Verba que ego locutꝰ ſum ſpiritus ⁊ vita
ſunt. Quāto crebrius ruminant̄. tanto ex
cis homies verius ſanctificant̄. j. Thimo.
iiij. Sanctificat̄ homo ꝑ verbū dei ⁊ orati
onem. Eſt autē differētia inter ſanctitateꝫ
ſcđe vigilie ⁊ iſtam. Quia illa eſt operū. iſta
vero orationū. ⁊ vtriuſq₃ exercitiū facit af/
fectiones ſanctas. ⁊ ꝑ ꝯſequens hoies ſan/
ctos. dicente Bern̄. Affectio ſancta fac̄ ho
mines ſanctos. De his duabꝫ ſanctificatio
nibꝫ dicit̄ Apocal'.xxii. Qui ſanctus eſt ſan
ctificetur adhuc. q. d. Qui ſanctꝰ eſt ſcđa
ſanctificatione. ſanctificet̄ adhuc. ſ. per ter/
tiam ſanctificationē. Sunt autē triplices
ſpecies orationis ꝑ ceteris ſanctiores. que

et triplici genere deuotionis dño offerun
tur. ſcꝫ filialis. ſponſalis ꝛ diuinalis. Filia
lis oꝛo eſt quã filij offerunt deo vt pr̃i. quã
tunc effundim⁹ cũ ꝑ potiora ꝛ pfectiora ex
ercitia ſublato timore pctõꝝ ꝛ horrore iu/
diciorũ dei. ex dulci affectu diu oram⁹ ſtan
tes in eo affectu corã deo ipm dulicit amã/
tes ꝛ fiducialiter orãtes. de pr̃is affectu ni
hil oĩno heſitãtes. ſicut filius añ pr̃em rep
ſentãtes ſpeciẽ naturalis filij q̃ ſemp dulci
ter ꝛ fiducialit' orauit Joh. xi. Ego ſcio q̃a
ſemp me audis. Hinc eſt qđ dicit apoſtol⁹
Gal. iiij. Qm̃ autẽ eſtis filij dei miſit deus
ſpm̃ filij ſui in corda vr̃a clamãtem Abba
pr̃. Dulciſſimum eſt nomẽ pr̃is in ore filij.
Si eñ ſpũ qui a pr̃e procedit in filiũ. ora/
mus deũ. ſuſpirãtes ad patriã. quõ pater
hanc oꝛonem repellere põt ꝛ eã nõ accepta
re. nequaq̃. Hãc oꝛonẽ docuit nos Mat.
vi. ſaluator nr̃ di. Sic orabitis. Pr̃ nr̃ qui
es in celis ꝛc̃. Ecce a paterno nomĩe docet
orationẽ inchoare. Scđa oꝛo dicit' ſponſa
lis. Que oꝛo ex tali affectu amoris deo of/
fertur q̃i caſta ſponſa ſponſo ſuo. que non
diligit aliud nec querit aliud nec deſiderat
niſi ſpõſum. nã ſiue eã corripiat. ſiue duruꝫ
ſe exhibeat. ſiue etiã ꝑcutiat. ſiue q̃cũq̃ mo/
do indignatiõis oculo ipam reſpiciat. dili/
git eũ vt ſponſum ſuũ. Sic oꝛo ſponſalis
orat deum nõ ꝓpter grãm impetrãdam vel
q̃dcũq̃ aliud. ſed orat deũ ꝓpter ipm ſoluꝫ.
dicendo cũ Ps. Quid eñ mihi eſt in celo.
ꝛ a te q̃d volui ſup terrã. Et ſubdit. De⁹ cor
dis mei ꝛ pars mea deus ineternũ. In hac
oꝛone aĩa ſuſpenſa incipit languere ꝛ pre
impatienti deſiderio eſtuare. In h̃ affectu
dicit ſponſa in Cantic'. Stipate me flori/
bus. fulcite me malis. q2 amore lãgueo. Et
iterũ interpellãs omnẽ celi militiã. d. Nun
ciate dilecto meo q2 amore langueo. Unđ
Berñ. Subtractio rei amate eſt augmẽta
tio deſiderij. quo neceſſe eſt affici mentem
amãtis vehemẽter eo abſente. Fruſtra ei
niſi fallor. fit vt languentis aĩe q̃s tentet
lenire doloꝛẽ quẽ intus gerit ex vulnere a/
moris niſi ſolus amator. Ad hunc affectũ
currunt oĩes oꝛones que perũt ſe dei p̃/
ſentia conſolari. Tertia oꝛo eſt ꝛ dicit' diui
nalis. que de pleno ꝓmptuario omniũ gra
tiarũ ex fruitiõe diuine pñtie dño exhibe/
tur. ꝑ quã ꝛ oĩes ſancti inebriant'. Juxta
illud Ps. Inebriabunt' ab vbertate dom⁹
tue. ꝛ torrente voluptatis tue potabis eos
Pre nimia delectatiõis dulcedine detrun/
care oꝛones vel potius eructuare dño eua
porãt vl' deficiũt in oꝛone. neſcientes ipi q̃d
loquunt'. Tam in figura q̃ȝ in ſcriptura de
uotis homib; hoc legimus eueniſſe. In fi
gura legit' hoc. i. Reg. i. de Anna mr̃e Sa/
muelis. vbi dicit' de ea. Mouebant' labia
eius ꝛ vox penitus non audiebat'. Eſtima
uit ergo heli ſacerdos eam temulentã. ꝛ di
xit ei. Uſq̃quo ebria eris. Digere pauliſp
vinũ quo mades. Que rñdit. Nequaq̃ do
mine mi. Uinũ enim ꝛ omne qđ inebriare
poteſt nõ bibi. ſed effudi animã meã in cõ/
ſpectu domini ꝛc̃. Similiter ĩ ſcriptura ta
les oꝛones inuenim⁹. De quo Bernardus
ſup illud Canticoꝝ. Dilect⁹ meus mihi ꝛ
ego illi. dicit iter cetera. Ad quid loquitur
ſponſa mihi. ad nihil aliud niſi q2 mirabili
ter delectata. nec omino tacere potuit. nec
tamen qđ habuit exprimere potuit. Fla/
grans eñ amor. pſertim diuin⁹ cum ſe co/
hibere non p̃ualet. nõ attendit quo ordine
qua ve lege verboꝝ ebulliat. interduꝫ nec
verba exquirunt' nec voces. ſed ſolis ſuſpi
rijs eſt ↄtentus. Inde eſt q2 qui hmõi ſan/
cto amore flagrat nõ conſiderat quid. qua
liter ꝛ quãdo loquat'. ſed quicq̃d in mentẽ
venerit ↄtingenti modo ꝛ caſualiter enun/
ciat ſiue eructuat. Ad quã eructuationẽ in
pñti. ꝛ in futuro ad plenã repletionẽ nos ꝑ
ducat ieſus chriſtus ꝛc̃.

De ſancto Marco.
Sermo XXV.

Imilis factus
eſt leoni in operibus ſuis. j.
Machab. iij. Sanct⁹ ꝓphe/
ta Ezechiel in veteri teſtamẽto. Et Johã
nes in Apocal'. beatũ Marcũ ſub figura
leonis. cũ alijs euãgeliſtis p̃uiderunt. nec
immerito. Quia ꝑ viuificũ ſuũ euangeliũ
virtute mirifica dei eccl'iam edificauit. Cu
ius vita glorioſa. ſicut in paſſionali legitur
ꝛ crebra miracula atteſtant' ipm merito ꝑ
leonem figurandũ. Ad noſtrã ergo etiam
eruditionẽ hec verba reflectamus. aliquid
eligentes quod ad laudeꝫ dei ꝛ huius ſan/
cti. ꝛ mores noſtros edificet. Nã vt ait Au
guſtin⁹. nullus maior deo ꝛ omnib; ſanct'
honor poterit exhiberi q̃ȝ q2 eos ꝑ noſtris

viribꝫ imitemur. de eorū vita ⁊ doctrina in
noſtris cordibꝫ aliquid attrahētes ꝑ quod
eis aſſimilati ad eorū ꝯſortium ꝑueniamꝰ.
Quia igiť beatꝰ Marcus ex ſimilitudine
leonis ad tantā vitam ⁊ ſanctitatē eſt ꝓmo
tus. vt eius memoria in eccl'ia habeať in ꝑ/
petuum. Intueamur ⁊ nos hunc leonē vt
eius proprietatibꝫ ⁊ actibꝫ noſtrā vitam ſi/
militer emendemꝰ. De leone autē tria per
ordinem trāſcurramus. Primū de leonis
diuerſa acceptione. Scōm de leonis hic
intenti electione. Tertiuꝫ de ꝓprietate leo/
nis ad iuſtū hominē applicatiōe ¶ Primo
dicamꝰ de leonis diuerſa acceptione. De q̄
Grego. qꝛ natura vniuſcuiuſqꝫ rei ex diuer
ſis cōponiť. Ideo in ſacro eloquio licite ꝑ
eam diuerſa deſignātur Nō idem in leone
exemplificat dicēs. Ecce leo qui habet vir
tutē ex natura ⁊ ſeuiciā. Ex virtute ſignifi/
cat deum ⁊ iuſtū hominē. qui virtutē habꝫ
ex gratia. Ex ſeuicia autē ſignificat diabo/
lum. Q' autē leo deum iuſtū hominē ⁊ dia/
bolum ſignificet euidenť legimꝰ in ſcriptu
ra. De deo Apocal'. v. Ecce vicit leo de tri/
bu iuda. radix dauid. Chriſtus natꝰ ex ſe/
mine dauid deſcribiť quē deus pater rugi
tu diuine fortitudinis ſuſcitauit a mortu/
is. ſicut catuli leonis rugitu eiꝰ viuificanť.
De diabolo diciť. j. Petri. v. Circuit q̄i leo
rugiens. De homie iuſto diciť Prouer. xx/
viij. Juſtus q̄i leo cōfidens abſqꝫ terrore
erit. Nō exponens Grego. dicit. Qui ſua
ſpontanea mortificatiōe ꝯtra oīa aduer
ſa fortitudineꝫ ſecuritatꝫ habet. leo merito
nuncupať ⁊c̄. Scōo dicendū eſt de leonis
hic intenti electiōe. Obmittētes ḡ primuꝫ
⁊ ſcōm leoneꝫ. eo q' primi leonis fortitudo
inattingibilis eſt. Et ſcōi ex ſeuicia ⁊ mali/
cia eſt abhominabilis. de tertio leone. ſ. de
homie iuſto ꝓſeq̄mur. Tertio ꝑncipaliť di
cendū eſt de ꝓprietate leonis. ad iuſtuꝫ ho/
minē hmōi applicādo ¶ A. ¶ Ubi ſciendū
ſicut legimꝰ in libro de naturis rerum leo
ſex habet ꝓprietates.

Prio ꝯſueuit veſtigia ſua cauda delere.
Scōo rugitu ſuo catulos ſuſcitare.
Tertio beſtias ī circuitu ſuo captiuare.
Quarto dorſum ſuū cauda ꝟberare.
Quinto ꝯſueuit venatoribꝫ obuiare.
Sexto ꝯſueuit dormiens vigilare.

¶ Primo dico q' leo cōſueuit veſtigia ſua
cauda delere ne ſua itinera dep̄hendātur.
Quid ꝑ veſtigia niſi oīa tpalia. q̄ ſunt ve
ſtigia verorū ⁊ eternoꝝ bonorū. Veſtigiuꝫ
eīn nō eſt id cuiꝰ eſt veſtigiū ſed ſimilitudo
eius. Sil'r cauda eius finis eiꝰ cuiꝰ eſt cau
da. Si ḡ in mentē venit delectatio tempo
raliū bonorū. que ſunt diuitie. honores et
voluptates. cogitemꝰ ad quē finem nos ꝑ/
trahant. ſ. ad infernū. Nō ergo attendamꝰ
ad ea que apparēt. ſed ad ea q̄ ꝑtrahūt. Ut
ergo oīa tempalia a nr̄is affectibꝫ penitꝰ
excludamus ne ꝯtra deū diligāť. ſed ꝑ cōſi
derationem verorū bonorū tanqꝫ ꝑ caudā
deleanť. aduertamꝰ illud Mat. xvi. Quid
ꝓdeſt homini ſi vniuerſuꝫ mūdū lucreť ⁊c̄.
Gloſa. nō ꝓdeſt. ſed nocet. Deletis ergo ve
ſtigijs ꝑ caudam finalis ꝯſideratiōis ſcōo
imitemur ipm in rugitu. ꝑ quē catulos ſu/
os mortuos natos ad vitā ſuſcitat. Sic ⁊
nos oīes affectus nr̄os pariter ⁊ animā
noſtrā que ꝓpter p̄dicta tempalia quibꝫ ad/
heſimus mortificauimus. ꝑ rugitū fortiſſi/
me pēītētie ad vitā meritoriā ſuſcitamꝰ. lu
gentes ⁊ validiſſimo clamore rugiētes ani
me nr̄e detrimentū. quod ex malo vſu tem
poraliū incurrimꝰ. vt dicere poſſimꝰ cū ſan
cto Job. Tanqꝫ inundantꝭ aque ſic rugitꝰ
meus ⁊c̄. Nō exponēs Grego. dicit. Bñ ele
cti mentis ſue oculis iudicia diuia antepo
nunt. dū ab occulta ſupra ſe ſentētia trepi/
dant. dū ex vna parte culpas. ⁊ ex aduerſa
diſtrictū dei iudiciū cogitant. Ex quibꝰ in
cis vie quedā aquaꝝ colliguntť vnde mero
ris rugitꝰ defluit. Hunc rugitū etiā dauid
habuit qui dicit in Ps. Rugiebā a gemitu
cordis mei. ⁊c̄. Sꝫ quid ꝓdeſt cōmiſſa pe/
nitendo diluere niſi cuꝫ ſumma diligentia
etiā futura caueamꝰ. Inanis nāqꝫ eſt peni
tentia quā ſequens culpa coinquinat. Id/
circo tertio imitemur leonē in tertia eiꝰ ꝓ/
prietate. qꝛ beſtias in ſuo circuitu nouit ca
ptiuare. ſic eīn in naturis rerū legiť de leo/
ne. Cū vrgente fame predā vult cape. hor/
ribilem rugitū emittit. ad cuiꝰ ſonitū om/
nia aīalia ſtant territa ⁊ ſtupefacta. ⁊ edi/
ctum ſuū audiūt cū tremore. Et tūc curſu
ſuo circuit aīalia ⁊ non audent tranſgre/
di curſum illū. Sic ⁊ nos qꝛ per rugitū ꝓ/
funde penitētie nos ſuſcitamꝰ. demū cum
ſumma diligētia circueamꝰ nr̄as beſtias. i.
motus beſtiales. ſtatuētes eis terminū re/
gularis diſcipline quaꝫ nullatenꝰ audeant
trāſgredi ne iterū peccātes faciamꝰ nr̄a no

niſſima peiora prioribꝫ. ſtatuẽtes talez ter/
minũ vt ſolos ſenſus moueant ⁊ neq̄q̄ ad
ↄſenſum ꝑueniãt. Quia vt dicit Greg. Tũc
nulla nocebit aduerſitas ſi nlla dñet iniq̄/
tas. Sed q2 vt dicit idem. Nõ ꝓdeſt mala
nõ facere niſi q̄s ſtudeat bonis opibꝫ inſu/
dare. Ideo q̄rto imitemur leonẽ qui tem/
pore cõmotiõis dorſum ꝑcutit cauda ſua.
Quid ꝑ dorſum niſi laborẽ viribꝫ cõmẽſu/
ratũ. Quid ꝑ caudã niſi finẽ debemꝰ acci/
pere. Dorſum ẽ cauda ꝑcutimꝰ ſi ↄſideran
tes ꝙ nõ diu ꝑſiſtimꝰ. ⁊ ex hac cõſideratiõe
cõmoti dorſo nr̄o imponimꝰ quicquid bo
ni operis portare poſſumꝰ. Iuxta illd̕ Ec/
cles. ix. Quodcũqꝫ facere põt manꝰ tua. in/
ſtanter opare. q2 nec opus nec ratio nec ſa/
pientia nec ſcia erũt apud inferos q̄ tu ꝓpe
ras. Ecce laborẽ ⁊ finis ↄſiderationẽ inu/
it. Et apl's Heb. xij. Per patiẽtiã curramꝰ
ad ꝓpoſitũ nobis certamẽ aſpiciẽtes in au/
ctorem fidei ⁊ ↄſummatorẽ ihm. q̄ ꝓpoſito
ſibi gaudio ſuſtinuit crucẽ ↄfuſiõe ↄtẽpta.
⁊ ſubdit ibidẽ. Recogitate eũ qui talẽ ſuſti
nuit a pctõribꝫ aduerſus ſemetipm ↄtradi
ctionẽ vt nõ fatigemini animis vr̄is defici
entes. q. d. Recogitate eũ q̄ ꝓ vobis labora
re non ceſſauit quouſqꝫ omibꝫ cõpletis di/
xit in cruce. ↄſummatũ eſt. Et ſic ꝑ caudaz
etiã poſſumꝰ recipe ꝑſeuerantiã. ꝑ dorſum
oparionẽ. Iubemur ẽ in lege caput offerre
in ſacrificijs cũ cauda. i. opus bonũ cũ ꝑſe/
uerantia. Si vero ex negligẽtia aliq̄d ſur/
repſerit vt nõ omi tpe ſcḋm ꝙ poſſumꝰ opere
mur. tũc cauda. i. fortiſſima diſciplina dor/
ſum nr̄m tangamꝰ. ne benignꝰ dominꝰ qui
ꝓmotionẽ nr̄am deſiderat. tanq̄ ſuos in/
utiles flagell' ſuis nos caſtiget. Que tñ fla/
gella qualiter ſuſcipiant̃ ⁊ ſuſcepte offeran
tur. leo iterũ nos docebit. Quinto in natu
ris reruz legit̃ de leone ꝙ cum ſenſerit ſe a
venatoribꝫ perſequi glíoſum valde ſe repu
tat. ⁊ vibrans caput ⁊ fremens animo. gau
dens ꝑparat ſe ad bellũ. nec tunc ſiluas re
petit ne fugere videat̃. Sed in apto cam/
po ſe recipit vt a ꝑſequẽtibꝫ videat̃. ⁊ ſic fa/
cilior ſit ↄgreſſus. Sic ⁊ nos cũ ſenſerimꝰ
nos tribulari ħ nobis ꝓ maxima gl'a repu
temꝰ. ⁊ eiſdẽ gaudẽtes cũ deſiderio occur/
ramus. Exẽplo bti Andree q̄ dixit. O bo
na crux diu deſiderata ⁊ iã ↄcupiſcẽti aĩo
ꝑparata ſecurꝰ ⁊ gaudẽs venio ad te. Hec
eñ eſt via ꝑ quã deo placere debemꝰ. Iux
ta illud Iudith. viij. Oẽs q̄ tibi placuerũt
ab initio. ꝑ varias tribulatões traſiert̃. Et
de thobia legit̃. Quia acceptꝰ eras deo necẽ
erat vt tẽptatio ꝓbaret te. Idcirco dr̄ Iac.
j. Omẽ gaudiũ exiſtimate frẽs cũ i varias
tẽptatiões incideritꝭ. Et merito q2 vt dicit
apl's. ij. Cor. iiij. Qd̕ in p̄nti momẽtaneũ ẽ
⁊ leue tribulatiõis nr̄e. ſup modũ in ſubli/
mitate eternũ gl'e pondꝰ opabit̃ in nobis.
Nec ſunt ↄdigne paſſiões hꝰ tpis ad futu/
ram gl'iam. Ro. viij. Sexto de leone legi/
mus ꝙ apertis ocul' q̄i vigilãdo dormit. Et
q̄i ſil' vigilat ⁊ dormitat. ꝑ qd̕ informamur
ꝙ ſi poſt bonoꝝ opeꝝ laſſationẽ. ⁊ pꝰ fatiga
tionẽ tribulationũ cõſolari cupimꝰ. tũc in/
terne ↄtẽplatiõi ſtudioſiſſime nos demus
Quã ſi in nobis inſtaurari cupimꝰ primuz
poſtpoſitis actionũ tumultibꝫ introrſũ in/
grediamur. ⁊ collectis affectibꝫ de cũctꝭ lo
cis ſurſuz oĩa interiora ad deũ erigamꝰ. ⁊ i
ipm nos ſuſpẽdamꝰ. Et ſi fidelit̃ agimꝰ cõ
deſcendit nobis deꝰ ⁊ ꝓpinat nob̄ d̕ ſua dul
cedine aliquid. ꝑ qd̕ inebriati omniũ bono
rũ ⁊ tribulationũ que vnq̄ ꝑtulimꝰ merce
dem copioſam meremur. Qd̕ bene figura
tum legimus de Moyſe Exo. xxxiiij. Qui
cũ aſcenderet ad dñm in mõtez ſynai. dñs
deſcendit ad eũ. Per mõtem nr̄a ↄtempla
tio intelligitur. Cunqꝫ nos aſcendimus vt
ad ea que vltra infirmitatez nr̄ãm ſunt vi/
dendo ſubleuemur. In hunc mõtem dñs
deſcendit vt aliquid de ſe ad guſtandũ ani
me exhibet. Qd̕ q̄ntũlibet paruuz ſit. om/
niũ tamen laborum pariter ⁊ tribulatõnũ
nrãrum plenũ accipimus refrigeriũ ⁊ ſup/
habundantẽ cõſolatiõem. Et ħ ꝓmiſit do/
minus Iſaie. lx. dicẽs. Tunc videbis ⁊ af/
flues. ⁊ mirabitur et dilatabitur cor tuum
quãdo cõuerſa fuerit ad te multitudo ma/
ris. id eſt omniũ gratiarũ. De hac vigilia ⁊
dormitatione dicit ſpõſa in Canticꝭ. Ego
dormio et cor meum vigilat. Quod expo/
nens Bernardꝰ dicit. Foris dormio. ſed
intus cor vigilat. quia duz exteriora quaſi
non ſentio. interiora ſuauiter apprehendo.
dum ꝑ exteriores ſenſus ab huius vite tu
multibus ſopio. viuacius interna apprehẽ
do. Tunc enim verba dei mens viuacius
penetrat. cum admittere curarũ ſecularium
tumultus recuſat. Ideo feliciter quieſcit
hic in gratia ⁊ ibi in gloria. Quod nob̄ pre/
ſtare dignetur pater ⁊c̃.

¶ De ſanctis Philippo ⁊ Jacobo.
¶ Sermo XXVI.

Iſti ſunt viri mi

ſericordie Eccl.xliiij. In verbis
ꝓpoſitis glioſi iſti ꝑncipes a du/
plici virtute cõmendantˀ ſcꝫ a virili ſtrẽnui
tate. ⁊ a clementi pietate. Primũ ibi. Iſti
ſunt viri. ſcõm ibi. miſcdie. Primũ exhibet
ſibi. ſcõm nobis. Hec eñ eſt glorioſa iuſti/
cia vt vnuſqſqꝫ ſit ſtrẽnuus ſibi ⁊ alijs beni
gnus. Ubi ſciendũ glorioſi iſti ꝑncipes ſcꝫ
Philippus ⁊ iacobꝰ ⁊ ceteri apoſtoli ꝓpter ex
cellẽtẽ vite ſanctitatẽ ⁊ ꝓpter innũeras gra
tias quas ꝑ ceteris tanqꝫ fundatores eccle
ſie a dño acceperũt. ſunt vocati viri miſeri/
cordie. et etiam aliqñ principes. vt in Pſ.
Principes populoꝝ ⁊c. Et aliqñ angeli. qꝛ
ꝑ eos angelorũ exercitia exercentˀ. quorũ ẽ
nunciare voluntatẽ diuinã. Aliqñ dij vt in
Pſ. Dij fortes terre vehemẽter eleuati ſũt
Dicti ergo ſunt.
Primo viri ꝓpter vite ſctitatẽ ⁊ ſtrẽnuitatẽ.
Scdo ꝑncipes ꝓpter ꝟtutũ ſublimitatem.
Tertio ãgli ꝓpꝰ puritatẽ ⁊ nũciatoꝝ ꝟitatẽ.
Quarto dij ꝓpter miraculoꝝ celebritatẽ.

Dixi primo qꝫ ſm the/ ¶ A
ma ꝓpoſitũ ſan/
cti apoſtoli dicuntˀ viri miſericordie. quoꝝ
virilem ꝯſtantiã Bernardꝰ declarat dicẽs
Sancti apľi glorioſi in vita ſua. habebant
in ꝯuerſatione ꝯſtantiã. in ꝑdicatione ſapi
entiã ⁊ in paſſiõe patientiã In his tribꝰ cla
re ptꝫ eorũ ſtrẽnuitas. Primo dico qꝫ habe
bãt in ꝯuerſatiõe ꝯſtantiã. In omĩ ꝯuerſa
tione ſua nihil penitꝰ admittẽtes in qͦ deuꝫ
poſſent offendere. aut ꝓpriã ꝯſciẽtiã macu/
lare. ſenſus exteriores ab omĩ illicito cõti/
nentes. Hec autẽ vniuerſitas ꝯtinentie in
triplici genere ꝯſiſtebat. Continebãt enim
a mũdi diuitijs. eligentes nudã pauptatẽ.
A carnis delicijs. aſſumẽtes purã caſtitatẽ
A diaboli aſtucijs. abnegãtes ꝯſenſuꝫ ſeu
ꝓpriã voluntatẽ. In his tribꝰ ab omĩ ſe pro
prio denudabãt. plene ⁊ ꝑfecte res corpus
⁊ animã reſignãtes. Et in hoꝝ triũ oppoſi/
tis deo ſtrẽnue ſeruientes. ¶ Primo dico
ꝯtinebãt ſe a mũdi diuitijs. eligẽtes extre
mam pauptatẽ. reſpiciẽtes in auctorẽ fidei
ieſum. Qui paup fuit in ingreſſu in ꝓgreſ/
ſu ⁊ in egreſſu. natus in diuerſorio. reclina
tus in preſepio Luce.ij. In pauptate vixit
vltimo in cruce nudus pependit. in alieno
panno inuolutˀ. ⁊ in alieno ſepulchro ſepe
litur. Qđ ꝯſiderãtes ſancti apľi in ꝓfundã
etiã valde ſe pauptatẽ amore ſuo dimerſe/
runt. In quorũ omniũ ꝑſona dicit Apľus
j. Corinth.iiij. Eſurimꝰ ⁊ ſitimꝰ ⁊ nudi ſu/
mus ⁊ inſtabiles. tanqꝫ purgamẽtũ huius
mũdi facti ſumꝰ omniũ peripſima vſqꝫ ad/
huc. Scdo cõtinebant ſe a carnis delicijs
reſpuentes omnẽ voluptatẽ. de quibꝰ iterũ
apľus.ij. Corinth.x. In carne ambulãtes
nõ ſm carnẽ militamꝰ. q.d. licet in carne vi/
uimus. nõ tamẽ viuimꝰ ſm carnẽ. Et alibi
Roma.viij. Non ſm carnẽ ambulamꝰ ſed
ſm ſpiritũ. Tertio cõtinebant ſe a diaboli
aſtucijs ſiue a cordis vicijs negãtes ꝓpriaꝫ
voluntatẽ. de quo iterũ apľus Roma.xiiij.
Nemo ſibi ꝑpi viuit ⁊ nemo ſibi moritˀ. i. ſue
voluntati. Siue eñ viuimꝰ dño viuimus.
ſiue morimur dño morimur. Ex his ergo
tribꝰ. ſcꝫ rebus. corpore ⁊ ſpiritu ſe viriliter
ꝯtinebant vt in nullo iſtorũ deum offende
rent. Sed in iſtorũ trium oppoſitis. ſcilicꝫ
paupertate. caſtitate ⁊ dei volũtate deo fir
miter adherebant. Et ſic in conuerſatione
ſua habebãt ꝯſtantiã. ab omĩbꝰ malis ſe ꝑ/
ſeruantes. Secũdo habebãt in ꝑdicatiõe
ſapientiã ꝑ quã ꝯſtanter ꝑdicabant. doctri
nam ſuã ſignis ⁊ prodigijs ꝯfirmãtes. Tri
plici autẽ ſapiẽtia vſi ſunt in doctrina ſua.
predicabant eñ ſine errore. ſine terrore. et
doctrinã ſuã impleuerũt opere ⁊ labore.
¶ Primo ſine errore omẽs ꝑfidias ⁊ here
ticas prauitates deſtruẽtes. Nã ꝑ ſpm̃ ſan
ctum quẽ acceperunt docti ſunt omnẽ veri
tatẽ Johis.xvi. Spũſſanctꝰ docebit vos
omnẽ veritatẽ. Hanc autẽ veritatẽ predi/
cabant pure ꝓpter deum non ꝓpter ſuipſiꝰ
oſtentationẽ. nec propter turpis lucri acq/
ſitionem. neqꝫ propter adulationẽ vel aliã
quãcunqꝫ cauſam que poſſet curuare intẽ/
tionem eoruꝫ. De quo apľus. j. Theſſal.ij.
Fiduciã habuimꝰ in deo loqui euãgeliũ
dei in multa ſolicitudie. Exhortatio enim
noſtra nõ eſt de errore neqꝫ de imundicia.
neqꝫ in dolo. ſed ſic ꝓbati ſumꝰ a deo vt cre
deretˀ nobis euangeliũ ita loquimur. nõ qͥ
hoibꝰ placẽtes ſed deo qui ꝓbat corda. Et
ſubdit. Neqꝫ eñ aliqñ fuimꝰ i ſmõe adula
tionis. neqꝫ i occaſiõe auaricie. deꝰ teſtis eſt.
nec querẽtes ab hominibꝰ gloriã. Hec ibi.
Scdo habebant ſapiam ſine terrore. Nã

ꝓpter verbū dei ꝛ ſalutē hominū vitā ꝛ cor/
pora expoſuerūt. Hanc audaciā ſūpſerūt
a dn̄o q̇ dixit eiſ Lu. xij. ne terreami ab his
qui occidunt corp⁹. ꝛ poſt hec nō hn̄t apli⁹
q̇d faciāt. Timete eū qui poſtq̄ȝ occiderit
hȝ ptātē mittere in iehennā. Et h̄ ꝯſtanter
fecerūt. qꝛ ꝓpter nullā ptātē neq̄ȝ tyrānideȝ
a v̄bo dei ceſſauerūt. ſed cū magna ꝯſtātia
impterriti loq̄banť Actu. v. Oportet obe/
dire deo magis q̄ȝ hoīb⁹. Tertio hēbant ta
lem ſapiam. q̄ q̇cq̇d v̄bo docuerūt. xp̄m ie/
ſum imitātes opere ꝛ labore adimplebant
Act. i. legiť de xp̄o. Cepit ieſus facere ꝛ do
cere. primū facere. poſtea docere. Sic bea
tus Jacob⁹ hortať in ſua Canonica. Eſto
te factores v̄bi ꝛ nō auditores tm̄. fallētes
voſmetipos. Nulli dubiuȝ q̇n pri⁹ fecit q̇d
monuit. Vn̄ apl's paul⁹ Roma. xv. Nō em̄
audeo aliq̇d loqui coꝝ q̄ per me non efficit
xp̄s. iudicās nō vere quidē p̄dicare eū qui
p̄dicat ꝛ nō facit. Quia q̇cq̇d verbo p̄dicat
citius deſtruit ſi ope nō implet. qḋ tn̄ ē dif/
ficillimū. Jō veris p̄dicatorib⁹ q̇ verbis p̄/
dicāt ꝛ exēplis debeť aureola ꝓpter operis
difficultatē. Tertio gl'ioſi iſti p̄ncipes viri/
lē ꝯſtantiā in h̄ exhibebāt q̄ in paſſiōe ha/
bebāt patiētiā nec murmurantes nec q̄ri/
monias exhibētes. ſed tacita ꝯſcia q̇cquid
eis irrogatū fuerat ſufferētes. Et h̄ fecerūt
ꝓpter tria. ſcȝ vt mgr̄o ſuo ſe ꝯformarēt. vt
p̄rimis ſuis exēpla patiētie relinq̄rēt. ꝛ vt
p̄mia inde cumularēt. Primū ꝓpter deum.
ſcd̄m ꝓpter p̄rimū. tertiū ꝓpter ſcip̄m. Prio
dico q̄ patiētiā in ſuis paſſiōib⁹ hēbāt vt ſe
mgr̄o ſuo ieſu xp̄o ꝯformarēt. Sic em̄ p̄di
xerat eis ih̄s Math. x. Nō ſit diſcipul⁹ ſu
per mgr̄m. nec ſeruus ſup dn̄m ſuū. Et Johis
xv. Si me pſecuti ſunt ꝛ vos pſequeť. Ad
hanc ꝯformitateȝ monuit nos apl's Heb.
xij. di. Per patiētiā curram⁹ ad ꝓpoſitū no
bis certamē aſpiciētes in auctorem fidei ꝛ
ꝯſummatorē ih̄m q̇ ꝓpoſito ſibi gaudio ſu/
ſtinuit crucē ꝯfuſiōe ꝯtēpta Et ſubdit. Re
cogitate eū q̇ talem ſuſtinuit a pc̄torib⁹ ad/
uerſus ſemetip̄m ꝯtradictionē. vt nō fati/
gemini animis v̄ris deficiētes. ſ. p impati/
entiā. Qḋ ꝛ fecerūt. Nā in oī p̄ſſura eorū ꝛ
anguſtia ad formā ꝛ exēplar a mgr̄o eis tra
dito recurrerūt. Sic em̄ dixit eis mgr̄ Jo
han. xiij. Exemplū dedi vob̄ vt q̄ueādmo/
dū ego feci ita ꝛ vos faciatis. Scd̄o pati/
entiā habebāt. vt poſterꝫ exemplū patiētie
relinquerent. ſic ꝛ ipi a mgr̄o ſuo accepeꝛť
hanc formā. ꝛ eā in poſteros trāſfuderunt.
Sic legiť de ſcō thobia Thob. ij. Hanc
temptationē p̄miſit de⁹ euenire illi. vt ꝛ po
ſteris dareť exemplū patiētie. ſicut ꝛ ſancti
Job Hec ibi. Tertio patiētiā exhibebant
ſancti apl'i in ſuis paſſionib⁹ vt p̄mia cumu
larēt. Nemo em̄. vt ait apl's. coronabiť niſi
legitime certauerit. Legitime aūt certat q̇
paſſioni patiētiā ſupaddit. Et h̄ eſt magis
meriti. Vn̄ apl's. ij. Cor. iiij. Qḋ in p̄ſenti
momentaneū ē ꝛ leue tribulatiōis nr̄e. ſup
modū in ſublimitate etnū gl'e pond⁹ opa/
biť in nob̄. Et ſic pȝ p̄mū mēbrūȝ quō iſti
duo p̄ncipes viri ſūt. qꝛ viriliť vicerūt. Di/
cunť etiā p̄ncipes angl'i ꝛ dn̄i. vt pȝ ī ſmo/
ne aploꝝ petri ꝛ pauli h⁹ poſitiōis ꝛc̄. ¶ B
¶ Sequiť ſcd̄m p̄ncipale. ſ. quō dicunť vi
ri miſc̄die. in q̇ cōmēdať a clemēti bonita/
te. Exti̇terūt em̄ circa ſeipos duri ꝛ ſtrēnui
ꝛ circa nos dicunť miſericordes. Hec ē re/
ligioſa iuſticia vt q̇s ſit ſibi dur⁹ ꝛ alijs re/
miſſus. q̄ȝuis ī multꝫ religioſis ꝯtrariū iue
niať. viȝ vt ſibiip̄is ſint remiſſi ꝛ alijs du/
ri. Dicunť aūt viri miſc̄die. vt ait Bern̄. qꝛ
miſc̄diaȝ a dn̄o ſūt ꝯſecuti. ꝛ nullis coꝝ meri
tis p̄ceſſētib⁹ a deo ſūt p̄uēti Joh. xv. Nō
vos me elegiſtꝫ ſȝ ego elegi vos. ꝛ poſui vt
eatis ꝛ fructuȝ afferatꝫ. ꝛ fruct⁹ v̄r maneat.
Qḋ expones Gre. di. Poſui ad agendā ꝛ
augendā grām. plātaui in vineā. vt eatꝫ vo
lendo. ꝛ fructū afferatꝫ opando. Naȝ velle
aliq̇d facere mēte ire ē. Vn̄ p oīb⁹ nob̄ dicit
apl'us Ty. iij. Nō ex opib⁹ iuſticie q̄ fecim⁹
nos ſȝ ſm̄ ſuam miſc̄diaȝ ſaluos nos fecit.
Scd̄o dicti ſūt viri miſc̄die qꝛ mīa pleni.
Qḋ in vita coꝝ ꝛ actib⁹ clari⁹ inueniť quō
diſcipuli currebāt. quō ſeipos ipendebant
ꝛ quō oīb⁹ mīam deſiderātib⁹ clementiā ex
hibebāt. Tertio dicti ſūt viri mīe. qꝛ miſe/
ricordiť nob̄ a deo donati ſūt. vt videntes
coꝝ lapſuȝ ꝛ poſtea ad apicē tāte ſcitatꝫ p̄/
motos neq̄q̄ȝ p nr̄is criminib⁹ deſpem⁹. Hic
Greg. Sacra ſcp̄tura narrat nob̄ ſcōꝝ ge
ſta vt ad eoꝝ imitationē corda ꝓmoueat i/
firmoꝝ. Duq̄ȝ victoriā illoꝝ ſcāȝ cōmemo
rat ꝯtra vicioꝝ p̄lia debilia corda nr̄a ꝯfir/
mat. Et nōnūq̄ȝ nō tm̄ coꝝ v̄tutes ſȝ caſus
innoteſcit. vt ꝛ victoriā ſortiri videam⁹ q̇d
imitari. ꝛ in lapſis q̇d vincere debeam⁹. Qḋ
nobis p̄ſtare digneť ꝛc̄.

¶ De inuentione ſancte crucis.

¶ Sermo XXVII.

Benedictũ lignũ

p quod fit iuſticia Sapie. xiiij
Dicit gloſa. lignũ p qđ fit iuſti/
cia nõ eſt aliud niſi crux xpi. Nullũ em̃ ali/
ud lignũ ydoneũ fuit ad faciẽdũ iuſticiã ni
ſi illud. Huiꝰ ḡ rei occaſione circa ỽba the
matis tria p ordinẽ pſeqmur ſcz de huiꝰ li/
gni bñdictione. de eiꝰ diſtinctiõe. ꝛ iuſticie
exhibitiõe ¶ A. ¶ Primo dicẽdũ eſt de hu
ius ligni bñdictione. i. cur h̃ lignũ dicat̃ be
dictũ. Ubi ſciendũ ꝙ in veteri teſt. ꝑter tri
plicẽ cauſaz bendictionẽ legimꝰ exoptataz
ſcz ꝑter liberationẽ. ſemis multiplicatio/
nẽ. celi glificationẽ. ꝑter has cãs etiã reue/
rendũ crucꝭ lignuz merito dr̃ benedictum.
Primo dico ſctã Judith legit̃ bñdicta pro
pter ppli liberationẽ. de q̃ Judith. xiij. Be
nedixit te deꝰ in ỽtute ſua. qꝛ p te ad nihilũ
redegit imicos nr̃os. ꝛ infra ibidẽ. Tu gl'a
hierl'm. tu leticia iſrl'. tu honorificẽtia ppli
tui. qꝛ feciſti viriliť ꝛ ꝯfortatũ eſt cor tuum.
idõ benedicta eris ineternũ Judith. xv. Sz
q̃ fuit cauſa huiꝰ bñdictiõis. nõ alia niſi po
puli liberatio. Scđo legit̃ bñdictꝰ filiꝰ tho
bie ꝑter ſemis multiplicationẽ. Thob. ix.
Gabelus cognatꝰ thobie veniẽs ad nupti
as filij thobie bñdixit deũ ꝛ dixit. Benedi
cat te dñs deꝰ iſrl'. qꝛ filiꝰ es optimi viri et
iuſti ꝛ deũ timẽtis ꝛ elemoſynas facientis.
Et dicat̃ bñdictio ſup vxorẽ tuã ꝛ ſup pa/
rẽtes vr̃os vt videatꝭ filios vr̃os ꝛ filios fi
lioꝝ vr̃oꝝ vſqꝫ in tertiã ꝛ q̃rtã generatõem
Et ſit ſemẽ vr̃m bñdictuz a deo iſrl' qui re/
gnat in ſecl'a ſecl'oꝝ. Tertio legimꝰ Jacob
patriarchã a pr̃e ſuo yſaac bñdictuz. q̃ ſibi
poſſeſſionẽ celi adoptauit Gen̄. xxviij. De
us oĩps bñdicat tibi ꝛ det tibi bñdictiones
abrae vt poſſideas terraz pegrinatiõis tue
quã pollicitꝰ eſt auo tuo. His tribꝫ benedi
ctiõibꝫ bñdixit iacob filio ſuo ioſeph in ter
ra egypti Gen̄. xlix. Omĩps deꝰ bñdicat te
bñdictionibꝫ celi. Ecce benedictio celeſtis
bñdictionibꝫ abiſſi iacẽtis deorſum. In h̃
innuit bñdictionẽ liberatiõis. ꝛ bñdictõibꝫ
vberũ ꝛ vuluę. in h̃ tangit bñdictionẽ ſemi
nis. His ḡ tribꝫ bñdictionibꝫ in vna bñdi/
ctione ſimul ꝯfluentibꝫ venerãdũ crucis li
gnũ merito dr̃ benedictũ. Nã p eum ſumꝰ
ab inferno liberati. meritis ꝛ gr̃a multipli
cati ꝛ ad celũ reuocati. Et ideo ex ꝓfundo
corde cũ oĩmi reuerẽtia pſtrati dicamꝰ oẽs
Benedictũ lignũ p qđ fit iuſticia. ¶ B
¶ Scđo dicendũ eſt de huiꝰ ligni ab alijs
diſtinctione. Hoc em̃ lignũ crucis ab alijs
ſpecificat̃. Eſt em̃ lignũ p̄uaricatiõis. cuiꝰ
ligni fructũ primi parẽtes guſtãtes p̄uari/
cati ſunt mandatũ dei. Eſt etiã lignũ crucꝭ
ab his ſpecificatũ maledictiõis. de q̃ dicit̃
Deutero. xxi. Maledictꝰ a dõ ẽ q̃ pendet i
ligno. in quo ſcelerati pro ſuis ſcelerib⁹ ſu
ſpendunt̃. A quibꝫ lignis benedictũ lignũ
noſtrũ. p hoc additũ ſcz p quod fit iuſticia
ſpecificat̃. ¶ Prio ḡ lignũ crucꝭ dr̃ bñdictũ
qꝛ p ipm ſumꝰ liberati. i eo ꝙ xps ihs cõple
ta paſſiõe crucꝭ deſcẽdit ad limbũ ꝛ p ſue p̄
ſentie illuſtratiõez liberauit pr̃es nr̃os. et
nos ſil'r. vt illuc niſi voluerimꝰ minime venie
mꝰ. De q̃ Greg. Ecce nos q̃ redẽptoriſ nr̃i
gr̃a liberati ſumꝰ. h̃ et celeſtis munerꝭ gra
hẽmꝰ. vt cũ a carnis nr̃e hitatiõe ſubtrahi/
mur. mox ad celeſtꝭ gl'e premia pducamur
Quia dũ redẽptor nr̄ clauſtra iferni pene/
traturꝰ intraret. electorũ exinde aĩas edu/
xit ꝛ nos illac ire nõ patit̃. Sed q̃ ante xpi
aduẽtuz in hũc mõm venerãt q̃ntũcũqꝫ de
ỽtute iuſticie h̃rent. et corpibꝫ educti i ſinũ
celeſtꝭ patrie nullo mõ recipi poterãt. Sic
iacob p̄triarcha audiẽs filiũ a beſtijs deuo
ratũ. dixit Gen̄. xxxvij. Deſcẽdã ad filiũ me
um lugẽs in ifernũ. i. limbũ. Quãtũcũqꝫ ei
hoĩes ſcti erãt i limbo detinebant̃ donec p
bñficiũ paſſiõis xpi liberarent̃ ¶ Scđo li
gnũ crucꝭ bñdictũ dr̃. qꝛ p illud ſobole ỽtu
tũ. grãꝝ ꝛ meritoꝝ ſumꝰ p oĩa ditati. Naz
merita xpi ꝛ ſcõꝝ oĩm i ỽtute paſſiõis crucꝭ
xpi vnita ꝛ coadunata pticipamꝰ ꝛ p oĩa eiſ
cõicamꝰ. Sic i figura legit̃ dixiſſe Jacob
ad laban Gen̄. xxx. Modicũ habuiſti añq̃
venirẽ ad te. ſ. p beneficiũ paſſiõis. nũc aũt
diues factꝰ es. ꝛ bñdixit tibi deꝰ ad itroitũ
meũ. Sic ap'ls dic. j. Cor. i. Grãs ago do
meo p oĩbꝫ vobis. qm̃ diuites facti eſtꝭ in il
lo. ſ. vt q̃ in ꝓprijs meritꝭ defecimꝰ ex ipſius
meritꝭ ditemur ¶ Tertio dr̃ bñdictũ ꝑter
celeſtis ianue aptionẽ. Quia p crucꝭ lignuz
apta eſt ianua celeſtꝭ regni. Qđ pulchre fi/
guratũ legimꝰ Num. xxxv. Exules ꝛ pfugi
añ mortẽ pontificis nullo mõ in vrbes re/
uerti poterant ſed remanebant i vrbibus
refugij donec ſacerdos magnꝰ qui oleo vn
ctus fuerat moreretur. Hinc et dominus
p Ps. Singulariter ſum ego donec tran/

ſeam. Quia null⁹ q̄ntūcunq̄ ſcītus intrare
potuit q̄uſq̄ in ligno crucis ꝑ mortē chri/
ſti debitū eſſet ſolutū. ¶ L. ¶ Expedit̄ pri
mis duob⁹ venio ad tertiū principale. Pro
cui⁹ determinatiōe ſciendū q̄ in paſſione
dn̄i fuit triplex crux ſcʒ mali latronis. ⁊ bo
ni latronis. ⁊ crux xp̄i. Et he tres cruces ſi
gnificāt triplex martyriū. De p̄ma em̄ cru/
ce deſcendit̄ ad infernū. De ſcd̄a ad celum.
De tertia ad plēitudinē oīm bonoꝝ. Hec
autē triplex crux vſq̄ in finē ſeculi hʒ mar/
tyres ſuos. Oportet hoīem velit nolit i ali
qua illaꝝ cruce pendere ⁊ martyriū ſuū cō
plere. Mali em̄ hoīes pendēt in cruce ma/
li latronis. de qua ⁊ ipi tranſeūt cū malo la
trone in infernū. Boni aūt pendent in cru
ce boni latronis. ⁊ cū eo ꝑueniūt ad regnū
celeſte. Perfecti vero q̄ ꝑfecte imitant̄ dn̄m
nō declinātes ad dexterā neq̄ ad ſiniſtraʒ
cū chriſto pendent in ſua cruce trāſeuntes
de ipa ad ſupna premia ꝑfectorū. Eligat ẽ
nunc hō in qua cruce cupiat ſuū martyriū
adimplere. q̄a nemo declinare poterit q̄n
vnū iſtorū martyrioꝝ patiat̄. Nā ad labo/
res ⁊ paſſiones ex ꝑuaricatione p̄ma addi
cti ſum⁹ vt nemo ex omnib⁹ homib⁹ valeat
his effugere. ſine paſſionib⁹ nemo inueniri
poterit ſup terrā. Eligat ẽ homo ſalubrio
rem crucē a qua tandē felicit̄ ſummat̄ paſ
ſionib⁹ hui⁹ ſeculi ibit ad vitā ⁊ viuat cū do
mino in eternū declināš crucē mali latro/
nis in q̄ filij huius ſeculi cruciant̄. ⁊ d̄ pena
huius cruciat⁹ tranſeūt ad eternā dānati/
oneʒ. ¶ Nunc has tres cruces ꝑcurram⁹
vt videam⁹ qui in q̄ cruce pendeāt. ⁊ q̄s q̄li
bet in ſua cruce ſufferat cruciatus. Eſt pri
ma crux mali latronis ⁊ cum eo omniū pec
catorū q̄ crucīant̄ ⁊ fatigant̄ vt ea ſibi attra
hant q̄ in hoc ſeculo ꝯcupiſcunt. quoꝝ alij
inhiant honorib⁹. alij diuitijs. alij volupta
tib⁹. q̄ vt frequēter diuerſis afflictiōib⁹ con
terunt̄ Ecci. xij. Nō eſt ei bene q̄ aſſidu⁹ eſt
in malis. Reuera nō bene. ſed male. Bern̄.
Sunt q̄ labores ſuſtinent ſed non eſt illis
pars in dn̄o. Vigilāt raptores circa noctē
ferro veſtiti vt predā rapiāt. Vigilat fur vt
domū ꝑfodiat. Vigilat luxurioſus vt ſuaʒ
adimpleat voluptatē. Sed hi om̄es longe
ſunt a labore ⁊ dolore quē dn̄s ꝯſiderat et
approbat. Hi de laborib⁹ ſuis trāſeunt ad
ꝑpetuos cruciatus. Habet auteʒ hec crux
petōrum vl̄ filioꝝ hui⁹ ſeculi ad modū cru

cis q̄ttuor cornua q̄ eos ſic affligūt vt nūq̄
penit⁹ requieſcāt. Supior em̄ pars crucis
eſt ſupbia. qua laborāt vt alijs dn̄ent̄. In/
ferior pars eſt luxuria. qua laborāt vt vo/
luptate ꝑfruant̄. Dextꝝ cornu eſt auaricia
qua laborāt vt diuitie acq̄rant̄. Siniſtruʒ
cornu eſt inuidia. q̄ inuidēdo bonis alioꝝ
cruciant̄. Ex his q̄ttuor infectiōib⁹ torq̄nt̄
vt nunq̄ requieſcāt. De q̄b⁹ dicit Iſa. lvij.
Impij q̄ſi mare feruēs. q̄d̄ quieſcere nō po
teſt. Vel poſſet dici q̄ crux petōꝝ ex q̄ttuor
timorib⁹ cōſtat. Semp em̄ ſunt in timore
grauiſſimo cōſtituti. Nā ſupior pars cruc̄
eſt timor mortis. Inferior eſt timor infer/
ni. Dexterū cornu eſt vel ſunt petā inſeq̄n/
tia vl̄ accuſantia. Siniſtrū ſeuerū eſt ⁊ du/
rū dei iudiciū. Ex quib⁹ q̄ttuor ꝯfluentib⁹
in ꝯſcientiā ſupra modū torquēt ipaʒ. Id/
circo Prouer. xxix. Siue iraſcat̄ ſiue ride
at. ſ. impi⁹. nō inueīet requiē Iob. xv. So
nit⁹ terroꝝ ſp̄ i aurib⁹ illi⁹. Iō hac cruce di
miſſa cū bono latrōe cruci p̄nie ꝯfigamur.
Nā de illa oī certo certi⁹ aut ad purgatori
um aut ad celū aſcendem⁹. Eſt ẽ ſcd̄a crux
boni latronis figurās vitā penitentiū. Ex
hʒ etiā q̄ttuor cornua ſic p̄ma. Supior ꝑs
hui⁹ cruc̄ eſt ſatiſfactio de offenſa deitat̄.
cui oīa includim⁹ q̄ ad placādū deū poſſu/
m⁹ exhibere. ſic̄ eſt ꝯtritio. ꝯfeſſio ⁊ ſatiſfa/
ctio. dolor. gemit⁹. luct⁹. affectiōes deuotio
nis q̄ de ſupiori ꝑte rōnis et corde dolenti
vident̄ ꝓcedere. Hec inquā oīa in vnū ꝯge
ſta ſurſuʒ ad ſupplicādū ⁊ placādū deū eua
porata ꝑ ſupiori ꝑte cruc̄ accipim⁹. Scd̄a
pars crucis inferior in q̄ pedes de t̄ra ele/
uati duro clauo ꝯfigunt̄. eſt abdicatio oīs
ꝯſolatōis trene. Per pedes em̄ affectiōes
accipim⁹. q̄s de t̄ra leuam⁹ ⁊ cruci ꝑ clauū
affigim⁹. cū eaſdē affectiōes ab oī trena cō
ſolatiōe ſepam⁹ ꝑ clauū dini timoris. cruci
xp̄i ⁊ paſſiōi ei⁹ ꝯfigimur nihil aliud cogi/
tātes niſi xp̄m ⁊ hūc crucifixuʒ. Tertia ꝑs
h⁹ cruc̄ eſt cornu dextꝝ. cui etiā dextra ma/
nus ꝯfigit̄. ꝑ quā manū q̄ ꝓmpta ē ad lar/
giēdū. ignoſcibilitas (q̄ eſt v̄tus int̄ alias v̄
tutes largiſſima) intelligit̄. Hec em̄ ē v̄tus
vt dic̄ Cris. q̄ maxie hoīem aſſilat deo. qui
nō ſolū ſuis crucifixorib⁹ indulſit. ſʒ etiā ꝓ
eis ad p̄rem intercesſit. d. P̄r ignoſce illis.
q̄r neſciūt q̄d faciūt. ꝓpter q̄d̄ de hac v̄tute
ſepi⁹ i ſcptura admonemur. Nūq̄ em̄ deū
offenſum placabim⁹ niſi ⁊ nr̄is offenſorib⁹

ignoſcam⁹. Hinc ē qḋ dr̄ Eccl. xxviij. Relinq̄ proximo tuo nocenti tibi et tūc deprecanti tibi peccata ſoluentur. Qui em̄ in homine ſimilē ſibi nō habet miſcdiam ꝓ pctīs ſuis q̄s exorabit ꝓ delictꝫ illi⁹. q. d. Null⁹. nec ſibi dimittent. Sic ⁊ ipſa diuina ꝟitas Mat. vj. Si dimiſeritꝫ homib⁹ pctā. dimittet et vobis pr̄ vr̄ celeſtis delicta vr̄a. Si vos nō dimiſeritꝫ homib⁹. nec pr̄ veſter celeſtis dimittet vobis pctā vr̄a. Quarta ps iſtius crucis eſt cornu ſiniſtrū ꝑ quod ablataꝝ rerū reſtitutio deſignat̄. Quia vt dic̄ Aug⁹. Pctm̄ nō dimittit̄ niſi ablatū reſtituat̄. Et hoc nō ſolū intelligendū eſt de reb⁹ ſꝫ etiaꝫ de fama ⁊ honore ⁊ om̄i bono homīs inde bite ablata. Quia tales oīno corā domīo maledicti ſunt niſi reſtituāt ⁊c̄. Tertia crux dr̄ crux xp̄i. Sed talis ablata eſt ⁊ nimis ſublimis. ⁊ magni ſunt ꝑ om̄ia q̄ pendunt in ea. Ideo vſq꞉ ad feſtū exaltationis crucis de hac cruce refuem⁹. Ibi materia cōpetit feſto ⁊c̄.

De hac cruce ſmo pulcher habet̄ in ſermonib⁹ hui⁹ poſitiōis ſcꝫ Socci de ſanctꝫ circa feſtū exaltatiōis ſancte crucis vide ſi placet. Quere infra poſt ſermonem. l. ibi ſcripſi eum.

De corpore chriſti.
Sermo XXVIII.

Qui manducat meā carnē ⁊ bibit meum ſanguinē in me manet ⁊ ego i eo. Johis. vj. Tria ſunt ex q̄b⁹ ſolet cōmendari rex vel princeps terren⁹. Primū eſt potētia. q꞉ principat⁹ nō eſt niſi quedā ciuil̄ poteſtas. Iō dicit Salomon Prouerb. xiiij. In multitudine ꝓpl̄i dignitas regꝫ. ⁊ i paucitate plebis ignominia ꝓncipis. Scdm̄ ē clementia. q꞉ ptās ſine clemētia vertit rex principem in tyrannū. Iō dicebat Arthar xerſes rex magn⁹ Heſter. xiij. Cū gentib⁹ multꝫ impaſſem. ⁊ vniuerſuꝫ orbem mee ditioni ſubiugaſſem. nequaq꞉ volui magnitudine abuti potētie. ſed clemētia ⁊ bonitate gubernare ſubiectos. Un̄. iij. Reg. xij. ⁊ ij. Paralip. x. Si placuerꝫ ꝓplo huic ⁊ lenierꝫ eos ꝟbis clemētib⁹ ſeruient tibi om̄i tempore Prouer. xx. Roborat̄ clemētia thron⁹ regis. Tertiū eſt magnificētia. Magnificētia em̄ eſt virt⁹ ſolis ꝓncipib⁹ ꝯueniēs. Iō dicit̄ Heſter. i. Q Aſuerus rex fecit cenam magnā cūctis principib⁹. In qua fuit miniſtrantiū habundātia. vinū quoq꞉ magnificentia regia dignū apponebat̄. Et quia dominꝰ noſter ieſus xp̄s eſt pnceps regū terre. vt dicit̄ Apocal̄. i. Idcirco pōt ab ħ triplici ꝑconio cōmendari. ⁊ ſingulariter i ſacramēto diuiniſſime euchariſtie. In q̄ primo oñdit ſuā om̄ipotentiā. quia nō minoris ꝟtutis eſt mundū de nihilo creare q̄ꝫ totam ſubſtantiā panis ſubito in corp⁹ ſuuꝫ incorruptibile conuertere. Iō dicit Pſal. Quoniā memoriā fecit mirabiliū ſuorum chriſt⁹ in hoc ſacramēto. Opera em̄ mirabilia declarāt diuinaꝫ potentiā. Pro quib⁹ ꝓpheta dicit. Cōfitebor tibi quia terribiliter magnificatus es mirabilia opera tua ⁊ anima mea cognoſcet nimis. Secūdo xp̄s oſtendit ibi clementiā ſuā. Quia totum ſemetipm̄ dedit tam dignis q̄ꝫ indignis. Et ideo ſequit̄. miſericors ⁊ miſerator dominus. De qua clemētia dicit ꝓpheta in Pſal. Suauis domin⁹ vniuerſis. ⁊ miſeratiōes eius ſup om̄ia opera eius. Tertio chriſtus oſtendit ibi ſuā magnificētiā. Quia ibi ſtatuit dari vnū ferculuꝫ quod habet in ſe pl⁹ de ꝑcioſitate q̄ꝫ ſuum totū regnū. Iō Pſ. extollens magnificentiā diuinā dicit. Oculi omniū in te ſperāt domīe. ⁊ tu das eſcaꝫ illis in tempe oportuno. Et quia oportuna manus in ꝓncipe deſignat magnificentiā. Iō dicit. Aperis tu manuꝫ tuam. ⁊ imples om̄e anīal benedictiōe. Tantā igitur ſaluatoris noſtri potentiā. tantā clementiam. tantāq꞉ magnificentiā ꝯſiderans mater ſancta eccleſia erga ſe ex maxima chriſti dilectione ⁊ caritate oſtenſaꝫ. Merito hoc digniſſimū ſacramentū tanto deuoti⁹ tanto celebrius venerari cenſuit. quāto maiora ex eodem ſibi beneficia pceſſiſſe conſpicit. Quorū quidem beneficiorū illud precipuum videt̄. q꞉ hoc venerabile ſacramentū facit in nobis manere deum ⁊ nos in deo. Hinc ſaluator loquēs de ꝑfectione huius ſacramenti dicit in verbis ꝓpoſitꝫ. Qui mā ducat meam carnē ⁊ bibit meū ſanguinem in me manet ⁊ ego in eo. Loco vbi ſupra.

Circa materiaꝫ preſentis ſermonis triplex poteſt occurrere dubitatio. Pria dubitatio eſt quare chriſtus inſtituēs hoc ſacramentū voluit nos participes eſſe eius

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

dem ꝑ ſacramētalē manducationē. Scd͠a quare cū xp̄s iſtud ſacramentū iſtituit ſub duplici ſpecie. eccl'ia romana nō tradit illō laycis niſi ſub vna. Tertia que et quāta ſit vtilitas hu9 ſacramenti vltra alia ſacramēta. Iſta tria tangunt͛ hic in verbis ꝓpoſitis Nam ſacramētalis ꝑceptio tangit͛. cum dr̄ Qui manducat. Sub duplici ſpecie inſtitutio tangit͛. cū dr̄. meā carnē ⁊ ſanguinem meū. Utilitatis fructus et effectus ſalutaris conſecutio. cū dr̄. In me manet et ego in eo.

¶ **Dixi primo** ꝙ tangit͛ h̄ ſacramētalis ꝑceptio hu9 digniſſimi ſacramenti. cū dr̄. Qui mānducat. Ex quo occurrit illa ꝓ̄cipalis dubitatio. quare xp̄s inſtituēs iſtud ſacramētum voluit nos ꝑticipes eſſe eiuſdē ꝑ ſacramentalē manducationē. Ad iſtud autē dubiū reſpondet btūs Thomas in quodam ſermone dicens. Xp̄us inſtituēs h̄ ſacramentū voluit nos ꝑticipes eſſe ipi9 ꝑ ſacramentalē manducatōem. ad faciendū per h̄ memoriā quadruplicis ſui maximi beneficij. ſcʒ ſue paſſionis. ſue ꝓpiciatōis. ſue dilectionis. et ſue vnionis. ¶ De p̄mo ſcilʒ de paſſione dicit ipſe Luce. xxij. Hoc facite in meā cōmemoratiōem. Que verba repetit aplus in epl'a hodierna. j. Cor. xj. vbi expreſſe dicit. Quotienſcūqʒ māducabitiſ panem hūc ⁊ calicē dn̄i biberis mortē dn̄i annūciabitiſ. Semper quidē in memoria debet eſſe paſſio xp̄i Iuxta illud Trenoꝝ. iij Recordare paupertatis mee abſinthij et fellis. Unde Gre li. iiij. dyalogoꝝ dicit. Hec nanqʒ victima ab eterno interitu animas ſoluit que nobis illā mortē vnigeniti reparat. qui licet ſurgēs a mortuis iam nō moritur. mors illi vltra nō dominabit͛. tamen in ſeipſo immortaliter atqʒ incorruptibiliter viuēs. ꝓ nobis iterū in h̄ miſterio ſacre oblatōnis immolat͛. Et poſt pauca. Hinc ergo penſem9 quale ſit ꝓ nobis illud ſacrificiū quod ꝑ oblatōem noſtrā vnigeniti filij paſſionē ſemꝑ imitat͛. Hec ille. Bernardus autē. Memoria paſſiōis xp̄i habetur in h̄ ſacramento ſi ad memoriā reuocetur. q̄uo fiat panis d̄ grano triturato. mola cōtrito. in clibano cocto. Granū xp̄s eſt Iohannis. xij. Niſi granū frumenti. Iſtō granū trituratū eſt in flagellatiōe. Iohan. xix. Tunc apprehendit eū Pilat9 et flagellauit. Contrit9 in mola crucis. Figura d̄ Samſone quē philiſtijm excecātes molere fecerunt. Sic iudei niſi excecati fuiſſent. mola crucis nō attriuiſſent xp̄m Iſa. liij. Attritus eſt ꝓpter ſcelera noſtra. Miſſus quoqʒ eſt panis iſte in clibanū ſepulcri. q̄ ad corpus. inferni quo ad animā. Ecce memoriale paſſionis. q̄d totiens recolit͛ q̄tiēs iſtud ſacramentū manducat͛. ¶ De ſecundo ſcʒ de memoria ꝓpiciationis diuine dr̄ Leuitici. ij. Sacerdos tollet pugillū plenū ſimile ⁊ olei ac totū thus. ⁊ ponet in memoriale ſuper altare. Hoc eſt memoriale ꝓpiciationis. Per oblatōem ſuꝑ altare ꝓpiciatio fit maxime ꝑ altaris ſacramentū. ſm̄ Grego. Eſt autē ſciendū ꝙ in xp̄o ſunt tres ſubſtātie. ſcʒ corpus. anima. et deitas. Per ſimilam ergo caro xp̄i ſignificat͛ ꝓpter carentiā furfuris. In ſimila ergo corꝑis xp̄i mūdicia. In oleo autē anime ſue gratia. In thure ſ̄ꝯ diuinitas. cui latria ⁊ honor debet͛. que in thure oſtendit͛. Iuxta illud Cathonis. Thure deū placa. Per hanc ergo ſimilam habem9 ꝓpiciatiōem contra culpam.

¶ De tertio ſcʒ de memoria ſue dilectōnis dr̄ Ozee. xiiij. Diligā eos ſpontanee. Ubi enumerans ſue dilectōis beneficia. Inter alia h̄ ſubiūgit. Uiuent tritico. memoriale eius ſicut vinū libani. Pro memoriali ḡ dilectionis habes triticū corꝑis xp̄i. et vinū ſanguinis eius. Dilectio aūt dei q̄ nobis ī h̄ ſacramento oſtendit͛ euidēter ſignificat͛ ij. Regū. xij. Ubi tria de ouicula pauperis narrant͛. Q paup̄ eam emerat. ꝙ de pane ⁊ calice ſuo nutriuerat. ꝙ in ſinu illius dormiebat. Pauper iſte eſt xp̄us. ij. Cor. viij. Propter nos egenus fact9 eſt. Ouicula huius pauꝑis eſt fidelis anima. Luc. xv. Inueni ouē quā ꝑdiderā. Magna ergo dilectio xp̄i ꝙ hec ouis p̄cio ſanguinis chriſti emitur. j. Cor. vj. Empti eſtiſ p̄cio magno. Item pabulo corꝑis nutrit͛ Sap. xvj. Angeloꝝ eſca nutriuiſti ꝓplum tuū. Iteʒ ſinu miſericordie ſue fouet͛ vt tandē in ſinū gl'e recipiant͛. Luce. xvj. Mortu9 eſt mendic9 et portat9 in ſinū abrahe. ¶ De quarto ſcʒ de memoria ſue vnionis dr̄ in pſ. Memoriam fecit mirabiliū ſuoꝝ miſericors ⁊ miſerator dn̄s eſcam dedit timentib9 ſe. Sic̄ enī magna eſt vnio eſcarū ad ſumenteʒ. q̄a carni et ſanguini vniunt͛. ſic nos vnimur mirabiliter eſce corꝑis xp̄i. Unde Augu-

ſtino dictũ eſt in libro Confeſſ. Cibꝰ ſum grandiũ. Et ſequit. Nec tu me mutabis in te. ſed tu mutaberis in me. Ex his omnibꝰ infero ꝙ ꝑceptio huiꝰ ſacramẽti eſt ꝑfectio omniũ virtutũ in nobis. Igit merito eſt frequentandũ. Et ꝑmo ad fidẽ catholicã extollendã. qꝛ cum virtus ſit de bono ⁊ de difficili. q̃nto eſt difficilioꝛ tanto ẽ laudabilioꝛ. Et qꝛ iſtud ſacramentũ eſt arduũ ad credendũ. ideo dignificat fidẽ credentis. ⁊ eius meritũ exaltat. Ideo dꝛ miſteriũ fidei id eſt. habẽs ſecretã ⁊ occultã intelligentiã tenendã ꝑ fidẽ. qꝛ aliud videt. aliud ſub viſis eſſe firmiter credit. Scḋo ad ſpem de futuro ꝯfirmãdã. qꝛ ſpes ꝓmiſſi boni maxime ꝯfirmat ꝑ arram. Iſtud aũt ſacramẽtũ eſt pignꝰ ⁊ arra future beatitudinis quã expectamꝰ. Unde non ſolũ eſt ſignũ rememoratiuũ ſed etiã ꝓnoſticũ. ſm Dyoniſiũ in libro de eccleſiaſtica hierarchia. Tertio ad charitatẽ in nobis incendendã. qꝛ naturaliter q̃libet inclinat ad diligendũ ſe diligentes. Et iḋo xp̃s vt maxie nos incitaret ad charitatẽ in h̃ ſacramẽto ſuã maximam dilectionẽ in nobis voluit oſtendere. In q̃ nõ ſua ſꝫ ſeipm̃ nobis dedit. Uñ iſtud ſacramentũ eſt q̃d maxie eccl'ã tenet ĩ ſanctitate ⁊ puritate. ſic dicit Dyoniſiꝰ de eccleſiaſtica hierarchia. Sicq; patꝫ ex his ſolutio ꝑme dubitatiõis. q̃ fuit Cur xp̃s inſtituẽs h̃ ſacramentũ voluit nos eſſe ꝑticipes ipiꝰ ꝑ ſacramentalẽ ꝑceptõẽ. q̃ eſt manducatio. Qm̃ vt audiſtis h̃ exigebat q̃druplex memoriale magni beneficij hũano generi impenſi. ſcꝫ. paſſionis. ꝓpiciatiõis. dilectiõis. et vnionis. Inſup requirebat h̃ ipm̃ ꝑfectio triplicis virtutis ꝑncipalis. ſ. fidei. ſpei. ⁊ charitatis. que per hoc ſacramentũ perficiuntur.

Dixi ſecundo ꝙ in verbis ꝑmiſſis tãgitur huiꝰ ſacramẽti ſub duplici ſpecie inſtitutio. cum dꝛ. Meã carnẽ ⁊ meũ ſanguinẽ. Et q̃ occurrit illa ſcḋa dubitatio. Cũ xp̃s iſtud ſacramentũ inſtituit ſub duplici ſpecie. cur eccl'ia romana nõ tradit illḋ laycis niſi ſub ſpecie vnica. Circa cuiꝰ dubitationis ſolutionẽ etiã illud eſt conſiderandum. Nã cũ xp̃s h̃ aſſerat eẽ carnẽ ſuã ⁊ ſanguinẽ ſuũ. q̃re ſub ꝓprijs ſpeciebꝰ carnis ⁊ ſãguĩs nõ potius ſumit q̃ ſub alienis ſcꝫ panis ⁊ vini. Iſtud igit eſt ꝑmo ſoluendũ. Aſſignatur autẽ triplex efficax ratio ad h̃ quare n̄ ſumit ſub ſpecie ꝓpria ſꝫ aliena. Prima ẽ vt fides habeat meritũ dum aliud credit interius. aliud cernit exterius. Unde Iohã. xx. dictũ eſt Thome. Beati q̃ nõ viderũt et crediderũt. Nam ſm Greg. ibidem Fides nõ habet meritũ cui humana ratio prebet experimentũ. Scḋo ideo ne horreret animus q̃d cerneret oculus. ḋ ꝯſe. di. ij. Quid ſit. Horret nãq; animꝰ carnẽ crudã comedere. quod beſtiaꝝ ꝓpriũ eſſe videt. Tertio ad ridiculũ paganoꝝ euitandũ. de ꝯſe. diſ. ij. Utrũ. Nam merito nobis inſultare poſſẽt ꝙ deũ carnalẽ hñtes totiẽs ipm̃ voꝛaremus. His ꝑmiſſis veniamꝰ ad ꝓpoſitã dubitationẽ ſoluendã. Pro cuius ſolutione ponã iſtã catholicã ꝯcluſionẽ. Cõmunio eukariſtie ſub vtraq; ſpecie. panis ſcꝫ et vini. nõ eſt neceſſaria toti ꝑp'lo credentiũ ſimpliciter et abſolute ad ſalutẽ. licet xp̃us de vtraq; ſpecie in verbis iſtis faciat mentionem. Iſtam cõcluſionẽ probo. Primo ꝑ legem diuinã. Secundo ꝑ conſuetudinẽ et praxim eccleſie ꝑmitiue. Tertio ꝑ ſacra cõcilia. Quarto ꝑ dicta ſanctoꝝ doctoꝝ in lege dei veraciter ſe fundantiũ. Et ꝑmo probatur hoc ꝑ legem diuinã tam noui q̃ veteris teſtamenti. Nam in lege noua xp̃s loquens de h̃ ſacramento q̃ndecim vicibus vel forte pluribꝰ fecit mentionẽ de h̃ ſacramento. De pane quidẽ ⁊ de manducatione tm̃ vndecim vicibꝰ. De manducatione ꝓo carnis et bibitiõe ſanguinis quater. De vino vero in toto ꝓceſſu non fecit mentionẽ. vt patet Ioh. vj. per totũ. ad oſtendendũ vtiq; manifeſte ꝙ ſumere ſub altera ſpecie tm̃. ſcꝫ ſub ſpecie panis ſufficit ad ſalutem. Et ꝙ ſub ſpecie panis continet vera caro chriſti ⁊ verus ſanguis ipiꝰ. Unde inquit. Operamini cibũ qui nõ perit. ſꝫ q̃ permanet in vitã eternam. quẽ filius hominis dabit vobis. Hunc eñ pater ſignauit deus. Ecce primũ teſtimoniũ. in quo nullam facit mentionẽ de potu. Et dicit cibũ permanere ⁊ ſufficere in vitã eternam. Itẽ ibidẽ. Non Moyſes dedit vobis panẽ de celo verũ. Non dicit. et ſanguinẽ. Ecce ſecũdũ teſtimoniũ. Item ibidem. Panis enim dei eſt qui de celo deſcẽdit. et dat vitã mundo Ecce tertiũ teſtimonium. Item. Ego ſum panis vite. qui venit ad me non eſuriet. ⁊ q̃ credit in me nõ ſitiet vnq̃. Item h̃ in euan

gelio. Ego ſum panis viu⁹ qui de celo de/
ſcendi. Item ibidem Hic eſt panis de celo
deſcendēs. vt ſi quis de ip̄o manducauerit
nō moriať. Item ſeptimo. Ego ſum panis
viuus q̄ de celo deſcendi. Si q̄s māduca/
uerit ex h̄ pane viuet in eternū. Item octa/
uo. Panis quē ego dabo caro mea eſt pro
mundi vita. Item nono. Amen amē dico
vobis. Niſi manducaueritis carnē filij ho
minis. ⁊ biberitis eius ſanguinē nō habe/
bitis vitā in vobis. Ubi p̄mo incipit face/
re mentionē de bibitione ſanguinis. nullā
tamen de ſpecie vini mentionē facit. Item
decimo. Qui manducat meā carnem et bi
bit meū ſanguinē habet vitam eternā. Itē
vndecimo. Caro mea vere eſt cibus et ſan/
guis meus vere eſt potus. Item duodeci/
mo in verbis noſtri thematis. Qui mādu
cat meā carnem ⁊ bibit meū ſanguinem in
me manet. In quibꝫ ſolum quatuoꝛ locis
fit mentio de potatione ſanguinis. et nul/
lo modo de potatione vini. Cum igitur
ſub ſpecie panis contineať totus chriſtus
⁊ integer. patet ꝙ q̄ ſumit ſub vna ſpecie ſu
mit vtrūq₃. ſcȝ carnem ⁊ ſanguinē. ⁊ implet
dn̄i mandatū illud. Niſi manducaueritis.
dato etiā ꝙ de ſacramentali ſumptiōe in/
telligereť. Iſtud patet ex eo. quia xp̄s cōclu
dendo poſt om̄ia ſua dicta de hoc ſacramē
to finaliter dicit. Qui manducat hūc panē
viuet i eternū. Cum ergo ſub ſpecie panis
iſtud ſacramentū ꝯferat vitā eternā. Igiť
ſufficit fidelibꝫ laycis ſub vna ſpecie ad ſa/
lutē. ⁊ ꝑ ꝯſequens taliter ſuſcipiēs implet
p̄ceptum xp̄i quod dꝛ de carne ⁊ ſanguine.
¶ Et poteſt ex his ſic ꝯcludi heretico Aut
em̄ tot⁹ xp̄s eſt ⁊ integer ſub ſpecie panis.
aut nō. Si nō. tūc falſū dicit Ego ſum pa
nis viu⁹ q̄ de celo deſcēdi. Ex q̄ em̄ nō eſt to
tus q̄uo eſt viu⁹. Si aūt eſt totus ⁊ viuus
Igiť eſt cū ſanguine. cum ſāguis eſt ſedes
anime. q̄ eſt vita coꝛpis. Si igiť totus cuȝ
ſanguine. igiť qui ſumit coꝛp⁹ ſub ſpecie pa
nis ſimul ſumit ⁊ ſanguinē. Scd̄o idē pro
batur ꝑ illud ꝙ cum xp̄s docuit diſcip̄los
oꝛare ꝓ neceſſarijs ad ſalutē. inq̄t. Sic oꝛa
bitis Pater noſter. ⁊c̄. Panem noſtrū ſuꝑ/
ſubſtantialē da nobis hodie. Mathei. vi.
Luce. xi. Quod vtiq₃ de h̄ ſacramento ex/
poniť ſm̄ Ieronimū. Ciprianū. et Nicola
um de lyra. Unde petendo h̄ ſacramentū
petim⁹ om̄ia alia. quia om̄ia alia oꝛdinanť
ad ip̄m. Qui ideo dꝛ quotidian⁹. qꝛ quoti/
die ſumiť ꝑ miniſtros eccl'e ꝓ ſe ⁊ ꝓ tota cō
munitate. Hec Lyra. Nulla aūt alia men/
tio fit ibidē de ſpecie vini. Tertio idē pro/
batur ꝑ illud quod in veteri teſtamento fi/
guratū eſt de hoc ſacramento. Et p̄mo de
Melchiſedech q̄ in figura xp̄i panē ⁊ vinū
obtulit Gen̄. xiiij. Ad Hebꝛe. vij. Illud aūt
fuit in figura ſicut ⁊ cetera. j. Coꝛ. x. Om̄ia
in figura ꝯtingebant illis. Non legiť autē
Melchiſedech ſic dediſſe ppl'o. ſed per ſe/
met tm̄ ſic obtuliſſe moꝛe ſacerdotꝫ. Quar
to idem ꝓbatur de agno paſcali. Ubi ſolū
p̄cipiť eſus agni nō cū aliq̄ bibitione vini.
Agnus aūt eſt figura h⁹ ſacramenti. cū de
xp̄o dictū eſt Ecce agnus dei ecce q̄ tollit
peccata mūdi. Ioh. j. Quinto idem proba
tur de manna q̄d datur ppl'o iſrael. ſine ali/
qua bibitione vini vel aque. Et tn̄ habuit
ꝑ ſe om̄e delectamentū ſuauitatis Sapiē
tie. xvi. Sexto idem ꝓbatur ꝑ illud Leui/
tici. j. vbi dꝛ ꝙ ſacerdos ſumens ſanguineȝ
offerat pꝛo peccato ſacerdotis. vel etiā toti
us multitudinis. ⁊ aſpergat quaſi velū ſan
ctuarij. et eodē modo ponat ſuꝑ coꝛnu al/
taris reſiduū fundendo ſuꝑ baſim altaris
olocauſti. Et. xvij. ibidē dꝛ. Sanguinē de/
di vobis vt ſuꝑ altare in eo expietis ꝓ ani/
mabus vr̄is Ecce quicq̄d de ſacrificio ſan
guinis fuit in veteri teſtamēto. totū referť
ad ſacerdotē ⁊ nō ad ppl'm. In cui⁹ ſignum
ſoli ſacerdotes vtebanť libaminibꝫ. i. his
ſacrificijs que fiebant ex fluida materia. ſcȝ
oleo ⁊ vino. Septimo idē patet d̄ Abrahā
q̄ venientibꝫ ad ſe angelis fecit cōmiſcere
tria ſata farine ⁊ panē fieri. nulla mentione
facta de vino. Gen̄. xviij. Octauo idem pȝ
de comeſtione Helye. q̄ comedit panē ſub/
cinericiū. ⁊ ciphū aque bibit. nō aūt vini. in
q̄ ſacramentū ſanguinis xp̄i cōficiť. Nono
hoc idē patet ex praxi xp̄i ⁊ ap̄loꝝ Nam nō
legiť xp̄s aliquē laycū ſub vtraq₃ ſpecie pꝛe
ter ſolos ap̄los duodecim communicaſſe.
quos tūc ⁊ ſacerdotes oꝛdinauit. vt patet
Ioh. xiij. Marci. xiiij. et Luce. xxij. Et ta/
men ſi iſta cōmunio fuiſſet d̄ neceſſitate ſa/
lutis. vtiq₃ nō p̄termiſiſſet matrē ſuā cha/
riſſimā et alios minoꝛes. lxxij. diſcipulos
de q̄bꝫ nulla fit mentio tanq₃ laycis. Decio
patet h̄ ex pluribꝫ cōuiuijs ꝑ xp̄m factis. in
q̄bꝫ nunq₃ legiť xp̄m aliquē potaſſe. vt dici
tur Math. xiiij. ⁊ Ioh. vj. de q̄nq₃ panibꝫ.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Et iterum Marci. viij. de ſeptē panibꝫ. Unde
ꝛ poſt reſurrectiōez cū duobꝫ diſcipulis in
Emaus ſolū panē legitur fregiſſe. Lu. vlti
mo. Et tm̄ ille panis figurabat corpus xp̄i.
ſm Auguſtinū in libro de cōcordia euan/
geliſtarum. ſm Bedam. Theophilū. ꝛ omnes
alios. Item Joh. vltio. Chriſtus poſt re/
ſurrectōnem apparens diſcipulis comedit
cū illis tm̄ piſcem aſſum ꝛ fauū mellis. De
q̄ dicit Innocenciꝰ Gregoriꝰ ꝛ Auguſtinꝰ.
Piſcis aſſus xp̄s eſt paſſus. Undecimo
hoc expreſſe patet ex praxi apl'oꝝ in pmiti/
ua eccl'a Actuū. ij. Ubi dr. ꝙ omnes fideles
erant pſeuerantes in doctrina apl'orum et
fractione panis. Et magiſter in ſcolaſtica
hiſtoria exponit. i. eukariſtie. vbi nulla mē/
tio fit de vino. Nec apl'us ita p̄cepit facien
dū. ſed narrat p xp̄m ita factum. Item nul
lus apoſtolus legit hoc dogmatiſaſſe vni/
uerſaliter preter ꝙ Paulus ſolis Corin/
thijs. apud quos erat talis ꝯſuetudo. Nec
apl'us ita p̄cepit faciendum. ſed narrat per
xp̄m ita factū. Quos quia abutebant iſto
ſacramento in ſumendo ſanguinē in mul/
ta materia. reprehēdit dicens. alius autem
ebriꝰ eſt. tm̄ ſi fuiſſz h necessitatꝫ q̄libꝫ apl's
h in verbis docuiſſet ꝛ ſcriptꝫ reliq̄ſſz. Duo/
decimo h patꝫ ex praxi multoꝝ ſanctorū q̄
in infirmitate poſiti ſolū ſub vna ſpecie cō
municabant. p modū laycoꝝ. licet etiā fuiſ/
ſent ſacerdotes. ſicut patet de beato Jero
nimo. De quo ſcribit Euſebius in ep'la ad
Auguſtinū. Simili modo btūs Ambroſi
us legit cōmunicaſſe de manibꝫ beati Ho
norati vercellenſis ep̄i. Idem legit feciſſe
beatus Benedictus. Idem legitur feciſſe
btūs Agapitus papa. qui quendā claudū
ſub vna ſpecie cōmunicās fertur perfecte
curaſſe. Idem narrat wilhelmus in ſuo ſa
cramentali Hugonē de ſancto victore do
ctorē maximū in extremis feciſſe. Tredeci/
mo h idem probat p canonē Iſidori ex li/
bro conciliorum q̄ in ſexta ſynodo Conſtan/
tinopolitana dicit. Citra ſanguinē. i. excep
to ſanguine cerimonias ī eccleſijs celebra/
mus. q. d. laycalē cōmunionē q̄ eſt ex ſtatu/
to ꝛ p̄cepto eccl'e introducta q̄ſi quedā ceri
monie ſine ſanguine damus. Et ſeq̄t de cō
muniōe ſacerdotali. Ita quippe accedamꝰ
ad bn̄dictōes archanas ꝛ ſcrificamur pri/
cipes effecti tam ſancte carnis ꝙ p̄cioſi ſā/
guinis xp̄i. Hec ille. Hoc idē oſtendit con/
ciliū. xij. toletanū. q̄d narrat multos infir/
mos reieciſſe eukariſtiā q̄ datur ſine hau/
ſtu dn̄ici calicꝫ. cū al's multi infirmi nō poſ
ſent quicꝙ deglutire ppter ſiccitatem oris.
Ideꝙ pꝫ ex concilio Remenſi. de ꝯſe. diſt.
.ij. Peruenit. Ubi declarat ꝙ ſufficit dare
eukariſtiā infirmis ſine vino. Idem dicit
conciliū wormacieñ. q̄d p̄cipit hre paratam
hoſtiā ad cōmunicandū infirmū. nulla mē
tione facta de vino. vt de ꝯſe. di. ij. Preſby
ter. Et hec vocat ſepius laica cōmunicatō.
vt. l. di. Si ep̄s. Et. lv. diſt. Si euāgeliſta.
vbi dr ꝙ ep̄s vel pbr ppter crimē capitale p
ipm cōmiſſum depoſitꝰ laicalē cōmunionē
tm̄ accipiat ꝙdiu vixerit. Idē habet ex cō/
cilio Sardinenſi p duo decreta. Ubi ſitr
laycalē cōmunionem vocat ſub vna ſpecie
ſcꝫ corpꝰ xp̄i. ſm abbatē. Scd̄m Innocen
ciū. i. viaticū. Scd̄m Hoſtieñ. i. panis be/
nedictꝰ vel corpꝰ xp̄i. Idem Joh. andree ī
nouella. de electione. Ofiius. Idem patet d
ꝯſe. diſt. ij. In tribꝫ. Ubi p̄cepit clemēs pa/
pa pbris reliquias fragmētoꝝ corpis dn̄i/
ci cuſtodire. nulla mentione facta de vino.
De cuiꝰ tm̄ cuſtodia ſi fuiſſet in vſu. maior
cautela fieri debuiſſet. Unde dic Archid.
de ꝯſe. di. ij. Pbr. Non p̄cipit ſeruari ſan/
guinē. quia opus eſſet nimia cautela in co
ſeruandi. Et ſequit. Nec eſt opus. quiā vbi
eſt corpꝰ ibi eſt ſanguis. Item ſctā ſynodꝰ
Romana cui p̄ſedit Leo papa. de ꝯſe. diſt.
ij. In q̄bꝫ dicit. Idem eſt corpus de quo di
ctū eſt. Caro mea vere eſt cibꝫ ꝛ ſanguis meꝰ
vere eſt potus. Sequit ibidē. Corpꝰ xp̄i edi/
mus vt vite eterne poſſimꝰ eſſe participes.
Ecce q̄ñ illa copulata corpi ſoli attribuit
cōciliū. vt innuat ꝙ ſufficit ſumere ſub alte
ra ſpecie. Quis aūt niſi fatuꝰ audeat cōtrā
dicere tantis ꝯcilijs. quoꝝ eſt ſaluberrima
auctoritas. ꝛ q̄bꝫ eccl'e negocia terminant.
vt dicit Augꝰ. ad Januariū. et Gre. xv. di.
Canones. dicit. Sicut q̄tuor libros euā
gelij ſic q̄tuor concilia ſuſcipere ꝛ venerari
debemꝰ. Decimoq̄rto h idem pbat ex anti
quiſſima conſuetudine eccl'e. Sūt enim fere
ducenti ꝛ plures anni ex q̄ doctores catho
lici ſcribentes de h ſacramēto nihil faciūt
de pceptione vini in calice. ymo a tāto tēpe
ſemp aſtruunt ſcriptis ꝛ exemplis non eſſe
neceſſariā ſumptionē ſanguinis xp̄i in cali
ce. ipis laycis pſonis. Unde indubitanter
tenendū eſt ꝙ nūꝙ fuit in eccl'a de vniuer/

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſali ꝯſuetudine eccl'e. Sed ſm variū exem
plum xp̄i in cena varia fuit ꝯſuetudo ī di/
uerſis eccleſijs. Cum ḡ generalis ꝯſuetu/
do iam a tot annis ſic obtinuit. nō licz eā ī/
mutare. eo ꝙ maximā vim hȝ legꝭ. vt dicit
Thomas. ſcđa ſcđe. q. iiij. ar. xij. Et iō dicit
Aug⁹. ad Caſſulanū. ꝙ ꝯtēptoꝛes ꝯſuetu
dinis eccl'ie vniuerſalis. ſic ꝯtēptoꝛes legꝭ
puniēdi ſunt. xij. diſt. De his. Turpis em̄
pars eſt q̄ toti nō ꝯgruit vniuerſo. viij. diſ.
Quo iure. Ex his infero ꝙ ſentiēs contra
ꝯſuetudinē eccl'e vniuerſalis in ſacramētꝭ
heretic⁹ eſt cēſendus. Patȝ ꝑ btm̄ Thomā
ſcđa ſcđa. q. xciij. vbi dicit. Sic em̄ falſari⁹
eſſet q̄ aliqua ꝓponeret ex pte alicui⁹. q̄ non
eſſent ſibi cōmiſſa. Ita viciū falſitatꝭ incur
rit q̄ ex pte eccl'e cultum exhibet diuinū cō
tra diuinā auctoꝛitatē ab eccl'a conſuetam
Quindecimo ħ ptȝ idem ꝑ ſctōs doctoꝛes
antiquiſſimos. Nam Ambꝛoſi⁹ in libꝛo de
ſacramētꝭ ꝛ in libꝛo de paradiſo dicit. Iſta
eſca quā accepiſtꝭ. iſte panis viu⁹ q̄ de celo
deſcēdit vite eterne ſubaȝ adminiſtrat. Et q̄
cūqꝫ hūc panē mādūcauerit viuet ī eternū
Quia coꝛp⁹ xp̄i eſt. de ꝯſe. diſt. ij. Reuera. ꝛ
ca. Omnia. ꝛ ca. In illo. ꝛ ca. Non iſte. et ca.
Ante bn̄dictionē. In q̄bꝫ oīmbꝫ habeť ꝙ
ſumptio eukariſtie ſine ſanguīe ſufficit ꝑ ſe
ad ſalutē ſub ſpecie panis. Itē Aug⁹. ī epi
ſtola ad Dyrcanū. Xp̄s panis eſt de q̄ qui
māducat viuet in eternū. de ꝯſe. di. ij. Xp̄s.
Idem in ſermone de ꝟbis dn̄i habeť. ꝛ ha/
betur in gloſa. j. Coꝛ. xj. Et ſup p̄s. xxxiij.
Ubi ſemꝑ ſolū facit mentionē de pane. et
nihil de potu. Idem Hylari⁹ in multꝭ locꝭ
de trinitate. de ꝯſe. di. ij. Si nō ſunt. Et ca.
In xp̄o pater. Item Ieronim⁹ exponēs il/
la ꝟba. Niſi manducaueritis carnē filij ho
minis ꝛ biberitꝭ eius ſanguinē. dicit. intel/
ligendū eſt de manducatōe ſpūali. que ē in
coꝛpoꝛatio fidelis aīe ꝑ grām. ꝑ quā incoꝛ/
poꝛať tanq̄ mēbꝝ coꝛpi xp̄i myſtico. Itē
magn⁹ Innocenci⁹ de officio miſſe dicit. ꝙ
vbi nō poſſet inueniri vinū p̄t licite alterū
ſine altero ꝯſecrari. ḡ nō eſt neceſſitatꝭ ab/
ſolute. Itē doctoꝛ Alexāder de halis ī q̄r/
ta pte ſūme ſue dicit. ꝙ xp̄s ſumiť integre
ſub vtraqꝫ ſpecie. ḡ licȝ ſumere ſub altā ſpe
cie tm̄. ſic fit a laycꝭ vbiqꝫ. Nēs aūt canōes
in ꝯtrariū allegati ꝑ hereticos. intelligūť
de ꝯficiēte pbr̄o. q̄ ſub vtraqꝫ ſpecie dȝ ſu/
mere. Et idem dicit ſup Iohannē

Si q̄s aūt querit quare ita eccl'a ꝯſue/
uit diſpenſare laycꝭ ſub vna ſpecie. Rn̄deo
ꝙ ħ fit ꝓpter plura. Primo ꝓpter ꝑiculū infi
delitatis. q̄d ſe poſſet mētibꝫ fideliū ingere
re ſi ſemꝑ in ſpeciebꝫ panis ꝛ vini daretur.
Poſſent em̄ ſimplices credere ꝛ intelligere
ꝙ ſub altera ſpecie nō eſſet tot⁹ xp̄s ſed tm̄
ſub vtraqꝫ. Itē ꝓpter ꝑiculū effuſionis. q̄d
de facili cōmitti poſſet in multitudine ꝓpl'i
Item ꝓpter ꝑiculū coꝛruptōis. q̄d facile in
eſtate ꝯtingeret in regionibꝫ calidis. Item
ꝓpter periculū q̄d poſſet ꝯtingere in poꝛtā
do ad infirmū. Idē tenet Albert⁹ magn⁹
in tractatu de officio miſſe. q̄ etiā ponit ꝙ
in regionibꝫ carētibꝫ vino poſſet diſpēſari
etiā cū ſacerdotibꝫ vt ſine vino ꝯficerēt ſo/
lū in pane ħ ſacramentum. Idē btūs Tho
mas in. iij. pte ſumme ſue. q. lxxx. ar. xij. dic.
ꝙ duo ꝯſideranť circa vſum h⁹ ſacramēti
Unū ex pte ipſi⁹ ſacramēti. aliud ex parte ſu
mentiū. Ex pte ſacramēti ꝯuenit ꝙ vtrūqꝫ
ſumať. qꝛ de vtroqꝫ ꝯſiſtit ꝑfectio ſacramē
ti. Et ideo qꝛ ad ſacerdotem ptinet ħ ſacra
mentū ꝯſecrare ꝛ ꝑficere. nullo mō dȝ coꝛ/
pus xp̄i ſumere ſine ſanguīe. Ex pte autē
ſumentiū requiriť ſumma reuerētia ꝛ cau/
tela. ne aliq̄d accidat q̄d ꝟgat in iniuriam
tanti ſacramenti. q̄d p̄cipue poſſet accidere
in ſumptōe ſanguis. q̄ quidē ſi incaute ſu/
mereť de facili poſſet effundi. Et qꝛ creſcē/
te multitudine ꝓpl'i xp̄iani. in qua ſūt ſenes
ꝛ iuuenes ꝛ ꝑuuli. quoꝝ q̄dā nō ſunt tante
diſcretōis vt cautelā debitā circa h⁹ ſacra/
mēti vſum adhiberēt. Ideo ꝓuide oꝛdina
tū eſt vt populis ſanguis ſumēdus nō deť
ſȝ ſolū a ſacerdotibꝫ ſumať. Hec ille. Idē
dicit ſup Iohannē in poſtilla. Et ibidem
Nicola⁹ de lyra ſil'r. Si ḡ querat heretic⁹
quare ſacerdotibꝫ ſic licet ꝛ nō laycꝭ. Reſpō
deť ꝙ ħ eſt ꝓpter ꝑfectōem ſacramenti quā
ſoli ſacerdotes ꝛ nō layci debēt ꝑagere. vt
dicit Thomas ſuper. iiij. ſniaꝝ. diſtinc. xij.
Scđo ħ fit ꝓpter ꝑiculū effuſionis. Quia
facilius vna gutta ſāguinis labereť q̄ꝫ vna
particula coꝛpis xp̄i. ſm ipm̄. Idem ponit
Bonauentura diſt. xj. q̄rti ſniaꝝ. dicens.
ꝙ q̄ntum ad efficaciā hui⁹ ſacramēti ſuffi
cit ſub altera ſpecie. ſed q̄ntum ad ſignifi/
cantiā non ſufficit. Et iđo ſolus ſacerdos
qui ſignificat paſſionē xp̄i in hoc ſacramen
to ſolus ſub vtraqꝫ ſpecie ſumit. Populus
aūt qui efficaciā ꝛ vtilitatē grē querit ſub

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

altera tm̄ recipit.cum ſub altera tota gra/
tia xp̄i cōtinet᷑. Hec ſententialiter ibidem.
Idem Petr⁹ de Tharenthaſia.diſt.xj.q̄rti
ſniaꝝ. Richardus de media villa. Petrus
de palude patriarcha Hierolimitan⁹. Si
militer Scot⁹ ſubtilis doctoꝛ. Thomas
de Argentina.ꝙ q̄ntum ad rem ſignificatā
ſub altera ſpecie datur vtrū𝑞ꝫ.licet nō quo
ad ſpeciē ſignificatā. Dicit etiā ibidē ꝙ ſa/
cerdos cōficiens ſub vtra𝑞ꝫ ſpecie.ideo fa/
cit.vt ſignificet ꝙ tpe paſſionis xp̄i fuit ſan
guis ſeparatus a coꝛpoꝛe ꝑ effuſionez. Et
idem Hugo poſtillatoꝛ totius biblie. Si/
militer quidā doctoꝛ Anglicus q̇ d̾ꝛ fiſca/
re ſuꝑ q̄rto ſniaꝝ.diſt.xj.dicit. addēs vltra
ꝑdicta hanc rōem.ꝙ ſicut in veteri teſtamē
to d̾ ſacrificijs ⁊ oblationib⁹ ſumebāt oēs
offerentes . ſed de libaminib⁹ q̄ ꝯſiſtebant
in materia liquida ſoli ſacerdotes. Ita cir/
ca h̾ ſacramentum ꝓplus debet ſumere tm̄
ſpeciē panis ſolidā.ſacerdotes aūt ſpeciez
vini liquidā. Ex his poteſt patere ꝙ verbū
noſtri thematꝭ de carne ⁊ ſanguīe xp̄i.intel
ligendū eſt de ſp̄ūali mādu catōe ⁊ bibitōe
que eſt incoꝛꝑatio coꝛꝑis xp̄i ꝑ grām ⁊ cha
ritatē. Et h̾ oſtendit iſtud verbū quod ſeq̇/
tur. In me manet ⁊ ego in eo.vt dicit Au/
guſtin⁹ ſuꝑ Johannē. Omelia.xxiij.vbi ipſe
dicit.ꝙ ſi h̾ intelligeret᷑ de manducatiōe ſa/
cramentali tunc falſum eſt.quia m̾lti man
ducant ſacramenta ⁊ tamen nō manent in
deo.nec deus in eis. Igitur ſm̄ ipm̄ intel/
ligitur de ſp̄ūali.put etiā dicit Thomas ī
poſtilla. Chriſtus ergo h̾ intelligit cibum
⁊ potum ſocietatē ſanctoꝝ.coꝛꝑis et mem/
broꝝ ſuoꝝ .q̇d eſt ſancta eccl'ia in p̄deſti/
natis et vocatis ⁊ ſanctis ⁊ gloꝛificatꝭ ⁊ iu/
ſtificatis ⁊ fidelib⁹ eius. Et quia ꝑ alteram
ſpeciem ſufficienter incoꝛꝑatur homo coꝛ
poꝛi xp̄i myſtico. Ideo ſufficit ſumptio al/
terius ſpeciei. Et tantum de ſecundo.

Dixi tertio

Qꝙ in verbis pre/
miſſis tāgitur hu
ius ſacramenti vtilitatis fructus et effect⁹
ſalutaris conſecutio.cum d̾ꝛ In me manet
et ego in eo. In quo denotatur vtilitas h⁹
ſacramenti vltra alia omnia ſacramenta.
Pro quo ſciendū ꝙ ſm̄ Thomā ſuper il/
lud Johannis.vj. Ego ſum panis viuus
Hoc ſacramentū eſt dominice paſſionis
rememoꝛatiuū. Et continet in ſe chꝛiſtum
paſſum. Unde quicquid eſt effect⁹ domini
ce paſſionis ad nos.totū etiā eſt effect⁹ hu/
ius ſacramenti. Nichil em̄ aliud eſt hoc ſa
cramentū q̄ꝫ applicatio paſſionis ad nos.
Non enim decebat chꝛiſtū ſm̄ ſuaꝫ p̄ſen
tiam ſemper nobiſcū eſſe.et ideo hāc volu/
it ſupplere per hoc ſacramentū . Unde ma/
nifeſtum eſt ꝙ deſtructio moꝛtis quā xp̄us
moꝛte ſua deſtruxit.et reparatio vite quaꝫ
chꝛiſt⁹ reparauit reſurgendo eſt effect⁹ hu/
ius ſacramenti . Et quia vita quā confert
nō eſt ſolum vita vnius hominis.ſed quā/
tum in ſe eſt vita totius mundi. ad quā ſuf
ficiens eſt moꝛs chꝛiſti.j. Johānis.ij. Ipſe
eſt ꝓpiciatio pꝛo peccatis noſtris.et non ſo/
lum noſtris ſed etiā totius mūdi. Et ſequi
tur. Alia ſacramenta habent ſingulares ef
fectus ſicut in baptiſmo ſolus baptiſatus
ſuſcipit gratiā. Sed in ymolatione huius
ſacramenti eſt vniuerſalis effectus.qꝛ non
ſolum ſacerdos conſequit᷑ effectum.ſꝫ etiā
illi pꝛo quib⁹ oꝛat.et eccleſia tota tam viuo
rum q̄ꝫ moꝛtuoꝛū. Cuius ratio eſt.quia in
ipſo continet᷑ cauſa omniū ſacramentoꝛū .
ſcilꝫ Chꝛiſtus. Hec Thomas. Ille autem
eſt pꝛincipalis effectus huius ſacramenti.
quia incoꝛpoꝛat hominē chꝛiſto. Unde di
citur in verbis noſtri thematis In me ma
net et ego in eo. Et per cōſequens qui con/
iungitur mihi.habet vitā eternaꝫ. Manet
autē in nobis chꝛiſtus dupliciter.ſcilicꝫ in
intellectu per fidem.in affectu per charita
tem.que informat fidem .j. Johannis.iiij.
Qui manet in me in deo manet et deus in
eo . Qui ergo ſic credit chꝛiſtum vt in eum
tendat.habet chꝛiſtum in affectu et intelle/
ctu.ergo qui ſic credit per fidem informa/
tam charitate in chꝛiſtum vt tendat in ip/
ſum per charitatē .ſpiritualiter manducat
chꝛiſtū.et talis habet chꝛiſtū in ſe manentē
Et quia chꝛiſtus diligētes ſe transfoꝛmat
in ſe.eo ꝙ ſm̄ Dyoniſiuꝫ. Amoꝛ eſt vis vni
tiua transfoꝛmans amantē in amatū. Idō
quicun𝑞ꝫ ſic diligit chꝛiſtū manducādo eū
ſp̄ūaliter manet in chꝛiſto. Unde Auguſti
nus exponēs illud Johānis.xv. Qui ma/
net in me.hic fert fructum multum. dicit.
Manemus in chꝛiſto credendo obedien
do perſeuerando . Manet in nobis chꝛi/
ſtus illuminando .ſubueniendo .perſeue/
rantiam dando. Maxime autem hec man
ſio fit per perceptionē ſacramentoꝛū.et pꝛe

cipue huiꝰ ſacramēti eucariſtie. vt hic di/
citur. Utilitas autē ex hac manſione reci/
proca chriſti in nobis. et noſtra in chriſto.
eſt multiplex. Prima purgatio omniū pec
catorū. Unde Johannis. xv. Omnem pal
mitem ferentē fructū purgabit vt fructum
plus afferat. Secūda diuina aſſociatio.
Unde Johānis. xv. Qui manet in me et
ego in illo. Magna vtilitas ex ſociatione
diuina. Quid enī deeſſe poterit illi qui ſe/
cum habet deū. Uenerunt enī omnia bo/
na cum illa. Sapientie. vij. Unde Eccle/
ſiaſtes. iiij. Ue ſoli ſcilicet ſine deo. Hinc
Seneca. Nullus vir ſine deo bonus po/
teſt eſſe. Tertia eſt fructificatio bonoꝝ ope
rum. Unde Johannis. xv. Qui manet in
me. hic fert fructum multū. ſcilicet cordis
per ſanctas cogitationes et meditatōnes.
oris per confeſſionem et gratiarumactio/
nes. operis per penitentie ſatiſfactionem.
Quarta impetratio petitorum. Unde Jo
hannis. xv. Si manſeritis in me et verba
mea in vobis manſerint. quodcūqꝫ volue/
ritis petetis et fiat vobis. Maneamus er
go in chriſto per huius ſacramenti gratiā
vt ſecum tandem manere poſſimus in celo
per gloriam. Ad quam nos perducat pa/
ter et filius et ſpūſſanctus. Amen.

De ſancto Johanne baptiſta Sermo. XXIX

Quis putas puer
iſte erit. Luce pmo. Quoniam vt
ait Gregoriꝰ in libro quarto dya/
logorū. licet in regno celorum vna ſit bea/
titudo electoruꝫ quam illic percipiunt. di/
ſpar tamen eſt retributionis qualitas. quo
niam premia diuerſa conſequunt. Nec im
merito. Dicit enī Origenes in libro Mo
raliuꝫ. Et ſicut in hac vita eſt diſcretio ope
ruꝫ. in alia quoqꝫ vita erit proculdubio di/
ſcretio dignitatum. vt quo hic alius alium
ſuperat in labore. illic alius aliū tranſcen/
dit in retributiōe. Hec ille. Cum itaqꝫ bea
tus Johannes baptiſta omnes mortales
natos ex muliere merito tranſcenderit. iux
ta illud. Inter natos mulierum nō ſurre/
xit maior Johanne baptiſta. Merito in p/
mio omnes preire et excedere debuit. Ipſe
enī fuit famoſiſſimus preco chriſti miſſus
ad nunciandū eius aduentū. Johānis pri
mo. Fuit homo miſſus a deo cui nomē. ⁊c.
Ipſe enī fuit chriſti precurſor ad iter pre/
parandum. Malachie. iij. Ecce ego mitto
angelum meū ante facieꝫ tuam. Quod ad
litteram intelligitur de Johanne. vt patet
Luce. vij. Ipſe predicator ad conuertēdū.
Ipſe nuncius ad hoſpitiū preparandum
Luce pmo. Ipſe preibit ante illum. Ipſe
vox veritatis. Iſaie. xl. Ego vox clamātis
in deſerto. Ipſe propheta futura et ſecre/
ta reuelando. Etiam dico vobis plus ꝙ̄
propheta. Ipſe lucerna ardens in diuina
dilectione. Ipſe lucens in cōuerſatiōe. Jo
hannis qnto. Ipſe erat lucerna lucens et
ardens. Si igitur talis et tanta gr̄a Jo/
hannis. qualis erit gl̄a. Si tale eſt meritū
quale pmiū. Si vera ē Pauli ſciētia q̄ i celo
vidit vnicuiqꝫ merito coronā congruā eſſe
dandā. put ipſe ait. Unuſqſqꝫ ꝓpriā merce/
dem recipiet ſm ſuū laborē. Et ſi vera eſt
ſicut eſt immobilis xp̄i remuneratoriſ om/
niū veritas qua dicit. in domo patris ſui
manſiones multas eſſe. Non vtiqꝫ propter
aliud ꝙ̄ ꝓpter diuerſitateꝫ meritoꝝ. Certe
Johānis corona ceteroꝝ coronis electoꝝ
maior eſt. Quo maior inter natos mulieꝝ
nō ſurrexit. ⁊ cui veritas que coronas di/
ſtribuit tm̄ teſtimoniū ꝑhibuit. merito er/
go admirātes natōes de eo dixerūt. Quis
putas puer iſte erit. In q̄bꝰ v̄bis triplicem
beati Johānis excellētiā ꝯſidero meritoꝝ.
ſm triplicē interrogatōeꝫ. q̄ de eius ſancti
tate moueri p̄t. vt ſic querenti de eo Quis
putas puer iſte erit. Reſpondeamꝰ ꝙ Jo/
hannes. ſ. eſt magnus in ingreſſu vite natē
maior in pceſſu vite gr̄e. maximꝰ i vita gl̄e.
ſm hoc triplex eſt teſtimoniū trium teſtiuꝫ
ad hanc interrogationē reſpondentiū. ſcꝫ
humanū. angelicū. et diuinum. quoꝝ teſti/
moniū eſt verū. Quia quod viderūt teſtan
tur. Joh. iij.

A

Dixi primo ꝙ in verbis pre/
miſſis ōnotatur
excellentia beati Johannis in ingreſſu vi/
te nature. Nam ipſius conceptio fuit ſctā.
natiuitas leta. impoſitio nois miraculoſa.
Si ergo queris q̄s fuerit vir iſte Johan/
nes in conceptōe. Rn̄det tibi angelus Lu
ce. i. Et in ꝯceptōe ab omī labe eſt purgatꝰ.
Quia ex vtero matriſ ſue ſpū ſctō repletꝰ Ec
ce ꝯceptiōis ſctitas. Cuiꝰ ſctitas apparuit.

Primo ex gaudio in vtero matris q̄ cepit
gaudere ad pſentiā ſaluatoris. Nā ſm̄ Au
gu. fuit in eo accelerat⁹ vſus rōnis. Unde
ſm̄ Lyrā Luce. j. quidā doctor grec⁹ dicit
Recluſus ventre miles agnouit dn̄m ac re
gem orituꝝ. ventris regimine nō obſtāte my
ſtica viſione inſpexit. nō palpebris. ſed ſpū
Scd̄o teſtimoniū ſue ſanctitatis apparuit
qꝛ in eodē vtero cepit ꝓphetare. Propheta
uit em̄ ꝑ os matris. Unde dicit Cryſoſto.
In eo ꝙ Elizabeth cognouit xp̄m ꝯceptū
in vtero ꝟginis. vt dꝛ Luce. j. eodem etiaꝫ
ſpūſancto Elizabeth nomē ei⁹ ſciuit. quod
a marito muto ſcire nō potuit. vt ibidē dꝛ.
Tertiū teſtimoniū ſue ſctitatꝭ in ꝯceptiōe
apparuit in h̄ ꝙ ꝯtra naturā ex ſenibꝫ ꝑenti
bus ⁊ ſterili matre ꝯcept⁹ ē. Un̄ q̄d natura
nō potuit grā ſctitatꝭ effecit. Ex q̄ patꝫ ſm̄
Lyrā ꝙ eius ꝯceptio fuit aliq̄ mō miracl'o
ſa. Quia nō fuit ꝑ naturā tm̄. ſꝫ etiā ꝑ natu
rā ſtatim grā diuia adiutā. qꝛ ambobꝫ pa
rentibꝫ obſtabat ſenect⁹. ſꝫ matri cū h̄ ſteri
litas. Scd̄o eius natiuitas fuit leta. Le
ticiā aūt eius p̄dixit angel⁹ Luce. j. dicens
Erit tibi gaudiū. ſ. in mēte interi⁹. ⁊ exteri
us exultatio. Dicit̄ em̄ exultatio q̄ſi extra
ſaltatio. Et h̄ eſt ꝓprie tūc qn̄ gaudiū eſt tm̄
interius q̄d nō poteſt bene ꝯtineri qn ap
pareat exterius. Erat aūt gaudium tripli
ci ꝑſone. Primo pr̄i. qꝛ ipo nato apertū eſt
os Zacharie ⁊ ꝓphetauit dicēs. Benedict⁹
dn̄s deus iſrael. Unde ſic in ꝯceptiōe ma
trē fecit ꝓphetare. ſic in natiuitate fecit prē
ꝓphetare. Scd̄o erat matri Elizabeth. q̄a
ꝑ hāc natiuitatē liberata fuit ab opprobrio
et maledictōe ſterilitatꝭ Sic ipſa de ſe ait.
Quia ſic fecit mihi dn̄s in diebꝫ q̄bꝫ reſpe
xit auferre opprobriū meū inter homines
Luc. j. Tertio gaudiū erat om̄ibꝫ cognatꝭ
eius. q̄ audientes qm̄ magnificauit domi
nus miſcd̄iaꝫ ſuā in Elizabeth. Magnaꝫ
em̄ miſcd̄iaꝫ ei fecit auferendo ſterilitatis
opprobriū. ⁊ dando ei tantū ac talem filiū.
ſic nūciatū mirabilit̄. ⁊ ꝯceptū ſupnaturalit̄.
⁊ ꝯgratulabant̄ ei. Nec ſolū cognati ſꝫ etiā
multi extranei gaudebāt de natiuitate ei⁹.
vt dꝛ Lu. j. Multi in natiuitate ei⁹ gaude
būt. Qd̄ ad lrām etiā hodie videm⁹ cōple
tū. Quia dies ſue feſtiuitatꝭ nō ſolū feſtiua
tur a xp̄ianis ſed etiā a ſarracenis. vt dicit
Lyra. Un̄ in honorē ei⁹ ſemꝑ tenēt lāpadē
vt dicit q̄dam doctor. Tertio impoſitio
nomis ei⁹ fuit miraculoſa. qꝛ cū cognati cir
cūcidētes pueꝝ vellēt ei imponere nomen
pr̄is. ſcꝫ Zacharias. mater ſpūſācto docta
a nullo hoim informata contradixit. dicēs.
Nequaq̄ꝫ. ſed vocabit̄ Iohānes. q̄d tandē
pater ſcriptura approbauit. Et ſic pr̄ et mr̄
ꝯcordauerūt in impoſitione nois ꝯtra cō
ſuetudinē ſolitā. qua ſolebant parētes ipo
nere nomen patris in circūciſione. Iohan
nes interpretat̄ grā. Et merito ſibi tale no
men imponit̄. qꝛ ipe xp̄m manifeſtauit. per
quē veritas et grā facta eſt. vt dꝛ Iohan. j.
Magna ḡ toti mūdo ex Iohanne ꝓfluxit
grā. qm̄ ꝑm⁹ viam grē p̄dicauit. ⁊ tandē au
ctorem grē demonſtrauit. Et ſi querꝭ. quā
gram p̄dicauit. Audi illud eius preconiuꝫ
gratie. Quod habet̄ Matth. iij. Peniten
tiam agite appropinquabit vobis regnum
celorū. id eſt. gratia qua itur ad regnum ce
lorum.

Dixi ſecundo ꝙ in verbis premiſſis no
tatur ꝙ beatus Iohannes fuit maior in
proceſſu ſcꝫ ⁊ in vita gratie. Nam vita eius
ab infantia ſua vſq; ad mortem eius mul
tum erat dura et excellens quodammodo
ſup humanā facultatē. Statū aūt ſue ſan
ctitatꝭ in ꝓgreſſu vite grē triplex fidele ap
probat teſtimoniū. Un̄ ad queſtionē q̄ q̄ri
tur quis eſt Iohānes in vita grē. Primo
rn̄det pater Zacharias ſpū ꝓphetico. Et tu
puer ꝓpha altiſſimi vocaberꝭ. Propheta āt
nō quilibet ſꝫ ꝓphaꝝ vltim⁹. Et ſic ꝓpheris
dignior ⁊ nobilior ē. qꝛ finis dignior et no
bilior eſt ordinatꝭ in finē. Un̄ dꝛ d̄ eo. Lex
⁊ ꝓphete vſq; ad Iohannē. Luce. xvj. Non
qꝛ lex ⁊ ꝓphetie tūc ceſſauerint. ſꝫ quia tunc
ꝑfectio euangelica p̄dicari incepit. que idu
cit ad ꝯtemptū temporaliū ꝓpter amorem
ſpūalium et celeſtiū tanq̄ꝫ propter manife
ſtum bonū expedientius conſequendū Et
quia hoc eſt difficile ⁊ quaſi contra naturā
vt q̄s ꝯtemnat tempalia. ideo chriſt⁹ dicit.
Q tales bonoꝝ temporaliū ꝓpt̄ bona eter
na ꝯtēptores ſunt violēter rapiētes celum
Quia quaſi quandā violentiā eis cōtra na
turā inferunt. vt dicit Lyra. Fuit aūt bea
tus Iohannes eximi⁹ ꝓphetaꝝ. qꝛ q̄ p̄dixit
verbo monſtrauit digito. Scd̄o pater ei⁹
dicit eum p̄curſorem. cum addit. Preibis
em̄ ante faciem domini parare vias eius.
Quod etiam angelus nunciauit dicens.

❡ De ſancto Johanne baptiſta

Ipſe pibit ante illuz in ꝟtute ꝛ ſpū Helye.
parare dño plebē pfectā. vbi deſcribit eum
ſilez Helye. Primo ꝓpt̄ ſimilitudinez vite.
q2 vterqꝫ vixit in auſteritate vict⁹ et veſtit⁹.
Auſteritatꝫ victus fuit marie. eo ꝙ vt dicit̄
Math. iij. Eſca eius erat locuſta. Que ſm̄
Lyrā ꝛ Gorrā ſunt aīalia pua volantia ꝑ
modū ſalt⁹ ꝛ reperiunt̄ in deſerto iudee. et
frita cum oleo ſunt cibi paupez. ꝛ mel ſilue
ſtre. Hoc mel reperiebat̄ in truncis arboꝝ
Ibidē dicit tn̄ ꝛ Gorra ꝛ Lyra. ꝙ ibi fuerīt
arbores habētes lata folia ꝛ rotūda lactei
coloris. ꝛ mellei ſaporis q̄ nata fragilia ma
nibus ꝯterunt̄ ꝛ edunt̄. ꝛ habēt ſaporē q̄ſi
mellis. talib⁹ veſcebat̄ ſctūs Johannes Et
iſta fuit eius auſteritas q̄ntū ad cibū. Au/
ſteritas potus patet Luce. j. vbi dr̄. Vinū
et ſicerā nō bibet. i. queqꝫ potū inebriatiuū
ſm̄ Lyram. Erat autez nazare⁹. i. ꝯſecrat⁹
dño ꝑ totā vitam ſuā. ideo ab om̄i inebria
tione abſtinuit. Sicut nazarei in veteri le/
ge tpe ſeparatōis. vt habet̄ Nūeri. vj. capitl̄o.
Dicit em̄ Huguitio. ꝙ nazare⁹ idem ē q̄d
ſanct⁹ vel mūdus. Nazare⁹ em̄ dicebat̄ qui
ſanctā comā nutriebat ꝛ nihil ꝯtaminatū
recipiebat. abſtinens ſe a vino ꝛ ſicera. que
mentez ab integra ſanitate ꝑuertit. Unde
ſicera eſt om̄is potatio q̄ extra vinū inebri/
at. cuius nomē licet hebreū ſit. tn̄ latinū ſo
nat. pro eo ꝙ ſucco frumēti vel pomoꝝ ꝯfi
citur. aut palmaꝝ ſuccus in liquorē extorq̄
tur. Hec ille. Et ſic ceruiſia nr̄a media pōt
dici ſicera. Auſteritas veſtit⁹ eius patet. q2
habuit veſtē de pilis cameloꝝ factā. vt dici
tur Math. iij. Et zonā pellicēā circa lum/
bos de pelle cruda ꝛ piloſa. Vn̄ recte com
ꝑabat̄ Helye. De q̄. iiij. Reg. j. Vir piloſus
et zona pellicea accinct⁹ renib⁹. et ꝑ talē au/
ſteritatē vite parabat Johānes viam dño
in cordib⁹ fideliū. Nā vt dr̄ Math. iij. Tūc
id eſt. viſa tali vita in ſanctitate exibat tota
hieroſolima. i. ꝑlus de irl'm. ꝛ om̄is iudea
id eſt. multi. ꝛ baptiſabant̄ in iordane. cōfi/
tentes peccata ſua. Ubi dicit Lyra. ꝙ iſte
baptiſm⁹ Johānis ad h̄ erat ordinat⁹ quaſi
ſi quedam p̄paratio ꝛ pfiguratio baptiſmi
ipi⁹ xpi de ꝓximo vēturi. Tertio patet ei⁹
dicit eū doctorē ſalutis. Unde addit. Ad
dādā ſciaz ſalutꝫ plebi ei⁹. i. miſſus es ad p̄
dicandū ſalutē fiendā ꝑ xp̄m. ꝑ quā ſciam
parabat etiā dño plebē pfectam. ſcꝫ ꝑ euā/
gelij ſuſceptionē. Unde de eo poteſt dici il

lud q̄d dixit dñs ꝑ ꝓpham. Filie ſyon exul
tate ꝛ letamini in dño deo vr̄o. quia dedit
vobis doctorē iuſticie Johel. ij. Scd̄m
teſtimoniū de ſanctitate vite gratie ſue eſt
iudaici populi. Et hoc tripl'r. Primo per
h̄ ꝙ ꝓpter eius ſanctitatē vite ꝛ fame celebri
tatē iudei ipm̄ xp̄m credebāt. Vn̄ miſerūt
ad eū ab hieroſolimis vt interrogarent eū
Tu q̄s es Joh. j. vt habet̄. Quā credulita/
tem ver⁹ amator veritatis hūiliter refellit.
Non ſum inq̄t ego xp̄s. Non ſum ꝓpheta.
ſcꝫ ille quē putatis. Scd̄o h̄ idē pꝫ ꝑ h̄. q2
ſine miraculis eſt accept⁹. Cum em̄ videre
tur quaſi nouū cultū ꝛ ſtatū p̄dicare et in/
ducere. ꝛ nullū miraculū ad h̄ pbandū in/
duceret. neceſſe fuit vt eius vita tāte ſancti/
tatꝫ eſſet et inſuſpicabil' vt null⁹ inde dubi
tare poſſꝫ. Tertio q2 licet xp̄s fuerit marie
ſctitatꝫ ꝛ vite ꝑfectiſſime ꝛ auſteriſſime. iudei
tn̄ ꝯpata vite auſteritate vtriuſqꝫ. p̄ferebāt
Johannē xp̄o. Vn̄ ꝛ dixert̄. Quare nos et
diſcipuli Johis ieiunam⁹. tui aūt diſcipuli
nō. Nec ſolū in vita ſed etiā poſt mortē ip̄i⁹
ꝓpter cōparatōem ſanctitatꝫ vite xp̄m aſſimi/
labāt iohāni. Vn̄ ꝛ herodes dicebat. Quē
ego decollaui Johannē ip̄e ſurrexit a mor
tuis. ꝛ virtutes opant̄ in eo. Per h̄ xp̄s cre
debat̄ Johes eo ꝙ ſctūs Johes fuit mire
ſanctitatꝫ. Tertiū teſtimoniū d̄ ſctitate vite
ſue gr̄e eſt euāgeliſtaꝝ ꝓphaꝝ ꝛ ſaluatoris.
Teſtimoniū euāgeliſtaꝝ ē fideliſſimū. Te/
ſtimoniū ꝓphaꝝ ē firmiſſimū. Teſtimoniū
ſaluatoris ē excellētiſſimū. De p̄mo ſcꝫ d̄ te
ſtimonio euāgeliſtaꝝ ē ſciēdū ꝙ oēs q̄tuor
euāgeliſte ꝯfitet̄ ei⁹ ſctitatē. Nā Mathe⁹ de
ſcribit eū vt ypocritaꝝ rephēſorē Mat. iij.
vbi rephendēs phariſeos dixit. Progeni/
es viperaꝝ q̄s dōmōſtrabit vob̄ fugere a vē
tura ira. Eſt nata vipe ſm̄ Cryſ. Cū mor/
det ad aquā fugit. ſꝫ ſi aquā n̄ īuēit moriet̄.
Et ē a foꝛꝫ picta ꝛ int⁹ venenoſa. Sic iſti ad
iohis baptiſmū currebāt p⁹ fctā mortifera
aliq̄n̄ vt cōmodū aſſeq̄rent̄. vt piculū mortꝫ
ſolum euaderent. tamē a foris erat pulcri.
intus autē veneno pleni. Scd̄o Marcus
deſcribit eū tanq̄ȝ penitentie p̄dicatorem.
Marci. j. vbi dr̄. Erat Johānes in deſerto
p̄dicans baptiſmū penitentie. Hoc ē. ꝙ p̄/
dicabat baptiſmū dandū ꝑ xp̄m in ꝓximo
venturū. vt dicit Lyra. Tertio Lucas d̄ſcri
bit eū tāq̄ȝ ſalubrē ꝯſultorē. Nam cuilibet
ſtatui ꝯſuluit ſalubriter. vt patet Luce. iij.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Nam turbis ꝯſuluit. Qui habet duas tunicas. det vnā nō habenti. Ubi ꝯſulit oibꝫ quibuſcūqꝫ ſupfluūt veſtimēta. cōſiderata ꝯuenienti neceſſitate ſtatus pſone ſm lirā vt dent talia ſupflua. Item publicanis et collectoribꝫ cenſuum q̄ ſolent eſſe proni ad plus colligendū q̄ꝫ ſit eis mandatuz. et q̄d eſt amplius eis remanet. cōſuluit. ne plus q̄ꝫ eſt eis mandatū exigant. Item militibꝫ. ne aliquē ꝯcutiant. ſcꝫ opprimendo pauperes et eos deſpiciendo. neqꝫ calūniādo. ſcꝫ ne imponerent falſum crimen diuitibus ⁊ potentibꝫ vt occaſionē torquēdi bona eoꝝ haberent. quia ꝑ aliā viā a talibꝫ bona capere nō poſſunt. ſed ait. cōtenti eſtote ſtipēdijs veſtris. que dabunt̄ eis ab imperatore ꝑ labore militie quē debent ſuſtinere in defenſione patrie. Nam ſm Lyrā reddit᷒ q̄s habent multi milites ꝑ hoīes ſibi ſubditos habent loco ſtipendioꝝ. ⁊ ideo debēt eſſe cōtenti. Quarto Johannes deſcribit eū tanq̄ꝫ ſupne lucis p̄cūrſorem. Johan. j. vbi dr̄. Fuit homo miſſus a deo. cui nomē erat Johannes. Hic venit in teſtimoniuz vt teſtimonium ꝑhiberet de lumine. Fuit autē iſta miſſio ſm Lirā. nō ſolū ꝑ internā miſſionē ſed etiā ꝑ expſſam dei miſſionez ⁊ opatōez exteriorē. lꝫ modus h᷒ opatōis nō ſit ſcript᷒. Un̄ idem Johānes dicit de ſe Joh. j. Qui miſit me baptiſare in aqua ille mihi dixit. Sup quē videris ſpm̄ deſcendentē ⁊c̄. Ecce nobiliſſimū eſſe teſtē ſupni luminis. i. filij dei. Secūdo teſtimonium ꝓphetaꝝ fuit firmiſſimū. Nam Iſaias ſanctificatus in vtero dicit Iſa. xl. Uox clamātis in deſerto. Xp̄s em̄ clamauit quaſi verbū dei patris. ꝑ Johannē tanq̄ꝫ ꝑ vocem. Quia ſicut vox verbū p̄cedit. ſic Johānes p̄cucurrerat ſaluatorez. Scd̄o Jeremias dicit eū ꝓphetā datū gentibꝫ q̄ntū ad exemplarē ꝯuerſatōem Jere. j. Prophetā in gētibꝫ dedi te. Tertio Malachias dicit eum angelū ꝓpter puritatē ⁊ officij nobilitatem Malach. iij. Ecce ego mitto angelū meum ante faciē tuā. Et idē xp̄s allegat Mat. xj. et Luc. vij. Quarto accedit teſtimoniū xp̄i. qui dicit eū omniū maiorē inter natos mulierum.

Dixi tertio q̄ beat᷒ Johānes fuit maxim᷒ in vita glorie citra xp̄m ⁊ eius matrē vt pie creditr̄. Eſt aūt duplex glīa in vita eterna. vna cōmunis. ⁊ alia ſingularꝭ p̄mij eterni. Prima vocat̄ p̄miū ſubſtantiale. Scd̄a vocat̄ p̄mium accidētale. Prima compat̄ corone auree. Scd̄a aureole. Cōſiderando igit̄ in btō Johanne p̄miū eſſentiale habet coronā ſextuplicē. ſcꝫ ſtat᷒ nat̄e angelice. ſtatus innocētie. ſtat᷒ p̄triarchalis. ſtat᷒ pōtificalis ſtat᷒ regalis. ⁊ ſtat᷒ ꝓphetalis. Et iſti ſūt ſex ſtat᷒ q̄ p̄ceſſerūt xp̄m. Habet etiā coronam ſtatuū q̄ ſequūt̄ xp̄m. ſcꝫ aploꝝ. martirum. ꝯfeſſoꝝ. doctoꝝ. virginū. ⁊ religioſoꝝ. Et ſic habꝫ coronā duodecim ſtellaꝝ. Quo ad p̄mā coronam auree dr̄ in ps. Corona aurea ſup caput ei᷒. Sꝫ ad ſcd̄am. ſcꝫ coronā aureole dr̄. Poſuiſti dn̄e ſup caput eius coronā de lapide p̄cioſo. Un̄ nō ſolū poſita eſt corona ſꝫ etiā ỽe magna corona. q̄a magna eſt glīa eius in ſalutari tuo. gloriam et magnū decorē imponēs ſup eū. Unde de ipo poteſt dici illud. Dn̄e p̄ueniſti eū in benedictionibꝫ dulcedinis. poſuiſti i ca. ei᷒ ⁊c̄. Nō em̄ vna bn̄dictōe bn̄dict᷒ eſt aut p̄uentus ſed pluribꝫ. Nam magna fuit p̄uentio in amotione culpe Eccī. xxxix. Benedictio illi᷒ q̄ſi fluui᷒ inundabit. q̄ ſcꝫ lauet ſordes. Unde bn̄ dicit. p̄ueniſti. ſcilꝫ ab īmunitate pctī ante ortū in mundū abluiſti. quo nos oēs fedamur. ⁊ q̄ſi maledictiōe p̄uenimur. Eſt tamē differētia inter ipm ⁊ xp̄m. Quia xp̄s etiā ante ꝯceptōez fuit p̄uent᷒ ab īmunitate peccati. ſꝫ Johannes poſt ꝯceptōez ante tn̄ natiuitatē ſuā. Scd̄o p̄uentus eſt in collatione grē Gen̄. xxvij. Det tibi deus de roze celi ⁊ de pinguedine terre abundātiā. Sed q̄ꝛ parū fuit dare donū gratie niſi etiā daret donū ꝑ quod ꝯſeruaret grām. Ideo p̄uenit eū in ꝯſeruatōe grē Deutro. xxxiij. Benedictio illius qui apparuit i rubo veniat ſuper caput Joſeph. Sed quia parum eſſet conſeruare gratiam equaliter cum ceteris niſi etiā multiplicaretur eadez gratia. ideo preuenit eum in benedictione multiplicando gratiam Hebreoꝝ ſexto. Terra ſepe venientez ſuper ſe bibens imbrem et germinans herbaz oportunā illis a quibꝫ colitur accipit bn̄dictōez a deo. Iō Ps. Benedictōez dabit legiſlator. ibūt de ỽtute in ỽtutē. Sed quia iſta oīa ꝑ nihilo valerent ſi deeſſet largitas glorie. Ideo deus beato Johanni maiorem contulit his omnibꝫ benedictōnibꝫ. ſcꝫ in glīe largitione Eccī. xj. Benedictio dei in mercedē

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

iuſti feſtinat. Hec ſūt benedictiões dextre quas vocat merito benedictiões dulcedi/nis. Siniſtre amaritudinis ſunt que con/ſiſtūt in collatiõe dignitatū ⁊ diuitiaꝝ. Habet aūt ſanctus Johãnes excellētiſſimam coronã aureole inter ceteros ſanctos. eo ꝙ ſimul collectas habet tres aureolas. ſcilicꝫ virginū. martirū. ⁊ doctoꝝ. Virginū quia fuit carnis ſue exterius mortificator. vt pꝫ ex vite auſteritate ſuperius deducta. Se/cundo doctoꝝ. quia fuit ꝑdicator tam iu/deorū ꝙ̃ gentiliū. Quia romanis militibꝫ qui tunc erant gentiles apud Herodem ⁊ Pilatū. formam viuendi ꝑdicauit. ⁊ diuer/ſos ſtatus informauit vt ſuperius dictū ē. Tertio martirū. quia intrepide caput gla/dio ſubmiſit. Ideoq̃ꝫ magna eſt glīa eius ī ſalutari tuo deus ⁊c.

¶ De ſanctis Petro et Paulo
¶ Sermo. XXX

Beatus es ſimon petre. Math. xvj. Si iuxta apo/ſtoluꝫ laus et honor debet̃ omni credenti in xp̄m. vt dr̃ Roꝝ. ij. Quanto ma/gis laus ⁊ honor debet̃ illis q̄ nõ ſolum ipi crediderūt in xp̄m veraciter. ſed etiã pluri/mos ad credendū in xp̄m induxerūt. Hu/iuſmodi fuerūt iſti duo ſancti apoſtoli Pe/trus ⁊ Paulus. quoꝝ hodie ſolennia cele/bramus. qui inter apoſtolos ꝑmatum ob/tinēt. ideo quia maiora ꝓ fide xp̄i pertule/runt certamina. Merito igit̃ beatus Pe/trus meruit a xp̄o audire inter ceteros ver/ba thematis noſtri. Beatus es ſymon Pe/tre. In quibꝫ verbis btūs Petrus excellē/tiſſime reddit̃ commendabilis ex eius ſin/gulari dignitate. Non eñ a creatura ſed a creatore recepit teſtimoniū. Chriſtꝰ eñ no/uit in hoīe quid ſit. Vnde dicit̃ Joh. Et ideo quia nouit corda ⁊ renes ⁊ abſcõdita cordis ſcrutat̃. falli ⁊ decipi nõ pt̃. Cū ergo Petro dr̃. Beatꝰ es ſymon Petre. cõmen/dat Petrū nõ ꝑ ceteris ſingulariter ſꝫ pre ceteris excellēter. Tripliciter igitur cõmē/datur in verbis noſtri themat̃ ꝓpter tres cauſas. ex quibꝫ merito dici poteſt beatus. Primo nãq̃ꝫ redditur cõmendabilis et ve/nerabilis tanq̃ꝫ oĩa ꝓ chriſto relinquens cum dicitur. Beatꝰ es. Secūdo reddit̃ cõ/mendabilis et venerabilis tanq̃ꝫ chriſtum fideliter confitēs. cum dicit̃ Symon. Sy/mon eñ interpretat̃ confitens. Tertio red/ditur cõmendabilis et venerabilis tanq̃ꝫ chriſtū ardenter diligens. cū dicit̃. Petre. Petrus eñ interꝑtatur cognoſcens vel di/ligens.

¶ A ¶ **Dixi primo** ꝙ beatꝰ Petrus redditur cõmen/dabilis ⁊ venerabibis tanq̃ꝫ oĩa ꝓ chri/ſto relinquēs. cum dicit̃. Beatus es. Circa quod ſciendū. ꝙ licet ceteris ſtatibꝫ debet̃ beatitudo. tñ̄ ꝑcipue paupꝑtati voluntarie. Vnde licet beati ſūt miſericordes. qꝛ ope/ribꝫ miſericordie inſiſtētes multa ꝓ deo di/miſerūt. Juxta illud. Diſperſit dedit pau/peribꝫ. De quibꝫ dr̃. Beatꝰ qui intelligit ſu/per egenum ⁊ pauperē. Multo tñ̄ beatior eſt q̄ oĩa ſimul ꝓ xp̄o reliquit. vt chriſtuꝫ expeditius ſequeret̃. Secūdo infero ꝙ re/linquentes ꝓ xp̄o ꝓpria in beatitudine glīe ꝓpinquiores xp̄o erūt. et q̄dãmodo ceteris digniores apparebūt. Iſtud patet ꝑ illud Math. xix. Vos qui reliquiſtis omnia et ſecuti eſtis me. in regeneratõe cū ſederit fi/liꝰ hoīs in ſede maieſtat̃ ſue. ſedebit̃ ⁊ vos ſuꝑ ſedes iudicãtes duodeci tribꝫ iſrl̃. Ibi apparet ꝙ eis ꝓmittit iſta duo. ſ. iuxta ſe ſeſ/ſionē. cū di. Cū ſederit filꝰ hoīs ſedebit̃ et vos. Scđo iudiciariã ꝑtãtē ꝑ approbatõeꝫ cū di. Judicãtes duodecim tribꝫ. Vnū Job xxxvj. Judiciū paupibꝫ tribuit. Cū ꝑ btūs petrꝰ ꝓ xp̄o oĩa reliq̄rit vt dr̃ Mat. iiij. nec ſolū reliq̄t voluītarie ſꝫ etiã ꝓmptiſſime ⁊ fa/cilime. Nã vt ibidē dr̃. ꝙ mox vt voceꝫ dñi audiuit relict̃ oībꝫ cū fratre Andrea ſecu/tus eſt xp̄m. ꝓpter q̄d appellatꝰ eſt Symon id eſt. obediens. Certe magna obedientia Nihil eñ dixit. inducias nullas petijt. im/poſſibilitatē non allegauit. Vnde admirat̃ Gregoꝰ. omelia ſuꝑ Matheū dicens. Ad vnius iuſſionis vocē Petrus et Andreas relictis omnibꝫ ſecuti ſunt xp̄m. Nulla euꝫ adhuc miracula facere viderãt. nihil ab eo de ꝑmio eterne retributiõis audiuerant. ⁊ tñ̄ ad vnū dñi ꝑceptū h̄ q̄d poſſidere vide/bant̃ obliti ſunt. Ex q̄ ibidē Grego. ſtatim noſtrã arguit inaduertentiã et negligentiã dicens. Quanta nos miracula eiꝰ vidimꝰ. q̄t flagellis affligimur. q̄ntis minarū aſpe/ritatibꝫ deterremur. ⁊ tñ̄ vocantē ſequi con/temnimꝰ. Et poſt pauca. Quid igit̃ in eius iudicio dicturi ſumꝰ. qui ab amore mundi nec ꝑceptis nec verberibus deterremur.

Sed quereres quid Petrꝰ magni pro
xp̄o reliquit. q̄ nihil p̄ter rethe ⁊ nauē ha/
buit. Ad q̄d rn̄deo ſm̄ Gre. In hac re ma
gis ↄſiderat affectꝰ q̄ꝫ cenſus. Multū em̄
reliq̄t q̄ totū deſideriū habendi finalr̄ re/
liquit. Unde ſi Petro poſtea fuiſſet impiū
romanū oblatū. ſi oēs diuitie gēmaꝝ indie
Auri arabie. aut hyſpanie. Delicie Troie.
Alexandri honores. Salomonis gloria.
aut quecūq̄ꝫ maiora hoꝝ excogitari poſſēt
Petrꝰ omnia rēnuiſſet de cetero ꝓ chriſto.
vt dicit ſocius ſuꝰ Paulus. Om̄ia arbitra/
tus ſum vt ſtercora vt xp̄m lucrifaciā Nec
mirū. Sciebant em̄ quia leuius currit ad
portum nauis vacua q̄ꝫ onerata. Sic leo
dū venatores ip̄m agitātes ſentit ventreꝫ
cibis euacuat. Sic ſymea dum agitatur a
venatoribꝫ. licet filios multū diligat quos
ſecū portat niſi eos a ſe reiecerit. faciliter ī
manus venatoꝝ incidit. Sic ceruus duꝫ
ſe grauari pinguedine ſentit latebras que/
rit ⁊ paſtum fugit vt macer expeditius fu/
giat. Sic fecerunt iſti apl'i. q̄ ſcientes xp̄m
nō poſſe aliter melius ſequi. nec beatitudi
nem ↄſeq̄ q̄ꝫ p exonerati ōem diuitiaꝝ om/
nia reliquerūt. Unde dicit de ipis Bern̄.
Beate Petre nō ad inſipientiā tibi om̄ia
reliquiſti. Sciebas eī q̄ ſequi nō poteras
oneratus. Qui em̄ oneratꝰ vix p terraꝫ va/
dit. q̄uō in celū aſcēdere poterit. Sꝫ di.
Dn̄e iſta ſunt dura. Nam ſic oportet nos
eſſe monachos. et p ↄn̄s nullus eſt verus
xp̄ianꝰ q̄ nō om̄ia p xp̄o reliquit. Ad quod
ego rn̄deo. Conſtat bn̄ xp̄ianū eſſe cū diui
tijs. Unde ſi q̄s nō poteſt dimitt̄e realiter
dimittat ſaltim affectualiter. Dimittat er/
go pctm̄ q̄ aīa maculat. Dimittāt ſecl'ares
vanitates. q̄bꝫ ad vana ptrahunt. Dimit/
tant ꝓpriam voluntatē qua in ſupbiam ele/
uantur. Dimittāt ↄcupiſcentiā auaricie. q̄
ſemp ad cōgregandū illicite diuitias iniu/
ſtas impulſant. Unde Johānes in cano/
nica ſua. Non dicit. Nolite habere ea q̄ in
mūdo ſunt. ſꝫ nolite ↄcupiſcere. Omne em̄
q̄d eſt in mūdo. aut eſt ↄcupiſcētia carnis.
aut ↄcupiſcentia oculorū. aut ſupbia vite.
Nec Dauid dixit. Diuicie ſi affluant noli/
te eas recipe. Sꝫ dixit. nolite cor apponere
Nec aplꝰs dixit. i. Thimo. vj. Diuitibꝫ p̄ci
pe om̄ia dimittere. Sꝫ dixit. p̄cipe eis nō
ſublime ſape. nec ſperare ī incerto diuitiaꝝ
bene agere. facile tribuere.

Dixi ſecundo q̄ beatus pe
trus reddit
cōmendabilis et venerabilis tanq̄ꝫ xp̄m fi
deliter cōfitens. cū dr̄. Symon. Symon
em̄ interp̄tat ↄfitens. Petrus autē confeſ/
ſus eſt xp̄m verū dei filiū. Nam alijs dicē/
tibꝫ eū eſſe helyam. alijs Jeremiā. alijs Jo
hannē baptiſtā. alijs vnū ex ꝓphetis. Rn̄dit
Petrus. Tu es xp̄us filius dei viui. Sup
cuius ↄfeſſionē xp̄s fundauit eccl'aꝫ ſuam
Sicut h̄ dr̄. Sup hāc petrā edificabo ec/
cleſiā meā. i. ſup hanc fidē confeſſionis tue.
Propter quā fidem etiā meruit a xp̄o bea
tificari. Nam ei dictū eſt verbum thematꝭ.
Beatꝰ es Symon bariona. q꞉ caro et ſan
guis nō reuelauit tibi. Habuit autē iſtam
fidē tripl'r. Primo in corde. Corde em̄ cre
ditur ad iuſticiā. Roꝝ. x. Scdo habuit eā
in ore. quia ore ↄfeſſus eam ad ſalutē ſuaꝫ
et alioꝝ. Tertio habuit eam in ore. quia ꝓ
fide mortē ſubijt ſub Nerone imperatore.
Ex talis fides eſt pfecta. Alioq̄n fides in
corde ſine oris ↄfeſſione dum opus eſt. et
ſine operibꝫ ē mortua. vt dr̄. ij. Jacobi. Nā
demones ſic credunt ⁊ ↄtremiſcunt. Certe
multi ſunt hodie de q̄bꝫ dicit aplꝰs. Con/
fitent ſe noſſe deum. factis autem negant.

Sūt aūt triplices hoīes inter chriſtia/
nos male fidei. Primi ſunt q̄ credūt corde
tm̄. Et ſunt illi q̄ omnibꝫ aſſentiūt quecun
q̄ꝫ p̄dicant. ſed tn̄ nō faciūt iuxta illa q̄ in p̄
dicatiōe fidei audiūt. Iſta fides eſt demo/
nū. q̄ etiā inuiti om̄i veritati aſſentiunt. vt
dicit Jacobꝫ. Alij ſunt q̄ corde credunt et
ore ↄfitent tm̄. ſed nūq̄ꝫ ſe ad opa extēdūt.
Sicut illi q̄ de fide multa dicūt predicant
inſtruūt. ſꝫ opa fidei ↄtraria agunt vt ypo/
crite. De q̄bꝫ ſaluator dicit. Populus h̄ me
labijs honorat. cor aūt eoꝝ longe eſt a me.
id eſt. operatio ex corde pcedēs. Tertij ſūt
q̄ nec corde nec ore credūt nec ↄfitent. ymo
q̄d deteriꝰ eſt. ↄtrariū ⁊ ipi credūt ⁊ alijs p̄
dicant. ſicut heretici. Et iſti ſunt peſſimi.
Iſti ergo nō merent beatitudinē ſed penā
eternā. Juxta illud. Qui xp̄o nō crediderit
ↄdemnabit. Marci vltio. Ultra iſtos ſūt
alij q̄ credūt corde ex deuotiōe. ⁊ ore ↄfitē/
tur fidem. tp̄e oportuno ſe offerente. et ali/
os a ſe docent ⁊ inſtruūt ad edificationem
et cū h̄ operant ſm̄ ea q̄ docent. Et iſti ſūt
veri beati Petri imitatores. De q̄bꝫ Mat.
v. dicit xp̄s. Qui aūt ſic fecerit ⁊ docuerit h̄

magnus vocaꝛ in regno celoꝝ. Et vere nō
ſolum in futuro ſed etiā magnus in pn̄ti
eſt qui ſic credit. Et hoc quantū ad plura
etiā in pn̄ti. Nam pmo magnus eſt apud
deū. Quia per talē fidem obtinet remiſſio
nem peccatoꝝ. Per talē em̄ fidē remittun
tur peccata. Secundo magnus eſt. Quia
talis mereꝛ demonioꝝ expulſionē Marci
vltimo. Signa autē eos qui crediderint
hec ſequenꝛ. Et ſequiꝛ. In nomīe meo de/
monia eĳciēt. Tertio talis fides meretur
optatoꝝ conſecutionē. Iuxta illud Mar/
ci.xĳ. Omnia queciiq; orantes petitis cre/
dite quia accipietis. et euenient vobis. Et
Jacobi.j. Poſtulet in fide nihil heſitans.
Iſtud patet de Alexandro magno. quia li
cet paganus. tamen quia credidit potentie
dei. ad ipi⁹ petitionē de⁹ ɔcluſit filios cap/
tiuitatꝭ decem tribuū inter mōtes caſpios
qui ibi detinebanꝛ ꝓpter ydolatriā per eos
cōmiſſam. Unde Joſeph⁹ ait. Deus quid
facturus eſt ꝑ fidelib⁹ ſuis. ſi tantū fecit ꝑ
infidelib⁹. Idem patet de regulo. Johan.
iiij. Ad cuius fidē xp̄s ſanauit filium ſuū.
Idem de Centurione. cui ꝑ ſola fide pu/
er ſanatus eſt. Math. viij. Ultimo fides
cōfert beatitudinē ⁊ eternā benedictionē.
Joh.xx. Beati qui nō viderūt et credide/
runt. Ubi Grego. dicit ꝙ in hac ſententia
ſumus nos ſignati qui eū quem carne nō
vidimus mente tenem⁹. ¶ L ¶

¶ Dixi tertio ꝙ in verbis pmiſſ beatus Petr⁹ red/
diꝛ cōmendabilis tanq̄ xp̄m ardenter di/
ligens. cum dr. Petre. Petrus em̄ dicitur
agnoſcens vel diligens vel firm⁹. Ipe em̄
xp̄i diuinitatē ceterꝭ clarius agnouit. agni/
tam dilexit. et in eius dilectione poſtea fir/
mioꝛ extitit. et ꝑ conſequēs tres ſtatus in ſe
expreſſit. ſcʒ incipientiū. proficientiū. ⁊ per
fectoꝝ. De ipius autē dilectiōe qua arden/
ter xp̄m dilexit habeꝛ Joh.xxi. vbi dicitur
ꝙ xp̄s eum ter interrogauit an eum dilige
ret. Et ipe reſpondit ter dicēs. Tu ſcis qꝛ
amo te. Cui xp̄s cōmendando vniuerſalē
eccleſiā dixit Paſce oues meas. Bene ergo
querit ab eo. Symon diligis me pl⁹ his.
Quaſi expreſſe diceret. Ille q̄ eligiꝛ ad offi
ciū plationis debet deū diligere p̄ ceteris
Quia ſm Greg. em̄ debet p̄cedere actionē
populi vita pſulis. quantū diſtata grege vi
ta paſtoris. Et ideo videꝛ ꝙ ille q̄ aliquem
eligit ad tale officiū teneꝛ ſemp eligere me/
lioꝛē. Non tn̄ intelligaꝛ melioꝛ. i. litteratioꝛ
vel aſtucioꝛ. ſed ille q̄ om̄ib⁹ ɔditionib⁹ pē/
ſatis melioꝛ eſt tali officio ad honoꝛem dei
⁊ eccl'e vtilitatē ſm iudiciū eligētis. Aliter
aūt ſi eligens aut pmouēs nō attendit ad
honoꝛē dei. et eccleſie vtilitatē nō videꝛ di
uinū iudiciū euadere. Et ſic cū dilectꝭ ſuffi
cit eligere. Ut aūt ſm iura dr de elec. c. Cū
nobis olim. et. c. Cum dilectꝭ. ſufficit elige
re ſufficientē. Hoc eſt ſm iudiciū humanū
per q̄d talis nō eſt puniēd⁹. cū ſm veritatē
aliqua mala pmittanꝛ humano iudicio in
correcta ꝓpter maioꝛa mala vitāda. q̄ tn̄ di
uino iudicio ſunt corrigēda. ſm quod dic
Aug⁹. li.j. de libero arbitrio. Sed quid di
cit Petrus xp̄o. audiamus attentius. Di/
cit em̄. Tu ſcis dn̄e quia amo te. Nō dicit
ſm Lyrā. plus q̄ alĳ. ſed abſolute reſpon
dit. quia expertus ꝓprie facultatꝭ in xp̄i nega
tōne nō fuit auſus vltra ſe efferre in xp̄i di
lectione. ſed ꝟitatē ⁊ ardoꝛē ſue dilectōnis
poſuit in iudicio xp̄i q̄ ſecreta coꝛdiū ſcru/
taꝛ. Unde ſequiꝛ. Et ɔtriſtat⁹ Petrus. quia
xp̄s dixit ei tertio. Amas me. Non eſt intel
ligendū ꝙ eſſet ɔtriſtat⁹ ex indignatiōe cō
tra xp̄m. qꝛ ter repetiuit querendo eū. non
acqeſcendo ꝟbo pmo ipi⁹ Petri. ſʒ fuit tur
batus. eo ꝙ ſciebat eū ſcire etiā om̄ia futa
ꝓpter q̄d timuit ex tali replicatiōe ꝙ chriſt⁹
vellet ſibi p̄dicere aliquē caſum ſuū futuꝝ
ſicut p⁹us fuit factū. Mat.xxvi. Mar.xiiij.
et Lu.xxij. Ubi p̄dixit ei negatōʒ futuram
Et ideo merito turbaꝛ Petr⁹. ꝓpter q̄d di/
xit ei. Dn̄e tu ſcis oīa. quia amo te. Quaſi
diceret. Tu ſcis om̄ia pn̄tia et futura. et iō
nūc ſcis qꝛ diligo te. Sed q̄d michi ſit fu/
turū neſcio. ſed tu ſcis. Ex quo patet ꝙ di
lectio Petri fuit magna maioꝛ et maxima
vltra alios aplos erga xp̄m. ſaltē ꝑ tunc cū
eum queſiuit. Nam Petrus iam tunc erat
paratus ⁊ diſpoſit⁹ ꝑ xp̄o om̄ia ɔtemnere
Et iſte eſt prim⁹ gradus dilectōis. quando
ꝑ amico bona noſtra nō p̄ōderam⁹. Canti
coꝝ vltimo. Si dederit homo ꝑ dilectio/
ne omnē ſubſtantiā ſuā quaſi nichil deſpi/
ciet eam. Fuit etiā diſpoſit⁹ tūc relinque/
re omnē affectū carnalē amicoꝝ filioꝝ vxo
ris ⁊ parentū ꝑ xp̄o. Et iſte eſt maioꝛ grad⁹
dilectionis. Math.xix. Om̄is qui relique
rit vxorem vel filios aut patrē aut matrē
Fuit etiā paratus tūc ponere animā pro

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

chriſto. Et iſte eſt maxim⁹ gradus dilectio
nis. Joh. xv. Maiorem hac dilectionē ne/
mo habet niſi vt animā ſuā ponat qs pro
amicis ſuis. Inſuper fuit tūc paratus po/
nere vitam ꝓpriam. Non ſolum pro perſo/
na chriſti inquantū occurreret eum iterū
mori ſed etiā ꝑ eius quolibet mīmo fideli.
Et iſte fuit intēſiſſim⁹ gradus dilectionis
ꝓpter q̄d xp̄us cōmiſit ſibi eccleſiā. quia in
eo cōſiderauit maximū zelū quē habuit ad
ſubditos xp̄i. ſicut patet in eo ꝙ vt dicitur
Math. xviij. queſiuit quotiens dimitteret
fratri in ſe peccanti. ⁊ de Johanne. q̄d eſſet
de eo futurū. Joh. vltio. Et ipm̄ ſepius de
diſpoſitiōe eccl̄ie ⁊ ſuoꝝ fideliū interroga/
uit. Ex q̄b⁹ omnib⁹ patet ꝙ xp̄s multū ſibi
ponderat animas fideliū ex quo ita ſtudio
ſe curam ipaꝝ Petro cōmiſit. Nec mirum
ꝑcioſo em̄ ſanguine eas redemit. quia per
mortē redemit. Unde dicit̄ Joh. x. Scd̄o
ex hoc habet̄ ꝙ cura animaꝝ nō niſi diligē
tib⁹ deū debet cōmitti. Unde nō eſt dictū
petro. diligas oues. ſed me. vt ſignificaret
quia mercenari⁹ eſt qui oues ꝓpter lanā tē/
poralis cōmodi diligit ⁊ nō honorem dei
in eis querit. vt dicitur Joh. x. Tertio ex
hoc habet̄ ꝙ curā animaꝝ ſuſcipiens de/
bet habere dilectionē dei ⁊ maiorē ceteris.
ſcꝫ vt diligat cordis affectiōe ⁊ opis exhibi
tione. Et quia hoc tertiū graue eſt. ido me
rito contriſtat⁹ eſt Petrus in tertia interro
gatione. Quia igitur beatus Petrus hec
tria habuit. ideo in dilectōe dei maioꝛ fuit
Et ꝑ cōſequens in gloria celeſti ſuꝑ alios
maioꝛ extitit. Ad quod nos ꝑducat. ⁊c̄.

¶ De viſitatiōe beate Marie v̄gīs. I
¶ Sermo. XXXI.

Benedicta tu inter
b mulieres. Luce p̄mo. Licet virgo
glorioſa mater dn̄i noſtri ihu xp̄i
omniū gratiaruꝫ copia ſit repleta. eo ꝙ ſic
eam angelus ſalutauit. Aue inquit gr̄a ple
na. Luce. j. Et ipſa de ſe dicit Eccl̄i. xxiiij.
In me om̄is gratia vite ⁊ veritatis. Tamē
de nulla virtute reddit̄ ſic cōmendabilis ſi
cut de virtute humilitatis. Unde ipa qua
ſi oblita omniū virtutū ⁊ gratiaꝝ de ſe dic̄.
Reſpexit humilitatē ancille ſue. Non mirꝝ.
quia nō eſt vita ſecurioꝛ et tutioꝛ ꝑuenien/
di ad regnū celoꝝ preter humilitatē ꝑ quā

et non aliā ipe xp̄s ⁊ mater ſua. ymo om̄es
ſancti maiores et minores ad regnū celoꝝ
peruenerūt. Nam de chriſto dicitur. Hu/
miliauit ſemetipm̄ formaꝫ ſerui accipiens.
De alijs ſanctis dicit̄ Iſaie. xl. Om̄is val/
lis exaltabit̄. quo ad maiores ſanctos. et
om̄is collis humiliabit̄. quo ad minores.
Licet autē p̄ncipiū huius vie ſit multū in/
fimū. tamen finis eius eſt ſummū. Nam fi
nis eius in p̄ſenti eſt gratia. Iuxta illō̄ Ja
cobi. iiij. Humilib⁹ dat gratiā ⁊ in futo glo
riam. Iuxta illud Job. xxij. Qui humilia/
tus fuerit erit in gloria. Cum igitur virgo
glorioſa fuerit ſumme humilis. eo ꝙ facta
regina celoꝝ ⁊ domina angeloꝝ ⁊ hominū
ſe ancillam appellauerit. Luce. j. merito ad
ſūmā bn̄dictionē peruenit. Hoc āt ꝙ ſe an
cillā humilē nominauit verbo. ſicut dixit
ſic fecit ⁊ opere cōpleuit tunc vicꝫ quando
Elizabeth cognatā ſuam viſitauit vt ei ſer
uiret in partu. Scd̄m Bernhardū. Uere
magna humilitas Marie q̄ habēs tā pre/
cioſum theſaurū totius mundi. vnigenitū
vicꝫ dei filiū. creatorē celi et terre. non de/
dignatur fatigari ad eius ſeruū Johannē
in vtero Elizabeth conceptū. Hanc hūi/
litatem Elizabeth cōſiderans in Maria
conticere nō valuit. ſed quaſi admirando
clamauit dicens. Unde mihi hoc vt veni/
at mater dn̄i mei ad me. Et qua quidē hu/
militate quid ꝯſequeret̄. ꝯſequenter dixit.
Beata que credidiſti. qm̄ ꝑficient̄ in te que
dicta ſunt tibi a dn̄o. ⁊ eris benedicta inter
mulieres. vt dicūt verba noſtri thematis.
Circa verba noſtri thematis tria ſunt con
ſideranda. ex quib⁹ reddit̄ virgo intemera/
ta multum cōmendabilis ⁊ glorioſa. ⁊ hoc
ſc̄m triplicem eius in euāgelio p̄ſenti excel/
lentiſſimā virtutem. Uocat̄ em̄ humilis a
ſeipā. ab Elizabeth fidelis ⁊ credula. et ab
eadem mirabiliter ꝓclamatur genitrix fe/
cunda. Ac per hoc ex his omnib⁹ redditur
digne cōmendabilis tanq̄ꝫ inter mulieres
benedicta. Primū tangit de ſe dicens. Re/
ſpexit humilitatē. Scd̄m Elizabeth dicēs
Beata q̄ credidiſti. Tertiū cū addit Unde
michi hoc vt veniat mater domini mei ad
me.

¶ A ¶

¶ Dixi primo ꝙ virgo btā red
ditur cōmenda/
bilis ex virtute humilitatis. Circa q̄d ſciē
duꝫ ꝙ virtus humilitatꝫ inter oēs v̄tutes.

reddit cōmendabilis ex quattuor. Primo
ꝓpter gratie impletionē. Secūdo ꝓpter im-
plete augmentationē. Tertio ꝓpter augmē
tate ꝯſeruationē. Et quarto ꝓpter cōſerua
te vel ꝯfirmate glorificationē. Primo nāq̄
humilitas meret gratie impletionē. iuxta
illud ps. Qui emittis fontes in conuallib9
id eſt. grām tuā preſtas humilib9. inter me
diū montiū ptranſibūt aque. Duo mōtes
ſunt due ſpecies ſuperbie. Quarū vna na/
ſcitur ex re tempali. alia ex re ſpūali. Inter
iſtos duos mōtes eſt vallis hūilitatis nō
delinās ad aliquā ſpēm ſupbie. Et in iſto
ſcʒ medio ptrāſibūt aque graꝝ. Secūdo
hūilitas replete grē meret augmētatōʒ. Et
h̄ poteſt oſtendi p tria exempla. Primo p
exemplū pupille. quia ſm Greg. quāto pu
pilla eſt nigrior ⁊ minor. tanto eſt lucidior
Sic ⁊ homo quāto eſt deſpectior coraʒ ſe
ipſo. tanto eſt maior corā deo Canticoꝝ. j.
Nigra ſum ſed formoſa. Nigra ſum in re/
putatione mei. ⁊ ideo formoſa in cōſpectu
dei. Quo ad h̄ compat humilitas lapidi p̄
cioſo calcedonio q̄ eſt pallidus. nec lucet in
domo inter parietes incluſus. ſʒ in aere et
in radiis ſolarib9 poſit9. Sic hūilitas pal
leſcit reputatiōe ſui. quia gloriam nō petit
ab hominib9. Nec lucet inter parietes pre
ſentis corruptibilitatis. iuxta illud. Nunc
filii dei ſum9. ſed nondū apparet q̄d erimus
Sʒ dū venerit ad ꝯſpectū veri ſolis poſt/
q̄ꝫ diſſoluent parietes corpis mortal' tunc
apparebit pulcritudo ⁊ claritas h9 lapidis.
Scōm exemplū patet p exemplū candele.
q̄ quāto plus inclinat tāto plus inflāmat.
Sic ⁊ homo quanto plus inclinat per hu
militatē tāto plus inflāmat in dei charita/
te. q̄ corda fideliū ita accendunt ita ꝙ fere
ſint in amorē ꝯuerſa. ſicut ferrū pieceuʒ in
ignē totū eſt ignis. Cāti. v. Amore lāgueo.
Et ſicut cera i igne q̄ tota fit liq̄da ⁊ ignea
Canticoꝝ. v. Anima mea liq̄facta eſt. Et ſi
cut homo vulnerat9 q̄ totā intentiōem ad
vim ſui doloris ꝯuertit. Unde dicit ibidē.
Vulnerata charitate ego ſum Et ſicut aer
illuminat9 q̄ tot9 in radios lucis ꝯuertitur
Tertiū exemplū patʒ p exemplū aque. que
q̄nto plus deſcēdit tāto plus aſcēdit. Un̄
Aug9. Deſcendite vt aſcendatis ad deū. De/
ſcendiſtis em̄ ꝯtra eū aſcendendo. Tertio
hūilitas meret grē augmētate ꝯſeruatōem
Et h̄ oſtendit p tria exempla. Unū exēplū
eſt cineris. Sicut em̄ cinis ꝯſeruat ignem
ſic hūilitas ꝯſeruat grām ſpūſſancti. Unō
Eccl. x. Quid ſupbis terra ⁊ cinis. Et ſicut
cinis ignē ſic hūilitas ꝯſuabat Abraham
in grā dicētē Gen̄. xviii. Loquar ad dn̄m.
q. d. non. cū ſim cinis ⁊ puluis. Scōo pʒ h̄
p exemplū arboris. Rami em̄ arboris qui
ſunt in imo ſunt ſecuri poſiti. ſed q̄ ſunt in
altū leuati ſepe frangunt a violentia venti
Ideo lucifer corruit qr in ſupmo ſtare vo
luit. Iſa. xiiii. Similis ero altiſſimo. Ter/
tio patet p exemplū pulueris. Uirtutes ei
ſine hūilitate ſunt ſicut pulueres. ſed cum
hūilitate ſunt ſic firma terra et ſolida. Un̄
Greg. Qui ſine hūilitate v̄tutes cōgregat
quaſi qui puluerem ꝯtra ventum portat.
Quarto meret hūilitas grē ꝯſeruate glo/
rificationē. Et h̄ oſtendit Aug9. p tria exē/
pla. Primo p exemplū turris dicēs. Cogi/
tas magnā fabricā ꝯſtruere celſitudinis d̄
fundamēto cogita hūilitatis. Qui em̄ vult
turrim ꝯſtruere p quā aſcēdat ad celeſtem
celſitudinē. ponat p fundamēto hūilitatē.
Iſtud fundamentū ponebat apl's dicēs. j.
Cor. iii. Dei edificatio eſtis vt ſapiēs archi/
tectus fundamentū poſui. Scōo p exēplū
arboris. Un̄ dicit. Arborem attēdite. figit
radicē in hūili. vertice tendit ad celuʒ. Si
ſine radice auras petit ruina eſt nō icremē
tū. Qui igit facit ſine figit radicē i hūilita/
te faciet fructū altiſſimū in celeſti hereditā/
te. iiii. Reg. xix. Quicūq̄ relict9 fuerit i do/
mo iuda mittet radices ſuas deorſum ⁊ fa
ciet fructū ſurſū. Tertio p exemplū etatis.
Un̄ dicit ibidē Augu9. Si magn9 vis eſſe
incipe a minimo. Homo em̄ p̄mo eſt paru9.
et poſtmodū p etatem creſcit ⁊ fit magnus
Ideo. j. Reg. xv. dr. Nōne cū paruus eſſes
in oculis tuis caput in tribub9 factus es.
Hoc ſaluator p exemplū oſtēdit. Nam ſta/
tuēs paruulū dixit. Quicūq̄ hūiliauerit ſe
ſicut paruulus iſte. h̄ maior eſt in regno ce/
loꝝ. Math. xviii. Quia igit beata v̄go pfe/
ctā hūilitatē habuit. ideo meruit fieri ma/
ter xpi. Dicit em̄ Bern̄. ꝙ beata v̄go ⁊ ſi ex
v̄ginitate placuit. tamē ex hūilitate ꝯcepit.
Quantūcūq̄ em̄ fuiſſʒ v̄go ſi humilis non
fuiſſet. deū nō ꝯcepiſſet. Unde quia ex hu/
militate ꝯcepit. ideo hūilitas quodāmodo
dicit mater xpi.

B

Dixi ſecundo ꝙ v̄go glo'ſa
reddit cōmē

dabilis ex fide pfecta credulitatꝫ. Qđ teſta
tur Elizabeth dicens. Beata q̄ credidiſti.
Circa h̄ ſciendū ꝙ ſic hūilitas meret̄ bea/
titudinem. vt ipa dicit in Cātico. Ecce em̄
ex h̄ btām me dicēt oēs generatiōes. Ita fi
des meret̄ beatitudinē. Iuxta illđ. Bti q̄
nō viderīt ꝛ crediderīt. Joh. xx. Fuit aūt fi/
des in ỽgine btā pfecta. pfectioꝛ. ꝛ pfectiſſi
ma. Perfecta. qꝛ fuit opibꝫ ꝯiuncta. Perfe/
ctioꝛ. qꝛ charitati annexa Perfectiſſima. qꝛ
fuit pſeuerans ꝛ firma. Primo fuit eius fi
des pfecta. qꝛ fuit opibꝫ ꝯiūcta. Opa enim
ỽtutū cardinaliū. vt foꝛtitudinis. tpantie.
prudētie. ꝛ iuſticie. in ea pfecte fuerūt Nā p
foꝛtitudinē reſtitit dyabolo. p tpantiā car/
ni ꝛ appetitui inoꝛdinato. Per prudentiaꝫ
mūdo. Per iuſticiā regulate vixit cū ꝓximo
Ideo ꝛ iſta fides ē pfecta. Alioq̄n ſine ope
ribꝫ ḃꝫ ocioſitatē. Et iſta eſt fides maloꝝ
xp̄ianoꝝ. Jacobi. ij. Fides ſine bonis ope
ribꝫ moꝛtua eſt. Scđo adhuc habuit fideꝫ
pfectioꝛē. j. Coꝛ. xiij. Si habuero omneꝫ
fidē ita vt montes trāſferā. charitatē auteꝫ
nō habeā. nihil michi ꝓdeſt. Iſta eſt fides
demonū q̄ ſunt extra ſtatū merendi nec vl/
terius charitatē poſſunt hr̄e. De quoꝝ fi/
de đr Jacobi. ij. Tu credis qꝛ vn⁹ eſt deus
ꝛ bn̄ facis. ꝛ demones credūt ꝛ ꝯtremiſcūt
Q ꝗꝫ mlt̄i mlt̄a mira de ſe iactāt clariſſimā
fidē ſe hr̄e aſſerentes Sed q̄a ſine charita
te dei ꝛ ꝓximi. i. non intendūt p h̄ ꝓximoꝝ
edificationē aut dei honoꝛē. ideo audient
in iudicio. Diſcedite a me maledicti. qꝛ nū
ꝗꝫ vos noui. Math. xxv. Quid ḡ dicunt q̄
dam heſitātes de fide catholica ꝛ aplica. q̄
eſt ſub obedientia eccl̄ie romane. Ecce he/
retici faciūt miracula. Ecce ſubijciūt ipoꝝ
ditioni oꝛbē terraꝝ. Ecce nullus p̄t eis re/
ſiſtere. ſi non eſſet eoꝝ fides recta nūꝗꝫ de⁹
eis adeſſet ꝯtra ſuos xp̄ianos veros. Nū/
q̄d nō defendit eos de manibꝫ eoꝝ. Quibꝫ
ego rn̄deo. ꝙ h̄ de⁹ pmittit iuſto ꝛ tm̄ occul/
to iudicio. Primo ſm Ambꝛo. xxiij. q. v. Re
mittūt̄. ꝛc̄. ad puniēdū pctā hoīm fidelium
Vn̄ dicit ibiđ. Q ſic duobꝫ modis remit/
tunt̄ pctā. ſcꝫ p oꝛōeꝫ vel p p̄dicatōꝫ. h̄ eſt p
ỽbū dei. ꝛ p ꝯfeſſionē ſacerdoti factā. Ita
etiā duobꝫ modis puniunt̄. ſcꝫ p iudices q̄
ꝑtāte ad temp⁹ vtunt̄. Et p ꝓplos alienos
iuſſu dei excitatos. Sic ſepe legim⁹ ꝙ ꝓpt̄
diuine maieſtatꝫ offenſam ſubiect⁹ ē ꝓpl'us
iudeoꝝ. Vn̄ dicit ibidē. ꝙ aliq̄n pctā puni/
untur p neſciētes. ſic p Sēnacherib ꝛ per
Antiochū et Tytū ꝛ Veſpaſianū. et alios
reges gentiliū p q̄s iudei erant puniti. Et
hij ſunt q̄ſi inſtrumentū diuine iuſticie. ꝓpt̄
q̄d compant̄ ſerre vel ſecuri Iſa. x. Que ſūt
inſtrumēta inſenſibilia. q̄ gloꝛiari non pn̄t
ſi cū eis man⁹ artificis aliq̄d faciat. Simi/
liter eſt de hereticis. Non em̄ poſſunt glo/
riari dicentes. Quia de⁹ eſt nobiſcū. quia
p nos talia facit. Aliq̄n ỽo pctā punit p ſci/
entes. ſic p iudeos puniuit amoꝛreos. q̄ꝝ
terrā iudei receperūt ꝛ poſſederūt ipis ex/
pulſis de ſpēali mandato dei. quo dictū eſt
Abrahe Gen̄. xij. Semini tuo dabo terrā
hanc. q. d. tibi nō dabo. ſed ſemini tuo. Cu/
ius ratio ſequit̄. Nondū em̄ ſunt ꝯſūmata
peccata amoꝛreoꝝ. que tunc intelliguntur
ꝑmo fuiſſe ꝯſummata cū iſrael exijt de egy
pto. Et quotiens hoc fit tūc eſt iuſtū bellū
ꝛ noxius ſanguis ſine culpa effundit̄. Ali/
quādo ỽo excitant̄ mali ad puniendū pec/
cata maloꝝ. i. in ſignum eoꝝ qui ſunt futu/
ri boni. vt tandeꝫ p bonos coꝛrectoꝛes ipi
quoꝗꝫ puniant̄. Sicut in libro Judicum
de Jabin rege Chananeoꝝ. et de Madia
nitis legit̄ Judicū. iiij. Q ꝓpter ydolatriaꝫ
populi ſuſcitauit eos dn̄s deus iſrl' vt affli
gerent ꝛ terrā eoꝝ occuparent. Cum autē
ꝓpl'us dei ſub manibꝫ eorū diutius afflict⁹
peccatū ſuū recognoſceret ꝛ p penitentiaꝫ
ſibi deū placaret. Et ex p̄cepto đi Barach
comitatus Delboꝛā ꝓpheriſſam vxoꝛē La
pidoth. Jabin regē Chanaueoꝝ ꝛ Zizarā
ducē exercitus ſui ꝯtriuit. Et Gedeon ze/
bee deſtruxit et Salmana. Unde ꝛ reges
Madianitaꝝ ꝛ Oreb et Zeb duces eorū
moꝛti tradidit. Item pꝫ p hiſtoꝛiā đ Juda
duce iſrael ꝯtra tribū Beniamin Judicū
xx. Qui pſtrati fuerūt ꝓpter eoꝝ pctā. qꝛ vo
luerūt vlciſci pctm̄ adulterij leuite eorū in
Gabaa factū. exiſtentes ipi pctōres. tertio
tm̄ poſtꝗꝫ egerūt pn̄iaꝫ de⁹ dedit eis victo/
riā. Et ex h̄ dicit Gre. Q q̄ vult aliū coꝛri/
gere ꝑus debet ipe pctō carere. Ex his igi/
tur pꝫ ſi nō eſſent pctā in xp̄ianis heretici
nō ꝑualerent eis. Unde Achioꝛ loquens
ad Holofernē Judith. vj. dixit. Nūc ḡ mi
dn̄e ꝑquire ſi eſt aliq̄ iniq̄tas eoꝝ in conſpe
ctu dei eoꝝ aſcendam⁹ ad illos. qm̄ tradēs
tradet illos tibi deus eoꝝ. Si aūt non eſt
offenſio ꝓpl'i huius coraꝫ domino deo ſuo
non poterim⁹ reſiſtere illis. Hec ibi. Hinc

dicit Leuitici.xxvi. Si i pcept⁹ meis am/
bulaueritis pſeq̄mini inimicos vr̄os et cor
ruēt corā vob. Si g̃ volūt catholici potiri
victoria de hereticis habeant ſecū deū. exēplo
Abrahe. Dauid. Joſue. ⁊ alioꝝ. Tertio fi/
des Marie fuit pfectiſſima. Primo. quia
pſeuerās ⁊ firma ɔtra fidē dubitantium p
puſillanimitatē. q̄bꝫ dr̄. Modice fidei q̄re
dubitaſti. Math.xiiii. et Luc.viii. Ad tps
credūt. ſ; in tpe temptatiōis recedūt. Non
ſic Maria q̄ tpe paſſionis xp̄i oībꝫ dubi
tātibꝫ ⁊ fugiētibꝫ firma pmāſit in fide. Jdo
de ea poteſt dici illud Math.xv. O mulier
magna eſt fides tua. ꝓpter q̄d beata es que
credidiſti.

¶ L ¶

¶ **Dixi tertio** q̄ v̄go glorioſa red
ditur cōmendabilis
et virtute materne fecūditatis. vnde ei dicit
Unde mihi h̄ vt veniat mater dn̄i mei ad
me. Circa q̄d ſciendū q̄ virgo glorioſa eſt
mater xp̄i p naturā. ⁊ omniū fideliū p grāz
⁊ miſericordiā. Et ex h̄ eſt ſumme bn̄dicta
inter mulieres. quia nulli mulieri eſt h̄ col
latū vt ſit mater dei p naturā. ⁊ mater toti⁹
generis hūani p grām. Licet eñ Eua fuit
mater generis hūani. nō tn̄ p grām. ſ; p na/
turā ⁊ culpā. Et ideo fuit mr̄ maledicta nō
bn̄dicta. Tria igit̄ ſunt ɔſiderāda. Primo
qūo v̄go glorioſa fuit mr̄ xp̄i. Scd̄o qūo
mater nr̄a. Tertio qūo bn̄dicta inter mu/
lieres. De pmo ſciendū q̄ v̄go glo̾ſa fuit ve
ra mater ⁊ ſtudioſa mr̄ ⁊ pia mr̄. Uera ma
ter fuit q̄ʒ materiā carnis ſibi dedit. ⁊ cōue/
nientē locū in vtero tribuit. Sic ipa de ſe
ait Qui creauit me reqeuit in tabernaculo
meo. Eccl.xxiiii. Et cū h̄ ei ɔueniēs nutri/
mentū exhibuit. Jſta eñ faciūt eā veram
matrem. Un̄ in pſona xp̄i dr̄ Sap.vii. Jn
vētre matris figurat⁹ ſum caro. Secundo
fuit mr̄ ſolicita circa xp̄m. ipm̄ educando.
ipm̄ ab inimicis ɔfugādo. ipm̄ i tēplū ducen
do. ⁊ circa ipm̄ oīa opa miſcd̄ie exercendo.
Nā ipm̄ nouē mēſibꝫ hoſpitauit. carne ve/
ſtiuit. i cruce poſitū viſitauit. ⁊ ad ſepulcrū
deduxit. ⁊c̄. Tertio fuit pia mr̄ erga eū. q̄a
nūq̄ȝ aliq̄ duro v̄bo eū corripuit. ſ; pie hor
tabat̄ Joh.ii. Fili vinū nō habēt. Et Lu.
ii. Fili q̄d feciſti nob ſic. Nec mirū q̄ tā pia
fuit. q̄ʒ in ea fons pietatis nouē menſibꝫ ho/
ſpitauit. De ſcd̄o qūo ipa ſit mr̄ nr̄a. mater
miſcd̄ie ⁊ grē. Sciendū q̄ Maria eſt gra/
tioſa pc̄tōribꝫ. Primo. q̄ʒ eſt mediatrix int̄
deū ⁊ hoīez. Sic aurora inter diē ⁊ noctez
Ps. Facta eſt nox. in ipa ptrāſibūt om̄es
beſtie ſilue. Qn̄ eñ peccator eſt i tenebris
peccatoꝝ. tūc beſtie infernales ptranſeunt
cor ſuū ⁊ paſcunt̄ oblectamētis vicioꝝ. ſed
cū apparet aurora. i. gratioſa mr̄ Maria.
tūc fugiūt ad latibula infernalia ⁊ abſcon/
dunt̄. Un̄ ſeq̄t̄. Ort⁹ eſt ſol ⁊ ɔgregati ſunt
⁊ in cubilibꝫ ſuis collocabūt̄. Et tūc pmo
hō exibit ad opationē ſuā. q̄ʒ tūc hō abilis
fit ad bn̄ opandū qn̄ ad inuocatōez Ma/
rie demōes recedūt. Scd̄o eſt mater gra/
tioſa. q̄ʒ eſt ſemp auxiliari parata ⁊ ꝓpiqua.
Un̄ compat̄ lune q̄ ſic ceteris ſtellis eſt tre
vicinior. ſic Maria ceteris ſcīs eſt ꝓpinq̄or
Et ſic luna hꝫ efficaciā ſup mare. ſic maria
ſup amaricatos pc̄tōres q̄s dulcit̄ ɔſolat̄.
Un̄ ipa dic̄ Eccl.xxiiii. Trāſite ad me oēs
q̄ ɔcupiſcitis me ⁊ a generationibꝫ meis im/
plemini. Et ſeq̄t̄. Sp̄us me⁹ ſup mel dul/
cis. q̄ ſcʒ amaritudinem veſtrā dulcorabo.
Tertio eſt mr̄ gratioſa q̄ʒ eſt adiutrix com
muniſſima ſic ſol oībꝫ lucet. Mat.v. Et
ſic ſol hꝫ tres planetas ſup ſe ⁊ tres ifra ſe.
⁊ ipe eſt in medio. Sic Maria hꝫ tres pſo
nas diuinas ſup ſe. ⁊ tres ſtatus ſaluādo/
rū infra. ſcʒ v̄ginū. ɔtinentiū. ⁊ ɔiugatorū.
Quarto eſt mr̄ gratioſa q̄ʒ eſt ꝓtectrix or/
dinatiſſima. Un̄ dr̄. Terribilis vt caſtroꝝ
acies ordinata. Et ipe terribilis demonibꝫ
q̄ſi hoſtibꝫ. Un̄ demones timēt nomē ſuū
vel ſalutatōem ei⁹ ſic baculū vel virgā ver/
berantē. eo q̄ ipa eſt v̄ga ex iſrael orta. Nu
meri.xxiiii. Siue g̃ grauemur a dyabolo.
ſicut Theophilus. ſiue a carne. vt Maria
egyptiaca. que appellauit ad miſcd̄iam dei
p clementiā Marie. Et Aug⁹. dicit. Pecca
tor iuſticia dei ſententiat⁹ appellet ad miſe/
ricordiā Marie ⁊ ɔſeq̄t̄ miſcd̄iaz. Licʒ āt
oēs ſancti ſint miſericordes ſic̄ pr̄ coꝝ mi/
ſericors eſt Luce.vi. Tamen Marie mi/
ſericordia eſt maior. Eſt eñ miſcd̄ia ei⁹ ex/
cedens. congrua. ⁊ potens. Excedens in h̄
quia nō eſt reſpectu vnius certe pſone aut
patrie aut regni ſed omnibꝫ diffundit̄. Et
in hoc excedit ſanctos alios. quibꝫ in certis
caſibꝫ eſt conceſſum auxilium miſericordie
ſue impendere. Ut ſancto Nicolao in peri
culis aquarū. Sancto Anthonio in peri/
culo ignis. ⁊ ſic de aliis. Sed iſta in omni
bus. Unde clamam⁹ ad eam. Jn om̄i tri/
bulatione et anguſtia noſtra. ſuccurre nob

pu̾iſſima v̾go Maria. Eſt etiam ei⁹ miſc̾dia
cõgrua. q̃z tũc cũ eſt mag̃ neceſſaria adeſt.
Iuxta illud Ecci. xxxv. Specioſa miſeri/
cordia in tp̾e tribulatiõis. Unde compat̃
lune plene. q̃ lucet p̾ totã noctẽ tribulatõis
nõ tm̃ in p̾ncipio. aut in medio. aut in fine
Sunt em̃ aliq̃ ſancti q̃ iuuant tribulatos
nõ in p̾ncipio. ſ3 aliq̃n p̾mittũt eos tribula
ri in p̾ncipio ⁊ medio. ſ3 tm̃ iuuãt ĩ fine. Si
cut legit̃ de btõ Jeronimo. q̃ in fine tribu
latiõis Siluanũ ep̄m in Nazareth adiu/
uit cũ decapitari debuit. S3 v̾go gl'ioſa ẽ
ſicut luna plena. q̃ lucet in p̾ncipio tribula
tionis dando ↄſtantiã. in medio dando p̾/
ſeuerãtiã. in fine dando coronã. Nec mirũ
q̾ ſic tribulatos adiuuat cũ ip̄a etiam fuit
tribulata tripl'r. Primo fugiẽdo ĩ egyptũ.
Scd̾o p̾dendo filiũ in feſto. Tertio viden
do filiũ crucifixũ in patibulo crucis. Eſt
etiã eius miſericordia patens. eo q̾ oĩb⁹
patet. Nã q̃dam ſancti claudũt ſuas miſe/
ricordias indignis. ſed iſta offert indignis
⁊ de indignis dignos facit. Unde cõpat ſe
oliue nõ clauſe in orto. ſ3 aperte in campo.
Ecci. xxiiij. Ego quaſi oliua ſpecioſa in cã
pis. ad quã quilibet ſc3 poteſt accedere. Et
Canticoꝝ vocat ſe florem campi ⁊ liliũ cõ
ualliũ. i. depreſſoꝝ. Unde ip̄a dat faciliter.
quia apertã manũ ſemp̾ tenet. largiter. q̃a
q̃ntũcunq̃ q̃s poteſt optare. plenã manu3
porrigit. q̃z gr̃a plena. Et vniuerſalit̃ dat.
quia oĩb⁹ indifferenter. Unde nõ eſt q̃ ſe
abſcondat a calore eius. De q̃ dicit Bern̄.
De plenitudine ei⁹ accipiũt vniuerſi. Eger
curationẽ. Triſtis ↄſolationem. Peccator
veniam. Juſtus gratiam. Angelus leti/
ciam Filius humanitatẽ. Et tota trinitas
gloriã. Propter igit̃ tam excellentes prero
gatiuas hũilitatis credulitatis fecundita/
tis v̾go glorioſa dicit̃ inter mulieres bene/
dicta. ¶ D ¶ Pro quo ſciendũ q̾ virgo
glorioſa fuit benedicta a trib⁹. Primo ab
angelo ſalutante. Luce p̾mo. Secũdo ab
Elizabeth exclamante ⁊ p̾phetante. vt hic.
Tertio a deo ip̄am confirmãte verificauit
eccleſia3. Benedicta tu filia a dño. Judith
xiij. Benedicta es tu filia a dño deo excel/
ſo pre oĩb⁹ mulierib⁹ ſup̾ terrã. Et in hac
triplici differẽtia deſignat q̾ oĩs nat̃a itel/
lectualis ſiue homo. ſiue angelus. ſiue de⁹.
in laude v̾ginis delectat̃ ⁊ quodãmodo be
nedicit̃. Prima benedictio fuit ad manife/
ſtandũ ip̄ſius excellentiã quã habuit ĩ cor/
pore. Secũda ad eam quã habuit in mẽte
Tertia ad eam quã habuit in vtroq̃. Uñ
Elizabeth eſt ſubſtantia corporea. Angel⁹
ſubſtantia incorporea. et de⁹ vtriuſq̃ con/
ditor. Habuit igitur in natura corporea
quadruplicẽ benedictiõis excellentiã ſup̾
omnes mulieres. Oĩs em̃ mulier conci
pit corrupta. lactat ↄtaminata. parit anxia
ta. moritur poſtmodũ incinerata. Iſta eſt
maledictio data Eue Gen̄. iij. Et multiplic
bo erũnas tuas. Econtra virgo glorioſa
concepit ſine corruptiõe. lactauit ſine cõta/
minatione. peperit ſine leſione. obijt ſine i/
cineratione. De conceptione dicit̃ Gen̄.
xxvij. Ecce odor filij mei ſicͭ odor agri ple/
ni. cui benedixit domin⁹. Sicut em̃ odor
ab odorifero procedit ſine corruptione. ſic
filius dei de virgine ſine ventris Marie
corruptiõe. Unde ip̄e dicit Eccleſiaſtici. xx
iiij. Ego quaſi vitis fructificaui ſuauitate3
odoris. Secũdo fuit benedicta in anima
quadruplici benedictiõe ſuper oĩes mu/
lieres. Mulier em̃ eſt ſeducibilis ad credẽ
dum. leuis ad loquendũ. facilis ad iraſcẽ/
dum. et grauis ad indulgendũ. et debilis
ad patiendum. De ſeductiõe patet Gen̄.
iij. vbi Eua dixit. Serpẽs decepit me. De
leuitate in locutiõe dicit ap̄l'us. Mulierẽ
in eccl'a loqui nõ p̾mitto. ſc3 p̾pter leuitate3
De facilitate ire Ecci. xxv. Non eſt ira ſup̾
iram mulier3. De debilitate pacientie dicit̃
Prouer. vltio. Mulierẽ fortẽ q̃s inueniet.
S3 ecõtra virgo glorioſa ſe habuit. Fuit
em̃ p̾nuncia fidei nr̃e in p̾clara cognitione
Magnam certe fidẽ habuit cũ ſe credidit
habiturã prolẽ ⁊ nõ p̾diturã pudorẽ. Co/
gnoſcebat ſe v̾ginẽ hũilem. ⁊ tñ credebat ſe
ad tam incõprehẽſibile myſteriũ electã. Et
q̃z a virgine p̾ceſſit auctor fidei et toti⁹ ge/
ner3 hũani. ideo tam btã d̾r q̾ de⁹ benedi/
ctionẽ omniũ gentiũ dedit illi Ecci. xliiij.
Contra ſecundũ fuit magiſtra eccl'e. in ver
bi xp̄i conſeruatiõe. Luce. ij. Maria cõſer/
uabat oĩa v̾ba hec. que apoſtolis poſtea
reuelauit. Contra tertiũ fuit regina miſeri
cordie in defectuũ noſtroꝝ compaſſione et
in triſticia. ita vt de ea dicat̃ illud p̾mi Re/
gum. xxv. Benedict⁹ deus iſrael qui miſit
te in occurſum meũ. ⁊ bñdictũ eloqu3 tuũ.
⁊ bñdicta tu q̃ p̾hibuiſti me ne irem ad ſan/
guinẽ. Sũt v̾ba dei patris ad v̾ginẽ ſp̄ũa/

liter intellecta. Contra quartū fuit cōſtan/
tiſſima in pacientia ꝛ fortitudine in filij ſui
paſſione. Unde Joh. xix. ca. Stabat iux/
ta crucē Maria mater ihū. ſcʒ apoſtolis re
cedentibꝯ. Et licet doloris gladius animā
eius totiens ꝑtrāſiuit quotiens vidit filiū
vulnerari. nihilominꝰ fortiter ſtetit. Unde
poteſt dici de ea illud Ruth. iij. Benedicta
tu filia a dn̄o q̄ priorē miſericordiā poſte/
riore ſupaſti. Prior miſericordia fuit. quia
dedit carnē filio dei vt fieret p̄ciū noſtre re
demptiōis. Poſterior qn̄ ſpūs eius tranſ/
figebatᷣ gladio paſſionis. vnde ſtabat ſub
cruce. nō cecidit. quia mori nō potuit p̄ for
3 titudine. Tertio fuit benedicta in vtroqꝫ.
ſcʒ in corpe ꝛ anima. Et hoc habet quadru
plici benedictione ſup oēs mulieres. Legi
mus ſiquidē mulierē p̄mo eſſe originē cul/
pe. quia a muliere factum eſt iniciū peccati
Eccl. xxv. Scd̄o ſeminariū concupiſcētie.
Eccs. vij. Inueni amariorē morte mulie/
rē. Tertio plenā malicie. Eccl. xxv. Breuis
oīs malicia ſup maliciā mulieris. Et q̄r
to ſubiectū ignominie. Unde in Eſdre. j.
dicitᷣ. Lex Moiſi ſubiectas facit mulieres
Iſtos quatuor defectꝰ deſtruxit virgo glo
rioſa ſua benedictiōe. Nam contra primū
ſcʒ originalē culpā fuit in vtero ſanctifica/
ta. Unde Aggei. ij. dicitᷣ. Nūquid lignum
oliue nō floruit ex die iſta benedicta. q̄ſi di.
vtiqꝫ. Statim eñ̄ poſt eius conceptōeʒ fu
it purgata ab originali peccato et ſic floru/
it ſanctificatione. Unde de ea poteſt dici.
Dn̄e p̄ueniſti eam in benedictionibꝯ. Se/
2 cundo fuit benedicta extra vterꝫ in ſaluta/
tione angelica. et ſic ab omi cōcupiſcentia
purgata. Unde ps. Benedixiſti dn̄e terrā
tuam. Hec eſt terra que fluebat lac ꝛ mel.
Lac fluxit quādo corpꝰ lacteū ꝛ puriſſimū
dedit xp̄o. Mel de celo deſcendit quando
diuinitus de celo deſcendēs fuit humani/
tati vnita. Et tunc auerſa eſt captiuitas. q̄r
lex membroꝝ. id eſt. fomes cōcupiſcentie.
quo captiuamur in peccatū. in ꝟgine fuit
3 deſtructa. Tertio fuit benedicta in filij dei
inhabitatiōe. Quando eñ̄ filiꝰ dei nouem
mēſibꝯ inhabitauit vterꝫ ꝟginis. tūc multo
ꝑfectiꝰ q̄ꝫ p̄us eſt ſctificata. vt dicit ſanctus
Thomas. Sicut eñ̄ pꝫ q̄ mlto plꝰ vas icor
porat ſibi saporē vini qn̄ eſt vinū lōgo tpe i
eo q̄ꝫ qn̄ ſolū ꝑfunditᷣ vino. ſic ꝟgo glo'ſa ſe
pius ꝑfuſa grā i ſūmo eſt ſctificata. Unde
p̄t dici de ea illud Hebre. vj. Terra ſupue
nientē ſepe bibēs ymbrē et germinās her/
bam oportunā illis a q̄bꝯ colitᷣ accipit bn̄/
dictionē. Tūc eñ̄ ꝟgo in vtroqꝫ hodie fuit
bn̄dicta ſingulariter. ita vt eiꝰ cultores ab
ea replentᷣ bn̄dictiōe. Quarto fuit bn̄dicta
in corpe ꝛ aīa qn̄ fuit ſuper oēs angelos
exaltata. Iuxta illud Judith. Bn̄dixerūt
Judith oēs vna voce dicētes. Tu gloria
irl'm. tu leticia iſrl'. tu honorificētia pleb nr̄e
q̄ feciſti viriliter. ꝛ ꝯfortatū ē cor tuū. eo q̄
caſtitatē amaueris. Et ſeq̄tᷣ. Jō bn̄dicta eris
in ſcl'm. Tū igitᷣ deꝰ dedit bn̄dictōꝫ oīm gē/
tiū ꝟgini glo'ſe. ido ad eā oēs currāt idigē/
tes ꝛ deficiētes ꝛ miſeri. Si q̄s q̄rit amicā
pulcrā h̄ eſt tota pulcra Canti. j. Si q̄s ob
ſcuratᷣ tenebris pctōꝝ. h̄ eſt ſol illuminans
q̄r electa vt ſol. idīdē. ꝛ pulcra vt luna. Si
q̄s pulſatᷣ tēptatōibꝯ. hec ē lapis ꝯterēs ſta/
tuā Nabuchodonoſor. Daniel. ij. Si q̄s
debilis. ip̄a ē oīs armatura fortiū Can. iiij
Si q̄s fluctuat cogitatōibꝯ. hec eſt nauis.
Prouer. vlt. Si q̄s errat. h̄ ē via patēs et
porta in celū. Si q̄s ſordidatᷣ. h̄ eſt fōs pa
tēs in ablutōꝫ. Zach. xiij. Si q̄s ſitit. hec ē
puteꝰ aq̄ꝝ viuentiū. Cāti. iiij. Si q̄s eſurit
hec ē granariū de q̄ granū frumti proceſſit
Joh. xij. Hāc ſequēs nō deuiabis. ip̄aꝫ co
gitās nō errabis. ip̄a duce nō fatigaberis.
ip̄a tenēte nō rues. ip̄a ꝓtegēte nō metues.
ip̄a ꝓpicia ꝑges ad grām ꝛ tandē ad gloriā.
Ad quā nos ꝑducat. ꝛc.

De viſitatiōe beate Marie ꝟgīs. II

Sermo. XXXII

FEcit michi domi nus mag. Lu. j. Et ſi oīm ſctōꝝ ve
nerāda ſint oībꝯ ſtudijs merita. p̄
cipue tn̄ glo'ſe ꝟgis dei genitricꝫ Marie ſꝑ
toto mētis affectu eſt celebrāda feſtiuitas.
Nā vt dicit Augꝰ. in ſer. j. de eiꝰ aſſumptōe.
Unuſq̄ſqꝫ ſctōꝝ ſpēalibꝯ q̄buſqꝫ locis cer/
toꝝ auxilioꝝ ſuffragia ꝯtulit hec ꝟgo bea/
tiſſima ꝛ ſingularis ꝟgo ꝛ mater. vniuerſo
mūdo ꝑ pctm̄ lapſo. generaliter ſalutē in/
uenit. Hec ille. Propter q̄d vt ait idē augꝰ.
in ſmōe. v. vbi ſup. Et ſi oīm ſctōꝝ memo/
rie ſint mirabiles. nichil tn̄ ita mirabile in
glo'a ſic Marie merita. Nā Abel ꝓpt ſacrifi/
ciū dō placuiſſe narratᷣ. Enoch ꝓpt ꝯplacē/
tiā trāſlatꝰ memoratᷣ. Melchiſedech ſicut
hō dei p̄dicatᷣ. Noe ꝓpter iuſticiā laudatur.

Abraham Iſaac ꝓpter fidem memorãtur. Jacob ꝓpter luctamen beatificat. Joſeph ꝓpter caſtimoniã honorat. Job ꝓpt paciẽtiã ꝑdicat. ⁊ ſic de alijs. Sed nullus talis in mũdo. qualis Maria dei genitrix. Quẽ em̃ oẽs illi in enigmate viderũt. iſta incarnatũ in vtero portauit. Hec ille. Quis igitur eiꝰ explicare poterit magnalia. Quis valebit enarrare tot tantaq̃ bñficia. q̃bꝰ eã deꝰ viſitauit oriens ex alto. Quis laudare digne poterit tot prerogatiuas q̃bꝰ eã deꝰ vltra ceteros ſcõs decorauit. Certe nullus Cũ dicat Augꝰ. in ſmone ꝓmo de eiꝰ natiuitate. Nullus abundans ſmo in laude eiꝰ inuenit ydoneꝰ. de qua mediator dei ⁊ hominũ cognoſcit incarnatus. Impar eſt illi oĩne lingue hũane ꝑconiũ. Que de itemerate carnis ſue viſceribꝰ nob cibum ꝓtulit aĩaꝝ. Qualr nãq̃ vt ait idẽ. feſtiuitatẽ eius digne celebrare valet infirmitas hominuꝫ q̃ gaudiũ meruit portare angeloꝝ. Qualit eam poterit laudare mortaliũ hoĩm trãſitoriũ ṽbũ q̃ de ſe genuit ṽbũ q̃d manet in eternũ. Que lingua ĩ eius laude inuenitur ydonea. q̃ illũ genuit. quẽ oĩa bñdicũt. ⁊ cũ tremore obediũt elemẽta. Et ſubdit idem. Nam dũ cuiuſlibꝫ martiris fortia facta extollere cupimꝰ dũ ṽtutũ eiꝰ inſignia ad redẽptoris noſtri glaꝫ ꝑdicamꝰ. Nam ⁊ licꝫ ad ꝑcogitandũ tardior ſenſus nõ ĩpediat. tñ ad loquendũ balbuciens lingua nõ ſuppetit. ṽbi tñ copiã ipiꝰ rei materia ſubminiſtrat. Cũ ṽo beatiſſime genetricꝭ laudẽ ſcribere volumꝰ q꞉ noua mãdata ꝯtrectanda ſuſcipimꝰ nulla inuenimꝰ verba vt ad hec digne exꝓmẽda ſufficere valeamꝰ. Tollit eĩ facultatẽ ſmonis materia ſimplex. Hec ille Vez licet ſm Aug. ĩ ſmõe q̃nto de eiꝰ aſſũptiõe ad tãte laudis ꝓmenda ꝑconia noſtrũ totũ ingeniũ ⁊ imperita lingua nõ ſufficiat. Eo q̃ nec pitiſſimoꝝ phoꝝ poſſꝫ ſufficere loquacitas. vrget tñ nr̃i ad eam inflãmata charitas. Nec mix q̃ hec ṽgo ſctiſſima ſuis laudibꝰ hũane vocꝭ inopiã exſuperat qñ ⁊ ipaꝫ hũani generꝭ excellẽtibꝰ meritis trãſcendit naturã. Nihilominus tñ nõ oĩno ab eiꝰ ĩ laude ceſſandũ aut reticendũ. q꞉ ⁊ ſi minꝰ ſufficit ſenſus inopia ad effectũ ſufficiẽs tñ apud deũ eſt deuote mẽtꝭ affectus. Nec ambigendum q̃n valeat hec de ſe loquẽti. ſapientie ꝓbere eloquiũ ignitum q̃ totius ſapiẽtie plenitudinẽ caſtiſſimo portauit in vtero. nec dicas valet quideꝫ ſꝫ nõ vult. Nũo em̃ negabit efficaciã ṽbi tribuere q̃ verbuꝫ ꝑ q̃d facta ſunt oĩa ṽgineis viſceribꝰ geſtauit incorpatũ. Hec ille. Vt igitur aliq̃d de ea audire valeamꝰ ipaꝫ deuotis mentibꝰ accedamꝰ ſalutãtes eam voce pia ꝑ illud angelicũ Aue maria. In quibꝰ ṽbis glorioſa ṽgo Maria tanq̃ humilis ⁊ deuota recolẽs ſibi a deo ꝑſtita bñficia toti mũdo ea ꝑnũciat ⁊ ꝓponit valde excellentiſſima ⁊ admiranda. dicens voce amena. Quia fecit mihi magna dñs. Vbi tria inſinuat circa ſe mirabiliter facta. Primo nãq̃ ꝓponit ⁊ ꝯfitet dei potentiam eam in eſſe ꝓducentẽ virtualiter. cũ dicit. Fecit dominꝰ Scdo ſubiũgit ⁊ ꝯfitet humilẽ erga deuꝫ reuerentiã. eam dignã ad talia reddentem ſingulariter. cum addit. mihi. Tertio annectit et ꝯfitet donoꝝ magnificentiã eam replentẽ liberaliter. cum infert. Magna.

A

Dixi primo

q̃ in verbis premiſſis ṽgo beata ꝓponit ⁊ ꝯfitet dei potentiã eam in eſſe ꝓducentẽ virtualiter. cũ dicit. Fecit dominꝰ Et in hoc virgo beata gratam ſe exhibet ꝓ munere ſue creationis. Quod beneficiũ eſt cõmune omnibus hominibꝰ gratꝭ preſtitum. Vnde quia multi obliti ſunt diuinorum beneficiorũ. et maxime dignitatis creatõnis ſue. nullas agentes gratias deo tanq̃ ingrati et maliuoli. De quibꝰ Deuteronomij. xxxij. Deum qui te genuit dereliquiſti. et oblitus es dei creatoris tui. Et talibus inſultando ꝓpheta ibidem dicit. Nũquid non ipe eſt pater tuus qui fecit te. creauit te. ⁊ poſſedit te. Volens ergo beata virgo eſſe grata de hoc beneficio cõmuni creationis. dicit. Fecit dominus. ſcꝫ me producendo in eſſe nature et gratie. Vnde in ꝑſona eius dicit Job. Et me ſicut te creauit deus. Hoc eſt contra miſerabileꝫ dyaboli ſuperbiã qui ingratus huius beneficij. nõ ſicut creaturã ſed creatorem ſuꝑpſius preſumpſit efferre. In cuius ꝑſona dꝛ Ezechielis. xxix. Ego creaui memetipſum. Econtra virgo glorioſa dicit de ſe. Qui creauit me requieuit in tabernaculo meo Eccleſiaſtici. xxiiij. In quo virgo benedicta laudat dei potentiã. ꝑ quã virtualiter eſt ꝓducta. dicẽs. Fecit dñs. Quia nullꝰ potuit me ꝓducere niſi ille q̃ eſt fortꝭ et potẽs dominꝰ.

De uiſitatōe beate Marie

Circa q̄d ſciendū q̄ de⁹ circa cuiuſlibet ho
minis creatōez tria oñdit. ſcʒ potentiā. ſapi
enciā. ꝛ bonitatē. Potentiā in h̄ q̄ animaʒ
de nihilo creauit. ꝛ corp⁹ de terra alterius
corpis. q̄ tñ nullā habēt ꝓportionē ſeu ſimi
litudinē ad inuicē. Scdo oñdit ſapientiā
in h̄ q̄ mirabiliter ꝛ prudēter ſingl'a mem/
bra ordinauit. in nūero. pōdere. ꝛ menſura
cuilibet ſuū officiū deputando. ꝛ vnūq̄dq̄ꝫ
in alteri⁹ ſubſidiū ordinādo. oīaqꝫ ſimul in
miniſteriū toti⁹ corpis diſponēdo. Tertio
oſtendit bonitatē ſuā in h̄ q̄ creauit hoīeʒ
tanq̄ꝫ dñm p̄eſſe omibꝫ creaturꝭ. Ps. Om/
nia ſubiecisti. Gen. ij. Ut preſit piſcibꝫ ma/
ris ꝛ beſtijs terre. Que omnia mouere de
bent hominē ad laudandū deū. ꝛ grās agē
dum ſibi. Iſta eñ ſic̄ a deo data ſunt. ſic et
poſſunt auferri. Iuxta illud Sap. vij. In
manu eius ſum⁹ nos. Expōit Holgoth. i.
nr̄a ſubſiſtentia. Daniel. v. Deū qui habet
flatum in manu ſua et oēs vias tuas nō
glorificaſti Eſt ḡ p̄ma materia ſeu cauſa re
gratiandi deo beneficiū creatiōis q̄ nos fe
cit. Sed ne parum videat̄ ingratis. atten/
dant adhuc maiora beneficia. ſcʒ redēptio
nis. expectatiōis ad penitentiā. iuſtificati/
onis p̱ grām. ꝯſeruatōis in bono. p̄miatio
nis in celo. ꝛ generaliter attendat quis vn/
de illi ꝓfluit miſericordia et grā. Nam ſi ſa
piens eſt. certe nō aliunde datur ſapientia
niſi a deo Eccī. j. Omis ſapientia a domi/
no deo eſt. Et Iacobi. j. Si quis indiget
ſapiā poſtulet eā a deo. Ipe eñ ē dñs ſapi
entiaꝝ. vt dicit Anna. j. Re. j. Sʒ ꝛ ſi diueſ
eſt. certe nō aliūde diuitie niſi ab ipo. qui vt
ait apl'us. eſt rex regū diues ī oēs. ps. Gl'a
ꝛ diuitie in domo eius. Et ſic ipe dicit ō ſe
p̱ Salomonē. Mecū inq̄t ſūt diuitie. De/
niqꝫ ſi q̄s potēs eſt ꝛ fortis. Nōne ab illo q̄
fortꝭ ꝛ potens eſt. De q̄ ps. dicit. Dñs forti
tudo mea. Et q̄d neceſſe ē vagari p̱ multos
cū nō ſit minimū bonū q̄d poſſit hō aliunde
cogitare q̄ꝫ ab illo de q̄ d̄r. Ome datū opti
mū ꝛ oē donū pfectū deſurſū ē deſcēdēs
a p̄re luminū. Iaco. j. Ipe eñ ē fons ꝛ ori
go oīm nr̄aꝝ opationū. eo q̄ nō ſum⁹ ſuffi/
ciētes cogitare aliq̄d a nob q̄ſi ex nob. ſed
ſufficiētia nr̄a ex deo eſt. ij. Cor. iij. Hinc ē
q̄ Salomon vocat deū mare bonitatū no
ſtraꝝ. in quē nr̄e mētes tanq̄ꝫ fluuij ſi con/
tinue volunt fluere p̱ gratiarūactionē de/
bent refluere Eccs. j. Ad locū vnde exeunt
flumina reuertunt̄ vt iteruʒ fluant. Unde
Bern. ſup canti. ſer. xiij. dic. Origo fontiū ꝛ
fluminū oīm ē mare. virtutū ꝛ ſciaꝝ ē xp̄s.
Cōtinentia carnis. cordis induſtria. volū
tatꝭ rectitudo. caſta ꝯſilia. iuſta iudicia. ſcā
deſideria ex illo manāt. Si q̄s claret inge/
nio. Si q̄s niter eloq̄o. Si q̄s moribꝫ pla
cet. inde ſcie. inde ſapiētie ſmo. Ad locuʒ ḡ
vnde exeūt flumia reuertūt̄ graꝝ actiōe. vt
iteꝝ fluāt. Hic dicit apl'us In omibꝫ grās
agētes. Quicq̄d ſapie. q̄cq̄d ꝟtutꝭ te h̄re cō
fidis. dei ꝟtuti ꝛ dei ſapie ꝺputa. ſ. xp̄o. Si
quidem flumīs aq̄ ſi ſtare cepit ꝯputreſcet.
Sic plane graꝝ ceſſat decurſus vbi recur
ſus nō fuerit. Nullo mō eñ auget̄ grā ī in/
grato. ſʒ etiā q̄d accepit ei vertit̄ in pniciēʒ
Hec Bern. Et idō Hermes termegiſt⁹ ī li.
ſuo ō nat̄a deoꝝ. ꝟſus finē dicit. q̄ ſumme
incenſiones deo ſunt cū grē agunt̄ deo ab
hoībꝫ. Et Aug⁹. ad Marcellā dic. q̄ nihil
melius poſſum⁹ dicere q̄ꝫ deo grās agere.
Nō tunc fit qñ dona dei cogitam⁹ ꝛ ipm ō
eis honoram⁹. Talis fuit ꝟgo btā q̄ diuia
bñficia recogitans ꝛ ipm p̱ os ꝟgineū ho/
norans. dicit. Fecit dñs. q. d. Ego nihil a
memetipa me h̄re recognoſco. q̄z non ipſa
me feci. ſʒ ipe fecit me ꝓducēdo tā glo'ſaʒ ō
ſtirpe regia. tā ſpecioſā ꝛ formoſā int̄ filias
irl'm. tā ꝟtuoſā ꝛ gratioſam vt oēs ad me p̱
grā ꝯfluāt obtinēda. Et iſtaꝟe nō meis me
ritꝭ ſʒ ſua grā fecit. Iō hunc laudo. hūc glo
rifico. quia tam potenter et excellenter me
fecit producendo. decorando et extollēdo.

B

Dixi ſecundo q̄ in verbis p̄miſſis ꝟgo
glorioſa ſubiūgit ꝛ ꝯfitet̄ humilē erga deū
reuerentiā. eā dignā ad talia reddēte ſingu
lariter. cū dicit. Mihi. Ac ſi eñ diceret ꝛ ſi
pl'a bñficia omibꝫ vniuerſaliter a deo p̄ſti/
ta ſint ꝛ facta. michi tñ ſingulariter ſpēalit̄
ꝛ approp̄ate quedā fecit dñs. Ideo merito
ei ago grās ſpēaliter. Quia fecit mihi ſpe/
cialiter. Circa q̄d ſciendū. q̄ ꝟgo beata fu/
it bñ diſpoſita. ꝛ ſingulariter vltra ceteros
mortales p̄parata a deo vt eſſet dignū vas
receptōis ſcrōꝝ bñficioꝝ tātoꝝ. Et h̄ ſpēa/
liter ꝓpter tres ꝟtutes. ſcʒ puritatem. humi
litatem. ꝛ fortitudinem. Fuit enim purior
alijs p̱ virginitatis mundiciā. Abſconſior
ſiue ſecretior ceteris. p̱ hūilitatꝭ ꝯceptum.
Securior ceterꝭ. p̱ fortitudinis ꝯſtantiaʒ.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ideo merito dicere pt ſinglariter p ceterꝫ
Et fecit mihi dñs. Mihi inq̃ puriori.mi/
hi hũiliori.mihi ꝯſtãtiori. Primo ğ fuit pu
rior alijs p ꝟginitatꝫ mũdiciã. Alie ſiq̃dem
mulieres habẽt mũdiciã ꝯiugalẽ vł vidua
lẽ.q̃ nõ modo eſt pura ſꝫ corrupta ⁊ pmix/
ta. Sed hꝫ hec ꝟgo Maria ꝟginalẽ puri/
tatẽ.q̃ ſimpł'r eſt pura. Nec eam hꝫ equalẽ
alijs ꝟginibꝰ ſꝫ excellẽtiꝰ omĩbꝰ virginibꝰ.
Ipſa em̃ eſt regina ꝟginitatꝫ.alie omẽs ſũt
pediſſeque. Nam ipſa pma vouit deo virgi
nitatẽ ſine pcedenti cuiuſq̃ꝫ exemplo. Alie
ſuo exemplo eius vouẽt eam. Ideo de ipſa
dr. Offerenť regi ꝟgines poſt eã. Vñ ipſa
eſt fons ⁊ origo ac mediũ totiꝰ ꝟginitatis.
De qua dr Joſue.x. Stetit ſol i medio ce
li. Celũ dr eccł'a Iuxta illud Mat.xiij. Si
mile eſt regnũ celoꝝ. Mediũ eſt ꝟgo gl'oſa
q̃ ſemp mediũ ꝟtuoſuꝫ in omĩbꝰ tenuit ab
extremis vicioꝝ declinãs. De q̃ medio dr
in pſ. Deꝰ in medio eius nõ cõmouebitur
In h̃ ergo medio ꝟginitatis ꝟtutis gl'oſa
ꝟgo corpe ſtetit q̃ eſt ſol puritatꝫ virginał.
puritas ſiquidem ꝟginalis.btẽ ꝟginis fuit
ad ſimilitudinẽ ſolis. Sic em̃ ſol cũ eſt in
medio celi circa feſtũ viti.vbi tũc fit i maxi/
ma eleuatõe maxie adurit inferiora ⁊ exſic
cat etiã maxias hũiditates. Ita caſtitas ꝟ
ginalis in btã ꝟgine ſic fuit maria.ſpũ ſctõ
eleuata ſup carnalẽ ꝯcupiſcẽtiã ipſius vt eã
totaliter extingueret.eo ꝙ in ea fomes nõ
ſolũ fuit reſtrictꝰ vt in alijs ꝟginibꝰ p grãm
cõmunẽ.ſꝫ etiã fuit totaliter extinctꝰ pſer/
tim in ꝯceptiõe filij dei ⁊ eius geſtatõne in
vtero p grãm ſingularẽ. In cuiꝰ ğ puritatꝫ
opatione alie ꝟgines ſũt ſicũt ſtelle.q̃ lumen
ſuũ recipiunt ab ea ſicut a ſole. Sicut em̃
ſol nũq̃ꝫ pt totaliter obſcurari.⁊ ſi eclipſať
nõ diu obſcurať ſꝫ ſtatim purgať. Ita caſti
tas hꝰ ꝟginis nũq̃ꝫ potuit obſcurari actua
li pctõ.nec etiã peccato originali obſcurari
quod tamen de alijs virginibꝰ nõ poteſt di
ci. Unde de h̃ poteſt dici illud Job.iij. Ob
ſcurenť ſtelle caligine eius. Expectet lucem
⁊ nõ videat.nec ortũ ſurgẽtꝫ aurore. Stelle
ĩtelliguntť omnes ſancti.qui obſcurati fue
runt caligine peccati originalis. Sed lux
id.eſt.beata virgo diciť nõ vidiſſe caliginẽ
quia nõ ſtetit in peccato originali.ymo an/
tequã naſcereť mundata eſt Et ſic diciť nõ
vidiſſe etiã ſurgentis ortũ aurore.quia nõ
concepta eſt.id eſt.orta ſeu nata in peccato
originali. Et ideo merito diciť ipſa gloria
omniũ virginum. Ecci.xliij. Species celi
gloria ſtellarũ. Et Sapiẽtie.vij. Specio/
ſior ſole.ſcꝫ materiali.⁊ ſup omnẽ diſpoſi/
tionẽ ſtellaꝝ. Ex his patet ꝙ virgo glorio/
ſa in ſua puritate pcipuũ tenet gradũ Iux
ta illud Ambro.li.iij.de virginitate. Quid
nobilius dei matre. Quid ſplendidius ea
quã ſplendor elegit. Quid caſtiꝰ ea q̃ corpꝰ
ſine corpis ꝯtamiatõe generauit. Hec ille.
Vere optimus ſol glorioſa virgo que no/
bis tot beneficia preſtauit omnibꝰ.vt non
ſit qui ſe abſcondat a calore eius. Fugat
em̃ nebulã ⁊ nubem.i.ignorantie noſtre ce
citatẽ per ſplendorem lucis glorie filij ſui.
quia lucẽ mundo generauit Johãnis.viij.
Ego ſum lux mũdi. Siquidẽ totus mun/
dus operiebať tenebris denſiſſimis igno/
rantie. Figura Exodi.xix. Nubes denſiſ/
ſima cepit operire montem. Et Ezechieł
x.idem patet de viſione miſtica. Miſit er/
go deus ſolem iſtum quẽ fecit oriri ſup bo
nos ad eoꝝ ꝯſuatõez.⁊ ſup malos ad eoꝝ
ꝯuerſionẽ Math.v. Sol etiã iſte preſtat
decorẽ ⁊ pulcritudinẽ oĩbꝰ rebꝰ.ſcꝫ viris et
mulieribꝰ.oẽs illuminãť p ipm̃.nõ ſolum
hoĩes in mũdo ſꝫ etiã angeli in celo ⁊ pctõ
res in inferno. Vñ Berñ. In te ꝟgo oculi
omniũ reſpiciũt.⁊ qui in mũdo ſunt vt ſal/
uenť.⁊ qui in inferno vt eruanť.⁊ q̃ in celo
vt letificenť. Unde de ea poteſt exponi il/
lud Ecci.xliij. Sol illuminans p om̃ia re
ſpexit. Et quẽ reſpexit Certe ſic dr Judith
xv. Tu leticia iſrael.tu honorificẽtia popu
li nr̃i. Iſrael dicit illos q̃ iam vident dñm
in celo.qui de eiꝰ pſentia gaudent. Gaudẽt
em̃ angeli gaudẽtes et laudãtes bñdicunt
dñm. Honorificentiã ppł'i nr̃i.dicit ppł'i no
biſcũ habitãtꝫ in terra.q̃z omniũ ipſa ẽ gau
diũ. Scđo ꝟgo btã fuit ſecretior ceterꝫ per
hũilitatꝫ ꝯceptũ Om̃ia em̃ opa ſua abſcon
debat mundo. De q̃ exponiť illud Judith
viij. Fecerat ſibi Judith cubiculũ i q̃ clam
cũ puellis ſuis morabať. Per q̃d ſignifica
tur ꝙ maria intra cubiculũ cordis ſui cuꝫ
pueł'l.i.ꝟtutibꝰ diuerſis morabať.omnẽ va
ne glorie fugiens pompã. Propter q̃d ipſa
de ſola humilitate gloriando hodie dicit.
Reſpexit dñs humilitatem ancille. Luce.j.
Ubi dicit Lyra.ꝙ virgo beata licet ex om
nibꝰ virtutibꝰ fuit diſpoſita ad ꝯceptõꝫ dei
maxime tñ ex hũilitate. Unde dicit Berñ.

Fateoꝛ quia Marie virginitas ſine humi
litate nihil placuiſſet deo. ſcꝫ quantū ad cō
ceptionē filij dei quia ſi ex virginitate pla/
cuit. tamen ex humilitate concepit. Mag
na humilitas poſt Gabrihelis legationeꝫ
de conceptione filij dei dicere ſe ancillam.
Magna humilitas ire ad Elizabeth ꝛ ſer
uire ſibi circa partū. Magna humilitas
cū tanto theſauro filio dei quē geſtabat in
vtero viſitare ſeruuꝫ Johannem. Tertio
virgo beata fuit ſecurioꝛ ceteris ꝑ fortitu/
dinis conſtanciā. Unde in. ij. Eſdre. iiij. ca.
O viri nōne fortes ſunt mulieres. ſed cer/
te fortioꝛ eſt omniū beata virgo. de qua di
citur. Fortitudo ꝛ decoꝛ indumentū eius
Prouerb. vltimo. Et ibidem. Accinxit foꝛ
titudine lūbos ſuos. Uere magna fortitu
do per quā quodāmodo deus victus eſt
et de ſeuero fact9 eſt pius. Figura ad hoc
fuit ipſa regia Heſter. que iram reg. Aſue/
ri contra iudeos mitigauit et eum ꝓpiciū
reddidit. vt dicit Heſter. Sic Abygail irā
regis Dauid contra Nabal virū ſuū mu/
nerib9 placauit. Magna foꝛtitudo ꝑ quaꝫ
victus eſt dyabolus. Gen̄. Ipſa conteret
caput tuū. Hec eſt enim illa virga de qua
Iſaie. xxx. dicit. Pauebit aſſur virga per/
cuſſus. Uirgo beata dicit virga. ſicut ideꝫ
ait Iſaie. xj. Egredietur virga de radice yeſſe
Aſſur interpretatur ſublimis. et ſignificat dya
bolum ſuperbū. Hunc ergo ſublimē per/
cuſſit iſta virgo beata ꝑ filij ſui paſſionem
ſicut chriſtus. Tertio foꝛtis fuit ꝯtra mun
dum cuius oīnes pompas honoꝛes diui/
tias ꝛ delicias calcauit. Nam ſic dicit Am
broſius libro. iij. de virginitate. Ipſa non
in incerto diuitiaꝝ ſpem poſuit. ſed in ſolo
deo. Diuitie ſiquidē eius ſunt ei9 virtutes.
delicie. ſpūales conſolationes. honoꝛ vero
gloria ſolius dei. ¶ L ¶ T

¶ Dixi tertio ꝙ beata virgo ꝓfi
tetur donoꝝ mag
nificentiā eam replentē liberaliter. cum dr
Magna. Siquidē magna dona data fūt
virgini glorioſe in ſua ſanctificatiōe. ſꝫ ma
ioꝛa in filij dei conceptiōe. Ex quibus do/
nis magna in beatitudine ꝑdicatur. Si/
cut ipa de ſe dicit. Ecce em̄ ex hoc beatam
me dicent omnes generatiōes. De primo
quomodo magna fuit in ſua ſanctificatio/
ne dicit Holgoth ſup librū ſapientie. xiij.
Qꝛ chriſt9 matrē ſuā ſic ſolidauit virtutib9
ꝛ gratijs ſic affecit ꝙ nūꝗ defluerē potuit
in aliquod peccatū. Fuit em̄ ſic ſanctifica/
ta in vtero ꝙ emūdata ab origiali peccato.
et in ea fomes ligatus. ſic ꝙ nunꝗ eam ad
peccandū impegit. Et hec fuit ꝑma ſancti/
ficatio in vtero matris ſue. Sed ſecunda
fuit in conceptiōe filij qn̄ fomes fuit abla/
tus totaliter ſm̄ eſſentiā. ꝛ gratia ſupaddi/
ta que flexibilitatē liberi arbitrij determia/
uit ad bonū. ſic ꝙ extunc nullo modo potu
it in malū flecti. Unde tunc cōfirmata fuit
ſicut in via fieri potuit. Hec ille. Propter
ergo iſta dona ſibi diuinit9 collata merito
de ſe dicit virgo glorioſa. Fecit michi dn̄s
magna. Uere magna. Nam pulcrā eſſe to/
taliter ꝛ ſine macula magnū quid eſt. et ſo/
li ſponſe dei ſingulariter cōuenit cui ſpon
ſus dicit illud Canticoꝝ. iiij. Tota pulcra
es amica mea ꝛ macula nō eſt in te. De ipa
etiā dicit ꝗd modo ſpūſſanct9 ꝑ Salomo/
nē dicit Sap. vij. Candoꝛ eſt lucis eterne.
et ſpeculū ſine macula dei maieſtatis. Ex
quib9 breuiter infero ꝙ virgo beata maioꝛ
fuit ceteris ſanctis tripliciter. Primo quidē
maioꝛ fuit ceteris in grā. ſicut angelus at/
teſtatur ei dicens. Luce. j. Aue inquit grā ple
na. Uere plena. Quia nos de eius plenitu
dine recipim9. Un̄ dicit Bern̄. Triſtis cō/
ſolationē. Eger medicationē. Peccatoꝛ ve
niā. Juſtus grāꝫ. Angelus leticiā. Et quō
rogo nō plena in quā auctoꝛ totius gratie
ſe totū infudit. Cum igit dicit quia ſibi do
min9 fecit magna que de ipſa ſic parua crea
tura in naturalib9 fecit tam magnā in grā.
ita vt de ea poſſet dici illō Heſter. x. Fons
paruus creuit i fluuiū maximū ꝛ in aquas
plurimas redūdauit ꝛ in lucē ſolēꝗ ꝯuer/
ſus eſt. Fons paruus fuit ꝟgo beata ſm̄
naturā ꝓpriā. ſed creuit in fluuium miſcdie
maximū. qn̄ ſpūſſanctus deſcendit in ipaꝫ
Et in lucē ſolēꝗ ꝯuerſus eſt qn̄ dei fili9 per
carnē aſſumptā factus eſt filius virginis.
Ecce audis ꝟginem glorioſam. fontem. lu
cem ꝛ ſolē. Fons inquā eſt. ſine ꝗ neceſſe ē
areſcere peccatoꝛem. Lux ſine qua neceſſe
eſt errare viatoꝛem. Sol eſt ſine quo neceſ
ſe eſt infrigidari in dilectione. Si ergo ſi/
tis et eſtuas ardoꝛe concupiſcentie. hec eſt
fons patens in refrigeriū. Si erras i via
moꝝ. hec eſt lux dirigens in viā pacis et ne
Si deniꝗ gelicidio peccatoꝛuꝫ conſtrin/
geris. hec eſt ſol calefaciēs in dei dilectōe.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Secũdo maioꝛ fuit ceteris ſanctis Ma/
ria. Quia lucidioꝛ ceteris ſanctꝭ per exem/
plum vite. Illa eñ ſola ſufficit omnibus
ad exemplar ⁊ ad modũ viuendi. Unđ di
cit Ambroſiꝰ.iij.de virginitate. Talis fuit
Maria vt eius vnius vita omniũ diſcipli
na ſit. In ipſa nanqꝫ ſunt poſita exempla
viuendi ⁊ tanqꝫ in exemplũ exemplarit ma
giſteria expreſſa ſunt ꝓbitatis. Ibi quiſqꝫ
inuenit congrue quid fugere ꝗd tenere de
beat. Hec ille. Magna igitur virgo fuit in
hoc ꝙ ſola omnibꝫ ſufficit ad exempla vir/
tutũ. Om̃es eñ virtutes in ea pariter cõ/
fluxerunt. et quod ceteris ſanctis ꝑ partes
eſt diſtributũ. totũ in Maria eſt cõgrega/
tum. Tertio fuit virgo glorioſa maioꝛ cete
ris. quia efficacioꝛ ⁊ vtilioꝛ ceteris ſanctis
quo ad neceſſitatũ ſuffragia. eo ꝙ generalẽ
habet efficaciã omniũ auxilioꝝ in quibuſ/
cũqꝫ neceſſitatibꝫ. Unde Bernhardus in
quodã ſermone dicit. Si criminũ imma/
nitate turbatꝰ. Si cõſcientie feditate cõfu/
ſus. Si iudicij horroꝛe perterritꝰ. Si ba
ratro deſperatiõis abſoꝛptꝰ fueris Mari
am cogita. Mariam inuoca. Non recedat
ab oꝛe tuo nec a coꝛde tuo. Nam ipſam re/
cogitãs nõ erras. ipſam rogans nõ deſpe
ras. ipſam ſequẽs nõ deuias. ipſa tenente
nõ coꝛruis. ipſa ꝓtegente nõ metuis. ipſa
duce nõ fatigaris. Hec ille. Opoꝛtet ergo
vt dicit idem. vniuerſos chriſticolas inter
fluctus huiꝰ ſeculi nauigantes attendere
hanc maris ſtellã. Nam ab ea auerſus ne/
ceſſe eſt vt pereat. Et ad eam reuerſus im/
poſſibile eſt ꝙ pereat. Ipſa eñ omnibꝫ om
nia facta eſt. ſm̃ Bernhardũ. Sapientibꝫ
et inſipientibꝫ omnibꝫ miſericoꝛdie ſinum
aperit. vt de plenitudine eiꝰ capiãt vniuer/
ſi. Captiuus redemptiõem. Eger curatio/
nem. Triſtis conſolationẽ. Peccatoꝛ veni/
am. Iuſtus gratiã. Angelus leticiã. deniqꝫ
tota trinitas gloriã. Ad quam nos perdu/
cat pater ⁊ filius et ſpũſſanctus. Amen.

Sermo XXXIII

Notandum ꝙ feſtũ viſitatio/
nis Marie agit
ad ſignificandũ et deuote cõtemplandum
qualiter deꝰ viſitat animã. Unde per Eli/
zabeth ſignificat anima humana. Inter/
pretat eñ dei mei ſaturitas. Quod vtiqꝫ
fit ꝑ grãm. ꝑ quã anima eſuriẽs replet bo/
nis. Per Mariã ſignificat gratia diuina

Ad quid agatur feſtum Viſitationis Marie. Elſabeth quid interpretetur. Quid ſignificatur per Mariam.

que illuminat tenebras culparũ noſtrarũ.
Iuxta illud Epheſ.v. Fuiſtis aliquando
tenebre. nũc autem lux in dño. vt filij lucis
ambulate. Unde Romanoꝝ.xiij. apoſtolꝰ
idẽ grãm appellat diẽ dicẽs. Nox preceſſit
dies aũt appropinquabit. Et ſeqꝛ. Abijcia
mus ergo opera tenebraꝝ ⁊ induamur ar/
ma lucis. Uiſitat igit Maria Elizabeth
cũ gr̃a viſitat animã eſurientẽ et ſitientem
iuſticiã. Circa ꝗd ſciendũ ꝙ deꝰ viſitat ani
mã multipliciter. Primo eam redimendo.
Iuxta illud Luce.j. Uiſitauit nos oriens
ex alto. Et eiuſdẽ.vij. Uiſitauit deus ple/
bem ſuã. Et iſta eſt mirabilis viſitatio. de
qua ammirãdo ꝓpheta ps.viij. dicit. Quid
eſt homo ꝙ memoꝛ es eius. aut filius ho/
minis quoniã viſitas eum. Quod exponit
Innocẽ.iij. Quid eſt homo. i. ꝗꝫ miſer et
vilis. fragilis. breuis. putridus. imbecillis
vanus. et dyaboli ſeruꝰ. ꝙ memoꝛ es eius
filiũ incarnãdo. Quia ante incarnationem
videbat oblitus hominis. ps. Uſqꝫquo do/
mine obliuiſceris me i finẽ. Aut filius ho/
minis qm̃ viſitas eũ. ſicut medicꝰ egrotum
Figura Geñ.xxxvij. Iacob miſit Ioſeph
de hebron in Sichen vt viſitaret frẽs ſu/
os Et inuenit eos in Dothaym. quod in/
terpretat defectꝰ. Et ſignificat hunc mun/
dũ. in quo eſt om̃is defectus. Secũdo viſi
tauit miſerãdo ꝑ beneficia eidẽ Geneſ.xxj.
Uiſitauit dñs Saram ſicut promiſerat.
Tertio viſitauit iuſtificando. Ps. Uiſita
nos in ſalutari tuo. Quarto inſpirãdo pro
pheciã. Eccĩ.xlix. Oſſa illius viſitata ſunt.
⁊ poſt moꝛtẽ ꝓphetauerũt. Quinto ꝓbãdo
Iob.vij. Uiſitas eũ diluculo. Sexto con
ſolando Ezechielis.xxxiiij. Requirã oues
meas ⁊ viſitabo eas. Septimo reuelãdo
ꝑ ſomniũ. Eccĩ.xxxiiij. Niſi ab altiſſimo fu
erit emiſſa viſitatio. Octauo cõſeruãdo in
bono. Iob.x. Uiſitatio tua cuſtodiuit ſpi/
ritũ meũ. Nono coꝛrigendo. Ps. Uiſita/
bo in virga iniquitates eoꝝ. i. in leui flagel
lo. Decimo liberãdo. Iere.xv. Uiſita me ⁊
erue me. Iudicũ.iiij. Oꝛabãt dñm vt viſi/
taret ꝓplm ſuũ. Undecimo ꝑpaliter vlciſcẽ/
do. Iſa.x. Quid facietis in die viſitatõnis
⁊ calamitatis de longe veniẽtis. Duodeci/
mo iudicando. j. Petri.v. Humiliami ſub
potenti manu dei vt vos exaltet in tempe
viſitatõis. Tredecimo eternaliter dãnãdo
Iſa.xxiiij. Poſt multos dies viſitabũtur.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ex.xxvij. Viſitabit dn̄s ī gladio ſuo duro
⁊ grādi ⁊ forti ſup leuiathan ⁊c̄.

De ſancta Margaretha.
Sermo. XXXIII

Simile eſt regnū
celoꝝ theſauro abſcōdito in agro.
Math.xiij. Sic̄ dicit btūs Aug⁹.
in li. de ſctā viduitate. Bona ē pudicicia cō
iugal'. melioꝛ ꝯtinētia vidual'. ſ; optīa caſti
tas ꝟginal'. In ſignū h⁹ licet xp̄s ſub mr̄i/
monio voluerit ꝯcipi. ⁊ a vidua Anna p̄di
cari ⁊ laudari. tn̄ nō niſi de ꝟgīe voluit na/
ſci. ⁊ in ꝟgīe corpal'r elegit morari. Nō ad/
uertēs btūs Ambro. i li. de offic̄. dic̄. Quā
ta eſt ꝟginitatꝭ gr̄a q̄ meruit a xp̄o eligi. vt
eſſet corpale dei tēplū ī q̄ habitauit corpa/
liter plenitudo diuinitatꝭ. nam ꝟgo genuit
mūdi ſalutē. vitā pepit ꝟgo vniuerſorum.
Hec ille. Mag̃ igit̄ eſt laus ⁊ honoꝛ ꝟginū
q̄ meruerūt familiari⁹ ceterꝭ cū deo hr̄e cō/
ſortiū. Vn̄ de eis dr̄ Apoc̄. xiiij. Sequunt̄
agnū q̄cūq; ierit. Eſt em̄ iſta familia ſpecia
lis xp̄i. Nā ſic̄ dicit Jeronim⁹ ad euſtochiū
ep̄l'a. xliiij. Ut fili⁹ dei ingreſſus eſt mundū
nouā familiā inſtituit. vt q̄ ab angel' adora
tur ī celis hr̄et angelos in terrꝭ. ſc; ꝟgines
Eſt igit̄ hec vita poti⁹ angelica q̄ȝ humana
Vn̄ dicit Ambro. in li. de ꝟginitate. Quis
negat hāc vitā fluxiſſe de celo quā nō de fa
cili inuenim⁹ in terrꝭ niſi poſtq̄ȝ ī hec treni
corpis mēbra deſcēdit. Sz ⁊ de Helia. de
Johāne baptiſta. de Maria ſoroꝛe moyſi
et de ꝟginib⁹ q̄s legim⁹ in tēplo deputatas
Hec oīa ī figura ꝯtingebāt ill' vt eſſent in/
dicia futuroꝝ. Figura in paucꝭ. veritas in
pluribꝰ. Hec ille. Propt' igit̄ tantā ſublimi/
tatē ⁊ excellentiā merito ꝟginitas compat̄
theſauro p̄cioſo. ſic loq̄t̄ euāgeliū. Sīle eſt
regnū celoꝝ theſauro abſcōdito ī agro. ⁊c̄.
In qbꝰ ꝟbis cōmēdat̄ ꝟginitas oīm gene/
raliter. ſed ſp̄ealiter btē Margarethe cui⁹
feſtū hodie agim⁹ ex triplici p̄rogatiua ⁊ aſ
ſimilatiōe accipit̄. Habet em̄ theſaur⁹ vir/
ginitatꝭ incōpabilē dignitatē. delectabilē;
amenitatē. ⁊ ineſtimabilē vtilitatem. Nihil
em̄ theſauro in rebꝰ ⁊ poſſeſſionibꝰ p̄cioſi⁹
⁊ digni⁹. eo q̄ eſt ex rebꝰ excellētiſſimis ⁊ p̄/
cioſiſſimis ſc; auro argēto lapidibꝰ p̄cioſ.
⁊c̄. Nihil etiā eo delectabili⁹ ⁊ amenius. q̄a
dulce eſt oculis auꝝ. ameni ſūt ad vidēdū
et tractandū lapides ⁊ margarite. Nihil
inſup theſauro vtili⁹. q2 ad oīa valet. Nu
trit em̄ ⁊ ſuſtētat vitam. redimit a morte. et
memoriā facit durabilē poſt mortem. Eſt
igit̄ theſaur⁹ ꝟginalis p̄mo p̄cioſus ⁊ incō/
parabilis dignitate. delectabil' amenitate.
⁊ ineſtimabilis vtilitate.

A

Dixi primo q̄ theſaur⁹ virgi
nalis caſtitatꝭ eſt
p̄cioſus ⁊ incōpabil' dignitate. Patet autē
dignitas ꝟginitatꝭ ex q̄tuoꝛ. ſc; ex arduita
te ſeu difficultate facili. ex nat̄a ſupnaturali
ex hūilitate illuſtri. ⁊ ex mortalitate immoꝛ
tali. De p̄mo ſc; de arduitate ſeu difficulta
te facili patet. Caſtitas em̄ ꝟgial' ē res mul
tū excelſa ⁊ diffical' ex vna pte. ⁊ tn̄ eſt facilis
ex alia. Difficile nāq; eſt in carne ꝯ legē car
nis viuere. ſic̄ difficile eſſet in regno Polo/
nie ꝯ legē regꝭ Polonie viuere. Hoc autē
faciūt ꝟgines. Vn̄ dicit Ambro. in libro d̄
viduis. Supgredit̄ ꝟginitas ꝯditōz hūa/
ne nature. p̄ quā hoīes angelis aſſimilant̄
Et ex h̄ dicit Ambro. Q̄ maioꝛ eſt victo/
ria ꝟginū q̄ȝ angeloꝝ. Angeli em̄ ſine car/
ne viuunt. ꝟgines ꝟo in carne triumphāt.
Ap̄l'us. Si ſc̄m carnē vixeritꝭ moriemini.
Hec ille. Ex altera ꝟo pte eſt facilis. q2 facili⁹
ſe ꝯtinent ꝟgines q̄ȝ vidue aut corrupte p̄
ut deducit Aug⁹. ꝯtra Julianū in libro. xv
Cuius rō eſt ſc̄m ip̄m. Quia q̄nto magꝭ ca/
ſta eſſe voluerit. tāto ampli⁹ in ſupanda cō/
cupiſcentia laborabit. Eo magꝭ videlic; ſi
ei ſc; ꝯcupiſcentie ⁊ voluptati maioꝛes cu
ras ꝯſuetudo dedit. Propter quod ap̄l'us
.j. Coꝛ. vij. De virginibꝰ p̄ceptū dn̄i nō ha
beo. ꝯſiliū aūt do. Et ſeq̄t̄. Si nupſerit vir
go non peccabit. tribulationē tamē carnis
habebūt huiuſmodi. Tribulatiōem inq̄ȝ.
nō ſolū filijs neceſſaria puidendo. ſed etiā
difficilius poſtea in viduitate ꝯtinēdo. Et
Jeronim⁹ ī ep̄l'a. lxxix. dicit. Difficilioꝛ cō/
tinētia viduaꝝ minoꝛē habebit mercedē.
Sed diceres. Ex q̄ virt⁹ eſt circa diffici/
le ⁊ bonū. ḡ videt̄ q̄ difficilioꝛ ꝯtinentia ſit
magꝭ meritoria. ⁊ p̄ ꝯſequēs vidue debent
hr̄e mai⁹ p̄miū q̄ȝ ꝟgines. Rn̄deo. Q̄ non
oē difficili⁹ bonū eſt magꝭ meritoriū. ſed
tn̄ illud q̄d eſt difficilius ex genere operis
vt ieiuniū eſt magis meritoriū ex ſe q̄ȝ ele/
moſyna. non tn̄ ex h̄ ſi fuerit difficilius ipſi
agenti ex nat̄ali cōplexione. ⁊ vt difficilius
eſt ieiunare colerico q̄ȝ flegmatico. Talis
aūt difficultas q̄ fit ex cauſa nat̄ali n̄ auget

meritū ſꝫ diminuit. Sic auar⁹ difficilius dat vnū denariū ꝙ͂ larg⁹ centū. q̄d ī auaro eſt vituperabile. ī largo laudabile. Quicq̄d tn̄ dicat Jeronim⁹ ſimpl'r loq̄ndo. pugna ꝟginū eſt difficilioꝛ ꝙ͂ viduaꝝ. Nā lꝫ verū ſit ꝙ recoꝛdatio expte voluptatꝫ maioꝛis ſit difficultatꝫ in viduis. Prout etiaꝫ dicit phūs in li. de aīalibꝰ. tn̄ in ꝟginibꝰ ymaginatio inexperte laſciuie cū iſtꝫ tribꝰ circūſtantijs. q̄ ſunt deſideriū expiendi de curioſitate. exiſtimatio maioꝛis delectatōis ꝙ͂ ſit in rei veritate. ⁊ ignoꝛātia icōmodoꝝ et turpitudinis ꝯcomitātꝫ. faciūt maioꝛē pugnā. ⁊ ꝑ ꝯſequēs maioꝛē difficultatē. Scd̄o pꝫ ꝟginal' caſtitatꝫ dignitas ex nāa ſupnāali. Virginitatꝫ eni obſeruatio aliq̄d hꝫ naturale. aliq̄d ſupnāale. Habet inq̄ꝫ naturale qm̄ in actu carnis ſine q̄ ꝟginitas nō ſoluitur rō obruit̄ ex immoderātia delectatōis ſenſibil'. ⁊ h̄ eſt innaāale ꝙ rō omino ſuccūbat ⁊ ſenſualitas dominet̄. Et quia ꝑuerſitas hꝰ oꝛdinis inuenit̄ in omi actu carnis. ideo oīs act⁹ carnis hꝰ aliq̄d hꝫ innaāale. Actus eni carnis nō pt̄ exerceri niſi ratio deijciat̄ ab arce ſua. Tertio pꝫ ꝟginal' caſtitatis dignitas ex hūilitate illuſtri. quia qn̄ aliq̄ illecebra illuſtris dicit̄. hoc eſt quātuꝫ ad ſeculū ſolū. Sed qn̄ remanēs in ꝟginitate nolens in mr̄imoniū duci ꝑpter xp̄um humiliata dr̄ quantū ad ſcl'm. Sꝫ hec humilitas eſt illuſtris. qꝛ nulla coꝛrupta penitus eſt liberata. i. de ſuitute emiſſa. Sed omīs incoꝛrupta eſt illuſtris ⁊ liberata. Et ymo omīs coꝛrupta ꝙ͂tūcunq̄ꝫ eſt illuſtris q̄ntū ad ſcl'm. ſemꝑ eſt ſerua ⁊ illibera q̄ ad deū. Et ecōuerſo omīs incoꝛrupta ē humilis ꝙ͂tum ad ſcl'm ſed illuſtris q̄ ad deum. Quarto patet ꝟginalis caſtitatꝫ dignitas ex moꝛtalitate imoꝛtali. Omīa eni h̄ moꝛtalitatꝫ opera moꝛiunt̄ cum carne moꝛtua. ⁊ cū ipa imperpetuū nō reſurgēt. Virginitas āt ⁊ ſi moꝛiente carne ad temp⁹ moꝛiatur in carne. tn̄ ſuſcitabit̄ eternalit̄ remanſura.

¶ B ¶

¶ Dixi ſecundo ꝙ theſaurus virginalis caſtitatꝫ eſt grat⁹ ⁊ delectabilis in amenitate. Que quidē amenitas ꝯſiſtit in q̄tuoꝛ. ſcꝫ ī humanitate angelica. in honeſtate verecūda. in memoꝛia illibata. ⁊ in puritate ex puritate occaſionata. Primo itaq̄ꝫ amenitas iſta ꝯſiſtit in hūanitate angelica. qꝛ angeli ⁊ ſi habūdant delectatōibꝰ ſpūalibꝰ. tamē carent ſenſibilibꝰ. Igit̄ in ꝟginibꝰ eſt hūanitas angelica. qꝛ ꝟgines carēt delectatōibus ſenſibilibꝰ ⁊ habūdant ſpūalibꝰ. Ex q̄ pꝫ ꝙ cū ꝓpriū ſit angelice nāe nō poſſe carnales delectatōes expiri ſꝫ ſpūales. ⁊ ꝟgies in h̄ eos ſequunt̄. neceſſe ē vt angeli amoꝛe naturali plus diligāt ꝟgines ꝙ͂ viduas vl' ꝯiugatas. Cuius rō eſt. qꝛ omē aīal diligit ſibi ſile. ⁊ volatilia ſibi ſimilia querūt. Secūdo ꝟginalis caſtitatis amenitas ꝯſiſtit ī honeſtate verecunda. Qd̄ pꝫ ex eo. Ex quo eni ꝟginitas eſt res honeſtiſſima. naturaliter debet verecūdari audire vel videre turpia. Legit̄ de beata walpurga. ꝙ cū fuiſſēt eius exequie in ſepultura ſui coꝛpis. et quidā vir ex deuotione maria ipam in feretro iacentē in faciē oſculat⁹ eſt. ſtatim illa quaſi ſubridendo erubuit. In ſignum ꝙ fuit virgo verecūdiſſima. Nō ſolū ḡ virgo debꝫ eē pudoꝛata in animo. ſed etiā in omibꝰ ſenſibus exterioꝛibꝰ ⁊ geſtu ꝯuerſationis. Sic eni dicit Valeri⁹ li. iiij. c. iij. Non ſolū man⁹ pecunie ſꝫ etiam ocul⁹ libidinoſus aſpectu ꝯtinētes eſſe debēt. Et li. vj. c. j. dicit de quadā q̄ infoꝛmauit filiā ſuā vt nō ſolū ſuaret ꝟginitatē illibatā. ſꝫ etiā nec oſcula ad virū ꝙ͂tūcunq̄ꝫ ſincera ꝓferat. Tertio hec amenitas ꝟginū ꝯſiſtit in mēoꝛia illibata. Virgines eni ex eo ꝙ nō habent qd̄ eas maculet in ꝯſcientia ſicut coꝛruptas. ſemꝑ habēt amenitatē ⁊ delectationē in memoꝛia. cum eaꝝ coꝛ nō titillet memoꝛia alic⁹ turpitudinis. Et ideo dr̄. Secura mens. q̄ꝗ iuge cōuiuiū. Legit̄ de quadā ꝟgine q̄ mitꝫ annis ſuabat ꝟginitatē. Cū aūt fuiſſet coꝛrupta ſtatim ꝑpter remoꝛſū ꝯſcīe tantā triſticiā incidit ꝙ ſibi ipſi diſplicens ſeipſam occidit. Quarto amenitas ꝟginalis caſtitatis conſiſtit ī puritate ex puritate occaſionata. Nā ſi Adam nō peccaſſet (omēs eni homies foꝛent in paradiſo) genuiſſꝫ ſine feditate carnis ⁊ ardoꝛe libidinis. Nūc aūt vtroq̄ꝫ mō generant̄ ⁊ cum feditate carnis ⁊ ardoꝛe libidinis. Hec aūt ꝯcupiſcētia in ꝟginibꝰ frenatur ꝟtute ꝯtinētie. Et id̄o ꝟginitas que nō generat eſt mūdicia q̄ ſumpſit occaſionē ſue puritatis ex immūdicia coniugali. Nam virgines videntes ꝙ non poſſunt generare ſine immūdicia coꝛpoꝛis et coꝛdis malunt nō generare ꝙ͂ fedari.

¶ L ¶

De ſancta Margaretha

Dixi tertio q thesaur⁹ ỽgina/
lis caſtitatꝫ eſt fru
ctuoſus ineſtimabili vtilitate. Que quidẽ
vtilitas ↄſiſtit in q̄tuoꝛ. ſcʒ i ſterilitate fecū/
da. in neceſſitate gratuita. in p̄cio incōpara
bili. ⁊ in gl'a ſui gloriari. De p̄mo ſcʒ de ſte/
rilitate fecūda dicit Jeronim⁹ ſup Ozee. ij.
loquēs de fecūditate ỽginitatꝫ dic̄. Coniu
giū terrā. ỽginitas celū replet. Nō eſt ḡ pu
tandū ỽgines eſſe inutiles in eccl'a militā/
ti. ſicut heretici huſſite eſtimāt. dicētes ſta/
tū monialiū eſſe inutilē ꝑpter infecundita/
tē. cū multo copioſius et fecūdius repleāt
celū q̄ʒ cōiugate. Propter q̄d Jſa. lvj. dicit.
Non dicat eunuch⁹. ecce ego lignū aridū
q. d. nō eſtimet q̄s ỽgines ſine fructu. q̄a et
ſi ſunt ſine fructu ventris. ſunt tn̄ cū fructu
mētis. Et notāter dicit ꝓpha de ligno. Nā
ỽgines nō ſunt ligna ſʒ lapides viui. quib⁹
edificat̄ irl'm celeſtis. Apoca. Precioſi oēs
muri eius ⁊ turres irl'm gēmis edificabūt̄
Triplex materia currit in edificijs. Nam
quedā edificia ſunt de glebo ꝛa ſiue de ar
gilla. vt ſūt dom⁹ paupeꝝ. Quedā d̄ lignis.
vt ſunt dom⁹ nobiliū. Et quedā de lapidi/
bus duris ⁊ q̄dratis. vt ſunt dom⁹ p̄ncipū.
Prima edificia min⁹ p̄cioſa. quia caduca.
Sc̄da ſolidioꝛa. Tertia ꝑpetua. Sic eſt d̄
iſtis trib⁹ ſtatib⁹. Nā cōiugiū eſt ſic argilla
terrea ꝓpt̄ ſolicitudinē coꝛꝑalē ⁊ terrenā. j.
Coꝛ. vij. Tribulatiōes carnis habebunt
hmōi. ⁊ idō nō ſunt p̄cioſa. q2 dat̄ eis mer/
ces triceſima. Vidue ſūt velut ligna arida
q̄ ad edificādū ſunt apta. Fuerūt eñ q̄n q̄ʒ
viridia in ↄiugio q̄n germiabāt ꝓlem ⁊ fru
ctū vētris. ſʒ iam aruerūt ꝑ ↄtinentiā ab/
ſtinentes a coꝛꝑalib⁹. ⁊ fructificātes i ſp̄ūa
lib⁹. Virgines aūt ſunt lapides ꝑpetui ⁊ q̄/
drati. i. quadruplici ỽtute cardinali oꝛnati
ſcʒ tꝑantia. prudētia. foꝛtitudine. ⁊ iuſticia
Sūt etiā politi ⁊ dolati varijs tribulatio/
nib⁹ ⁊ tēptationib⁹. De ſc̄do ſcʒ de neceſſi/
tate gratuita pʒ. q2 q̄ ỽgitatē ↄſuare volūt
in duplici ſe neceſſitate ↄſtituūt. ſcʒ moꝛti/
ficatōis pn̄ie. abſtinēdo a delicijs ⁊ volup
tatib⁹. ⁊ obligatōis votiue. Que eñ ỽgini/
tatē ſuare voluerit de neceſſitate hʒ moꝛti
ficare mēbꝛa. ieiunijs. vigilijs. fugiēdo etiā
oīa ſpectacula vanitatū in q̄b⁹ p̄t eſſe peri/
culū caſtitatꝫ. Nam iuxta Bern̄. perit caſti
tas in delicijs. Refert Valeri⁹ li. ij. ca. j. Q
vini vſus romanis femīs ignot⁹ fuit olim
ne ſcʒ in aliquod dedec⁹ ꝓlaberet̄. Hinc d̄r
Ecci. xxvj. Mulier ebꝛioſa ira magna. et
ↄtumelia ⁊ turpitudo eius nō teget̄. Reci/
tat Seneca epl'a. xcix. q maxim⁹ quidā me/
dicus dixit q femīe naturaliter nō debent
pati podogram. nec etiā fluxū capilloꝝ. q̄d
tn̄ hodie videm⁹. q2 eodē modo patiunt̄ vt
viri vtrūq̄ʒ defectū. Cuius rō eſt ſm Se/
necā. quia equaliter viuūt ſicut viri. et ita
nō mutata eſt natura. ſed vita. q2 nō min⁹
vigilant. nō min⁹ potant q̄ʒ viri. ymo potu
ꝓuocant viros. Et ſeq̄t̄. Beneficiuʒ ſexus
ſuis vicijs ꝑdiderunt. et q2 feminā exuerūt.
moꝛbis virilib⁹ implicite ſunt. Per h̄ patʒ
reſpōſio ad queſtionē q̄ querit̄. quare pau/
ci ſunt hodie ỽginitatē ſuantes illibatam.
Et eſt breuis reſponſio. Quia viuūt deli/
cate et voluptuoſe. Certe vidi aliq̄n in mo
naſterijs monialiū cū eſſem p̄dicatoꝛ earū
ꝓpe. nōnullas ỽgines ſic delicate viuen/
tes vt ſi filie regū eſſent ſatis eſſet ratis de
licijs effluere. Sed q̄d accidit inde. ꝓdure
rūt quidem gradientia ſuꝑ terrā. Vera eſt
cuiuſdā ph̄i qui d̄r Comicus ſn̄ia q̄ dixit.
Sine cerere et bacho friget ven⁹. Nō etiā
verū dictū recitat Jeronim⁹ epl'a. xc. Nam
ventrē diſtentū mero ⁊ cibo ſequit̄ volup/
tas membꝛoꝝ impudicoꝝ. ꝓut ait Jero⁹.
epl'a. xxxvij. Q metellus vxoꝛē fuſte intere
mit ꝓ eo q vinū bibiſſet. Nec mirū. quia vt
ait idem. Quecunq̄ʒ femina vini vſum im/
moderate appetit. oīb⁹ virtutib⁹ ianuam
claudit ⁊ vicijs aperit.

De neceſſitate obligationis votiue q̄n
tum in h̄ ſtatu ſit neceſſaria. patʒ. ⁊ tantam
eſt neceſſaria obligatio voti in ſtatu virgi/
nali. vt ſine ea meritū ↄſequi non poſſit vir
ginitas. eo q votū ꝑficit meritū virginale.
Unde ſm Bonauenturā. Si duo facient
idem gen⁹ operis. ⁊ vnus faciet ex ſimplici
ꝓpoſito. alter ex voto. magꝭ meretur ille qui
facit ex voto. Propter q̄d dicit Thomas
ſc̄da ſc̄de. q. viij. ar. iiij. Q melius eſt idem
opus ex voto q̄ʒ ſine voto. triplici de cauſa.
Primo. q2 vouere eſt act⁹ latrie. cum ſit ꝓ/
miſſio deo facta. Et iſte actus eſt p̄cipuus
inter ỽtutes moꝛales. Unde Auguſtinus
in libro d̄ ỽginitate dicit. Neq̄ʒ virginitas
quia ỽginitas. ſed quia deo dedicata ē ho/
noꝛat̄ quā vouet et ſeruat ↄtinentia pieta/
tis. Sc̄do quia ille qui vouet aliquid et fa
cit. plus deo ſe ſubijcit q̄ʒ ille q̄ facit ſolum.

Subicit em̄ ſe nō ſolū ad actū. ſʒ etiā q̄ntū ad ptātē. q2 de cero nō pt aliud facere. Sic plus daret homini q̄ daret ei arborē cum fructib9 q̄ꝫ q̄ daret ei fruct9. Tertio quia p votū volūtas imobilit̄ firmat̄ in bono. Facere aūt aliq̄d ex volūtate in bonū. ptinet ad pfectōeʒ ꝟtutꝫ. vt pʒ p phm. ij. Ethicoꝝ. Sicut etiā peccare mēte obſtinata aggrauat pctm̄. ⁊ dr peccatum in ſpiritū ſanctuꝫ.

¶ Si ḡ queris. Quare hō vouet aliquid deo. tn̄ de9 nō indiget certificari a nob. Reſpōdeo ſm Aug. Q2 talis pmiſſio nō cadit in eius vtilitatem qui a nobis certificari non indiget. ſed ad vtilitatē noſtrā inq̄ntū voluntatē noſtrā vouēdo immobilit̄ firmamus ad illō q̄d expedit facere. ¶ E ¶

¶ **De tertio** ſcʒ q̄uō ꝟginitatis caſtitas ꝯſiſtit in precio incōparabili patet. Quia cū ſm Poetam Libertas nō bene p toto vendit̄ auro. Et ſm leges hūanas libertas eſt bonū impreciabile. virginitas aūt eſt libertas ſpiri9. j. Coꝝ. vij. Vt ſit ſctā corpe ⁊ ſpū. q2 cogitat tm̄ q̄ dn̄i ſunt. ⁊ h̄ facit mltū expedite. multum libere. q2 eſt ſine ſolicitudine corpis ⁊ mūdi. Et ideo h̄ libertas ſeruiēdi deo non eſt appreciabilis aliq̄ pcio. Vnd Eccī. xxvj. dr. Nō eſt digna ois pōderatio aie ꝯtinētꝫ. Vbi exponit Thomas. Q2 nec fecunditas carnis nec aliq̄d corpale bonū eſt cōparandum ꝯtinētie. q̄ inter bona aīe cōputatur. Propter q̄d Aug9. in li. de ꝟginitate. Notāter dicit. aīe ꝯtinētꝫ. nō corpis ꝯtinētꝫ. quia caſtitas corpis ſine caſtitate mētꝫ eſt ſicut ſpica ſine grano. Burſa ſine argento. Nux ſine nucleo. Lampas ſine oleo. Ciſta foris alba intus ſpurcicia plena. Sepulcꝝ pulcrū. intus fetidū. Pomū foris rubeū. itus acidū. In q̄b9 oīb9 modic9 eſt valor. Sic eſt in ꝟginib9 ſolum corpe ⁊ nō mēte caſtis. Nam tales nullū habēt pmiū in celo. put euangeliū dicit. Soli em̄ mūdo corde deū videbūt. Iſtū theſauꝝ ita pcioſū cuius hō neſcit pciū. multū ſolicite deberet cuſtodire ꝟgo p duas cuſtodias. ſcʒ p humilitatē ⁊ pudiciciā. Nam hūilitas abſcōdit eū. ne a furib9 p vanā glāʒ ſubtrahat̄. Vñ Greg. in omel. Depdari deſiderat q̄ talē theſauꝝ in via publice portat. Pudicicia āt defendit eū a manib9 latronū. Nā ſic in viris neceſſaria eſt puidētia. ſic in feminis pudicicia. p quā femīe ꝯſeruāt̄ in honeſtate fame ⁊ odore opinionis bone. Hoc autē nomen pudicicia a pudore venit. in q̄ verecūdia ſignificat̄. ſm Thomam ſcđa ſcđe. q. clj. Et attendit̄ ꝓprie circa ſigna venerea. ſicut ſūt aſpect9. oſcula. tact9. ⁊ ſic de aliȷ̄s. Quantuꝫ aūt antique femine fuer̄t ſolicite ſuare pudiciciā ponit Valerius dicēs. Q2 quedaꝫ maluerūt pdere vitā q̄ꝫ pudiciciā. Sic narrat de quadā. q̄ cum eſſet in mari p hoſtes ⁊ pdones capta. ne ſibi auferret pudiciciaꝫ ſe in mare piecit. Silr̄ de Lucrecia q̄ q̄a violēter fuit oppreſſa a ſexto Tarquinij regis ſupbi filio. gladio ſe occidit. Silr̄ narrat de quodā q̄ filiaꝫ ſuā vidēs ſolicitari p Apium claudiū pncipem. eam occidit. maluit filie ſue eſſe ītereptor q̄ꝫ corrupte pr̄. Hoc tn̄ hodie nō dʒ ſeruari. ſic dic̄ Augu9 in li. j. de ciuitate dei. vt p tuenda vita corporali vl̄ etiā p verecūdia amiſſe pudicicie ꝟgo ſe occidat. Sed potius debet ſuſtinere violentiā nō conſentiendo voluntate libidini. quia pudicicia eſt res animi. virginitas eſt res corporis. et ea integra pmanēte in animo. nō poteſt iſta violenter de corpore aufferri. vt dicit beat9 Auguſtin9 ad Julianū libro. viij. Q2 autem Ambroſius vocat illas mulieres ſanctas que per conſeruationē caſtitatis ſue ſubmerſerunt ſeipſas. Sane quilibet intelligat. quia non ideo ſancte quia ſe occiderunt. ſed alio modo. quia voluit eas deus ſe occidere. forte em̄ aliud eis ſpiritusſanctus inſpirauit.

¶ Cum ḡ theſaurus iſte impciabilis ſit. vt ait Jeronim9. diligenter cuſtodiat eū virgo his virtutib9. Debent em̄ eſſe tacita ſilēcio vt ait idem. Sit ſermo eius prudens. nec tam eloquētia pcioſus q̄ꝫ pudore. Similiter nō ſit vaga nec diſcurrens ſʒ clauſa exemplo btē ꝟgis. quā clauſā angel9 inuenit Luc. j. Sit cū honeſtꝫ matronis. Sit cōpetētib9 horis orōni intēta. vt dicit Jero9. epl'a. xliiij. Sit operoſa manib9. diſcat lanā facere. tenere colū. rotare fuſū. ſtamina pollice ducere. fugiat viroꝝ aſpectū ⁊ colloquia. exemplo illi9 de q̄ narrat̄ in libro qui dr paradiſus. Que p eo q2 quidā iuuenis fuit de ei9 pulcritudie ſcandaliſat9 p decem annos intra q̄ddā ſepulcꝝ ſedebat donec fuit mortua. vt eius vultū nemo poterat videre. Et interrogata cur h̄ faceret. Rn̄dit. Malui me in ſepulcro reclinare q̄ꝫ nocere aīe ad ſilitudinē dei facte. De alia etiā nar

rat Jeronim⁹ ep̄l'a.xlij. Quā cum viſitare velle t btūs Martin⁹. illa p̱ feneſtraꝫ miſit exeniū ſeu donū dicēs. Ora p̱ me qꝛ a viro nō ſum viſitata.

De quarto

Quō v̄ginitatꝭ caſtitas ꝯſiſtit in p̄mio excellenti ꝛ gl'a ſingulari. patet p̱ illud Apoca. xiiij. vbi dꝛ. Nemo poterat dicere canticū nouū niſi centū quadragintaq̄tuoꝛ milia. q̄ empti ſunt de terra. Hij ſunt q̄ cū mulieribꝫ nō ſūt coinquinati. Iſtud canticū eſt leticia ſpūalis ꝛ grāꝝactio de icorruptione v̄ginalis cuſtodie. Habēt āt virgines ſingularē triplicē p̄rogatiuā beatitudinis ꝛ felicitatꝭ vltra alios ſtat⁹ ſcꝫ in vita in morte ꝛ poſt morteꝫ. In vita qꝛ vitā angeloꝝ ducūt et libere p̱currūt oꝛōibꝫ celuꝫ. q̄d alij vix facere poſſunt. In morte etiam ſunt beatiores ceteris. Quia ſpecialiter a xp̄o ꝛ v̄gine gl'oſa viſitant̄ ꝛ ab eis ī celum ꝯducunt̄. Sic̄ narrat Jero⁹. de Tharſila q̄ expirans ait circūſtantibꝫ. Cedite cedite qꝛ ihs venit. Poſt mortē āt habēt glāꝫ ſingularē ꝛ excellētiſſimā in genere caſtitatis. Quia trāſcendit gl'a coꝝ caſtitatē vidualē et ꝯiugalē. vt dicit Thomas. Nō aūt ſingulariter habēt excellētiſſimā gl'āꝫ qꝛ martyres q̄ ad vehemēti⁹ inherendū vltimo fini poſtponūt ꝓpriā vitā. Et religioſi ꝓpriā voluntatē viuētes in monaſterijs p̄ferūtur eis q̄ ſolū poſtponūt vēreꝭ voluptates. De hac gl'a dicit Iſidoꝛ⁹ li.ij. de ſū.bono.cap̄. xxix. v̄gines feliciores in vita eterna ſunt alijs.qꝛ ſūt ſil'es angelis dei.q̄ nec nubent nec nubēt̄. Vn̄ tūc verificabit̄ illō Apoca. xxi. Eadeꝫ eſt mēſura hoīs q̄ ꝛ angeli.ymo habēt vltra angelos aureole p̄miū q̄d erit gaudiū ſpēale de caſtitate mētꝭ ꝛ de integritate coꝛpis q̄d angeli nō habēt. Vn̄ō Salomon. Felix ſterilis ꝛ incoinq̄nata. Nō exponit Robert⁹ holgoth i.felix ē illa in q̄ eſt ſterilitas ꝓlis cū mūdicia coꝛpis. Vn̄ vult dicere.ꝙ felix eſt illa q̄ hꝫ mētꝭ et coꝛpis integritatē. Sed qꝛ iſta eſt merces cōmunis quā habēt v̄gines ꝯiugate ꝛ vidue. Nō neq̄s putet ſolū eis dari iſtā mercedem cum alijs.ſtatim ſubdit. Dabit̄ illi ſcꝫ virgini. fidei donū electū.in vita eterna.in ꝯtēplatōe diuinitatꝭ q̄ fidei ſuccedit. ꝛ oībꝫ fidelibꝫ p̱mittit̄. Apocal'. Eſto fidelis vſq; ad mortē ꝛ dabo tibi coronā vite.ꝛ nō ſolū h̄.ſꝫ dabitur eis ſoꝛs in templo acceptiſſima. Nō exponit Holgoth.i.dabit̄ eis ī celo aureola ſingularꝭ p̄rogatiue v̄ginitatꝭ. q̄ ē cōditio nobiliſſima ꝛ acceptiſſima ī celo.qꝛ eſt ꝯditio xp̄i ꝛ matris ſue. Dicit̄ aureola diminutiue.q̄ſi parua corona. Duplex em̄ p̄miū eſt btōꝝ. Vnū eſſentiale cōmune oīm ſctōꝝ ꝛ vocat̄ aurea corona. Aliud accidētale q̄d debet̄ opi excellētꝭ victorie.ꝛ vocat̄ aureola.i.p̱ua corona addita ſup̱ aureā. Hoc eſt p̄miū accidētale ſup̱additū eſſentiali. Vn̄ tale p̄miū erit q̄ſi q̄dā decoꝛ in coꝛpibꝫ virginū. Et q̄ decore habebūt v̄gines in mente gaudiū ſpēale.letātes de h̄ ꝙ p̱ xp̄o coꝛpus martirio expoſuerūt. Et in doctoribꝫ p̄dicatoribꝫ p̄latꝭ actualiter p̄dicātibꝫ. et in oībꝫ ſacerdotibꝫ fideliter ꝛ catholice p̄dicātibꝫ erit ſpēalis decoꝛ de ꝯſeruis cōuerſis p̱ xp̄m. Cū igit̄ v̄go ſctā Margaretha fuit v̄go ꝛ martir hꝫ duplicē aureolā ī theſauro dei in q̄ ſunt noua ꝛ vetera ſibi hodie datā. Ad quā nos dignet̄ etiā p̱ducere ſua interceſſione vt cū ea poſſim⁹ de p̄dicta aurea ſine fine gaudere. Amen.

De diuiſione apoſtoloꝝ. Sermo. XXXIIII

Miſit illos predicare regnū dei. Lu.ix. Math.x. Marci.vj. Sic̄ ait ap̄l's Roꝝ.ij. Gl'a ꝛ honoꝛ.i.incoꝛruptio ſcꝫ memoꝛie in ſcl'o. dat̄ om̄i credēti in deū. Quanto magꝭ digni ſunt honoꝛe ꝛ gl'a illi q̄ nō ſolū p̄ncipaliter crediderūt. ſed etiā ad credendū vniuerſū oꝛbē ſua p̄dicatōe induxerūt. q̄les fuerūt ipi ſcti ap̄l'i. Qua de cauſa hodie p̱ mūdū diuiſi ſūt vt ad fidē xp̄i gētes inuitarēt. Multū igit̄ honorādi ſunt ꝙ tā cito tam ꝓmpte crediderūt. Mox em̄ vt vocati ſunt a xp̄o nullis adhuc miracul' ab eo viſis ſtatī crediderūt. Magꝭ aūt honorādi ſunt ab eo ꝙ xp̄m tā leti tam alacres tā expediti ſecuti ſunt. ꝛ relictꝭ oībꝫ ꝓprijs ſibi adheſerūt. Nā vidim⁹ ꝙ ad vni⁹ iuſſionis vocē Petrus et Andreas relictꝭ oībꝫ ſecuti ſūt redēptoꝛeꝫ. vt dicit Gre. in omelia. Sꝫ p̱marie ſūt honorādi.qꝛ nos ad xp̄m adduxerūt p̄dicatōe ipoꝝ. Et idō ꝓpha in p̄s.cxxxviij.ait.eorum celſitudinē attendēs. Nimis honorati ſūt amici tui de⁹. Vbi dicit Gorra.ꝙ honorauit eos xp̄us in eo ꝙ nō p̱ patriarchas aut ꝓphetas ſed p̱ ſeip̄m eos vocauit. Math. iiij. Venite poſt me. Magis āt honorauit

ꝙ eos in familiaritatem et amiciciā recepit
ſpecialem. Johānis.xv. Jam nō dicā vos
ſeruos ſed amicos. Similiter dando eis
poteſtatē vt ejcerent demonia ⁊ miracula
faciendi. Sed maxime honorauit eos ꝙ
eis ꝑncipatum eccleſie contulit. vnde eos
ꝑncipes mundi fecit. Juxta illud ps. Con
ſtitues eos ꝑncipes ſup omnē terram. Et
premittitur. Pro patribus tuis nati ſunt ti/
bi filij. Quod exponit Innocencius.iiij.
Pro patribꝫ.id eſt.patriarchis ⁊ prophetis
nati ſunt tibi filij. ſpūali generatiōe ſcilicet
apoſtoli ⁊ ꝓdicatores. Et alij qui conuerſi
ſunt per eoꝝ ꝓdicationē quos eccleſia ge/
nuit ⁊ multos ex his in ſede patrum conſti
tuit. Unde ſequitur. Conſtitues eos princi/
pes ſuper omnē terrā. id eſt. nō in vno lo/
co tm̄.ſed ſuper omnem terrā. Et que inde
vtilitas ſequatur ſubditur. Memores erūt
nominis tui dn̄e.id eſt.nomen tuum pre/
dicantes ipm̄ in memoria habentes etiaꝫ
alijs in memoriā adducent.in generatione
⁊ generatiōeꝫ iudeoꝝ ⁊ gentium.quia vtri
ꝙ populo ꝓdicauerunt apoſtoli. Quia igi/
tur per ꝓdicationem ipoꝝ ſumus ad fideꝫ
chriſti cōuerſi ⁊ adducti.quod al's nō fuiſ/
ſet ſi non fuiſſent per mundum diuiſi.ideo
dies diuiſionis apoſtolorū debet eſſe no/
bis celebratiua in memoriā tanti beneficij
nobis ex ea collati. Hec em̄ eſt dies in qua
miſſi ſunt nobis predicare regnū dei. Non
ſolū iudeis vt prius.quibꝫ dictū erat. In
viā gentium ne abieritis. Matth.x. Sed
nunc dictū eſt eis. Ite in mundū vniuerſū
⁊ predicate euāgeliū omni creature. Mar
ci vltimo. Iſti ergo ſūt ꝑmi nuncij nr̄e ſalu
tis. Iſti ſunt precones glorioſi diuine gra
tie gentibus deſtinate. Nam per eos nō ſi
cut olim antiquis patribꝫ bona terrena ꝓ/
miſſa ſūt. Juxta illud Iſa.i. Si volueritiꝫ
⁊ audieritis me bona terre comedetis. ſed
potius celeſtia gaudia nūciantur vobis.
Quia hodie filius dei miſit illos predica/
re regnū dei. In quibus verbis tria circa
miſſionem apoſtolorū tanguntur. Primo
quidem deſcribitur miſſio ipſorū autenti/
ca ex mittentis auctoritate ſcilꝫ dei. Quia
nō ipſi ſe temerarie ingeſſerūt.aut impreſ/
ſerunt.aut vſurpauerūt predicationis offi
cium.ſed ille qui habet poteſtatem vniuer
ſe carnis miſit. Secundo miſſio eoꝝ red/
ditur digna ⁊ congrua ex mittendorū qua
litate. Quia tales fuerunt qui merito dig/
ni erant reddere teſtimoniū chriſto. Ergo
ſubditur.illos et non alios. Tertio miſſio
eorū redditur efficax et fructuoſa. ex mul/
tiplici vtilitate. Quia predicauerūt nō ali/
quid vanū aut tranſitorium ſed ſtabile fir
mū et perpetuū.quia regnū dei. Unde ad/
ditur.predicare.

A

Dixi primo ꝙ miſſio apoſto/
lorum redditur au
tentica ex mittentis auctoritate. ſcilicꝫ dei.
Quia nō ſeipos miſerūt.ſed filius dei quē
deus pater miſit querere et ſaluum facere
quod perierat. Luce.xix. miſit eos. Juxta
illud Johannis.xx. Sicut miſit me pater
et ego mitto vos. Circa quod ſciendum ꝙ
nullus debet ſibi vſurpare ꝓpria temerita/
te officium aut dignitatē tam ſpiritualem
ꝙ ſecularem.ſed debet a deo ⁊ eius eccleſia
expectare electionem ſue miſſionis. Unde
ſaluator apoſtolos inſtruens ait. Rogate
dominū meſſis vt mittat operarios i meſ/
ſem ſuā.quod eſt a deo poſtulandā eſſe au/
ctoritatē et a ſe preſumendū nō eſſe. Sūt
autē homines cōſtituendi in eorū officijs
quadrupliciter ſm̄ Johanneꝫ gallenſem.
Primo quidē ex diuina ordinatione. Se/
cundo ex eccleſie collatione. Tertio ex pa/
terna et legitima ſucceſſione. Quarto ex cō
munis populi electione. Sic enim legimꝰ
de antiquis dignitates aſſumentes. Nam
de diuina ordinatione prefectus fuit Da/
uid.primi Regum.xvi. Unde et Moyſes
orauit vt deus prouideret homineꝫ ſuper
multitudinē populi qui poſſit exire ⁊ intra
re ante eos. Secūdo conſtituuntur homīes
in officijs eoꝝ ab eccleſia. que habens di/
uinam auctoritatē confert et diſtribuit of/
ficia iuxta gradus ſuos. Sicut et Moy/
ſes accepta auctoritate a deo.vocauit Jo/
ſue et dixit ei. vt introduceret populum in
terram promiſſionis. Deuteronomij.xxxi.
Et miniſterio Samuelis vnxit deus Da
uid in regem. ꝙuis ipſum per ſe elegerat.
ſignificans per eccleſiā eſſe approbandum
quē deus elegit per ſeipſum. Tertio ex pa/
terna ſucceſſione ponuntur quidā in officijs
ſicut Salomon ſuper thronū Dauid pa/
tris ſui. Unde deus promiſit cuilibet regi
recte gubernanti populū ſuū ꝙ filius ſuc/
cedat ei i regnū. Deuteronomij.xvij. Quā/
do ergo deficit heres et legittimus ſucceſ/

ſor in aliquo officio. timendum eſt ne ſit ex
culpa parentū. Quarto homines ponunt
in officijs vnanimi populi electione. ſicut
de multis romanis imperatoribꝫ legimus.
Prout narrat Ualerius in libro quarto.
cap. iij. Narrat etiā Solinus libro vndeci
mo. cap. iiij. de quibuſdam habitantibus
quandam inſulam. ꝙ in electione regis il/
lius inſule non nobilitas preualet ſed ſuf/
fragia meritorum. Populus enim eligit ſpe
ctatum moribus et inueterata clementia.
etiam omnino grauem. Sic de Romanis
recitat Ualerius maximꝰ. vbi dicit. Ex ab
aratro ſepius recipiebantur in conſolatū.
Sicut fuit factū de Attilio. Qui cum ſemi
naſſet agrum receptus fuit in imperatorē.
et maxime contra hoſtes proſperabatur.
Similiter narrat de Quincio cremato. de
quo etiā narrat Auguſtinꝰ. Cum vix quat
tuor iugera agri haberet vt ea ſuis mani/
buꝫ coleret ab aratro fuit in maximū con
ſulem receptus. Ratio autem harum ele/
ctionū fuit ſm Ualerium profectus patrie
Queꝫ vnuſquiſqꝫ omiſſo proprio curabat
augere. Quicunqꝫ igitur aliter ꝙꝫ aliq̄ pre/
dictorū modorū ponitur in aliquo officio
dignitate vel domo. certe non eſt verus do
minus aut prelatus. ſed fur aut latro. Jo/
hannis decimo. Iſtud enī eſt quadruplex
hoſtium per quod debet ingredi quilibet
ad legitime p̄ncipandū i ꝑplō Taliter fuit d
apl'is. qui non ſe ingeſſerunt propria au/
ctoritate ſed poteſtate diuina. Juxta illud
ſaluatoris. Ego vos elegi et poſui vos vt
eatis et fructū afferatis. ꝛc. Unde apoſtolꝰ
Nemo ſibi honorē aſſumat. ſed qui voca/
tur a deo tanqꝫ Aaron. Licet oēs dicti
quattuor modi miſſiōis alicuius ſint mul/
tum cōmendabiles. iſte tamen qui fit a deo
immediate eſt multo excellentior ꝛ certior
Eo ꝙ licet eccleſia habeat poteſtatem eli/
gendi aut etiam cōmunitas ꝑpli. aut pater/
na ſucceſſio. tamē illi oēs poſſunt errare
in eoꝝ electionibꝫ cū eccleſia militans falli/
tur ꝛ fallit. vt dꝛ d ſenten. excō. c. A nobis.
Deus autē qui ſcrutat̄ corda ꝛ renes falli
non poteſt. Et ideo quecūqꝫ elegerit neceſ
ſe eſt vt dignus ſit. Hinc eſt ꝙ licꝫ Petrus
cum apoſtolis habuit plenitudinē poteſta
tis eligendi alium apl'um in locum Jude.
noluerūt tn̄ h facere ſine familiari ſpiritus
ſancti ꝯſilio. ne errarēt vt hoīes. Unde et
dixerunt Actuū. j. Dn̄e q̄ noſti corda oīm
oſtende ex his duobꝫ quē elegeris. quia er/
rare nō potes qui noſti corda. nos errare
poſſumꝰ qui ſolū exteriorē apparentiā que
ſepe decipit videmꝰ. Sed diceres. tamē
xps elegit indignū. ſcꝫ Judam. quomodo
ergo dicis ꝙ deꝰ errare nō poteſt. cum tamē
ipſe dicat. Nōne duodecim elegi vos. ꝛ vnꝰ
ex vobis dyabolus eſt. Joh. vj. Reſpōdeo
ꝙ licet xps Judam elegit ſm p̄ſentē iuſtici
am. nō tamen ſm eternā p̄deſtinatōēꝫ. Nec
ꝑ hoc dicit̄ chriſtus ignoraſſe Jude mali/
ciā. ꝙ eum elegit quaſi neſciens cū fore in/
dignum. ſed ꝑ hoc potius docuit nos tole
rare malum inter bonos. Sicut ipſe tole/
rauit eum ſciens eius maliciaꝫ. Nec per h
datur exemplū eccleſie militanti eligere ſci
enter indignū. quia hoc eſſet ponere ſcan/
dalum in eccleſia. quod dominus prohibꝫ
Math. xviij. ymo facit abſcidi ꝛ p̄ijcere pe
dem ꝛ manū ſcandalizantem. ꝛ multo forti
us oculum qui eſt prelatus in eccleſia ſpi/
ritualis vl' ſecularis. Sꝫ potius datur ex
emplū ſubditis obediendi malis prelatis
cum exigentibꝫ peccatis ꝑpli fuerint diuia
ꝑmiſſione dati ſuper ꝑplum. Facit enī deꝰ
quandoqꝫ hominē regnare ypocritam ꝓpt
peccata populi. vt dicit̄ Job. xxxiiij. Sup
quo dicit Gregorius. xxv. Moraliū. Qui
malū patitur rectorem. eū quē patitur nō
accuſet. q̄a nimirū ſui fuit meriti. ꝑuerſi re/
ctoris ſubiacere ditioni. Culpā ḡ ꝓpriȷ̄ ma
gis accuſet opis. ꝙꝫ iniuſticiā gubernant̄.
Unde dn̄s ꝑ ꝓpham ait Dabo tibi regeꝫ in
furore meo Ozee. xiij. Quod dabo tibi ſcꝫ
ob meritoꝝ tuoꝝ prauitatē. Hec dic̄ Oze/
as. et ponitur in Canone. vj. q. j. Ex merito
plebis nōnunqꝫ epī deprauant̄. q̄tinꝰ ꝑcli/
uiꝰ cadant qui ſequunt̄. Quis aūt in oībꝫ
officijs et dignitatibꝫ neceſſaria ſit inſtitu/
tio legittima ab eccleſia catholica. tn̄ maxi
me in officio predicatoꝝ neceſſaria eſt miſ/
ſio autētica ipſius eccleſie. ne ſub pretextu
pietatis veritatem eccleſie impugnent.

B.

Dixi ſecundo ꝙ miſſio apo
ſtoloꝝ reddi
tur digna ꝛ ꝯgrua ex mittendoꝝ qualitate
Quia tales fuerūt q̄ merito digni erāt red
dere teſtimoniū xpo. Et quo ad h dꝛ. Mi/
ſit eos. Quales aūt fuerūt ꝑmittit̄ i euāge
lio. Sine ꝑga. ſine pera. ſine pane. ſine pe/

cunia.ſine duab9 tunicꝭ. De iure ſecl'ari ſic
eſt ꝙ in teſtimonio pcipuū q̄d requiritur ē
fortuna.ſcȝ bonoꝝ tpaliū copia. Vn̄ q̄ntū
hō hȝ i bonis tm̄ etiā ſibi credit̄.iuxta illō.
Quantū q̄ſq3 ſua nūmoꝝ tenet i archa. tm̄
hȝ ꝛ fidei. Ecōtrario xp̄o xp̄s paupes apo/
ſtolos voluit teſtificari miſteriū redēptōis
nr̄e.ꝓpt̄ q̄d miſit eos ſine oīm bonoꝝ hui9
ſeculi abundātia vt eis non ꝓpter diuitias
ſȝ ꝓpter virtutē xp̄i habitantē in eis credere
tur. In q̄ xp̄s magnā ꝛ mirabilē ſue v̄tutis
potentiā oſtendit. dū p paupes ꝛ ignaros
rudes ac indoctos ꝛ paucos viros tantā
mūdi potentiā ſtrauit. Noluit dn̄s p̄mos
fūdatores eligere ſapiētes potētes aut no
biles h9 ſcl'i ſm Aug.ſup ps. Ne fides euā
gelij ꝛ v̄t9 fidei ad opa q̄ fiēda erant aſcribe
rent̄ coꝝ ſapiētie vel potētie aut nobilitati
ſȝ ſibi h̄ reſeruauit. Quia ſua ſapiā poten/
tia ꝛ nobilitate nos redemit. Non g̃ elegit
ſapiētes aut nobiles.ne meritꝭ ſuis dicerēt
ſe eſſe electos. Vn̄ Greg.dicit.ꝙ relictis ſa
piētib9 inſipiētes.relictis fortib9 debiles.re
lictis diuitib9 paupes elegit.et p̄dicatores
infirmos abiectoſq3 q̄ potentes q̄ſq3 colli/
gerēt. Cui9 rōnē ſubdēs ait. Ad p̄dicandū
nāq3 tales venire debebāt q̄ de laude ꝓpa
nihil habebāt.vt tāto ſolius v̄tatꝭ cogno/
ſceret̄ eſſe q̄d agerēt q̄ntū ꝛ apte cerneret̄.
ꝙ ad h̄ agendum ydonei p ſe non fuiſſent.
Propter q̄d Chryſoſtom9 exclamans dic̄.
O brōs piſcatores q̄s īter tot doctores le/
gis ꝛ ſcribas.inter tot ſeculi ſapiētes et ad
diuine p̄dicatōis officiū ꝛ ad grām apoſto
lat9 p̄mos xp̄us elegit.et digna dn̄o noſtro
atq3 ꝯueniens predicationi eius fuit talis
electio.vt in p̄dicatione ſui nōis tanto ma
ioris laudis admiratio noſceret̄.q̄nto cū
mūdi infimi ꝛ hūiles p̄dicaſſent q̄ nō p ſa
pientiā mundi ceperāt.ſȝ p ſimplicitatē fi
dei p̄dicatōē de errore mortis humanū
genus liberarēt. Non g̃ nobiles mūdi aut
diuites elegit.ne ſuſpecta eſſet p̄dicatio.nō
ſapiētes ſeculi.q2 ſapientiā mūdi pſuaſiſſe
hūano generi crederent̄.ſȝ elegit paſtores
illitteratos imperitos indoctos.vt aperta
eſſet grā ſaluatoris.humiles quidē ſeculo
etiam in ip̄o artis officio.ſed precioſos fi/
dei ac deuote mentis obſequio.ignobiles
ſeculo.ſed nobiles Chriſto.deſpectos ter/
re.ſed acceptiſſimos celo.paupes mūdo.ſȝ
diuites deo. Hec Chryſoſtom9. Ex quib9
ego infero ꝙ publicatio et annūciatio my/
ſterij nr̄e redemptōis p apl'oꝝ p̄dicatiōem
fuit multū miraculoſa.vt patȝ ex eo q2 fuit
ꝯtra legē ſeculi. ſm quā nō niſi potentib9
diuitib9 aut nobilib9 creditur. Iuxta illud
Diues locutus eſt et oēs tacuerūt.et v̄buȝ
illius vſq3 ad nubes perducent. Vn̄ Tho
mas contra gentiles libro p̄mo.c.vj.dicit.
Diuine ſapientie ſecreta ip̄a diuina ſapien
tia que oīa pleniſſime nouit dignata eſt
hominib9 reuelare que ſui preſentia et do/
ctrine ꝛ ſapiētie veritatē oſtendit ꝯuenien
tib9 argumentꝭ. dum ad ꝯfirmādū ea que
naturalē cognitionē ſiue rōnem excedunt
opera viſibiliter oſtendit que totius natu/
re ſuperant facultatē. videlicet in mirabili
curatione languoꝝ.mortuoꝝ ſuſcitatione.
celeſtiū corporū mirabili immutatione.et
quod eſt mirabilius humanaꝝ mentiū in/
ſpiratione.vt ydiote ꝛ ſimplices dono ſpi
ritusſancti repleti ſummā ſapientiā ꝛ facū
diam in inſtanti conſequerentur. Hec ille.
Fuerūt autē apoſtoli cōgrui teſtes et nun
cij myſterioꝝ xp̄i.eo ꝙ habebant oēs cōdi/
tiones in teſtimonijs requiſitas. Que ſm
Iſidoꝝ ſunt natura.conditio.vita. Natu/
ra vt ſit vir nō femina. Unde licet femina
in quibuſdā teſtimonijs admittat̄.ſicut in
ſymonia.capl'o. Per tuas. Secūda condi
tio vt ꝯditiōis libere ſit nō ſeruilis.q2 ſu9
metu domini ſolet faciliter a veritate ab/
duci.licet in crimine ſymonie admitti ̄t con
tra dominū.vt dicit̄ extra de ſymonia.cap.
Per tuas. Tertia cōditio eſt vita honeſta.
Nam infamis non admittitur.ij.q.vij. Te/
ſtes.de teſtib9 cogendis.ca. Preterea. Pro
pter iſta prelati eccleſie qui vel ſunt effemi/
nati.libidinoſe viuendo.vel ſeruilis condi
tionis.mūdo ꝛ mām̄one ſeruiendo.vel leſi
in bono opinione publice delinquendo.
Sed apoſtoli fuerūt viriles propter cor/
dis conſtantiā. Quia Actuū.iiij.dicit̄. Vir
tute magna reddebāt apoſtoli teſtimoniū
reſurrectionis. Fuerūt liberi ꝛ ſine timo/
re per veritatis abundantiā. Unde dice/
bant flagellati. Magis oportet deo obe/
dire q̄3 hominib9. Fuerūt inſup famoſi et
bone opinionis p ſanctitatis vitam. Nam
eorū vita erat quedā lux illuminans lōge
lateq3 et redolens. Iuxta illud Matth.v.
Sic luceat lux veſtra corā hominib9. Et
ideo fuerūt cōgrui teſtes myſterioꝝ dei.

¶ Dixi tertio ¶ ¶ ꝙ in ꝟbis ꝑmiſſis
aploꝝ miſſio reddit̃ efficax et fructuoſa ex
multiplici vtilitate. Quia miſit eos predi/
careverbū dei. Circa quod ſciendū ꝙ ante
xp̄i aduentū ꝛ ꝑdicationē ipſius ac ſuoꝝ
aploꝝ mūdus iſte fuit triplici defectu infe
ctus. Primo em̄ erat obſeſſus ꝑ dyaboli/
cam tyrannidē ꝛ potentiā. Scdo tenebro
ſus et obſcurus ꝑ cecitatis ignorantiam.
Tertio fuit paup̄ et inops ꝑ bonoꝝ celeſti
um defectum ꝛ carentiā. De ꝑmo pꝫ. Nam
dyabolus poſſidebat mundū ſicut tyrāꝰ
ciuitatē. Ad cuius nutum omnia fiebāt in
mūdo. ſm quā neceſſe fuit viuere vnūquē
ꝗ ſm legem carnis. ſm quā viuebāt luxu/
rioſi. legem cupiditatis. ſm quā viuebant
auari. et legem elationis. ſm quā viuebāt
ſuperbi. ꝛ ſic de alijs. Quicquid erat ī mū/
do aut erat cōcupiſcentia carnis aut cōcu/
piſcentia oculoꝝ. aut ſuperbia vite. j. Joh.
ij. Unď totus mūdus in maligno erat po
ſitus. vt idem dicit. Ueniēs igit̃ xp̄s eiecit
iſtū tyrannū nō ꝑ potentiā ſꝫ ꝑ ſapientiā.
Iuxta illud. Prudentia ſua ꝑcuſſit ſupbū.
Job. Et ꝛ ſuos apoſtolos docuit. vt nō vi
ribus. nō potentia. non violentia. ſed arte
ſpūſſancti ꝛ prudentia verbi diuini eū eice
rent. ſicut et fecerūt. Nam plures vno ver/
bo ꝑdicationis vno die cōuertit ꝗ̄ dyabo/
lus ꝑ multos annos auertit. De petro em̄
ďr. ꝙ ad ꝑdicationē eius cōuerſa ſunt tria
milia vno die. Secūdo fuit mundus tene
broſus ꝛ obſcurus ꝑ cecitatis ignorantiā.
ꝛ ideo xp̄s miſit aplos quaſi ſolis radios.
quaſi roſa ſuauitatis odorem ſui diffūdēs
et quaſi ignis ſcintillas ſuas diſperſit. In
quibus xp̄i potentia cognita eſt ſicut in ra
dijs ſolis lux ſolis ſentitur. inquit Cryſo.
ſup Matth. Propter hoc em̄ vt dicit Leo
papa in quodam ſermone. Chriſtus igne
ſpūſſancti aplos ſuos perfudit. vt ipi poſt/
modū vniuerſū mūdū tanꝗ̄ duodecim ſo
lis radij ac lampades veritatꝭ illuminarēt
ꝛ iſta fuit maxia vtilitas ex ꝑdicatōe aploꝝ
Tertio fuit mūdꝰ paup̄ ꝛ inops ꝑ bonorū
celeſtiū defectū ꝛ carentiā. Et ideo apoſto/
li miſſi ſunt hodie ꝑdicare regni celeſtꝭ bo/
noꝝ habundantiā. qꝛ regnū dei ďr in ꝗ eſt
oīs copia bonoꝝ. ps. Gl'a ꝛ diuitie ī domo
eius. Sap. v. Accipiēt ſancti regnū decorꝭ
ꝛ diadema ſpeciei. Bene dicit. decoris. Nā

ſm Robertū Holgoth ibidē. Nūc ē regnū
timoris ꝛ in inferno eſt regnū horroris. in
celo aūt regnū decoris. Ubi ſm Aug. vita
eſt vitalis. vita btā. vita ſecura. vita trāql/
la. vita pulcra. vita munda. vita caſta. vita
ignara mortis. neſcia triſticie. vita ſine labe
corruptionis ꝛ ſine ꝑturbatione. vita totiꝰ
elegantie ꝛ dignitatis pleniſſima. Ubi non
eſt aduerſarius impugnās. vbi nulla pcī
illecebra. vbi eſt amor ꝑfectus. ꝛ nullus ti/
mor. vbi dies eternus. et vnus omniū ſpi/
ritus. videbimꝰ deū facie ad faciē. et māna
celeſte cernitur. et hoc vite cibo mens ſine
defectu ſaciat̃. Hoc ergo regnū ꝑdicabant
apoſtoli nūciantes eius appropinquatiōē.
Unde Math. x ďr. dicit eis xp̄s ꝑdicate ꝛ
appropinquabit vobis regnū celoꝝ. Ad ꝗd
nos ꝑducat rex regum ꝛ dominus domi/
nantium ꝛc̃.

¶ De ſancta Maria magdalena
Sermo. XXXV

Ecce mulier. Luce
vij. Quis oīa opa diuine potētie
fuerint multū mirabilia intantū
ꝙ magnitudinē eiꝰ potētie ꝗ potēter ď nihi
lo cūcta ꝑduxit. hō nō ſufficiat cogſcere ad
plenū. iuxta illď Terribilꝭ mag. es mirab.
opa tua dñe. ps. lxxxviij. Licꝫ etiā opa di/
uine ſapie ſint mlťū mirabilia. eo ꝙ ſatꝭ mi
rabiliter cūcta diſpoſuit ꝛ regit. (Oīa em̄ ī
ſapiētia fecit) ſꝫ tn̄ homib' inſcrutabilit̃.
Roꝝ. xj. O altitudo diuitiaꝝ ſapie ꝛ ſciētie
dei ꝗ̄ incōprehēſibilia ſūt iudicia eiꝰ. Non
minꝰ tn̄ eſt mirabilis deus in bonitate ſua
quā pctōrib' hoīb' tpe gr̄e oſtēdit ꝛ exhibꝫ
habundāter. Unde licet ſuauis ſit dñs in
vniuerſis. et miſeratōes ſup oīa opa eius.
nullibi tn̄ meliꝰ relucet ſue pietatꝭ ꝛ miſcdie
mltitudo ꝛ magnitudo ꝗ̄ ī ꝯuerſiōe pctō/
ris. Magna ſiquidē miſcdia dei apparet ī
hoc ꝙ de filijs dyaboli fecit filios dei. de fi
lijs tenebraꝝ filios lucis. Eratis aliqñ in/
ꝗt aplus tenebre. nūc aūt lux in dño. Ma/
gna miſericordia dei diffuſa ē hodie ī mū/
do per quā quaſi gratis ſaluat hoīes pec/
catores. Unde ps. Pro nihilo ſaluos faci
es illos. Olim ante chriſti aduētū magnis
ieiunijs. orōib'. elemoſynis. holocauſtis. et
victimis boū ꝛ arietū. pctā vix redimebāt̃
ꝗ etiā a deo ſepius refutabant̃ ꝛ reijciebāt̃.
Iuxta illud Jeremie. Cum ieiunauerint

nõ exaudiã orõẽs eoꝝ. ⁊ ſi obtulerint holo
cauſta nõ ſuſcipiã. Et Iſa. Cõtempſi ſan/
guinẽ vituloꝝ ⁊ carnes arietũ ⁊ hircoꝝ. et
cũ pñtaueritꝫ corã me q̃s recipiet ea a vo
bis. Si eleuaueritꝫ manꝰ vias ad me auer
tã vultũ meũ a vob. Et pꝰ pauca. Nũc autẽ
poſtq̃ pr̃ miſcoꝛdiaꝝ miſit miſcoꝛdie filiũ ſuũ ĩ
mundũ q̃rere ⁊ ſaluũ facere q̃d pierat. Lu.
xix. iam nõ imppetuũ iraſcet. neq̃ imperpe
tuũ cõminabit. Si tñ irat⁹ fuerit miſcoꝛdie
recoꝛdabit. Vñ facile flectit ad miſcoꝛdiaꝫ.
Nec eñ holocauſta p pctõ poſtulat aut vi/
ctimas. ſꝫ ſpm̃ ꝯtribulatũ cõtriti coꝛdis et
hũiliati. Jam ꝗ clamat toti mũdo. Miſe/
ricoꝛdiã volo ⁊ nõ ſacrificiũ. Math. ix. Jã
cogitatõẽs pacꝭ ⁊ nõ afflictõis. Vñ ipẽ dicẽ
Jeremie. xxix. Et h̃ ego cogitat pacẽ ⁊ nõ affli/
ctionẽ. Ideoq̃ his p̃rogatiuis diuie miſe/
ricoꝛdie ꝯſideratꝭ. Circa iſtã bñdictã mu/
lierẽ eccl'a recitat v̄bũ ꝓpoſitũ. omĩ admira
tione digniſſimũ dicens. Ecce mulier. In
q̃bꝫ v̄bis deſcribit btẽ Marie magdalene
ſtat⁹ ⁊ ꝯditio ſub triplici ꝯſideratõe. Vñ ſi
ꝯſiderem⁹ ei⁹ ſtatũ vicijs culpabilẽ defoꝛ/
matũ in q̃ auerſa a deo fuiuit ſcl'o. h̃ de ea
p̃t dici cum ſtupoꝛe mirabili. Ecce mulier.
Scđo ſi põderam⁹ ei⁹ ſtatũ laudabilẽ virtu
tibꝫ oꝛnatũ in q̃ auerſa a ſecl'o penituit pro
pctõ. h̃ de ea p̃t dici cuꝫ ſtupoꝛe mirabili.
Ecce mulier. Tertio ſi pẽſem⁹ eius ſtatum
cõmendabilẽ gratijs decoꝛatũ in q̃ ꝯiũcta
xp̃o ꝓfecit in magno merito. h̃ poterim⁹ d̃
ea dicere cũ ſtupoꝛe mirabili. Ecce mulier.

¶ A ¶

¶ Dixi primo ſi ꝯſiderem⁹ bea
te Marie mag/
dalene ſtatũ culpabilẽ vicijs defoꝛmatum
in q̃ auerſa a deo fuiuit ſcl'o. h̃ de ea p̃t di/
ci cũ ſtupoꝛe mirabili. Ecce mulier. Eſt ãt
muliebris ſex⁹ naĩaliter fragiꝫ. ⁊ ꝑ ꝯñs fa/
cile ſeducibilꝫ ꝑ dyabolũ. Sic p3 Gen. iij.
Ubi cũ dñs q̃reret ab Eua. cur peccaſſet.
Rñdit. ſerpẽs me decepit. Et ꝓpt̃ h̃ apl's di
cit. q̃ mulier ſeducta eſt ⁊ nõ vir. Et idõ qui/
libet faciliter ſeducibilis dr̃ eſſe femina vel
mulier a mollicie reſiſtẽtie. Vñ de quolibꝫ
molli ⁊ reſoluto ꝯſueuim⁹ dicere. Ecce mu
lier. Intantũ eñ in iſto ſexu difficile eſt in
uenire foꝛtẽ ꝯcupiſcẽtiaꝝ naĩaliũ reſiſten/
tiã vt Salomon admirãdo dicit. Mulie/
rem foꝛtẽ q̃s inueniet. q. d. difficiliter. Pro
uerb. vltio. Ex q̃ p3 q̃ mulier eſt naturaliẽ
fragilis ⁊ ita debilis ad reſiſtẽdũ paſſiõibꝫ
⁊ ꝯcupiſcẽtijs. Maria igiẽ magdalena. q̃a
mulier fuit ideo ad peccanduꝫ prona fuit.
¶ Sũt aũt q̃tuoꝛ rõnes ⁊ cauſe ꝓpt̃ quas
expoſita fuit ad peccandũ. Prima pulcri/
tudo coꝛpis. q2 dr̃ multũ fuiſſe pulcra ⁊ foꝛ
moſa. Scđo opulẽtia tp̃alis. q2 fuit m'ltuꝫ
locuples. Tertio ſecuritas libertatꝭ. q2 fu/
it domina. Quarto vanitas mẽtꝭ. q2 fuit a
laboꝛibꝫ licitis ocioſa. Prima igiẽ cauſa in
clinãs ad peccandũ fuit pulcritudo coꝛpa
lis. De q̃ Prouer. vlti. Fallax gl'a ⁊ vana ẽ
pulcritudo. Et h̃ eſt vana. q2 oĩs gl'a eius
quaſi flos feni. Iſa. xl. Propter q̃d ſapiẽs
compat mulierẽ ⁊ fatuã ſcrophe habenti
annulũ aureũ in naribꝫ ſuis q̃ totiẽs fe/
dat quotiens intingit in lutũ fetidũ. nõ at/
tenta p̃cioſitate fulgoꝛis eius. De q̃ Pro/
uerb. xj. dr̃ Circulus aureus in naribꝫ ſuis
mulier pulcra ⁊ fatua. Notanter autẽ dicit
mulier pulcra ⁊ fatua Quando pulcra eſt
mulier ⁊ ſapiens. non eſt periculũ. quia ſa/
pienter ſeruat Sicut patet de Judith et
Heſter. quia licet pulcre eſſent. non tamen
abutebanẽ pulcritudine earũ. Similiter
quando eſt mulier turpis et fatua non eſt
periculũ. quia nemo eam ſolicitat. ſed quã/
do eſt pulcra ⁊ fatua tunc eſt periculũ. Nã
quia eſt pulcra ideo ſolicitatur a multis. q2
eſt fatua ideo neſcit ſe cuſtodire. Propter
q̃d tali pulcritudini fatue maledicit Job. v
Vidi ſtultum firma radice et maledixi pul
critudini eius. Ex quibus patet q̃ pulchri
tudo coꝛpoꝛalis eſt multum periculoſa et
multum damnoſa. Primo eſt periculoſa.
quia eſt bonum defectiuũ. et bonũ infecti/
uum. et bonum deceptiuum. Eſt inq̃ꝫ bo/
num defectiuum. quia continue fugit. con
tinue perditur et diminuitur. Unde Boe
cius in de conſo. libro. iij. proſa. viij. O foꝛ
me nitoꝛ rapidus eſt et vernaliũ floꝛũ mu/
tabilitate fugacioꝛ. Et ſubdit. O mulꝭ ni/
mio coꝛpoꝛis bono dum ſciatis quecunq̃
miraini triduane febꝛis igniculo poſſe diſ
ſolui. Secundo modo pulcritudo eſt bo/
num infectiuũ. Raro enim cõiungũẽ pul
critudo et prudentia. Unde autoꝛ libri de
varietate carnis ad Johanneꝫ dicit. Tria
ſunt feminũ genera que in electo iuuentu/
tutis agro abſq̃ concomitantibus zyza/
nijs rariſſime ꝯcreſcunt. elegãtia pulcritu/
dinis. vigoꝛ foꝛtitudinis. ſuauitas vocis.

¶ De ſancta Maria magdalena

Pulcritudo enī in iuuene alienā pdaꝫ li/
bidinis aut pdonē efficit caſtitatꝭ. Fortitu/
tudo āt etiā audaciaꝫ ingerit. Audacia vero
ad iniurias cōmittēdas īpellit. At vero ꝗ vo
cis amenitate pemīnēt. laſciuia modeſtis
ludicra pficiūs. ⁊ iocoſa ſeriis anteponūt.
Vñ Helinād⁹ dicit. ſicut narrat Vincentius
lib. iij. Difficile inuenit aliqs leuis vocis et
grauis vite. quātū vocis leuitas gaudiuꝫ et
iubilū tm̄ vite grauitas planctū deſiderat.
Et ſubdit. Vidi infinitos tā viros ꝙ̄ femi
nas tanto vite peioris quāto vocꝭ melioris
Eſt ergo bonū infectiuū. qꝛ eſt magni mali oc
caſio. Et ideo dꝛ Eccl. ix. Auerte faciē tuaꝫ
a muliere compta. ⁊ ne circūſpicias ſpeciē
alienā. Propt ſpēꝫ enī mulierꝭ mlti pierūt
et ex hoc ꝯcupiſcētia quaſi ignis exardeſcit.
Tertio pulcritudo corpalis eſt bonū dece
ptiuū. qꝛ erigit hoīeꝫ in ſupbiā aliquotiēs.
⁊ ſic p formā carnis pdit graꝫ mētꝭ. In cu/
ius figura legim⁹ Math. xiiij. ꝙ Herodes
in ꝯuiuio ſuo celebrans diē natal' ſui iuſſit
occidi Johannē baptiſtā. Herodes inter/
ptat glorians in pellib⁹. Et ſignificat hoīes
de pulcritudie pellis carnalis gloriātes. q̄
tota eſt in pellib⁹ ſiue in ſupficie et nō in p/
fundo. Vñ Boecius in de ꝯſo. Si igitur
linceis oculis vterent vt viſus eorū queq̄
obſtātia penetraret. nōne itroſpectꝭ viſceri
b⁹ illō alcibiadis corp⁹ ſupficie pulcerrimū
turpiſſimū videret. Ergo te pulcrū videri
nō tua natura ſꝫ oculoꝝ ſpectantiū reddit
infirmitas. Hō ergo glorians in pelle ſue pul/
critudis celebrat ſuū natalē diē. dū inua/
nū gloriat de bono tā vano. qd nō opando
ſꝫ naſcēdo recepit Et iſte ſtatim occidit Jo
hannē baptiſtā. i. graꝫ ꝓpt vanā glaꝫ. Vnō
pꝫ ꝙ pulcritudo eſt bonū deceptiuū. iuxta
illō Daniel. xiij. Spēs. i. pulcritudo dece/
pit te. Ex hoc pꝫ ꝙ ſi qs delectat in pulcritu/
dine creatē ſiſtens in ea vt in fine. hoc eſt. nō
referens hmōi delectatōꝫ nec ordinans in
deū peccat mortaliter. Patet. qꝛ vt ſic dele/
ctando in creatā finaliter auertit a creato/
re. ⁊ p ꝯſequēs q̄dāmodo videt ſibi ꝯſtitue
re deū alienū ſeu ydolum. ⁊ p ꝯſequens eſt
ydolatra. Vnde Robert⁹ holgoth ſup li/
brū Sapientie. xiiij. Fornicatores delectā
tes in ſpecie ⁊ ornatu mulieꝝ appellat ydo/
latras. Cui ꝯcordat illud Sap. xiiij. Ini/
tiū fornicationis eſt exquiſitio ydolorum.
Vnde licet creature facte ſint pͥcipaliter
ad honorē dei ⁊ ad pfectū hoīm. tñ p abuſū
ꝯuertunt in odiū dei. vt deus ꝓpter illas ī
odio habeat. ⁊ hoīes decipiant ⁊ perdant.
Et hoc eſt qd dꝛ Sap. xiiij. Creature dei in
odium facte ſunt. et in temptatōem aīe ho
minū ⁊ in muſcipulā pedib⁹ inſipientium.
Ex his ꝯcludo ꝙ damnoſum eſt delectari
in pulcritudine tam ꝓpria ꝙ̄ aliena. De pro
pria patebit ſicut refert Ouidius Metha
morphoſeos libro. iij. Q Narciſcus puer
quidā fuit tante ſpeciei ꝙ ſtatim natus ab
hominib⁹ amabat. Parentes igit ſui ad/
mirantes ſuā pulcritudineꝫ conſuluerunt
quendā vatem ſi iſte puer attingeret termi
nos ſue ſenectutis. et ſi eſſet etatis longe.
Reſpondit ille. Diu inquit viuet ſi ſemet/
ipſum nō nouerit. Poſtꝙ̄ igitur fuit adul
tus ille iuuenis tantā ꝯcepit de ſuo deco/
re ſuperbiā ꝙ omniū tam iuuenū ꝙ̄ puel/
laꝝ contempſit amorē Fatigat⁹ aūt quadā
die de venatione venit ad quendā fontem
dulciſſimū cauſa ſitis ſedande. Et dū bi/
beret. ymaginē ſue faciei vidit in aqua. mi/
ratur ſpeciē ſue ymaginis. cōſiderat fron/
tem. crines. os. genas. et oculos. et amore
ymaginis captus alloquitur eam. extendit
brachia vt eam apphendat. offert oſculū
et ymago videtur reddere ſibi. ridet puer ⁊
ille corridet ſibi. lacrimatur et ille cōplorat
Sic igitur exardeſcens in amore ſuipſi⁹
languens defecit. et in florem ſui nominis
eſt cōuerſus. Ecce damnū irrecuperabile.
Scd̄o de pulcritudine aliena eſt dānoſuꝫ
delectari. ſic pꝫ de duob⁹ pbr̄is q̄ delectati
in pulcritudine Suſanne. eam concupie/
rūt. ob qd fuerūt lapidati Daniel. xiij. qui
bus p Danieleꝫ dicebat Semē Chanaan
⁊ nō Juda ſpēs decepit te. Sic Holofer/
nes delectat⁹ ſandaliis Judith occidit. Ju
dith. xvi. Sic Dauid capt⁹ ē ī ſpecie Berſa
bee. ij. Re. xj. Vera eſt ergo ſnīa illi⁹ qui dixit.
Propt ſpēꝫ mulierꝭ mlti pierūt. Ex hoc ei cō
cupiſcētia quaſi ignis exardeſcet. ¶ B ¶
¶ Scd̄a occaſio pctī in muliere q̄ fuit etiā
in magdalena ē opulētia ⁊ habūdātia tpa/
liū copioſa. Fuit enī mltū diues. Vñ hūit
caſtra opida ⁊ villas plimas. ⁊ ex hoc potuit
eſſe voluptuoſa ⁊ delicioſa q̄ ſunt fomenta
pctī. Ps. Prodiit q̄ſi ex adipe iniqtas eoꝝ.
Et Hugo de ſctō victore dic. Qui carnem
ſuam indiſcrete affligit carnē ſuam occidit
Qui vero immoderate nutrit, hoſtem nutrit

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sic ĝ nutrieda ē caro vt ſeruiat do. ſic do
mãda ne ſupbiat. Tertia occaſio pcti q̃
fuit in Magdalena fuit ſecuritas libtatis
qꝛ fuit ſui dña ⁊ nullũ timebat. Vñ glo. ſu
per illud. j. Pe. ij. Abſtinete a carnalibꝫ deſi
derijs dicit. Solet libertas vite remiſſio/
ris titillantiũ tollerare picula. Iſtud patꝫ
de vxore Phutifari pcuratoꝛ Pharaõis
q̃ inuẽta opoꝛtunitate cũ marit⁹ ſu⁹ abſens
eſſet de domo ſua. ⁊ ipa ſub nullo eſſꝫ regi/
mine aut cuſtodia. iniectꝫ oculis i Joſeph
apphẽdit eũ p laciniã veſtimẽti. cogẽs eũ
ad peccandũ ſecũ Geñ. xxxix. Jõ dic̃ Sa/
lomon Ecci. xxvj. docẽs cuſtodire femias
In filia nõ aduertẽte ſe. firma cuſtodiã ne
inuẽta occaſiõe abutat̃ ſe. Et bñ dic̃. firma
cuſtodiã. Quia eñ mulier eſt magꝭ fragili
oꝛ. iõ magꝭ cuſtodiẽda a viro. Propter q̃d
leges plures cuſtodias mulierib⁹ adhibẽt
q̃ꝫ viris ſm Aug. in li. de. x. coꝛdis. timoꝛeꝫ
ſcꝫ dei. cuſtodiã viri. verecundiã mẽtꝭ. ⁊ cõ
fuſionẽ hoim. ⁊ terroꝛ legũ publicarũ. In
quibus multe ſunt pene contra eas poſite
Et hꝫ pꝫ reſpõſio ad q̃ſtionẽ q̃ queritur.
Utrꝫ in pctõ adulterij plus peccat mulier
q̃ꝫ vir. Et dicendum ſm Ro. hol. Ex q̃uis
dñe q̃d nõ lꝫ feminis. eq̃ non liceat viris.
xxxij. q. v. pcepit. Et idẽ recitat mgr̃ in. iiij.
ſniaꝝ. diſt. xxv. c ij. Xpiana religio adulte/
riũ in vtroqꝫ ſexu pari ꝯditõe ꝯdemnat. tñ
ceterꝭ parib⁹ vxoꝛ plus peccat. Vñ lꝫ q̃ntũ
ad bonũ fidei quã equaliter ſuare tenent̃
ſibi mutuo. equaliter peccant. quia equali/
ter obligãt̃. tñ q̃ntũ ad bonuꝫ plis pl⁹ pec/
cat mulier. qꝛ cauſat incertitudineꝫ plis. et
ſic dupliciter peccat. Licet ĝ eq̃liter peccẽt
⁊ ad eq̃lia iudicant̃. nõ tñ ex eq̃lib⁹ cauſis.
Sic duo fures q̃ꝝ vn⁹ duplo peioꝛ eſt alio
ad eq̃lẽ penã ſuſpẽdij iudicãt̃. Sic etiã vir
⁊ mulier in actu adulterij eq̃lit̃ penã diuoꝛ
tij incurrũt. lꝫ mulier graui⁹ peccet. Et di/
co notãter i actu adulterij. qꝛ in actu foꝛni
catõis vir magꝭ peccat q̃ꝫ mulier. ceterꝭ pa/
rib⁹. vt dicit ſctũs Thomas. Cui⁹ rõ ẽ. q̃a
plus hꝫ de bono rõnis. mulier plus hꝫ de
materia tẽptatõis. qꝛ eſt magꝭ fragilis. Et
idẽ tenet Petr⁹ de taranthaſio ſup. iiij. ſen/
tentiaꝝ. Propter q̃d dic̃ Aug⁹. in li. ꝺ adul
terinis ꝯiugijs. ⁊ ponit̃ in Canone. xxxij. q.
vj. Indignant̃. vbi dꝛ. Indignãt̃ mariti ſi
audiãt adulteros viros pẽdere ſil'es adul
teris femis penas. cũ tãto grauius eos puni
ri opoꝛtet, p adulterio q̃nto magꝭ ad eos ꝑ
tinet ⁊ ỽtute ⁊ exemplo regere femias. De
bent ĝ viri eſſe cuſtodes femiaꝝ. ⁊ p bonuꝫ
exemplũ pudicicie, ꝓprie eas ꝯfirmare i ca/
ſtitate. Non ſolũ ãt debẽt eſſe cuſtodes fe/
minaꝝ. ſꝫ etiã filioꝝ ⁊ filiaꝝ. Quarta oc/
caſio pcti in Magdalena fuit vanitas mẽ
tis. qꝛ fuit a laborib⁹ licitꝭ ocioſa. Unde dꝛ
Ecci. xxxiij. Multa mala docuit ocioſitas
Vñ ocia ſunt q̃i arma dyaboli ad miſeras
aĩas capiẽdas. vt dicit Innocẽ. ꝺ renũcia/
tione. ca. Niſi cũ pdeꝫ. Patet hꝫ in Dauid q̃
q̃ꝫdiu occupat⁹ fuit bellis caſt⁹ fuit. q̃ꝫcito
ocio vacauit adulteriũ ꝑpetrauit. Ptꝫ etiã
de Salomone. Qui q̃ꝫdiu templũ edifica/
uit nõ peccauit. ſꝫ ꝯſũmato tẽplo ydolatra
uit. Hinc dicit Iſidoꝛ⁹. Ocio deditos cito
luxuria ſurripit. vacantẽ cito ꝓoccupat car
nis libido. vrit quẽ ocioſũ inuẽit. Quia igit̃
Magdalena ita fuit ex his cauſis reſoluta
⁊ in vita diſſoluta atqꝫ ad peccandũ expoſi
ta recte de ea dici tũc potuit. Ecce mulier
ſcꝫ muliebꝛiter ⁊ molliter viuẽs.

Dixi ſecundo

ſi põderem⁹ Marie ma/
gdalene ſtatũ laudabilẽ ỽtutib⁹ oꝛnatũ i q̃
ꝯuerſa a ſc'lo penituit p pctõ. ỽe poterim⁹ ꝺ
ea cũ ſtupoꝛe dicere. Ecce mulier. Stat⁹ ſi
q̃dẽ ꝯuerſiõis ei⁹ fuit m'ltũ prudẽtiſſime oꝛ
dinat⁹. Vñ cũ mulierib⁹ nõ ſit ꝯnata ſapia
niſi eam diſcãt a maritis. eo q̄ dꝛ Sap. iij.
Mulieres eoꝝ inſenſate. iſta tñ ſapientiſſi
me ſtatũ culpe in ſtatũ pñie cõmutauit. iõo
pt dici q̃ſi quoddaꝫ miraculũ inter mulie/
res p iſto ſtatu. Non ỽo eſt mirabile. ſi mu
lieres ſunt ſapiẽtes vt faciãt mala. ſꝫ m'ltũ
mirabile eſt ſi ſciũt facere bona. cũ ſex⁹ ille
ſit naturaliter fragil'. ⁊ ſit ſeducibil' ad ma/
lũ. ad bonũ ỽo difficile mobilis. Quia ỽo
ỽt⁹ eſt circa difficile. iõo cũ Magdalena ſic
ſapiẽter fuit ad bonũ ꝯuerſa. ỽe mirabilis
eſt ⁊ i oculis nr̃is ſtupoꝛoſa. Fuit itaqꝫ mu
lier ſagaciſſima ad veniã impetrandã. eo q̄
ſagaciter ichoauit ⁊ termiauit. Inchoauit
eñ ſagacit̃ in hꝫ. qꝛ celerit̃ penituit. Nam q̃ꝫ
cito cognouit xpm eſſe pctõꝝ remiſſoꝛẽ. culpa
rũ indultoꝛẽ. gr̃e collatoꝛẽ. mox ad eum cu
currit. nõ pcraſtinauit. nõ diſtulit. Contra
nr̃os pctõꝛes q̃ ſingul' dieb⁹ hñtes ad ma/
nũ ſacerdotes ⁊ ꝯfeſſoꝛes. ⁊ eos vidẽtes in
eccl'a quaſi ſingulis hoꝛis. non accedũt ad
ꝯfeſſionem. ſed differũt ad quadrageſimã.

¶ De ſancta Maria magdalena

Cōtra q̄s dr̄ Eccī.xvij. Ne demorerꝭ in er/
rore impioꝝ. Et Eccī.v. Ne tardes cōuerti
ad dn̄m. ꝛ ne differas de die in dic̄. Cui⁹ rō
eſt. qꝛ vuln⁹ q̄d nō cito curaꝛ̄ fit incurabile
Vn̄ Gre. Pctm̄ q̄d ꝑ pn̄iam nō delet̄ mox
2 ſuo pōdere in aliud trahit. Scd̄o ſapient̄
negociū ſuū ꝯtinuauit. qꝛ attulit alabaſtrū
vngenti. noluit apparere in ꝯſpectu dn̄i va/
cua. ꝛ ideo cū vngento venit. q̄d forte ad ꝓ
priū corp⁹ ꝯfecerat vngenduꝫ. Et iſtō fuit
ſignū pietatꝭ ꝛ deuotōis quā hn̄it ad xp̄m.
3 Tertio ſapiēter ꝯtinuauit negociū ſuū. q̄a
ſtetit retro. in q̄ apparuit timoroſa ꝛ verecū
da ꝓ pctō. nō audēs in facie xp̄i itēdere. q̄a
cū ps. xliiij. dicit Vultū tuū dp̄cabūt̄ dn̄e
oēs diuites plebis. Ego aūt paup ſum et
dolēs. indigniſſima ꝛ infeliciſſima oīm mu
lieꝝ. q̄ nō ſum digna videre altitudinē celi
ꝓ multitudine iniq̄tatꝭ mee. qꝛ irritaui irā
tuā ꝛ malū corā te feci. Donec em̄ auerterꝭ
faciē tuā a pctīs meis nō audeo videre fa/
ciē tuā iratam mihi. Redde igit̄ mihi letici/
am ſalutaris tui ꝛ ſpūſancto ꝯfirma me. et
extūc veniā ꝛ apparebo ante faciē tuā. Opti
ma ꝯditio ī pctōre qn̄ timet poſt pctm̄. Vn̄
pꝫ ꝙ hodie hoīes ideo diu morāt̄ in pctīs
qꝛ nō ꝓponūt ante oculos diuie vindicte ſe/
4 ueritatē. Quarto ſapiēter ꝯtinuauit nego/
ciū ſuū ſapiētia. qꝛ acceſſit ad pedes xp̄i et
ſtetit iuxta pedes xp̄i. ſec⁹ q̄s ſtant pctōres.
qꝛ miſcd̄ia q̄ſi dexter. ꝛ iuſticia q̄ſi ſiniſter
pes eſt. Qui ḡ vult bn̄ penitere ſec⁹ vtrūqꝫ
ſtet cū magdalena. q̄ licet iuſticiā timuit. tn̄
in miſcd̄ia ſperauit. Sic dꝫ v̄e penitēs fa/
cere timēdo iuſticiā diuinā. q̄ etiā minima
ponderat vt peniteat et diſtricte exigat vt
peccator ſoluat ad nouiſſimū q̄drantē. De
bet etiaꝫ ſperare de miſcd̄ia. qꝛ et ſi iuſt⁹ eſt
tn̄ miſericors ꝛ ꝓpici⁹ eſt ꝛ ꝓſtans ſuꝑ mali/
cia. Iohel.ij. Vn̄ pctōr dicat cū ps. Scio
qꝛ iuſt⁹ es dn̄e et rectū iudiciū tuū. cū ſuo
tuo fac ſcd̄m miſcd̄iaꝫ tuā. Sꝫ certe mlt̄i fa/
ciūt ꝯtrariū. Quidā em̄ ſtāt tm̄ iuxta vnuꝫ 6
pedē ſiniſtꝝ. ſcꝫ attēdēdo tm̄ ſeueritatē iu/
ſticie. ꝛ ex h̄ veniūt ad deſperatōꝫ. Sic ſte/
tit Iudas q̄ laqueo ſe ſuſpēdit. Quidā aūt
ſtāt tm̄ ſec⁹ dextꝝ pedē. ſcꝫ attēdēdo tm̄ ma
gnitudinē miſcd̄ie. ꝛ hĳ veniūt ī ꝓſūptōēꝫ.
Et hĳ ſepi⁹ decē ſumētes ſibi exēpla diuie
miſcd̄ie in antiq̄s ſctīs oſtēſa. ꝛ vix vnū di/
uine iuſticie. licenti⁹ ꝛ ꝓſuptuoſius peccant
q̄ alĳ. Quidā em̄ aſſumūt eis in exempluꝫ
Dauid peccatoreꝫ. vt adulteri ꝛ homicide.
Quidā Mattheū ꝛ Zacheū. vt auari vſu/
rarĳ. Quidā Petrū vt ꝑfidi et ꝑiuri. Qui/
dā latronē tarde ꝯfitētē. vt obſtinati. Qui
dā ꝓo Magdalenā. vt luxurioſi. Quidaꝫ
Paulū. vt xp̄ianoꝝ turbatores ſclares. di/
cētes. tn̄ de⁹ fecit cū illis miſcd̄iam. q̄re me/
cū nō faceret. Faciā vt illi. et deus miſere/
bitur mei ſicut et illis miſertus eſt. Nō eſt
em̄ deus hodie alteri⁹ ꝯditōis vel nature
q̄̄ tūc fuit illis. Sed o infelix hō. vt q̄d tibi
laqueū paras ꝛ foueā in quā cadēs non re
ſurgas. Non em̄ vt dicit Aug⁹. ſuper Ps.
deus tibi ꝓpoſuit iſtos ſctōs in exemplum
peccandi. Sed ſi cecideris dedit tibi eos ī
exemplū reſurgendi. vt quēadmodum illi
de pctō ꝑ penitentiā reſurrexerūt. ita ꝛ tu re
ſurgas. Quid ergo vis cadere cum Dauid
ꝛ nō reſurgere cū Dauid. Iſta fuit excuſa/
tio imꝑatoris Theodoſĳ. qui poſt homici
diū multoꝝ innocentū ad excuſandū mul/
tiplex pctm̄ ſuū dicebat. Dauid pctōr erat
ꝛ homicida. et tn̄ ſanct⁹ eſt. Sed audiuit a
beato Ambroſio ſibi dici. Si ſecutus es
Dauid in peccato. ſequaris et in penitētia.
5 Quinto ꝯtinuauit ſapiēter negociū ſue pe
nitentie. qꝛ fuit doloroſa ꝓ pctō. Signum
doloris maximi fuit exceſſiua et copioſiſſi/
ma effuſio lacrimaꝝ. Et in h̄ maxime h̄ mu
lier apparet mirabil̄. qꝛ q̄i ꝯtra naturā effu
dit tantā lacrimaꝝ copiā. vt q̄ſi de fonte ri/
uos emittēs pedes xp̄i ſufficienter rigauit
ꝛ a ſordibꝫ puluerꝭ q̄bꝫ ſqualebāt xp̄i veſti/
gia abundantiſſime ablueret. Oſtēdit etiā
in h̄ Magdalena pudorē hūilitatꝭ. q̄ non
caput ſed pedes lacrimis rigauit. reddens
ſe indignā tāgere ſctm̄ dei v̄ticē. quē vnxe/
rat de⁹ ꝓ ꝯſortibꝫ ei⁹. Et iſte eſt ꝓm⁹ gradus
ꝯuerſionis pctōꝝ. a q̄ neceſſe hꝫ pctōr inci
pere. Vn̄ Aug⁹. dicit. Nemo currit ad re/
miſſionē pctōꝝ niſi q̄ diſplicet ſibi. niſi q̄ ſe
ꝯfitet̄ pctōrem. Et nemo ſe ꝯfitet̄ pctōrem
niſi humiliando ſe deo. Sexto ſapiēter cō
tinuauit negociū ſue pn̄ie. qꝛ fuit operata
multiplr̄. Nam ꝑ q̄ mēbra peccauit ꝑ ea ſa/
tiſfecit. Nam ore ſuꝑba locuta fuerat. ideo
oſculabat̄ pedes. Capillis ſuꝑbiuit. ideo
capillis terſit. Oculis illicita aſpexit. ideo
rigauit lacrimis. Vngento vnxerat facieꝫ
ꝛ corpus ſuum ideo pedes chriſti vnxit vn/
gento. Et tm̄ de ſecundo.

¶ D ¶ ....

Tribus ſignis quis cognoſcitur aliquis ferventer diligere

Dixi tertio Si penſem⁹ bea/
te magdalene ſta/
tum cōmendabilē gratijs et donis decora
tum. in q̄ ꝯiuncta xp̄o ꝓficit in magno me/
rito. vere de ea dicere poterim⁹ cum ſtupo/
re mirabili. Ecce mulier. Fuit autē ſtatus
huius ſanctiſſime femīe decoratus poſt re
miſſionem peccatoꝝ diuerſis gratijs et do
nis. ita vt vere poſſit admirari tantus con
fluxus gratiaꝝ in eadem. vt de ea dicat̃ ad/
miratiue Ecce mulier. Ecce inq̄ꝫ mulier ar
dentiſſima ad diligenduꝫ. deuotiſſima ad
contemplandū. clementiſſima ad miſtran
dum. fideliſſima ad pſeuerandum. De pri/
mo q̄ꝛ fuit ardentiſſima ad diligendum.
patet ex teſtimonio chriſti dicentꝭ. Dimiſſa
ſunt ei peccata multa. quoniā dilexit mul/
tum. Sunt autē tria ſigna dilectionis. per
que q̄s ꝓbatur aliquem feruenter ⁊ arden
ter diligere. Primū eſt fortis adheſio. Se
cundū ꝓprioꝝ bonoꝝ dimiſſio. Tertiū aſſi
dua de eo locutio. Que tria perfecte fuerūt
in hac muliere ſanctiſſima. ⁊ ideo magnuꝫ
dilectionis habuit donum. De p̄mo patꝫ.
Nam quanto quis fortius adheret amico
in tribulationibꝫ tanto magis eum diligit
Unde Ecci. vj. dr̄ de impfecto amico. Eſt
quidam ſocius menſe. ſed nō pmanebit in
die neceſſitatis. Hec autē ſancta xp̄o forti/
ter adheſit. quia in nullo ſtatu ab eo diſceſ/
ſit. Adheſit eñ predicanti. morienti. in ſe/
pulcro iacenti. Adheſit predicanti. qꝛ ſem/
per ſedebat ſecus pedes dn̄i. audiens ver/
bū illius. Adheſit morienti. quia alijs diſ/
cedentibꝫ domū ipa ſtabat ſub cruce. Ad/
heſit ſepulcro. Iohā. xx. Maria ſtabat fo/
ris ad monumentū plorans. Secundum
ſignū dilectiōis eſt ꝓ amico multa facere et
expedire. Canticoꝝ. viij. Si dederit homo
omnē ſubſtantiā ſuā ꝓ dilectiōe q̄ſi nihil de
ſpiciet eam. Unde amātes ꝓ nihilo repu/
tāt ſubam tpalem rōne amoris. Iſta auteꝫ
multa expendit in amore xp̄i. quia tricētis
denarijs emit vngenta. Tertiū ſignū ma/
gne dilectionis eſt de eo quē diligit loq̄ fre
quenter. Unde ſup illud Romanoꝝ. viij.
Quis nos ſeparabit a charitate xp̄i. dicit
Chryſ. Hic amantiū mos eſt. vt amorem
ſuum ſilentio tegere nō valeant. ſꝫ amicꝭ et
caris ſuis oſtendāt ⁊ pdant. ⁊ flāmas ſuas
intra pect⁹ ſuū cohibere nō poſſint. enarrāt
frequēti⁹ vt ipa aſſiduitate narrādi ſolaciū
ſui amoris recipiāt ⁊ refrigeria immenſi ar
doris aſſumāt. Hoc aūt apparet in magda
lena. cui⁹ oīa v̄ba q̄ dixit aut erāt de euāge
lio. aut fuerunt cum xp̄o. aut de xp̄o. Se
cūdo fuit hec mulier altiſſima ad ꝯtēplan/
dū. qꝛ cū ſoror eius Martha inſiſteret ac/
tiue vite. iſta inſiſtebat ꝯtēplationi. q̄a illa
ſatagebat circa coquinā. iſta ſedebat in p̄di
catiōe. Nec mirꝫ eſt qꝛ magnitudo dilectio
nis inducit celſitudinē ꝯtēplatōis. Tertio
fuit hec mulier clemētiſſima ad miſtrandū.
ſequebat̃ eñ xp̄m miſtrando ei de faculta/
tibus ſuis. ꝓut habet̃ Marci. xv. Et ipſa
vltra omēs alias ante paſſionē corpus xp̄i
recreauit ⁊ refocillauit vngento Mat. xxvi
Preuenit vngere corp⁹ meū. Quarto fuit
fideliſſima ad pſeuerandū qꝛ fugientibus
apl̄is ipa cū matre xp̄i a cruce non receſſit.
⁊ vltra oēs in die reſurrectiōis ſepulcrum
xp̄i frequētabat plorans. vt dr̄ Iohan. xx.
Et qꝛ filius dei Prouer. viij. dicit. Ego di
ligētes me diligo. Idcirco verſa vice euan/
geliſta oſtendit quadruplicē benignitateꝫ
xp̄i ad iſtā mulierē. Primo eñ liberalit̄ do
nauit ⁊ remiſit pctā dicendo Remittuntur
tibi pctā. Iſtam aūt remiſſionē nō ſolū in/
telligūt doctores q̄ntū ad culpā. ſed etiam
q̄ntum ad penā. Ita ꝙ ſi ſtatim mortua fu
iſſet ꝯfeſtim ſine purgatorio ad limbū de/
ſcendiſſet. vbi tunc erant ſancti. Cuius rō
eſt. qꝛ cū oīs culpa ſufficiēter remittit̃ ꝑ cō/
feſſionē ⁊ ꝯtritōeꝫ. Et ipa ſufficiēter fuerit
ꝯtrita ⁊ xp̄o q̄ intuet̃ oīa mētaliter cōfeſſa.
ſequit̃ ꝙ nō ſolū ei tūc dimiſit pctā. ſꝫ etiaꝫ
ſalutē eternā donauit. Scd̄o excuſauit eā
apud Symonē phariſeū. q̄ eam accuſabat
de pctō publico luxurie. Unde cū Symō
dixit. Hic ſi eſſet ꝓpha ſciret vtiqꝫ q̄ et qual̄
eſt mulier q̄ tangit eum. qꝛ peccatrix ē. Sꝫ
ꝯfeſtim xp̄s ꝓtexit eam dicens excuſando.
Dimiſſa ſunt ei pctā multa. qꝛ dilexit mul/
tum. Et xp̄s neglecta ꝓpria iniuria defen/
dit iniuriā Magdalene. qꝛ ipe tacentibus
ſuis pro eis pugnat. Tertio defendit eam
a Iuda ⁊ apl̄is q̄bꝫ cauſantibꝫ de prodiga
litate. q̄d effudiſſet inuanū alabaſtꝝ vngen
ti. Xp̄s reſpōdit. Sinite eam. bonū opus
opata eſt in me. Marci. xiiij. quā cū ei xp̄s
dilectionē exhibuit indicibiliter ꝯſolat⁹ eſt
eam. Et hꝫ multis modis. Primo pctā eiuſ
parcendo. Nam ſtatim eam inſpexit. nec ꝑ
didit. ne erubeſceret. q̄d tamē Marthe nō

fecit. quā ſtatim vt eiꝰ fimbriā tetigit publi
cauit dicēs. Quis me tetigit. Scdo de ve
nia certificādo eā dixit. Remittūt tibi pec/
cata. tangi ab ea ſe ꝑmittēdo Joh. xx. Ma
ria. Mira res Oza tetigit archā figuralez
⁊ ꝑcuſſus eſt. q̄ tamen legitimo vtebat̄ ꝯiu
gio. Meretrix tāgit dn̄m arche vex deū et
hoīez. ⁊ ꝑmittit̄. Sz h̄ in figura ꝯtingebāt
nob. vt det̄ ſpes pctōrib; de venia. Tertio
ei pꝰ reſurrectionē ꝑncipal̄r apparēdo. Ap/
paruit primo Marie magdalene. Quarto
quia ei angelicū officiū cōmiſit qn̄ ei dixit.
Uade ad fr̄es meos ⁊ dic eis. Aſcendo ad
prēm. Un̄ ipa gauiſa. gaudia dulcꝫ reſurre
ctionis ⁊ ꝑconia ſue aſceſionis apl'is annū
ciauit. Propt̄ q̄d vocat̄ apl'oꝝ apoſtola. i.
nūciatrix apl'oꝝ miſſa in bonis ad apl'os.
Apl'us enim interꝑtat̄ miſſus. Quartum
dilectionis ſignū exhibuit ei xp̄s. eā in bo
no ꝑfectiſſime ꝯfirmādo. cū dixit. Uade in
pace. q. d. ſis pacifica in ꝯſcīa. vt ampliꝰ nō
ꝑturberis a culpa. Habuit igit̄ pacē. i. trā/
quillitatē. q: oib; viciis ꝑfecte ſubiugatis.
caro obediuit rōni. ratio v̄o deo. Et ita ꝑ
hāc pacē pctōꝝ ꝑuenit ad pacez eternitatis.
Ad quā nos ꝑducat dn̄s. ⁊c̄.

De ſancto Jacobo. Sermo. XXXVI.

Neſcitis quid pe/
tatis. Math. xx. et Marci. x. Si
iuxta ſaluatoris ſn̄iaz. oīs q̄ vult
ꝑuenire ad ſublimitatem celeſtꝫ gl'e neceſſe
hꝫ ꝑus hūiliari h̄ i terrꝫ. eo ꝙ nō niſi q̄ hūi
liat̄ h̄ in terrꝫ exaltabitur in celis. Lu. xiiii.
et. xviii. Et Job. xxii. Qui humiliatus fue/
rit erit in gl'a. Et Prouer. xxix. Hūilez ſpū
ſuſcipiet gl'a. Reuera ſtultiſſimꝰ ē q̄ ꝑ aliam
viā q̄z hūilitatꝫ ⁊ tribulatōis pn̄tꝫ illuc vult
accedere. ⁊ ſine labore ꝑmiū cape. oīm iuſti
cia repugnāte. Dicit eīm Gre. in q̄dā omel.
ſup Lucā ꝙ ad mag̃ ꝑmia nō ꝑuenit̄ niſi ꝑ
magnos labores. nec coronabit̄ niſi qui le
gittime certauerit. ſic ait apl's. Un̄ ſtultꝰ eſt
miles q̄ cingi vult auro. ⁊ nūq̄z pugnabit i
cāpo. cū dicat poeta. Uile decꝰ q̄d nō erexit
ꝑniꝰ labor. Nō eīm venit ad ſūmaz pacē niſi
q̄ magno ſtrepitu cum inimicis pugnat. in
quit gloſa quedā ſup ps. ix. Hinc dicit Pe
trus damianꝰ in ſmōe de vno martire. De
licatꝰ eſt miles q̄ ꝑus vult vicere anteq̄z di/
micare incipit. Qui vult ſine pugna victo/
riam aut ſine victoria anhelat ad palmam
Stultꝰ agricola q̄ vult turgētes autumni
botros d̄ vite ſuauiter carpe ⁊ negligit ꝓpa
ginū ſurculos laborioſe plātare. Cupit i/
plere frugib; horreū nō curat excolere ex/
horeſcentē vepzib; agrū. Quocirca ſubdit
idē. ꝙ nob expedit anguſtā laboris viā ar/
ripe cū ſctis in h̄ ſcl'o. ſi poſtmodū volumꝰ
ad eoꝝ latitudinē gaudii ꝑuenire. Qui eīm
dicit ſe in xp̄o manere dꝫ ſic̄ xp̄s ⁊ ipſe am
bulare. Proculdubio āt a veſtigiis xp̄i ex/
orbitat q̄ anguſtā viā fugiēs latā viā calcat
Per mlt̄as eīm tribulatōes oportet nos i/
trare in regnū celoꝝ. In q̄b; v̄bis breuiter
redarguit̄ hūana ambitio indigne hono/
res appetēs. q: talib; qui indigne honores
ambiūt d̄r a deo. Neſcitꝫ q̄d petatꝫ. Nec im
merito. Si eīm penſemꝰ ardua ⁊ alta ꝓbi/
tatꝫ merita q̄b; ad honorē veniēdū eſt. Si
ꝯſideremꝰ ⁊ ꝑicula cū q̄b; in honore viuen
dū eſt. Et ſi pōderemꝰ mutue obligatōnis
debita q̄b; et honore vnicuiq̄z q̄d ſuum eſt
reddendū eſt. Certe ꝓpt̄ hmōi ardua meri/
ta. ꝓpt̄ dāna ⁊ ꝑicula. ⁊ ꝓpt̄ obligatōis debi/
ta. vere d̄r oīb; ambientib; honorez. Ne/
ſcitis q̄d petatis.

Dixi primo ꝙ ſi penſemus ar
dua ⁊ alta ꝓbita/
tis merita q̄b; ad honorē veniendū eſt me
rito audire merebimur. Neſcitꝫ q̄d petatis
Sic̄ eīm dicit Areſto. iiii. ethicoꝝ. Nullus
prauꝰ dignꝰ eſt honore. q: v̄tutis ꝑmiuz eſt
honor. Et q̄ ipſe ꝯcludit ꝙ ad honorem ve
niendū eſt ꝑ v̄tutē. q̄d vtiq̄z ē difficile et ar/
duū. q: v̄tus eſt circa difficile. Ethicorum.
Recto igit̄ ordie ſuato nō ꝑ honorē ad vir
tutē. ſed v̄tute ad honorē veniendū ē. Jux/
ta illud Aug. li. v. de ciuitate dei. Gl'az ⁊ ho
norē nō dꝫ ſeq̄ v̄tus. ſꝫ ipſe honor dꝫ ſequi
v̄tutē. In cuiꝰ ſignū narrat Aug. in li. v. de
ciuitate dei. Q: romani antiq̄ꝰ virtutem et
honorē ſicut duos deos colebāt q̄b; duas
edes ſiue duo tēpla ꝯſtruxerāt. ſic ad ſe in/
uicē ordinata ⁊ ꝯiūcta. ꝙ nullus poſſet in/
trare templū honoris niſi ꝑus tēplū virtu
tis trāſiret. ad ſignificandū ꝙ nemo apud
eos honorē reportaſſet niſi cū ꝑ v̄tutꝫ ꝓbi/
tatem meruiſſet. Et ideo dicit Areſto. iiii.
Ethicoꝝ. c. ii. Q: ſm veritatē ſolus bonus
honorandus eſt. Unde Romanoꝝ ii. d̄r.
Honor ⁊ pax oīm opanti bonū. Quis au
tem honor debeat̄ virtuti ſicut premium

nihilominꝰ honoꝛ frequēter derogat ꝟtuti dū mentē honorati in ſupbiā nitit̃ eleuare. Et ideo ad iſtā peſtem rōnabilit̃ euitandaꝫ legimꝰ ꝙ victoꝛibꝫ triūphantibꝫ ⁊ romā redeuntibꝫ triplex honoꝛ impendebat̃. ⁊ triplex iniuria inferebat̃. Hic dic̃ Joh. gall. Primꝰ honoꝛ fuit ꝙ victoꝛi ꝑplꝰ obuiauit cū iubilo et leticia. Scd̃us ꝙ oēs captiui ſequebāt̃ currū eius ligatꝭ manibꝫ poſt tergum. Tertius ꝙ victoꝛ indutꝰ tunica iouis ſedebat in curru quē trahebāt q̄tuoꝛ equi albi. ⁊ ducebat̃ vſqꝫ ad capitoliū ſeu ad pretoriū. Juxta illud poete Ouidij. Cū q̄tuoꝛ niueis ibis equis. Ne tñ tātis honoꝛibꝫ ſublimatꝰ obliuiſceret̃ ſui triplicē moleſtiā ſuſtinere debuit illa die. Prima erat ꝙ ponebat̃ cū eo vna ꝑſona vilis ↄditionis in curru. vt daret̃ ſpes cuilibet q̄ntūlibꝫ fuerit vilis ↄditōis ꝑueniēdi ad talē honoreꝫ ſi ꝑ ꝓbitatem ⁊ ꝟtutē ſe dignificare vellet. Scd̃a moleſtia erat ꝙ illa die licebat cuilibet dicere aſperrima opprobria quecūqꝫ in victoꝛē. Vñ Julio ceſari reuertēti pꝰ multas victoꝛias fuerūt grauiſſime iniurie dicte. nulla penitꝰ vltione ſequēte. Et de h̄ tāgit Iſid. ethi. li. ꝙ primo ducebant̃ ꝑ exercitum. Scd̃o ꝑ ſenatum. Tertio ꝑ populū. Ille aūt ferebat̃ in quadriga. coloꝛe rubeo veſtiebat̃. palma aurea ⁊ laurea coꝛona coronabat̃. et ſceptro ſuꝑ quod ſcribebat̃ aq̄la oꝛnabat̃. Si ḡ tanta dabant̃ virtuoſis et victoꝛioſis apud gentiles. illis quos ꝓ virtute voluerīt honoꝛare. q̄nto magꝭ xp̄s honoꝛabit ſuos victoꝛes. Quos ꝑmo vehet ī curru angelico miniſterio preparato. Juxta illud ps. Currus dei decē milibus multiplex. milia letantiū. Certe magna glīa erit iuſto deduci nō q̄tuoꝛ equis albis tñ ſꝫ mille miliū angelis. Sicut patet de Lazaro Luc. xvj. Qui licet cū fuiſſet in terris nō hūit vnū aſellū q̄ poꝛtaret̃ ſꝫ iacebat ad ianuā diuitis. vt dꝛ ibidē. ⁊ tñ poſt moꝛtem ab angelis ſuſceptus. deductꝰ eſt cū honore in ſinū Abrahe. Scd̃o xp̄s honoꝛabit ſuos victoꝛes coloꝛe ruffo q̄ eſt coloꝛ ignꝰ. Et ſignificat ꝑfectionē charitatis. q̄ in ſanctis in celo multū augebitur. Juxta illud. Ignis eſt in ſyon et caminus eius in ierl'm. Tunc eñ videbūt et affluent mirabunt̃ et dilatabunt̃ in charitate. vt dicant illō Canticoꝝ. Dilectus meus candidus ⁊ rubicūdus. Tertio xp̄s honoꝛabit ſuos victoꝛes cum palma in ſignum triumphi et victoꝛie. Vnde Apocal. vij. dicit Johannes ſe vidiſſe turbam magnā quā nemo dinumerare poterat. ſtantes ante thronū dei amicti ſtolis albis. ⁊ palme in manibꝫ coꝝ. Quarto chriſtꝰ coꝛonabit ſuos victoꝛes coꝛona laurea. Eſt autem laurus arboꝛ nobiliſſima ⁊ ſemper virens tam ī hyeme q̄ꝫ in eſtate. vt dicit magiſter li. vij. de ꝓprietatibꝫ rerum. et Iſidoꝛꝰ. Et hec ſola arboꝛ creditur a vulgo nō fulminari. Vnde ceſar Tyberius. celo tonante lauruꝫ in capite ſolitus erat ferre contra fulminū ictꝰ. Juſtus aūt non ſolū ſicut laurus ſed etiā floꝛebit ſicut lilium. Scd̃o chꝛiſtus dabit ſuis ſceptrū quod eſt virga regalis. in ſignum ꝙ oīa equiſſime direxerūt. Ps. Virga directōis virga regni tui. Super qua virga ſedebit aquila. id eſt. chꝛiſtus ſolus qui erit merces et conſolatio coꝝ ſempiterna. et cuiꝰ viſione victoꝛes premiabuntur Joh. xvij. Hec ē vita eterna vt cognoſcant te patreꝫ ⁊ quē miſiſti ihesum chꝛiſtum.

Dixi ſecundo ꝙ ſi conſideremus damna ⁊ pericula cum quibꝫ in honoꝛe viuēduꝫ eſt nō īmerito dꝛ omnibꝫ honoꝛē ambientibꝫ. Neſcitis quid petatis. Magna ſiquidem ſunt pericula ⁊ damna in honoꝛibus eo ꝙ ꝑuertunt moꝛes. et quoniā in aliam foꝛmā tranſmutant Juxta illud. Plurima cum ſoleant hominū coꝛrumpere moꝛes. Vnde dicit Innocenciꝰ quartus. Ex honoꝛes mutant moꝛes ⁊ aufferūt intellectuꝫ multis rationibꝫ. Prima eſt. qꝛ nimis occupant homines. Gregoꝛiꝰ. Quos multiplex actio occupat a ſemetipſis alienos eſſe demonſtrant. Unde in ꝟſu dicit̃. Pluribꝫ intentus mīr eſt ad ſingula ſenſus. Secunda ratio eſt. quia inde oꝛitur tumoꝛ ſuperbie que excecat mentem. Gregoꝛiꝰ Tumoꝛ mentis obſtaculū veritatis. Job. xv. Operuit faciē eius craſſitudo. Tertia. propter aſſiſtentium adulationē. Ps. Laudat̃ peccatoꝛ in deſiderijs anime ſue. Quarta eſt. quia honoꝛ facit homines obdoꝛmire. id eſt negligere ſalutem. Eccl. xxxiiij. Somnia extollunt imprudentes. Ps. Doꝛmitauerunt oēs qui aſcenderūt equos. Sed ve doꝛmienti in equo. Nam equo flectente vel labente ipē caput frāgit. Quinta ratio. quia inebꝛiat quodāmodo vt ꝙ nō vtatur

pfecte rōne. Pſ. Aſcendunt vſq₃ ad celos.
ſc₃ p honores. ⁊ deſcendūt vſq₃ ad abyſſos
ſc₃ per peccata. Et ſequit̄. Turbati ſunt et
moti ſunt ſicut ebrius. et omnis ſapientia
eoꝝ deuorata eſt. Quia ſapientes ſūt vt fa/
ciant mala. bona autē facere neſciūt. Sex/
ta. quia infatuat. Eccī. xxxiiij. Quaſi q̄ ap/
prehendit vmbrā ⁊ pſequitur ventum. ſic
et qui attendit ad viſa mendacia. Propter
hoc dicit Pſ. Ꝙ homo poſitus in honore
non intellexit. ſcil₃ ſm Innocenciū. qualis
fuit. qualis eſt. qualis futurus eſt. compa/
ratus eſt iumentis inſipientib₉. Et h̄ mul/
tis rationibus. Primo. quia homo in ho/
nore poſitus inclinat ſe ad terrena. In pſ.
Oculos ſuos ſtatuerūt declinare in terrā.
Secundo. quia tm̄ que carnis ſunt que/
runt. Philippēn. iij. Quorum deus venter
eſt. Romanoꝝ. viij. Qui enim ſm carnem
viuūt que carnis ſunt ſapiūt. Tertio. quia
vnus alium indiſcrete impetit. Ezechielis
xxxiiij. Lateribus et humeris impingeba/
batis. et cornibus veſtris ventilabatis om/
nia infirma pecora donec diſpergerentur
foras. id eſt. pauperes et debiles opprime/
batis per iniuſtam rapinam. Quarto. ſeſſo/
rem nō diſcernit. Eccleſiaſtici. xxxiij. Equ₉
emiſſarius ſic ⁊ amic₉ ſubſannator. ſub om/
ni ſuprasedente hinnit. Hoc eſt dicere. ꝙ
honorati et potentes ſuis ſuperioribus re/
bellant ⁊ contradicūt. Et ideo Agelli₉ poe/
ta dicit leges ſimiles eſſe aranearum telis.
que paruas muſcas capiunt. a magnis au/
tem animalib₉ rumpūtur. Unde Jeremi/
as cōqueritur illud caplo q̄nto dicēs. Ua/
dam ad optimates. ⁊ ecce hij ſimul confre/
gerūt iugum. ruperunt vincula. Propter
has conditiones tam turpes. tam malas.
q̄₃ etia₃ periculoſas ⁊ damnoſas multi nō
ſolum catholici ſed etiam gentiles refuta/
bant honores. Et primo ideo. quia conſi/
derabant honores dignitatem eſſe fanta/
ſticam. i. tranſitoriā. Iuxta illud Pſ. Uidi
impiū ſuperexaltatū ⁊ eleuatu₃ ſicut cedros
libani. Et tranſiui. et ecce non erat. queſiui
eum ⁊ non eſt inuentus locus eius. Pſal.
xxxvj. Quod exponit Innocentius quar/
tus dicēs. Uidi impium ſuperexaltatum.
id eſt. vltra q̄₃ debuit. et ſuper illud exalta/
tum honoribus et eleuatum ſuperbia. nō
parum. ſed ſicut cedros libani. id eſt. ſicut
cedri ſunt excelſiores alijs arborib₉. ⁊ pre/
cipue cedri ex libano. Ita ipſe impius om/
nibus ſe ſupraponit in corde ſuo. Et ſequi/
tur. Tranſiui. ſc₃ ad contemplāda eterna.
Et ecce quaſi in euidenti ⁊ in proximo vi/
di ꝙ non erat. id eſt. ꝙ ſua dignitas nulla
erat ⁊ ſuū eſſe non eſſe erat. quia ſocius ei₉
qui non eſt. ſc₃ dyaboli. Unde Gregorius
Cum eterna retributio cogitatur preſens
gloria q̄₃ ſit nulla cognoſcitur. Secundo
antiqui ſpreuerunt honoris dignitatem.
quia conſiderabant eam eſſe timore. ſolici/
tudine. ⁊ anxietate plenam. Mundus em̄
continue cōmouet gentem contra gentem.
et regnum contra regnū. vt dicit ſaluator
Matthei. xxj. Ubi ⁊ ſi omibus. tamē plus
honoratis timendū eſt. quia rami in ſūmo
poſiti plus a vento quaſſantur. iuxta illud
poete. Perflāt altiſſima venti. Unde ſicut
probat Boeci₉ in de conſo. Philoſophie.
Iſtud regnū honoris eſt regnum timoris
Narrat Macrobius de ſomno Scipio/
nis libro pmo de Dyoniſio tyranno. ꝙ cū
quidam eū miles beatum diceret. Ille vo/
lens vitam ſuā miſeram eſſe oſtendere. fa/
cto ſolenni conuiuio illum militem in loco
ſuo ad menſam locauit. et euaginatum gla/
dium ſuper caput ſedentis tenuiſſimo fi/
lo appendit. Cum autem ille miles nec co/
medere nec conſolari potuiſſet. videns ſibi
morte₃ imminere ex gladij appenſione. Di/
xit illi Dyoniſius. Talis eſt vita mea. ſcili/
cet in continuo timore. quā tu beatam eſti/
mas. Quomodo enim felix eſſe poterit qui
timere non ceſſat. Idem narrat Tulius. v.
queſtionū. Et ideo dicit apoſtolus. Ꝙ qui
preeſt in honore preeſt in ſolicitudine. Ro/
manoꝝ. xij. Et propter hoc chriſtus dicit
fugiſſe dum eū rege₃ turba facere voluiſſ₃
vt dicitur Johānis. vj. docens nos fugere
mūdanas dignitates. Unde dicit Cryſo.
ibidem in omelia. xiij. Ꝙ cum quidam no/
bilis triumphator romanus dict₉ Tytus
triumphaſſet de bello quo p romanis ho/
ſtes debellauerat. ſubito reſpexit in aqua₃.
⁊ vidit faciem ſuā quaſi cornutā. Eſtimās
autē ſe deluſum in aqua. manum ad caput
appoſuit et cornua ī fronte inuenit. Quod
bene poterat eſſe operatione ſathane. qui
gentilib₉ illudebat. ⁊ eos ad ſeruiendū ſibi
tūc p temporalia alliciebat. Iſte ergo con/
ſuluit quendā pphetam. quid hoc ſignifica/
ret. Et informatus fuit. ꝙ ſi ipſe Romam

Intraret rex et imperatoꝛ fieret. quia hoc a
conſulibus romanis iam diffinitum erat.
Unde metrice ſibi dicitur. Tu modo rumpe
moras poꝛtaſqꝫ intrare potentes. At pro/
ſpera ſic fata iubent. vrbe receptus Rex eris
ꝛ ſceptro tutus potieris perhenni. Quod
ille audiens ſtatim cum indignatione a ci/
uitate receſſit. Nec eam perpetuis tempo/
ribus voluit intrare ne rex fieret. Unde et
ſi omnibus timendū eſt. magis tamen ī di
gnitatibus conſtitutis. Quia vt ait Tuli/
us libꝛo ſecūdo de offic. Qui ſe metui vo/
lunt a quibuſdā neceſſe eſt vt eoſdem me/
tuant ipi. Et ponit exemplum de dyoniſio
tyranno. qui tm̄ timuit ꝙ etiam capillos
barbe ſue ab aliquo radi permittere nō p̄/
ſumpſit. ſed ardenti carbone ſibi ſolꝰ adu/
rebat capillos. Similiter recitat Tulius
de Alexandro frigio. qui non audebat in/
trare cubiculum donec vnus familiaris
cum gladio euaginato pꝛecederet. Qui ci/
ſtas vxoꝛis ſue ſcrutaretur ne aliquod fer/
rum abſcondiſſet ad eum occidendum Et
tamen ab ea finaliter fuit occiſus pꝛopter
pelicatus ſeu concubinatus ſuſpitionem.
Tertio fugiebant honoꝛis dignitatem cō
ſiderantes eam vicijs implicatam. Nam ſi
cut dicit Gregoꝛius. deus potentes abij/
cit. quia eoipſo quo quis p̄eminet ceteris
cogitatione pꝛopꝛia intumeſcit. Sunt er/
go tria vicia annexa dignitatibus. Primo
ſuperbia. Quia vt ait Gregoꝛius vbi ſup.
Humana mens plurimum extollitur etiā
cum potentia nulla fulcitur. quanto magꝭ
ſe in altum erigit cū ſe poteſtas adiungit.
Secūdo dignitatibus annexa eſt cupidi/
tas. Quia enim multis indiget. omnia cu/
piunt. oīa concupiſcūt. vt dicit Seneca
de Alexandro. Q vaſtabat furoꝛ eum ex
cupidine aliena vaſtandi. Et Ualerius. ꝙ
cum Anexaritus ex pꝛecepto Domoreti i/
finita virozū foꝛtium acta laudabilia coꝛā
Alexandro narraſſet. Reſpondit. Heu me
ꝙ ne viro quidez adhuc ſim potitus. Ter
tio dignitatibus annexa eſt luxuria. Quia
pꝛodijt quaſi ex adipe iniquitas eoꝛum. vt
dicitur in pſalmo. Patet in rege Dauid et
Salomone et Nerone. et in alijs multis.
Similiter legitur de ſancto Gregoꝛio et
Amonio. qui cum in epiſcopum eligi de/
beret aurem ſibi ſiniſtraz obtruncat vt in/
abilis ad hoc fieret. Tuncqꝫ hoc nō obſtan
te nichilominus ad cathedraz traheretur.
linguam voluit moꝛdere. Quod vidēs epi
ſcopus Dorotheus et alij epiſcopi dimiſe/
runt eum in pace. Tot igitur tantiſqꝫ peri/
culis et honoꝛibus attente conſideratis.
recte poteſt dicere honoꝛem ambientibus
Neſcitis quid petatis. Sicut em̄ dicit Se/
neca. Honoꝛ eſt res tumida. vana. ventoſa
nullum habens terminum. Et ideo ſi qͣs
eam petat a deo vel ab homine recte ei po/
teſt dici. Neſcitis quid petatis.

Dixi tertio ꝙ ſi conſideremus
mutue obligatiōis
debita qͥbus et honoꝛe vnicuiqꝫ quod ſuū
eſt. reddendum eſt. Certe nobis diceretur
honoꝛem petentibus. Neſcitis quid peta/
tis. Cum enim honoꝛ nō ſit in honoꝛato
ſed in honoꝛante. vt dicit philoſophus p̄/
mo Ethicoꝝ. Certe nō ſolum honoꝛatus.
vt iam dictum eſt. ſed etiā honoꝛans eſt in
magno et difficilimo ſtatu. quia multis ob
ligatur quod ſuum eſt. Iuxta illud apo/
ſtoli. Cui honoꝛem honoꝛem. cui vectigal
vectigal. Unde dicit Thomas. Q ſicut in
alijs rebus et humanis negocijs opus eſt
iuſticia diſtributiua etiā in honoꝛibus. ſi/
cut dicit Robertus Holgoth. debemꝰ ho
noꝛes inuicem cōmunicare. Eſt autez tri/
plex honoꝛ. ſcꝫ honoꝛ ſubiectionis ꝛ obe/
dientie. honoꝛ ſuppoꝛtationis ꝛ beneficen/
tie. honoꝛ affectionis ꝛ beniuolentie. Pri/
mus honoꝛ debetur pꝛelatis ꝛ pꝛincipibꝫ.
Dicit em̄ Areſtotiles quinto Ethicoꝛum.
Q quilibet tenetur ei dare mercedem qui
pꝛo ſe laboꝛauit. Mathei. x. Dignꝰ eſt mer
cēnarius mercede ſua. Sed pꝛinceps la/
boꝛat pꝛo tota multitudine. igitur danda
eſt merces ei a tota multitudine. Hec autē
merces tota honoꝛ eſt et gloꝛia. Et cui iſta
non ſufficiūt tyrānus eſt et nō pꝛinceps. i.
Petri. ij. Deum timete. regem honoꝛificate
Et concoꝛdat apoſtolus. i. Thimo. qͥnto.
Qui bene pꝛeſunt pb̄ri duplici honoꝛe di/
gni habeantur. Gloſa. vt ſcꝫ eis obediatur
ꝛ neceſſaria miniſtrent. Secundus honoꝛ
eſt ſuppoꝛtationis ꝛ beneficentie. Qui ma/
xime debetur parentibꝫ. Deuteronomij. v.
Honoꝛa patrem tuū ꝛ matrem tuā Deu/
teronomij. xxvij. Maledictus qui nō ho/
noꝛat patrē ſuū ꝛ matrem ſuā. Econtrario
Benedictꝰ qͥ honoꝛat parētes ſuos. Iſtud

patet de Jacob q̄ meruit benedictōez a pa
tre. quia eū honorauit. offerendo ei cibum
iuxta eius voluntatē. Geneſ. xxvij. Cōtra/
ria tamen faciūt hodie filij parentibus nō
offerendo eis cibū ⁊ pmittentes mendica/
re eoſdem. cū tamē ipi mendicātes deberēt
eos nutrire. Sicut narratur de ciconijs.
que parentes ſuos ſenes nutriūt. Tertius
honor eſt affectionis et beniuolentie. q̄ de/
betur hominibus. j. Petri. ij. Omnes ho/
norate. fraternitatem diligite. Ubi interli/
nearis dicit. vnumquēq3 ad hoc teneri pro
poſſe ſuo. Et Romanoꝝ. xij. Honore inui
cem preuenientes. nō alta ſapientes. ſ3 hu
milibus conſentientes. Unde et chriſtus
magis honorauit illos q̄ plus p eo v̄tuoſe
meruerunt. Sic fecit beatus Jacobꝰ qui
viriliter cum fratre reſpondit xp̄o. Poſſu/
mus bibere calicem tuū. id eſt. paſſionem
tuam pati. Et ideo meruerūt ſedere a dex/
tris ſuis. ſicut mater petijt. Iſto mō etiam
ſi nos volumus conſequi ſedem regni ce/
leſtis. neceſſe prius bibemus poculū ama
rum. ſcilicet tribulationē vite preſentis. et
hoc in memoriā noſtri ſaluatoꝝ. quia ſem/
per in tribulatione dat aliquā conſolatio/
nem. Ps̄. In tribulatōe dilataſti michi. Et
iterum. Cum ipo ſum in tribulatiōe ⁊c̄.

De ſancto ~~Jacobo~~. laurencio
Sermo. XXXVII

Qui amat animā
ſuā pdet eā. Johā. xij. Om̄ vt ait
Aug⁹. in li. de v̄a religiōe. Et ſup
epl'a3 ad Roma. c. xiiij. Uita hūana q̄ fru/
ctu corporis delectata negligit deu3 inclinat
ad nichilū. ⁊ eſt iſta neq̄cia deteſtabil'. Hoc
pacto āt vita carnal' ⁊ t'rena efficit' ⁊ ob hoc
etiā caro ⁊ terra noiat'. Et q̄3diu ē ita r̄gnū
dei nō poſſidebit ⁊ eripit' ei q̄d amat. Jux/
ta illō Jo. xij. Qui āat aia3 ſuā i h mū. p. eā.
Multo mag' aia diligēs t'rena. Amat ei q̄d
⁊ min⁹ eſt q̄3 vita. Et poſt pauca ſubdit. Et
talis aia trahit' ad penas. q3 diligēdo infe/
riora i egeſtate voluptatū ſuaꝝ ⁊ i doloribꝰ
apō iferos ordinat'. Hec Aug⁹. Ex q̄bꝰ ver/
bis clare p3 q̄ ſit piculoſus amor p̄ntī ſc̄li
et carnaliū voluptatū. q̄ aia3 ordināt ad i/
feros ⁊ ad ppetuā egeſtatē pducunt. Qua/
ppt' dei filiꝰ volēs nos retrahe ab h inordi/
nato aie n̄re amore ne pdamꝰ eā final'r. ve/
nit in mundū ſalutiferā offerēs doctrina3
qua p̄ſulit dicēs in v̄bis ꝓpoſitis. Qui amat
aia3 ſuā pdet eā. In q̄bꝰ v̄bis āmonemur
ne aia3 n̄ra3 amore inordinato pdamꝰ ⁊ fi/
naliter amittamꝰ. Qd̄ tūc faciemꝰ. ſi aie no
bilitatē. amoris illiciti infructuoſitatē. ⁊ fi/
nalis tribulatiōis penalitatem attēdamꝰ.
Nā ꝓpter nobilitatē aie nō eſt ipa aia volu/
ptate carnali deturpāda. ꝓpter amoris car
nalis infructuoſitatē nō eſt voluptas appe
tenda. et ꝓpter pene finalis acerbitate3 om
nino eſt voluptas fugienda.

A

Dixi primo q̄ admonemur i
v̄bis p̄miſſis ne
aia3 noſtrā pdamꝰ. Qd̄ tūc fiet ſi aie nobi/
bilitatē diligēter attēdamꝰ. Nobilitas anie
attēdit' ex tribꝰ. ſcil3 ex ope creatōis. ope re
creatiōis. ⁊ mercede retributōnis. Ex ope
creatiōis p̄mo. q3 creata eſt ad ymagine3 ⁊
ad ſimilitudinem dei Geñ. p̄mo. Et in ps.
Signatū eſt ſup nos lumen vult⁹ tui dn̄e
In h aūt maxime dignitas ⁊ nobilitas aie
n̄re attendit' q̄ eſt immortal'. Uñ in h q̄dā/
mō aſſilat' deo in perpetuitate. Et āt ſit im
mortalis tripliciť oſtendit'. Primo ph̄ica
auctoritate. Scd̄o catholica p̄dicatōe. Ter
tio miracl'oꝝ approbatōe. Primū p3 p Pla
tonē de aia. Et aia hūana eſt imortal'. ⁊ s̄m
hoc ſi vicerit paſſiones vel ab eis victa fue
rit p̄miabit' vel puniet' poſt mortē. Et h q̄ſi
p̄cordat cū euāgelio p̄nti. i q̄ dr̄. Qui amat
aia3. ſc3 ſeq̄ndo ſuas paſſiōes. pdet eā poſt
mortē. Qui aūt odit. vincēdo eas. cuſtodit
eā in vitā eternā. Scd̄o imortalitas anie
oſtendit' catholica p̄dicatiōe. q̄ tripliciter h
oſtendit. Primo ex diuina bonitate. q̄ vult
ſuos amicos ſibi p̄iuncere put h iuſtum eſt
viij. Ethicoꝝ. Uñ Coꝝ. xv. Si i hac vita
tm̄ ſperātes ſumꝰ. miſerabiliores ſumꝰ oi/
bus hominibꝰ. Scd̄o ex diuia eq̄tate qua
reddendū eſt vnicuiq3 q̄d ſuū eſt. Uñ cum
h bonis nō reddit' bonū. neceſſe ē ponere
aliā vitā in q̄ h reddat'. Tertio p3 ex diuia
veritate que nullū fallit. ſed ſicut ꝓmiſit bo
nis p̄mia. ita malis ſupplicia. Neceſſe ḡ eſt
ponere aliam vitam in qua hoc implebi/
tur. Ex quibus pat3 anime immortalitas.
Tertio immortalitas anime oſtendit' mi/
raculorum approbatione. Sicut patet de
multis animabus tam damnatorū q̄3 bea
torum. que poſt mortem multis apparue/
runt. Prout ſufficienter approbat beatus

Gregorius in libro Dyalogoꝝ.et aliȷ̈ ſan/
cti. Et ſpecialiter hoc habetur in euange/
lio.vbi chriſtus dicit diuitem ī anima cru/
ciatum in inferno.et Lazarum letantez in
ſinu Abrahe. Secundo patet nobilitas
ymo dignitas ⁊ precioſitas anime huma/
ne ex opere recreationis. Que precioſitas
ex tribus inducitur.videlicet ex eius dolo
roſa amiſſione.et ex eius diligenti inquiſiti/
one.et ex eius chariſſima redemptione.
Primo ex eius doloroſa amiſſione. Sa/
piens enim nõ dolet de amiſſione rei par/
ue. Chriſtus autē ſapiētia dei patris plus
dolorem monſtrauit de amiſſione pauca/
rum animarũ ꝙ̄ ſi totum aurũ Arabie per
didiſſet. Nam multa talenta auri ſuo tem/
pore perdita ſunt.ciuitates combuſte ⁊ de
ſtructe.pro quibus chriſtus legitur nulla/
tenus fleuiſſe. Sed certe de perditiõe pau
carũ animarũ in hieruſalē legimus eũ fle/
uiſſe. vt dicitur Luce.xix. vbi dicit gloſa.
Plangit reprobos qui etiā neſciebant cur
plangebanť.ſed exultabant in rebus peſſi
mis. Multum ergo dilexit chriſtꝰ animas
Secūdo idem patet ex eius diligenti inq̄
ſitione. Sapiens eñ non multū curat ſi
perdit aliquid vile. Sed chriſtus in tēpo/
ribus remiſſionis queſiuit animā trigin/
ta annis laborioſe in paupertate vili. Nar
rant fabule. ꝙ Orpheꝰ vxorē ſuā queſiuit
vndiqꝫ.nec eam inuenit donec pro ea deſcē
deret ad infernum. Sic chriſtus animam
intantū diligit ꝙ pro ea moriens deſcendit
in infernum. Unde Ps. Domine eduxiſti
ab inferno animā meam. Tertio idem pa/
tet ex eius cara redemptione.pro qua re/
demptione videns totum mundū nõ ſuffi
cere dedit ſeipſum.i. Corinthioꝝ.vi. Em/
pti eſtis precio magno. Signum autē pre
cioſitatꝭ anime.eſt cuſtodia ſolius dei. Re/
ges non cuſtodiunt vilia ſed precioſiſſima
in theſauris ſuis. Sic chriſtus commiſit
alia aliȷ̈s ſed ſolus cuſtodit animas. Ps.
Cuſtodit dominꝰ animas ſanctorū ſuorū.
Et Sapientie.iȷ̈. Juſtorū anime in ma/
nu dei ſunt. Tertio patet nobilitas anime
ex mercede retributionis. Nulli eñ crea/
ture dat tantam mercedē ſicut anime hu/
mane.cui ſeipm̄ reſeruat in mercedem. Ge
neſis.xv. Ego protector tuꝰ.et merces tua
magna nimis. Sol.luna.ſtelle.celum.ter/
ra.aqua.aer.⁊ cetere creature ſeruiunt deo
a principio creatõnis mundi vſqꝫ ad finez
ſeculi.nec tamen illud premiū habere poſ/
ſunt.ſcꝫ viſionem claram dei. Que tamen
interdū datur anime pro laboreunius ho
re. Sicut patꝫ de latrone.cui ſtatim dictū
eſt. Hodie mecum eris in paradiſo. In h̄
quod mirabilius eſt.quodāmodo maior
merces anime in celo datur extēſiue ꝙ̄ an/
gelis. Quia angeli habent gloriā ſue bea/
titudinis ex intuitione deitatis ſicut ſpūs.
Homo vero habebit et viſionem deitatis
ſancte trinitatis.ſm animā.et viſionē glo/
rioſiſſime humanitatis in chriſto ſm cor/
pus. Et ita quodāmodo pluribus modis
gaudebit in ſuo premio. Ex his igitur pa/
tet ꝙ̄ pudoroſum ꝙ̄ ignominioſum eſt cõ/
taminare animā in amore terrenorū.et ſe/
culariū voluptatū. Anima eñ apta eſt ta/
lis fieri.quale eſt illud quod amat. ſcdm
Hugonē. Ideoqꝫ ſi diligit voluptatez car
nis ⁊ vanitatem ſeculi fit vilis ⁊ abiecta.ſi/
cut ſus lota in volutabro luti. Et certe hoc
non eſt diligere animā ſed eam perſequi et
odire. Juxta illud pſal. Qui diligit iniqui/
tatem odit animā ſuā. Et tm̄ de primo.

B

Dixi ſecundo

ꝙ ammone/
mur in v̄bis
premiſſis ne animā noſtrā per illicitū amo
rem perdamus. Quod tunc fiet ſi carnalis
amoris infructuoſitatē attendamꝰ. Eſt eñ
amor illicitꝰ aīe ad ſeipaꝫ quādo ſibi in nul
lo delectabili parcit.a nulla voluptate ab/
ſtinet.om̄ia q̄ carnis ſunt facit. Talis fuit
Salomon q̄ de ſe dicit. Non negaui anie
mee q̄n om̄i voluptate frueretur. Sed h̄ re/
probat apoſtolus dicens. Carnis curā ne
feceritis in deſiderȷ̈s. Et iteꝝ. Si ſm car
nem vixeritis moriemini. Qui autez vult
animā ſuā ſaluare debet eam abſtrahere a
voluptate carnis. Nec eā quo ad h̄ ama/
re.ſed potius debet odire ⁊ quaſi perdere.
ne animā perdat in futuro. Non poteſt au
tem melius homo euelli ab huiuſmodi il/
licito amore anime ſue niſi cognoſcat qua/
le ſit illud.~~aut ꝙ̄ vile ſit quod~~ amat. Debet
ḡ attendere infructuoſitatem illiciti amoꝝ
quē habet ad voluptates ⁊ delectationes.
ceteraſqꝫ vanitates huius ſeculi. Unde ſm
Robertum Holgoth oſtenditur qualiter
homines voluptuoſi multipliciter affligū/
tur.ſcilicet per falſitatē in intellectu.per vo

luptatem in affectu. ꝛ vanitatem in effectu
Ponit aūt ſex effectus. Primo. qꝛ ſunt de/
fraudati in falſis eſtimatiōibꝫ. Scđo fati/
gati in vanis occupatōibꝫ. Tertio vilifica/
ti in abominatōibꝫ. Quarto effemiati ī de/
lectationibꝫ. Quinto damnificati in ꝓpaga
tiōibꝫ. Sexto ꝯuicti ī ſuis adinuentiōibꝫ.
Prima ḡ eoꝝ pena eſt ꝙ decipiunt̄ ꝛ a veri
tate elōgant̄ in ſuis iudicijs. Hec ē eñ ma
gnā miſeria. qꝛ naturaliter hō appetit non
falli etiā ꝗ diligit alios fallere. Ipi aūt vo
luptuoſi appetūt ea ꝑ que fallunt̄. ꝛ decipiū
tur finaliter. ſcꝫ diuitias ꝛ honores et vo/
luptates. ꝗ oīa ſunt ꝗ̄ ī equꝰ fallax ad ſalutē
Equꝰ eñ improuiſe cadit ſub homie. ita ꝙ
freqn̄ter hō frangit collū ad terrā vel ſub/
mergit̄ in aqua. Ita diuitie delicie ꝛ hono
res ꝗ̄tūcūqꝫ ꝓmittāt fixe ſtare. ſubito deij
ciūt. Scđa pena in p̄ſenti eſt ꝙ fatigantur
in vanis occupatiōibꝫ. Vanū eſt ꝗđ nō aſ/
ſequit̄ finē ad quē ordinat̄ ad fructum ali/
quē ꝑcipiendū. Quia ḡ hoīes amantes vi/
tam iſtā beſtialem laborant ꝓ voluptatibꝫ
in bellis. in pace. in terra. in mari. in nocte.
dieqꝫ. ꝛ tñ nullū bonū fructū ꝑcipiūt. ideo
ſubdit̄ ibidem Sap. iij. Labores eoꝝ ſine
fructu. Nō eſt ḡ fructus p̄ntis voluptatis
niſi labor et afflictio ſpūs Eccs. j. Et ideo
damnati h̄ cōfitentur ꝛ dicunt in inferno.
Laſſati ſumꝰ in via iniquitatꝫ et ꝑditionis.
Sap. v. Sicut fructꝰ immaturi. ſi comedā
tur generāt v̄mes. Iſto mō voluptates p̄/
ſentes ſi ante tp̄s future gl̄e comedāt̄ gene
rabūt vermem remorſiōis ꝯſcie in ventre
anime. Unde Sap. iiij. dr̄. Fructus eorū
inutiles ꝛ acerbi ad manducandū. Tertia
pena taliū eſt ꝙ vilificant̄ in abominationi
bus. Magna miſeria eſt homini qñ opera
ſua ſunt ita vilia. ita mōſtruoſa. ita repug/
nantia rōni ꝙ homo nō poteſt ea manife/
ſte defendere nec excuſare. Et certe quicun
qꝫ diligūt aīas ſic ad voluptatē. faciunt ta
lia oꝑa que cōmuni rōni repugnāt et abo/
minabilia deo fiunt et angelis eiꝰ. Nec hu
mane interdū cogitationi cōgruunt ſed re
pugnant. Unde a ciuitate taliū et cōſortio
deus qui om̄es creaturas inhabitat quo/
dāmodo videt̄ elongari. Quarta pena eſt
ꝙ effeminant̄ in delectationibꝫ. Homines
voluptuoſi priuant mulieres ſenſu. ꝛ a mu
lieribꝫ ſenſu priuant̄. Canis amens ꝛ rabi
dus vbicūqꝫ hominē momorderit. facit eū
amentē. Eodem modo mulier fatua facit
virū rabidum. Et adoleſcens fatuus mu/
lierem facit inſenſatam. Et cum mulieres
ſunt inſenſate tunc viri fiūt effemiati. ymo
inanimati. Prouerb. vj. Mulier viri p̄cio
ſam animā capit. Quādo vero eſt ſine gra/
tia in anima efficit̄ inſenſatus. Unde dam
nati confitent̄ ſe fuiſſe inſenſatos dicentes
Sapiētie. v. Nos inſenſati vitam illorum
eſtimabamꝰ inſaniā. Unde dicit̄ Eccī. xix.
Mulieres faciunt apoſtatare ſapiētes. id
eſt. a ratione ꝛ a fide diſcedere. Quia ex quo
mulieres ſeu vxores taliū ſunt inſenſate et
viri impij. neceſſario fiūt filij eoꝝ imitato/
res ipſoꝝ. Iuxta illud. Sequit̄ p̄rē ꝓ pro/
les ſua. Quinta pena iſtoꝝ eſt. ꝙ damnifi/
cantur in ꝓpagationibꝫ. Unde ſubditur. et
nequiſſimi filij eoꝝ. i. ꝑuerſis informatōibꝫ
corrupti ꝛ exēplis parꝫ damnati. Et ī hoc
eſt magnū damnū parentibꝫ. qꝛ poſtea ma
la ꝓles inſurgit in parētes. Sexta pena eo
rū eſt. ꝙ reprobant̄ in ſuis adinuentionibꝫ
Et hāc ſubdit. cum dicit. Maledicta crea
tura eoꝝ. i. oꝑa ꝑ eos adinuenta. Tales ei
multa adinueniunt in om̄i genere nequi/
cie tā luxurie tā iniuſticie. ꝗ p̄nt dici creat̄a
illoꝝ. Un̄ ſic oīs creat̄a dei eſt bn̄dicta eo
ꝙ om̄is eſt bona. Sup̄ aūt oīa attendēdū
eſt hm̄oī amatoribꝫ inordinatꝫ triplex defe
ctus in voluptatibꝫ. ſcꝫ breuitas duratōis
qꝛ exiguū tp̄s eoꝝ. Sap. ij. Et Sapientie
iiij. Nō infirmꝰ ꝛ exigui tp̄is. Scđo penali/
tas grauis afflictōis. qꝛ nō ſolū ē exiguū ſꝫ
etiā cū tedio illud tp̄s Sap. ij. Job. x. Te/
det animā meā vite mee. Tertio. labilitas
ꝯtinue mutatiōis Eccī. xviij. A mane vſqꝫ
ad veſperā immutabit̄ tempꝰ. Un̄ patebit
ex iſtis tribꝫ fatuitas mūdanoꝝ hoim p̄ſu/
mentiū de longitudine voluptatis. nō ob/
ſtante breuitate. diligentiū amaritudinem
nō attenta penalitate differentium morū.

Dixi tertio ꝙ ammonemur in
verbis p̄miſſis ne
animā noſtrā ꝑ illicitū amorē perdamus.
Quod tunc fiet ſi amoris carnalis et illici/
ti nō ſolū infructuoſitatē in p̄nti ſed etiam
penalitatē grauē in futuro attēdamꝰ. Iſtō
āt denotat̄ in v̄bo thēatꝫ finali. Cū dr̄. ꝑdet
eā. Grauis pēa. qꝛ ꝑditiōis et̄ne. Tales ei
voluptuoſi inordinato amore aīas diligē/
tes ꝓprias cūctis videntibꝫ precipitabūtur

ab eterno iudice terribiliť apparēte. vt dicit Job. xl. Vñ Sap. iiij. de his dr. Erūt pꝰ h. i. poſt hāc vitā. ſm̄ Rupertū decedentes ſine honore. ꝛ in ↄtumelia inť mortuos in perpetuū. Qm̄ diſrūpet illos inflatos ſine voce ꝛ cōmouebit illos a fūdamētis et vſq₃ ad ſupmū deſolabūť. ꝛ erūt gemētes. Et ſe quiť finalis ↄcluſio. ꝛ memoria eoꝝ pibit. Ecce eterna pditio vbi nulla mēoria. Vñ damnati dicunt hodie. Quid pfuit nobis ſupbia aut diuitiaꝝ iactātia qd ↄtulit nob Et eſt facilis reſpōſio. Certe nichil pfuit ſ₃ magꝭ obfuit. q2 pditōez induxit. Circa qd ſciendū q2 d numero puerſoꝝ aliq animaz ſuā pdūt. aliq vendūt. aliq impignorāt. aliqui p nihilo dāt. Vendūt cupidi p diuitijs hꝰ vite exponūt ſe rapinis ꝛ furtis piurijs. ꝛ falſis mercācijs. ſymonijs. Eccl. x. Nihil ē iniquiꝰ q̃ȝ amare pecuniā. hic em̄ ꝛ animā ſuā venalē habet. Scdo ſunt aliq q aīas ſuas pdūt. Et tales ſunt ocioſi negligētes. timētes ꝛ accidioſi ad opus bonū nō curātes. niſi q2 vna dies vadat et alia ſuccedat. Eccl. xx. Eſt q pdet aīaz ſuā p confuſione. Unde ps. cuz quereret. Quis aſcendet in montē dñi. aut qs ſtabit in loco ſancto eiꝰ. Rñdet ibidē Innocēs manibꝫ q nō accepit in vano animā ſuā. dicit Innocenciꝰ. Illd eſt ↄtra ocioſos ꝛ negligētes. Tertio ſunt quidā q aīaz impignorāt Ille em̄ q impignorat rem nō intēdit alienare dominiū perpetue ſed tm̄ ad tps alienat. ſcil₃ ad vſum. Sic faciūt iſtis vanis hominibꝫ demōes quaſi eoꝝ feneratores ꝛ vſurarij dāt ad tēpus eis q̄ſi mutuo qcqd volūt dignitates voluptates diuitias. tandē ſeneſcūt. fiunt debiles. ſoluere nō pñt. q2 vitam ↄſuetā dimittere nequeūt. ꝛ ſic finaliter pignꝰ. i. aīaz pdūt. licet illud qñ impignorare incipiunt pdere nō pponūt. Et tñ ſciendū q2 duo genera aīas ſuas ipignorant ſ₃ diuerſimode Quia aliq vicioſe. p voluptatibꝫ huiꝰ vite. ſicut fuit factū Theophilo q vt haberet diuitias in h mūdo pmiſit ſuo tpe demonibꝫ aīaz. Alij ipignorāt ↄtuoſe. vt ſunt prelati ꝛ curati q aīas ſuas obligāt p aīabꝫ ſuorū ſubditoꝝ. Quoꝝ vnicuiq₃ dr illd. iij. Re. xx. Cuſtodi viꝝ iſtū. q ſi lapſus fuerit erit aīa tua p aīa illius. Quarto ſunt aliq qui aīas ſuas dant p nihilo. Hij ſunt inuidi iracūdi. Nam cupidus recipit diuitias. lubricꝰ voluptates. ſuperbꝰ et ambicioſus honores. guloſus cibum. Sed iſti miſeri nichil recipiunt delectabile. ſ₃ amaritudinē ꝛ dolorē. Et ideo aīaz ſuā gratis dant dyabolo De quoꝝ quolibet verificať illd Judicū. ix Animā ſuā dedit piculis. Nos igiť attēdētes tot picula ꝛ damna. tam pſentia q̃ȝ futura amantibꝫ animas ſuas inordinato et illicito ſeculi amore. amorē noſtrū potius ab iſtis externis bonis ꝛ infimis. ad pmū bonū ꝛ ſummū ↄuertamꝰ diligētes aīas noſtras. pter illud ſummū ↄſequendum. ꝛ odientes ꝛ ↄtemnētes deſideriꝫ carnaliū appetitum. Qui ꝟo eas in ſe extinguit cum beato Laurencio eternaliter gaudebit. ꝛc.

De aſſumptione Marie. I
Sermo. XXXVIII

Q Ve eſt iſta que aſcendit de deſerto delicijs afluēs. Canticoꝝ. viij. Verba iſta q ppoſui oſtendunt magnū honorē ꝛ magnam laudem huius virginis que hodie eſt aſſumpta ſuper omnes choros angelorū Sed quid ego de laude et honore huius virginis loquar. id eſt. poſſum loqui. cū. id eſt. exquo angeli in celo exiſtentes laudem ipſius nequeunt enarrare. Quid ego cum ſim peccator loquar de ſanctitate huiꝰ virginis que ſuper omnes ſanctos eſt. Quid de puritate cum ſim ego pollutus labijs. Et dicit ſcriptura Eccleſiaſtici. xv. Non ē ſpecioſa laus in ore peccatoris. Et quid d iſta loquar cuius laudem ſi linguas angelicas haberem non enarrarē. cum etiam ſi om̄ia membra in linguas verterenť. adhuc minutiſſimā laudem huius virginis tam ſancte tam munde tam pulcre nō poſſe₃ explicare. Cū etiā btūs Jeronimus doctor tā eximiꝰ ſacra ſcptura illumiatꝰ. ſpū ſancto repletꝰ. noluit loq de ſctitate hꝰ ꝟgis dicēs ſic. Si audeam meditari de ſctitate hꝰ ꝟginis deficiā. Si loq nō pficiā. Ipſa ſanctiſſima eſt puriſſima ꝛ btiſſima. Quid ego hō peccator tenebris ignorātie inuolutus loquar de ea. Et ipa eſt altior celis. clarior ſole. latior terra. ſtellis purior. abyſſo pfundior. Quis autem nō ſim dignus nec meditari nec loqui de ſanctitate huius virginis. Nihilominꝰ tñ in gra ipiꝰ ſperans. quā ipa non tm̄ bonis ſed et peccatoribus ſemper oſtendit. dicam de ea iſtud verbum. Que

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De aſſūptione beate Marie

eſt iſta que aſcendit. Sed prius ꝙ̄ incipiā
ipſam ſalutemus. Que eſt iſta q̄ aſcen. ⁊c.
CA. Filius hodierna die volens matrē
ſuā honorare facit ſm curſum mundi. Vn̄
mos eſt in mūdo. cum q̄s pegrinus incog
nitus venit in aliā ꝓuinciam et ab aliquo i
hoſpicium recipitur et bene tractatꝰ nunꝗ̄
huius bonitatis poteſt obliuiſci. ſed ean/
dem bonitatē libenter faceret ſuo hoſpiti
cū pegrinando ad illiꝰ hoſpitiū ꝑuenit. Et
xp̄s volens pegrinari de ſede ſue maieſta/
tis miſit angelū Gabrielem ad Mariā an
vellet eū in hoſpitiū ſuſcipere. Qui ingreſ/
ſus ad eam dixit. Aue maria grā plena do/
minus tecū. ⁊c. q̄ſi diceret. Tu es plena grā
quia dn̄s oīm vult in domo tua tecum ma
nere. ſis plena grā. quia rex regum vult ad
te venire. Audiens h̄ beatiſſima virgo ꝙ a
tam remotis partibꝰ tam magnꝰ rex pegri/
nando in hūc mundū apud eam petit ho/
ſpitiū ⁊ vult cū ea manere. expanſis mani/
bus et erectis oculis in celū dixit. Ecce an
cilla dn̄i. Ecce ego ſerua minutiſſima do/
mini. Si dignatur iſte rex. iſte dn̄s apud
me manere. ⁊ ego eum libenter ſuſcipiam.
fiat mihi ſm verbū tuū. Et filius dei altiſ/
ſimi ꝯceptus eſt invtero eius de ſpūſancto
verꝰ deus ⁊ hō. Et q̄ ergo tam benigne eū
hec ꝟgo in ſuū hoſpitiū ſuſcepit. q̄uō tante
bonitatꝭ xp̄s potuit obliuiſci vt ſuā matrē
non honoraret in regno ſuo. Et ideo h̄ di/
cit. Que eſt iſta. ⁊c. In iſtꝭ ꝟbis dicit ipſius
ſanctitatē maximā. Quia ſancta ꝓus ꝙ̄ na/
ta. Et ideo dicit de ea xp̄s. Tota pulcra es
amica mea ⁊ macula nō eſt in te. Canti. iiij.
Tota pulchra es ⁊ i corꝑe ⁊ in anima et in
corde. q2 nullum pctm̄ habuit. Et ideo dic̄
⁊ macula non eſt in te vlla. Et ideo dr̄ pul/
cra vt luna. electa vt ſol. Canticoꝝ. vj. Et
ideo vocat eam rex regū dicens. Surge ꝓ
pera amica mea. Eiuſdem. ij. Ueni vt me/
cum regnes. q2 ego ſum rex. tu aūt regina.
ego dn̄s. tu ꝟo dn̄a. ⁊ ob hoc veni vt mecū
domineris Et ob h̄ dominus in celo dicit
Tranſite ad me omēs q̄ memoramini mei
q2 ego veſtri nunꝗ̄ obliuiſcar. Et ita eam
ille memorabatꝰ. De quo dicit Uincentius
Q2 fuit quidā vir q̄ dum videbat ymaginē
beate virginis Marie ſemꝑ dicebat Aue
Maria. vſqꝫ ad finem. Factū eſt aūt dum
quadā vice in ſuo habitaculo quieſceret ve
nit ad eū virgo cū maximo ſplēdore dicēs

Pax tibi eterna. Qui cū nimio pauore ce/
cidit in terram dicēs Surge fili mi ſurge ⁊
reſpice. Ecce ego mater oīūs miſericordie
Ecce ego cōſolatio peccatoꝝ omniū. Ecce
ego regina celoꝝ. et domina angeloꝝ. quā
tu ſepius ſalutaſti. et ergo ſemꝑ eternā ſa/
lutem habebis. Et dico tibi pete a me q̄d
vis. At ille. O ſanctiſſima ꝟgo quid aliud
petam niſi cū es regina vt etiā regnē. Illa
ait. Poſt triduū regnabis. Appropinquāte
autē poſt triduū hora mortis venit maria
cum luce nimia ⁊ dixit. Tranſite ad me om
nes qui cōcupiſcitis me ⁊ inuenietis etnā
ꝯſolationē. Unde Augꝰ. Et quis eſt q̄ po/
teſt ipſius maximā miſericordiā enarrare
cum ipa ꝓ paruo ſeruitio multā mercedē
dat. Et ideo dr̄ Grā plena. Plena eſt gra/
tia. quia toti mundo grām oſtendit qn̄ pe/
perit deū q̄ mundū redemit. Et ido admi/
rans ſcriptura clamat hic dicens. Que eſt
iſta que aſcēdit de deſerto. id eſt. de iſto mū
do vt regnet cum ſuo dilectiſſimo filio. ⁊ vt
nobis omnibꝰ ſuā gratiā oſtenderet. Que
eſt iſta cuius dies hodiernus eſt ita nobi/
lis. Que eſt iſta per quā triſticia verſa eſt in
leticiam. Que fortitudinē ſemper angeloꝝ
recipit. Que fregit poteſtatem dyabolicā
Que mortem mutauit in vitā. Que eſt ele/
uata ſuper omnes celos hodie. Que eſt de
qua angeli in celo letantur. Que ita pulcra
vt dicit chriſtꝰ de ea. Tota pulcra es ami/
ca mea. cuius pulchritudinē ſol et luna mi
rantur. Et vt dicit Ieronimus. Q2 fuit ita
pulcra. ꝙ non fuit homo pulcrior in mun/
do. Et hoc audiens quidam heremita ſan
ctus cum quo angelus loquebatur. Et di
cebat ei. Q2 quicūqꝫ ipſam intuetur in ma/
iorem deuotionē accenderetur. Et factum
eſt anno ſeptimo poſt aſcenſionem chriſti.
Uenit ergo ad montem ſyon vbi Maria
manſit. videnſqꝫ eam pre nimio gaudio ſta
re non potuit. ſed cadens in terram dixit.
Aliud regnum celorum nō deſideraui niſi
vt eam continue inſpicere poſſem. Et ido
hic dr̄. Que eſt iſta que aſcendit de deſerto
Et ob h̄ dicit Anſelmus. Feſtinate ad tā
pulcram virginem in qua inuenietꝭ omnē
delectationē. omne gaudiū. et omnē conſo
lationē. Salutate ipam ſepe ex deuoto cor
de dicentes. Aue Maria. Quia q̄ciēs illa
ſalutatio dr̄ totiēs gaudiū eius renouatꝰ et
demon repellitur. ſicut patet Genes. iij.

Huic alludit illud Martyani
in 2o Parthenices ita de bta
virgine loquens Cuius ad
aspectum (quamquam ...
... Omne decus mortale)
tamen suppressa libido Omnis
& extincta semp remisigne
...ment At si ferventes geli
dos in dorida vores Palla
diosque sup altare diffuderis
imbres ... imbres palladios
intelligimus oleum omnia enim
palladi sancita est qa eam
invenisse & produxisse dicitur

B Admirat ſcptura de eius mag glia
quā accepit hodie dicens. Que eſt iſta. ꝛc.
Quia xp̄s volēs ſuā genitricem honorare
miſit duodecim exercit⁹ celeſtes ꝛ vltio ſol⁹
aduenit ſic audietꝪ. Primo miſit ꝓ ea nouē
choros angeloꝝ.i.angelos de nouē choris
Miſit p̄triarchas. miſit ꝓphas. cōfeſſores.
martires. ꝟgines. apl'os. Et h̄ figuratū eſt
ij. Re.vj. vbi legit. Q cū Dauid reduxiſſet
archā in caſtra filioꝝ iſrl'. tunc vociferatus
eſt oīs pp'lus. ꝛ cum maxio gaudio in irl'm
archā deduxerūt. Per iſtā archā in q̄ erat
totū ſolaciū iudeoꝝ intelligit btā ꝟgo in q̄
eſt ſolaciuꝫ oīm xp̄ianoꝝ. Quā hodie Da/
uid.i.xp̄s deduxit ad celeſtē irl'm cū maxi/
mo gaudio. ꝛ vociferat⁹ ē pp'lus.i.ſcti ange/
li dicēs. Que eſt iſta. ꝛc. Et ꝫ Gregori⁹ dic.
Qua glia in celis iſta ꝟgo colit. Que dn̄o
celi p̄buit hoſpitiū ſui ſctiſſimi corpis. Et
ideo Luc.x.ca. de ea d̄r in hodierno euan/
gelio Intrauit ih̄s in q̄ddā caſtellū. Bern̄.
O btūs venter Marie q̄ circūdedit illū quē
celi et terra cōprehēdere nō potuerūt. O ve
nerabilis hūilitas qua tu filiū de celo euo
caſti O ꝯſolatiuū toti mūdo ꝟbū marie qn̄
dixit. Ecce ancilla dn̄i Quia poſtq̄ꝫ dixit h̄
et addidit. Fiat michi ſm̄ ꝟbū tuū. ſtatim
fili⁹ dei in eam tanq̄ꝫ in aliq̄d caſtellū intra
uit. Illud caſtellū ſignificat btām virgineꝫ
1 Mariā ꝓpter tria. Primo. qꝛ ad caſtellum
requirit firm⁹ murus. Sic beata ꝟgo ha/
buit firmū murū ꝑfecte fidei Sic de ipſa
teſtat euangeliū. Beata es q̄ credidiſti qm̄
ꝑficient in te que dicta ſunt tibi a domino.
Luce.j. Nam ſi Abrahā in ſcriptura com/
mendat. eo ꝙ credidit deo. multo mag cō
mendanda eſt ꝟgo Maria que tpe paſſio/
nis xp̄i ſola in fide ꝑmanſit. Scd̄o ad ca/
2 ſtellū requirit turris q̄ decorat muꝝ. Sic
in beata Maria fuit turris caſtitatis . que
oēs ꝟtutes decorabat tanq̄ꝫ turris murū.
3 Tertio ad caſtellū requirit foſſatū. ꝑ queꝫ
ꝓhibet acceſſus ad turrim ꝛ ad muꝝ. Ta/
le foſſatū hūilitat habuit ꝟgo btā maria.
ſicut ſola teſtat dicēs. Reſpexit hūilitatem
ancille ſue. ecce em̄ ex h̄ btām me dicēt om
nes generationes. Iuxta illud. Viderunt
te filie ſyon et beatiſſimā p̄dicauerūt te. et
regine laudauerunt te cum angelis dicen/
tes. Que eſt iſta. ꝛc. Tam ſancta. tam pul/
cra. quia ſanctior angelis. ſanctior ꝓphetis
ſanctior apl'is. ſup oēs ſolo filio eius ex/
cepto ipa eſt ſanctior. Et ideo ſup oēs in
celis eſt exaltata. ſicut hodiernū teſtat euā
geliū. Maria optimā partē elegit que nō
auferet ab ea. Obtinet partē in dextra ſui
dilectiſſimi filij vbi iam regnās orat ꝓ nob
vt nobis dn̄s ih̄s xp̄s oīa peccata dimit
tat. Sed quis poſſet enarrare q̄lis eſt iſta
ꝑs quā ipa elegit. Quis em̄ poſſꝫ glāꝫ ma/
rie excogitare quā ipa habet cū filio in cel.
Ipa em̄ eſt celū. qꝛ in ea de⁹ habitat. Ipa ē
ſedes dei. qꝛ in ea requieſcit. Et ob h̄ vocauit
eā filius ſu⁹ dn̄s nr̄ ih̄s xp̄s. Veni in ortuꝫ
meū ſoror mea ſponſa mea. Ecce dic ſoror
ꝓpter ꝯformitatē. Sicut em̄ filius fuit vir
go ſic et mater ꝟgo ſemꝑ ꝑmāſit. Dicit em̄
Veni amica mea ꝛ ſponſa. ꝓpt nimiā dilec/
tionē. Quia ipa diligit. et ecōuerſo. Et vo/
cat eā in ortū. qꝛ ipa etiā vocabat eū dicens
Veniat dilect⁹ me⁹ in ortū ſuum. Nō dicit
meū. qꝛ omino ſe ꝯtulerat diuine voluntati.
Canti.vj. Oīa poma noua ꝛ veta ſuaui
tibi dilecte mi. Veniat in ortū vt comedat
fruct⁹ pomoꝝ ſuoꝝ. Et quēadmodū beata
ꝟgo vocauit xp̄m in ortū. ita xp̄us vocauit
eā in ortū dicēs. Veni in ortū ꝛc. ſic in vita
eius audietis.

Sequitur vita.

Sic legi/
tur de ſan
ctiſſima aſſumptōe Marie Q qn̄ p⁹ aſcen
ſionē xp̄i apl'is ꝓpter p̄dicationē diſperſis
btā ꝟgo iuxta montē ſyon in domo ſua mo
rabat. et quotidie loca filij ſui ſcꝫ beatiſſi/
me captionis flagellationis paſſionis ſe/
pulcri ꝛ aſcenſionis viſitabat. Tandē qua
dam vice cū maximo deſiderio fuiſſet accē
ſa vt poſt filiū de ſeculo hoc citius trāſmi/
graret mox cepit tedere et flere. Tunc ange
lus apparuit ei dicēs. Aue beata a filio tuo
dn̄o nr̄o ih̄u xp̄o. cui oē genu flectat cele/
ſtiū terreſtriū ꝛ infernorū. Ecce palmā de
paradiſo attuli tibi regina celoꝝ. quā ante
feretrū portare iubebis cum die tertia aſ/
ſumeris. Nam filius cū gaudio te expectat
Cui Maria. Si inueni gratiam apud te
exinde tunc tria rogo. Primo vt oēs apo/
ſtoli congregent vt eos ante mortē meā vi
deam. et ipſi me ſepeliant. Secūdo vt de/
mones non videam in exſpiratione. Ter/
tio vt filius meus pro anima mea veniat.
Cui angelus dixit. O mater miſericordie
omnia q̄ poſtulaſti obtinebis. His dictis
angelus cū multo lumine celos aſcendit.

Palma aūt illa nimia claritate ſplendebat
⁊ erat viridis. Folia aūt ſicut ſtella matuti
na fulgebāt. Factū eſt aūt dum Johes in
Epheſo p̄dicaret celum ſubito intonuit ⁊
nubes cādida ipm̄ ſuſtulit ⁊ in momēto o/
culi ante ianuā marie collocauit. pcutieſq;
hoſtiū introiuit. ⁊ virgo v̄ginē ſalutauit re
uerenter. Quē maria videns obſtupuit. ⁊ p̄
gaudio lacrimas cōtinere nō potuit. ſȝ vo
ce flebili dixit ei. Fili iohes memor eſto v̄/
borū chriſti q̄ me tibi in m̄rem ⁊ te mihi in
filiū in cruce pendēs cōmēdauit dicēs. Ec/
ce mulier fili⁹ tuus. et ſic de alijs. Ecce enī
me vocat ⁊ ego cōmitto me tibi. Audiui eī
iudeos ꝯſiliū iniȷſſe dicētes. Expectemus
viri frēs donec illa q̄ ieſum portauit moria
tur. Corp⁹ eius ꝯtinuo rapiam⁹ atq; igne
cōburem⁹. Tu igit̄ hanc palmā facies por
tari ante feretrū cū corpus meū portabis
ad ſepulchrū. Ego aūt tertia die aſcendaȝ
in celū. Tūc dixit iohes. O vtinā hic eēnt
oīes apl'i fratres mei cariſſimi vt decen/
tes tibi poſſemus parare obſequias. Hoc
aūt illo dicente oēs apl'i de locis in q̄bꝫ p̄
dicabāt a nubibꝫ rapiūt̄. ⁊ añ ianuā marie
collocant̄. Et vidētes ibidē eſſe ſe inſimul
collectos mirabant̄ dicētes. Que nā cauſa
eſſet, ꝓpter quā nos hic dñs oīes ꝯgrega/
uit. Johes ad eos exiens dñam de h̄ ſecu
lo migrare p̄dixit. ⁊ addidit dicēs. Videte
fratres cū obierit ne q̄s defleat eam. Ne h̄
ꝑl'us videns dicat. Ecce iſti reſurrectiōeȝ
p̄dicant ⁊ mortē timēt. Cū aūt beata virgo
oīes apl'os vidiſſet. deū bñdixit ī medio
eorū. Tertia vero hora noctis ieſus venit
cū angelorꝫ choris. p̄triarchis. martyribus
ꝯfeſſoribꝫ. virginibꝫ ⁊ veniēs dixit. Veni e/
lecta mea ⁊ ponā in te thronū meū. At illa.
Paratū cor meū deus paratū cor meum.
Tūc oīes q̄ aderāt angeli ⁊ oīes ſcti cla
mauerūt dicētes. Hec eſt illa q̄ neſciuit de
lictū thori. Ipa de ſeipa dicit. Beatā me di
cent oēs generatiōes. Quia fecit mihi ma
gna q̄ potens eſt. ⁊ ſctm̄ nomē ei⁹. Tūc xp̄s
dixit. Veni ſponſa mea cariſſima veni co/
ronaberis. Tūc illa. Ecce venio dilectiſſi/
me fili. Quia ſcriptū eſt de me vt facerē vo
luntatem tuā deus. Quia exultauit ſpirit⁹
meus in deo ſalutari meo. His dict̄ꝫ expi/
rauit ⁊ animā in man⁹ filij cōmendauit. Di
xitq; apl'is domin⁹. Corp⁹ virginis matr̄ꝫ
mee in valle Joſaphat deferte. ⁊ in ſepul/
chro nouo quod ibi inuenietis locate. ⁊ me
ibidem triduo donec ad vos redeam expe
ctate. Statimq; eā circū dederūt flores ro
ſarū ſcȝ martyres. ⁊ lilia cōuallium. i. angeli
ꝯfeſſores ⁊ virgines. Ceperūtq; angl'i cla/
mare poſt eā dicētes. Virgo prudētiſſima
quo ꝓgrederis q̄ſi aurora valde rutilans
filia ſyon tota formoſa. pulchra vt luna. ele
cta vt ſol. Tunc ꝯcentū angelorꝫ aſcendētī
um audiētes cetus q̄ remanſerūt admira/
ti ꝯcite obuiā ꝓceſſerūt. Vidēteſq; regē ſuū
femine animā in vlnis ꝓprijs baiulātē. illā
q; ſup ipm̄ innixam obſtupefacti clamare
ceperūt. Que eſt iſta q̄ aſcendit de deſerto
delicijs affluens innixa ſup dilectū ſuum.
Quibꝫ alij dixerūt. Iſta eſt ſpecioſa inť fili
as hierl'm ſicut vidiſtis eā plenaȝ caritate.
Sicq; in celū gaudens aſcēdit. ⁊ a dextr̄ꝫ
filij ſui thronū gl'ie ſuſcepit. Viderūt autē
apl'i eius animā ita candidā vt nulla ligua
poſſet effari. Tunc apl'i corpus reuerēter
ceperūt ⁊ ſup feretrū poſuerūt. Dixitq; io/
hannes petro. Tu petre hanc palmā ante
feretrū portabis. q2 te dñs nobis pretulit.
Tūc petrus. Tibi portare ꝯuenit. q2 a do/
mino v̄go es electus. ⁊ ergo dignū ē vt vir
go ante virginē portet. Tu inſup in pecto
re dñi recubuiſti. tu ḡ portare debes hanc
palmā ante virginē. Ego aūt portabo cor
pus ſanctiſſimū. Tūc paulus accedens di
xit. Et ego q̄ ſum minim⁹ veſtrū nec dign⁹
ſum vocari apl'us volo tecū portare. Ele/
uanteſq; petr⁹ ⁊ paulus feretrū cū ſanctiſſi
mo corpore ceperūt cantare dicētes. Exijt
iſrael ex egypto all'a. Tunc ⁊ angeli affue/
runt q̄ dulciter cantauerūt. Excitati autēȝ
oīes ad tam dulcē cantū de hieruſalē exie
runt. ⁊ qui eſſent diligent̄ ſciſcitant̄. Tunc
vnus dixit. Mariā illaȝ diſcipuli ieſu effe/
runt mortuā. Circa illā hanc quā auditis
cōcinunt melodiā. Tunc ad arma oīs cu
currerūt. ⁊ ſe mutuo hortabant̄ dicētes. Ve
nite occidam⁹ oīes apl'os. ⁊ corpus illud
quod illū ſeductorē portauit cōburamus.
Princeps autē ſacerdotū hoc audiēs ob/
ſtupuit ⁊ ira repletus ait. Ecce tabernacu/
lum illius q̄ nos ꝯturbauit qualē gloriam
nunc accipit. Et hoc dicēs cucurrit ⁊ man⁹
in feretrum miſit volens euertere vt cor/
pus caderet. Tunc man⁹ eius ambe ſubi/
to aruerunt. ⁊ ad feretrū adheſerūt. Premi
mio itaq; dolore cepit lamētabilit̄ eiulare.

Reliquus autẽ ꝑplius ꝑcuſſus eſt cecitate. Tuc ille pnceps ſacerdotũ cepit clamare voce magna dicẽs. Sancte petre adiuua me. Cui petr⁹ ait. In obſequio nr̃e domi/ne ſum⁹ impediti. iõ curatiõi tue intende/re nõ poſſum⁹. ſed in dñm ieſum xp̃m cre/de quẽ iſta portauit ⁊ ſan⁹ eris. Cui rñdit. Credo in dñm ieſum xp̃m. credo ip̃m eſſe verũ filiũ dei. ⁊ hanc ſctiſſimã mr̃em ei⁹ eſſe virginẽ purã. Statimq̃ʒ a feretro ei⁹ ma/nus ſunt ſolute. Sʒ tñ in brachijs adhuc ariditas remãſerat ⁊ dolor vehemẽs. Tũc dixit Petr⁹. Oſculare feretrũ ⁊ dic. Credo in dñm ieſum xp̃m. quẽ iſta in vtero porta/uit ⁊ peperit ⁊ poſt partũ virgo permanſit. Quod cũ dixit ſtatim vt ꝑus fact⁹ eſt ſan⁹. Tunc dixit ei Petr⁹. Accipe hanc palmaʒ de manu fratrꝭ noſtri Johis ⁊ pone illam ſup populũ excecatũ. ⁊ quicũq̃ʒ voluerit cre/dere in chriſtũ recipiet viſum. qui autẽ nõ credet nõ videbit ineternũ. Portãtes autẽ apoſtoli corp⁹ Marie in nouo monumen/to poſuerunt. ⁊ iuxta illud vt dñs iuſſerat vſq̃ʒ in triduũ ↄſederũt. Veniẽs autem Je/ſus cũ multitudine angelorũ ip̃os ſaluta/uit dicẽs. Pax vobis cariſſimi. Cui reſpõ/derũt. Gloria tibi dñe qui facis mirabilia magna ſolus. Et dixit eis. Quid gr̃e ⁊ ho/noris videt̃ vobis vt mee nũc ↄferam geni/trici. At illi. iuſtũ videt̃ ⁊ ↄuenit vt ſicut tu deuicta morte iã regnas in ſecula. ſic tu re/ſuſcites corp⁹ mr̃is ⁊ a dextris tuis collo/ces ineternũ. Tunc michael archangel⁹ cõ/tinuo animã marie p̃ntauit. Tunc dñs ie/ſus chriſt⁹ locutus eſt dicens. Surge dile/ctiſſima mr̃ mea. ſurge proxima mea. ſur/ge colũba mea. Statimq̃ʒ ad corpus acceſſit ⁊ de tumulo corp⁹ mox ꝓceſſit glorioſum. Sicq̃ʒ chriſt⁹ cũ ſua genitrice ad altitudi/nem celeſtẽ ꝓceſſit ip̃os angelorum multitu/dine comitãte. Cũ autẽ ad primũ chorum veniſſent angeli ãmirantes ei⁹ pulchritudi/nem dixerũt adinuicẽ. Que eſt iſta q̃ aſcen/dit ꝑ deſertũ ſicut virgula fumi ex aromati/bus mirre ⁊ thuris. Et iterũ. Que eſt iſta q̃ progredit̃. quaſi aurora ↄſurgẽs. tota for/moſa. ⁊ pulchra vt luna. electa vt ſol. Chri/ſtus rñdens dixit. Jſta eſt ſpecioſa inter fi/lias hieruſalẽ ſicut vidiſtꝭ eam plenã cari/tate. Et dixit ad eã. Tota pulchra es ami/ca mea ⁊ macula nõ eſt in te vlla. Et audien/tes angeli dixerũt. Specie tua ⁊ pulchritu/dine tua intẽde ꝓſpere ꝓcede ⁊ regna. q̃ſi di. O maria aſcende ſuperi⁹. Quia non ſu/mus digni vt maneas nobiſcũ. Et ſic ꝓceſ/ſerunt ad ſecũdũ chorũ. Cunq̃ʒ ꝑueniſſent ad ſecundum chorum dixerunt angeli. Jã hyems tranſijt. imber abijt ⁊ receſſit. flores apparuerũt in terra noſtra. Et dñs ad an/gelos dicẽs. Sicut liliũ inter ſpinas ſic a/mica mea inter filias hieruſalẽ. Et dixit ad mariã. Mel ⁊ lac ſub lingua tua. odor ve/ſtimentorũ tuorum ſicut odor thuris. Et di/xit maria. Ego flos campi. ⁊ liliũ cõuallium. Vocat ſe florem campi. qꝛ quicq̃d creſcit i campo nõ cuſtodit̃. Sic Maria eſt om̃ibꝫ peccatoribꝫ cõmũis ⁊ om̃ibꝫ eſt parata nul/li occulta. Et dixit. Quicũq̃ʒ eam inuocat ſicut adhuc in fine audietis. Tunc angeli ad mariã. O Maria non ſumus digni vt nobiſcũ maneas. Aſcende ſuperi⁹. Tũc ad tertiũ chorum ꝓceſſit. In tertio choro an/geli dixerunt ad mariã. Sup ſalutẽ ⁊ om/nem pulchritudinẽ dilecta es a dño. ⁊ regi/na celorũ digna es vocari. Gaudent chori angelorũ ↄſortes ⁊ ↄciues tui. Tunc ieſus ad Mariã. Letent̃ celi ⁊ exultet terra an/te faciẽ dñi q̃m vẽit. Et iterũ dixit dñs ad angelos. Jnueni quã diligit aĩa mea. nec dimittam eã. introducã eam in tabernacu/lum p̃ris mei. Tunc angeli ad Mariam. Specie tua ⁊ pulchritudine tua. vt ſupra. Jn quarto choro angeli dixerũt ad mariã. Tu dñaris poteſtati marꝭ. Et dñs ad an/gelos. A ſolis ortu vſq̃ʒ ad occaſum ẽ lau/dabile nomẽ eius. Tunc maria rñdit. Da/bo in ſyon ſalutẽ ⁊ in hieruſalẽ gl̃iam meã. Angeli ad Mariã. Specie tua ⁊ pulchri/tudine tua ⁊c̃. Jn q̃nto choro angeli dixe/runt. Surgite vigilem⁹. venite adorem⁹. qꝛ ip̃a dña eſt ſctã corona ſanctarũ omniũ. Dñs ad angelos. Hodie mortẽ quã femia intulit. femina fugauit. Et dixit ad mariã. Tui ſũt celi ⁊ tua eſt terra. Et maria. Trã/ſite ad me om̃es q̃ ↄcupiſcitis me. Tũc an/geli ad mariã. Specie tua ⁊ pulchritu. ⁊c̃. Jn ſexto choro angeli ad mariã dixerunt. Multe filie regũ ↄgregauerunt diuitias. tu ſola ſupgreſſa es vniuerſas. Et domin⁹ ad mariã. Hec eſt q̃ neſciuit thorũ in deli/cto. Et dixit ad eam. Veni dilecta mea. in/tra cubiculũ ſponſi tui. ⁊ ꝑ q̃buſcũq̃ʒ ores ſalui fiant. Tunc maria. Mecũ ſunt diui/tie gl̃ie ⁊ opes. Angeli ad Mariã. Specie

7 tua ⁊ pul. ⁊c̄. In ſeptimo choro angeli ad
Mariā dixerūt. Glo̾ioſa dicta ſunt de te ci
uitas dei. Dn̄s ad angelos. Viderūt eā fi/
lie ſyon ⁊ beatiſſimā te p̄dicauerūt ⁊ regine
laudauerūt eam. Tunc dn̄s ad eā. Tu lux
oriens in nazareth. tu gl̾a in hierl̾m. Tu le
ticia in iſrael. tu decus mūdi. Tunc angeli
8 ad mariā. Specie tua ⁊c̄. In octauo cho/
ro angeli ad Mariā dixerūt. Audi filia et
vide. q̾r ↄcupiuit rex ſpeciē tuā. Dn̄s ad an
gelos. Queſiui mihi eā aſſumere ſponſaȝ ⁊
effectus ſum amator forme ill9. Et dixit
ad eam. Veni colūba mea. veni ſpōſa mea
dilectiſſima veni amica mea. Maria reſpō
dit. Et in hierl̾m p̾tas mea. Et iteruȝ. Tal̾
eſt dilectus me9. et ip̄e eſt amic9 meus filie
9 hierl̾m. Tunc tot9 chorus celeſt̾ venit ad
eam cantādo gaudendo ⁊ dicendo. O ma/
ria tu es virgo virginū. ⁊ q̄nō eſt hoc ꝙ nec
primā ſimilē viſa es nec habere ſequenteȝ.
Maria rn̄dit. Quid admiramini. Diui/
num myſteriū eſt quod cernitis. Tūc om/
nis multitudo celeſtis clamauit ad eaȝ di
cens. O maria tu es templū diuinitat̾ Tu
es balſam9 ſuauitatis. ſpeculuȝ puritatis.
criſtallus caritat̾. liliū caſtitatis. roſa can/
diditatis. foliū hūilitatis. radix omniū v̾/
tutum. gl̾ia ⁊ honor omniū mulieꝝ. marga
ritha virginū. ſtella ſacerdotū. roſa marty
rum. dn̄a apoſtoloꝝ. regina angeloꝝ. Tūc
Maria rn̄dit. Hec requies mea in ſeculū
ſeculi. hic habitabo q̄m elegi eā. Tūc dn̄s
coronauit eā corona ꝑpetua. vbi iā ſedens
ad dexterā filij ſui ſemꝑ orat ꝓ nobis. Et q̄
cunq̄ȝ inuocat eā ſemꝑ inuenit ↄſolationē.
¶ De iſta multa ſunt exempla q̄ cauſa bre
uitatis omittam. Nihilomin9 tn̄ ad noſtrā
meliorationē vnum exempluȝ aut duo di
cam. ¶ Primū. Quidā cleric9 virgini Ma
rie deuotus dū ſcolas frequētabat. conſue
ueratq̄ȝ ſtatim mane facto imagineȝ beate
Marie viſitare priuſq̄ȝ ſcolas ingredere̾t
⁊ ibi ſemꝑ vnum Aue maria exorauit. Hic
cū nimio labore egrotar̄ȝ ex pauore nimio
cepit ↄturbari. Cui virgo apparens dixit.
Cur fili tantū times q̄ totiens me ſaluta/
ſti. eſto nunc ſanus in aīa. ⁊ veni mecuȝ vt
eternaliter gaudeas. Et ſtatim expirauit. ⁊
angeli eius animaȝ viſibiliter ſuſceperunt
beate virgini cōmendata. Ecce videmus
quomō adiutrix eſt oīb9 inuocātib9 eam.
Inuocem9 ergo eā ⁊ libenter ſalutem9 vt

nobis parare digne̾t gaudiū inter angl̾os
in celo vbi ſola gaudet. Ad quod gaudiuȝ
deus trinus ⁊ vn9 pater ſue genitricis di/
gnetur nos perducere vt ſecū regnem9 in
ſecula ſecl̾oꝝ. Amen.

¶ De aſſumptione Marie. II.
¶ Sermo XXXIX.

Intrauit ieſus in
quoddam caſtellū. Luce. x. Si/
cut dicit mg̾r in libro de cauſis.
Cauſa prima q̄ eſt deus ſupior omī narra
tione. a qua omēs lingue deficiūt propter
eius excellentiā ſingularem. que nec ſenſu
nec intellectu nec imaginatione valet attin
gi. Cū autē beatiſſima virgo mr̄ chriſti be/
nedicta tanta ꝓximitate deo ↄiungi̾t. tan/
ta dignitate extollitur. tanta familiaritate
vnitur. vtpote eius mater vt nec lig̃ue nec
rerū ſimilitudines nec ſcripture nec pictu/
re eius dignitatē ſufficiēter enarrare vale/
ant. eo ꝙ nō ſolū ꝓpter diuinitatis partici/
pationē ſed etiā ꝓpter quandā mirabileȝ ⁊
nobilem elationē ſupgredi̾t creaturas vni
uerſas. in h̾ videlicet ꝙ ip̄a cū deo p̾e vnū
meruit habere filiū. ideoq̄ȝ ſcti q̄uis mul/
ta de ea p̄dicauerint. ſcripſerint. docuerit.
tamē inſufficiētes ſe dixerūt. Vn̄ Hieroni
m9 in ſermone hodierno. Quicq̄d hūanis
pōt dici verbis min9 eſt laude celi. Quia di
uinis ⁊ angelic̾ eſt excellenti9 p̄dicata ⁊ lau
data preconijs a ꝓphetis quidē p̄nunciata
a p̾tiarchis figuris ⁊ enigmatib9 p̄ſignata.
⁊ ab euāgeliſtis exhibita ⁊ mōſtrata. ab an
gelo venerabiliter ⁊ officioſiſſime ſalutata.
Hec ille. Sicut igi̾t ineffabilis fuit ſuſce/
ptio chriſti in vterū virginis. ſic ineffabil̾ ⁊
inenarrabilis eſt ſuſceptio mr̄is chriſti ī ci/
uitatem ſupne felicitatis. Dicit Bernard9
in ſmone q̄ incipit. Virgo gl̾ioſa. Verūtn̄
licet ad plenū enarrare non poſſit tante di/
gnitatis excellentia. tāte felicitatis copia.
⁊ tante beatitudinis ad quam hodie ſuſce/
pta eſt habundātia. nō ideo tamē debȝ ab
ip̄ius ſilere laudib9 humana lingua. Cū di
cit Bernard9 in ſmone hodierno. Temp9
eſt loquēdi nō ſolū homini ſed omī carni.
cū aſſumi̾t verbi mater incarnati in celuȝ.
nec ceſſare debet a laudib9 ei9 hūana mor/
talitas cū homīs ſola natura ſupra īmor/
tales ſpirit9 exalta̾t in v̾gine. Hec ille. Nō
vt facilius aſſeq̄mur ip̄am v̾ginē glorioſaȝ

humiliter et deuote accedam⁹. ſalutantes
ipã3 oꝛone angelica Aue maria. Intrauit
ieſus in quoddã caſtellum. vbi ſupra. quia
ſcḋm Bern. in ſermone ſecũdo p̄ſentis feſti/
uitatis. Totiſis mũdi huius ampla lataqꝫ
vaſtitas reſpectu celeſtiꝫ habitatiõis nõ eſt
niſi quoddã caſtellũ. Jdõ ad ſignificãdu3 ħ
cũ ſaluatoꝛ de illa ingenti patria ⁊ ineffabi
li regione ingreſſus eſt oꝛbẽ terre dꝛ itroi/
re caſtellũ. Non ſolũ aũt caſtellũ ſed etiã in
anguſtũ ꝟgīalis vteri diuerſoꝛiũ introiuit.
in qḋ mulier quedã ſuſcepit eũ quaſi in do
mũ ſuã. Felix mulier ſcḋm Bern. que iã nõ
exploratores hiericho ſed poti⁹ ipm̄ fortiſ
ſimũ exploratoꝛẽ ſuſcipe meruit Felix nã/
qꝫ mulier cui⁹ dom⁹ ſaluatoꝛe ſuſcepto in/
uenta eſt mũda quidẽ ſed plena nõ vacãs.
qꝛ grã plena ſicut eã angelus ſalutauit. Ad
q̄d aũt ſic eſt ſalutata niſi vt ſpũſſctũs ſem/
per impleuit eã. Ex quibꝰ ꝟbis apparet q̄ re
iſta verba hodie in tanto feſto legunꝶ niſi
ad recõmendationẽ3 vteri ꝟginalis q̇ ꝑ eo
ꝙ chriſtũ dignat⁹ fuit ſuſcipe coꝛpaliter in
ꝑſona. ⁊ ſpũaliter in fide. ⁊ ob hoc q̄i quod/
dam caſtellũ meruit nomĩari in q̇ dei fili⁹
ta3 coꝛpaliter q̄ꝫ ſpũaliꝶ habitauit. Ideoqꝫ
hodie ab eodẽ ſuſcipiꝶ i ciuitatẽ gl'ioſa3 tã
coꝛpaliꝶ ſc3 i coꝛpe. q̄ꝫ ſpũaliꝶ ſc3 in aĩa. Vñ
merito hodie dici de eo ſingulariꝶ poterit
ꝙ hec virgo ad alta celoꝝ velut in ciuitate3
dei gl'ioſam intrare meruit. qꝛ olim ieſus
in ei⁹ vterũ velut quoddã caſtellũ digniſſi/
mũ intrauit. ¶ In quibꝰ ꝟbis deſcribiꝶ ſin
gularis p̄rogatiua dignitatiꝫ ⁊ excellẽtie vir
ginis gl'ioſe. ex eo ꝙ xp̄m dei filiũ in ſuo vte
ro hoſpitare meruit dũ in eã velut i quod/
dam gratũ hoſpiciũ intrare voluit. Circa
qḋ ꝯſiderare debem⁹ triplicẽ dei habitati/
onẽ velut q̄ddã triplex caſtellũ xp̄i filij dei
ſuſceptiuũ. Eſt eñ caſtellu3 coꝛpale ⁊ alle/
goricũ in qḋ dei filius ſemel intrare digna
tus eſt. Eſt caſtellũ moꝛale ⁊ myſticu3 in q̇
filius dei ſepe intrare dignat⁹ eſt. Eſt ter/
tio caſtellũ anagogicum ſeu celeſte ⁊ ſempi
ternũ ad qḋ dei fili⁹ virginẽ gl'ioſam aſſu/
mere hodie dignatus eſt. ¶ A

¶ **Dixi pꝛimo** ꝙ in ꝟbis premiſ
ſis ꝯſiderare de/
bemus p̄mo quoddã caſtellũ coꝛpale ⁊ alle
goricũ. in q̇ dei fili⁹ ſemel habitare dignat⁹
eſt. Pꝛo quo ſciendũ ꝙ dei fili⁹ deſcendẽs
de celo in vterũ virginis Marie ꝯgrue di

citur deſcendere in caſtellu3 coꝛpale ⁊ alle/
goricũ. In coꝛpale quidẽ qꝛ coꝛpaliꝶ in ea
habitare dignat⁹ eſt nouẽ menſibꝰ. S3 q̄a
vterus ꝟginis nõ fuit caſtellũ fabricatũ ex
lignis ⁊ lapidibꝰ materialibꝰ. Jdõ hec intel/
ligenda ſunt ſcḋm q̄ndã ſilitudinẽ. ⁊ ꝑ conſe
quẽs ſ3 q̄ndã allegoriã. Nã l3 illud qḋ dic
euãgeliũ ſit factũ ſcḋm hyſtoriã coꝛpaliꝶ. hoc
tñ nõ intendiꝶ a xp̄o p̄ncipalr. ſed qꝛ ipſe in
greſſus ei⁹ in vterũ ꝟginis ſignificabat in/
greſſum ſpũalẽ in mentẽ hoĩs. idõ allegorice
ingreſſus in illud caſtellũ ſignificabat ali/
ud ſc3 ꝯfirmatione3 in bono. Ex quibꝰ pt3
ꝙ ꝟgo gl'oſa eſt aptũ hoſpitiũ filij dei. ideo
ad cõmendationẽ hui⁹ ꝟginis gl'ioſe videñ/
dũ eſt ꝙ hec virgo cõparaꝶ diuerſis creatu
ris ꝓpter diuerſas grãs ⁊ vera dona ſibi a
deo ad ſuã ⁊ nrãm vtilitatẽ collata. Cõpa/
raꝶ quidẽ creaturiꝫ ſupioꝛibꝰ. i. celeſtibꝰ. me
diis. i. ſubceleſtibꝰ. inferioꝛibꝰ. i. terreſtribꝰ.
Supioꝛibꝰ ꝓpter excellẽtiã dignitatiꝫ. qꝛ ſo
la eſt ſupgreſſa vniuerſas. vt dꝛ Pꝛouerb.
vlti. Mediis ꝓpter grãm recõciliatiõis. q̄a
ipſa ẽ mediatrix dei ⁊ hoĩm. Inferioꝛibꝰ ꝑ/
pter ꝓfunditatẽ hũilitatiꝫ. qꝛ ipſa ſe ancilla3
humilẽ aſſerit Lu. j. ¶ Pꝛimo itaqꝫ cõpa/
raꝶ creaturiꝫ ſupioꝛibꝰ. i. celeſtibꝰ vt ſoli. lune
⁊ ſtellis. Et p̄mo ſoli. qꝛ ſicut ſol illuminat
obſcuritates. ſic ipſa aufert oẽs hereſes mũ
di ⁊ illumĩat coꝛda nrã. ſicut canit eccleſia.
Gaude maria ꝟgo cũctas hereſes ſola in/
teremiſti. Et etiã qꝛ ſicut ſol ferꝶ ſup lunã.
ſic ipſa ſup tpalia. Vñ Apoc. xij dꝛ. Apparu
it ſignũ magnũ in celo mulier amicta ſole.
id eſt. maria habẽs ꝓprietates ſolis. ⁊ luna
ſub pedibꝰ eius. Sicut exponit Innocẽ.
Ite3 ſicut ſol nunq̄ꝫ deficit. ſic ſola ꝟgo ſte/
tit in fide in paſſiõe. Vñ Canti. vij. Statu
ra tua ſc3 q̇ in iuſticia ⁊ fide ĩmobiliꝶ ſteti/
ſti aſſimilata ẽ palme q̇ viroꝛẽ folioꝛũ nũq̄ꝫ
amittit. ſic nec tu fidei virtutẽ. Item dꝛ ſol.
qꝛ ſicut ſol illumĩat mũdũ. ita ꝟgo maria il
lumĩat eccl'iam. Scḋo o cõparaꝶ lune ꝓpter
tria ꝟgini appropriata. Pꝛio rõne nõis qḋ
h3 ex impoſitiõe. Scḋo rõne pulchritudi/
nis quã h3 ex ſol' irradiatiõe. Tertio rõne
ꝟtutis quã h3 in recepti lumĩs diffuſione.
De p̄mo ſc3 de nõis impoſitiõe pt3. Nã tri
plici nõie appellaꝶ. Diciꝶ eñ lumĩare min⁹.
⁊ ħ reſpectu maioꝛis ſc3 xp̄i q̇ eſt ſol iuſticie
In p̄mo nõie ſignificaꝶ meritũ ꝑfecte hu/
militatis. Sicut eñ luna minoꝛ eſt coꝛpe

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

¶ De Aſſumptione Marie

oīb⁹ ſtellis celi. excepta illa ſola q̄ eſt coniuncta ſoli ſcʒ mercurio. Ita btā v̄go oīb⁹ ſanctis ē humilior. excepta hūana natura vnita ſoli. i. diuinitati in xp̄o Iō q̄nto plus habuit de humilitate in t̄ra poſt xp̄m. tāto plus de felicitate in cel' poſt eū. In ſcd̄o nomine inſinuat̄ p̄conīū regie dignitatꝭ. Sic eīm luna poſt ſolē tenet p̄ncipatū in celo ethereo. ita ⁊ btā virgo poſſidet poſt xp̄m in celo empireo. Vn̄ iōa figurat̄ i heſter Heſter. v. Cui rex ꝯceſſit dimidium regni. Regnum dei ꝯſiſtit in duob⁹. in iuſticia ⁊ miſericordia. Iuſticiā ſibi reſeruauit. iō dic̄ Mihi vindictā ⁊ ego retribuā. Deut. xxxij. Sʒ miſcōiaʒ ꝯceſſit diſpenſandā ſue mr̄i. Vn̄ dicit Bern̄. Ex oīb⁹ miſcōie ſinū aperit. In tertio noīe inſinuat̄ officiū ſedule pietatis. Luna eīm dū noctꝭ tenebras illuminat deſeruit exiſtētib⁹ in caſtris vt videāt ⁊ poſſint ſe cuſtodire ab impugnatiōib⁹ aduerſarioꝝ ⁊ defendere. Sic btā v̄go exiſtētib⁹ in certamīe vicioꝝ ꝯtra diaboluʒ. iō in Cantic̄ dr̄. Pulchra vt luna. terribil' vt caſtroꝝ acies ordinata. De ſcd̄o quō dr̄ luna rōne pulchritudinis. ptʒ. q2 ſicut luna recipit triplicē pulchritudinē a ſole. ſm quam pulchra eſt in p̄ncipio. qn̄ ē noua. Pulchrior in medio. qn̄ eſt plena. Pulcherrima in termio qn̄ eſt ſoli ꝯiuncta. licet nob̄ tūc nō appareat. tunc eīm magꝭ pfundit̄ luce q̄ʒ añ. vt pbāt aſtronomi. Sic btā virgo triplicē graduʒ habuit pulchritudinis a ſole iuſticie. Fuit eīm pulchra in ingreſſu velut noua luna p donū grē ſctitatꝭ q̄ ipam mundauit a pctō originali. Vnō de ea dr̄. Que eſt iſta q̄ pgredit̄ pulchra vt luna. Pulchrior fuit in ingreſſu velut luna plena in dieb⁹ ſuis Ecci. Et h̄ p donū grē fecūdantis. Tūc eīm fuit mūdata a fomite carnali. Sic eīm luna pulchrior ē in plenilunio q̄ʒ in nouilunio qn̄ ex nulla parte ē vacua. Sic ⁊ beata virgo in ꝯceptiōe filij ſui pulcrior fuit qn̄ ex nulla pte erat vacua ſed plena diuinitate. Nā dictū eſt ei Aue grā plena. Sed pulcherrima fuit in egreſſu velut ſibi ꝯiūcta p donū grē eleuātis. Sic eīm luna in ꝯiūctione ſui cū ſole ē clariſſima. vtpote radijs ſolarib⁹ illuſtrata. licet nob̄ nō appareat. quia tūc lucē habitat inacceſſibileʒ. ita ⁊ btā v̄go maria qn̄ in aſſumptiōe eleuata ē ſoli iuſticie aſſociata. De tertio quō maria dr̄ luna rōne v̄tutis quā hʒ in recepti lumis diffuſione. ptʒ. luna nāqꝫ lumīe ſuo tria facit ꝑʒ phos i inferiorib⁹. replet eīm conchilia humidū augmentando. attrahit marꝭ fetidū de pfundo humorē extrahēdo. tēperat de nocte aera ardorē ſolis repmēdo. Hec aūt tria ſunt valde neceſſaria habitātib⁹ in regione vmbre mortꝭ q̄b⁹ maria ad ſolaciū ē ꝯceſſa.

¶ Scd̄o maria cōparat̄ medijs creaturis ⁊ ſubceleſtib⁹. ⁊ h̄ ſpecialit̄ trib⁹. ſ. aurore. nubi. pluuie ſeu rori. Primo aurore. Eſt aūt aurora lumē ſolis diffuſuʒ in aere oriente ſole. qd̄ nec eſt in celo nec in t̄ra. ſed in aere medio. Cuius tres ſunt ꝓprietates. Primo eīm qn̄ rubet ⁊ rutilat aurora tunc fundunt̄ pluuie ad t̄ras. ſic maria ſi fuerit p nos ad rubedinē excitata fundit imbreʒ grāꝝ. Vn̄ Oroſi⁹ ſup Canti. Candor es v̄go maria p̄clare maieſtatꝭ dei imbrē. i. grāʒ fundēdo in ſctitatē ⁊ pfectiōis plenitudīeʒ his q̄ ad te ꝯfugiūt. Scd̄o aurora fugat vl' alleuiat morbos febriū in languidis. vt dicit Halic⁹. ſic virgo btā mitigat vniuerſas tribulatiōes nr̄āꝝ ⁊ miſeriaꝝ. Tertio ptʒ q2 in aurora oriente ros deſcēdit ⁊ nubes aſcendit ſic ad virginē glioſam ſi nubes mētis nr̄e aſcēdet p deuotionē. ſtatim ros cōſolatiōis deſcēdet p irrigatōnē. Scd̄o maria cōparat̄ nubi ⁊ h̄ ꝓpter tria. Eſt eīm nubes leuis q̄ntū ad motū. ſublimis ad ſituʒ. vtilis ad effectū. Leuis fuit v̄go q̄ntuʒ ad culpe incorruptionē. Pctīm eīm ē graue pōdus. Pš. Sic onus g̃ue g̃uate ſunt ſuper me. Scd̄o ſublimis ad ſitū. q2 p vite ꝯuerſationē eleuata ē ⁊ plata vniuerſis. Tertio v̄go eſt vtilis ad effectū p grē impetratōeʒ. Iſa. iiij. Creauit dn̄s ſup oēm locū mōtis ſyon. ⁊ vbi inuocat⁹ eſt nubē p diē. i. v̄ginē in refrigeriū temptatōis.

¶ Tertio maria cōparat̄ pluuie ꝓpter tria. q2 ſm cōmētatorē in lib. de impſſionib⁹ aeris. Inſtāte pluuia q̄dā fumigatio mot elicit̄ extra mōtes ſic adueniēte grā btē virginis eleuat̄ in nobis fum⁹ deuotiōis De hac pluuia in Pš. Pluuiā voluntariā ſegregabis de⁹ hereditati tue. Scd̄o q2 pluuia q̄nto alti⁹ eleuat̄ tanto dulci⁹ deſcēdit. vt dicit mgr̄. xi. lib. de ꝓprietatib⁹ reꝝ. Sic q2 maria altiſſime eſt eleuata. iō qn̄ deſcēdit ad nr̄ām ꝯſolatiōeʒ dulciſſime mentē nr̄ām cōſolat̄. Vn̄ Ecci. xxiiij. Spūs me⁹ ſup mel dulcis. Tertio q2 pluuia herbas recreat. ⁊ flores reparat. q̄s ardor ſolis inclinauerat ⁊ areſecerat. ſic

Confer Mariā cū Magdalena. magdalena excepit Christū hospitio maria vero in utero suo &c. In officio quo martha [illegible] Christo [illegible] magdalena [illegible] &c.

patꝫ de roꝛe nocturno q̄ herbas areſactas
de die recreat de nocte. ſic maria eſtꝰ tem/
ptationū q̄bꝫ adurimur gr̄a ſue v̄tutis i no
bis recreat ꝛ refocillat. Un̄ ipa facit foꝛna/
cem.i.temptationē diaboli ardētiſſimā q̄i
ventū roꝛis flantē. ¶ Tertio maria cōpa/
rat̄ creaturꝭ inferioꝛibꝫ ꝛ terreſtribꝫ. ſcꝫ ar/
boꝛibꝫ floꝛibꝫ ꝛ h̄itatiōibꝫ int̄ arboꝛes. Cō/
parat̄ p̄mo cedro ꝓpter v̄tutē quā hꝫ ꝯ ſer/
pentes ip̄os fugādo. Et ſignificat v̄tutē fi
dei in maria. q̄ fugauit oēs erroꝛes ꝛ here/
ſes in fide. Un̄ de ſe dic̄ Eccl.xxiiij. Quaſi
cedrus exaltata ſuꝫ. Scd̄o cipreſſo p altiſ
ſimā paup̄tatē. Un̄ ibidē. Quaſi cip̄ſſus in
mōte ſion. Tertio palme ꝓp̄ lōganimitatē
ſpei. q2 palma n̄ niſi cētenaria r̄ddit fructū
Un̄ ibideꝫ d2. Quaſi palma exaltata ſum.
Quarto oliue. ꝓpter miſcd̄iam ꝛ pietatem.
Quīto platano. ꝓp̄ ſpecial̄ gr̄e habūdātēꝫ
honoꝛē. Ibidē. Quaſi platanꝰ iuxta aquā.
Sexto viti. ꝓpter celeſtꝭ botri.i.xp̄i genera
tionē. Ibidē. Quaſi vitis fructificaui. Cō
parat̄ etiā aromaticꝭ ſp̄ebꝫ Balſamo autēꝫ
ſpecial̄r ꝓp̄ hūilitatē. q̄ eſt arboꝛ hūil̄ ꝛ par/
ua. duoꝝ tm̄ cubitoꝝ. ꝛ ē viri ſilis i ſtipite. i
folijs aūt ſilis rute. Un̄ dic̄ Iſi.li.erbimo.

¶ Dixi ſecūdo q̄ eſt aliud ¶ B
caſtellū qd̄ chri/
ſtus intrare ſepiꝰ ſolitꝰ eſt. Iſtud caſtelluꝫ
eſt mens hūana ꝛ ꝯſcia hoīs. q̄ licet ſit ciui
tas delectabil̄ cū eſt v̄tutibꝫ oꝛnata ꝛ intan
tū ſpecioſa vt deū quē celi celoꝝ cape nō po
terāt in ſe recip̄e mereat̄ ꝛ q̄dāmō cōp̄hen
dat. tm̄ q2 vnicū ꝛ ſingularē hoſpitē ſcꝫ deū
infinitū hoſpitat̄. iō in eiꝰ cōpatiōe d2 dimi
nutiue caſtellū. eo q̄ aduerſario. ſ. diabolo
locū habitatōis nō reliq̄t. iuxta illud. Co
anguſtatū eſt ſtratū. Breue em̄ palliū dꝫ eē
dilectiōis ꝛ caritatꝭ q̄ vtrūq3. ſ. deū ꝛ diabo
lū op̄ire nō poſſet. Debꝫ aūt iſtud caſtellū
p̄mo fundari ꝛ edificari. ſcd̄o mūdari. ter/
tio cuſtodiri. De p̄mo ſcꝫ de fundamēto hꝰ
caſtri d2 p Greg̃. in q̄dā omel̄. Qui aliquid
edificat p̄mo fundamentū dꝫ mittere in ꝓ/
fundū. p qd̄ ſignificat̄ humilitas. q̄ eſt q̄i la
pis p̄mꝰ. Deinde caritas q̄i ſcd̄us. De qua
ap̄ls. In caritate radicati ꝛ fundati. ſequū
tur deinde v̄tutes alie. ſ. fides q̄ ponit̄ ad
fundamētū ꝯſcie. q2 ē ſubā ſperādaꝝ rerū.
Inde ſequit̄ ſpes q̄ iā altiꝰ ſupra terrā eri
go ad celeſtia. Deinde locant̄ v̄tutum lapi
dis cardinaliū. ſ. tēꝑantia. prudētia. foꝛtitu

do ꝛ iuſticia. Deinde alie v̄tutes moꝛales.
Deinde op̄a pietatꝭ. Talis autē edificatio
dꝫ eſſe in mōte eminētis ꝯuerſationis. Fi
gura Ezech.xl. vbi ſup̄ montē excelſum ni
mis vidit Ezechiel ciuitatem. ita vicꝫ vt ad
talē ꝯſciam nō accedat puluis cupiditatꝭ.
fetoꝛ carnalis voluptatꝭ. aut ventꝰ vanita
tis. Un̄ de tali caſtello d2. Fundamēta eiꝰ
in mōtibꝫ ſctis Sꝫ certe ecōuerſo m̄lti fun
dāt caſtra ſua in locꝭ aquoſis ꝛ baſſis. qd̄ ē
multū p̄iculoſuꝫ. Nā caſtꝝ ſitū in monte ca
rente aq̄s nō de facili expugnat̄ ab hoſtibꝫ
ꝓpter aq̄rū penuriā. ſine q̄bꝫ exercitꝰ nō pōt
ſubſiſtere diu in loco. Sed vbi ſūt aq̄ plu/
rimū ab vna vel duabꝫ p̄tibꝫ eſt in p̄iculo. ꝛ
multo foꝛtiꝰ ſi ē vbiq3 aq̄ circūdatū. Sicē
de hoībꝫ delicatis ꝛ voluptuoſis. q̄rū ꝯſci/
entia eſt in p̄iculo. q2 ſemꝑ hꝫ in ſe ꝛ iuxta ſe
aquas delitiaꝝ. quibꝫ diabolꝰ ꝯtra eos ar
matur. ꝛ iō iſtas aq̄s facit dn̄s p ꝓp̄has ef/
fundere dicēs. Effunde ſicut aquā coꝛ tuū.
Multū ḡ voluptates ꝛ carnales ꝯcupiſcē/
tie impediūt iſtiꝰ caſtri fundationē. Poſt/
q̄3 aūt fuerit iſtud caſtellū fundatū ꝛ edifi/
catū dꝫ ſtatim neceſſario mūdari a fetoꝛibꝫ
ne coꝛrūpāt inhabitātes. Scoba q̄ mūda
tur h̄ caſtellū ꝯſcie ſm̄ Bern̄. in Omelia p̄/
ſentis euāgeliū eſt ꝯfeſſio. Que q̄dē mūda/
tio dꝫ eſſe diligēs nō in medio tm̄ caſtelli.
nō in vno angulo ſed circūquaq3. Iuxta il
lud qd̄ dicit ſpōſa Canti.iij. Surgā. ſ. p cō
tritionē. ꝛ circuibo ciuitatē. p vicos ꝛ plate
as. Gloſa oꝛdinaria. i. totā ꝯſciam ne aliq̄s
angulus pateat diabolo. Debꝫ etiā hō cir
cuire exempla ſctōꝝ. Un̄. Patiētiā Job au
diſtis. ꝛ finē dn̄i vidiſtis. premia iuſtoꝛum
quibꝫ dicit̄. Uincēti dabo māna. ſupplicia
maloꝝ. De q̄bꝫ Job. Trāſibūt ab aq̄s ni/
uiū ad caloꝛē nimiū. Poſtq̄3 aūt ſic funda/
tū ꝛ edificatū ſit. mūdatū ꝛ purgatū fuerit
caſtellū ꝯſcie. neceſſaria ē ipiꝰ diligēs cuſto
dia. Iuxta illud Prouer. Oi̅ cuſtodia cu
ſtodi coꝛ tuū. q̄m ab ip̄o ꝓcedit vita tua Et
bn̄ dicit. oī cuſtodia. i. ab oībꝫ p̄tibꝫ. Hō em̄
eſt poſitꝰ in medio inimicoꝝ. Sic ꝛ ſi opꝰ ē
nob occupari exterioꝛibꝫ. ſtatim tm̄ redea/
mus ad interioꝛa ꝯſcie enecemꝰ m̄lieres. i.
molles affectꝰ ꝛ deſideria carnalia. ꝛ tm̄ vi/
ri reſuent̄. i. viriles cogitatōes. mittantur
nunciȷ̄ ad dn̄m caſtri vt defendat eos ꝛ ſuc
currat illis. qd̄ fit p oꝛōnē ad dn̄m Ps. Ad
dn̄m cuꝫ tribularer clamaui. Qui ſi alia de/

ſunt auxilia ⁊ remedia defenſionũ ꝯtra hoſtes. denꝫ pecunie. denꝫ munera. veſtimẽta ⁊ queuis p̃cioſa vt inimic⁹ abſcedat. Sic ſi nõ ſufficiat auxiliũ ieiunioꝝ ⁊ oꝛonũ denꝫ elemoſyne. ⁊ fiãt opa pietatꝭ in h̄ caſtello q̃bus vincamur hoſtes ꝯſcientie.

Dixi tertio ꝙ eſt tertiũ caſtellum anagogicuꝫ et celeſte ſeu ſempiternũ ad qð dei fili⁹ virginem gl'ioſam mr̃em ei⁹ benedictã aſſumere dignat⁹ eſt. De q̃ quidẽ caſtello dr̃ ꝑ ꝓphetam. Gl'ioſa dicta ſunt de te ciuitas dei. Et certe gl'ioſa. Quia ciuitas illa eſt aurũ mũdũ Apoc. xxi. Dicit̃ tñ caſtellũ diminutiue. nõ ꝙ in ea ſit aliq̃ diminutio gaudij. ſed ſic dr̃ ex amoris affectu q̃ cõſueuim⁹ res dilectas diminutiue vocare. ſic vocat mr̃ filiuꝫ adultũ filiolũ. Eſt ẽ ciuitas hec in ſe maxima ⁊ ſpecioſa Iuxta illud. O iſrael q̃ꝫ mag̃ eſt dom⁹ tua ⁊ ingens loc⁹ poſſeſſiõis tue. Eſt inquã ciuitas illa nobilit̃ ſituata. qꝛ in aeris amenitate. Ubi ꝑ diẽ ſol nõ vret te. neqꝫ luna ꝑ nocteꝫ. Eſt nobilioꝛ qꝛ nobilit̃ fabricata qꝛ ſtructura muri ei⁹ ex lapide iaſpide. Et platee ei⁹ ſternent̃ auro mũdo Apoc. xxi. Eſt tertio nobilioꝛ ⁊ ſpecioſioꝛ qꝛ nobiliſſime inhabitata. Ciues eñ illi⁹ oẽs ſunt reges ⁊ ꝓncipes. Ibi eñ reges ꝯgregati ſe ꝯuenerũt i vnũ. vt dr̃ in ps. Et iteꝝ. Principes ꝑploꝝ ꝯgregati ſunt cũ deo Abraam Int̃ q̃s virgo gl'ioſa ſedet excellẽti⁹. vicꝫ vt ĩꝑatrix ⁊ regina. Uñ de ſe dic̃. Sedeo vt regina ⁊ vidua nõ ſum. ⁊ luctum nõ video. Excellit igit̃ v̓go gl'ioſa oẽs cõiter ⁊ vniuerſaliter ⁊ ſingl'os ſingl'arit̃ tã angl'os q̃ꝫ ſanctos. Pͥo angl'os. qꝛ ipſis oĩb; eſt in locoꝛ dignitate ſublimioꝛi plata. Uñ Hiero. in ſ̃mone hodierno. In regni ſolio ſublimata p⁹ xp̃m ꝓma reſedit. Et p⁹ pauca. Tantam ⁊ talẽ virginem ꝯuenit vltra angelicã q̃dãmõ dignitatẽ q̃ntum ꝓbas eſt laudib; digniſſime efferri q̃ eſt ꝑ xp̄i grãm ſuꝑ choros angeloꝝ exaltata. Scdo excellit oĩs angl'os ⁊ ſctõs. qꝛ licet in q̃lib; ſctõ deus ꝑ gl'iam i celo habitet. in v̓gine tñ gl'ioſa excellenti⁹. quã ſibi q̃dãmõ thronũ ſingularẽ elegit. ſic ipſe ad eã dixit. Ueni dilecta mea ⁊ ponã in te thronũ meum. Tertio excellit oẽs ſctõs in h̄. qꝛ ad ei⁹ exeq̃as multo pluresangeli occurrerũt q̃ꝫ alicui⁹ ſcti. ⁊ vniuerſe curie celoꝝ letabant̃. vt dicit Hiero. in ſ̃mo. hodier. Nulli dubiũ eſt oẽm illã celeſtẽ hierl'm tũc exultaſſe ineffabili gaudio. Quarto in h̄ excellit oĩes ſctõs. qꝛ credit̃ ꝙ ſaluatoꝛ ipſe ꝑſonaliter ꝑ ſe tot⁹ feſtiuus occurrit. ⁊ cũ gaudio mr̃em ſecũ in throno collocauit. vt dicit Hiero. Illa aũt ꝓceſſio fuit multũ mirabilis. Quia in ea primo fuerunt oĩes apl'i. qui omẽs ſepulture iterfuerunt. Scdo qꝛ oĩs angeli occurrerũt Tertio chorus martyrũ. v̓ginũ. ꝯfeſſoꝛũ. qui iã fuerunt in celo. Quarto qꝛ aĩa marie innixa fuit ſupra filiũ ſuũ ipaꝫ baiulantem. vt dicũt angeli ãmirãtes Canti. Que eſt iſta q̃ aſcendit de deſerto delicijs affluens ⁊ innixa ſuꝑ dilectũ ſuũ. Quis aũt ſit hodie ad tantã dignitatẽ ⁊ ſublimitatẽ eleuata. nihilomin⁹ nõ eſt eleuata in ſuperbiam vt nr̃i obliuiſcat̃. Licꝫ eñ honoꝛes mutent moꝛes in peius. mater tñ xp̄i ex honore ſibi hodie collato nõ eſt mutata i peius ſed melius. qꝛ in mr̃em miſc̃die ⁊ tot⁹ ꝯſolationis. Queram⁹ ergo grãm ꝑ mariã vt ꝑ grãm eius tandem venire poſſimus ad gloꝛiã eius. Quã nobis p̃ſtare dignet̃ ⁊c̃.

De ſancto Bartholomeo.
Sermo XL.

de ſc̃o Bartholomeo

Uos eſtis qui permanſiſtis mecũ in temptatiõib; meis. ⁊ ego diſpono vob ſicut diſpoſuit mihi pr̃ me⁹ regnuꝫ vt edatis ⁊ bibatis ſuꝑ mẽſam meã in regno meo Luce xxij. Quia vt ait Iob. vij. ca. Militia ẽ vita hoĩs ſuꝑ terrã. eo ꝙ hõ ſꝑ eſt i ꝯtinuo ꝯflictu cũ aduerſarijs. Iuxta illud qð canit eccleſia. In curſu tot fantaſmatũ turbat̃ coꝛdis ſabbatũ vix hoꝛa vl' dimidia fit i celo. i. in aĩa iuſti vl' in eccl'ia militãti. ſilentiũ. i. q̃es vel pax ab impugnatione hoſtiũ. Caro eñ militat cũ exercitu ſuaꝝ temptationuꝫ ꝯtra hominẽ. Temptat eñ domuꝫ coꝛdis modo cõburere igne luxurie. mõ fundere aquã ingluuiei. Mũd⁹ etiã certat cũ exercitu tribulatõnũ. mõ terret ſupplicijs. mõ ligat negocijs. mõ trahit ꝯſoꝛtijs. Uñ Iob dic̃. Penẽ militãt ꝯ me. Simil'r diabol⁹ militat cũ exercitu vicioꝝ. mõ ꝑmittit ſublimia vt noceat ꝑ ſuꝑbiã. mõ ſuggerit d'lectãbilia vt ſubijciat ꝑ luxuriã vt. j. pe. ij. Carnalia deſideria militãt adũſ⁹ aĩaꝫ. ſ; qꝛ tal' militia nihil valet ſi nõ fuerit ad finẽ ꝯſũmata. iuxta illud Grego. ꝓmo li. moral'. Incaſſũ bo

nũ agiꝭ ſi ante terminũ vite deſeraꝭ. Quia
fruſtra velociter currit q̄ priuſq̄ȝ ad metaȝ
venerit deficit. iō de ſe apl's dicit. ij. Thim.
iiij. Bonũ certamẽ certaui. curſuȝ ꝯſũma-
ui. Nõ dicit cepi. ſed ꝯſũmaui. Ex q̄ pȝ ꝙ
in pugna pſeuerãtia ẽ neceſſaria. iuxta illõ
Eccl. iiij. Uſq̄ȝ ad mortem certa ꝓ iuſticia.
Hinc Apoc. ij. dr. Eſto fidel' vſq̄ȝ ad mor-
tem ⁊ dabo tibi coronã vite. Hinc ait apl's
Nõ coronabiꝭ niſi qui legitime certauerit.
Un̄ Bern̄. in ep'la. xx. dic. Abſq̄ȝ pſeuerãtia
nec q̄ pugnat victoriã nec palmã victor ꝯſe-
quiꝭ. Nutrix ẽ ad meritũ. mediatrix ad pre-
miũ. ſoror patiẽtie. ꝯſtãtie filia. amica pacꝭ.
amiciciaꝝ modꝰ. vnanimitatꝭ vinculũ. ſcti-
tatis ꝓpugnaculũ. Tolle pſeuerãtiã nec ob-
ſequiũ mercedẽ hȝ. nec bñficium grãm. nec
laudẽ fortitudo. Hec ſola eſt cui eternitas
reddiꝭ. dicẽte dño. Qui pſeuerauerit vſq̄ȝ
ad finẽ h̄ ſalꝰ erit. Hec Bern̄. Quia igiꝭ
gl'ioſi apl'i de q̄ꝝ numero fuit inſignis bea-
tus. A. cuꝰ feſta hodie celebramꝰ ꝯſtans ⁊
pſeuerãs xp̄o tãq̄ȝ bonꝰ miles xp̄i ⁊ agoni-
ſta p̄clariſſimꝰ. Jō a dño cũ ceteris cõmen-
dari meruit in v̄bis thematꝭ. Uos eſtis q̄
pmãſiſtis mecũ. In q̄bꝰ v̄bis tria tanguꝭ
Primo nãq̄ȝ cõmẽdaꝭ apl'i a pſeuerãti to-
lerãtia. Cũ dr. Uos eſtꝭ q̄ pmãſiſtiſ. Scdo
a tẽptationũ exꝑientia. Cũ addiꝭ. in tẽpta-
tionibꝰ meis. Tertio deſcribiꝭ eoꝝ merce-
dis ⁊ p̄mij et'na leticia. Cũ ſubiũgitur. Et
ego diſpono vobis regnum. ¶ A ¶

¶ Dixi primo ꝙ p̄mo cõmẽdan-
tur apl'i a pſeuerã-
ti tolerãtia. Cũ dr. Uos eſtis q̄ pmanſiſtis.
Pro q̄ ſciendũ ꝙ ſc̄m Bern̄. in q̄daȝ ſmone
Ad bonã vitaȝ cuiuſlibet duo req̄runꭲ. ſcȝ
mala pati ⁊ bona facere. ⁊ ſic pſeuerare vſq̄ȝ
ad mortẽ. Et ideo nõ ſufficit homini bona
agere vl' mala pati niſi pſeuerauerit in his
Un̄ Augꝰ. in ſmone. vij. ad heremitas tra-
ctans illud apl'i. Nõ põt coronari niſi qui ĩ
campo certamĩs legitime certauerit. dicit.
Nõ p̄t coronari niſi q̄ in cãpo certat finali-
ter. ⁊ ſi certat vſq̄ȝ ĩ finẽ certet legitĩe. Unõ
tales merito coronanꭲ. Nõ eſt igiꭲ magnũ.
ſc̄m ip̄m. incipe qȯ bonũ eſt ſed ꝯſũmare. h̄
ſolũ pfectũ eſt. Multi magna aggrediunꭲ
ſed deficiũt ĩ via. Multi exierũt ad deſertũ.
ſed pauci puenerũt ad t'rã pmiſſiõiſ. Qua-
ꝓpter idẽ hortaꭲ di. Non tedeat nos incipe
magna nec faſtidiat nos firmiꭲ tenere in-
choata. ſciẽtes ꝙ pſeuerãtia dat meritum.
Nã ad bonũ ꝓpoſitũ incitat. currentẽ coro-
nat. pugnãtẽ ducit ad brauiũ. ꝯducit cun-
ctos ad portũ. Et paucꝭ interpoſitꝭ oñdẽs
q̄liter diabolꝰ hoĩ aduerſaꭲ vt eũ deſtruat
di. ic. Attẽdite frẽs. q̄ȝ aliq̄n diabolꝰ ſuos
dei irritat ⁊ ꝯducit ad bonũ vt de bono g̃-
uius deiĩciat ĩ malũ. Cõtra hũc inſultũ dia-
bolicũ ſola valet pſeuerantia vt bono fine
bona ꝯcludãꭲ inicia. Nec p̄miũ medio. nec
mediũ vltimo ꝯtradicat. Bonũ eñi incho-
are ⁊ malo fine ꝯcludere. q̄d aliud ẽ q̄ȝ mon-
ſtruoſas res ꝯficere. Jlla eñi actio ẽ q̄i chi-
mera q̄ iniciũ hȝ a rõne. ſed finẽ a ſenſuali-
tate. Cũ eñi ſic agit hũano capiti ceruicem
equinã pictor inducit. Quidã eñi hñt inici-
um bonoꝝ opeꝝ q̄rũ vita monſtrũ mirabi-
le eſt q̄i ſi hoĩs caput p̄ciderés. ⁊ caput eq̄
insereres. ⁊ hoꝝ hoĩm mediũ vt hñt gulo-
ſitatis ⁊ auaricie deſcẽdit in ventrẽ ⁊ ad vl-
timũ in rapacitate oĩo lupi pedes oſtẽdit.
Hec Augꝰ. Un̄ talis eſt ſic ille qui poſt ali-
q̄ntã cedẽ hoſtiũ ⁊ ꝯflictũ aduerſarioꝝ ter-
ga vertit. De quo dr. Meliꝰ fuit viã verita-
tis nõ agnoſcere q̄ȝ poſt agnitam retroire.
Sȝ heu q̄d de nr̄is xp̄ianis dicemꝰ q̄ non
ſolũ pꝰ aggreſſum certamẽ cũ aduerſarijs
reiĩciũt. ſed ab acie ip̄a fugiũt ⁊ reuertunꭲ.
¶ Sũt aũt q̄ttuor genera hoĩm q̄ nõ pſe-
uerãt ſed fugiũt ab acie belli q̄ pulchre de-
ſcribunꭲ in lege veteri. Primi ſunt q̄ nouiꭲ
duxerũt vxores. Hos eñi tanq̄ȝ timidos ⁊
nõdũ voluptate carnali ſatiatos. iuſſit pon-
tifex redire. Et ſignificat oẽs fornicatores
q̄ multũ ſunt timidi aggredi belluȝ pñic꜡
diabolũ in aſperitate vite. ⁊ iõ a diabolo vt
freq̄ntiꝰ ceterꝭ pſternunꭲ iuxta illud Tho-
bie. Oſtendã tibi in q̄s hȝ ptãtẽ demõ. Hi
nãq̄ȝ q̄ ꝯiugiũ ita ſuſcipiũt vt deũ a ſe ⁊ ſua
mente excludãt ⁊ ſue libidini ita vacent ſicꭲ
equus ⁊ mulꝰ. Jn ſignũ huꝰ tradidit apo-
ſtolꝰ corinthiũ fornicatorẽ diabolo. i. Cor.
v. Scdi ſunt q̄ non pſeuerãt in bello. illi q̄
nouam plantant vineam. Cuꝰ rõ. Nã ex q̄
nondũ guſtauerũt vinum letificans de ea.
certe tempore belli fugient ⁊ reuertentur
ad eam vt de labore ſuo guſtent. Jſti ſunt
ſeculares q̄ bibunt vinuȝ leticie ſecularis.
Sed aduerte q̄d contigit Oloferni vino
potato. Abſciſo nãq̄ȝ capite a ſctã Judith
relictus eſt ſicut truncus in lecto. ¶ Tertij
ſunt qui edificãt nouaȝ domũ. Cuiꝰ ratio.

Nam ex quo multa impendūt in edificiuȝ. dolentes de impenſis. ne alius eis vtatur. fugiunt ad edificiū inchoatuȝ. Et iſti ſunt milites nouas exactiones habētes. mercatores nouas vſuras. Iſti male edificant. Unde dicit̄ de eis Sophonie. Edificabūt domos ⁊ nō habitabūt in eis. Et certe ſic eſt. Quia iuxta Pſalmiſtā. Relinquēt alienis domos ſuas ⁊ diuitias. ¶ Quarti ſunt formidoloſi. Et ſignificāt accidioſos ⁊ puſillanimes. q̇ trepidauerūt timore vbi non erat timor. Sed econuerſo erat de ſctis apoſtolis q̇ ⁊ vxores ſpōſas reliquerāt ⁊ vineas ⁊ agros ⁊ domos. vt dicit petr⁹ pro omnib⁹ Math. xi. Ecce nos reliquim⁹ omīa. Et ideo erāt anioſi ⁊ fortes. audaces. conſtātes in bello Hebreoꝝ. xi. Fortes facti ſunt in bello. Uñ nō mirū ꝙ pſeuerauerūt cū chriſto in ſuis temptatōnib⁹. eo ꝙ omni tempe diligit q̇ amic⁹ eſt. Propter qȯ ſaluator cōmendās eorū ꝯſtantiā. merito dicit. Uos eſtis q̇ pmanſiſtis mecū in tpe tribulationis. Ubi tria de eis dicit p̄conia laude digna. Primo eñ q̄ſi eos p̄ ceterꝭ agnoſcendo ⁊ denotādo dicit ſpecialit̄. Uos eſtꝭ ſ. Pe. ij. Uos eſtis gen⁹ electū. Scḋo fidelitatē eius declarādo ſubditis. Qui pmanſiſtis. Tertio ſe ſigniferū eoꝝ oſtēdit. Cuȝ adiungit. Mecū pugnādo ꝯtra vicia. pſeuerando in amicicia. ⁊ ideo merito mecuȝ eritis in glīa. Ecci. xxij. In tpe tribulatōis illius pmane illi fidelis. vt ⁊ in bonis illius coheres ſis.

¶ Dixi ſecūdo ¶ B ꝙ cōmendantur apl̄i a temptationū experiētia. Cū dicit̄. In tēptatōib⁹ meis. Apl̄i nāq3 ⁊ ceteri martyres ludibria experti ſunt q̄ntū ad ꝯfuſionē. ⁊ v̄bera q̄ntū ad dolorē. inſup ⁊ vincula ⁊ carceres. Lapidati ſunt. ſecti ſunt. tēptati ſcȝ pmiſſiōib⁹ anteq̄ȝ occiderentur. Et q2 tentatorib⁹ nō acquiuerūt. in occiſiōe gladij mortui ſunt vt dicit̄ ad Heb. xi. De fuerūt q̄ues ad q̄s xp̄s vocat ſuos. Quia ip̄e ptulit. ⁊ q2 etiaȝ p ei⁹ honore deferēdo apl̄i eas ptulerunt Math. v. Beati eritꝭ cū maledixerint vobis hoīes mentiētes ꝑpter me. Circa qȯ ſciendū ꝙ licet xp̄s nō ſit temptator alicuius vt eū ſeducat vl̄ vt experiat̄ de homīe q̄ntū valeat. tñ eſt temptator in bono. vt v̄tutem pſeuerātie alicui⁹ homīs ceterꝭ maniſeſtet ⁊ oſ̄dat. Sic eñ temptauit Abraaȝ Geñ. xxij. Uñ Iaco. j. dr̄. Nemo cū temptatur. ſcȝ ab interiori temptatiōe. ſm interlineare dicat q̄a deo temptat̄. q2 nemo a do temptat̄. q2 hoc eſt ꝓpriū diaboli. Uñ ibidē Deus temptauit exercēdo nō ſeducendo. Uñ nō temptat inducēdo ad malū. ſed exercendo ⁊ hortādo ad meritū. ¶ Pro q̇ ſciendū ꝙ de⁹ electos ſuos pmittit temptari ꝑpter tria. videlicet ad exercendū ꝓbitatem nr̄e nature. Ad retundēdū nr̄e cenſure ſeu ſupbie vanitatē. ad pmerendū vite eterne felicitatē. Primo pmittit nos temptari ad exercendū nr̄e nature ꝓbitatē. Quia cū habeam⁹ vſum liberi arbitrij p grām informati ſi volum⁹ poſſum⁹ facere opa virtutū ⁊ vicioꝝ. Si rex dediſſet arma ⁊ equuȝ nobiliſſimū alicui militi. ⁊ ille probe ⁊ virilit̄ in bello ſe p regis amore ⁊ honore exponeret. rex nō immerito eū acceptaret. Criſt⁹ dedit nobis arma liberi arbitrij cū eq̄ corporis nr̄i. ⁊ ſunt q̄ſi ſilia arma dei. quia ad imaginē ⁊ ſilr̄udinē fecit hominē. Et apl̄s. Induite vos armatura dei vt poſſitꝭ reſiſtere aduerſus inſidias diaboli. Igit̄ niſi p honore regis nr̄i virilit̄ nos exponam⁹ nos decipim⁹. Iob. vij. Temptatio eſt vita homīs ſup terraȝ. Alia lr̄a h3 militia. Sic tēptauit de⁹ amicos ſuos. Uñ Thob. xij. dr̄. Quia accept⁹ eras dō. neceſſe fuit vt deus tēptaret te ſcȝ p exercitiū v̄tutū. Cōſtātinus volēs ꝓbare q̇ eſſent de ei⁹ familia fideles xp̄iani dedit oīb⁹ liberꝝ arbitrium. vt quē vellent ritū religiōis ſuarēt. tandē induxit vt q̇ eſſent ſui fideles remanerēt ſecū ad ſacrificandū dijs. Qui g̊ voluerūt exierūt de pallacio. vbi illi qui erāt veri xp̄iani nolentes ſacrificare cū impatore exiuerūt. Illi aūt adulatores remāſerūt. ſȝ ip̄e tanq̄ȝ prudens hō illos adulatores de pallacio eiecit dicens. Ex quo fuiſtis infideles deo vr̄o recedētes ab eo. multo magis eritis mihi in tpe neceſſitatꝭ ⁊ ita illos veros xp̄ianos accepit in grām ⁊ honorauit. Sic xp̄s ꝓbat ſuos q̇ veracit̄ ſibi adherēt. ⁊ qui nō. ⁊ h̄ in tpe tēptatiōis. Uñ Ecci. ij. dicit̄. Fili p̄para aīam tuā ad tēptatōem. Scḋo
2 de⁹ pmittit nos turbari et temptari ad retūdēdū nr̄e cēſure ſeu ſupbie vanitatē. Niſi eñ tēptaremur. certe ꝑpt̄ defectū cognitionis nr̄e ⁊ expientie de nobiſipis ſupbiremus. Et ideo deus demēter pmittit ſctōs ſuos de ſua carne temptari. Sicut p3 de

paulo.ij. Corinth.xij. Ne magnitudo reue
lationū extollat me dat⁹ eſt mihi ſtimulus
carnis. ¶ Tertio de⁹ pmittit nos tēptari
ad pmerendū vite eterne felicitatē Jaco.j.
Beat⁹ vir q̄ ſuffert temptationē. qꝛ cū pba
tus fuerit ꝛc. Et q̄uis diabol⁹ om̄es tem/
ptat. aduerſus tn̄ electos ꝛ plat os maxime
exardeſcit. Nā ꝛ ſm̄ Hiero. defalcato iuda
diabolus ad excribrandos ap̄los expetijt
prātem Luce.xxij. Simon ecce ſathanas
expetijt vt cribraret vos ſicut triticū. Ex/
ponit Lyra. i. ſtudioſe q̄ſiuit p temptatio/
nes ſubuertere vos. quia multū nititur ad
ſubuerſionē ſanctoꝝ. Jllos pulſare negli/
git. quos q̄ſi iure quieto poſſidere ſentit ſe.
vt dicit Grego. Vt cribraret. i. temptatio/
nib⁹ impulſu cōcuteret ſic triticū. i. ſicut in
tali ꝯcuſſione remanet palea ꝛ tranſit fari/
na. ſic iudas remāſit diabolo ad penā. Alij
vero diſcipuli tranſierūt ad gloriā. ¶ C

¶ **Dixi tertio** q̄ in verbis p̄miſ/
ſis deſcribit̄ ſctōꝝ
apoſtoloꝝ mercedis ꝛ p̄remij eterna leti/
cia. Cū dicit̄. Et ego diſpono vobis regnū
Nec mirū q̄ apoſtol' ꝛ eoꝝ imitatorib⁹ da
bis regnum celoꝝ. Ex quo em̄ hic regna/
bant ſup corpus p̄priū ꝛ vicerunt p fidē re
gna mūdi ꝛ diaboli. merito dandū eſt eis
regnū ppetuū. ꝛ ita dabit̄ eis r̄gnū p regno
Sed certe multū diſſimile. qꝛ accipient re
gnū decoris ꝛ ꝯſolationis p regno mero/
ris ꝛ deſolationis. De q̄ Sapie.v. dꝛ. Acci/
pient ſancti regnū decoris ꝛ dyadema ſpe
ciei. q̄niā dextera ſua teget illos. ꝛ brachio
ſancto ſuo defendet illos. Scdm̄ Rober/
tū Holgot q̄ttuoꝛ dicit de eis. Prio q̄ do
minabunt̄ in honore. Scd̄o qꝛ coronabū
tur cū decore. Tertio qꝛ cōſeruabunt̄ ſub
vno tutore. Quarto qꝛ defenſabunt̄ ab oī
timore. De hoc regno in Ps. Gloriā regni
tui dicent. Qd̄ oſtendit̄ Math.xi. Regnū
celoꝝ vim patitur ꝛ violenti rapiūt illud.
Nullus em̄ niſi fortis in bello ꝛ pugnatoꝛ
ſtrēnuus cū antiq̄ ſerpente gloriā illius re
gni poſſidebit. Vn̄ ponit Bern̄. Et ponit̄
auctoritas ſua in ſuo libello qui dꝛ flores
bernardi. libro.ix.c.xl. Q̄ q̄ttuoꝛ genera re
gnū celoꝝ poſſidebūt. Quidā em̄ rapiunt
illud. Alij mercant̄. Alij furant̄. Alij ad il/
lud cōpellunt̄. Rapiūt qui relinquūt om̄ia
ꝛ ſequant̄ xp̄m vt ap̄li. Sūt alij inferioris
gradus a quib⁹ merunt̄ carnalia dū ſemi/
nant ſpūalia. ꝛ dicunt̄ mercatores. Aliqui
nōnulla bona occulte faciūt. ꝛ illi furari di
cunt̄ q̄ laudē humanā vitātes. ſolo diuino
teſtimonio ſunt ꝯtenti. Hi aūt q̄ cōpellunt̄
ſunt paupes neceſſario. q̄s hic ignis paup
tatis pbat deo diſpēſante. ne in futuro iu/
dicij ignis dānabilit̄ puniat. De q̄b⁹ dꝛ. Cō
pelle intrare. Cōpellunt̄ em̄ diuerſis neceſ
ſitatib⁹ afflicti. Hec Bern̄. Circa qd̄ ſcien/
dū q̄ merces ſcōꝝ ap̄loꝝ deſcribit̄ hīc in lr̄a
a multiplici pfectiōe. ſicut patuit in poſtilla
tione euāgelij. Tn̄ q̄ntūcūq̄ deſcribat̄. nō
pōt ad plenū deſcribi nec enarrari. Juxta
illud. Q̄ cul⁹ nō vidit. nec auris audiuit. nec
in coꝛ hoīs aſcēdit q̄nta p̄parauit dn̄s diligē
tib⁹ ſe. Jſa.lxiiij. Vn̄ Ps. exclamat di. Q̄
magna m̄titudo dulcedinis tue dn̄e. q. d.
enarrari nō pōt. De q̄ loquēs Aug⁹. di. O
tu vita quā p̄parauit de⁹ his q̄ diligūt eū.
O tu feliciſſima vita ꝛ btā gl'ia ꝛ regnū ve/
re beatū carēs morte. Cui nulla tpa ſucce/
dūt p vnū vbi ꝯtinuus ſine nocte neſcit ha
bere tp̄s vbi victoꝛ miles illis hymnidicis
angeloꝝ choris ſociat⁹. cantāt deo ſine ceſ/
ſatione canticū de canticis ſyon ppetua am
plectente caput corona. Sed qꝛ iſtud re/
gnū in euāgelio plus ꝛ p̄ncipalit̄ cōmēdat̄
a refectiōe dulcedīs celeſtis regni. Jd̄o cōue
nient̄ pōt cuilibꝫ btō attribui illa bn̄dictio
quā dedit yſaac filio ſuo iacob. Gen̄.xxvij.
In qua dꝛ. Det tibi de⁹ de roze celi. ꝛ d̄ pin
guedine terre habūdātiā frumēti ꝛc. Vbi
exprimunt̄.vij. ꝯditiōes regni celeſtis. Prio
in roze notat̄ refrigeriū ꝛ ꝓtectio ꝯtra eſtū
tribulatiōis. Ps. Trāſiuim⁹ p ignē ꝛ aquā
ꝛ eduxiſti nos in refrigeriū. Scd̄o in pin/
guedine terre notat̄ ſtabilitas ꝛ firmitas ī
bono. Quia int̄ elementa firmioꝛ eſt terra.
Vn̄ Ps. Qui fundaſti terrā ſup ſtabilita/
tē ſuā. Eccs.i. Generatio p̄terit ꝛ generatio
aduenit. t'ra aūt in eternū ſtat. Tertio ī fru
mēto notat̄ oīs defect⁹ ſuppletio ꝛ amotio.
Apoc.vij. Non eſurient neq̄ ſitient ampli
us. Quarto in vino notat̄ obliuio oīm mi/
ſeriarū. Prouerb. Date ſicerā merentib⁹. ꝛ
vinū his q̄ amaro ſunt anio. Bibāt ꝛ obli/
uiſcant̄ egeſtatis ſue ꝛ doloris ſui nō recoꝛ/
dabuntur amplius Jſaie.lxv. Obliuioni
tradite ſunt anguſtie priores. Quinto in
oleo notatur gaudium ineffabile. Pſalm⁹.
Vt exhilaret faciē in oleo Jſaie.xxxv. Le/
ticia ſempiterna ſup capita eoꝝ. gaudium

Quattuor genera regnū celoꝝ poſſidebunt

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

⁊ leticiā obtinebunt. ⁊ fugiet dolor ⁊ gemi/
tus. Sexto ſubiungit̃. Seruient tibi populi.
Per quod notat̃ ꝙ om̄is creatura ſeruiet
voluntati eoꝝ. Math. xxv. Euge ſerue bo
ne q2 i pauco fuiſti fidelis ⁊c̃. Septimo di
cit. Adorent te tribꝰ. p quod ſignificat̃ ho/
nor quē habebunt. Sapie. v. Ecce quō cō
putati ſunt int̃ filios dei ⁊ inter ſctōs ſors
illorū eſt. Pſ. Gloria ⁊ honore ⁊c̃. Octauo
dicit. Eſto dominꝰ fratrū tuorū. In quo
ſignificat̃ participatio bonoꝝ omniū. Si/
cut em̄ lucente ſole om̄es participāt de lu/
mine ſine diminutiōe ⁊ p̄iudicio alicuius.
Ita q̄libet ſanctꝰ participabit de gaudio
alterꝰ. Pſal. Particeps ego ſum omniū ti/
mentiū te. Nono dicit. Et incuruent̃ ante
te filij m̄ris tue. p quod ītelligit̃ omniū re/
rū dominiū. Pſalmꝰ. Om̄ia ſubiecisti ſub
pedibꝫ eoꝝ. Decimo dicit. Qui maledixe/
rit tibi. ſit ille maledictus. In q̄ notat̃ vin/
dicta inimicoꝝ. Apoc. vi. Uſqꝫ quo nō vin/
dicas ſāguinē noſtrū. Et rn̄ſum ē eis. Su
ſtinete modicū tempꝰ donec impleatur nu
merꝰ fratrū veſtrorū. q̄ interficiēdi ſunt ſi/
cut ⁊ illi. Undecimo dic̃. Qui bn̄dixerit ti
bi ſit ille benedictꝰ. p quod notat̃ remune/
ratio amicorū. Math. x. Qui potū dederit
vni ex minimis meis calicē aque nō pdet
mercedem ſuā. Duodecimo in oſculo yſa/
ac. vbi ſignificat̃ cōiunctio chriſti ⁊ eccleſie
ppetua cū ſanctꝭ eiꝰ. Quia ſicut nl'a ē diui/
ſio inter oſculātes. ita nulla erit diuiſio int̃
chriſtū ⁊ eccleſiā. Hoc eſt oſculum ſponſe
Canticoꝝ. iiij. Oſculet̃ me oſculo oris ſui.
He ſunt duodecim ſtelle q̄ erunt in corona
capitis cuiuſlibet an̄ie ſpōſe xp̄i que pſeue
rauit in temptatiōibꝫ ſuis. iō delectatur in
ꝯſolationibꝫ ſuis. Un̄ ad eū xp̄s pōt dice/
re hodie. Fili tu ſemp mecū es. in pſperis
⁊ aduerſis. Et ideo oīa mea tua ſunt. Hoc
etiā pmittit nobis ⁊ hodie xp̄s ſi fuerimꝰ
boni milites eiꝰ. dicēs illud Apocal. Uin/
centi dabo ſedere mecū i throno meo. Ue
re magna ⁊ mirabilis ſocietas ſedere duos
in vno throno. Qui ḡ vult eſſe cum xp̄o in
throno ſit ſecū in cruciſ patibulo vt dicat il
lud apl'i ad Gal. ij. Chriſto ꝯfixus ſum cru
ci. qđ fit p actionē penitētie. Sed certe de
multis ꝯquerit̃ p illud Iſa. lxiij. Torcular
calcaui ſolus. ⁊ de gētibꝫ nō eſt vir mecum.
Scđo fit in abiectione ⁊ humilitate cōtra
mundū Iohis. xv. Uos teſtimoniū phibe
bitis q2 ab initio mecū eſtis. Tertio fit ſe/
cum in vigilia ꝯtra diabolū qui q̄rit quem
deuorat. i. Pe. vlti. Sed de multꝭ ꝯquerit̃
xp̄s illud Math. xxvi. Una hora nō potui
ſtis vigilare mecū. Talis ḡ qui ſic erit cum
xp̄o in labore. erit etiā ſecū in et̃no honore
Iuxta pmiſſum ſuū Iohis. xij. Ubi ego
ſum illic ⁊ miniſter meꝰ erit. Ad quē hono/
rem ipe nos pducat Ieſus xp̄s cū p̄re ⁊ fi/
lio ⁊ ſp̄uſancto. Amen.

De ſancto Auguſtino. de ſcto Auguſtino

Sermo XLI.

Uos eſtis lux mū
di. Math. v. Om̄ natura homi/
nis intantū fuit p pct̄m viciata
vt nō ſolū erraret. malū p bono. falſū pro
vero. iniquū p iuſto eligendo. Iuxta illud
Iſa. v. Ue q̄ dicitꝭ malū bonū. ⁊ bonū ma/
lum. ponētes tenebras lucē. ⁊ lucem tene/
bras. ſed etiā ipa in ſeipa ꝯſiderata ſub pre
uaricatione q̄dām ō ꝯuerſa fuit i tenebras
Iſtud figuratū eſt in tenebris egypti q̄s
dn̄s fecit ita denſas et groſſas ꝓpter pecca/
tū egyptioꝝ vt palpari potuiſſent. vt habe
tur Exo. x. Per qđ ſignificant̃ tenebre ceci
tatis hūane. q̄ ita fuerunt groſſe vt homo
eas palpare poſſet. i. pcipe ⁊ cognoſcere. nō
ſolū rōne intelligēdo ſed etiā ſenſibꝫ exteri
oribꝫ pcipiēdo. Un̄ aūt iſte tenebre fuerūt
bn̄ exp̄mit Salomon Sap. ij. di. Exceca
uit eos malicia eorū. q. d. Malicia ſubtra/
xit ſolē iuſticie hoīb ne eos illūiaret. Hinc
reprobi dicūt Sap. v. Errauimꝰ a via veri
tatis. ⁊ iuſticie lumē nō luxit nob. ⁊ ſol intel
ligētie nō eſt ortꝰ nobis. Propt̃ qđ ſcti cla/
mabāt ad deū dicētes. Emitte lucē tuā ⁊
veritatē tuā. Iō p̄uidit ſaluator d ſctis do/
ctoribꝫ ⁊ p̄dicatoribꝫ q̄ in locū aploꝝ ſucce/
dentes illumiarēt his q̄ in tenebris ſedēt
ad dirigendū pedes eoꝝ in viā pacꝭ. Lu. i.
Per q̄s dn̄s ſedēs i excelſ mōm illumiat.
vt dr̄ Eccl. xliij. Hi em̄ ſunt q̄ obſcura ꝓphe
tarū dicta. p̄riarchaꝝ inuoluta enigmata ⁊
xp̄i myſteria nobis in lucē aptā deduxerūt
Iuxta illud Pſ. Declaratio ſmonū tuoꝝ
illuminat. ⁊ intellectū dat paruulis. Itaqꝫ
nō immerito ꝓpter eoꝝ claritatis refulgen/
tiā dici pōt de eis. Uos eſtis lux mūdi. In
quibꝫ ṽbis tria ſunt ꝯſiderāda q̄ ſtatū ⁊ di
gnitatē ſanctoꝝ doctoꝝ ⁊ p̄latoꝝ attollunt
⁊ dignificāt. Primo nāqꝫ reddunt̃ cōmen/

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

dabiles ꝓpter ſpecialis p̄rogatiue excellen-
tiā. Cū d̄r. Vos eſtis. Scd̄o reddunt cō-
mendabiles ꝓpter lucis diffuſionē ⁊ reful-
gentiā Cum d̄r. lux. Tertio reddunt cōme
dabiles ꝓpter vanitatis ſecularꝫ effugatiuā
maliciā. Cum dicit. mundi. ¶ A ¶

¶ Dixi primo ꝙ ſtatus ſctōꝝ doctorū in eccl'ia
xp̄i reddit primo cōmendabilis ꝓpter ſpe-
cialis p̄rogatiue excellentiā. Magne q̄dē
p̄rogatiue eſt ſtat⁹ iſte q̄ in eccl'ia eſt. Quia
ſcd̄m locū tenet poſt apl'os. xl. di. Ante oia.
Circa qđ ſciendū ꝙ licet de⁹ ad om̄es fide
les habeat magnā dilectionē. eo ꝙ om̄s ſe
diligentes diligit. vt d̄r Prouerb. viij. Tñ
ad illos maiorē videt habere dilectionē. q̄
nō ſolum eū ꝑ ſeipos diligūt. ſed etiam ad
ei⁹ amorē alios trahunt. vt dicit Grego. in
quadā Omelia. Ille in amore dei maior ē.
qui ad eius amorē plures trahit. Et ſi ille
multū diligit a deo q̄ ſermones ei⁹ ſeruat.
q̄ntomagis ille eſt a deo diligēdus. qui nō
ſolū ſeruat in ſe faciēda. ſed alios ad facien
dū incitat diuina p̄cepta informādo. Pro-
pter qđ ſaluator in p̄nti euāgelio ↄcludit.
Et ipe eſt magn⁹ in regno celoꝝ qui facit ⁊
alios facere docuit. Talib⁹ igit ſcꝫ facienti
bus ⁊ facere docentib⁹ merito p̄ ceterꝫ xp̄s
poteſt dicere verbū thematis p̄ncipale. ſ.
Vos eſtis ſui mei fideliſſimi. milites ſtrē-
nuiſſimi. ⁊ amici cariſſimi ¶ Dico p̄mo ꝙ
ſaluator merito pōt dicere facientib⁹ ⁊ do-
centib⁹. Vos eſtis ſerui mei fideliſſimi. Fi
delitas autē prelatorū ⁊ ſanctorū doctorū
deſcribit Math. xxv. in parabolis de ſuis
tribus. quoꝝ vnus accepit quinq̄ talenta
⁊ operat⁹ eſt in eis. ⁊ lucrat⁹ eſt alia quinq̄
Alius vero accepit duo. ⁊ lucratus eſt alia
duo. Tertius vero vnū. ⁊ quia nō eſt opera
tus in eo. nihil lucrat⁹ eſt. ꝓpter qđ damna-
tus eſt a domino. Primus ſeruus accepit
quinq̄ talēta. ſcꝫ bonū nature. bonū gratie
bonū ſcientie. bonū potētie. bonū opulētie
ſeu t̄palis ſubſtantie. Scd̄us accepit duo.
ſcꝫ bonū nature. ⁊ aliud q̄dcūq̄ ex p̄dictis.
Tertius accepit vnū ſcꝫ bonū nature cō-
mune om̄ib⁹. Ille igit qui acceperat q̄nq̄ o-
perat⁹ eſt in eis ꝑ exercitiū exterioris opis
⁊ lucrat⁹ eſt alia q̄nq̄ ꝑ fructuꝫ edificatiōis
in p̄ximis. Similit qui duo talēta accepe
rat. lucrat⁹ eſt alia duo. ſcꝫ quia ⁊ in ſe ope-
rat⁹ eſt merendo ſibi vitā eternā. ⁊ p̄ximū
edificando ꝑ informationē ⁊ exempli oſtē-
ſionem. Tertius vero q̄ vnū acceperat ab
ſcondit talentū in terra. Quia ſm̄ Grego.
Acceptū ingeniuꝫ terrenis actib⁹ implica-
uit ⁊ nō lucrū ſpirituale q̄ſiuit. Unde dicit
Abſcōdit pecuniā dn̄i ſui. ſcꝫ ſine edificati
one p̄ximi ea vſus eſt. Sed q̄d de eis ſeq̄-
tur. Veniens dn̄s dicit p̄mo ⁊ ſcd̄o. Euge
ſerue bone ⁊ fidelis. q2 in pauca fuiſti fide-
lis. ſupra multa te ↄſtituā. vbi cōmēdat ſer
uum a trib⁹. q̄ debent eſſe in q̄libet prelato
p̄dicatore ⁊ doctore. ¶ Primo hūilitas in
hoc ꝙ dicit eū ſeruū. Debet em̄ p̄lat⁹ ⁊ pre
dicator reputare ſe ſeruū inutilē. Iuxta il-
lud. Cū feceritis om̄ia q̄ p̄cepta ſunt vob.
dicite. ſui inutiles ſum⁹. fecim⁹ qđ debui-
mus. Ipe em̄ eſt ſuus euāgelic⁹ quē miſit
domin⁹ vocare ad nuptias Math. xxij. Et
ad cenā magnā Luce. xiiij. Et eſt operari⁹
nō dn̄s in vinea dn̄i Math. xx. Unde Pe
trus āmonēs tales dicit. nō q̄ſi dn̄antes in
clero. In trib⁹ aūt debet eſſe hūilitas. Pri-
mo ſubdēdo ſe in opinione minorib⁹ ſicut
xp̄s dicens. Ego in medio v̄rm ſum ſicut
q̄ miniſtrat. Secūdo in honorꝫ exhibitio-
ne ꝑ lucris. iuxta illud. Cui honorē. hono-
rem. Et iterū. Honore inuicē p̄uenientes.
Tertio in ſubijciendo maiorib⁹. j. Petri. ij.
Subiecti eſtote om̄i humane creature p-
pter deū. Debēt autē ſeruire miniſtrando
in temp̄alib⁹ ⁊ corp̄alib⁹ et ſp̄ualib⁹ bonis.
vt ſic ſm̄ Apl'm. ij. Corinth. vi. In omnib⁹
exhibeat ſe miniſtrū. De ſcd̄o cōmēdat euꝫ
dn̄s de eius ꝓbitate. Cū dicit. Bone. Bo-
nus ſuus eſt qui dū diſpenſat bona domi
ni ſui. ſcꝫ ad vtilitatē ⁊ ad lucrū domini ſui.
Tertio cōmendat eū a fideli diſpenſatiōe.
Cū dicit. ⁊ fidelis. Per primū ſe habuit fi-
deliter ad proximū. Per ſcd̄m ꝓuidenter ad
ſeip̄m. Per tertiū humilit quo ad deū. Be
ne patet in quo ad p̄rimū fideliter. tūc aīa
eſt fidelis ſuus q̄n om̄ia facit ad gloriāꝫ et
honorē dn̄i ſui dilatanduꝫ. nihil ſibi ip̄i de
gloria vendicando. Et hoc debet ꝓuidere
maxime p̄latus p̄dicator ⁊ doctor. nihil ſi-
bi attribuendo honoris vel glīe. ſed totuꝫ
deo. Un̄ ſaluator in euāgelio p̄nti. Sic lu
ceat lux veſtra corā homib⁹ vt videāt ope-
ra veſtra bona. ⁊ glorificēt p̄rem veſtrū qui
in celis eſt. Scd̄o fidelitas ſui apparet q̄n
p̄cauet dānum dn̄i ſui Math. xxiiij. Quiſ-
putas eſt ſuus fidelis ⁊ prudens. Tertio

fidelitas ſerui apparet qñ a vero dño nun/
q̄ recedit in piculo. Pſ. Nec receſſit a deo
ſalutari ſuo. Sed q2 iſta oĩa modicũ va/
lerent ſi deeſſet diſcretio. ideo in ſuo fide/
li debet prudẽtia eſſe. Sed pauci ſunt pru
dentes ſerui dei q̄ tempa ꝯgrua obſeruẽt.
ꝛ modũ docendi rectũ teneãt. cũ proch do
lor plures hodie p̄dicent vana ꝛ ſubtilia. vt
periti ꝛ docti videant̄ ꝛ nõ vt ſubditi edifi
centur. Iſti predicãt ſeipos ꝛ nõ chriſtum.
Quo ꝯtra dicit Pſ. Annũciaui iuſticiã tu
am in eccĩa magna. Tuã dicit ꝛ nõ ſuã quã
ꝓhibet ſaluator Math. v. Attendite ne iu
ſticiã veſtrã faciatis corã homĩbꝰ. ideoq̄ q2
iſta erant in ſanctis primitiuis doctoribꝰ et
p̄latis ꝛ predicatoribꝰ. Sic fuit Hierony/
mus. Auguſtinꝰ. Ambroſius ꝛc. Qui ſerui
erãt q̄ humiles. Qđ patet. q2 oĩ̄s fere in
ſtatu humili. ſcꝫ clauſtrali (vbi paupertas la
bor ꝛ ꝯtemptus omniũ) fuerũt. Ideo eis
merito dicit̄ p̄ ceteris ſingularit̄. Vos eſtis
ſcꝫ ſerui boni ꝛ fideles q̄s poſuerãt vt eatis
ꝛ fructũ afferatis. ꝛ fructus veſter maneat.
De ſcđo patet ꝙ xp̄s poteſt dicere ſanctis
doctoribꝰ p̄latis ꝛ p̄dicatoribꝰ. Vos eſtis.
Quia fuerũt milites ſtrẽnuiſſimi. Habet
autẽ chriſtꝰ triplices milites ſm triplices
hoſtes. Nã virgines militãt cõtra carnem.
Martyres ꝯtra mundũ. Doctores vero
ꝛ p̄dicatores cõtra diabolũ. quẽ de cordibꝰ
fugant ſubditorũ. Iđ dicit apl's exhor/
tando. Labora ſicut bonꝰ miles chriſti. p̄/
dica verbũ. inſta oportune. Ideo vere qui/
cũq̄ ſic militãt vt a ſe ꝛ ſuis ſubditis diabo
lum repellant. vere eis põt dici. Vos eſtis
milites ſtrẽnui. Tales autẽ fuerunt ſancti
doctores. quoꝝ vita pariter ꝛ doctrina ex/
pugnatꝰ eſt diabolꝰ cũ ſuis erroribꝰ ꝛ here
ſibꝰ m'tiplicibꝰ que tempibꝰ eoꝝ pullulaue
rũt. Sicut p3 de hereſi Manicheoꝝ. Ar/
rianorũ. donatiſtaꝝ. ꝛ ſic de alijs. Que tpe
beati Auguſtini viguerũt. quas ipe virilit̄
expugnũt. Et vocãt eũ malleũ hereticoꝝ.
ꝓpter eoꝝ fortẽ ꝛ animoſã miliciã. De ter
tio ſcꝫ ꝙ chriſtꝰ vere põt dicere ſingularit̄
ſanctis doctoribꝰ. Vos eſtis ſcꝫ p̄ ceteris
amici cariſſimi. Et hoc ꝓpter tria q̄ debent
eſſe in veris amicis. Primo ꝓpter volũtariã
ꝯformitatẽ ꝛ cordiũ vnitatẽ. Quia vera ami/
cicia debet velle ꝛ nolle idẽ cauſare in ami/
cis. Sic erat de ſanctis doctoribꝰ q̄ adherẽ
tes deo vnũ erant cũ eo. Secũdo erãt ami
ci dei ꝓpter ſecretorũ reuelatõnẽ. Quia oĩa
ſecreta ſua xp̄s eis reuelauit q̄ ſunt neceſ/
ſaria ad ſalutẽ. vt ſunt archana trinitatis be
nedicte. gaudia celi q̄ ſint iocũda pena in/
ferni q̄ ſit acerba. Vñ Johis. xv. Quecũq̄
audiui a p̄re meo nota feci vobis. q2 ſpiri/
tuſſanctꝰ ſumptꝰ in corda eoꝝ oĩa reuela
bat. ideo facile dictabãt. Tertio erãt amici
dei. q2 pro eo oĩa relinq̄bant. qđ eſt ſignũ
vere amicicie. Erãt eñ in paupertate volun/
taria. q2 clauſtrales. ſicut p3 de oĩbꝰ. ideo
poteſt dici vere. Vos eſtis ſingularit̄ p̄ ce/
teris. q2 rara eſt auis in arabia eſſe ſeruũ
fideliſſimũ. militẽ ſtrẽnuiſſimũ. ꝛ amicũ ſin
ceriſſimum. B

Dixi ſecũdo ꝙ in verbis pre
miſſis ſtatꝰ pre/
latorũ. doctorũ ꝛ p̄dicatoꝝ ſanctoꝝ reddit̄
cõmendabilis ꝓpter lucis diffuſionẽ ꝛ reful/
gentiã. Cũ dicit̄ Lux. Ipi eñ erant lucer/
ne poſite ſup candelabris in eccĩa dei. in q̄
bus ꝓphetie ſmones ꝛ ſcripture poſite mũ
dũ iſtum caliginoſũ illuminabãt tamdiu
q̄uſq̄ luceſceret dies. ſcꝫ diuine cognitiõis
ꝛ lucifer oriretur vere claritatis. i. Pe. i. Et
vide q̄niã neceſſaria ſunt hec lumiaria. q̄a
quouſq̄ luceſcat dies. i. clarus intellectus
nr̄ vel ipe lucifer chriſtꝰ oriat̄ in cordibꝰ no
ſtris ſm gloſam ordinariã. Ex q̄ patet ꝙ ſi
ne claritate doctrine ſctõrũ doctoꝝ nõ poſ
ſumus habere verã cognitionẽ ꝛ pfectã di
uinorũ preceptorũ ꝛ fidei credendoꝝ. Cir/
ca quod ſciendũ ꝙ in eccĩa militãti triplex
eſt lux vera illuminãs eccĩam. Prima lux
ſolaris ꝛ vera ẽ doctrina xp̄i. Qui de ſe ait
Johis. viij. Ego ſum lux mũdi. De quo ſo
le Malachie. iiij. dicit̄. Orient̄ vobis timẽ/
tibus nomẽ meũ ſol iuſticie. Cõparat̄ autẽ
p̄mo ſoli xp̄s. q2 ſicut ſol eſt fons luminis ꝛ
cauſa caloris ꝛ vite corpalis in iſtis inferio
ribꝰ. vt dicit̄. ij. phiſicoꝝ. ita ꝛ chriſtꝰ eſt cau
ſa leticie. et vita grẽ in omnibꝰ hoĩbꝰ Ecci.
xxiiij. In me oĩs grã vite ꝛ veritatis. Se/
cũdo ſicut ſol indifferent̄ illumiat pulchra
ꝛ feda. ita xp̄s tam iuſtos q̄ pctõres illumi
nat Ecci. xlij. Sol illuminãs p omnia re/
ſpexit Math. v. Facit ſolẽ ſuũ oriri ſup iu
ſtos ꝛ iniuſtos. Sed q̄re nõ omẽs calefa
cit iſte ſol. Ratio eſt. q2 ſicut ſol qñ proijcit
radios ſup niuem vel glaciẽ ꝛ nõ liqueſcũt
illa tũc eſt ſignũ aliqđ ꝙ planeta impedit
virtutẽ ſolis. Sic qñ chriſtꝰ calefacit coꝝ

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

bomīs reducēdo ad memoriā eiꝰ benefici
um creatiōis. redemptiōis. ꝛ alia multa. et
coꝛ bomīs nō ꝯterit. ſignū eſt obſeſſionis
diaboli. q̄ infrigidat coꝛ eiꝰ Hiere. vi. Si/
cut frigidā facit ciſterna aquā ſuā. ſic frigi/
dam facit maliciā ſuā dñatoꝛ ſup regionez
coꝛdis. Ubi ḡ nō eſt diabolica obſtinatio
in coꝛde. ibi facilit̄ iſte ſol calefacit. ſic petrū
ꝛ magdalenā ꝛ zacheū ꝛ mattheū. q̄ ſic fue/
rūt liquefacti. Tertio ſic ſol ſi fuerit d̄ ma/
ne rubeus. ſignū eſt tēpeſtatis future. Si
aūt rubet in ſero ſignū eſt ſerenitat̄ in cra/
ſtino Math. xvi. Facto veſpe dicit̄. ſerenū
erit. rubicundū eſt em̄ celuz. Et mane. ho/
die erit tempeſtas. Rutilat em̄ triſte celuz.
Sic circa xp̄m accidit. Nā in oꝛtu natiui/
tatis ſue. qñ circūciſus eſt ſanguinē rubeū
amiſit. ꝛ poſt h̄ ſecuta ē tempeſtas ſue fuge
in egyptū. Quarto ſic ſol nō p̄ōt videri ocu
lis in tota ſua rota niſi in nube. ita xp̄s ī di
uinitate ſua nō potuit a nobis videri niſi ī
hūanitate Ezechiel. xxxij. Solem nube te
gam. Quinto ſic ſol radio intromiſſo ī do/
mū q̄ntūcunq̄ videat̄ pura oñdit eā habe/
re pulueres. que tn̄ nō vident̄ niſi in radio.
ſic domꝰ nr̄e ꝯſcientie ſi fuerit illuminata
doctrina xp̄i. certe apparebit īmūda. q̄ nob̄
apparet mūda. Iuxta illud. Qđ altū eſt bo
minibꝫ. ſtulticia ē apud deū. Tria autē ob/
ſcurāt nobis iſtū ſolem. ſ. terra nubes ꝛ lu/
na. Terra mūdialis cupiditas. nubes t̄pa
lis vanitas. ꝛ luna coꝛpalis voluptas. Ec/
ce auaricia. ſupbia ꝛ luxuria. Sed certe li/
cet multi obſcurāt iſtū ſolē. veniet tn̄ tem/
pus qñ eū obſcurare nō poterūt. qn̄ omībꝫ
clare appareat. ij. Machabeo. i. Tempꝰ af/
fuit q̄ ſol refulſit qui prius erat in nubilo.
Sicut aūt ſol cū eſt in meridie tūc optime
exurit. nō ſic aūt in mane. qñ habet ante ſe
multos vapoꝛes ꝛ nebulas. nec in veſpere
qñ iā occidit. Sic platus ꝛ q̄libet p̄rfamili
as bene arguit ꝛ coꝛrigit virilit̄ ꝛ erudit ef/
ficaciter qñ habet magnū caloꝛē caritat̄ in
ſe. Qñ vero ip̄e obſcurat̄ nebula pcti. ꝛ va/
poꝛibꝫ ſupbie. male arguit. vel qñ occidit.
inclinādo ſe ad terrena p auariciaz. nō effi/
caciter arguit. Quia ei d̄r Luc. iiij. Medi/
ce cura teip̄m. Unō talis ſol plus ponit̄ in
ſcandalū ſubditis q̄ȝ in pfectū. Vñ Greg.
in Omelia quadā. Puto frēs cariſſimi ma
ius p̄iudiciū nō tolerat q̄ȝ a ſacerdotibꝫ de
us dū eos q̄s ad alioꝝ coꝛrectionē poſuit
de ſe dare exempla prauitat̄ cernit qñ ipi
peccamus q̄ alioꝝ pctā p̄hibere debemus
Item ſic ſole eclipſato nullꝰ ſplendoꝛ p̄ōt
apparere in inferioꝛibꝫ. ita male viuēte pre/
lato fides in ſubditis nō feruet ſed toꝛpet.
caritas nō feruet ſed toꝛpet. opus nō lucz
ſed fetet. Nō ſolū aūt debꝫ eſſe p̄dicatoꝛ ꝛ
p̄latus vt lux ſolis ſed etiā vt lux lune. que
tunc pulchꝛioꝛ eſt qñ eſt plena. q2 tunc ma/
gis lucet p noctē. Sic platꝰ ꝛ p̄dicatoꝛ nō
debet eſſe defectuoſus in aliq̄ virtute ne in
vna edificet ꝛ in alia deſtruat. Debet ḡ hr̄e
plenitudinē virtutū vt luceat p totā noctez
ſcꝫ tam pſperitat̄ q̄ȝ aduerſitatis. vt dicat̄
de eo. Quaſi luna plena ī diebꝫ ſuis. ſic ip̄e
refulgeat in templo dei Et ſic luna nō hꝫ a
ſe lucem ſed a ſole. ſic p̄dicatoꝛ oēm doctri
nam nō habꝫ ſibi ſꝫ xp̄o attribuere. Quia
dicit petrꝰ. ij. Pe. i. Spūſctō inſpirati locu
ti ſunt ſancti. Nihil ḡ predicet de ſuo ſenſu
qđ a xp̄o nō accepit. Et ſic luna ſepiꝰ recur
rit ad ſolē p lucis repatione. ſic predicatoꝛ
debet ſepiꝰ p oꝛōnes currere ad xp̄m. vt de
tur ſibi grā p̄dicatiōis. Nec ſolū etiā debet
habere lucē lune ſed etiā ſtellaꝝ. Stella eī
aliā naturaz habet in ſua q̄ntitate q̄ȝ luna.
Quia habet q̄ntitatē clarā. luna aūt obſcu
ram ſed illuminatā lumine ſolis. ꝛ cū h̄ ha/
bet q̄ntitatē paruā. ſic predicatoꝛ ꝛ doctoꝛ
debet eſſe clarꝰ in ꝯſcia ꝛ honeſtꝰ in fama.
Quia dic̄ Auguſtinꝰ. Nobis neceſſaria eſt
ꝯſciencia noſtra. p̄ximis vero fama. Breui
ter ergo recolligendo p̄latus debꝫ eſſe lux
generalis. que habet in ſe tria. ſcꝫ quia ge/
nerat caloꝛez. p qđ ſignificat̄ caritas. Sic
habuit Augꝰ. qui de ſe dicit in libro ꝯfeſſi/
onū. Sagittaueras dñe coꝛ meum ſagitta
acuta ſcꝫ caritatis. Scđo lux generat ſplē
doꝛem. p quod ſignificat̄ lucida doctrina.
que fuit in Auguſtino. Quia ceter̄ lucidi/
us doctrinā ſcripturaꝝ expoſuit. Vñ cani
tur de eo. Que obſcura priꝰ erant nob̄ pla/
na feciſti. Tertio lux generat candoꝛē. p qđ
ſignificat̄ caſtitas ꝛ mūdicia. que tanta fu/
it in Auguſtino. ꝙ etiā minima flebat q̄ ab
alijs p nihilo reputabant̄. De tali prelato
merito poterit dici illud Zacharie. iiij. Vi/
di ꝛ ecce candelabꝛum aureum totū. Erat
autem candelabꝛum luminoſum per ſapi/
entiam. aureum p iuſticiam. totum per pfe
ctam ꝛ conſumatam vitam rectaz ꝛ bonā.

¶ E

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

¶ Dixi tertio ꝙ in ỽbis premiſ/
ſis ſtatus doctoꝝ
prelatoꝝ. ꝑdicatoꝝ reddiť cōmēdabilis ꝓ/
pter vanitatꝫ ſecularis effugatā maliciā. cū
ōr. mūdi. Quāto eñ maiores ſunt tenebre
tanto maior eſt cōmēdatio lucis. Vñ minꝰ
de die ꝙꝫ de nocte apparet lucis dignitas.
Nox eſt pn̄tis ſecľi vita. Vñ gloſa ſuper. ij.
Pe. j. Quaſi lucerne lucenti ī caliginoſo lo
co dicit in huiꝰ ſeculi nocte plena temptati
onibꝫ ⁊ vicijs ⁊ erroribꝫ vbi difficile inueni
tur quiſꝙꝫ qui nō offendat Cōtra ꝗ neceſſa
ria eſt hec lucerna ſcꝫ ſctē ꝑdicatōnis. Hec
gloſa ordinaria. Ex quo igiť mūdꝰ eſt nox
certe neceſſaria eſt lucerna ſapīe om̄ibꝫ in/
habitātibꝫ eū. Videant ḡ qui debēt alios
illuminare in hac nocte vt diligāt lumē ſa/
pientie Sap. vi. Diligite ſapiam ꝗ ꝑeſtis
ppl'is q: alias tam duces ꝙꝫ ſequētes cadēt
Debet igiť predicator in mūdo tanꝙꝫ in te
nebris lucere ⁊ illumīare tenebras petōꝝ.
⁊ ꝑſertim triplicis pctī. ſcꝫ ſupbie. auaricie.
⁊ luxurie. Nā om̄e qđ eſt in mūdo aut ē cō
cupiſcentia carnalis. aut ꝯcupiſcētia oculo
rū. aut ſupbia vite. i. Johīs. ij. Et ita totus
mūdus in maligno poſitꝰ eſt. i. Johīs vlti.
Ab iſtis ḡ tribus debꝫ ꝑdicator retrahere
homīes cū iohē dicēte. Filioli nolite dili/
gere mundū. neqꝫ ea ꝗ in mūdo ſunt. qm̄ ſi
qs diligit mūdū nō ē caritas pr̄is ī eo. i. Jo
hānis. ij ¶ Sed di. forte qs ꝑdicatoribꝫ ſi
cut ſepe dicūt moderni mūdani. ꝗ in mun/
do ſunt fecit deꝰ. i. celū ⁊ terrā mare ſolem ⁊
lunā ſtellas om̄ia ornamēta celoꝝ. Que ſť
ornamenta maris om̄ia repētia. vt piſces
que terre animalia arbores volatilia. Iſta
ſunt in mūdo. deꝰ illa fecit. Quare ḡ nō de/
beo amare illa ꝗ ſunt in mūdo. Rn̄det hu/
ic fatuitati Augꝰ. Omelia. iij. ſup Cantica
di. Licet iſta om̄ia bona ſunt. ſed q̄nto ille
pulchrior eſt ꝗ iſta formauit. Eſt ḡ iſta ſug
geſtio diaboli. q: dicunt ſeculares. Quare
iſta fecit deꝰ niſi vt bene nobis ſit ⁊ ita ine/
briant iſtis tpalibꝫ ⁊ peunt ⁊ obliuiſcuntur
creatorē ſuū. Et dū nō tpanter ſed cupide
vtunť creatis. creatorē ꝯtemniť. De talibus
dicit apl's. Coluerūt ⁊ ſeruierunt creaturis
potius ꝙꝫ creatori ꝗ eſt benedictꝰ in ſecula.
Nō te ꝓhibet amare iſta ſed anīo diligere
ad ſalutē ⁊ beatitudinē. i. vt in eis ſit beatꝰ
Sed ⁊ approbare ⁊ laudare omēs decet ſu
um creatorē. Perpendite frēs ſi ſpōſus fa
ceret ſponſe ſue annulū. ⁊ illa acceptū ānu/
lū plus diligeret ꝙꝫ ſponſum qui fecit ānu
lum. nōne in ipſꝰ doni paruipenſiōe nō cen
ſereť vera amatrix ſponſi. ſed adultera aīa
deꝑhendereť. qm̄ hoc amaret quod dedit
ſponſus plꝰ ꝙꝫ ſponſum. Tamen ſi diceret.
ſufficit mihi ānulus iſte. iā illius faciē nolo
videre q̄lis eſt. qs nō deteſtareť hāc amen/
tiam. qs nō adulterū homiem cōuinceret.
Amas aurū ꝓ viro. amas annulū ꝓ ſponſo
Si hoc eſt in te vt ames annulū ꝓ ſponſo
⁊ nolis videre ſpōſuꝫ tuū adultera es. Ad
hoc tibi arrā dedit. ad h̄ vtiqꝫ arraꝫ dat nō
vt tibi impignoret arrā illā ſed vt te ſibi a/
more colligat. nō vt te a ſe auertat ſpōſus.
vt in arra ſua ipe ameť. Quia ergo dedit ti
bi deus iſta om̄ia. ideo ama illuꝫ qui fecit.
plus eſt qđ vult tibi dare. i. ſeipm ꝗ iſta fe/
cit. Si aūt hec amaueris ꝙꝫ͂uis illa deꝰ fe/
cerit ⁊ neglexeris creatorē ⁊ amauerꝭ mun
dū adultera es. Mūdus eñ appellať nō ſo
lum iſta fabrica quā deus fecit celū ⁊ terrā
mare viſibilia ⁊ inuiſibilia. ſed habitatores
mūdi vocanť mūdus. Et poſt pauca. Om
nes eñ dilectores mūdi ideo dicunť mun
dus. q: dilectiōe inhabitāt munduꝫ. ſicut
celū inhabitāt illi quoꝝ ſurſuꝫ eſt cor ⁊ am
bulant carne in terra, Omnes eñ dilecto/
res mūdi mundus vocanť. Ipi nō habent
niſi iſta tria. Deſideriū carnis. deſiderium
oculoꝝ. ⁊ ambitionē ſeculi. Deſiderāt mā/
ducare. bibere. ꝯcūbere. vti voluptatibꝫ iſtꝭ
Nunqđ nō eſt in iſtis mūdus. aut qñ dicť
Nolite iſta diligere. hoc dicť. Nō māduce
tis aut nō bibatis aut filios non ꝓcreetis.
Non h̄ dicť. ſed vt fiat modus ꝓpter creato
rē. nō vt vos illiciāt iſta dilectōe ne ad fru/
endū hoc ametis qđ ad vtendū habere de
betis ꝑ vſus fineꝫ ꝯcludendo dicit. Si fue
rit in te dilectio mūdi non ibi erit dilectio
dei. Hec Auguſtinꝰ. Ex iſtis ptꝫ error illo
rū qui dicūt. Si deꝰ me ꝑmitteret hic eſſe
īmortalē in voluptatibꝫ ſeculi. vt haberem
om̄ia ad placitū ſine dolore ſine infirmita/
te ſine cura ſine labore ⁊ triſticia ſufficeret
mihi ꝓ regno celoꝝ. O fatuitas fatuitatū.
q: ſtultius nihil eſt. Certe puto hanc cogi
tationē eē de ꝓfundo ꝯſilio diaboli. Quid
eñ ꝓdeſſent iſta ſi creator ineternū non vi
dereť in ſpecie facie ad faciē ſicuti eſt. Gra/
uis igiť error iſte grauis blaſphemia. crea
turā creatori ꝑferre. Iſtos debꝫ arguere ꝑ

dicatoꝛ diuinꝰ iſtas tenebꝛas illuminare ⁊
fugare deteſtando ſupbiam. Quia deꝰ ſu/
perbis reſiſtit Jacobi.iiij. arguendo auari
ciam que eſt idoloꝝ ſuitus. ⁊ ꝯfundendo
luxuriā q̄ eſt brutoꝝ ꝓprietas. vt dicit Ari/
ſtotiles ī ep̄la ad Alexandrū. Qđ cū fecerit
erit vera lux in xp̄o ieſu dn̄o nr̄o p ſecl'a. A.

De natiuitate beate Marie.

Sermo XLII.

Liber generatio

nis Jeſu xp̄i. Math.i. Quoniā
vt ait Petrꝰ damiani in ſmone
hodierne feſtiuitatꝫ. Natiuitas beatiſſime
⁊ intemerate dei genitricꝫ merito p̄cipuū
⁊ ſingulare p̄bet hoīb₉ gaudiū que totꝰ ex/
titit hūane ſalutis exordiū. Sicut em̄ om
nipotēs deꝰ ineffabili ꝓuidētie ſue intuitu
anteq̄ꝫ fieret hō. hoīem peritur̄u diabolica
machinatione ꝓuidit. ſic etiā redēptōis hu
mane ꝯſiliū ante ſecl'a immēſe pietatis ſue
viſcerib₉ habuit. Et nō ſolū q̄liter redime/
ret ordinē ⁊ modū in ꝓfundiſſime ſapiētie
ſue rōne ꝯſtituit. Verū etiā qn̄ redimeret
certū tp̄is articulum p̄finiuit. Sicut g̃ im/
poſſibile erat vt hūani generis redēptio fi/
eret niſi dei filꝰ de virgīe naſcereť. ita etiā
fuerat neceſſariū vt virgo ex qua v̄bū caro
fieret naſcereť. Oportebat q̄ppe p̄us edifi/
care domū in quā deſcendēs celeſtꝫ rex hr̄e
dignareť hoſpitiuꝫ. Illa videlicꝫ de qua p
Salomonē dr̄. Sapia edificauit ſibi do/
mū. Hec ille. Ex q̄b₉ verbis pꝫ huiꝰ feſti/
uitatis celebritas ⁊ dignitas. q̄ tanto eſt di
gnioꝛ ceteris. q̄nto illa cuiꝰ ortus in ea re/
colitur p̄celſioꝛ ē vniuerſis. Iſta em̄ eſt p̄ci
pua feſtiuitas. in qua ſm̄ Hubertinū ī ſer/
mone hodierno. angeloꝝ oīs exultat mili/
tia. in qua p̄triarchaꝝ cōplentur veridica ⁊
abdita myſteria. in q̄ ꝓphetaꝝ panduntꝛ va
ticinia. In qua etiā gentiliū reſeranť p̄nū/
cia ſcripta. In q̄ oritur ſponſa ſine exēplo
deo ꝯiuncta. De cuiꝰ materia orieť lumen
in tenebris ad extergēdas veteꝝ piaculoꝝ
tenebras. Hec eſt inq̄t dies in q̄ prelucida
ſtella īmo lumē maris. h̄ eſt. huius mūdi.
illuxit. Hec eſt honorāda diei leticia. ī qua
iuxta diuini roꝛis infuſiōeꝫ adoꝛnať omis
huius mūdi qualitas p̄parať vas virgineū
diuinis cariſmatib₉ ac micantib₉ margari/
tis ineffabiliter oꝛnatū. Hec ille. Merito
igiť vt dicit Fulbertꝰ inter omēs ſctōs me

moria beate v̄ginis frequētiꝰ agiť atq̄ꝫ feſti
uius que maioꝛē grām apud deū creditur
inueniſſe. Hec ille. Exultemꝰ itaq̄ꝫ cariſſi/
mi in hac die in q̄ vt dicit Petrꝰ damiani.
Dū beatiſſime v̄ginis veneramur oꝛtum.
cunctoꝝ etiā noui teſtamēti feſtiuitatū cele
bꝛamꝰ initiū. Exultemꝰ inquit in hac die p̄
cipua ⁊ toti s viſcerib₉ in dn̄o delectemur.
Que em̄ cūctis ſolennitatib₉ antiq̄oꝛ ē tem
poꝛe. nequaq̄ꝫ debet eſſe dignitate poſteri/
oꝛ. Hec ille. Sed q̄ pacto eiꝰ feſtiuitatē di/
gne celebꝛare valet infirmitas hoīm q̄ gau
dium meruit parere angeloꝝ. Qualiter vt
dicit Augꝰ. in ſmone hodierno eam lauda
re poterit moꝛtaliū hoīm tranſitoꝛiū v̄buꝫ
que de ſe illud ꝓtulit verbū qđ manet ine/
ternū. Que lingua in eiꝰ laude inueniť ido
nea. que illū genuit cui omīa bn̄dicūt et cū
tremore obediūt elemēta. Nā dū cuiuſlibꝫ
martyris foꝛtia facta extollere cupimꝰ dū
virtutū eius inſignia recolimꝰ redempto/
ris nr̄i gl'iam p̄dicamꝰ. etiā ſi ad cogitandū
tardioꝛ ſenſus impediat. vel ad loquendū
balbuciens lingua nō ſupperat. verboꝛū tn̄
copia ipſius rei materiā ſubmiſtrat. Cū ve
ro beatiſſime dei genitricis laudē ſcribere
aut dicere volumꝰ. Quia noua ⁊ inaudita
ſunt q̄ tractāda ſuſcepimꝰ. nulla inuenimꝰ
v̄ba vt ad hec digne exp̄menda ſufficere va
leamꝰ. Hec Augꝰ. Verū licet nr̄is viribus
inſufficiētes ſimꝰ vt eiꝰ ſolennia digne re/
colamꝰ agnita tn̄ nr̄i conatꝰ inefficacia. vt
dicit Beda in ſmone hodierno. eiꝰ poſtu/
landa ſunt ſuffragia. eiꝰ implorāda pietatꝫ
viſcera. vt p eius ſctiſſima merita nob diui
na repropicietur clemētia. Sedulis igiť ex
poſcamꝰ eam p̄cib₉ vt illa ſuo interuētu effi
ciat poſſibile ꝙ ſctā eccl'ia đ eiꝰ gaudeat na
tiuitate. Qđ vt ꝯſequamur p impetranda
ſpūſſancti gr̄a ad eā recurramꝰ. ſalutātes
eam voce pia Aue maria ⁊c̄. In v̄bis autē
ꝓpoſitis deſcribiť natiuitas gl'ioſe v̄ginis
Marie p quandā ſilitudinariā cōparationē
p quā libro cōparať. Circa cꝰ ꝯſideratiōeꝫ
triplex libri ſimilitudo occurrit. Eſt enī li/
ber naturalis ⁊ ꝯnate creaturaꝝ ꝓductio/
nis. Eſt liber ſupnaturalis ⁊ gratuite crea
turaꝝ reparatiōis. Et eſt liber virginalis ⁊
materne ſanctificationis.

A

Dixi p̄mo

ꝙ p̄mus liber eſt
naturalis ⁊ cōna
te creaturaꝝ ꝓductionis. Et hic liber cōp

De natiuitate bte marie vgs

bendit tres libꝛos in ſe. ſcʒ creature. ſcp̄tu/
re ⁊ ꝯſcie. Primꝰ liber ſcʒ creature non eſt
aliud niſi deſcriptio oīm creaturaꝝ in mū
do. Celū em̄ ⁊ t̄ra ſunt q̄ſi q̄dā pellis ī qua
deſcp̄ta ſunt opa creatoꝛis. Juxta illud pſ.
Extēdens celū ſicut pellē. In iſto āt libꝛo
ſcripta ſunt tria. ſcʒ credēda. faciēda ⁊ fugi
enda. Primo ibi ſcp̄ta ſunt credēda. vt po/
tentia q̄ apparet in magnitudīe ⁊ m̄ltitudi
ne ac varietate creature. Sapiā filij in gu
bernatiōe diſpoſitiōe ⁊ regimīe ſuo oīm vi
uentiū. Et bonitas ſpūſſci. q̄ apparet ī tam
bona vtili ⁊ delectabili creature pulchꝛitu
dine. Per hec em̄ tria creatoꝛ cognoſcitur
Roma. j. Inuiſibilia dei p ea q̄ facta ſūt in/
tellecta ꝯſpiciunt᷑. ſempiterna q̄ʒ eiꝰ virtus
⁊ diuinitas. Scd̄o in h̄ libꝛo ſcp̄ta ſunt fa
cienda. ⁊ renouatio. cōicatio ⁊ oꝛdo. Nam
oēs creature renouant᷑ ſuis tpib'. ſic appa/
ret in aīalib' auib' ⁊ arboꝛib'. p qd̄ infoꝛ/
mat hoīem vt depoſita vetuſtate culpe q̄m
traxerat ab adā renouet᷑ in ſpū ſue mētis.
Ephes. v. Induētes nouū hoīem q̄ ſm de
um creatꝰ eſt. In cōicādo etiā docēt hoīem
libertatē ⁊ mutuā ſubuentionē. Sicut em̄
oēs creature cōicāt ſe alteri ad vſuʒ. vt her
ba aīali. ⁊ aīal homī. ⁊ muſca aranee. ⁊ ara/
nea paſſeri. Sic hō oīa ſua dʒ alteri cōica/
re ſubueniēdo neceſſitati pximi. Juxta il/
lud ap̄li. inuicē ſuppoꝛtantes ⁊ inuicē diligē
tes. In oꝛdine etiā docent hoīem rectitudi
nē vite. Sicut em̄ oīa ſuant curſum ſuū ⁊ oꝛ
dinē eis inditū a natura. qꝛ oīa oꝛdinate p
cedunt. nec vnū alteriꝰ turbat officiū ſʒ p/
priū exercet. Sic hō deberet oꝛdiate face/
re. Juxta illud ap̄li. Oīa ſm oꝛdinē fiant
in vobis. Tertio in h̄ libꝛo ſcp̄ta ſunt fugi
enda. ſcʒ mala ⁊ ꝯtraria. Nā oīe aīal ī mū
do ſalutē tueri laboꝛat. vitāq3 ꝯſuare cona
tur. Et ob h̄ oīs res ſuo ꝯtrario ſp reſiſtit.
Sicut aqua igni. ⁊ calidū frigido. ⁊ frigi/
dum calido. Sic hō debʒ fugere pctm̄ qd̄
ip̄m coꝛrūpit in vita grē. Pſ. Coꝛrupti ſūt
⁊ abhoīabiles facti ſunt. Und̄ Eccl. xxi.
Quaſi a facie colubꝛi fuge pctm̄. De cuiꝰ li
bꝛi vtilitate dr̄ Iſa. xxix. ca. Erit viſio oīm
ſcʒ creaturaꝝ ſicut v̄ba libꝛi. Oīa em̄ q̄ ſūt
in mūdo plena ſūt doctrina. dūmō hō vel/
let ab eis doceri. Et pp̄ter h̄ arboꝛes folia
hñt ad moduʒ lingue ānūciātes deū. aues
cantātes ad laudē eiꝰ incitant hoīem. ⁊ oīs
ſpūs laudās dn̄m mouet eū ad laudandū

Sed multꝭ iſte liber ſignatꝰ eſt. q̄ q̄ſi pueri
pulchꝛitudinē eiꝰ āmirātes nihil in eo ſci/
unt legere. accipiētes ſolas l̄ras p ſentētijs
ſigna p ſignatis. picturas p reb'. vmbrā pro
veritate. Cū tn̄ deꝰ iſta opatꝰ eſt ad hoc vt
oñderet qualē erga nos h̄ret dilectionē. vt
nos ab amoꝛe mūdi huius ad amoꝛē ſuū re
uocaret. Ex his igit᷑ pꝫ q̄ liber creaturaꝝ
eſt vtilis ad duo. Primo ad cognitionē p̄priā
⁊ dei. qꝛ a magnitudīe ſpeciei ⁊ creature ha
rū cog̃ſcibilit᷑ creatoꝛ poterit videri Sap.
xiij. Et ita deꝰ potuit cognoſci a p̄phetis et a
paganis. Scd̄o ad informationē hoīs ill'
trib' modis. vt dictū eſt. Ex q̄ infero q̄ in/
excuſabilis eſt hō ſi deū nō laudat nec dili
git p tantis beneficijs ¶ Scd̄s liber parti/
alis ꝯtentꝰ ſub iſto magno volumīe mūdi ē
liber ſacre ſcp̄ture. De q̄ Baruch. iiij. Hic
eſt liber mādatoꝝ dei. q̄ vtilis ē ad plura ij
Thimo. iij. Oīs ſcp̄tura diuinitꝰ inſpira
ta vtil' eſt ad docēdū. ſ. ignaros. ad arguen
dū rebelles. ad coꝛripiendū pctōꝛes. ad e/
rudiendū iuſtos. In h̄ libꝛo ſcribunt᷑ decē
p̄cepta ad faciendū cerimonialia. i. figura/
tiua ad credēdū. iudicialia ad timēdū. De
his dr̄ Deut. vi. Hec ſunt p̄cepta ⁊ cerimo
nie atq3 iudicia q̄ mādauit deus nr̄. Docet
etiā q̄d fugiendū. qꝛ pctā. q̄d appetendum.
qꝛ p̄mia. Jō aūt iſte liber numerat᷑ cū libꝛo
nature ⁊ ꝯtinet᷑ ſub eo. qꝛ lex p̄cepta in iſto
libꝛo data ē ad coꝛrectionē leg̃ nature. vel
qꝛ ſuppleuit iſta lex qd̄ legi nature deerat. vl'
qꝛ lex nature in aliq̄ꝝ coꝛdib' q̄ntū ad aliq̄
coꝛrupta erat. intantū vt eſtimarēt bona q̄
naturalit᷑ ſūt mala. ⁊ talis coꝛruptio coꝛre/
ctione indigebat ¶ Tertiꝰ liber partialis
ꝯtentꝰ ſub iſto volumīe magno mūdi ē liber
ꝯſcie cuiuſlibet hoīs. De q̄ Daniel. vij. Li
bꝛi apti ſunt ⁊ iudiciū ſedit. ⁊ iudicati ſunt
moꝛtui ex his q̄ ſcp̄ta ſunt ī libꝛis ſm opa
eoꝝ. Et Apoc. xx. Apti ſunt libꝛi. ⁊ alius li/
ber q̄ ē vite aptꝰ ē. Jō āt iſte liber ptinet ad
illū m̄gnū libꝝ nature. qꝛ naturalit᷑ vnicuiq3
ꝯſcia dictat quid faciēdū. q̄d reſpuendum.
Roma. ij. Ipi ſibi ſunt lex q̄ oñdunt opus
legis ſcriptū in coꝛdib' ſuis. teſtimonium
reddente illis ꝯſcia illoꝝ. Circa iſtū libꝛuʒ
duo ſunt ꝯſiderāda. Primū eſt quō iſte li/
ber ſcribit᷑ ⁊ cōponit᷑. Scd̄o quō viciat᷑. De
p̄mo dicit Inno. tractans illud Pſ. xliiij.
Lingua mea calamꝰ ſcribe velocit᷑ ſcriben
tis. Et ſic ad libꝝ requirit᷑ pgamenum. ita

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

coꝛ hoīs in q̄ ſpūſſctūs ſcribit ē q̄ſi pga/
menū Hiere.xxxi. Scribā legē meā in coꝛ
de eoꝝ. Prouer.vij. Scribā eā in tabulis
cordis eoꝝ. Hoc pgamenū debꝫ ſic aptari
Primo dꝫ ſepari a carne p abꝛenunciatio/
nē carnaliū deſiderioꝛū. Roṁ.viij. Qui in
carne ſunt deo placere nō pñt. Ecci.xlvij.
Surrexit nathan pþha q̄ſi adeps ſepatus
a carne. Scdō debꝫ poni in ꝯfectu p cōtri
tionē ꝛ dolorē Hiere.xxxi. Pone tibi ama
ritudines. dirige coꝛ tuū in viā rectā. Ter/
tio debꝫ depilari p ꝯfeſſionē Ezech.v. Su
me tibi gladiū acutū radentē pilos. ꝛ tra/
he p caput tuū ꝛ barbā tuā. ꝛ aſſumes tibi
ſtaterā ponderꝭ. ꝛ diuides eos. Sume ſcꝫ
ſpontanee gladiū ſcꝫ ꝯfeſſiōis. q̄ diabolus
interficiꝭ. radentem pilos. i. ſpūalia pctā. ꝛ
duces p caput. i. p mentē ꝯfitēdo malas co
gitationes. in qbꝫ apparet fortitudo hoīs
ad malū ſicut in barba apparet virilitas. De
bet etiā ſumi ſtatera vt iuſto iudicio pōde/
rentꝭ. ꝛ debet diuidi vt ꝯfiteaꝭ hō pcā etiā ñ
ope ppetrata ſꝫ volūtate facta. Quarto dꝫ
extendere in latū p caritatē. ꝛ in longū p fu
turā expectationē De pmo.ij. Coꝝ.vi. Coꝛ
nr̄m intantū dilatatū eſt. De ſcdō Phil.ij.
Quinto debꝫ deſiccari ab hūoꝛe carnalis
delectatiōis p ardorē dilectiōis Ecci.xliij.
Sol in meridiano exurēs mōtes. Sexto
debet radi p ſatiſfactionē. Ps. Paratū coꝛ
meū de⁹. Septimo dꝫ pmutari p manſue/
tudinem Jaco.j. In māſuetudie ſuſcipite
inſitū vbū qd̄ pōt ſaluare aīas vr̄as. Octa
uo dꝫ regulari p exemploꝝ ſctōꝝ ꝯſiderati
onē Iſa.xxxix. Sol deſcēdit in hoꝛologio
achaꝫ p decēꝫ lineas. Sol. i. cognitio dei p
has regulas deſcēdit. Nono ſup ipm ſcri/
bitꝭ p tenacē memoꝛie impſſionē. Ecci.xxi.
Coꝛ fatui q̄ſi vas ꝯfractū. ꝛ oēm ſapientiaꝫ
nō tenebit. Decimo corrigitꝭ p diſcuſſionē.
Ps. Juſticia ꝛ iudiciū coꝛrectio ſedis tue.
De tali libꝛo pōt dicere ſpūſſctūs illud ps.
xxxix. In capite libꝛi ſcriptū eſt de me. ſm
Innocē. i. in recta ꝯſcīa. q̄ dꝛ liber. Sꝫ mul
ti viciāt iſtū libꝛū. ꝛ p ſcptura dei ſcripturā
ſcribūt diaboli. Aduertam⁹ g̃ qd̄ ſcribam⁹
dū liber nr̄ eſt ī manibꝫ nr̄is. vt qd̄ falſum ē
corrigam⁹ dū poſſum⁹ p miſcdiam. Sed
hec eſt ꝯditio oculi q̄ optime videt alia a ſe
que ex directo ſibi opponūtꝭ. ſꝫ ſemetipm
nullomō pōt videre niſi ſpeculo repn̄tāte
ſibi. ita eſt de nobꝫ q̄ alioꝝ defectus optime
notam⁹ pprios vo nō videmus. niſi foꝛte p
ſpeculū. H eſt p coꝛrectōnē alicu⁹ ſcti. i. Co
rinth.xiij. Videm⁹ nunc p ſpeculū. Et ta/
lem quemlibet arguit ſaluatoꝛ Math.vij.
Quid vides feſtucā in oculo frīs tui. trabē
aūt in oculo tuo nō ꝯſideras. Hypocrita.
eijce pmū trabē de oculo tuo. ꝛ tūc videbis
vt eijcias feſtucā de oculo frīs tui. Reuera
eñ creature difficillimū eſt cognoſcere ſe/
ipm. Nō eñ ſol⁹ oculus q̄ extrinſec⁹ habē/
tur inſpiciēs. ſeipm nō valet intueri. ſꝫ etiā
mens ipa ſatꝭ acuta aliena delicta ꝯtēplās
tardioꝛ eſt erga ſuoꝝ cognitionē vicioꝛuꝫ.
Et ideo ſignanter dꝛ vnicuiqꝫ noſtꝝ illud
Hieremie.ij. Vide q̄ꝫ amarum ꝛ maluꝫ eſt
reliquiſſe te deum tuum. Et tantum de pri
mo.

B

Dixi ſecūdo q̄ ſcdꝰ liber eſt
ſupnaturalꝭ et g̃/
tuite reparatiōis. ꝛ hic ē liber grē q̄ eſt xp̄s.
qui ꝯfert grām. q2 lex p moyſen data ē. grā
aūt p ieſum xp̄m Joh.j. Et h cōtinet tres
libꝛos. ſcꝫ libꝝ vite ꝛ pdeſtinatiōis eterne.
ꝛ libꝝ vite exēplaris imitatiōis. ꝛ libꝛū vite
pñtis iuſticie. De pmo libꝛo ſcꝫ pdeſtinati/
onis eterne dꝛ Luc.x. Gaudete qm̄ nomia
vr̄a ſcripta ſunt ī celꝭ. In iſto libꝛo ſcpti ſūt
tm̄ boni. Quia mali de ipo finalitꝭ delebū/
tur. licet ſe eſtimēt in eo ſcriptos. Juxta il/
lud. Deleantꝭ de libꝛo viuentiū. Unde dicit
Aug⁹. q̄ iſte liber eſt nōticia dei. q2 pdeſti/
nauit ad vitā quos preſciuit ꝯformes fieri
imaginis filij ſui. Nō ergo eſt intelligēduꝫ
q̄ aliq̄d in hoc libꝛo ſcribaꝭ ꝛ poſtea deleaꝭ
Sed ita accipiēdū eſt. deleantꝭ de libꝛo vi/
uentiū. ſcꝫ ſm ſpem eoꝝ qui putāt ſe in illo
ſcriptos. Vn̄ Tho. dicit in. j. ſniaꝝ. q̄ pde/
ſtinatio ꝯſiſtit in deſtinatiōe alicu⁹ in finē
hic p grām. ꝛ in futuro p gliam. Et ideꝫ di/
cit. Queadmodū in libꝛis ſcribitꝭ aliq̄d ad
ſuccurrendū memoꝛie. ita dei noticia me/
moꝛiter ꝛ firmitꝭ tenet quos predeſtinauit.
Et ſicut ſcriptura eſt ſignū eoꝝ que fienda
ſunt. ita noticia dei eſt ſignū apud ipm eoꝝ
q̄ ſunt ſaluādi. Nullus itaqꝫ deletꝭ de hoc li
bꝛo vite q̄ ibi ſemel ſcript⁹ eſt. Nā ſm Aug.
deus certiſſima ſcīa tenet eos q̄s pdeſtina
uit ante ꝯſtitutionē mūdi regnaturos cuꝫ fi
lio ſuo ī vita eterna. In q̄ q̄dem libꝛo mali
nō ſcribuntꝭ. ſed poti⁹ delentꝭ. nō vt iā ſcpti
poſtea deleantꝭ. ſed q2 hi q̄ nunq̄ꝫ ibi erant
ſcripti abolentꝭ. Hec ille. Scdꝰ liber ſub

isto ptent⁹ est liber vite pñtꝭ iusticie. in quo
scribunt̃ boni ꝛ mali. Juxta illð. In libro
tuo oẽs scribent̃. Hoꝛra exponit. i. tã pfecti
q̃ȝ impfecti. sic̃ in archa noe nõ solũ aues sȝ
etiã iumẽta saluata sunt. Sed talit̃ scripti
sepi⁹ delent̃. Jsido. li. i. Multos credendũ
est posse pire in die iudicij ex eis q̃ nũc ele/
cti vident̃ ꝛ scti. De q̃b⁹ ꝓpha ait. Vocabit
dñs iudiciũ ꝛ ignẽ ꝛ vocabit abissuȝ multã
ꝛ comedet partẽ dom⁹. Pars q̃ppe domus
deuoꝛabit̃. qꝛ etiã illos in inferno absoꝛbe
bit. q̃ nũc se esse in pceptis celestib⁹ gliant̃.
De q̃b⁹ dñs dic̃. Multi dicẽt mihi in die
illa. Dñe. nonne in noĩe tuo ꝓpheta uim⁹ ꝛc̃.
Et ꝯfitebor illis q̃m nunq̃ȝ vos noui Hec
ille. ¶ Sed d. q̃re q̃ mõ scripti sunt ĩ libro
pñtis iusticie q̃ est liber de q̃ ad pñs scribũ
tur bona ꝛ mala cuiuslibȝ q̃ in futuro redu
cent̃ ad memoriã. Scðm Aug⁹. finalit̃ nõ
oẽs saluabunt̃. cũ tñ dicat xp̃s ad patrem
Joh. v. Omẽ qð dat mihi pr̃ nõ pdã ex eo
Si ḡ nõ pdet. quõ multi fideles q̃ mõ sunt
xp̃iani pdent̃. Rñdeo ſm Lyrã sup Johēz
ca. v. Nilli q̃ dati sunt xp̃o nõ solũ ſm pre/
sentẽ iusticiã. sed etiã ſm eternã pdestinati
onẽ nõ pdent̃ ab eo. Quia si tales ceciderit
finalit̃ tñ resurgẽt. Vnð Johis. xvij. dicit
xp̃s. Cũ essem cũ eis ſuaui eos. ꝛ nemo pe/
rijt nisi fili⁹ pditiõis. scȝ iudas. ꝫ nõ fuit ex
defectu custodie xp̃i sȝ ex malicia sua. Hec
ille. Tertius liber sub isto ptent⁹ est lib ex/
emplarꝭ imitatiõis. Et dr̃ xp̃s liber vite qꝛ
tuoꝛ rõnib⁹. ſm Hoꝛrã sup ep̃lam ad Phil.
iiij. Primo qꝛ liber viuẽs. Viuus em̃ ẽ ser
mo dei. Hebreo. iiij. Apoc. xxi. Non intra/
bunt in eã nisi q̃ scripti sunt in libꝛo vite ꝛ
agni. Scðo qꝛ est liber viuentiũ Apoc. xx
Qui nõ est inuẽtus script⁹ in libꝛo vite mis
sus est in stagnuȝ ignis. Tertio qꝛ est liber
viuificans Baruch. iiij. Hic est liber man/
datoꝛũ. Quarto qꝛ est liber viuendi Apo/
cal. xx. Alius liber apert⁹ est q̃ est vite. Pro
prie ergo xp̃s est liber vite. quia in xp̃o om
nia viuunt Actu. xvij. In ipo viuim⁹ mo/
uemur ꝛ sum⁹ Johis. xiiij. Ego sum via ve
ritas ꝛ vita. Est ergo vita omniũ. qꝛ in ipo
de ipo p ipm ꝛ ꝓpter ipm viuunt. ſm Hoꝛ/
ram. Insup qꝛ exemplo xp̃i viuunt. sicut vi
ta pfecti homis dicit̃ vita chꝛisti. qꝛ similis
est chꝛisto Gal. ij. Viuo ego iam non ego.
viuit autẽ in me chꝛistus. Hic est lib gran/
dis. de quo Jsaie dicit̃ vnicuiq̃ nr̃m. Su/

me tibi libꝛum grandẽ. Grandis dicit̃. q̃a
om̃ia beneficia que nobis dare potuit de⁹
pater in eo scripta sunt. Que autẽ scripta
sunt breuiter explanãtur in titulo suo. Je/
sus nazaren⁹ rex iudeoꝝ. vbi exempla imi/
tanda ꝓponunt̃. Primo em̃ dicit̃ iesus qð
interpꝛetat̃ saluatoꝛ. Ecce remissio pctõꝝ
Math. i. Jpe em̃ saluũ faciet populuȝ suũ
a peccatis eoꝛũ. Si ergo saluat a pctis. igi
tur salutẽ ab eo humiliter postulem⁹ ꝛ que
ramus. Scðo dicit̃ nazarenus. qð inter/
pꝛetat̃ floridus. vt nos similit̃ virtutib⁹ flo
reamus. vt floꝛes nr̃i sint floꝛes fruct⁹ ho/
noꝛis ꝛ honestatꝭ. Tertio dicit̃ rex a regen
do. vt nos regere doceat actus nr̃os ꝛ ope
ra nostra. sensus. coꝛda ꝛ coꝛpa nr̃a Apoc.
v. Fecit nos deo nostro regnũ. Quarto di
cit̃ iudeoꝝ. i. ꝯfitentiũ. i. qui cũ p fidẽ confi/
tent̃ dñm suum. ꝛ q̃ humiliter ꝯfitet̃ pecca/
ta sua. Ps. Bonũ est ꝯfiteri dño Jste liber
script⁹ est intus ꝛ foꝛis. Int⁹ donis ꝛ gra/
tijs ꝛ v̾tutib⁹. Foꝛis vulnerib⁹ in coꝛpoꝛe.
Supꝛapositũ aũt ẽ pulpito cruc̃. qꝛ null⁹
in ipo pmittit̃ legere nisi q̃ carnẽ crucifixit
cũ vicijs ꝛ ꝯcupiscẽtijs. Sic ĩ eo legit Apo
stolus q̃ dixit. Chꝛisto confixus sum cruci
Ex q̃ infero qꝛ nullus hñ vtit̃ isto libꝛo ni/
si q̃ querit salutẽ. floꝛet in v̾tutib⁹. regit affe
ctus ꝛ ꝯfitetur fidem eius. ¶ C

¶ Dixi tertio qꝫ est tertius liber v̾ginalis ꝛ mater/
ne sctificatõis. Et ꝫ lib ẽ pncipiũ generati
onis ihu xp̃i q̃ ẽ v̾go glo͛sa mr̃ sua bñdicta.
de q̃ verificat̃ illud qð ipa de se ait Ecci. xx
iiij. Ego q̃ vitꝭ fructificaui suauitatẽ odoꝛꝭ
Et sequit̃. Hec oĩa lib vite Est aũt liber ꝫ
multiplr̃ script⁹ digito spũscti. Jð multi/
plex ẽ lib iste. Est em̃ mirabilit̃ script⁹ ĩ sui
ꝯceptiõe. ꝛ in mũdũ egressiõe. mirabili⁹ in
ꝯuersatione. ꝛ multo mirabili⁹ in filij cõce/
ptiõe. Quo ad pmũ ẽ lib sctũs. Quo ad se/
cũdũ lib sanctioꝛ. Quo ad tertiũ sctissim⁹.
De pmo scȝ de ei⁹ sctitate ꝯceptõis ꝛ sctita
tis ptȝ. qꝛ ĩ ꝯceptiõe sua ꝛ natiuitate sua ab
oꝛiginali pctõ fuit mũdata seu purgata ꝛ p
ꝯseq̃ns sctificata. Fuit aũt ei⁹ sctificatio ex
cellentioꝛ ceteris sctificatiõib⁹ alioꝝ sctõꝝ.
Scðm Tho. iij. li. di. iij. Sanctificatio est
triplex. ꝛ oẽs excellit sctificatio marie. Ma
ria in sctificatiõe ei⁹ altioꝛ fuit ceterꝭ. q̃a in
sctificatiõe que fit p legeȝ cõem. oꝛiginalis
quidẽ tollit̃ culpa. sed manet fomes ſm qð

eſt inclinās ad pctm̄ mortale ⁊ veniale. Sȝ in ſanctificatiōe in vtero nō manet fomes ſm qḋ eſt inclinans ad mortale. ſed manet inclinatio fomitꝭ ad veniale. vt ī Hieremia ⁊ Johe baptiſta q̇ pctm̄ actuale habuerūt nō aūt mortale ſed veniale. Sed in beata ꝟgine inclinatio fomitis oīno fuit ablata ad vtrūqꝫ. Et qḋ plus eſt gr̄a ſctificatiōis nō tm̄ repſſit mot⁹ illicitos in ipa ſed etiā in aliis efficaciā habuit. vt q̄uis eſſet pulchra tn̄ nō poſſet ꝯcupiſci carnalit̄ nec ꝯcupiſcere carnaliter. Fuit ḡ ei⁹ prima hec ſanctificatio in vtero mr̄is ſue ꝑ quam fuit ab originali purgata ⁊ fomes ligat⁹. ſic ꝙ nunq̄ eā ad peccādū impegit. Sed ſcḋa ſcptura quā ſcripſit ſpūſſctūs in h̄ libro fuit adhuc multo excellētior ⁊ mirabilior. ⁊ hec fuit in eius vite ꝯuerſatōne. q̄ multiplicibus ꝟtutū generib⁹ fuit ornata. De q̄ dicit Ambro. li. ij. de ꝟginitate in hec ꝟba. Sit nob̄ inq̇t tanq̄ in imagine deſcripta maria ex q̄ velut ſpeculo refulget ſpecies caſtitatis et forma ꝟtutis. Hinc ſumatꝭ exēpla viuēdi vbi tanq̄ in exēplari magiſteria expſſa ſūt ꝓbitatis q̇d corrigere q̇d fugere q̇d tenere debeatꝭ oñdit̄. Et ſequit̄. Prim⁹ diſcēdi ardor eſt nobilitas mgr̄i. Quid nobilius dei mr̄e q̇d ſplendidi⁹ ea quā ſplendor elegit. q̇d caſtius ea q̄ corpus ſine corpis cōtagione generat. De ceterꝭ aūt ꝟtutib⁹ marie q̇d loquar. Virgo erat nō ſolū corpe ſed etiā mente q̄ nullo doli ambitu ſincerū adulteraret affectū. Corde hūilis. ꝟbo ḡuis. animo prudens. loquēdi parcior. legendi ſtudioſior. Nō in incerto diuitiaꝝ ſed in chriſto ſpem ponens. intenta operi. verecunda ſmone. cui⁹ erat ꝓpoſitum nō hoīem ſȝ deum q̄rere. nullū ledere ſed oīb⁹ bene velle. oīb⁹ aſſurgere. maiorib⁹ natu aſſurgere. eq̄lib⁹ nō inuidere. fugere iactātiā. rōnē ſequi. amare virtutē. Qñ iſta vultu leſit parētes. qñ diſſenſit a ꝓpinq̇s. qñ faſtidiuit humilē. qñ deriſit debilē. qñ vitauit inopem. eos ſolos cet⁹ virorū ſolita inuiſere q̇s miſericordia nō erubeſcit. Nec q̄s pterit verecundia. nihil toruū in oculis. nihil in ꝟbis procax. nihil in actu inuerecundū. Nō geſtus fractior. Nō inceſſus inſolētior. Non vox petulātior. ſed talis fuit vt ipa corporꝭ ſpecies ſimulacrū fieret mētis ⁊ figura ꝓbitatis. ¶ Tertia ſcriptura fuit hui⁹ libri excellentiſſima. q̄ ſpūſſctūs ſcripſit in conceptione filij dei ꝑ quā fuit fomes ablat⁹ ſm eſſentiā ⁊ gr̄a ſupaddita que flexibilitatē liberi arbitrij determinat ad bonū. ꝙ ex tunc nullomō ad malū potuit flecti. Unde tunc ꝯfirmata fuit ſicut in via potuit fieri ⁊ ita ſanctificata ꝙ deinceps peccare non potuit. In prima ſctificatione fuit ſctificata quo ad pſonā. In ſcḋa q̄ ad materiā pro materia ꝓlis. Ex iſta aūt ſctificatione cōceptionis xp̄i poſtq̄ eā filius dei inhabitare nouē menſib⁹ dignat⁹ eſt fuit adhuc mirabili⁹ deſcpta gr̄aꝝ ꝓrogatiuis. q̄ ꝑ hāc omnes diſpoſitōes fomitis erāt ſublate. ſicut qñ curat̄ morb⁹ adhuc remanent reliquie curāde. Et cū h̄ de directo ad diuina vt ex h̄ licitis vſib⁹ ⁊ mr̄imonialib⁹ eā aptari eēt impoſſibile. Unō tunc vt dicit Thomas. Nō ſolū mens ſed etiā corpus eius reſplenduit ſumma puritate. Per primā ergo excellebat omēs baptizatos. Per ſcḋam excellebat puritatē adē quā habuit ante peccatū. Per tertiā ꝯfirmationē angelos excellebat. qm̄ illi nec creſcere pn̄t in p̄mio ſubſtātiali ſic̄ nec decreſcere. ſed btā virgo potuit creſcere ī merito ⁊ nō decreſcere. Hec Thomas.

¶ De ſancto Mattheo euāgeliſta.

¶ Sermo XLIII.

Sequere me. Mathei. ix. Marci. ij. Luce. v. Johis viij. Licet multa ac varia argumēta diuiē miſcōie ⁊ ꝓpiciatiōis erga gen⁹ humanū tā in creaturꝭ ſupiorib⁹ q̄ medijs q̄ etiā inferiorib⁹ poſſint apparere diligent̄ ꝑſcrutāti. Nā facit ſolē ſuū oriri nō ſolū ſup bonos ſȝ etiā ſup malos. ⁊ pluit ſup iuſtos ⁊ iniuſtos Math. v. Ecce portat ſeu tolerat in t̄ra electos ſuos ⁊ repbos. de q̄ ⁊ paſcit oēs indifferent̄. Juxta illud. Apertꝭ tu manū tuā ⁊ iples om̄e aīal bñdictōe. Quia tn̄ hec oīa diuine pietatis indicia aſſiduitate nimia viluerūt vt pctōrē ad ſperādā veniā vix mouere pn̄t. hinc eſt ꝙ fili⁹ dei veniēs ī hūc mōm vt pctōrib⁹ pfectā fiduciā remiſſiōis pctōꝝ oñderet. cū pctōrib⁹ miſicordit̄ conuerſari dignat⁹ eſt. ipoſqꝫ ad ſequendū ſe vocare dignat⁹ eſt. Sicut pꝫ in iſto beato aplo quē dñs videns auaricie queſtib⁹ inhiare vocauit dicēs. Seq̄re me. De tribus videndū eſt. Primo de vocatiōe chriſti pijſſima. cuȝ dicit̄. Sequere. Scḋo de.

ſequēdi exemplaritate cū dicit᷑. me. Tertio
de ↄſolatione pctōꝝ oīm. cū dr̄ ſingularit᷑.
Seq̄re me. ¶ A) In v̄bis iſtis maxima
ↄſolatio dat᷑ pctōribꝫ q̄s xp̄s nō abijcit ſed
ad ſe vocat. dicēs vnicuiqꝫ. Sequere. ſicut
dixit huic aplō. Nanqꝫ nō pōt eſſe pctōris
deſperatio qn̄ audit ſic dn̄m deū diligēter
dicentē. Sequere me. Nō em̄ ait diſcede
a me fili iniq̄tatis. vel fuge a me. ſed ſeque/
re me. q̄i diceret. Et ſi erraſti ſic͂ ouis q̄ pe/
rijt. ego tn̄ ad hoc deſcendi vt more pij pa/
ſtoris reducā te. i. Pe. ij. Conuerſi eſtis ad
paſtorē ↄ aiaꝝ veſtraꝝ. Et Johis. x. Ego
ſum paſtor bon᷒. ↄ certe bon᷒ ↄ ſupbonus
qui ſe poſuit nō ſolū ductorē ſed etiā viam
ad patriā a qua aberrauim᷒. Johis. xiiij.
Ego ſum via veritas ↄ vita. Hoc ḡ atten/
dens beat᷒ Matthe᷒ ſecut᷒ eſt xp̄m. Et h̄
tripliciter. Primo celerit᷑. q2 ad vni᷒ iuſſiōis
vocē. q2 mox vt vocat᷒ eſt. ſtatim ſecut᷒ eſt.
nulla ſigna. nulla miracula facientē vidēs.
Econuerſo dr̄ de reprobis Johis. iiij. Niſi
ſigna ↄ p̄digia videritis nō credetis. Se/
cūdo ↄgruent᷑. q2 xp̄m paupem paup ſecu/
tus eſt. Nā relictis oībꝫ ſcꝫ ſe ſuos ↄ ſua.
vt dicit᷑ Luc. v. Tertio facilit᷑. q2 abſqꝫ aliq̄
p̄miſſione. Iſta aūt vocatio fuit mirabilis
ex tribꝫ. Primo ex parte vocatiōis. q2 nōdū
deſtiterat a malis. ↄ tn̄ vocatus eſt p xp̄m.
Nō ideo factū eſt vt daret᷑ ſpes deſperatis
quos xp̄s vocat etiā licet indignos. i. Coꝝ.
i. Vocat ea q̄ non ſunt tanqꝫ ea que ſunt. i.
Johis. iiij. In h̄ eſt caritas dei nō q̄ſi nos
dilexerim᷒ deū. ſꝫ q̄m ipe prior dilexit nos.
Unde ↄ p̄pheta dicit. Miſcdia eius p̄ueni/
et me. Nequaqꝫ em̄ alias mens nr̄a ad bo/
nū aliq̄n ſurgeret. Nā licet appetit᷒ natura
liter ſit inclinat᷒ ad bonū. eo q̄ oīa bonū
appetunt. p̄mo Ethicorū. ↄ maxime bō cui
naturalit᷑ eſt inſerta boni pfecti cupiditas
ſm̄ Boe. in de ↄſola. Tn̄ neceſſaria eſt gr̄a
dei monens ↄ p̄mouēs ad bonū ↄ ↄuerſio
nem ad deū. Un̄ Henric᷒ de vrimaria dic͂.
Q2 licet oīni aīe virtutū quedā ſemia ſint
cōplantata. tn̄ niſi hec miseratiōe diuia fue
rint excitata ad incrementū pfectiōis non
poterūt p̄uenire. Quia nec q̄ plantat eſt ali
q̄d nec q̄ rigat. ſed q̄ incrementū dat deus.
Hec ille. Hec aūt diuia miſeratio ſemp in
prompto eſt. Iuxta illud Apoc. iij. Ego ſto
ad oſtiū ↄ pulſo. Ex q̄ pꝫ deteſtabil᷑ error
dicentiū. Si de᷒ vellet eſſem bonus. O fa

tuitas ↄ blaſphemia. Nōne habes aplm̄. i.
Theſſa. iiij. dicentē. Hec eſt voluntas dei
ſanctificatio vr̄a. Et iterū. Uult oēs ho
mines ſaluos fieri. i. Thimo. ij. Nō eſt ḡ ali
q̄d in deo ſed in nr̄o corpe ↄ deſidia qui vl᷑
nolum᷒ grām recipe vel receptā nolumus
ↄſeruare. Un̄ q̄ q̄s eſt malus ſibi non deo
imputet. Q2 aūt bonus deo nō ſibi impu/
tet. q2 ab ipo oēe bonū Jacobi. i. ↄ nulluꝫ
malū. Ibidē. Scd̄o fuit vocatio iſta mira
bilis ex parte vocati. q2 ſine miraculo aliq̄
ſecut᷒ eſt. Sed q̄d mirū. cū vt dic͂ Hiero.
Fulgor quidā ex ei᷒ oculis ↄ facie exibat.
qui pctōres ad ſe trahebat ſic͂ magnes fer/
rū. Tertio vocatio iſta fuit mirabilis. quia
xp̄s cū obligatū ad rōnē alienā vocat cum
p̄iudicio alteri᷒ ſcꝫ dn̄i a q̄ theoloneū tene/
bat. q̄ꝺ facere vt videt᷑ nō debuit. Cū dicat
idē Saluator. Uade p̄mo recōciliari fra/
tri tuo Math. v. Sed pōt dici q̄ dn̄o oīm
hoc facere licuit. Cui non eſt qui dicat. cur
ita facis. Ipe em̄ nō tenebat᷑ miori dn̄o ad
rōnē. q̄ a dn̄o oīm vocabat᷑ Act. v. Obedi/
re mag᷒ oportet deo q̄ꝫ homibꝫ. ¶ B

¶ Dixi ſecūdo ſcꝫ de exemplari/
tate ſequendi vi/
deam᷒. Exemplū aūt pfectōis in ſe xp̄s vo
luit oñdere. nō in alio q̄ꝫ in ſe. Jō addit me
q̄i. d. Inſpice ↄ fac ſm̄ exemplar in me tibi
mōſtratū Exo. xxv. Me ḡ ſeq̄re. nō mūdū
q̄ eſt deceptuoſus. Nō carnē q̄ corruptibil᷑
eſt. ſed me veracē. Nō diabolū q̄ crudelis ē
ſed me veracē in p̄miſſiōe. veraciorē i retri
butiōe. veraciſſimum ↄ pijſſimū in etn̄a cō/
ſolatione. Circa q̄ꝺ ſciēdū q̄ diuerſi diuer/
ſimode xp̄m ſequūt᷑. Nā q̄dā oīno n̄ ſequū/
tur xp̄m. q̄dā ſequūt᷑ ſꝫ impulſi. q̄dā ſequūt᷑
ↄ ſi nō impulſi. tn̄ attracti. q̄dā ſequunt᷑ ↄ ſi
nō attracti ſꝫ expediti. alacres ↄ leti ſponta
nei ↄ volūtarij. ↄ hi ſūt pfecti. Talis fuit aūt
iſte apl's. Primi q̄ oīno nolūt ſeq̄ xp̄m. ſunt
homies vani ↄ mūdani et diſſoluti. q̄ poti᷒
eligunt ↄcupiſcentias ſuas ſequi. q̄ viden/
tur eis valde faciles. leues. delectabiles. vt
ſunt illi q̄ intendūt vanitatibꝫ ſecl'i. quibꝫ vi
det᷑ facile oēe difficillimū. oēe falſum veꝝ
oēe prauū optimuꝫ. Sed veri iſti dicēt in
fine illud Sapiētie. v. Ambulauim᷒ vias
difficiles. Laſſati ſumus in via iniquitatis
Et vere difficiles. q2 ↄſumūt patrimonia
ↄ corpa. inſup ↄ aīas ppetuis penis expo/
nūt. O cecus amor. O fatuitas cordis. O

inſenſatio mētis q̄ dicit bono malū ꝛ ma/
lo bonū Iſa.v. Sed vn̄ eſt q̄ tales ſequūt
libenti⁹ iſta vana q̄ꝫ xp̄m. Rn̄deo h̄ ē ex fal
ſa opione taliū pueꝛſoꝝ. Nā tales inueniūt
multas occaſiōes ꝓpter q̄s excuſari poſſet
de ſuitio dei. Dicūt em̄ p̄mo dura eſſe diui
na p̄cepta. ſicꝫ ꝛ illi Johis.vi. Durus ē hic
ſermo. ꝛ q̄s intelliget eū. Hoc faciūt oēs fa
tui dicētes. Nunq̄d oēs debemus eſſe mo
nachi vt ita ſctē viuere debeam⁹. imo h̄ eſt
falſum. ſed ſufficit nob̄ via cōis. Et ſic ob/
ſuare decē p̄cepta ſufficit. ad lr̄am ſuem⁹
ea. Sed vere nō. Nā xp̄ianis dr̄ Niſi habū
dauerit iuſticia vr̄a pl⁹ q̄ꝫ phariſeoꝝ ꝛ ſcri/
barū nō intrabitis in regnū celoꝝ. Math.
v. Nō ergo ſufficit xp̄iano nō adoꝛare ido/
lum. ſed nec amare quācūq̄ creaturā p̄ter
deū. Nō ſufficit abſtinere a piurio ſꝫ opoꝛ/
tet abſtinere etiā ab om̄i ocioſo v̄bo. Non
ſolū nō laboꝛare die feſto. ſed nec etiā ocia
ri. ingurgitari vl̄ ludos exercere aut iocos
choꝛeas ducere. ꝛ cantilenas laſciuas can/
tare. nō ſolū honoꝛare parētes carnales. ſꝫ
etiā ꝯfeſſoꝛes. p̄dicatoꝛes p̄ſbyteros ꝛ om
nes p̄res ſpūales. Nō ſolū nō mechari. ſed
nec illicito aſpectu videre mulierē ad ꝯcu/
piſcendū. nō ſolū nō occidere. ſꝫ nec iraſci.
Nō ſolū nō falſum teſtimoniū ferre. ſꝫ nec
veritatē reticere. ꝛ ſic de alijs p̄ceptis ſpūa
liter implēdis. Scd̄o dicunt tales. Ad q̄d
ſuiendū eſt deo cū videm⁹ poti⁹ malis me
lius eſſe q̄ꝫ bonis. Ps. Zelaui ſup iniquos
pacē pctōꝝ videns. Sed falſa ē excuſatio
q̄ꝛ idē Ps. dicit. Nunq̄ꝫ vidi iuſtū derelictū
Et mali etiā qui floꝛēt cito decident. Pſal.
Tranſiui ꝛ ecce nō erat. nec inuent⁹ eſt loc⁹
Tertio dicūt tales. Ad q̄d ſuiendū ē deo.
cū ſuos nō iuuat ſed tribulatiōib⁹ exponit
Abacuc.j. Taces ꝯculcāte impio iuſtioꝛē
ſe. Sed certe in Ps. dr̄. Adiutoꝛ in tribu/
lationib⁹ in opoꝛtunitate. i. tp̄e opoꝛtuno.
Et ap̄l̄us. Fidelis de⁹ eſt q̄ nō patiet̄ vos
temptari ſupꝛa illud quod poteſtis. ſed fa
ciet cū ꝯtemptatiōe ꝓuentū vt poſſitꝫ ſuſti
nere. Quarto dicūt tales. Ad q̄d ſuiendū
eſt deo. cū ſemp̄ ip̄e ſuos affligit Job.xxx.
Mutat⁹ es mihi in crudelem. Sed certe
Apoc.iij. dicit̄. Ego q̄s amo caſtigo. Heb.
xij. dr̄. Flagellat oēm filium quem recipit.
Quīto dicūt tales. Quare ſequēd⁹ eſt xp̄s
cū ſuos n̄ videt̄ remūerare. Vn̄ Malach.
iij. dicit̄. Dixiſtis van⁹ eſt q̄ ſeruit deo. ꝛ q̄d

emolumentū habem⁹. q̄ꝛ ſuiuim⁹ ei. vel q̄ꝛ
p̄cepta eius cuſtodiuim⁹. Sed certe dicit̄
Gen̄.xv. Ego ꝓtectoꝛ tu⁹ ſuꝫ ꝛ merces tua
magna nimis. Nō eſt ḡ excuſatio nō ſequē/
di xp̄m om̄ib⁹ talib⁹. Scd̄i ſunt ꝛ ſi xp̄m ſe
quunt̄. tn̄ coacti ꝛ cōpulſi. Impellunt̄ autē
tripliciter. Primo timoꝛe īfern̄. Scd̄o pu
doꝛe hūano. Tertio paup̄tate mōi. Mul/
ti ſunt q̄ ſi neſcirent penas inferni nō cura
rent de p̄mijs celi. Multi q̄ ſi hoīes nō ve/
rerent̄ deū nō reuererent̄. Multi q̄ ſi eēnt
diuites nunq̄ꝫ recoꝛdarent̄ dei. q̄ tn̄ in pau
pertate cogunt̄ ad deū ſuſpirare. Et hoc ē
q̄d dicit̄ Lu.xiiij. Ex quoſdā dn̄s iuſſit ad
cenā cōpelli. Qd̄ fit p̄ defect⁹. tribulatiōes.
ꝛ anguſtias. infirmitates. dānatiōes. peri/
cula rerū. p̄ moꝛtē amicoꝝ. Vn̄ Gre. Ma/
la que nos hic p̄remūt ad deū ire cōpellūt.
Tertij ſunt q̄ ſequunt̄ xp̄m attracti. De q̄/
bus in Ps. Confitebit̄ tibi cū bene feceris
illi. Iſti ſunt ſil̄es muſcis q̄ ſequunt̄ mel. ꝛ
lupis qui ſequunt̄ cadauer. ꝛ foꝛmicis q̄ ſe
quunt̄ frumēta. Sic iſti ſuiūt deo vt cōſe/
quant̄ delicias. diuitias ꝛ honoꝛes. Talis
fuit ille q̄ dixit. Mgr̄ ſeq̄r te q̄cunq̄ꝫ ieris.
Cui xp̄us rn̄dit. Vulpes foueas habent.
Quarti ſunt q̄ ſequunt̄ xp̄m onerati ſic̄ di/
uites ꝛ auari. q̄ grauant̄ laboꝛe in acq̄rēdo
timoꝛe in ſuādo. doloꝛe in p̄dendo Eccs.
j. Vidi cūcta ſub ſole. ꝛ ecce nihil aliud niſi
laboꝛ ꝛ afflictio ſpūs. Om̄s iſti imp̄fecte ſe
quunt̄ xp̄m. Vō q̄nti ſunt q̄ p̄fecte q̄ꝛ volū
tarie nō coacti nō attracti vl̄ allecti t̄renis.
ſed eternis. nō onerati coꝛruptibilib⁹ ſꝫ ex/
pediti in oīb⁹ ſequunt̄ ſolū xp̄m q̄rētes ſi/
bi ſoli placere. Intēdētes vt eū ſolū inuita
ꝛ in moꝛib⁹ ꝛ ꝯuerſatōe imitātes Tales fu
erūt ap̄li q̄ vidētes xp̄m reſpuiſſe oīa ſecl̄i
bona ꝛ ip̄i ſil̄r reſpuerūt. Et hec ē p̄fecta ſe/
q̄la xp̄i. q̄ ꝯſiſtit ī volūtaria paup̄tate. Sūt
aūt tres rōnes q̄re ſcti ꝛ p̄fecti xp̄iani om̄ia
relinquūt p̄ xp̄o. Prio q̄ꝛ xp̄s cū diues eēt
fact⁹ ē p̄ nob̄ paup̄. ij. Coꝛ.viij. Dimiſi he/
reditatē ꝛ domuꝫ meam ꝓpter te. Scd̄o vt
xp̄m expeditius ſequerentur. ꝛ induſtrius
cū hoſte pugnarēt. Sicut em̄ onerat⁹ ſar/
cina nō pōt cito currere. ſic nec diues ī vir/
tutib⁹ p̄ficere. Vn̄ Math.xix. Facili⁹ eſt
camelū ꝛc̄. ꝛ ſic pugnās tonſus ꝛ raſus nō
habet q̄ ab hoſte rapiat̄. Sic ꝛ relinquens
om̄ia Hiere.vij. Tonde capilluꝫ ꝛ p̄oīce.
Vn̄ xp̄s Johis.xiiij. Venit p̄nceps mun/

di huiꝰ ⁊ in me nõ habet quicq̃ꝫ. Tertio vt ſemꝑ parati ſtarẽt qñ a domino vocarent̃. Math.xxiiij. Uos eſtote parati. Diuites nõ ſunt parati ad mortẽ.q2 habẽt facere teſtamenta.reddere debita.ꝓuidere familie vxori.filijs ⁊ timere ne relinq̃nt alienis. Nõ ſolũ in morte.ſed ⁊ in vita diuites nõ ſunt parati.q2 ſemꝑ ſunt turbati labore ⁊ dolore ⁊ inſuꝑ reliquerũt omĩa vt ſolũ xp̃m eis monſtrarẽt ſufficere. Augꝰ. Nimis cupidꝰ eſt cui nõ ſufficit xp̃s. ¶ L ¶

¶ Dixi tertio ſcꝫ de ꝯſolatõe peccatorũ oĩm. quibꝰ xp̃s dicit ſingulariter.ſeq̃re me. Nuſq̃ꝫ legimus iſta verba dixiſſe iuſt̃ꝭ ſed pctõribus. ideo maxima ꝯſolatio debet eſſe deſperat̃ꝭ q̃ ⁊ ſi offenderũt deũ.tamẽ eis dicit̃.ſequere me.⁊ nõ auerteris a me. Quia eccl'ia magis celebrat feſta ſanctoꝝ ꝑ pniam ſaluatorũ q̃ꝫ ꝑ innocentiã. Nã ⁊ abel erat iuſtꝰ vt ſaluator teſtat̃ Math.xxiij. Et Job ſimplex ⁊ rectꝰ cui nõ fuit ſimilis in terra Job j. Et enoch vir ꝑfectus in generatione ſua cũ deo ambulauit.⁊ Abraam iuſtꝰ ⁊ ꝑfectꝰ etiã corã deo ambulauit.q̃ etiã credidit deo ⁊ reputatũ eſt ei ad iuſticiã in ſempiternũ. Ideo in ventre mr̃is a deo dilectꝰ Hieremias. Iſaias in vtero ſctificati. Dauid vir ſm̃ cor dei inuentꝰ et oleo ſctõ dei vnctus. Salomon in omĩ ſapia doctiſſimꝰ.ſed ⁊ i nouo teſtamẽto multi ſanctoꝝ ꝑ innocentiã vite ſaluati.vt Alexius. Anthoniꝰ. Macharius.ceteriq̃ꝫ heremite.quoꝝ tñ feſta eccleſia raro et ſub ſimplici celebritate celebrat.imo de quibuſdã nullã facit memoriam.alios gr̃a ſaluatoris ꝑ pniam multiplicat.replicat frequẽt̃ꝭ ꝯuertendo recidiuãtes. Sicut de petro ſic de mattheo. ſic de multis alijs. Ad quid aũt aliud. q̃ꝫ ad dandũ fiduciã venie de pctis homĩbꝫ. Uñ non eſt aliqua ſpes deſperatiõis q̃ nõ extinguitur a magnitudine diuine miſcdie iã in ſanctis oſtenſa. Sũt aũt ſex ſpecies deſperationis. Nã quidã deſperãt ꝓpter multitudineꝫ pctõꝝ.ſicut Cayn Geñ.iiij. Maior eſt iniq̃tas mea q̃ꝫ vt veniã merear. Scdo ꝓpter magnitudinẽ pctõꝝ. Prouerb.xviij. Peccator cũ in ꝓfundũ venerit pctõꝝ contemnet. Tertio ꝓpter turpitudinẽ pctõꝝ. q2 quidã potiꝰ deſperãt q̃ꝫ turpe ꝯfiteantur ſacerdoti. Quarto ꝓpter diuturnitatẽ peccatõꝝ. Qñ eñi q̃s ſtetit in pctõ vſq̃ꝫ ad mortẽ nõ habet vbi ſperet veniam.j. Johis.v. Eſt pctm̃ ad mortẽ.non dico vt q̃s roget ꝓ eo. Quinto ꝓpter magnitudineꝫ pctõꝝ.q2 dicit apud ſe.q2 rupiſti pniãꝫ factus es ingratus.⁊ ita ꝓ vno ſicut ꝓ omĩbꝫ dãnaberĩs. Jacobi.ij. Qui offendit in vno factꝰ ẽ omniũ reus. Sexto ꝓpter infamiã pctõꝝ.ex q̃ publicũ eſt eorum pctm̃. Dicunt eñi tales. Quid ꝓdeſt mihi pnia cũ ſemꝑ infectꝰ ero apud hoĩes. Cõtra iſtas oẽs deſperatões habemꝰ exẽpla miſcdie. Nã ſi deſperaſti ꝓpter pcti magnitudinẽ.habes petꝝ q̃ negauit fidẽ.qd ẽ maximũ pctm̃.⁊ tñ dñs reſpexit eũ Math.xxvi. Si deſperaſti ꝓpẽ multitudinẽ pctõꝝ.habes magdalenã q̃ habebat ſeptẽ demonia. Uñ ei dictũ eſt. Dimiſſa ſunt ei pctã multa Luce.vij. Si deſperaſti ꝓpter turpitudinẽ pctõꝝ.habes dep̃henſam mulierẽ in adulterio. Uñ ei dictuꝫ eſt. Uade ampliꝰ noli peccare. Si deſperaſti ꝓpter pctõꝝ diuturnitatẽ. habes latronẽ q̃ vſq̃ꝫ ad mortẽ in pctõ ꝑdurauit.⁊ tñ meruit audire. Hodie mecũ eris ĩ paradiſo. Si deſperaſti ꝓpter pctõꝝ magnitudineꝫ.hẽs ꝓmiſſum xp̃i dicẽtis. Nõ dico tibi ſepties. ſed ſeptuageſies ſepties. Si deſperaſti ꝓpter pctõꝝ infamiã.habes mattheũ publicanũ.⁊ tñ dictũ eſt ei. Seq̃re me. Nos igit̃ tantã miſcdiaꝫ dei ſuꝑ nos liberaliter effuſam ſentiẽtes tãto fiducialiꝰ ſpeꝫ venie habeamꝰ vt tandẽ glĩaꝫ ꝯſeq̃mur. Ad quã ⁊c̃.

¶ De ſancto Michaele.

Sermo XLIIII.

Acceſſerunt ad ieſum diſcipuli eiꝰ.dicentes. Quiſ putas maior eſt in regno celorũ. Math.xviij. Quis ſm̃ Augꝰ.in lib.ſoliloquioꝝ ca.vij.in fine. Hõ a dño deo beneficia inumera imeritꝰ recepit de fonte miſericordie ſue.q̃ copioſe in ſua creatiõe hauſit.in h̃ videlicet q2 nõ vnꝰ ex inanimat̃ꝭ.nõ vnꝰ ex brutis irrõnalibuſq̃ꝫ creatur̃ꝭ ſic creatus ſit.ſilr̃ cũ eũ nõ fecerit ſtipulã vl' ignẽ vel piſcẽ nõ ſerpentẽ vel aliq̃d ex brut̃ꝭ aĩalibꝫ.nõ lapidẽ vel lignũ.nõ ex eoꝝ genere q̃ tm̃ habẽt eſſe.vel ex eoꝝ q̃ tm̃ eſſe pñt ⁊ creſcere.nec ex eoꝝ genere q̃ tm̃ eſſe pñt creſcere ⁊ ſentire.cũ ipe hoĩem ſuꝑ hec omĩa faciat.et voluit cum hoc eum optimum eſſe quia rationali differentia eũ decorauit.ita vt eum paulominꝰ parẽ crearet ab angelis

in hoc q̃ cognoſcendi diuinã maieſtatẽ de
dit poteſtatẽ cũ illis tñ paulominꝰ addidit
qꝛ illi ipſius felicẽ noticiã iam habẽt ꝑ ſpe/
ciẽ. homo vero ꝑ ſpem. Illi facie ad faciem.
homo vero ꝑ ſpeculum ⁊ in enigmate. Illi
plene. homo ex parte. tñ multo decorãtioꝛ
homo in h̄ apparet ⁊ eminet vniuerſis q̃d/
ãmodo quoqꝫ p̄ſtantioꝛ angelis videt̃ eſſe
cũ ipſos angelos ad ſui cuſtodiã ⁊ ſeruiciũ
hẽat deputatos. Vñ i h̄ vt ait ibidẽ Augꝰ.
diuine dilectiõis imenſitas erga hoĩez ap/
paruit cũ eum ad ſuã imaginez creaſſet. qđ
nõ fecit angelis. ⁊ cũ hoc omĩbꝫ creaturꝫ p̄/
poſuiſſet. Inſuꝑ fecit angelos ſuos ſpiritꝰ
quibꝫ mãdauit cuſtodire hoĩez in oĩbus
vijs ſuis. Vñ hi ſunt cuſtodes hierl'm. id
eſt. hoĩm ꝑtinentiũ ad celeſtẽ hierl'm. Qui
cuſtodiũt vigiliã noctis ſuꝑ gregez hoĩm.
Ne qñ diabolꝰ vt leo rapiat aĩas eoꝝ qui
ſempꝫ q̃rit quẽ deuoret. Hi ſũt ciues ſuꝑne
hierl'm q̃ ſurſum eſt mr̃ nr̃a. in miniſteriuz
miſſi ꝓpter eos q̃ hereditatẽ capiũt ſalutis.
vt eos liberarẽt ab inimicꝭ ſuis. cõfortarẽt
ↄtra temptatiões ⁊ oꝛones filioꝝ ante con
ſpectũ diuine maieſtatis offerrẽt. Non eñ
inuident ſꝫ potiꝰ ꝓmouẽt ↄciues ſuos ꝑ q̃s
ſue ruine ſciſſuras reſtaurari expectãt. Jđ
qꝫ magna cura ⁊ vigilãti ſtudio aſſiſtũt no/
bis oĩbꝫ hoꝛis locis momẽtis ſuccurren
tes ⁊ ꝓuidentes neceſſitatibꝫ nr̃is ipſos q̃s
nunc habemꝰ vite nr̃e cuſtodes in via me/
ritoꝝ noſtroꝝ ante ↄſpectũ diuĩe maieſta
tis habere mereamur. ſicqꝫ cum eis videre
mereamur faciẽ pr̃is nr̃i q̃ eſt in celis. Vbi
thema in fine euãgelij. Nõ quidẽ euãgeliũ
inductũ eſt hodie in eccl'ia legendum ꝓpter
ſolã particulã in fine ipſius poſitã ſcꝫ ange/
li eoꝝ ſempꝫ vident faciẽ pr̃is mei q̃ eſt in ce
lis Math. xviij. Euangeliũ aũt ꝑ ſe conti/
net exhoꝛtatõnẽ ad humilitatẽ factã a xp̄o
diſcipulis. Vbi p̄mo ponit̃ diſcipuloꝝ q̄/
ſtio. ⁊ ↄſequẽter dñi r̄nſio. Dicit itaqꝫ p̄mo
q̃ntum ad queſtionẽ diſcipuloꝝ querentiũ
q̃s eſſet maioꝛ in regno celoꝝ. Vñ aũt hoc
accidit dicit Beda. qꝛ ex illa diſcipuloꝝ aſ
ſumptione in montez Math. xvij. Vide/
bant̃ eñ in hoc alijs p̄ferri q̃ admittebãn
tur ad ſecreta eis reuelãda ꝑ xp̄m. vel etiaz
ex hoc occaſio q̃rendi ſurrexit qꝛ audierãt
petro claues regni celoꝝ fuiſſe collatas ex
quo ſuſpicant̃ eũ fieri debere magnũ in re
gno celoꝝ. Hieronymꝰ tñ in Omelia aſſi/
gnat rationẽ fuiſſe ex eo ſumptã querendi.
qꝛ diſcipuli vt modicũ ſupꝛa dicit̃. viderãt
dñm ꝓ ſe ⁊ petro dare tributũ. ex quo tunc
maioꝛ videbat̃ eſſe eis. Et q̃d ad hoc dicit̃ i
textu. In illa hoꝛa acceſſerũt ad ieſum. ſic
diſcipuli ad mgr̃m veritatꝭ. ſicut ſubditi ad
iudicem equitatꝭ. ſicut familiares ad dñm
maieſtatis diſceptuoſi vt ↄcoꝛdarent̃. Ps.
Accedite ad eũ ⁊ illuminamini. Quid autẽ
quererẽt ſubdit̃ cũ dicit̃. qꝛ dicebãt. Quiſ/
putas eſt vna dictio poſita ſm̃ Huguitio/
nem cũ ſyllabica additiõe. ⁊ ꝓnunciat̃ coꝛ/
ripiẽdo mediã. Quiſputas. ſ. in feſto Johã
nis baptiſte ẽ maioꝛ in regno celoꝝ. i. in col
legio iuſtoꝝ. vel merito in eccl'ia militãte vl'
premio in eccl'ia triũphante. Ecce qꝫ opti/
ma queſtio. qꝛ querũt de maioꝛitate regni
celoꝝ ⁊ nõ terreni. Cõtra modernos apo/
ſtolos quibꝫ cura eſt tm̃ p̄eſſe ⁊ non ꝓdeſſe.
Quis aũt hec ſit ſctã queſtio diſcipuloꝝ.
tñ qꝛ nõ recto zelo ꝓcedebat cũ primatum
deſiderarẽt anteqꝫ miniſteriũ. ideo dñs vo
lens eis ſoluere queſtionẽ p̄dictã adducit
plures rõnes exẽplares et vt nõ ſolũ v̄bis
videret̃ arguere adducit res in mediũ nõ
ſicut verboſi ſophiſte q̃ nomĩbꝫ ꝓ rebꝫ tm̃/
modo vtunt̃ Elencoꝝ. j. Jđ ſubdit̃. Et ad
uocans ieſus paruulũ ad ſe. paruulũ tam
etate qꝫ humilitate. Hic paruulꝰ credit̃ eſſe
beatꝰ Marcialis q̃ poſtea fuit ep̄us lemo/
nicenſis. ⁊ ſtatuit eũ in medio vt equaliter
omĩbꝫ eſſet exemplar. Notanda ſunt plura
in h̄ facto. qꝛ ſcꝫ habet ↄuerſationẽ cũ par/
uulo. ibi. aduocans. Simile eñ noiat ſibi
ſil'e. Et ſm̃ Senecã. Paruuli vocant illos
cũ quibꝫ ludere ↄſueuerũt. Scđo familia
ritatẽ vnde ſtatuit eũ. Habet eñ ꝓpriũ hu/
militas vt ne cadat metuat. qꝛ ſi laquei di
aboli tenſi ſunt ſuꝑius inclinat caput. et ſi
infra ſunt ꝓuidet cũ ſempꝫ in ꝑmis gradiat̃.
Tertio ꝓtectione. qꝛ in medio. q̃ eñ in me/
dio tutioꝛ eſt. ⁊ nos ſi humilitatẽ ſuamus
omniũ virtutũ cuſtodiã ⁊ ꝓtectionẽ habe/
mus. ſine qua nulla virtutũ poterit in ſuo
roboꝛe ↄſeruari. Ex his verbis patet ſcꝫ q̃
humilitas eſt via ad regnũ celoꝝ ꝑ quam ⁊
nõ aliã dñs introiuit patriã. ⁊ ↄſequenter
alios introduxit. ad Hebꝛe. x. Habemus
itaqꝫ fr̃es fiduciã in introitu ſanctoꝝ i ſan
guine xp̄i q̃ iniciauit nobis viã nouã ꝑ ve/
lamen. i. carnẽ ſuã. Via vetus eſt ſuꝑbia. q̃
p̄mus angelus de celo ⁊ Adã de paradiſo

Expoſi° Eu[illegible]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

exularunt. q̄ſi ergo arguat ꝙ regnū celorū
ſolū daꝶ humilib9. Iuxta illud Prouerbi.
xxix. Humilē ſpū ſuſcipiet glīa. niſi ḡ vos
id eſt. ſi nō fueritis ſicͭ paruuli. q̄ ſm Criſo.
ꝛ Hiero. ſup Math. de illar̄ malis nō ira/
ſcunꝶ. nō ꝑ illatis verberib9 vlciſcunꝶ. nō de
honore gaudent. nec primatū appetūt. non
ꝑ diuitijs anhelant acq̄rendo. ſed māſueti
ſunt humiles ꝛ puriſſimi. Idō maxima ca
pacitas eis erit in glīa Iaco. iiij. Humilib9
aūt dat grām. Premiabilis virt9 eſt humi/
litas in ꝓprio ſubiecto ꝛ in alieno. Idō ſub/
dit. Et q̄ ſuſceperit vnū paruulū talez mee
innocentie imitatorē nō grā cuiuſcūq̄ꝫ. ſed
in noīe meo. i. ꝓpter amorē noīs mei ſeu ad
mei nomis ꝓuocationē me ſuſcipit equalē
ter. Quia quicq̄d vni ex minimis meis fe/
ciſtis mihi feciſtis Math. xxv. ꝛ Math. x.
Qui vos recipit me recipit. Et q̄ econtra
ſcandalizauerit vnū de puſillis iſtꝭ. vbi po/
nit dehortationē ad malū apponēdo penā
nocentib9 paruulis. ꝛ dicit. Qui aūt ſcāda
lizauerit ſcꝫ dicto vel facto minus recto fit
occaſio ruine. i. pcī mortalis dando occa/
ſionē. vnū. ergo multo magꝭ plures de pu/
ſillis iſtis. i. infimis vel infirmis. Qui eē̄
ſcandalizaꝶ puſillus dicꝶ ſm Hiero. Naꝫ
ꝑfecti licet ſcandalizari poſſint. nō tamē de
facili. Et hinc dr̄ Prouerb. xij. Non contri
ſtabit iuſtum quicq̄d ei acciderit. Et q̄uis
ſcandalū generaliter ſit malū tamē magis
fideliū. Et ideo addit. Qui in me credunt.
Magis eē̄ vitandū eſt ſcandalū fideliuꝫ
q̄ꝫ infideliū. Sequiꝶ. Expedit ei vt ſuſpen
datur mola azinaria in collo eius ꝛ demer
gatur in ꝓfundū maris. Ecce pena ſcanda
lizantis puſillū. Expedit ei. i. vtilius eſſet
ei ſi in ſua innocētate ꝑmanens ſuſtineret
grauiſſimā penā que fuit in terra paleſtino
rū ſubmerſio in mariꝶ cuꝫ magno lapide in
collo appenſo quē aſini in molendino ver/
tebant. qꝛ ſic mortē eternā euitaret. vel ſic
de nocentib9 exponaꝶ idem. Melius eſſet
ei penā ꝓ culpa cōmiſſa pati hic q̄ꝫ in futu/
ro eternis reſuari cruciatib9. vt expoīt Be
da. Tn̄ Raban9 qui ſubtili9 h̄ penſauit ſic
exponit de pena et̄na ſic. Meli9. i. minus
malū eſſet alicui. Qui eē̄ peccat in habitu
religioſo multos ledit exemplo. Et q̄uis
hec pena ſit ꝯtra oēs generaliꝶ. tn̄ ſpecia/
liter eſt ꝯtra oēs aplos. qui q̄ē̄ mittendi
erant ad docenduꝫ puſillos ꝛ ignaros. ne

de facili eos ſcandalizarent exhortantur.
Hic eē̄ ipi vbi ꝓficere debuiſſent obfuiſ/
ſent. niſi ꝑcuſtoditi fuiſſent. Quantū autez
noceat ſcandalū p̄lati hic aduertat q̄libet.
q̄ ſunt velut lectio viua ſubditorū. in q̄ q̄c/
quid legunt ad ſue opatōnis trahūt exem
plū. Unde Grego. xxiiij. libro moralium.
Quod legūt in vita noſtra ſubditi ſiue bo/
num ſiue malum nobis imputabiꝶ ſiue ad
penam ſiue ad premiū. Itē Greg. in paſto
rali. Lectio viua eſt vita iuſtorū. Sic ſcan
daloſa vita prelatorū eſt damnatio ſubdi/
torū. Ue mūdo abs ſcandalis. id eſt. pecca
torib9 mūdanis ꝓ ſcandalis q̄ non cauent.
Sed qꝛ chriſto poſſent obijci. Si ve ēven
turū ꝓ ſcandalis mūdo. cur ergo paterꝭ ea
fieri. cū ſint aliorū impedimēta ſalutꝭ. Poſ
ſet ipe reſpōdere ſicut dicit qd̄ ſequiꝶ. Ne/
ceſſe eſt vt veniāt ſcandala. Non inquā ne/
ceſſe eſt vt dicat ſimplicē neceſſitatez ſine q̄
nō poteſt eſſe. ſed neceſſe. i. expediens eſt vt
veniant ſcandala ad alioꝝ probationē. Ta
li eē̄ neceſſitate neceſſe eſt fieri hereſes. ꝓ/
ma Corinth. x. vt qui ꝓbati ſunt manifeſti
fiant in vobis. Ue autē illi ꝑ quē ſcandalū
venit. q̄ſi di. licet ſit vtile ſcandalum venire
tamē qꝛ hoc nō eſt ex intentione ſcandali/
zantiū quorū nō eſt meliorare ſed corrum/
pere. ꝛ ideo ꝓpter talē finem quē intendit q̄
libet talis ve illi. Nec poſſunt excuſari qd̄
neceſſe eſt euenire. cū neceſſitas illa ſolū re
ſpiciat ſimplicem euentū ſcandalorū nō ra
dicem ex qua ſcandala ꝓcedunt ſed mali/
cia que nō ex neceſſitate ſed libertate arbi
trij ꝓcedit. Et ideo totū imputaꝶ libero ar
bitrio. Ideo ꝯſequēter domin9 ponit cau
telas circa huiuſmodi ſcandala. dicēs. Bo
num eſt ei ꝛc̄. Leo papa ſanct9 iſtud ad lit/
teraꝫ impleuit. Cū enim in ecclīa maioris
Marie in paſcha celebraſſet ꝛ fideles com
municaret. Et quedā matrona manuꝫ ei9
oſculata fuiſſet in eū vehemens temptatio
irruit ꝛ eadē die manū ſe ſcandalizantē oc/
culte amputauit ꝛ a ſe reiecit quaꝫ ſibi po/
ſtea beata virgo reſtituit. Si autē manus
tua. Ubi tria ponunꝶ que ſcandalū facere
poſſunt. Aut eē̄ quis ſcandalizaꝶ ꝑ adiu/
torium. ꝛ ſic dicit de manu. aut ꝑ ſeruiciuꝫ.
ꝛ ſic dicit de pede. aut per conſiliuꝫ. ꝛ ſic de
oculo. ¶ De primo dicit Si manus tua. i.
adiutor tuus. ſm Rabanuꝫ. quantūcunq̄ꝫ
vtilis. vel pes tuus. id eſt. diſcurſor vel ſer/

Leo papa ſibi manū amputauit

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

uitoꝛ in tuos vſus. vel man⁹ tua. i. amicus
in opandis. vl' pes amic⁹ in ſupportandis.
ſcandalizet. i. ledat te p exemplū malū. ma/
xime vt dic̄ Raban⁹ in cā anie. abſcide eū. i.
affectū ip̄m rūpendo. ꝛ pijce abs te ſocieta/
tem ei⁹ deuitādo. vel ſi ſit ſubdit⁹. abſcide
excōicando. ꝛ projce euitādo. aliqñ tolerā/
do. Sed ſi ſit plat⁹ abſcide eū tolerando ꝛ
pijce euitādo. Sunt ꝗs caſtigare ñ poſſu/
mus. Vñ dic̄ Aug⁹. Alias aūt vitādi ſunt
ꝗrum coꝛruptione alij inficiunt̄. Et conſe/
quēter ſubdit duplicē rōnē q̄re nō ſunt fa/
cienda ſcādala. Primo ꝑpter ꝯſecutionem
etne gl'e. Et h̄ dic̄. Bonū eſt tibi ad vitā in/
gredi debilē. ſine pniciofo adiutoꝛe vel ſo/
cio. vl' claudū ſine pnicioſo ſuſtētatoꝛe vel
amico q̄ intelligit̄ p manū. ꝙ̄ duas manus
vl' duos pedes hñtem. i. ꝙ̄ cū iſtis mitti in
ignē eternū. Si oculus tu⁹. Gloſa. i. puiſ/
ſoꝛ in ꝯſilijs vel dilect⁹ ſicut ocul⁹ ſcandali
zat. i. in erroꝛē vult ducere. erue eū ſeparā/
do volūtate. ꝛ projce abs te ſocietate. Bo/
nū eſt ei tibi cū vno oculo. i. ſimplici verita
te in vitā intrare. ꝙ̄ duos oculos hñtez. i.
cū malis ꝯſiliarijs mitti in iehēnā. Et h̄ eſt
ꝙ dicit Criſ. xp̄m h̄ dixiſſe nō de membris
coꝛpis. ſed de amicis ꝛ ꝯſiliarijs ꝗs in oꝛdi
ne nroꝝ vti ſpūaliū membroꝝ vt ſpeciales
habem⁹. Hi aūt neceſſario vitādi ſunt. ꝛ ſi
nō ſemp coꝛpe. ſemp tñ ſi ſcandala ſūt opa
eoꝝ ſunt deteſtāda. Aliter tñ Gorra expo/
nit dicēs. Si autē man⁹ tua. i. opa tua aut
mercatio aut aduocatio vel hmōi. aut pes
tuus. i. affectio tua. ꝛ imaginatio carnalis ꝛ
terrena ſcandalizat te dādo occaſionē pec/
candi. erue eū nō mēbrū ſed affectū. Ne fa/
ciat coꝛruere ꝛ projce abs te q̄ntū ad affe/
ctum. Bonū eſt tibi debilē. i. impotentem ꝛ
tardū ad mala. ij. Reg. ix. Filius Jonathe
tardus erat. vel debilē intrare ad vitā eter
nā ꝙ̄ q̄i duas man⁹ hñtem. i. diuitias ter/
renas ſic iniq̄ acq̄ſitas hñtem mitti in ie/
hennā. Silr̄ de oculo. Meli⁹ cum parua
doctrina ire in regnū ꝙ̄ cū multis lr̄is i in/
fernū. Ut aūt ſciam⁹ q̄liter ꝛ qñ pcti ſcan/
dali rei ſumus ꝛ qñ nō ¶ A Circa om/
nia p̄miſſa q2 valde difficile eſt cauere q̄n in
nr̄is factis ſcandala faciam⁹. idō ꝑpter hāc
difficultatē notanduz vt ſcandala euitare
poſſem⁹. ex quo apl'i q̄i pfecti ita ſolicite am
monent̄ ꝛ p̄muniunt̄ ne cadant. a q̄rū nos
pfectione ſum⁹ alieni ꝙ ſcandalū ē duplex.

Duplex ſcandalum activum et paſſivum

ſcȝ actiuū ꝛ paſſiuū. Scandalū aūt eſt di/
ctum vel factū alicui⁹ p̄bens alteri occaſio
nem ruine. Cōtingit vero fieri dictū vel fa
ctum alicui⁹ eſſe occaſionē peccādi dupli/
citer. Primo modo p ſe. qñ aliq̄s p ſe malo
facto vel modo intendit aliū ad peccatū in
ducere. vel etiā ſi ip̄e hoc nō intēdit. tamē
factū eſt tale qd̄ de ſui rōne habet vt ſit in/
ductiuū ad peccandū. puta ꝙ aliq̄s publi/
ce faciat peccatū qd̄ habet ſilitudinē pecca
ti. ꝛ hoc vocat̄ ſcandalū actiuū. Sed paſſi
uum qñ p̄ter actionē opantis ꝛ p̄ter ꝯditi/
onem opis aliq̄s male diſpoſitus inducit̄
ad peccandū. Puta cum quis inuidet bo/
nis alioꝝ. Et ſi ille q̄ facit nō dat occaſio/
nem ruine. ſed ille ſumit occaſionē ſcanda/
li paſſiue ſemp eſt pctm̄. Dicit Thomas ꝙ
ſcandalū paſſiuū impfectoꝝ nō ſemper eſt
pctm̄ moꝛtale. ſed aliqñ excuſans a gte nū/
ꝙ̄ in toto ſicut ꝛ actiuū. Poteſt tñ ſcanda/
lum patientis eſſe ſine pctō agentis. Item
in eodē dicit̄ arti. vij. Nullus debȝ que ſūt
neceſſitatꝪ obmittere ꝑpter ſcandalū vitan/
dū ¶ Uidete ne. Poſtꝙ̄ aūt docuit vitare
ſcandalū. hic ꝯſeq̄nter docet vitare cōtem/
ptū. Uidete. i. vigilant̄ attendite ne ꝯtem/
natis vnū coꝛde vel ope. vnū inquā ex pu/
ſillis. ſm̄ Orige. id eſt q̄ nouiter nati ſūt in
xp̄o. quia h̄ eſt q̄i radix ſcandali. Dico em̄
vobis. ꝛ ſumit hic rōnez a minoꝛi. q. d. Di/
co vob. q2 angeli eoꝝ ſcȝ puſilloꝝ ſemp vi/
dent faciē patris mei. Ecce felicitas Et eſt
talis rō. Qd̄ nō ꝯtemnit̄ a maioꝛi nō eſt cō
temnendū a minoꝛi. ſed paruuli nō cōtem/
nunt̄ a maioꝛibꝫ ꝛ beatꝪ ſcȝ angel'. ḡ nec ab
hominibꝫ miſeris ſunt ꝯtemnēdi. Hoc dic̄.
Angeli eoꝝ. i. cuſtodes. Ecce dignitas i cō
ditione. In cel'. Ecce ſublimitas in habita
tione. Semp vidēt faciē p̄ris mei. Ecce fe/
licitas in viſione dei. vident inquā faciem
id eſt imediate aſſiſtūt deo. ꝛ certiſſime co/
gnoſcūt deū q̄ in celis eſt vt gloꝛificatoꝛ. li/
cet vbiꝗ ſit vt gubernatoꝛ. Et eſt rō talis.
Ex q̄ angeli cuſtodes taliū ſemp aſſiſtūt co
ram deo. igit̄ timendū ne ſcandalū aut con
temptū deo nunciēt. Sed circa h̄ notādū.
Ex q̄ dicunt̄ ſp videre faciē dei. quō ē qñ re
cedunt ad nos aut mittunt̄ in miniſteriuȝ
nr̄m. nunq̄d ē et videre dn̄m interi eos dici/
mus. Ad h̄ breuit̄ bt̄us Grego. tractans il
lud Job. Nunq̄d ē numer⁹ militū ei⁹ lib.
xvij. moꝛa. ſic ait. Quis aliud ē aſſiſtere a

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

alíud miniſtrare. Aſſiſtunt ille ꝓculdubio
ptãtes q̃ ad quedã hoibꝫ ꝓnunciãda nõ ex
eunt. Miniſtrãt vero q̃ ad explẽda officia
nuncioꝝ veniũt. ſed ipa q̃z ↄtemplatiõe ab
intimis nõ recedũt. Hec Gregoriꝰ. ¶ B. ¶
Sũt igitur a nobis honorãdi ⁊ venerãdi
taq̃ꝫ benefactores. tanq̃ꝫ nr̃i cuſtodes. tan
q̃ꝫ nr̃e ſaluti diſpenſatores q̃ int̃ nos ⁊ deũ
diſcurrunt portãtes ſalutez nr̃am. Vñ ipi
nobis dati ſunt ꝓpter q̃nq̃ꝫ defectꝰ in nob.
Primo em̃ nos ſumus debiles. ipi fortes.
Nõ em̃ ꝑ pctm̃ debilitatus eſt. Trenoꝝ. i. ⁊
Ps. xxx. Infirmata ẽ in pauptate vtꝰ mea
Angeli aũt fortes ſunt. q2 vnꝰ angelus vna
nocte ꝑcuſſit in caſtrꝭ aſſyrioꝝ. clxxxv. mi
lia. ſic dr̃ Iſa. xxxvij. Et iõ ipi pñt pugnare
ꝓ nob ↄtra diabolũ. nõ quidẽ ꝓlio corꝑali
ſed ſpũali. Vt dic̃ beatꝰ Grego. Angelicos
ſpũs recte dei milites dicimꝰ. q2 decertare
eos ↄ aereas ptãtes nõ igramꝰ. H̄ tñ certa
mina nõ labore ſz impio pagũt. q2 q̃cq̃d a
gendo ↄtra imũdos ſpũs appetũt ex adiu
torio cuncta regẽtis pñt. Scdo nos ſumꝰ
inſipiẽtes. ipi aũt ſapiẽtes. In pugna vero
nos docẽt vt ñ decipiamur. Vñ ipi ſunt q̃i
ligatores armoꝝ circa haſtiludentez q̃ do
cent cũ q̃ debeat obijcere. Per hũc eni mo
dũ fctm̃ eſt vt dño volente ml̃ta nunciarẽt
Johi ⁊ alijs q̃ multa retulerunt ſctis pr̃ibꝫ
de ꝑſecutiõe diaboli ⁊ antixp̃i ĩ fine tp̃m. q̃
ↄſcripta ſunt ad cautelã nr̃am vt dic̃ Gre.
Tertio q2 ſumꝰ mali. ipi boni. iõ ꝓ nob pñt
orare. Nã de nob ſcriptũ eſt Oĩs peccaue
runt ⁊ egent gratia dei. Quarto nos ſumꝰ
turbati ⁊ triſtes cum tribulatiões cordis
nr̃i ml̃tiplicate ſunt. Ipi aũt leti. eo q̄ leti
cia ſempit̃na ſuꝑ capita ipoꝝ. Iõ pñt nos
facilit̃ ↄſolari. ſic bñ patuit in petro quẽ tri
bulatũ de carcere angelꝰ deduxit Actu. xij.
De carcere eciã nr̃i corꝑis nos educit ĩ fine
mortis. Quĩto q2 ſumꝰ nos a deo elongati
ipi ſũt ꝓpinqui. Iõ nos pñt illuc adducere.
cũ ſciãt vias regni celeſt̃. De nob eĩ dictuz
eſt. Ecce elongaui fugiẽs. De ipis ãt dictũ
eſt. q̄ ſtant corã deo. Vñ ⁊ Thob. xij. dixit
angelꝰ. Ego ſum raphael vnꝰ ex ſeptẽ qui
ſtamꝰ ante dñm. Et h̄ xp̄s dic̃ q̄ ſꝑ ſtantes
vidẽt faciẽ pr̃is eiꝰ in celo. Vñ Gre. i omel.
Et faciẽ ḡ pr̃is ſꝑ vidẽt etiã cũ ad nos ve
niunt. q2 ⁊ ſi ad nos ſpeciali pñtia exierint
tñ ſecũ vñ receſſerunt ꝑ internã ↄtẽplatio
nẽ ꝑſiſtunt. neq̃ꝫ ſic a diuina viſiõe foras exi
ent vt interne ↄtẽplatiõis gaudijs ꝓuent̃.
Hec Gre. ¶ Sed d. ex q̃ deũ angeli conti
nue vidẽt q̃re petrꝰ dixit. In quẽ deſiderãt
angeli ꝓſpicere. ſi aũt nõ ↄtinue. falſuz erit
qd̃ hic dr̃. Ad hec Iſido. li. i. de ſũmo bono
ca. i. ſic rñdit. q̄ vtrũq̃ꝫ veracit̃ credimꝰ quia
deũ angeli vidẽt ⁊ videre deſiderãt. ⁊ hñt ⁊
hr̃e deſiderãt. ⁊ amant ⁊ amare nitunt̃. Si
em̃ ſic videre deſiderãt vt effectu deſiderij
nõ ꝑfruant̃. deſideriũ h̄ neceſſitatẽ hʒ. Ne
ceſſitas aũt iſta ipis penalis ẽ. Et ab h. an
gelis oĩs pena longe ẽ. q2 nunq̃ꝫ pena ⁊ be
atitudo ↄueniunt ſimul. Rurſum ſi eos di
uiſione ſatiari videmꝰ. ſatietas iſta faſtidiũ
hr̃e ſolet. ⁊ ſi illos viſione dei q̃ deſiderãt fa
ſtidire nõ poſſe certũ eſt. Quid ḡ eſt niſi mi
ro mõ ſimul q̃ꝫ vtrũq̃ꝫ credamꝰ. q2 deſiderãt
⁊ ſatiant̃. ⁊ deſiderãt ſine labore ⁊ ſine faſti
dio. Ne em̃ ſit neceſſitas in deſiderio deſi
derãtes ſatiant̃. Et iterũ ne ſit in ſatietate
faſtidium ſatiari deſiderãt. Vidẽt igit̃ an
geli faciẽ pr̃is ꝑ ſatietatẽ. q2 ſatietas iſta fa
ſtidium neſcit. Angeli deſiderãt in eũ ꝓſpi
cere ſemꝑ. ¶ C. ¶ Angeli em̃ fuiunt nob ꝓ
pter tria. Primo ꝓpter eoꝝ ruine reparatio
nẽ. Scdo ꝓpter eoꝝ meriti accumulationẽ.
qd̃ auget̃ eis vſq̃ꝫ ad diẽ iudicij. Tertio ꝓ
pter amoris erga nos demõſtrationẽ. Ha
bet ḡ hõ angelos ad ſui cuſtodiam deputa
tos ab egreſſu de vtero mr̃is. vt dic̃ Tho.
in ꝑma pte. q. cxiij. nõ ſolũ bonꝰ ſz etiã ma
lus. Nã ſcḋm eundẽ ibidẽ. q. iiij. in fine. Sic
ꝑfecti ſic ⁊ infideles hñt angelos cuſtodes.
⁊ etiã antixp̃s. q2 ſicut nõ priuat̃ iteriori au
xilio naturalis rõnis. ita etiã nõ ꝓuat̃ auxi
lio toti nature humane diuinitꝰ ↄceſſo. ſcʒ
cuſtodia angeloꝝ. ꝑ quã ⁊ ſi nõ meret̃ q̃n
tum ad h̄ vitã eternaʒ. i. bonis opibꝫ. meret̃
⁊ iuuat̃ tñ q̃ntuʒ ad h̄ q̄ ab aliquibꝫ malis
retrahit̃. q̃bꝫ ⁊ ſibijpi ⁊ alijs nocere poſſet.
Nã ipi demones arcent̃ ꝑ bonos angelos
ne noceãt q̃ntuʒ volent. Hec ille Thomas
vbi ſupra. Item dic̃. Chriſtꝰ non habuit ꝓ
prium angelũ cuſtodẽ. q2 immediate regu
labat̃ a verbo dei. ⁊ ſcḋm aĩam erat cõprehẽ
ſor. ſed rõne paſſibilis q̃litatis erat viator.
⁊ ſcḋm hoc nõ debebat̃ ei angelus tanq̃ꝫ cu
ſtos. tanq̃ꝫ ſupior. ſed angelꝰ miniſter taq̃ꝫ
inferior Math. iiij. Acceſſerũt angeli ⁊ mi
niſtrabant ei. Item Adam habuit angelũ
quia licʒ erat in ſtatu innocentie. q2 nõ pa
tiebat̃ periculũ ab interiori. q2 interiꝰ erat

om̄ia ordinata. īminebat tñ ei periculū ab exteriori ꝓpter inſidias demonū. ⁊ ſic indigebat angelo. Rñdet Tho. i. pte. q. cxiij. arti. ij. ꝙ ſinguli angeli ſingulis hoīb9 deputant̄ ꝑ cuſtodiā. Itē nota angeli a nobis honorādi ſunt. quia poſt deuz nobiliores. Dioniſi9 de diuinis noīb9 dic̄. ꝙ ſunt imago dei ꝑ ſpeculū purū clariſſimū incōtaminatū. Scḋo q2 nr̄i cuſtodes vt ſup̄ habes Sic etiā pz de raphaele cuſtodiēte thobiam ↄtra demonē Thob. vij. Tertio nr̄i cōſolatores Luc. xxij. Apparuit illi angelus. Quarto q2 ſunt nr̄i a ſomno pc̄ti excitatores Act. xij. Percuſſoq3 latere petri. Quinto elemoſynarū ⁊ orōnū oblatores Thob. xij. Qn̄ orabas tu ⁊ nur9 ⁊c̄. Ad iſtud valet qḋ dicit̄ in comēto Calcidij ſup̄ platonem ad oroſiū papā. Utinā em̄ de9 iuxta angelū ſit. angelus iuxta hoīem nūcians deo p̄ces nr̄as. ⁊ iterū homib9 dei volūtatē ⁊ ad nos opem ei9 ferendo. Teſtis hui9 beneficij eſt tota gr̄a. Sexto q2 ſunt nobiſcū diuine maieſtatis collaudatores Iſa. vi. Nō ceſſant dicere ſctūs. Effect9 angelice cuſtodie. Prim9 impedimēta boni ⁊ occaſiones peccādi remouere Exodi. Mittā angelū precurſorē q̄ eijciet Iebuzeū. Scḋs eſt paſſiones mitigare. Daniel. Angel9 dn̄i deſcēdit in fornacē. Terti9 eſt ↄtra hoſtes viſibiles adiuuare. iiij. Regū. Helizeus vidit caſtra angeloꝝ. Quart9 orōnes nr̄as ⁊ elemoſynas deo p̄n̄tare ⁊ orare pro nobis Thobie. xij. Quint9 viā oñdere. Thobie. Ego ſanū ꝑducā ⁊ reducā. Sext9 eſt ī agēdis docere. Zacharie. vi. Qui inſtruxit eū de q̄ttuor q̄drigis. Septimus ſeipm̄ ⁊ alia ſecreta reuelare. Thobie. xij. Ego ſum Raphael vn9 de ſeptez qui aſtam9 coram deo. Octau9 a pc̄tis excitare Act. xij. Percuſſoq3 latere petri excitauit eū. Non9 ad feruorē excitare. iij. Reg. xix. Grādis em̄ tibi via reſtat. ſurge. Decim9 eſt ↄſolari. Fortis aīo eſto. Undecim9 de pc̄tō increpare Iudic̄. Dixit dn̄s ppl̄o iſrael. Cur h̄ feciſtis. Duodecim9 ptātes cōtrarias deo arcere ne tm̄ valeant q̄ntū volūt Thobie. Ubi angel9 ligauit aſmodeū. Ultim9 aīas hoīm in regnū dei ꝑducere. Exēplū d̄ epō forſeo. Uide in prima poſtilla. Angel9 michael interpretat̄ quis vt deus. q2 ſtantes angeli michaeli adherentes. lucifero dixerūt. Quis es tu. q2 vis eſſe vt deus. Et eſt de ordine principatuuz. Et attribuunt̄ ei q̄ttuor. ſcz eſſe prepoſitū paradiſi. i. eccleſie. ſicut olim fuit princeps ſynagoge. Item deferre animas in paradiſum. Itē pugnare cū diabolo. Item venire in adiutoriuz populo dei. Item ſcandalū aliq̄n̄ dicit̄ triſticia Roma. xiiij. Ne ponatis ſcandalū fratrib9 veſtris. Itē ruina pedū Math. xv. Pharisei ſcandalizati ſunt. Gloſa. ſcandaluz eſt offendiculū. Item ↄtrariū Math. xvi. Scandalū es mihi. Itez ſcandalizatio Marci. viij. Tollet de regno om̄ia ſcandala. Itē actio in pena. Exodi. x. Quouſq3 patiemur ſcandala hec. Itē actio culpe. Luce ⁊ Math. Ue illi ꝑ quē ſcandalū venit. Itez offendiculū fidei Malachie. ij. ⁊c̄.

Simonis ⁊ Iude.
Sermo XLV.

Hec mando vobis vt diligatis inuicē Ioh. xv. Quia apl̄i ſancti mittēdi erāt in mundū ad colligendū diſperſa ⁊ coadunandū diuiſa. atq3 iuxta verbū dn̄i ad faciendū vnū ouile fidei ſub vno paſtore xp̄o. ꝓpter quod ⁊ ipi habebāt ꝑſonaliter vniri ꝑ ſe. Quod quidē debuit fieri ꝑ dilectionē que eſt vinculū ꝑfectionis. Quō em̄ alios ad vnitatē caritatis reducere pn̄t ſi ipi ī ſe diſſentirent. Un̄ dn̄s parabolizando d̄ regno in ſeipo diuiſo dixit ipm̄ nō eſſe Matthei. xi. Cū ergo iſti duo glorioſi apl̄i quorū inclita ſolēnitas hodie in eccl̄ia ex cauſa triumphalis victorie recolit̄ fuere nō inferiores ceteris in p̄dicatione euāgelij mittendi. ⁊ ipſi lingua ſua veluti claue patefacturi erant viā ⁊ auditū gentibus ⁊ iudeis Quid reſtabat niſi ꝙ primū dilectiōis ⁊ caritatis haberēt ſolidū fundamentū. Nam ſm Aug9. Ipa dilectio quedā res fortis et ſolida eſt ⁊ virt9 firma. in qua ſi nō ſumus nihil proſunt cetere. ⁊ ꝑ ↄſequēs nec predicatio euāgelica. nec quecūq3 annūciatio veritatis q̄ntūcūq3 melliflua. Si ei linguis hominū loquar. inquit apl̄us. ⁊ angeloꝝ. caritatem autē nō habeā ⁊c̄. Et ſeq̄t̄. Nihil mihi prodeſt. i. Corinth. xiij. ſm Auguſti. Si ſit ſola caritas que non inueniat quid diſtribuat pauperib9 diligat ſolū caritatez ⁊ potum aque frigide det. tm̄ illi reputabit̄ quantū ille zacheus qui dimidiū patrimonij donauit pauperib9. Hec Aug9. Ex quo

patet ſm Aug⁹. ꝙ ad opera ſalutaria ⁊ pre
ſertim ad annūciandū euangelicā doctri/
nā caritatis donū eſt diligenti⁹ amplecten
dū quā hi ſcti āmonent apli erga ꝓximū ob/
ſeruare ſub v̓bis thematis. Hec mādo vo
bis. q. d. Omīa q̄ dico ſunt inducentia vos
ad dilectionez dei ⁊ ꝓximi. j. Joh. iiij. Hoc
mandatū habem⁹ a deo vt qui diligit deū
diligat ⁊ proximū. eo ꝙ ſm Grego. Proba
tio dilectiōis eſt exhibitio opis. Et quidez
neceſſe eſt amatores mūdi ꝑpeti a mundo.
cū neceſſe ſit vt eos oderit q̄s cernit n̄ ama
re qđ diligit. Cū ergo apli erant ꝑſequēdi
a mundo dn̄s voluit eos āmonere ad for/
titer patiendū ꝑ eodem. Et ꝑmo eos cōſo
lat̃ ex tribulationib⁹ ꝓprijs vt videntes ca/
put xp̄m a mūdo tribulatū nō formidarēt
pro ipo ſimilia pati. Scđo cōſolat̃ eos ex
cauſis tribulationē talem inducētib⁹ q̄ fu/
it ꝑſequentiū odiū ꝓpter diſcōuenientiam
operū eoꝝ cū operib⁹ mūdi. Quantum ad
primū dic̄ ꝯſolando eos. Si mūdus vos
odit ſcitote q̄m me priorez vobis odio ha/
buit. i. futurū eſt vt mūdus vos odio babe
at ⁊ manifeſtabit odiū ſuum ꝑſequēdo vos
vt exponit hic Thomas. Et ne terreant̃ q̄i
ſoli paſſuri hoc eſſent. addit. Scitote q̄niā
me priorē vobis odio babuit Joh. vij. Nō
poteſt vos odire mūdus. me autē odio hz.
Et ideo hec ſm Thomā eſt grādis conſo/
latio iuſti ad fortit̃ ſuſtinendū ꝑſecutores.
Hebre. xij. Recogitate eū qui talē ſuſtinuit
a pctōrib⁹ aduerſus ſemetipm ꝯtradictio/
nē. Et. j. Pe. ij. Chriſt⁹ paſſus eſt ꝑ nobis.
vobis relinquēs exemplū vt ſeq̄mini veſti
gia eius. tanq̄ʒ caput membra. Vn̄ ſubdit.
Non eſt diſcipul⁹ ſuꝑ mgr̄m. Iniquus eēt
diſcipulus q̄ mgr̄o patiente ⁊ ipe pati recu
ſaret. Vn̄ Grego. in Omel. Adhereāt capi
ti membra. vt qđ caput patiebat̃ prius nō
recuſent mēbra pati. Et vt eos ad letius ſu
ſtinenda mala induceret ꝓponit eis cauſaz
odij mūdani. dicēs. Si de mundo eſſetis.
mūdus qđ ſuuz erat diligeret. ¶ Circa qđ
primo ſciendū ꝙ nomie mūdi q̄nq̄ʒ intelli
git̃ ſm Grego. in Omel. eccl'ia iuſtoꝝ. Iux
ta illud. ij. Corinth. v. Deus erat in chriſto
mundū reconcilians ſibi. Et ſic etiaz legit̃
ibi. Non eīm venit filius homīs vt iudicet
mundū ſed vt ſaluet̃ mūdus ꝑ eum. Q̄nq̄ʒ
autē mūdus accipit̃ ꝑ amatorib⁹ mundi. ꝑ
ma Johis. v. Totus mundus in maligno
poſit⁹ eſt. i. in malo igne. Sic ergo ſm Gre
goriū ⁊ Thomā. totus mūdus mūdum o/
dit. iniquus recōciliatū. damnat⁹ ſaluatuz.
inquinat⁹ mundatū. Et ſic ꝯſequent̃ neceſ
ſe eſt vt vos odiat qui non eſtis de mundo
damnato. ſed poti⁹ eſtis electi de mundo ꝑ
grām vt nō ſitis de illo mūdo. ex quo ꝓue/
nit cauſa odij q̄ eſt diſſimilitudo. Nam ſm
Thomā in glo. ibidez. In amore amicicie
ſimilitudo eſt cā amicicie. Nō eīm diligim⁹
aliquez niſi ſim⁹ vnum cū eo. Neceſſe ergo
fuerunt apli exoſi mūdo. Quia v̓o de mun
do nō eſtis. Et hic ponit manifeſtā cauſaz
quare apli odio habebant̃. q̄ eſt diſſimilitu
do. Dic̄ ergo. Quia vero de mūdo nō eſtis
Glo. Thome. ſcʒ ꝑ eleuationē mētis q̄uis
ſitis ꝑ originē. Johis. viij. Vos de deorſuz
eſtis. ⁊ hoc quidē q2 eleuati eſtis a mundo.
Et h̄ addit eis ſm Greg. Ne quis gloriet̃ i
ſuis actib⁹. Sed q̄ gloriat̃ in dn̄o gloriet̃.
Et ꝓpterea q2 de mundo nō eſtis odit vos
mūdus. id eſt. mūdi amatores vt eis diſſi/
miles. Prouer. xxix. Abomīant̃ iuſti impi/
os. ¶ Ri Poteſt autē triplex rō aſſignari
quare mūdus odit ſctōs. Prima eſt diuer/
ſitas q2 ſcʒ mundus eſt in morte. ſed ſancti
ſunt in ſtatu vite. i. Johis. iij. Nolite mira/
ri ſi odit vos mūdus. Nos ſcim⁹ q̄m trāſ/
lati ſumus de morte in vitā. Ideo impij di
cunt Sapie. ij. Grauis eſt nobis ad viden
dū. ſcʒ ſanct⁹ homo. Unde nota ꝙ iudei ꝑ/
ſecuti ſunt chriſtū rōnibus occultis ꝓpt in/
uidiam poteſtatis. quia erat docens ſic po
teſtatē habens Math. vij. Et eiuſdē. xxvij
Sciebat pilatus q2 ꝑ inuidiā ⁊c̄. Scđo ꝓ
pter abominationē veritatis. quia arguit
eos. Item ꝓpter odiuz bonitatis Johis. x.
Multa bona opera operat⁹ ſum vob. Itē
rōnibus manifeſtis blaſphemiaz ei impo/
nendo Johis. x. De bono opere non lapi/
damus te. Itez ꝓpter timorē future aduer/
ſitatis. Johis. xi. Si dimittim⁹ eum. Se/
cunda eſt diſplicentia correctiōis. Nā ſan/
cti viri verbis ⁊ factis rephendūt malos.
Et ideo odit eos mūdus Johis vij. Me
autē odit mūdus dixit ieſus. quia teſtimo/
niū ꝑhibeo de illo. Tertia eſt iniq̄tas emu
lationis. q2 mali inuident viris ſanctis cū
eos vident creſcere ⁊ multiplicari in ſancti
tate ⁊ bonitate. Sicut egyptij vidētes cre
ſcere filios iſrael habebāt eos odio ⁊ ꝑſeq̄
bant̃. ſicut ptz de Joſeph. Uidentes frēs

Joſeph q̄ a p̄re cunctis frĭbus plus ama/
ref oderant illū. Conſequent̄ ꝓpoſitis iſtis
duabus cauſis odiȷ̄ declarat eaſdē. Et pri
mo humana exempla ponēdo īnuit diuer
ſitatē gradus ſui ad diſcipulos. Scd̄o po
nit ↄſolatiōem. ſcd̄a. ibi. hec omnia. Quan
tū ad primam dicit̄. Memētote ſermonis
mei quē ego dixi vobis. ſcȝ Joh. xiiȷ̄. Non
eſt ſeruus maior dn̄o ſuo. q. d. Cū vos ſitȝ
ſerui ⁊ ego dn̄s nō debet vob eſſe indignū
ſi patiemini ea que ego paſſus ſum ⁊ pati/
or. imo debetis vobis reputari ad magnā
glīam Acci. iiȷ̄. Glīa magna eſt ſequi dn̄m.
Math. v. Sufficit diſcipulo ſi ſit ſicˉ ma/
giſter eꝰ. Et ſi me ꝑſecuti ſunt ⁊ vos ꝑſeq̄n
tur. Si ſermōem meū ſeruauerint ⁊ veſtꝝ
ſeruabūt. Ponit hic ↄſolatiōem q̄ ſumit̄ ex
cauſa odiȷ̄. dicēs. Hec omīa ſcȝ q̄ vos ꝑſe/
quent̄ q̄ vos odio habebūt. q̄ ſermonē ve
ſtrū cohibebunt. faciēt vobis ꝓpter nomen
meū. nō q̄ ipm̄ ament. ſed quia odiūt. Ecō
uerſo autē vos patimini ꝓpter nomē meuȝ.
qꝛ ipm̄ amatis nihil duri refugiētes ꝓpter
nomen meum. ſc̄m beatum Gregoriū. Nō
veſtruȝ ſed meum Tanta ergo miſeratio/
res qui ꝓpter h̄ nomen iſta patiuntur. Et
hec omīa iſti faciūt qꝛ neſciūt eum q̄ miſit
me. Hoc ad ꝓpoſitū hic adducit iſta Tho/
mas. Ex q̄ apl̄i hic ⁊ electi eleuati erant ſup̄
modū quantū erāt effecti participes diui/
nitatis ⁊ cōiuncti deo. Ideoq̄ꝫ qꝛ hoc iudei
nō cognoſcebant. qꝛ nō habebant verā dei
cognitiōem ſcȝ ꝑ verā fidem votū ⁊ amorē
Sicut eis dixit Johis. viiȷ̄. Si me ſcire/
tis ſcȝ ꝑfecta cognitiōe que cōſiſtit in fide
ꝑficiente intellectū ⁊ caritate ↄiūgente deo
affectū. Hiere. x. In h̄ glorief̄ q̄ gloriat̄ me
ſcire. Et ex q̄ ſic nō cognoſcebant deuȝ. ⁊ ꝑ
ↄſequens nō cognoſcebāt amicos eius ſcȝ
apl̄os. q̄s ſi cognouiſſent eſſe amicos dei.
nō fuiſſent ꝑſecuti. Et h̄ eſt qd̄ dicit Greg.
Odient vos ꝓpter nomē meū. i. me in vob
odio habebūt. me in vobis ꝑſequent̄. ⁊ ſer
monē meū. qꝛ meus eſt. ideo nō ſeruabunt
Si nō veniſſem ⁊ locutꝰ eis fuiſſeȝ. Addu/
citur hic rō ꝑ chriſtuȝ ne iudei excuſarētur
cū chriſtꝰ manifeſtauit eis ſuū aduentū ꝑ/
ſonalem. Et h̄ tam ꝑ doctrinā q̄ꝫ ꝑ miracu
la. Dicit ḡ. q̄ ea que facient vobis ſunt eis
inexcuſabilia. qꝛ ſi nō veniſſem ꝑ incarnati
onem meā ⁊ locutꝰ eis fuiſſem ſcȝ ꝑſonali/
ter docendo. pctm̄ nō haberēt, nō q̄ nō ha
berent q̄dcunq̄ꝫ pctm̄. Cū dicat̄ Roma. iiȷ̄.
Omēs peccauerūt ⁊c. Sed loquit̄ de pec/
cato infidelitatꝭ ſcȝ q̄ nō credūt in chriſtū.
qd̄ anthonomaſtice pctm̄ dicit̄. qꝛ iſto exi/
ſtente nullū aliud dimittit̄. cū nullū pecca/
tū dimittat̄ niſi ꝑ fidem chriſti ꝑ quē eſt iu/
ſticia. Et ſic eſt ſenſus. Peccatuȝ nō habe/
rent. i. nō imputaret̄ eis q̄ in me nō credūt.
Et primo qꝛ fides eſt ex auditu. Ex quo di
cto chriſti ptȝ q̄ ſimilis eſt rō omnibꝫ aliȷ̄s
ad q̄s predicatio diuini verbi ꝑuenire non
potuit. Unde nō imputat̄ eis ad ↄdemna
tionē infidelitatis pctm̄. ſed priuato bene
ficio fidei ꝓpter actualia eoruȝ ⁊ originalia
damnant̄. ⁊ ſic ipſi qui eū nō viderūt nec au
dierunt ⁊ eius fideȝ nō nouerūt. ex hoc nō
damnant̄. ſed illi q̄ audientes eū recipe no/
luerūt. Et de talibꝫ dicit̄ Iſa. viiȷ̄. Erit vo
bis in lapidē offenſiōis Luce. ii. Poſiꝰ eſt
hic in ruinā. Illi itaq̄ꝫ qui excuſatiōis ſuf/
fragiū habēt nō iudicabunt̄ ꝑ pctō infideli
tatis. Iſti aūt qui eo carent ꝑ eo damnabū
tur. Jō ſubdit̄. Nunc autē. ex q̄ eis apparui
⁊ locutꝰ ſum ꝑſonaliter. excuſatōem nō ha
bent ſcȝ ꝑ ignorantiā de pctō ſuo. Rom. i.
Ut iā ſint inexcuſabiles. qꝛ cū cognouiſſēt
deum nō ſicut deū glorificauerūt. De quo
pctō ſc̄m Greg. in Omel̄. niſi qꝛ nō credide
runt in xp̄m filiuȝ dei q̄ eis ante ꝓmiſſus ⁊
multis in lege figuratiōibꝫ demōſtratꝰ eſt.
Et q̄ hec omīa inania eſſent ita ſumpſerͭt
eum ⁊ nō crediderunt in xp̄m. Et q̄ nō po
tuiſſent excuſari etiā ꝑ ignorantiaȝ. ptȝ. q̄a
cognouerunt eū Math. xxi. Hic ē heres.
Uenite occidamus eū. ſed cognouerūt eū
eſſe chriſtū in lege. nō autē eſſe deuȝ. Quia
ſi hoc cognouiſſent nunq̄ꝫ regē glīe crucifi
xiſſent. Nō eſt ergo ignorātia ad excuſatio
nem. qꝛ nō ex ignorantia hoc fecerūt ſȝ ex
alia radice. ſcȝ ex odio ⁊ certa malicia. vt di
cit Thomas. Et vt h̄ ſic ſit eſt ꝑtinēter ex/
poſitū ꝑ chriſtū dicentē. Qui me odit ⁊ pa/
trem meū odit. q. d. Nō ignorātia ſed odiū
qd̄ habuerūt ad me eſt eis pctm̄. ⁊ h̄ q̄a re/
dundat in odiū prīs. Cū eñ pr̄ ⁊ filiꝰ vnū
ſint in eterna bonitate ⁊ veritate. Et omis
cognitio alicuꝰ fit ꝑ veritatem q̄ eſt in ipo.
Quicūq̄ꝫ diligit prēm diligit ⁊ filiū. Et q̄/
cunq̄ꝫ filiū diligit ⁊ ſpm̄ſcm̄ ſil̄r. Uñ q̄cun
q̄ꝫ odit filiū odit ⁊ prēȝ. Et h̄ eſt qd̄ ait Gre
go. in omel̄. Qui diligit filiū diligit ⁊ prēm
qꝛ vna eſt dilectio prīs ⁊ filiȷ̄ ſicˉ vna natu/

ra. Ita q̄ odit filiū odit ꝛ prēm. Utiq̄ em̄ qui odit veritatē neceſſe eſt ꝛ a q̄ veritas nata eſt oderit. (B) Sed hic beat⁹ Thomas mouet queſtionem. Primo quō iudei dicunt deū odire. cū tamen nulla creatura deū odire poſſit. Ad qḋ ipe r̄ndet. ꝙ deum inq̄ntū ipe eſt de⁹ nullus odire pōt. Cū deus ſit p̄ma eſſentia bonitatis que ſm ſe eſt diligibilis. impoſſibile eſt ꝙ ſm ſe ab aliq̄ odiat. Unde hec rō eſt quare impoſſibile ē ꝙ aliq̄s malus deū videat. Impoſſibile ē em̄ deū videri ab aliq̄ quin diligat. Qui autē diligit deū bonus eſt. Und̄ hec ſunt impoſſibilia ſcʒ ꝙ aliq̄s deū videat ꝛ ſit mal⁹. Poteſt tñ q̄s deū odio habere ſm aliquid aliud. ſcʒ vt q̄ amat voluptatē ꝯſeq̄nt odit deum. Itē querendū eſt quō iudei potuerūt deū odire cū nunq̄ eū cognouerint. cū nullus odio poſſit habere qḋ ignorat. Iudei aūt ignorabant prēm. Nā beat⁹ Johānes dicit eodē loco. Neſciunt eū q̄ me miſit. Rñdit Thomas cū Augu. ꝙ aliq̄s pōt aliquē odio habere vel diligere quē nunq̄ vidit nec ſm veritatē cognoſcit ſed ex fama bene de eo vl̄ male ſermocinātē. Sed hoc pōt fieri dupliciter. Uno mō ꝙ habeat odio vel diligat ſm eius ipam pſonaʒ vel ſm illud qḋ de eo narrat. Sicut ſi audio eē furem aliquē odio eū abſq̄ hoc. q2 ipaʒ eius pſonā cognoſcam vel odiam. Sed q2 odimus cōmuniter omnē furē. ſi ego eū fureʒ eſſe neſcirē. habereʒ eum odio nec ſcirē me eum odire. Judei aūt habuerūt odio chriſtum ꝛ veritatē quā predicabat. Uñ cū ipa veritas quā chriſt⁹ predicabat eſſet in voluntate dei pr̄is. ꝛ opera q̄ chriſt⁹ faciebat. ſimiliter ꝛ pr̄ faceret. habebāt odio patreʒ etiā licet ipi neſcirent illa eſſe in voluntate pr̄is. Sed que ſunt illa opera p chriſtū facta que nemo alius fecerat. Cōſtat em̄ chriſtū mortuos ſuſcitaſſe. Sed hec etiaʒ fecit helias. Cōſtat em̄ eum ſup mare ambulaſſe. Sed ꝛ hec Moyſes fecit. q2 mare diuiſit. Cōſtat eum ſolē obſcuraſſe. ſed hec Joſue fecit qui ſoli impauit vt retrograderet. Non eſt intelligendū de quibuſcūq̄ miraculis factis in eis in cōſpectu eorū. vt dicit Aug⁹. Sed de factis in eis. i. in pſonis eorum. Nullus em̄ tantū fecit ſicut chriſt⁹ in curatione infirmorū ꝛ in aliis ꝓpter tria. Primo ꝓpter facti magnitudinē. quia mortuum quadriduanū ſuſcitauit, natū cecum illuminauit. qḋ a ſeculo nō eſt auditū. Johannis. ix. Secūdo ꝓpter multitudineʒ. q2 om̄es quotquot male habebant curabat. Matth. xiiij. qḋ nullus fecit. Tertio ꝓpter excellentē modū. quia alii faciebant inuocando oſtendentes ſe nō ꝓpria virtute facere. ſed chriſt⁹ faciebat imperādo quaſi propria virtute. Sicut patet quoniā diuerſimode faciebant ille ꝛ iſti ꝛ longe incōparabiliter mirabilius ille q̄ȝ illi. quē quideʒ iudei videntes multū incuſant de pctō infidelitatis. eo ꝙ ei ꝓpter talia credere noluerunt. qui tamē excuſarent ſi premiſſa i eis nō fuiſſent pacta. Sed cū dicit. nemo venit ad eū niſi attractus. quomō iſti potuerunt venire cum nō cogerent. Et ideo dicendū eſt ꝙ chriſt⁹ attraxit eos nō ſolū viſibilibus ſignis ꝛ verbis ſed etiā inuiſibilibus inſtigando interius corda. Eſt ergo ſenſus illius. Si opa nō feciſſem in eis nō ſolum viſibilia ſed etiā inuiſibilia que nullus alius fecit peccatū nō haberent. Et exprobrans eis dn̄s oſtēdens etiā vnde peccatū infidelitatis eorū ꝓceſſerat ait. Nunc aūt viderūt ſcʒ opa q̄ i eis facta ſunt. ꝛ oderunt ꝛ me ꝛ prēm meuʒ. Prouer. i. Et eo ꝙ exoſam habuerint diſciplinā. Et h̄ eſt vt ait Greg. di. Sunt nōnulli in eccl'ia q̄ nō ſolum bona nō faciūt ſed etiā pſequunt. Et q̄ ipi facere negligūt etiā in aliis deteſtant. Hoꝝ pctm̄ nō ex infirmitate aut ignorantia. ſʒ ex ſolo ſtudio malicie ppetrat. Et q̄ntū ad h̄ ſubdit ꝙ h̄ nō fecerūt ex infirmitate ſʒ ex malicia. vt impleat ſermo q̄ in lege eorū ſcript⁹ eſt. q2 odio habuerūt me grat̄. Lex q̄nq̄ accipit p tota lege q̄ ordinat ad obſeruātiā mandatoꝝ vt hic. Q̄nq̄ ſolū p lege moyſi Luce vlti. Oportebat implere oīa q̄ ſcripta ſunt in ꝓphetis ꝛ lege moyſi ꝛ pſalmis. Tertio ſumit put ſolū diſtinguit ꝯtra ꝓphetas. ꝛ tūc penthateucus nō numerat cū ꝓphis. Et ḡ vt impleat ſmo q̄ in lege eoꝝ ſcript⁹ eſt ꝛ i pſalmis. q2 odio habuert me grat̄. nō ꝓpter cōmodū ꝯſequēdū vl' incōmodū vitanduʒ. ꝓpter q̄ hō aliq̄d odit. q̄ oīa in xp̄o nō fuerūt imo dabat eis occaſionē amoris ſanās ꝛ docēs eos Actu. x. Pertranſiens benefaciēdo Hiere. xviii. Nūq̄d redditur p bono malum.

¶ De omnibus ſanctis.
Sermo XLVI.

De omnibus sanctis

Videns ieſus tur
bas aſcendit in montē. Mat. v.
Luce. vi. Egregius ſctē mr̄is ec
cleſie antiſtes leo ſcȝ papa in ſmone p̄ñtis
feſtiuitatis ad dñice plebis turbas in ho/
nore ſanctorū hodie ad eorū eccleſias con/
gregatas. ſic de hac feſtiuitate nō ſine ingē
ti gaudio loq̄ exorſus eſt. dicēs. Hodie di/
lectiſſimi omniū ſanctoꝝ ſub vna ſolenni/
tatis leticia celebram⁹ feſtiuitatē quos ter
ra editos. p̄cioſus xp̄i ſanguis gratuita pi/
etate ad celeſtia euocauit. quorū ſocietate
celū exultat. quorū patrocinijs terra letat̄
triūphis. eccl'ia ſancta coronat̄. Quoꝝ cō/
feſſio quantū in paſſione fortior. tāto clari
or eſt in honore. qꝛ dum creuit pugna cre/
uit ⁊ pugnantiū gloria ⁊ martyrij triūphis
multiplici paſſionū genere adornat̄. p̄ quē
grauiora tormēta p̄peſſa ſunt grauiora fu
ere data ⁊ p̄mia. duȝ mater catholica eccl'ia
p̄ totum orbeȝ longe lateq̄ȝ diffuſa. in ipſo
capite ſuo xp̄o ieſu edocta ꝯtumelias cru/
cis ⁊ mortē nō timere magis autē magiſq̄ȝ
roborata eſt ex p̄ſecutione nō reſiſtendo ſȝ
p̄ſeuerando. O vera mr̄ beata eccl'ia quaȝ
ſic honor diuīe dignatiōis illumīauit. quā
glorioſoꝝ martyrū ſanguis exornat. quaȝ
inuiolate ꝓfeſſionis candida v̄ginitas in/
duit floribꝫ cui nec roſa nec lilia deſūt. Cer
te cariſſimi vt nūc ſinguli ad vtroſq̄ȝ hono/
res ampliſſimā accipiam⁹ dignitatē ⁊ adipi
ſcamur vel de virginitate candidas vel de
paſſione purpuratas aggrediamur v̄tutē.
reuertamur ad ciuitatē in qua aſſcripti ſu/
mus. ⁊ ciues decreti. Non eni͂ ſum⁹ hoſpi/
tes ⁊ aduene. ſed ſum⁹ ciues ſanctoꝝ ⁊ do
meſtici dei. . ⁊ ibi ſimilit̄ quoꝝ hodie recoli/
mus feſtiuitatē. Conſiderem⁹ itaq̄ȝ matrȝ
illius felicitatē in quātū poſſibile eſt. Etenī
vere nullus ſermo cōprehendere ſufficit.
Dicit̄ de ea q̄ ibi aufugiet dolor ⁊ triſticia
⁊ gemit⁹. Quid hac vita beati⁹ vbi non eſt
paup̄tatis metus. nō egritudinis imbecil/
litas. nemo ledit̄. nemo iraſcit̄. nemo inui/
det. nulla cupiditas. nullum exardeſcit ibi
deſideriū. nulli⁹ honoris pulſat aut p̄tātis
ambitio. Sed q̄d ſup̄ hec om̄ia. Nōne ma
ximū eſt ꝯſortiū angelorū ⁊ archangelorū.
ceteriſq̄ȝ thronis ⁊ dñationibꝫ. p̄ncipatibꝫ
⁊ p̄tātibꝫ omniū celeſtiū ſup̄noꝝ virtutum
cōtubernijs ꝯfrui. ⁊ intueri agmina ſctōꝝ
plus ſplendidis ſideribꝫ micātia. p̄riarcha
rū fide fulgentia. p̄phetaꝝ ſpe letātia. ap̄lo
rū ſublimitate in duodecim tribꝫ iſrl' iudi/
cantia. martyrū purpureis coronis victo/
rie lucentia. v̄ginū quoq̄ȝ candētia ſerta in
ſpicere geſtātia. De rege autē hoꝝ qui me/
dio reſidet dicere vox nl'la ſufficiet. Fugit
eni͂ omnē ſermonē atq̄ȝ omnē ſenſum hu/
mane v̄tutis excedit. De cui⁹ illumīatione
eius illa pulchritudo. illa virt⁹. illa gloria.
illa magnificētia. illa maieſtas habūdans
teſtioniū p̄hibet. Ultra eni͂ oim̄ ſcōꝝ glāȝ ē
ineſtimabilē adipiſci p̄hennitatē. ⁊ in ꝯſpe
ctu ⁊ in ſplendore ei⁹ maieſtatis irradiari.
Hec ille. Sed q̄s ad hos ſup̄noꝝ ciuium
aſcendere poterit ſtat⁹. q̄s ad inhabitandū
tante beatitudinis patriā vocari dign⁹ exi
ſtit. q̄s ad fruēdū deſideratiſſimo oium ſal
uatoris ⁊ dñi nr̄i vultu dign⁹ eſſe meretur.
niſi is q̄ calcatis hui⁹ mūdi delectationibꝫ
ſp̄retis blandimētis ⁊ oblectatiōibꝫ ⁊ om̄i
ſpurcicia tota mente diuine ſe diſponit va
care ꝯtemplatōni. toto cordis affectu renū
ciauit ſecl'o. totoq̄ȝ deſiderio virtutū ſe mā/
cipauit ſtudio. Et ſm̄ Rabanuȝ in ſmone
feſtiuitatis p̄ñtis. nō aliter q̄ȝ oronibꝫ inſi/
ſtentes. ieiunijs adherētes. vigilias ſacras
amantes. elemoſynas ſectātes. paupes re/
creantes. nudos veſtiētes. infirmos viſitā
tes. in tribulationibꝫ gaudētes. in v̄bis ca/
lumnie vl' ꝯtumelie patiētes. in augmento
ſue p̄feſſiōis hūiles ⁊c̄. Audi q̄d dñs in p̄/
ſenti euāgelio de acq̄ſitiōe hm̄oi gaudioꝝ
eternoꝝ ⁊ ꝯſortio adipiſcendo dicat niſi q̄
tales b̄tificat q̄ p̄ eo paup̄tatē. cōtumelias.
tribulatōes aut q̄uis p̄ſecutionū genera ſu
ſtineat. De q̄bꝫ loquit̄. B̄ti eritȝ. In q̄ q̄deȝ
euāge. deſcribit̄ meritū ⁊ p̄miū oim̄ ſcōꝝ cū
deo regnātiū aut adhuc regnare volentiū.
Et p̄rio ap̄loꝝ. ibi. B̄ti paupes ſpū. qm̄ ipo
rū ē reg. ce. Scd̄o p̄riarchaꝝ. ibi. B̄ti miteſ
qm̄ ipi poſſidebūt terrā. Tertio penitētiū.
ibi. B̄ti q̄ lugēt. qm̄ ipi ꝯſolabunt̄. Quarto
ꝯfeſſorū miſericordiū. ibi. B̄ti mi̅ſicordes
qm̄ miaȝ ꝯſeq̄nt̄. Quito v̄ginū mūdi cordis
ibi. B̄ti mūdo corde. qm̄ ipi deū vi. Sexto
pontificū. B̄ti pacifici. qm̄ ipi filij dei voca
būt̄. Septio p̄ſecutōȝ patiētiū martiꝝ. qm̄
ipoꝝ ē reg. ce. Octauo doctoꝝ ⁊ p̄dicatoꝝ
maledictōȝ patiētiū. qm̄ merces ve. copi. ē i
cel'. Circa p̄mū dic ſic. Uidēs ie. tur. qd̄ q̄/
dēſctm̄ ē q̄n̄ elect. xij. q̄s ap̄los nomiauit

aſcendit in montē eoſdē doctur⁹ vt ſic familiarius diſcipl'os doceret a turb̄ ſegregat⁹. Uidens ḡ turbas. ſm̄ interliniarē. Et fugiens eas vt ſolus diſcipul' loq̄ret᷑. Aſcēdit in montē ſcʒ thabor. ſm̄ Hiero. Qui mōs eſt in galilea. duplici rōne. Primo vt iplere tur ꝓphetia de ipo Iſa. xl. Sup montē ex celſuʒ aſcēde tu q̄ euāgelizas ſyon. Scd̄o vt ſignificaret altitudinē ꝟtutū neceſſariā eſſe p̄dicanti. Si em̄ in t̄ra ē anim⁹ p̄dicatoris fruſtra loquit᷑ lingua de cel'. vt dicit Criſo. In altitudīe ꝟtutū dʒ ꝯſiſtere q̄ docet iuſticiā ⁊ q̄ audit in valle. Nemo em̄ pōt in valle ſtare ⁊ de mōte loq̄. q̄ audit nō p̄ſumat vt loquat᷑. ſʒ audiat x̄pm vt diſcipulus mḡrm. Uel tertio ſm̄ Bedam vt ſignificet iſta q̄ dat hic maiora p̄cepta eē iuſticie. q̄ q̄ꝛ minora erāt iudeis data ſūt quos timore alligari oportebat. maiora ꝟo ꝑpl'o quē caritate iā liberauerat. Et cū ſediſſet vt mgr̄ autentic⁹ ⁊ plat⁹. Uñ Beda. Sedens docet. qd̄ ad dignitatē magiſterij ptiet. Iſa. xlviij. Ego dn̄s de⁹ tuus docēs te vtilia. Uocatiſ me mgr̄. ⁊ bn̄ diciſ Ioh. xiij. Sedet vt q̄etem doceat. imo laborātes q̄erat. Uenite ad me oēs q̄ laboratiſ. Acceſſerūt ad euʒ diſcipuli ei⁹. tanq̄ꝫ noti. tanq̄ꝫ familiares dilecti. tanq̄ꝫ ſpecialit᷑ vocati. Prius em̄ erāt remoti ab eo. ſʒ poſtq̄ꝫ vocati ſunt i apl'atū ꝓpinqui facti ſūt. Et aperiens os ſuū docebat eos. Quid ḡ docuit ſubdit᷑. Bt̄i paupes ſpū. Bern̄. Diligent᷑ attende ꝙ nō ſimplicit᷑ paupes noiat. ꝓpter plebeos paupes neceſſitate miſerabili nō volūtate laudabili. Spero eq̄dē ꝓfuturā eis apud diīne bonitatiſ miſcd̄iam hāc ipam afflictōis miſeriam. Scio tn̄ h̄ in loco dn̄m de hmōi nō fuiſſe locutū. ſed de his q̄ pn̄t dicere cū ꝓpha. Uolūtarie ſacrificabo tibi. Hec volūtaria quidē paupt̄as oīs laudē apud deū habet. Nā ⁊ ph̄i oīa ſua reliq̄ſſe dicunt᷑. vt expediti mūdialibꝫ curiſ ſtudio vanitatis liberius poſſent vacare. Et iō dictū eſt ſpū. i. in ſpirituali volūtate ⁊ intentiōe ſpūali ⁊ deſiderio ſcʒ ꝓpter ſolū bn̄placitū dei ⁊ aiaꝝ ſalutem. Uñ glo. ſup illud. Uendite q̄ poſſidetis ⁊ date elemoſynā Lu. xij. dicit. Ut omibus vr̄is ſemel p deo ſp̄etiſ poſtea ope mini manibꝫ vr̄is vnde viuatiſ. Quid autē docuit. ſubdit᷑. (A) Beati paupes ſpū. Cū mentio ſit circa qualibʒ iſtaꝝ btitudinū de beatitudīe p̄mo neceſſe ē diſtinguere h̄ nomē beatitudo in q̄ ſenſu capiat᷑ hic. Accipitur aūt beatitudo qn̄qꝫ. p ꝓſperitate tp̄ali. Et hec ſm̄ vulgares ꝯſiſtit in bonis tp̄alibꝫ ⁊ honoribꝫ Iuxta illud. Beatū dixerūt ꝑpl'm cui hec ſunt Iſa. iij. Popul' e me⁹ q̄ te beatū dicunt. ipi te decipiunt. De h̄ Aug⁹. ſup Pſ. iiij. tractans illud. Ut q̄d diligitiſ vanitatē. ſic dicit. Beati eſſe de infimis. ſola veritas facit beatos. ex qua vera ſūt omnia. Nam vanitas eſt vanitatuʒ ⁊ om̄ia vanitas. Quid habet hō amplius de labore ſuo quo ipe laborat ſub ſole. vt quid ḡ temporaliū rerū detineri. vt q̄d tanq̄ꝫ p̄miū extrema ſequi que eſt vanitas ⁊ mendacium. Cupitis em̄ p̄manere nobiſcū que omnia tranſeunt velut vmbra. Hec Aug⁹. Scd̄o beatitudo eſt gratū faciens. q̄ꝛ facit animā dignā eterna beatitudine. De qua in Pſ. Beatus vir cui⁹ eſt auxiliuʒ abs te. Nō eſt ꝯtra illos q̄ in multitudine ꝟtutis ſue confidunt. cum tn̄ nō in fortitudine ⁊c̄. Unde Augu. ſup illo. Qm̄ dij fortes terre. dicit. Homo quiſq̄ꝫ a deo p̄ſumere debet ⁊ inde ſperare auxiliū. nō de ſe. Non em̄ terra pluit ſibi aut lucet ſibi. Quō aūt de celo terra pluuiā aut lucē recipit. ſic homo de deo debet miſcd̄iam ⁊ veritatē expectare. Tertio beatitudo ſtrictius capta eſt ipe habit⁹ ꝓcedens ad premiū p modū meriti. ſic quelibet virtus formata ⁊ quodlibet donū ſpiritusſancti ⁊ fruct⁹ poteſt dici beatitudo. Et huiuſmodi beatitudines pn̄t eſſe plures. ſm̄ pluralitatē virtutū. Sicut eſt illa virt⁹ ſm̄ quā quis maloꝝ ꝯſortio nō acquieſcit. ſm̄ illud. Beati qui audiunt verbum dei. Quarto beatitudo ꝓprie magis ſumpta eſt actus ſiue ꝑfectio anime purgate immediate ad beatitudinē. Et iſto modo hic dicit᷑ de beatitudine. Per has em̄ octo beatitudines ꝑficit᷑ homo. ⁊ p ipa poteſt ⁊ competenter ⁊ immediate ſuſcipe beatitudinem. Quinto autē beatitudo eſt que ꝯſiſtit i ſtatu omniū bonorū aggregatiōe ꝑfecta. Et hec erit in patria ad quam quia non ꝑuenitur niſi per quartā beatitudinem. Et ideo de ipa per ordinē videamus. ¶ Beati pauperes ſpiritu Ubi primo deſcribit beatitudinem quantū ad meritū. Scd̄o ad p̄miū Ibi. qm̄ ipoꝝ eſt regnū celoꝝ. Dicit ḡ. Beati paupes. ſ. nō qualeſcūqꝫ ſed ſpūſcto ſcʒ voluntate p deuotionē gr̄e vt excludat᷑ cōtentio. coactio. falſa intētio. (B) Eſt au

tē triplex paupertas. ſcꝫ volūtaria ⁊ laudabi
lis. Et hec eſt paupertas xpi. Qua q̄dē paup
tate erāt paupes apl'i xpi. q̄ oīa reliq̄runt
⁊ ſecuti ſunt deū. Et hec ē cū maximo meri
to. Vñ ⁊ alij qui hñt facultates. volūtateꝫ
tñ nō apponūt ad eas. paupes xpi ſūt. Vñ
Aug⁹. ſup illud Pſ. In vnū diues ⁊ paup
Vbi dicit. Habeat aliq̄s multas pecuni
as. ſi in eis nō extollit paup eſt. Si q̄s aūt
nō habeat aliq̄d ⁊ inde inflatur. int' oēs re
probos reputat eū dñs. Duo ad hoc ſunt
neceſſaria bene ā miniſtrare p deo ⁊ vtilita
te familie. De hmōi aūt gaudere nō dolere
expedit. Beat⁹ eīm eſt q̄ paup eſt ſpū. Non
aūt qui de eoꝝ ablatione dolet. ſed q̄i de
poſito onere gaudet. Alia eſt paupertas ne
ceſſaria. q̄ eſt tolerabil'. ⁊ hec eſt paupertas mū
di. q: paupes illi ſ't qui habūdātia rerū ca
rent mundanoꝝ. nō tñ pfecte abdicarunt
voluntatē reb⁹. Et hec ē ſine merito. Et in
tellige de illis qui valido corpe mēdicant.
Cōtra q̄s eſt lex. C. de mēdicātib⁹ validis.
Tertia paupertas eſt ſimulatoria. ⁊ eſt dete
ſtabilis. cū ſit paupertas diaboli hypocritaꝝ.
Et hec eſt cū demerito. De qua loquit' Au
guſti. ſupra Pſ. lxxi. tractans illud. Iudi
care pplm tuū in iudicio. Sunt quidā pau
peres q̄ facil⁹ oīa ſua paupib⁹ diſtribuunt
q̄ꝫ ipi paupes dei fiāt. Inflati eīm ſūt iactā
tia qua putant eſſe ſibi tribuendū. Nā grē
dei eſt q bñ viuūt q̄ntūcūqꜫ facere opa vi
deant'. De ſuo q̄ppe ſic ſe hr̄e putant ⁊ glori
antur q̄i nō accepint. diuites ſui nō paupe
res ſui. nō paupes dei. habūdātes ſibi. nō
egentes deo. Sicut ait apl's. Si diſtribu
ero oīa mea ⁊ tradidero corp⁹ meū ita vt
ardeā. caritatē aūt nō habeā. nihil mihi p
deſt. Et ideo tales nō ptinēt ad paupes di
nec talib⁹ dr̄ hic. Beati paupes ſpū. ſed pri
mis q̄ ſunt paupes volūtate. Cōtra tertiū
pauperē ſimplici ⁊ recta intentiōe carentē.
Cōtra ſcd̄am paupertatē q̄ falſam hꝫ intenti
onē. Beati ḡ paupes ſpū. i. nō inflati. nō de
ſe ꝯfidentes. ſed timoroſi ſolā iuſticiaꝫ dei
ꝯſiderātes. Cōgrue autē btitudo dꝫ attri
bui paupib⁹ volūtarijs ꝑpter xpm. Ipe eīm
facit agiles ⁊ diſponit q̄dāmō ad facil⁹ ſe
quendū xpm. Vñ ⁊ apl'i pus nō poterant
dicere xpo ſum⁹ ſecuti te niſi reliq̄m⁹ oīa.
Math. xviij. Fecit etiā agiles ad intran
dū portā anguſtā. eos q̄ ꝓpter tumorē diui
tiarū intrare nō pñt. Ibidē dr̄. Facil⁹ eſt
camelū Mar. x. Facit etiā eos ſufficiētes
ad emendū regnū celoꝝ. Qui eīm reliq̄rit
domū ⁊c. centuplū accipiet ⁊ vitā eternam
poſſidebit. vt ibidē dr̄. Et q̄ ad hoc ſubdit'.
Qm̄ ipoꝝ eſt regnuꝫ celoꝝ. Gloſa. i. ſpes q̄
beatos facit. Ecce bene rn̄det meritū pre
mio. Ipi eīm paupes ſ̄ timoroſi. Vnd̄ vul
gares paupes ꝯſueuerūt timoroſi vocari.
Et id̄o ſecuritas eis reddit' in p̄mio cū dr̄.
Ipoꝝ eſt iure ſpeciali regnū celorum. Ipi
eīm habuerūt coniunctā abiectionē ad hu
militatē. Et ideo ipi habēt regnū. Scd̄o ſ̄
habuerūt indigentiā ⁊ paupertatē tpalium.
Ideo ipis reddit' copioſi⁹ q̄ꝫ ceterꝭ regnū
celoꝝ. Si ergo taliū eſt regnuꝫ celoꝝ. cur
diuites p̄ſumūt de ſe ⁊ nō comparāt apud
hmōi paupes. cū illoꝝ ſit regnū ce. vēdere
iuxta illud Lu. xvi. Facite vob amicos de
māmona iniq̄tatis. vt cū defeceritꝭ recipiāt
vos in eterna tabernacula. Vnde nota q
octo bona dant' paupib⁹. Primo q: deus
eos adiuuat. Pſ. Adiuuit pauperē de ino
pia. Scd̄o pcit eis. Pſ. Parcet paupi ⁊ in
opi. Tertio q: exaudit. Pſ. Deſideriū pau
peꝝ exaudiuit dñs. Quarto memor ē eoꝝ
Pſ. Nō in finē obliuiſcarꝭ. Quīto ſolicit⁹
eſt eorū. Pſ. Ego mēdic⁹ ⁊ paup ſum. dñs
ſolicit⁹ eſt mei. Math. Quid ſoliciti eſtis.
Sexto q: dat eis ad poſſidēdū regnū Lu.
xvi. Facite vob amicos. Septio q: hono
rat eos. Pſ. Honorabile nomē eoꝝ coraꝫ
illo. Pꝫ i lazaro quē angl'i detulert. Octa
uo q: eos iudices alioruꝫ facit Math. xix.
Sedebitꝭ ſup ſedes duodeci iudicātes ⁊c
Vñ Tho. Cuilibet vnicuiqꜫ licꝫ viuere de eo qd̄
ſuū ē vl' qd̄ ſibi debitū. Et id̄ religioſi ⁊ cle
rici q̄ꝝ monaſterijs vl' eccl'ijs ex magnificē
tia pncipū vl' q̄rūcūqꜫ fideliū ſūt facultateſ
collate ex q̄b⁹ ſuſtentant' pñt de eis viuere
licite abſqꜫ ſ̄ q manib⁹ laborāt. ⁊ tñ certuꝫ
eſt eos de elemoſynis viuere. Itē dic in ſo
lutiōe argumēti q̄nti. q cū appet ncc̄itas vl'
vtilitas ꝓpt' quā religioſus elēoſynis viuit.
nō ſcādalizent' infirmi ſꝫ maleficoꝝ ſcāda
lū eſt ꝯtemnēdū Math. xv. Iteꝫ dic argu
mēto. ij. q i ſ̄ q rligioſi mēdicāt ſupbiā vin
cūt p actū abiectōiſ ꝯiūctū paupertati Si āt
q̄s ex cupiditate mēdicaret. dānabile eſſet.
Sic etiā neceſſitate vl' vtilitate illi q̄ inten
dūt bonū aliqd̄ facere pñt mēdicare. ſic ſtu
dentes. ſcolares. ſic ⁊ religioſi. ¶ D ¶ Beati
mites qm̄ ipi poſſidebūt trā. Cōgrue poſt

pauptatē btificant᷑ ꝛ mites cōſeqnt᷑. Quia
eñ paup multꝫ laſſat᷑ iniurijs. Jō necē ē ꝙ
ſit mitꝫ ꝛ mãſuet᷒. Mitis ꝙ aliquē nō offen
dat. Manſuet᷒ vt malos ſe offendētes to/
lerer. Et dꝛ mãſuet᷒ q̄i manu aſſuet᷒. qꝛ tal'
nō reddit malū ꝑ malo. Vñ ps̄. Mãſueti
aūt hereditabūt terrã triplicē. ſcꝫ quaꝫ ge/
rūt. ſcꝫ corpis. quã q̄runt ſcꝫ paradiſi. ꝛ q̄m
calcant vt elementarē. De q̄ in ps̄. Portio
mea ſit in t̄ra viuētiū. Hec t̄ra fuit ꝓmiſſa
p̄triarche abrae Gen̄. xij. Terra quã tranſi/
bit pes tuus tua erit ꝛc̄. Pes intelligit᷑ affe
ctus. q̄ quidē ꝑtrãſibit terrã paradiſi cū ꝑ
ei᷒ ꝯtēplationē mentꝫ affectu in ea diſcur/
rebat. Ecce iã pꝫ ꝙ regnū celoꝝ dat pau/
perib᷒ mitib᷒ terrã. Quid dabit᷑ ſupbis ni/
ſi infern᷒. vt dic̄ Beda. Mãſuetudo placet
deo Eccl̄i. j. Cōplacet illi fides ꝛ manſuetu
do. Scd̄o in curã a deo ſuſcipit᷑. Ps̄. Su/
ſcipiens mãſuetos dñs. Tertio dat᷑ ei grã
Prouer. iij. Jpe deludet irriſores. ꝛ mãſue
tis dabit grãm. Quarto ꝑparat ad intel/
ligētiã verbi dei Eccl̄i. v. Eſto mãſuet᷒ ad
audiendū ꝟbū dei vt intelligas. Ps̄. Doce
bit mites vias ſuas. Quīto īpetrat ꝑ orō/
nē Judith. ix. Humiliū tibi ſꝑ placuit orō
ꝛ mãſuetoꝝ. Sexto in fine hꝫ eternã retri/
butionē. vt h̄. Btī mites. pꝫ de moyſe q̄ fu
it mitiſſim᷒ hoīm. Vnd̄ loq̄bat᷑ ei de᷒ facie
ad faciē. ꝛ vlciſcebat᷑ iniurias ei᷒ ſpecialit᷑. ſ.
ſororē moyſi lepra ꝑ murmure ꝯ ip̄m. Ja/
cob q̄ꝫ eſau volenti eū interficere Gen̄. xx/
xij. q̄ntã manſuetudinē oñdit cū dixit. Pla
cabo eū munerib᷒. ¶ Beati q̄ lugēt. q̄m ipi
ꝯſolabunt᷑. Hec btitudo bñ ſequit᷑ ꝑmas
duas. Nã poſt ꝯtemptū mūdi. poſt quietē
mentꝫ cū hō iam ſecur᷒ in ſe ꝛ in alijs confi/
dēdo ſe fixerit nihil īueniet niſi flebile. ¶ E
¶ Et iō luget. qd̄ ꝑtinet ad penitētes. q̄ lu/
gere debēt ante acta mala ſi ꝯſolari volūt.
Et huic ꝯſonat expoſitio lr̄e Hoſe q̄ dic̄.
Beati q̄ lugent. ſcꝫ tam ꝓpria q̄ꝫ aliena. Pri
mo eñ ꝓ ꝓprijs eſt lugendū. Ps̄. Quaſi lu
gens ꝛ ꝯtriſtat᷒ ſic hūiliabar. Scd̄o ꝑ pec/
catis alienis Reg. xvi. Tu luges ſaul cum
ego piecerim eū Hiere. vi. Planctū vnige/
niti fac tibi amarꝫ. Tertio ꝑ incolatu miſe
rie p̄ntis Eccl̄s. vij. Meli᷒ eſt ire ad domū
luctus q̄ꝫ ad domū ꝯuiuij. Quarto ꝑ picu/
lo in dubio pene et̄ne. Job. xiiij. Siue no/
biles fuerint filij ei᷒ ſiue ignobiles. nō in/
telliget. i. oꝑa ſiue bona ſiue mala ſint. La/
ro eñ ei᷒ dū viuit dolebit. ꝛ aīa ill᷒ ſup ſe/
metipſo lugebit. Quinto ꝑ dilectiōe glorie.
Jſa. vlti. Letamini cum hierl'm ꝛ exultate
oēs q̄ diligitꝫ eã. Gaudete cū ea gaudio vni
uerſi q̄ lugebatis ſup eã. Conuertã luctuꝫ
coꝝ in gaudiū. ꝛ ꝯſolabor eos et btificabo
a dolore ſuo. Itē luctus de ꝓximoꝝ bono/
rū ſalute. maloꝝ de ꝯdēnatione ꝯuertit᷑ in
gaudiū. Ps̄. Facti ſum᷒ ſicut ꝯſolati. Itē
ꝯſolabunt᷑ de euaſione pene et̄ne ꝛ future.
Sic ꝯſolatus eſt Joſeph frēs ſuos Gen̄.
xlv. Luc̄. xvi. Hic gaudet. tu vero cruciarꝫ.
Item ꝯſolabunt᷑ in glē adeptiōe. Jſa. vlt̄.
Ego ꝯſolabor vos ꝛ ꝯſolabimini. Luget
eñ pctōꝝ ꝓpter duo. eo ꝙ bonū qd̄ oportu/
it nō fecit. ꝛ malū qd̄ nō oportuit fec̄. Hinc
eſt ꝙ dñs ꝑ moyſen duos turtures vel pul
los columbaꝝ offerri fecit. vnū ꝑ pctō. ꝛ al
terū ꝑ holocauſto. Vnū offerim᷒ cū ꝑ cul/
pa gemitū dam᷒. De altero holocauſtū fa/
cim᷒ cū ꝑ eo qd̄ bonū neglexim᷒ doloꝝ ig/
ne ardem᷒. Sicq̄ꝫ ſm̄ m̄ltitudinē doloꝝ ī
corde meo erūt ꝯſolatōes. Vñ ſeq̄t᷑ ꝙ q̄ ve
rã caritatē hñt dolēt ꝛ gemūt qꝛ hñt qd̄ a/
mant. Adducit᷑ glo. ſup illud ps̄. Sagitte
tue infixe ſūt mihi. tãq̄ꝫ vulnerata caritate
ego ſuꝫ. Amabat eñ inq̄t queꝫ nōdū tene/
bat. dolebat q̄i nōdum hēbat. ḡ ſi dolebat
vulnerata erat. Sꝫ h̄ vuln᷒ ad verã ſanita
tē capiebat. Qui h̄ vulnere nō erit vulnera
tus. ad verã caritatē n̄ poterit ꝑuēire. Hec
Aug᷒. ¶ Btī q̄ eſuriūt ꝛ ſitiūt iuſticiã. q̄m
ipi ſaturabunt᷑. Quia cū aliq̄s ꝑmo mūda/
na ꝯtēpſit. mores ꝓ mãſuetudīe rexit. atq̄ꝫ
ſufficient᷑ luxit. necē hꝫ eſurire. Jō ꝯueniē/
ter ponit᷑ q̄rta btitudo q̄ p᷒ ereptionē ani/
mi ꝑ illas tres. puta vicꝫ pauptateꝫ a diui/
tijs. ꝑ mãſuetudinē ab īiurijs. ꝑ luctū dolē
do a pctis. demū ip̄m aīm ad celeſtia appe/
tēda erigit. Qd̄ facit eſuries iuſticie. Et bñ
dꝛ eſuries. In p̄nti eñ ꝑfectã iuſticiam nō
poſſum᷒ hr̄e. ſꝫ eſurire poſſum᷒. Vere ḡ btī
q̄ ſic eſuriūt iuſticiã q̄m ſaturabūt᷑. Hãc iu/
ſticiã q̄rebãt ꝛ ſitiebãt ꝓphe deſiderãtes ad
uentū dñi vt fideles inuenirent᷑. Vñ vnus
eoꝝ dixit. Vtinã diſrūperes celū ꝛ deſcen
deres. Jſa. lxiiij. Magna eſuries q̄ ad ſa/
turitatem ſuã celū non cameram poſtulat
rumpi. Sed hi ſaturati ſunt q̄ñ dño incar
nato viderūt gloriã eius q̄i vnigeniti Jo/
hãnis. j. Vnde tūc eſurientes p̄res imple/
uit bonis. Luce. i. Sicut locut᷒ eſt ad pa/

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tres noſtros. ſcʒ ꝓphetas. Saturati autē
ſunt ſed ex pte p quandā plibationē. ſed p/
fectius ſaturabunť et plenꝰ cū apparuerit
gloria eius qꝛ tunc totꝰ homo remunera/
bitur. Sic pmo diceť. Repleti ſumꝰ miſe/
ricordia tua. exultauimꝰ ꝛ letati ſumꝰ om̄i/
bus diebꝫ nr̄is. i. Regū. ij. Famelici ſatura
ti ſunt. Ecce fui mei comedent ꝛ vos eſuri
etis. Hieronymꝰ in glo. Quare miſero da/
ta eſt lux Job. iij. ca. Miſerꝫ lux dať qn̄ hu
ius mundi gaudijs non participando ſe in
hac peregrinatione miſeros agnoſcunt.
claritatem tranſitorie proſperitatꝫ magni/
pendendo. In amaritudine anime quip/
pe omēs ſunt electi. qꝛ vel flendo rēnuunt
que dereliquerūt. vel graui ſe merore affi
ciunt. qꝛ longe a facie ꝯditoris ꝓiecti non/
dū fruunť eternis diuitijs. Vita ꝗppe ama
ricatis datur. cū huiuſmōi glīa triſtibꝫ ge/
mitibꝫ tribuiť. Deſiderāt quippe ſe mortifi
care ꝛ penitꝰ ab om̄i gloria tempali extin/
guere. Sed occultis iudicijs vel p̄eſſe i re
gimine. vel occupari in multꝫ regū honori
bus. i. vite rectitudine in ſe ꝛ in alijs cōpel/
lunť. Et qđ dei timore tolerāt ꝛ intus ē de
ſideriū pietatis ꝛ foris expellūt miniſteriū
cordis. Ne ꝯtra dei diſpoſitionē. ꝛ ſic mul/
tis ꝓſunt. ꝛ q̄ ſe impfectos vident p humili
tatem amplꝰ ſurgūt. ꝛ quo deſiderijs deſe
runt ipa tarditate ad eundē delocanť. Hec
ille. ¶ Beati miſericordes. qm̄ ipi miſeri/
cordiā ꝯſequenť. Quia em̄ dī ꝙ miſcđia ꝛ
veritas. i. iuſticia obuiauerūt ſibi. ꝛ habent
ſe tanq̄ ſorores vterine. quaꝝ vna ſine alia
claudicat. Miſericordia ei ſine iuſticia de/
clinat ad remiſſionē. Juſticia vero ſine mi/
ſericordia declinat ad crudelitatē. Vn̄ glo
ſa. Juſticie lumen eſt miſcđia. Fiat aūt mi
ſericordia tripliciť. ſcʒ in ſe Ecci. xxx. Mi/
ſerere aīe tue placens deo ꝛ ꝯtine ꝛ cōgre/
ga cor tuū in ſanctitatē. Scđa fraterna ad
ꝓximū p beneficentiā Luce. x. Videns ſa/
maritanꝰ vulneratū alligauit vulnera eiꝰ.
Tertia filialis ad deum. Miſeremini mei
miſeremini mei Job. xix. Prima ꝯſequiť
miſicordiā in remiſſione om̄is iniquitatꝫ
culpe. Scđa ꝯſeqtur miſcđiam in diminu
tione pene ꝛ interceſſorū multiplicatione.
Prouer. xxv. Tertia ꝯſequiť miam i ade/
ptione glē. Prouerb. xiiij. Qui miſeť pau/
peri benediceť ꝛ benedictꝰ erit. Hanc miſe
ricordiā habuerūt ꝯfeſſores. quoꝝ p̄ncipa
tum tenens Nicolaus pͥmoniū ſuum in
opus miſericordie grā releuande inopie ꝛ
fugiendi ſtupri erogauit. Miſcđia put eſt
virtus ē dolor aliene miſerie. ſed ſm ꝙ diſ
plicet alicui malū alterꝰ. eſt donū ſpūſſan/
cti. Sed pietas prout homo exhibet cul/
tum dei ex filiali affectu ꝛ expedite ſubue/
nit om̄ibꝫ miſeris p loco ꝛ tempe ꝯſtitutis.
¶ Beati mūdo corde. qm̄ ipi deū videbūt
Poſtq̄ animꝰ informať precedentiū habi/
tuū gradibꝫ extunc adhuc reſtat purgan/
dus animꝰ vt in vno mandatoꝝ nō offen/
dat. ne ſit omniū reus. ſed ſit ſicut domus
ſine palea auaricie. ſicut ſpeculū ſine macu
la luxurie. ſicut aer ſine nube ſupbie. ſic ar/
gentū ſine rubigine accidie. ſic pellis ſine
pinguedie gule. Quid āt ē eē mūdo corde.
niſi ſimplex hr̄e cor vt dic̄ Beda. Sic alibi
ſcriptū eſt. In ſimplicitate cordis q̄rite il/
lū. Sicut em̄ lumen h̄ non pōt videri niſi
oculis mūdis. ita nec deꝰ videri pt niſi mū
dū ſit illud p qđ videri debet. Vn̄ ſm Hie
ronymū. Mūdi corde q̄s nō arguit cōſci/
entia pctōꝝ. Vn̄ dic̄. Corde nō ſuſficit vt
hypocrite fallaces Math. xxiij. Ve vobis
pharisei q̄ mundatꝫ deforis. intꝰ autē eſtꝫ
pleni rapina. Hec beatitudo eſt ſctāꝝ ꝟgi/
nū q̄ p̄ ceterꝫ purꝰ deū videbūt. Jllarū di/
co q̄ ſunt ꝟgines mōi cordis. non ſolū cor
porꝫ mōi. Virgo eni caſta corpe ꝛ nō mēte
nullū hʒ p̄miū in retributiōe. Quid em̄ p/
deſt a carnalibꝫ amplexibꝫ abſtinere ꝛ mali
gnaꝝ cogitatōnū ſtupro i corde coinq̄na/
ri. q. d. nihil. ¶ F ¶ Vn̄ triplex bonū ꝯſe/
q̄nť ꝟgines mōi corde. Primo qꝛ vidēt de
um purꝰ ceterꝫ p affectū dilectōis. Prou.
xxij. Qui diligit cordis mūdiciā ꝓpť grām
labioꝝ ſuoꝝ hēbit ſibi amicū regē. Scđo
p affectū ſolicitudis Job. viij. Si mūdꝰ ꝛ
rectꝰ inceſſerꝫ. ſtatim euigilabit ad te. Ter
tio p affectū htitudis. ꝛ h̄ p grām in p̄ntī fa
miliarꝰ. Vn̄ Bern̄. Ama ꝯfeſſionē ſi op/
tas mūdationē. Ps̄. Cōfeſſio ꝛ pulchritu
do i ꝯſpectu eiꝰ ꝛc̄. Fuit autē in veteri lege
triplex mūdatio. Pria p aquā expiatiōis.
Num. xix. Per hanc ſignificať ſcrificatio i
baptiſmo. Scđa p ſanguinē. Aplus Dia
pene p ſāg. mūdāť. Per hāc ſignificať pnīa
q̄ eſt in carnis mortificatiōe. Tertia p vn/
ctionē q̄ ſola vaſa ꝛ ſacerdotes vngebanť.
Per hāc ſignificať grē infuſio. Deficiens q̄
a p̄ma neceſſe hʒ rcurrere ad ſecūdā. Ex

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

¶ De omnibus ſanctis

tribꝫ hortamur ad mūdiciā. Prio ſcptūra.
Leuiti. Scti eſtote qm̄ ego ſāct⁹ ſū. Scdo
reiectōe creat̄e. Nā mare reicit mortuos. vi
nū feces Tertio ꝯteſtatōe imūdicie. q̄ yma
ginē ligneā. ſ. dei miaꝫ deturpet ita vt itelli
gibilit̄ appareat ꝛ tenacit̄ adhereat. vt pꝫ in
Lucifero ꝛc. ¶ Bti pacifici. qm̄ ipi filij dei
vocabūt̄. Qm̄ ḡ in ſabbato ſexte etatꝭ ple/
nius dabit̄ pax habēti btitudines p̄dictas
ideo poſt mundā cordis volūtatē. Primo
ponit̄ p̄conū pacifici. qꝛ pax bone volūta/
ti mittit̄. Luc. ij. Jdō de pacificis bene ꝺꝛ.
filij dei vocabūt̄. qꝛ cum deo gaudētes. Et
Math. ix. Nunqd pñt filij ſpōſi lugere q̄ꝫ/
diu ſpōſus ē cū illis. Scdo qꝛ deo ſil'es. j.
Joh. iij. Kmi nūc filij dei ſum⁹. et nōdum
apparuit nob q̄d erim⁹. Scim⁹ qm̄ cū appa/
ruerit ſil'es ei erim⁹ Tertio qꝛ hedes Roꝝ.
viij. Si aūt filij dei etiā heredes Hāc bea
titudinē pōtifices habēt q̄ pacē faciūt i po
pulo. Juxta illō. Talis decebat vt eſſꝫ no/
bis pōtifex q̄ inter deū ꝛ pctōres ꝛ int̄ ipoſ
met hoīes pacē reformaret. Sicut et pm⁹
pontifex xp̄s fecit. Qui vult habere paceꝫ
p̄mū bn̄ viuat. qꝛ nō eſt pax impijs. Quia nō
p̄t eſſe pacific⁹ q̄ cū deo bellū gerit. Scdo
vt volūtatē ſuā deo ꝯformet. Tertio vt cō
tēnat terrena. qꝛ ſi vult ea ſeq̄ nō poteſt eſſe
pax. Vn̄ Beda in oml'. Bti pacifici. ꝛc. Jn
pace pfectio eſt vbi nihil repugnat. Et idō
filij dei pacifici. qm̄ in eis nihil reſiſtit deo
Pacifici autem in ſemetipſis ſunt qui om/
nes animi ſui motus cōtemnētes ſumunt
regnū dei. His cōuenit illud poeticū. Pax
amorem nutrit. retinet concordia pacem.
Pax reprimit litem. cōcordes nectit eadeꝫ
Lis pacē metuit. refugit diſcordia pacem.
Odia pax pellit. ipm pax nutrit amorem.
¶ Beati q̄ pſecutionē patiunt̄ ꝑp̄t iuſticiā.
qm̄ ipoꝝ eſt regnū celoꝝ. Poſtq̄ȝ poſite ſūt
beatitudies quaꝝ p̄miū eſt aurea. Conſe/
quēter ponit̄ btitudo cui⁹ p̄miū eſt aureo/
la. qꝛ eius meritū ꝯſiſtit in pfectiōe paſſio/
nis. Ponit ḡ p̄mo ſniam generalē. Scdo
ſpēalem ꝯuertēs ad aplos ſmonē illū ibi.
Bti eritis cū maledixerit vob. ꝛc. Ponunt̄
aūt circa p̄ncipiū ꝯtraria q̄ faciūt martirē.
ſcꝫ pena in paſſione. cauſa in iuſticia. pſeue
rantia in remuneratōe. Dicit ḡ. Beati q̄ pa
tiunt̄ pſecutōeꝫ ꝑpter iuſticiā. Gloſa. nō ꝑp̄t
ſcelera. vt malefici. heretici. latrōes. j. Pe.
iij. Nemo veſtrū patiat̄ vt fur aut malefi/
cus. ſed ꝑpter iuſticiā. ſcꝫ defendendam. vt
ſancti martires. quoꝝ eſt regnū celoꝝ. q̄tū
ad aureolā. qꝛ ſtatim euolāt in celū. Unde
Beda in omel'. Beati q̄ pſecutionē patiūt̄
ꝑpter iuſticiā. nō ꝑpter iniq̄tatē. ſeu ꝑp̄t xp̄ia
ne vnitatꝭ diuiſionē. Vn̄ Jſidor⁹. Nō oīs
q̄ patit̄ ꝓbra iuſt⁹ eſt. Sꝫ ſi innocēs ꝓ veri
tate patit̄. ille tātūmodo iuſt⁹ putat̄. Aliud
eſt pati tribulatōem aut penā aut moleſtiā
aut ſuppliciū ꝑpter maleficia vel ꝑpter iuſti/
ciam. Conſidera vbi ſis. quid egeris. vide
quare patiaris. vide qꝛ ius ꝛ iniuria cōtra/
ria ſunt. Jus em̄ eſt q̄d iuſtuꝫ eſt. Neq̄ȝ em̄
om̄e q̄d ius ꝺꝛ ius eſt. Nō ſi aliq̄s cōcedat
ius iniquū. nec ius dicendū ē ſꝫ iniuſticia ē
Vn̄ ꝯſidera q̄d veri fecerꝭ. q̄d ꝓ patiaris.
Si ius feciſti ꝛ iniuriam paterꝭ iuſtus es.
Quare iſta dixi frēs. vt ſe nō extollāt heretici
qn̄ aliq̄d forte patiuntur ex iuſſionibꝫ p̄nci
pū terrenoꝝ nec ſe numerēt inter eos q̄ in
iuriā accipiūt ꝛ dicant. Ecce. Ps. conſolat̄
me. Lego aliud et euāgelio. Beati q̄ pſecu
tionē patiunt̄ ꝑp̄t iuſticiā. Notāter ꝺꝛ ꝑpter
iuſticiā. vt inſinuet̄ multos pati ſed nō ꝑp̄t
iuſticiā. Vn̄ Aug⁹. ſup ps. illo Adducent̄
regi ꝟgines in tēplū. ps. xliiij. dicit. Sunt
em̄ q̄dā ꝟgies ſꝫ extra tēpluꝫ. vt heretice ſācti
moniales. ſūt quidē ꝟgies ſꝫ q̄d ꝓderit eis
niſi in tēplū regꝭ adducant̄. Templū regꝭ
in vnitate eſt. templū regꝭ nō eſt ruinoſum
nō diſciſſum nō diuiſū. qꝛ regnū dei eſt iū/
ctura lapidū regnantiū ꝛ viuentiū. q̄ ē cari
tas. ꝛ ſic cogſcāt q̄ p̄ciſi ſūt ꝛ veniāt ad vnita
tem. ſubdit etiā ſup aliū paſſum. Nemo
ḡ dicat pſecutionē patior. nō vētilet penam
ſꝫ ꝓbet cauſam. Si cām nō ꝓbauerit ānu/
meret̄ cū impijs. Et merito dicit Aug⁹. ta/
les nūerari cū ipijs in pena et̄na q̄ i ꝯſortiō
iniq̄ꝝ paſſi ſūt. eos āt annumerari in vita
et̄na q̄ paſſi ſūt ex ꝯſortio bonoꝝ penā tē/
poralē. Cauēdū ē igit̄ nob vt h̄ cū ſctis virꝭ
vnitatē caritatꝭ teneam⁹ ſi volum⁹ pati cū il
lis ꝑpter iuſticiā. Vn̄ ſm Jſid. Tenēda eſt
nob cū ſctis virꝭ vnitas caritatꝭ. Et q̄nto ſe
vnuſq̄ſq̄ȝ ſubtrahit mūdo tāto op⁹ eſt vt ſe
aſſociet bonoꝝ ꝯſortio h̄ i paciētia vt aſſo/
ciet̄ eis in p̄mij glīa Eſt āt ſciendū q̄ regnū
celoꝝ debet̄ pacientie ꝑpter q̄tuor. Primo
iure ſociali. Apoc. j. Particeps in tribula/
tiōe ꝛ regno. ij. Thio. ij. Si ſuſtinebim⁹ et
ꝯregnabim⁹ Scdo iure pugnatoꝝ. Mat.
xj. Regnum celoꝝ vim patit̄. Jſti em̄ digni

o

ſunt regno q̃ pati fortiter ꝓ iuſticia nõ me/
tuũt. Jure heredũ. Luc. xxij. Vos eſtꝭ q̃ ꝑ
manſiſtꝭ mecũ in tribulatõibꝫ. Et ego diſpo
no vob̃ ſic diſpoſuit mihi pr̃ meꝰ regnum.
Datur aũt h̃ idẽ p̃miũ pauptati ꝛ pacientie
qꝛ paupertas eſt cõpos martirij. Utrobiqꝫ
eñi oportet vincere mundũ q̃ ad delectabi
lia mũdi Vel dr̃ ꝙ nõ eſt idẽ p̃miũ. quia ibi
auree h̃ aureole. Vel illis ꝓmittit̃ regnum
celoꝝ ad diuitias. iſtꝭ ad dominiũ. qꝛ tunc
martires dominabunt̃ ꝑſecutoꝝ ſuoꝝ. P̃s.
Dominabũt̃ eoꝝ iuſti i matutino Sap. v.
Stabũt iuſti i mag̃ ↄſtãtia aduerſus eos
q̃ ſe anguſtiauerũt. Et ſcd̃m q̃ſdã. h̃ nõ ẽ octa/
ua btitudo ſꝫ p̃cedentiũ illumiatio. vt ſit ꝑ
ma referẽda ad alias. Seq̇t̃. Bti eſtis cuꝫ
maledixerit vob̃. Hic ꝑſuadet dñs ſpẽalꝛ
ꝑſuaſionẽ p̃ter illã generalẽ ſniaꝫ. Vñ dic.
Bti eſtꝭ ꝛc. Perſuadet aũt eã a tribꝫ. Primo
q̃ debẽt eos incitare ad ardẽter patienduꝫ
ꝓ xp̃o. Primo ex paſſionis cauſa. cũ dic. ꝓpt
me. Secũdo ex p̃mio. cũ ſubdit̃. gaudete.
Tertio ex alioꝝ exẽplo. cũ ſubdit. ſic eñi ꝑ/
ſecuti ſunt ꝓphas. Et eſt extra euãgeliũ. q̇d
nõ ꝑſequoꝛ ꝓpter ꝓlixitatẽ. Quantũ ad pri
mũ notandũ eſt. ꝙ iniq̇ ꝑſequũt̃ bonos v̾/
bis ꝛ factꝭ. Dupliciter aũt hoĩes maledicũt̃.
qꝛ vel p̃ñtes. ſic eſt maledictio. vł abſentes
ſic eſt detractio. In medio aũt ponit ꝑſecu/
tionẽ in ſctõs. q̃ notãs ordinẽ rei ↄ̃ſuete.
Primo eñi maledicũt p̃ñtibꝫ. Scd̃o fugãt
d̾ loco ad locũ. Tertio detrahũt abſentibꝫ
Et h̃ eſt q̇d dic Bti eſtis nõ in ſpe ſꝫ tãdeꝫ
in re. cum maledixerint vob̃. ſcꝫ innocẽtibꝫ
hoĩes. vt ſonet in viciũ. ſcꝫ carnales et infi/
deles. maledixerint inq̃ꝫ ſcd̃m Glo. i. ex odio i
faciẽ ↄtumelias dixerit ꝛ ꝑſecuti ſcꝫ vim in
ferẽtes. Vñ Apoc̃. vj. Vidi ſubtꝰ altare di
aĩas interfectoꝝ ꝓpter v̾bũ dei. Ex h̃ patet
h̃ ſpẽalr̃ ꝑtinere ad predicatores. Vñ dñs
ↄq̇rit̃ de ꝑſecutoribꝫ predicatoꝝ illud Job
dicẽs. Quaſi capicio tunice ſuccinxerũt me.
Tunice quippe capiciũ circũdat collum in
duẽtꝭ. Collũ v̾o ſi ſtringit̃ vocꝭ vſus et vi/
talis flatꝰ necat̃. Sanctaꝫ ḡ eccłaꝫ reprobi
q̃ſi capicio tunice ↄſtringũt. qꝛ in ea ꝑſecu/
tionibꝫ ſuis vitã fidei ꝛ p̃dicatõis vocẽ ex/
tinguere conant̃. Hoc quippe conari ꝑſecu
tores eiꝰ ſpecialiter ſolent vt ab ea añ om/
nia verbũ p̃dicatõnis tollant. Unde et hij
q̃ ſancte fidei primordijs reſiſtebant. ceſis
aplĩs denũciabant dicentes. Precipiendo
p̃cepimꝰ vobis ne doceretꝭ in noĩe iſto. et re
pleſtis irłm doctrina v̾ra. Corpꝰ ḡ eccłe q̇
capicio tunice cinxerãt. quia ↄtritꝭ p̃dica/
toribꝫ velut eius collũ p̃mentes preclude/
re nitebant̃ iter lucis. Sed qꝛ electi quiqꝫ
ꝑſecutionis tp̃e q̃ potiores ſunt potiꝰ mori
q̃ꝫ tacere maluerunt. xx. libro Moralium.
Gaudete in illa die. Ecce premium alliciẽs
ad patiendum. Et hoc dupliciter. Primo
ſpei. quia gaudete in illa die. Secundo rei
quoniã merces veſtra. Gaudete ergo inte/
rius corde. exultate exterius corpore. id eſt
ꝓpter exemplũ exterius gaudium oſtendite
corpore. Vel dicit duplex. ſcꝫ auree et au/
reole. Vel propter duplicem ſtolam corpo
ris et anime. Gaudete ergo ſicut mercato/
res lucroſe mercis. Actuũ q̇nto. Ibãt apo
ſtoli gaudentes a conſpectu concilij. ꝛc. q̇a
eorum corona fuit iuxta meritum copioſa
ex affluentia ſuper condignũ. in celis diffu
ſa vltra terminũ. Geneſis. xv. Ego ſũ mer/
ces tua magna nimis. Redditur itaqꝫ eis
merces tanq̃ꝫ laboratoribus. Matth. xx.
Voca operarios et redde eis mercedem.
Corona tanq̃ꝫ preliantibus. j. Corinthio/
rũ. ix. Illi quidem vt corruptibilem coro/
nam accipiant. nos autẽ incorruptã. Fru/
ctus tanq̃ꝫ ſeminatoribꝫ ſcd̃m triplicem ſta/
tum. centeſimũ ſexageſimum et triceſimuꝫ.
ad Gall̾. vj. Qui ſeminat in ſpiritu. de ſpi/
ritu et metet. Regnum tanq̃ꝫ heredibus.
Jacobi. ij. Nõne deus elegit pauperes ex
hoc ſeculo. diuites in fide. ꝛ heredes regni.
Sciendũ autem ꝙ ſcd̃m Bedam ꝑ hec om/
nia ſpecialiter ſeptem vicia excludit. cũ di/
cit. Beati pauperes. auariciaꝫ excludit. per
Beati mites. irã excludit et indignatiõeꝫ.
quia lugent. ſeculi leticiã. que mortẽ opera
tur repellit. quia eſurient. gulam. ſiue om/
nium deliciarum cupiditatẽ per ieiunium
retundit. Beati miſericordes. Superbiã
humili compatiendo deijcit. Mundo cor
de. Fornicationẽ et omnẽ corporis inqui/
namentũ fortiter extorquet. Beati pacifici
qui vanam gloriam pacis dilectione hu/
miliant. Qui perſecutionem patiunt̃. acci/
diam omnẽ diſcurrendi amore abijciunt.
Quibꝫ oĩbꝫ ſcd̃m eundẽ magnope curãdũ
eſt reſiſtere ꝛ ab eis pctõꝝ ſordibꝫ purgare
q̃ vult ad vitã ꝑuenire. Ad quã nos perdu
cat pater ꝛ filius ꝛ ſp̃ũſſanctus. Amen.

Hij ſermones q̄ ſequūt̄ ſūt ex Socco.

De ſancto Martino
Sermo. XLVII

Oculis ac manib⁹

in celū ſemꝑītētus. Hec ſūt ver/
ba eccl'e de vita ⁊ ſctītate s. Mar/
tini. Dicit Gregori⁹. Sanctoꝝ exēpla ani
mos audientiū accendunt vt videant q̄ ab
eis fortia facta ſunt. et valde ſibi indignēt̄
pariter ⁊ hūilient̄ ꝑ eo ꝙ talia nō operant̄.
Verba ḡ ꝓpoſita maximā ſctītatē h⁹ glioſi
ꝓncipis inſinuāt Erigam⁹ ad h̄ caput nr̄m
⁊ imitemur eū q̄ztū poſſum⁹. Sācta mr̄ ec/
cleſia cōmēdat ſctm̄ Martinū ī ꝟbis ꝓpoſi
tis ꝙ oculis ⁊ manib⁹ in celū ſemꝑ fuit in/
tētus. Per oculos deuotōē ⁊ intētiōē acci
pim⁹. ꝑ man⁹ ꝟo opatōem. De vno oculoꝝ
dr̄ in cātic. Vulneraſti cor meū ſoror mea
ſpōſa in vno oculoꝝ tuoꝝ. ſcʒ deuotionis.
De alio oculo dr̄ Math. vj. Si ocul⁹ tuus
ſimplex ē totū corp⁹ lucidū erit. Ab oculo
em̄ intentōis opa nr̄a tenebroſa vl' lumino
ſa iudicant̄. Ꝙ aūt ꝑ man⁹ opatio deſigna
tur. declarat Gre. di. Quid ꝑ man⁹ niſi ope
ratio deſignat̄. Eſt ḡ ſenſus ꝓpoſiti thēat.
Beat⁹ Martin⁹ cū deuotōe in celo ꝯſabat̄.
⁊ cū h̄ ꝑ intentionē oīa ſua opa in deū ordi
nauit. vt nihil ꝓpter ſe aut ꝓpt̄ hoīes. ſʒ ſolū
ꝓpter deū faceret Expoſit igit̄ ꝟbis thēat
videam⁹ q̄uō ſctm̄ virū imitari debeamus.
Si em̄ glīe et⁹ ꝑticipes fieri cupim⁹. viā ꝑ
quā venit ad glāʒ nō recuſem⁹. Sʒ q̄a nēo
repēte fit ſūm⁹. ſtudeam⁹ ḡ ab inferioribus
ad ſupiora duce grā oc'los nr̄os ſil'r ī celū
erigere. Debem⁹ igit̄ ꝑmo oculos nr̄os cū
manib⁹. i. deuotōem ⁊ intentōē ⁊ oēʒ ope/
rationē retro nos reflecte. ſcd̄o ante nos ꝑ
ſpicere. tertio infra nos deflectere. q̄rto in/
tra nos includere. q̄nto ad dextr ⁊ ſiniſtr
ſtatuere. ⁊ ſexto in celū cū ſctō Martino eri
gere. vltimo tandē q̄ntū poſſum⁹ dēm⁹ eos
ipi deo infigere. Primo dico ꝙ oculos
nr̄os debem⁹ poſt tergū ſuꝑ mala q̄ cōmiſi
mus reflectere. deuotōnēʒ ꝓfunde pn̄ie cū
recta intentiōe ⁊ opatione ſatiſfactōis dn̄o
offerendo. ſic agentes vt pura deuotiōe pe
niteam⁹. ꝯſiderātes intimo timore et dolo
re que. qualia et quāta cōmiſim⁹. Ita vt ſi
fieri poſſit ſingulis pctīs. ſingulas deuoti/
ones ⁊ opationes recta intentione tribua
mus. Sic fecit Jeremias cū peccata popu
li deploraret di. Diuiſiōes aquaꝝ dedure/
rūt oculi mei. Quod exponēs Gregori⁹ di.
Diuidim⁹ quippe aquas. et ex oculis lacri/
mas deducim⁹. cū ſingulis pctīs diſperti/
tas lacrimas tribuim⁹. Sic legim⁹ de ſctō
Dauid in ps. Exit⁹ aquaꝝ deduxer̄t oculi
mei. q̄ꝛ nō cuſtodierūt legē tuā. Hūc ergo
reſpectū tamdiu teneam⁹ quouſq̄ ī nobis
verificari poterit illō Iſa. xliiij. Deleui vt
nubem iniq̄tates tuas. ⁊ quaſi nebulā pctā
tua. Sed q̄a nō ſufficit remiſſio peccatorū
niſi detur nobis etiā grā ꝯtinendi. Scd̄o
oc'los cū manib⁹ ante nos ī die iudiciū di/
rigam⁹. cogitantes q̄z diſtricte ꝓ ſingulis
⁊ maxime poſt remiſſionē iteratis a deo iu
dice iudicabimur. Quia oīa in numero
pondere et mēſura nos exſoluere oportet.
Eccēs vltio. De omi errato adducet te do/
min⁹ ad iudiciū. Nō ſi apertis oculis vide
rem⁹ pctā cū ſumma diligētia caueremus.
Quis em̄ mētis inops a iudeo mutuaret
obulum vt ꝑ eo in breui marcam redderet
auri. Aut q̄s ꝓ delectatione momentanea
penā longiſſimam ⁊ grauiſſimā ſuſtineret.
Sic erit in futuro dei iudicio. Cum ergo
vicijs et iam dimiſſis peccatis iteꝝ impu/
gnamur. ſenſus nr̄os fortiter teneam⁹. di/
rigentes oculos cum manib⁹ ante nos ad
dei iudicium. atq̄ dicentes illud Hebre. x.
Horrendū eſt incidere in manus dei viuē
tis. Ꝙ et ſi iteꝝ peccanti. iteꝝ detur grā pe
nitendi. multo tn̄ facilius caueret̄ q̄z emen
daret̄. Oportet em̄ hominē ꝑ multa trahi
anteq̄ pctm̄ penitus deſtruat̄. Propt̄ q̄d
dicit Ambroſi⁹. Facilius inueni q̄ ſerua/
uerit innocentiaʒ q̄z qui verā atq̄ dignam
egit penitentiā. Tanta em̄ mala homo in/
currit ꝑ pctm̄ vt raro vnq̄ ad plenū emen
detur. Quod figuratū legim⁹. j. Machab.
iiij. vbi dr̄. Licet templū poſt ꝑmā deſtruc/
tionem fuerit reparatū nūq̄ tamen ad de/
corem ꝑſtinū fuit reformatuʒ. Verū quia
poſt peccatoꝝ ceſſationē ⁊ coꝝ emendatio/
nem iam inter amicos dei incipim⁹ cōpu/
tari. Ideo neceſſe eſt vt in ſignū ei⁹ amici/
cie incipiam⁹ a domino tāq̄ filij chariſſimi
flagellari. Sic em̄ dixerat angelus Tho/
bie. Quia acceptus eras deo neceſſe fuit vt
temptatio ꝓbaret te ⁊c̄. Ut ergo flagella di
cū pacientia ſufferam⁹. Tertio oculos cū
manib⁹ infra nos in infernū cū multa ſoli/
citudine dirigam⁹. vt ſi amara videant̄ fla/

gella dñi cogitem⁹. melius eſt vt hic caſtige
mur in iudicio miſcdie ꝙ̄ i inferno depute
mur ꝑpetuo igni. Cogitātes illud Judith
viij. Õms q̄ tēptatōes nō ſuſceperūt cū ti/
more dñi exterminati ſunt. Nō ḡ vlciſcamur
nos ꝑ his q̄ patimur. reputātes ipa ſuppli/
cia minora eſſe pctis nr̄is. q̄ſi ſerui dñi cor
ripimur ad emendatōez ꝛ nō ad ꝑditiōem.
Hec ibi. Et Job. vj. Qui timet pruinā ca/
det ſup eū nix. Cū ḡ flagellamur a dño. di/
rigam⁹ oculos nr̄os cū manib⁹ infra nos
ad penas inferni. dicētes cū gaudio. meli⁹
eſt h̄ purgari ꝙ̄ ibi eternal'r cruciari. Sed
qꝛ hoſtis hūani generꝭ dyabol⁹ vidēs nos
ꝑ pctōꝝ remiſſionē ꝛ ꝑ coꝝ ceſſatōz pariter
ꝙ̄ ꝑ dei flagellatōz. nō ſolū erutos ꝛ libera
tos a ſua ptāte. ſꝫ etiā lōge ab eo alienatos
acrius incipit nos infeſtare. inſtaurans ꝯ
nos ruinā ꝑ delectabilia h⁹ mūdi. ꝑ q̄ taꝙ̄
ꝑ machinas fortiſſime nos impugnat. imit
tēs in nos tales ꝛ ſilēs intoxicatas imiſſio/
nes ꝛ ſagittas dicēs nob. Quid facꝭ. vis tu
p̄n̄tē vitā ꝑdere ꝑiter ꝛ futurā. ꝛ ſic de aliꝭ
Quarto ḡ ocl'os cū manib⁹ circa totū mū/
dum cū ſuis appēdicijs inſpiciam⁹. Caute
eſtimātes ꝙ oīa q̄ in mūdo ſūt nō hita ꝓſi/
ciūt ꝛ hita nocēt. qꝛ ꝑ ea dei amiciciā ꝑdi/
mus. iuxta illō Ja. iiij. Qui vult eſſe amic⁹
mūdi. inimic⁹ dei ꝯſtituit. Inimicos aūt ei⁹
ꝑcutiet i poſteriora coꝝ. ꝛ opprobriū ſempi/
ternū dabit eis. vt dic̄ ps. Spretꝭ aūt eis
xp̄c deū ml'tū ꝓficiūt. qꝛ ꝑ eis oīe bonū ꝓ/
mittit. dño dicēte. Mat. xix. Oīs q̄ reliq̄rit
domū vl' frēs aut ſorores aut prēz aut ma
trē. ꝛc. centuplū accipiet ꝛ vitā eternā poſſi
debit. O felix cōmutatio relinq̄re mala ꝛ ac
cipere bona. De oīb⁹ his in mūdo dicit
diuia ſapia. Uidi cuncta q̄ ſub ſole ſunt. et
ecce vniuerſa vanitas. Sꝫ q̄d ꝑ his hō ac
cipit. Accipit deū in q̄ ſunt oīa bona. Et lꝫ
hac ꝯſideratiōe hō luce clari⁹ videat. oīa
q̄ mūdi ſūt penit⁹ ꝯtēnēda taꝙ̄ vilia ꝛ inuti
lia ꝛ ꝑniciosa. iterior tn̄ affect⁹ difficilie diſ/
trahit ab eiſdē. Jdō oculi cū manib⁹. i. de/
uotio ꝛ intentio ꝛ oīs nr̄a opatio intra nos
eſt dirigēda. vt interior nr̄ hō ab hac viſco
ſa ꝛ feculēta forti⁹ abſtrahat. Quinto ergo
oculos cū manib⁹ intra nos dirigam⁹. dili
gēter ꝯſiderātes vbi interiora noſtra iacēt
vbi ſordidant. ꝛ inueniem⁹ ꝙ etiā malis ex
pulſis. adhuc reliq̄aꝝ vicioſitas ml'tū erit.
Dicit em̄ Bern̄. huiuſmodi peſtes viciorū
vſꝙ̄ in vltima ſolitudine ſolitariū ꝓſequūt
et niſi ꝑtinaci ſtudio expurgari liniri p̄n̄t et
quocūꝙ̄ cōponat ſe anim⁹ erit. ꝛ in q̄cunꝙ̄
ſolitudine ſecretū ſilentiū cordis eſſe non
patit. cui q̄ maiorē ineſſe ꝯſuetudinis vſū.
eo nequior ꝛ rebellior inuenitur. Ergo in/
trorſus hō igrediēs potētias aīe ex malo
ꝯſuetudis vſu depuatas. ꝛ ad h̄ terrena ap
petēda peſſime inclinatas. rōnem q̄ data ē
homini vt deū cognoſcat inuenit obtene/
bratā. voluntatē q̄ eſt homini data vt in co
gnito ꝛ amato dulciter reqeſceret inuenit
inſtabilē ꝛ inq̄etā. Erigat ḡ rōem ad deum
vt eū ſꝑ cogitet. corrigat volūtatē vt ſolum
deū cognitū amet. Cōpeſcat memoriā vt ī
deo diſcat aliq̄n̄ ſtabiliri. vn̄ potentie talit
vt dictū ē repate cito recupant ꝓ mō amo/
ris quē hn̄t ad deū quecunꝙ̄ auerſi a dño
ꝑdiderīt. Uerꝫ qꝛ vt dictū eſt hee potentie a
terrenis difficulter auellunt niſi oſtendat
eis aliq̄d meli⁹ q̄ ſe vertāt. ꝛ cui ꝓmouente
gr̄a inhereāt. Jdcirco erigēdi ſūt oculi nr̄i
cū manib⁹ ad diuia. Bern̄. Juſtū eſt vt q̄s
p̄n̄tia nō delectāt. ꝓſto ſit eis mēoria futu/
roꝝ. vt q̄ de reꝝ affluētia deſpiciūt ꝯſolari.
recordatio illos delectet etn̄itatꝭ. Quia ne/
quaꝙ̄ ſine delectatiōe eſſe poterūt. vt dicit
Bern̄. Anima ſine delectatiōe eſſe non pt.
Aut em̄ delectat in infimis ꝛ caret ſupmis
aut in ſupmis ꝛ infima ꝯtemnit. Sexto ḡ
erigam⁹ oculos noſtros cū manib⁹ ad ſu/
perna. conuerſationē noſtrā habētes in ce
lo. vbi hereditas nr̄a eſt a lōge. ibi erigam⁹
oculos noſtros Sic monemur Jſa. lx. Le
ua in circuitu oculos tuos ꝛ vide. Et Gen̄.
xv. ca. Uide in directū ad orientē ꝛ occidē/
tem ad aquilonē ꝛ meridiē. omnē terrā quā
ꝯſpicis dabo tibi. Quod reuera cogitatuꝫ
ſolū poſſet corda nr̄a duriſſima inflāmare
ꝙ nos viles ꝟmiculi tam gl'oſaz heredita/
tē in eternū ꝛ oīm bonoꝝ abundantiā de/
bem⁹ poſſidere. Jn hac ḡ ꝑegrinatōe i cor/
pore ꝯſtituti. cogitatōe ꝛ auiditate dēm⁹ in
illa eterna patria ꝯtinue ꝯuerſari. iuxta il/
lud apl'i Col. iij. Que ſurſum ſunt querite.
q̄ ſurſū ſunt ſapite. vbi xp̄s eſt i dextera dei
ſedēs. Bern̄. Circuite ꝛ vos dulciſſimi ani
mo ſedes ſupnas. ꝛ multas q̄ in domo pa/
tris ſunt manſiōes hūiliter ꝯtemplantes
erigentes corda vr̄a ad thronū dei et agni
ſupplicātes ꝓcelſis cordib⁹. angelorum. pa
triarchaꝝ. apl'oꝝ martiꝝ. et ꝟginū choros

admirantes. ⁊ q̄ntū p̄ualet infirmitas cor
dis talib⁹ cogitātes inteſſe ⁊c̄. Septio ad/
huc alti⁹ ſancti erigūt viſū ſuū. ɔtēplatōem
ſuā q̄ꝫtū hūane fragilitati poſſibile ē ī ipm
deū dirigētes Ad q̄d faciendū ⁊ ſi interdū
admittaꝶ. rariſſime tñ fit. Et h̄ ipm ad pū/
ctū accidit virꝫ ſctiſſimis ⁊ p̄fectiſſimis. nec
tñ adhuc ī viſionē diuie eſſētie ptingūt. iux
ta illō Joh. j. Deū nēo vidit vnq̄. Nequaq̄
tñ ve. teſt. p̄rēs q̄ referūt deū ſe vidiſſe ma/
le dicūt. vt Jacob Gen̄. xxxij. Vidi dn̄m fa
cie ad faciē. ⁊ ſalua facta eſt aīa mea. ⁊ Job
xlij. Auditu auris audiui te. nūc aūt ocul⁹
me⁹ videt te. Et Jſaias. vj. Vidi dn̄m ſedē
tē ſup ſoliū excelſū. Hāc ɔtrouerſiā Greg⁹
declarat p diſtinctōꝫ di. Quid ē q̄ p̄rēs ve
terꝫ teſtamti deū ſe vidiſſe teſtati ſunt. cum
tñ Joh. dicat Deū nēo vidit vnq̄. niſi h̄ q̄
patenter datur intelligi. q꞉ q̄ꝫdiu h̄ morta/
liter viuitur videri p quaſdam ymagines
de⁹ pt. ſꝫ ſc̄m naturā ſue ſpeciei videri nō pt.
Anima eñ afflata p grāꝫ ſpūſſcti p figuras
q̄ſdā deū videt. ſꝫ ad ipaꝫ vim eſſentie non
ptingit. Hinc Bern̄. Quicq̄d dei viſiōe fi/
delib⁹ impartiꝶ. ſpeculū ē ⁊ enigma tñ di/
ſtās a futura vita q̄ꝫtū a v̄itate fides. tēpus
ab eternitate. ⁊ adhuc breuiꝶ ⁊ raptim ſan
ctis ɔcediꝶ q̄i p modū ſtille q̄d modicitatē
ſignificat. Jſta tñ viſiōe ſcti dei q̄ꝫtuꝫ ſinit
hūana fragilitas in h̄ ſcl'o fideliter inſiſtāt.
et deum in ſe ⁊ in effectib⁹ ſuis videre ſata/
gāt. donec ip̄o fauente p grām veniant ad
gl'aꝫ. Jſti exercitio inſiſtebat ſctūs Marti
nus iugiter. de q̄ thema ꝓpoſitū. vt s̄.

De ſancta Eliſabeth. I
Sermo. XLVIII

Conſiderauit ſemi
tas dom⁹ ſue ⁊ panē ocioſa nō co/
medit. Prouer. vlt. Jſta v̄ba aſſu/
mūꝶ ad laudē ⁊ gl'aꝫ ſctē Eliſabeth. Jn q̄b⁹
ei⁹ p̄fectio a duob⁹ cōmendaꝶ. Primo a ſue
mētꝫ diſcuſſiōe ſtudioſa. ibi. Cōſiderauit ſe
mitas dom⁹ ſue. i. mot⁹ interiores mētꝫ ſue
Scd̄o ab ei⁹ opatiōe v̄tuoſa. ibi. et panem
ocioſa nō comedit. Circa p̄mū ſciendum q̄
quilibet hō iuſt⁹ diligēter dꝫ ɔſiderare oēs
ſemitas. i. oēs cogitatōes ⁊ affectōes mētis
ſue. ne in eis aliq̄d erūpat q̄d oculos diui/
ne maieſtatis offendat. Ad hāc ɔſideratōꝫ
inducit Hugo di. Diligēter attende q̄ntū
p̄ficis vel q̄ntū deficis. qualis ſis ī morib⁹
⁊ qualis in affectionib⁹. Redi ḡ ad cor tuū.
⁊ diligēter ⁊ ſubtiliter diſcute teipm. Cōſi/
dera q̄d agis. q̄uo viuis. ⁊ q̄ tendis. Et cū
totū interioris ⁊ exterioris hoīs ſtatum et
habitū q̄ntū poſſibile eſt plene cognouerꝫ
nō ſolū q̄lis ſis. ſed etiā qualis eſſe debeas
tunc de cognitiōe tui poteris ſubleuari ad
ɔtemplatōem dei. Precipuū eñ ⁊ p̄ncipa/
le ſpeculū ad videndū deū eſt anim⁹ intuēs
ſeipm. Jſtā ɔſideratiōeꝫ ⁊ diſcuſſionē men/
tis beata Eliſabeth quotidie freq̄ntabat
Fecit eñ ſicut Seneca refert de ſuo ocio.
Qui cū omi die ſe ad nocturnā quieteꝫ re/
cepiſſet interrogauit animū ſuū. Quid bo
ni hodie pegiſti. q̄d mali hodie p̄feciſti. cui
vicio reſtitiſti. qua pte in virtutib⁹ ꝓfeciſti.

A Poteſt āt dici q̄ hec ɔſideratio dꝫ eſſe
triptita. Primo q̄ homo cōſideret defect⁹
ſuos preteritos vt corrigaꝶ. Dō hū docꝫ
Bern̄. di. Cōſideret aīa maculas ſuas vt
inde doleat. dolens lugeat. lugens deo pla
ceat. et ſibi placens audiat. Ecce tu pulcra
es amica mea. ecce tu pulcra ⁊ macula non
eſt in te. Jſtud verbū ꝓp̄iſſime competit
beate Eliſabeth. cuius pulcritudo bis in/
ſinuaꝶ. quia nō ſolum fuit pulcra interiori
mentis affectu. ſꝫ etiā in interiori cōuerſa/
tione. Jta q̄ exempla ſancte ɔuerſationis
⁊ edificatōis omib⁹ eam intuentib⁹ reliq̄t.
Scd̄o homo ɔſideret affectiōes ſuas pre
ſentes vt dirigaꝶ. Ad quod iteꝝ hortatur
Bern̄. di. A te tua ɔſideratio incipiat nec
te neglecto in alia te extendas. Quid enim
ꝓdeſt ſi noueris oēs vires herbaꝝ. curſus
ſideꝝ ⁊c̄. ſed te neſcieris. Eris ſil'is edificā
ti ſine fundamēto. ruinā eñ facis nō ſtru/
cturā. Nam quicq̄d ɔſtruxeris extra teip/
ſum. h̄ vt ip̄e dicit erit tanq̄ puluis q̄ aven
to diſſipatur. Et ſubdit. Non ſolum auteꝫ
ɔſideratio tua a te incipiat ſꝫ etiā in te fini/
atur. vt quicq̄d ɔſiderationi tue ſe offerat
q̄d ad tuā ſalutē non ptinet h̄ noueris re/
ſpuendū. Tertio homo ɔſideret defectus
futuros in q̄s ꝓp̄ria infirmitate labi poſſet.
vt caueanꝶ. Aug⁹. Magis cogitare debet
homo quid ſibi deſit q̄ q̄d ſibi aſſit. Quod
habes caue ne perdas. Quod non habes
conare vt aſſequaris. Semp cogitare de/
bes q̄ ſis minor in meritis et non maior.
Si eñ cogitas q̄ꝫtum alium p̄ceſſiſti time
elationē. Si cogitas q̄ntū tibi deeſt inge/

miſce. et cū ingemiſcis q̄ delicto curaris. et cū hūiliaris ꝓficis. B Et nota dicit Cryſ. ꝙ cōſideratio ſui parit homini quadriptitū fructū. Primo cauſat hūilitatem ſui. Vn̄ Greg. Magne hūilitatꝭ radio ſua opa illuſtrat q̄ alioꝝ bona ſubtiliter penſat. Tamdiu em̄ pctā ſua q̄ noſſe ⁊ flere debet ignorat q̄diu alioꝝ defectꝰ curioſe cōſiderat. Scd̄o inducit charitatē xpi. Ex h̄ em̄ ꝙ ꝓpriā fragilitatē agnoſcit neceſſitati ꝓximi libēter ſubuenit. Tertio inducit ꝯtemptū mūdi. q2 ex ꝯſideratōe ꝓprie nobilitatꝭ ⁊ ex magnitudine celeſtis premij ad q̄d homo factus eſt. omnia tranſitoria velut ſtercora arbitratꝰ. Quarto inducit amorē dei quia dū hō ꝯſiderat ꝙ deꝰ eū tanti p̄cij eſtimauit ꝙ ꝓ ipo incarnari et mori voluit. in amore diuino merito inardeſcit. Et hoc q̄ ad p̄mum. C Dixi ſecundo ꝙ beata Eliſabeth commendatꝰ ab eiꝰ f̄ctuoſa opatione cū ſequitꝰ. et panem ocioſa nō comedit. Eſt aūt triplex panis ſcꝫ materialis doctrinalꝭ ⁊ ſacramētalꝭ. Et quelibꝫ illoꝝ btā Eliſabeth ocioſa nō cōedit. Et h̄ ex codē caplo colligitꝰ in ꝓ̄bis eplē vbi dr̄. Queſiuit lanā ⁊ linū. ⁊ opata eſt ꝯſilio manuū ſuaꝝ. ſcꝫ veſtiendo paupes. ⁊ ꝓuidēdo de eoꝝ indigencijs. Etiā ꝑ linū q̄d ꝑ multas occupatiōes ad candorē deducitꝰ p̄nt intelligi opa p̄nie puta vigilie. orōnes. ⁊ abſtinētie. q̄bꝫ caro mortificatꝰ ⁊ mens ad candorē puritatꝭ deducitꝰ. In iſtis oībꝫ fuit btā Eliſabeth multum ſollicita ⁊ fortꝭ. vt idem ſapiēs declarat dī. Manū ſuā miſit ad fortia. i. ꝑdictis opibꝫ fortiter inſiſtebat. Et digiti eiꝰ. id eſt affectiones ⁊ cogitatiōes apprehenderūt fuſum. ſcilꝫ vt de lana ⁊ lino fila faceret. et veſtes texeret q̄bꝫ paupes corꝑaliter veſtiret. ⁊ etiā mentē ſpūaliter adornaret. Nam btā Eliſabeth de lana agni. i. de exemplis ⁊ vita xpi. de lino interne puritatis ſibi veſtem texuit. de q̄ ibidē dr̄. Fortitudo ⁊ decor indumentū eiꝰ. Sꝫ h̄ notabiliter aduertēdū eſt. ꝙ q̄nto mulier eſt fortior et ſedet altius tanto filum trahit longius. Sic mēs beate Eliſabeth q̄nto magis a terrenis eleuabatur tanto limpidius diuinā veritatē cōtemplabatꝰ ⁊ feruentius amore diuino accendebatꝰ. Scd̄o panem doctrinalem nō comedit ocioſe ſed potius operoſe. quia veritatē vite quā audiendo didicit vel meditando per boni operis exercitiū ⁊ boni exempli euidentiā euidenter oſtendit. De h̄ congrue poteſt intelligi quod ſcribitꝰ ibidē Sindonē fecit ⁊ vendidit. ⁊ cingulum tradidit chananeo. Per ſindonē que de ſubtilibus filis contexitꝰ poteſt intelligi aggregatio bonoꝝ exemploꝝ ⁊ ſacroꝝ verborū vel opeꝝ quibꝫ beata Eliſabeth cōfecit panem. mentē confortantem. quo ſeipſam et alios reficiebat. Predictā autē ſindonē vēdidit. quia per bona opera eternā mercedem mercata eſt. Et cingulū tradidit chananeo. Chananeus interꝑ̄tatur ꝯuerſus. et ſignificantur illi q̄ per eius exempla ad bonum ſtatum ſunt cōuerſi. Illis tradidit cingulū continentie. quo mens retrahitur a noxijs cogitationibꝫ carnalis cōcupiſcētie. Et cingulum iuſticie quo affectus ab inordinato amore retrahitur. ⁊ ſic de alijs Tertio beata Eliſabeth panem ſacramentalem etiā nō comedit ocioſe. ſed virtuoſe et operoſe. quia ad ſacramentū eucharıſtie non cum tepiditate ⁊ deſidia acceſſit. ſicut proch dolor multi faciunt. ſed ad eius perceptionē ſe cum magno feruore charitatis cum ſumma deuotōne et mentis puritate ſtudioſe preparauit. Et ideo per h̄ triplicē fructuꝫ percepit. qui ſolet dono diuini muneris digne cōmunicantibꝫ euenire. Hoc em̄ ſacramentū accedentē confortat in virtuoſa operatione. mentē ſubleuat in diuina contemplatione. cor accendit in celeſtiū bonoꝝ deſideratione. Et iſta tria figurantur per hoc ꝙ Helyas ī fortitudine panis cinericei quo monitu angeli in deſerto deguſtato. quadraginta diebꝫ ⁊ noctibꝫ ambulauit vſqꝫ ad montē domini. Tunc em̄ homo in fortitudine cibi illius ambulat. quādo virtute huius ſacramenti in bonis actibꝫ laborare non ceſſat. Tūc autē mens ad montem dei oreb perducitꝰ. quādo mēs per contemplationē ad celeſtia deſideria virtute huius ſacramenti ſubleuatꝰ. Et dr̄ ſtetit in oſtio ⁊c. Tunc autē ſtat in oſtio ſpelunce quādo per feruidū amoris deſiderium vult liberari a nexibꝫ corporis ⁊ feruenter appetit ꝑuenire ad regnum eterne beatitudinis.

De ſancta Eliſabeth. II
Sermo. XLIX.

Fortitudo et decor indumentū eius. et ridebit in die

nouiſſimo. Prouerb. vltimo. In his ꝟbis
beata Eliſabeth a duobꝰ cōmendaꝶ. Pri/
mo ab vbertate ſue virtuoſe perfectionis
quā habuit in via. ibi. Fortitudo et decoꝛ
indumentū eius. Secundo a ſublimitate
vite glorioſe quaꝫ nunc poſſidet in patria.
ibi. et ridebit in die nouiſſimo. ¶ A ¶
¶ Circa ṗmum eſt ſciendū ꝙ vbertas ſue
virtuoſe perfectionis cōuenienter deſigna
tur per foꝛtitudinē ⁊ decoꝛem indumenti.
quia perfectō virtuoſa qua mens oꝛnatur
conſiſtit in foꝛtitudine amoꝛis et in decoꝛe
oīs virtutis. In tali autēꝫ oꝛnatu reſul/
get triplex decoꝛ. ſcꝫ incipientiū. proficien/
tium. et perfectoꝛuꝫ. Incipientiū conſiſtit
in innocentie recuperatione. Proficientiū
in virtuali augmēto et pꝛogreſſione. Sed
perfectoꝛū in perfecta chꝛiſti imitatione.
Primo ergo decoꝛ incipientiū conſiſtit in
innocentie recuperatione. Hec autēꝫ recu/
peratur per penitentiā. que ſm Augu. pec/
cata diluit. et angelice felicitatis conſoꝛtes
facit. Nec ſolū penitentia recuperat inno/
centiā ſed quādoqꝫ etiā per penitentiā re/
ſurgit homo ad maioꝛē grām. vt dicit Am
bꝛoſius de ſancto Petro. Fidelioꝛ factus
eſt Petrus poſtq̄ꝫ fidem ſe perdidiſſe defle
uit. atqꝫ ſic maioꝛē gratiam reperit q̄ꝫ ami/
ſit. Qualiter autē agenda ſit penitentia do
cet Ambꝛoſius in libro de Joſeph dicēs.
Qui penitentiā agit paratus debet eſſe ad
oppꝛobꝛia perferēda et ad iniurias ſubeun
das. nec cōmoueri ſi quis ei peccati ſui cri
men obijcit. De quo ⁊ Bernhardus dicit.
Ad agendā penitentiā nulla auſteritas te
deterreat. quia nō ſunt cōdigne paſſiones
huius tempis ad preteritā culpā que inde
remittiꝶ. nō ad pꝛeſentis conſolatōis gra/
tiam que inde immittiꝶ. nō ad futurā glo/
riam que inde pꝛomittiꝶ. Et talem penitē/
tiam beata Eliſabeth cōtinuauit. et ſic de/
coꝛem perfecte innocentie conſecuta fuit.
Quod patet per hoc. Nam ꝑfecta innocen
tia vt dicit Oꝛigenes tres habet pediſſeqꝫs
Pꝛima eſt fama celebꝛis ⁊ illeſa que naſci/
tur ex deteſtatione peccati. Unde Oꝛigeñ.
Ad recuperādā famā leſam nihil adeo effi
cax puto q̄ꝫ illō perfecte hoꝛrere per quod
maxime cōtingit famā maculari. Per hoc
eñ fit regreſſio ad bonum. ⁊c. Secunda
pediſſequa eſt ſecura et ſuauis conſcientia
que etiaꝫ naſcitur ex doloꝛe peccati. Unde

Oꝛigeñ. Quāto magis pars ſenſitiua pro
peccato cōmiſſo in ſe vim doloꝛis excipit.
tanto iocundius in ſe ratio tota dulceſcit.
Sicut ergo ſemꝑ ꝑſumit ſeua perturbata
ꝯſcientia. ſic econtra ſecura mens eſt qua/
ſi iuge conuiuiū. Ex hoc etiā patet ꝙ vbi ē
innocentia ibi neceſſario eſt ſuauis ꝯſcia.
Tertia pediſſequa eſt pudica ꝟecūdia. Uñ
Oꝛigeñ. Impudice verecūdie tanq̄ꝫ peſſi
me pꝛolis peſtilētie mater eſt conſuetudo
peccandi. Quod eñ frequēter male cōmit
titur eo crediꝶ cōmitti decentius q̄ frequē/
tius. Sed ſancte innocētie ſe ſociat nobi/
lis verecundia. in qua ꝑ totam innocentis
faciem fit rubꝛa ꝑfuſio de peccato alieno.
Et hāc pediſſequā gignit in nobis pudoꝛ
cōfeſſionis. Pꝛopter iſtum ergo decoꝛem
innocētie beata Eliſabeth ⁊ quelibet mēs
deuota fit amabilis diuine maieſtati iuxta
illud ps. Et concupiſcet rex decoꝛem tuū.
Secūdo beata Eliſabeth fuit induta de/
coꝛe proficientiū qui cōſiſtit etiā in tribus
vicꝫ in foꝛti tēptationū luctatione. In con
tinuo ꝓficiendi deſiderio ſine interruptio
ne. Et in feruido bonoꝛū operū exercitati/
one. De ṗmo ſciendū ꝙ ipſi ꝓficientes pꝛe
cipue ſuſtinent triplices temptatiōes. Pri/
mo vagarum cogitationū. quibus ipis ad
uerſarius peccata preterita ad memoꝛiam
reducit. Secūdo titillationeꝫ inoꝛdinati
amoꝛis. quia hoſtis antiquus per nihil ali
ud plus impedit pꝛogreſſum virtutis q̄ꝫ ꝑ
immiſſionē inoꝛdinati amoꝛis. Tertio pa/
tiunꝶ diffidentiā virtuoſe continuationis.
quia timent ꝙ in rigoꝛe incepto perſeuera
re nō poſſint. Et his tribus temptatōnibꝰ
beata Eliſabeth vigoꝛoſe reſtitit. quia ipa
ꝑſentiā domini iugiter cōcupiuit. et mens
eius diuino amoꝛe perfecte ſuccenſa fuit.
iugēqꝫ ꝑſeuerantiā in bono virtutis tenuit
Ipſa figuratur per Judith de qua legitur
ꝙ triplici oꝛnatu vſa fuit contra Holofer/
nem. Ipſa nāqꝫ diſcriminauit crinē capitꝭ
ſui ⁊ poſuit mitraꝫ ſuper caput ſuū et acce/
pit ſandalia in pedibus. ⁊ annulos in digi
tis ſuis. Judith. x. Per mitrā intelligitur
animi ſtabilitas qua vage cogitationes ꝓ/
hibentur ſicut pueri per mitrā cōſtringun
tur. Per ſandalia in pedibꝰ ſignificaꝶ ſince
rus affectus diuini amoꝛis. qui pꝛohibet
amoꝛem adulterinū. Per annulū qui poꝛ/
tatur in ſignum conſtantie ad ſponſam de/

ſignaꝛ fiducia ⁊ mentꝫ robur in bono con/
cepto pſeuerādi. ⁊c̄. Secū do deſideriū ꝑfi
ciendi in h̄ attendiꝛ ꝙ homo feruido cona
tu ſemꝑ ad meliora nitiꝛ. nihil r̄putās ea q̄
iam habet reſpectu ꝑorum. exemplo apl'i
q̄ dicit. Que retro ſunt obliuiſcēs. ad ante/
riora me extendēs ⁊c̄. Quia dicit Caſſiodo
rus. Ibi bon⁹ incidit in deficiēdi ꝑiculum
vbi ꝑficiendi deponit appetitū. Ideo Au/
guſtin⁹. Sūma ꝑfectio xp̄iane religionis
eſt vt q̄ntumcūꝫ homo in hac vita ꝑficiat
ſemꝑ ſibi putet ſupeſſe q̄d querit. Hoc aūt
feruidū deſiderium habuit btā Eliſabeth
Quod iteꝝ figuraꝛ ꝑ Judith de qua vbi ſup̄
legiꝛ ꝙ habuit ſandalia in pedib⁹. Sanda
lia ſunt inferius clauſa ne pes terrā contin
gat. ⁊ ſupius aperta. ⁊ ſignificāt affectū ꝑfi
cientis. q̄ debet eſſe inferius clauſus ne at/
tendat ad ea q̄ bene geſſit. Sed apert⁹ ſu/
perius q̄ntū ad ꝑficiendi deſideriū. De ta/
li ꝓceſſu virtuali dr̄ Canticoꝝ. vij. Q̄ pul/
cri ſunt greſſus tui in calciamentis tuis fi/
lia ꝑncipiſ. Filia ꝑncipis eſt anima diuina
ymagine inſignita. cui⁹ greſſus in ꝓgreſſu
virtutis ſunt pulcri ⁊ diuinis oculis grati
Sed dicunꝛ fieri in calciamentꝫ. i. affectib⁹
virtutū decore ornatis. Tertio attenditur
deſideriū ꝑficiendi in exercitio virtuoſoꝝ
opeꝝ. Hoc aūt exercitiū nō eſt vniforme. ſꝫ
variaꝛ ſm̄ varios ſtatus ⁊ ꝯditiōes hoīm.
⁊ ſm̄ varietatem donoꝝ que q̄s a deo rece
pit. Nam ille q̄ accepit a deo q̄nꝫ talenta.
id eſt. q̄nꝫ dona gratuita teneꝛ ſe exercita/
re in om̄ib⁹. Et de ipſis donis ⁊ eoꝝ lucris
teneꝛ deo reddere rōnem. Ad quod nō te/
netur ille q̄ ſolū duo talenta acceperat. ⁊c̄.
vt patet Mat. xxv. Beata ergo Eliſabeth
ſm̄ omnē ſuā virtutē om̄i tempe in bonis
actib⁹ ſe exercitauit. Tertio btā Eliſabeth
fuit induta decore ꝑfectorū. Qui conſiſtit ī
ꝑfecta xp̄i imitatione ꝑmo. Sicut em̄ xp̄s
ꝑ perfectā paupertatē om̄ib⁹ renunciauit.
Sic tales imitātes xp̄m in h̄ ſunt in ſtatu
ꝑfectoꝝ. Dicit nāꝫ ſaluator Luc. xiiij. Ni
ſi q̄s renūciauerit om̄ib⁹ q̄ poſſidet non pt̄
meus eſſe diſcipulus. In h̄ exemplo beata
Eliſabeth xp̄m ſecuta eſt. q2 ꝓpt̄ xp̄m om̄i/
bus diuitijs ⁊ honorib⁹ renūciauit. Scd̄o
ꝯſiſtit in ſuipſi⁹ ꝑfecta derelictiōe. Nō em̄
ꝑfect⁹ etiā dꝫ ſeipm̄ derelinq̄re. ſ. q̄ſtū ad ꝓpri
am ꝯplacentiā ⁊ amorē naꝛalē quē hꝫ ad ſe
ipm̄. ita ꝙ hō nec ſeipm̄ diligat nec etiaꝫ in
illis actib⁹ v̄tuoſis q̄s de⁹ in ipo opaꝛ aliq̄ꝫ
cōplacentiā habeat ꝓpter ſe. ſꝫ ꝓpter honorē
dei. In h̄ actu etiā btā Eliſabeth ſecuta fu/
it. q2 pure om̄es actiōes ſuas in dei hono
rē ordinauit. Tertio ꝯſiſtit in mētꝫ ad deū
ꝑfecta ſubleuatōe. Sic em̄ mens xp̄i fuit ī
ꝑfecta vnione ad deū iugiter ſublimata. ſic
tales debēt hr̄e ꝯtinuū deſideriū ad deum
q̄ntū ſinit eos hūana fragilitas. Debēt em̄
ſape ea que ſurſū ſunt. ⁊ nō ea q̄ ſunt ſuper
terram. Et ꝑ h̄ recte nō ſibi viuunt ſed deo
De h̄ decore dr̄ Job. xxvj. Spūs dn̄i orna
uit celos. Nam ſic celi ꝯtinue manēt circa
terrā. ⁊ tn̄ terrā nūꝫ tangūt nec ꝯtingunt.
ſic iſte mētes licet v̄ſenꝛ circa carnē q̄ntū ad
inhabitationē ⁊ nature ſuſtentatōeꝫ. carnē
tn̄ ⁊ terrena nō ꝯtingūt ꝑ ꝯſenſum ⁊ delec/
tationē. Et h̄ fit ꝓpter eoꝝ mentalē abſtra/
ctionē. Sic em̄ abſtrahunꝛ et ſublimāꝛ vt
iam nō in terra ſed in celo ꝯuerſari videāꝛ.
Hanc ſublimationē etiā habuit btā Eliſa
beth. ita ꝙ dicere poſſit cū apl'o. Nr̄a ꝯuer
ſatio in celis eſt. Et ſic pꝫ vbertas ſue ꝑfe/
ctionis quā habuit in via. Scd̄o deſcribi
tur q̄ntū ad ſublimitatē gl'e retributionis
quā nūc poſſidet in patria. cū ſubdiꝛ. et ri/
debit in die nouiſſimo. ſ. qn̄ de⁹ ꝑfectā retri
butionē dabit vnicuiꝫ ſm̄ opa ſua bōa vl'
mala. ibi cum electꝫ dei retributōꝫ accipiet
Et tale acq̄ſiuit ſibi btā Eliſabeth ꝑ forti/
tudinem pacientie. ꝑ opa miſcd̄ie ⁊ iuſticie.
Ipa em̄ diuia p̄cepta fideliter obſeruabat
⁊ ſeipaꝫ in opib⁹ miſcd̄ie iugiter exercebat.
ita ꝙ de ea legiꝛ hodie in ep'la. Accinxit for
titudine lumbos ſuos. ⁊ roborauit brachi
um ſuū. ſ. ſeipam in opib⁹ pacientie. miſeri/
cordie ⁊ iuſticie viriliter ⁊ fortiter exercen/
do. Et ideo merito gaudebit ⁊ ridebit ī die
nouiſſimo. ⁊c̄. ſ. qn̄ dicet ſaluator. Venite be
nedicti. ⁊c̄.

De ſancta Katherina Sermo. L.

HEc eſt uirgo ſapi
b
ens quā dn̄s vigilantem inuenit
Hec ſunt v̄ba eccl'e q̄ legūꝛ ō vna
v̄gine in matutiali officio. Et bn̄ ꝯueniūt
beate Katherine atꝫ in eius laudib⁹ aſſu/
munꝛ. In ipis nāꝫ a triplici ꝓrogatiua cō
mendaꝛ. ſcꝫ a carnis incorruptōe. anie illu/
ſtratōe. ⁊ opeꝝ circūſpectōne. Primum ibi,

Hec eſt ꝟgo. Scdm ibi. ſapiēs. Tertiū ibi.
quā dn̄s vigilantem inuenit. Primū patet
manifeſte in eius legenda. Cū em̄ Maxen
cius alloqueret̄ eā di. Nō te q̄i famulā hīc
cupim⁹. ſ; vt regina ꝓpotēs ꝛ ꝑelecta in reg̃
meo eris. Jpa rn̄dit. Attende ꝛ tu rex ꝛ di/
ſcerne. Quid mag̃ eligere debeā. aut potē
tē. eternū. glorioſū. ꝛ decorū. vel infirmum.
mortalē. ignobilē. ꝛ deformē. Jbi fatebat̄
ſe dei filio i ꝑpetua ꝟginitate eſſe deſpōſatā
De ſcd̄o ſcʒ aīe illuſtratōe itez. d̄r in legen/
da ſua. Cū em̄ cū oratoribꝫ diſputaret ipa
eos apertis rōnibꝫ ſapiēter ſupauit. Stu/
pefacti em̄ q̄d reſponderēt, ptin⁹ aliud q̄ʒ in
xp̄m credere nō habuerūt. Unde vnus ex
eis ſic dixit. Hec puella in q̄ ſpūſſctūs loq̄t̄
ſic nos in āmiratōem ꝯſtituit. vt nō ſolū ꝯ
xp̄m quē p̄dicat nihil loq̄ poſſim⁹. ſʒ niſi ꝓ/
babiliores ratōnes de dijs q̄s vſq; huc co
luim⁹ dare poter̄. oēs ad xp̄m ꝯuertimur.
Ecce q̄ntā illuſtratōez ſapie de⁹ ei ꝯtulit. ꝑ
quā pateret etiā ſapiētiſſimos oratores cō
uicit. De tertio vicʒ de opm circūſpectione
ſilr ibidē legit̄. Cū rex grauiſſimis tormē/
tis ei minaret̄. Rn̄dit. q̄cunq; tormēta exco
gitare poteris mihi exhibere nō differas.
q2 corp⁹ ꝛ animā meā ꝛ oīa mea illi offerre
deſidero. q̄ ſe totū michi dedit. Ecce q̄ʒ cir/
cūſpecta hec virgo extitit q̄ ſe ad viciſſitudi
nē dn̄o obligauit. Et tm̄ de ei⁹ ꝯmēdatōne
iuxta themat̄ ꝟba dicta ſufficiant. Nūc er/
go ſermo ad nr̄aʒ edificatōʒ retorquēd⁹ ē.
Qui hāc ꝟginē voluerit honorare. ipaʒ ſtu
deāt imitari. Maxim⁹ em̄ honor eſt quem
ſctis exhibere poſſum⁹ vt ipos ꝓ viribꝫ no
ſtris imitari ſtudeam⁹. (A) Cupientes
ergo cum hac virgine meritis ſanctificari.
et cum ea in celo eternaliter glorificari. pri
mo ſtudeam⁹ habere loco virginitat̄ i cor
pore continentiā ꝛ ſobrietatem. ſecūdo in
anima ſapientiā ꝛ puritatem. tertio in ope/
ribus conſtantiā ꝛ continuitatem. Primo
dico habeam⁹ in corpore ꝯtinentiaʒ nichil
penitus admittentes quod ſinceritatem fi
dei per quā d̄o in baptiſmo copulati ſum⁹
corrūpat. ſed fideliter adherentes ei conti
neam⁹ nos ab oīb⁹ q̄ eandem adheſioneʒ
inter nos ꝛ deum violare poſſint. Auguſti
nus. Sicut corpus violatū corrumpit vir
ginitatē. ſic violatio fidei corrumpit mētis
integritatem. Et ſubdit. Uirginitas car/
nis corpus eſt intactum. et virginitas men
tis fides incorrupta. Quādiu ergo ſeruā/
mus deo fidei veritatem ipſi fideliter adhe
rentes. tamdiu mentis integritatem quaʒ
pro virginitate accepimus cuſtodimus.
Quod ſi eam violamus peccatis nos pro/
ſternentes per penitentiā ꝛ ſatiſfactionem
nos reparemus ꝛ in poſterum ſimilia ca/
ueamus. Et ſic nobis iterū eadem ꝯtinen
tia pro virginitate computat̄. ꝛ ſi non quā/
tum ad aureolam tamen quantū ad meri/
tum. Non em̄ ſolū abſtinentiā a carnis ille
cebra. ſed omniū delectabiliū carentiā con
tinentiā nominam⁹. Nūq; in ſpūali ſtudio
poteſt quis ꝓficere niſi carnalibꝫ delectati/
onibꝫ que ſine peccato mortali admitti nō
poſſunt ex integro renūciet penitus ꝓpter
deū. Jtez de religioſis dicit Job. xiiij. La
pides excauāt aque. Per lapides qui duri
ſunt ꝛ inſenſibiles religioſi debent intelli/
gi qui debent eſſe duri ꝛ firmi ad reſiſten/
dum omnibꝫ malis. ꝛ inſenſibiles ad om̄s
impugnatiōes carnaliū voluptatum. Sʒ
heu hos excauant aque conſolationū de/
lectabiliuʒ vl' carnaliū. Hij em̄ proch dolor
plus tam in veſtibus q̄ʒ in cibis ꝛ alijs vo
luptatibus delectātur q̄ʒ ſeculares. Et ido
etiam plus intus conſolationibꝫ diuinis
euacuantur. Ab his ergo carnalibus vo/
luptatibꝫ debem⁹ ꝯtinere ſi volum⁹ integri
tatem fidei ſeruare. (B) Nec ſolum ha/
benda eſt continentia in corpore ſed etiam
ſobrietas que in triplici exercitio cuſtodit̄.
Primo in neceſſarioꝝ moderata fruitione
vt ſola neceſſitate ꝯtenti nihil ſupfluitatis
penit⁹ admittam⁹. Om̄es em̄ res corꝑales
dn̄s creauit vt noſtre neceſſitati ſubueniāt
nō ſupfluitati ſuiāt. Unde quotiēs ſuper/
fluis vtimur, primos noſtros q̄ carent ne/
ceſſarijs ſpoliam⁹. Hinc Grego. Bti viri i
om̄e quod agunt ſtudioſiſſime vigilant ne
q̄d ab eis plus neceſſitatis ſue infirmitas
q̄ʒ ſibi debet exigat. ne ſub neceſſitatis pal/
lio viciū in eis voluptat̄ ſuccreſcat. Debet
ḡ a nobis queri in victu ꝛ veſtitu non ſup/
fluitas aut voluptas. ſed ſola neceſſitas.
Secundo ſobrietas cuſtodienda eſt in ex
teriorū ſenſuū gubernatione. ſemꝑ em̄ re/
frenandi ſunt ab illicit̄ ne hauriant illici/
ta que introrſum recepta noxia ſubmīſtrāt
Eccleſiaſtici. ix. Uirgineʒ ne conſpicias ne
forte ſcandalizeris in decore eius. Quia
quod nō licet concupiſci non licet intueri.

Bernꝰ. Habeat homo dei ſenſus ſuos nõ
duces ſed ſibi ſeruiẽtes. habeat familiã ſu/
am ſic ordinatã. vt cum dicat vni veni ꝛ ve
niat. et alio. vade ꝛ vadit. et ſeruo ſuo. fac h̄
et facit. Tertio ſobrietas cuſtodienda eſt i
morũ humili exhibitione. vt homines vi/
dentes conuerſationẽ noſtrã ꝓpter exterio
ris hominis decentiã edificent᷑. Ad h̄ hor
tatur nos ſaluator Mathei. v. Sic luceat
lux veſtra coram hominibꝫ vt videant ope
ra veſtra bona. ꝛc̄. Et apl'us. Prouidentes
bona nõ tm̄ coram deo ſed etiã coram om/
nibus hominibꝫ Eſt autẽ differentia inter
continentiã ꝛ ſobrietatem. quia continẽtia
conſiſtit in abſtinẽtia maloꝝ. Sobrietas
vero in moderata fruitione bonoꝝ. Chry/
ſoſtomꝰ. Mens ſobria paſſiones cohibet.
ſenſus gubernat. ſermones regit. totũ ho
minẽ ſub regula diſcipline componit. Se
cundo in anima habeamꝰ ſapientiã et pu/
ritatem. que duo ſumme neceſſaria ſũt ad
ſalutez. De ſapientia dicit Ambro. Sicut
mundus indiget ſplendore ſolis. ſic animꝰ
ſplendore indiget ſapiẽtie. Ideo primo ha
beamus ſapientiã nõ huius mũdi. que cõ/
tumelioſa eſt. nec carnis. que eſt impudica.
Sapientia em̄ huius mundi ſtulticia eſt
apud deũ. et que carnis eſt ſapientia inimi
ca eſt deo. Sed eam ſapientiã habeamus
de qua dicit Jacobꝰ in ſua canonica. Ja. j.
Que a domino deſurſum impetrat᷑. Que
ſm apl'um ꝑmo pudica eſt. ꝯtra impudici/
tiam carnis. Et eſt ſecũdo pacifica. contra
contumeliã mũdi. Per illã ꝫ ſapientiam q̄
deſurſum eſt om̄ia nobis ſapiunt que dei
ſunt. Inueniſti ſapientiaz ſi preterite vite
peccata defleas. p̄ſentia paruipendas. ſi fu
turã vitam toto deſiderio cõcupiſcas. Et
hoc eſt ſapere ſingula ꝓut ſunt. Hac ſapiẽ/
tia ſi anima illuſtrata fuerit. mala non ad/
mittit. bona facere nõ negligit. Mala aũt
nõ admittere ꝛ bona nõ negligere ſumma
ſapientia eſt. ꝛ ſumma felicitas huius vite.
Secũdo in anima noſtra habeamꝰ purita
tem. Ipa em̄ puritas cõſeq̄ns eſt ad ſapiẽ
tiam. In illam nanq̄ꝫ vt dicit᷑ Sapiẽtie. j.
nihil intrat coinquinatũ. Nullã em̄ penitꝰ
ſapientia impuritatẽ admittit. Hanc autẽ
puritatez ſi in nobis plantare cupimꝰ duo
ſunt neceſſaria. vicz vt peccatum ſumma di
ligentia caueamꝰ. et ſi aliquid in nobis ir/
repſerit cum penitentia ſtatim exhauriamꝰ

Deutro. xj. Cauete ne forte decipiatur cor
veſtrum ꝛ recedatis a domino deo veſtro
Et Thobie. iiij. Caue ne vnq̄ꝫ conſentias
peccato Et Job. xxxvj. Caue ne declies ad
iniquitatẽ. Quod ſi cauere cupimꝰ ſciẽduz
eſt ꝙ tres ſunt riui per quos om̄is iniqui
tas in ꝯſcientiã noſtrã tanq̄ꝫ in ſentinã na
uis confluit. ſcz cogitatiões. locutiones. et
operatiões. Et hij riui ſunt cum om̄i dili/
gentia obſtruendi. quod monemur facere
.iiij. Regum. iij. vbi dicitur. Cunctos fon/
tes aquaꝝ obturabitis. Si q̄d autem irre
pſerit ꝑ qualeſcũq̄ꝫ negligentias non ſinat᷑
introrſum vllatenus demorari. Leuiti. xvj
In hac die ab omnibꝫ peccatis vr̄is mun
dabimini. Glo. in hac die. ſ. qua peccamus
Ratio. quia peccator nec vniꝰ diei vel hore
certitudinẽ habet penitendi. licet deus ali
quando cõcedit ſibi longũ ſpaciũ tẽporis.
tm̄ de h̄ nullo modo certus eſt. Grego. Qui
penitenti veniã ſpopondit. diẽ craſtinuz ei
nõ ꝓmiſit. Hec autẽ duo tamdiu continue
mus quouſq̄ꝫ remiſſionẽ cõſequamur. vel
quouſq̄ꝫ teſtet᷑ nobis conſcientia nr̄a puri/
tatem. vel etiã quod certius eſt quouſq̄ꝫ ſpi
rituſſanctus nobis inſpirat remiſſionem
omniũ peccatoꝝ. Teſtimoniũ em̄ ꝯſciẽtie
dat quidẽ fiduciam. nullã tm̄ certitudinem
Juxta illud apl'i. j. Corinth. iiij. Nihil mi/
hi ꝯſcius ſum. ſed in h̄ nõ iuſtificatus ſum
Qui em̄ iudicat me deus eſt. q. d. licet con
ſcientia mihi teſtet᷑ remiſſionẽ peccatorum
nullã tm̄ ex h̄ ꝓmittit certitudinẽ. quia ſolꝰ
deus habet veraciter iudicare. Poteſt em̄
deꝰ videre pctã mea q̄ ego nõ video. Idcir
co ſpũſſctũs dat certitudinẽ q̄ ẽ ſpũs veri/
tat̄ꝫ ꝛ docet om̄ez ꝟitatẽ. Bernꝰ. Spũſſctũs
certiſſima ſigna impꝛimit ꝙ remiſſionẽ oim̄
pctoꝝ ꝯſecuti ſumꝰ. Tertio hẽamꝰ i ope cõ
ſtantiã ꝛ ꝯtinuitatẽ. Hec duo om̄ibꝫ opibꝫ
nr̄is dãt ꝟtutẽ efficaciã ꝛ valorẽ. qꝛ ſine his
oĩa ſũt nulliꝰ meriti ꝛc̄. ꝛ ꝟtutes quecunq̄ꝫ.
Vñ ſaluator Math. x. Qui pſeuerauerit
vſq̄ꝫ i fi. h̄ ſal. erit. Eſt aũt triplex ꝯſtãtia. ſcz
deuotõis. opatõis. ꝛ tribulatõnis. In q̄bꝫ
ꝟtꝰ ꝯſtãtie dinoſcit᷑ ꝛ i ſingul' tribꝫ iſtis mu
tat nomẽ. Nã ꝯſtãtiã vt ẽ deuotiõis vocãꝰ
ꝯfidentiã. ꝓut autẽ eſt opationis eſt mag/
nificentia quaſi magna faciens. Quando
ꝟo eſt tribulatõis tunc deuoti hoĩes mag/
nã fiduciã ad deũ hñtes audẽt mag̃ petere
ꝛ petita fiducial'r ſine heſitatione ſperare.

Et merito. q2 dicit Bern̄. Quantū pedē fi/
ducie i deū ponim⁹. tantū a deo accipimus
Mag em̄ fides mag̃ merek. Magna autē
ſancti ꝛ deuoti audent. q2 magni ſūt. et ſic
q̄ audēt obtinēt. Scd̄a ꝯſtātia ē opatiōis
ꝑ quā audacter audem⁹ aggredi difficilia.
ardua ꝛ laborioſa opa exercere. De hac cō/
ſtātia dr̄ Prouerbioꝝ. Cogitatio robuſti
ſemꝑ eſt in abundantia. ꝛ piger ſꝑ i egeſta/
te eſt. Man⁹ em̄ fortiū diuitias parāt ſemꝑ
Tūc ḡ ꝯſtantiā opatiōis ꝯſeq̄mur ſi in dei
opib⁹ aſſuefacti grauia ꝛ laborioſa aggredi
nō ꝑtimeſcim⁹. Hinc eſt q̄d dr̄ Job. xxxix.
In arduis ponet nidū ſuū. i. nidū ꝯuerſa/
tiōis in arduis opatiōib⁹. Opemur ergo ꝛ
nos ardua ꝛ difficilia imitantes dn̄m nr̄m
ihm. cuius opa etiā valde difficilia fuerūt.
Tertia ꝯſtantia ꝯſiſtit in imꝑterrita ſuffe/
rentia tribulationū. Patienter ꝓo ꝛ liben/
ter atq3 intrepide ſufferam⁹ qualeſcūq3 tri/
bulationes. ſiue ſint paſſiones innate. q̄s
ex corruptione nature ſufferim⁹. ꝑ q̄s tāq3
ꝑ machinas demones nos impugnāt. ſiue
ſint paſſiones illate. ſiue affectate. i. ſiue dn̄s
nos miſericorditer affligat. ſiue ꝑ nosipos
nos affligim⁹. In q̄b⁹ omīb⁹ ſi deo placere
cupim⁹ dēm⁹ eſſe imꝑterriti. Scd̄o habea/
mus nō ſolū in opē ꝯſtantiā ſ3 etiā ꝯtinui/
tatē. vt ſic̄ ꝑ ꝯſtantiā3 facim⁹ opa fortia. ſic
faciam⁹ ꝑ ꝯtinuitatē m̄lta. Eccs. ix. Quod
cūq3 facere p̄t man⁹ tua inſtāter opare. q̄a
nec opus nec rō nec ſapia nec ſcia erūt apd̄
inferos q̄ tu ꝓperas. Et īfra Eccs. xi. Ma/
ne ſemia ſemen tuū. ꝛ veſꝑe nō ceſſet man⁹
tua ꝛc̄. Bern̄. Seruū dei nec dies neq3 ho
ra inueniat ocioſū ſ3 ſꝑ vel i exercitijs labore
vel ꝓficiēdi ſtudio vel i experiēda dulcedie
vel fruēdi gaudio. Ad q̄d exercitiū nos ꝑ/
ducat q̄ viuit et regnat.

Subſermo ꝑtinēs ad antecedentē ma
teriā de inuentiōe ſancte crucis. ꝛ potē pre
dicari in feſto exaltationis.

Sermo. LI

Exaltaui lignū hu
e
mile. Ezech. xvij. Ubi nota pl'es
ſūt cauſe q̄b⁹ venerandū cruc3 li/
gnū dr̄ exaltatū. Primo dr̄ exaltatū ꝓpē cō
tactū mēbroꝝ xp̄i ꝛ ſanguis ei⁹ aſperſionē.
Et h̄ eſt q̄d canit eccl'a. Arbor decora ꝛ ful
gida. ornata reg3 purpura. Et in legenda
ſancti Andree legit̄ eū dixiſſe. Salue crux
q̄ in corꝑe xp̄i dedicata es. ꝛ ex mēbris eius
tāq3 margaritis ornata. Et iterum. O bona
crux q̄ pulcritudinē et decorē ex mēbr3 xp̄i
accepiſti ꝛc̄. Scd̄o exaltata eſt fidelium ve
neratōe. q̄ em̄ ꝑus fuit ignominioſa. nūc fi
deliū3 veneratōe facta eſt gl'ioſa. q̄ ꝑus fuit
dedecoris ꝛ horror3. nūc ē honor3 ꝛ deco/
ris. Un̄ ꝑus pendētes in ligno erāt male/
dicti. nūc aūt imitātes xp̄m dicūt̄ bn̄dicti.
Sic dixit btūs Andreas. Añq3 dn̄s aſcē/
deret ad te. timorē terrenū habuiſti. nūt āt
amorē celeſtē obtines ꝛ ꝓ voto ſuſciperis.
Tertio exaltata eſt in miracl'oꝝ opatōe. ſic̄
legit̄ apte tam in cruc3 inuentōne q̄3 etiā in
eius exaltatōe. Et q̄ntū ad h̄ ex ꝑte crucis
venerāde ꝟificari poterit illud ps. Exalta/
bor in gētib⁹ ꝛ exaltabor in terra. ꝛc̄. Quar
to exaltata eſt in hoſtiū corꝑaliū ꝛ ſpūaliū
fugatiōe. Chryſ. Crucē dyabol⁹ vt enſem
timet in quo quaſi letale vuln⁹ ſuſcepit. ꝛc̄.
Audiuiſtis ſupra de triplici cruce. Audiui
ſtis de cruce latronis mali et boni. Reſtat
dicere hodie de cruce xp̄i in q̄ ſecū pendēt
ꝑfecti. Dicit nāq3 Greg. Quāto ꝑfectiores
ſūt hoies tāto inueniūt q̄d duri⁹ portāt Et
cauſa ē. q2 parua paſſio ꝑfectos nō mouet.
vt ḡ eoꝝ paſſio mordeat neceſſe ē vt in ꝓfi/
ciētib⁹ ꝓficiat. ꝛ i magnis etiā hoīb⁹ paſſio
fiat magna. Un̄ Ezech. j. dr̄ i figura. Cum
eleuabāt̄ aīalia eleuabāt̄ ꝑiter ꝛ rote. Quid
ꝑ aīalia niſi electi. q̄d ꝑ rotas niſi tribulatō
Quāto ḡ ampli⁹ electi eleuant̄ ad ꝑfectiōe3
vite. tāto ꝛ rote. i. tribulatōes ſequūt̄ hoīes
q̄ntūcūq3 ꝑfecerit. A Spūalis ergo
crux iſta figurata per crucem chriſti in qua
pendent electi. ex quatuor etiā conſtat cor/
nibus ad modū crucis chriſti. Pars infe/
rior ꝯſtat ex omniū terrenoꝝ elongatione.
Pars ſiniſtra ex diuerſaꝝ tribulatōnū per
peſſione. Pars dextera in difficiliū et ar/
duoꝝ operatione. Et ſuperior pars in ce/
leſtium contemplatione. Primo dico q̄ in
ferior pars hui⁹ crucis ꝯſtat ex terrenoru3
elongatōe. vt vic3 tam opis effectū q̄3 ꝛ ani
mū maxime a terrenis occupationib⁹ ele/
uemus. Qui em̄ cruci affigit̄ ambob⁹ pedi
bus (ꝑ quos affectū et effectum accipim⁹)
a terra longius ſiue altius eleuatur. Sic
neceſſe eſt qui cū xp̄o crucifigi deſiderant
nihil ꝺ terrenis affectu ꝛ effectu ꝯtigāt. Et
h̄ eſt q̄d dr̄ Iſa. lj. Eleuare eleuare irl'm. i.

fidelis aīa Bis dr̄ eleuare ꝓpter affectū ⁊ ef/
fectū. Sic dr̄ Iere. xv. Si ſepaueris p̄cio
ſum a vili q̄ſi os meū eris. Quid p̄ p̄cioſuꝫ
niſi aīa. q̄d p̄ vile niſi queqꝫ terrena accipi/
mus. De q̄ Aug⁹. Nihil vili⁹ terra dr̄. eo ꝙ
tam vilitate q̄ꝫ ſitate inferioꝛ eſt oīb⁹ elemē
tis. ⁊ ideo affectū ⁊ effectū a terra eleuem⁹. ⁊
nihil occupatōis ⁊ ꝯſolatōis niſi q̄ntū req̄
rit neceſſitas vel obediētie iuſſerit auctori/
tas habeam⁹. Et erim⁹ q̄ſi os dei. ſcꝫ vt ita
familiariꝫ nob̄ fiat freq̄nter nos viſitās ſic̄
nos ſum⁹ familiares oꝛi nr̄o. Q̄ſi aliq̄ mō
ex neceſſitate nr̄a aut p̄cipientꝫ auctoritate ī
terrenis ꝟſari oportet. H̄ tn̄ ita agēdū eſt vt
ſp̄ intētio nr̄a in deum oꝛdinet̄. vt vicꝫ illa
nō ꝓpter lucrū nec ꝓpter delectatōeꝫ ſꝫ pu/
re ꝓpter deū faciam⁹. Sic em̄ dicit Greg⁹.
Ea q̄ nob̄ neceſſaria ſunt ſic nob̄ ſuiant ex
teri⁹. q̄ten⁹ a ſupne delectatōis ſtudio aīaꝫ
noſtrā nō inflectāt nec luctum nob̄ interne
p̄egrinatōis tpent. H̄ tamdiu agētes q̄uſqꝫ
adiuti p̄ grām oīa veniāt in ꝯtēptū. Et no
ta in hac terrenoꝝ alienatōe vel abſtracti/
one duplex paſſio nos cruciat. Una ī p̄nci
pio. alia in fine. Paſſio p̄ncipij ē conat⁹ ab/
ſtrahēdi. q̄ vtrqꝫ cruciat aīaleꝫ hoīeꝫ cum a
ꝯſuetꝫ p̄cipit̄ abſtinere. Scd̄a paſſio nos
crucias tunc nos afficit cū conatu hoīs et
auxilio gr̄e adiuuātꝫ ita veniūt oīa ī ꝯtem/
ptū. vt nihil delectet hoīeꝫ niſi de⁹ ſꝫ oīa
mūdi ſint penalia. Et ſic̄ in p̄ncipio crucia/
bat hoīeꝫ alienatō. ſic tūc cruciat ad eadē ī
cliatio. In h̄ cruciatu ſtetit apl̄s q̄ dic̄ Gal.
vi. Mihi mūdus crucifix⁹ eſt ⁊c̄. q. d. q̄ mū
dus hꝫ p̄ delicijs ego habeo pro ſupplicijs
Scd̄m cornu ſcꝫ dextꝝ ꝯſiſtit in difficiliū
⁊ arduoꝝ opatiōe. vt ſp̄ exercitem⁹ nos in
his q̄ nobis maxīe ſunt ꝯria difficilia ⁊ pe/
nalia. Talib⁹ em̄ laborioſis ⁊ duris opib⁹
exhauriam⁹ ſanguinē nr̄m ⁊ offeram⁹ ip̄m
deo. ſicut ip̄e p̄ nob̄ ſanguinē ſuum fudit.
De talib⁹ dr̄. iij. Re. iij. Effundunt ſangui/
nem belli in pace. Sanguinē em̄ belli fun
dere eſt p̄ ſanguinē p̄ſecutoꝝ martiriū ſu/
ſtinere. Sanguinē āt belli in pace effundē
ē corꝑali afflictōe ſanguinē attenuare. Dic
Bern̄. Uere martirij gen⁹ eſt in quotidia/
na corꝑis afflictōe. illa nimirū q̄ cedūt̄ mē/
bꝛa ferro. meroꝛe. horroꝛe quidem intus
ſed diuturnitate moleſtius. Sic em̄ infir/
mis et puſillis coꝛde neceſſe eſt. vt q̄ ſemel
pene non ſufficiant. mitioꝛi et diuturnioꝛi

martirio ſanguinē fundant. De his duris
et aſperis laboꝛibus monuit domin⁹ Lu
ce. xiij. Contendite intrare p̄ anguſtā poꝛ/
tam. Ualde em̄ anguſta eſt via illa ⁊ foꝛtiſ/
ſima indiget ꝯtentione. Tertiū coꝛnu cru
cis. ſcꝫ ſiniſtꝝ cōſiſtit in aduerſoꝝ perpeſſi
one. q̄m̄ cū quis configi voluerit cum xp̄o
in cruce ſtatim aderunt aduerſa Iuxta illō
Eccl̄i. ij. Accedens ad ſuitutē dei ſta ī timo
re. ⁊ ad temptatōem p̄para animam tuā.
Quis em̄ vnq̄ꝫ affixus cruci requiē habu/
it. ij. Thymo. iij. Omnes q̄ pie volūt viue/
re in xp̄o p̄ſecutionē patient̄. Sed ſi cōpa/
timur ⁊ ꝯregnabim⁹. eodem apl̄o atteſtan/
te. Q̄ſi diceret q̄s. Libenter me cruci xp̄i
affigerem. ſed nō eſt q̄ me crucier. Ad queꝫ
ego. Ne timeas nec ſoliciteris. Fidelis em̄
deus qui ſi quē volūtarium inuenit nō ſi/
ne temptatione p̄mittit. ſed prouidebit ſibi
de victima holocauſti. Armabit em̄ deus
ꝯtra te omnē creaturā. quia celū et terra et
oīa que in eis ſunt cōmouebunt̄ aduer/
ſum te. ymo q̄d mirabilius eſt teip̄m cōtra
teipſum. Iuxta illud Luce. xix. Uenient
dies in te ⁊ circumdabūt te inimici tui vn/
diqꝫ et coanguſtabunt te. ⁊c̄. Q̄ſi benign⁹
deus voluerit hanc crucem clementius ex
ercere in te. perfice tu et age per temetip̄m
acrioꝛibus verberib⁹ vigilijs ⁊ diſciplinis
ac caſtigationibus temetipſum crucifige.
Dignum quippe eſt vt qui cōfigit ſe chꝛiſto
duris ſuis vulnerib⁹ ſe confoꝛmet. Sunt
autē tria quib⁹ nos configimur Ieſu chꝛi/
ſto. ſcꝫ per rerū ſubtractionē in tenuiſſima
paupertate. vel per coꝛpoꝛalem afflictionē
in duriſſima infirmitate. vel per ſpiritua/
lem tribulationē coꝛdis et anime in p̄fun/
diſſima anxietate. In his em̄ tribus ver/
ſantur omnes religioſoꝝ paſſiones. quia
non habemus aliud in quibus affligatur
homo niſi res coꝛpus et anima. Et ſic om/
nino oīs tribulatio in his tribus eſt in/
cluſa. In quibus ſi ſalubꝛiter pati volu/
mus ꝯfoꝛmem⁹ nos domino nr̄o ih̄u xp̄o.
Qui paſſus eſt innocenter ſilenter ⁊ aman
ter. Primo innocenter. De ſua innocentia
Pilatus qui eū iudicauit teſtimoniū per/
hibuit dicens. Ego nullam cauſam in eo
inuenio. j. Pe. ij. Peccatū non fecit nec in/
uēt⁹ eſt dolus in oꝛe ei⁹. Scd̄o ſilēter. Unī
ꝓpha Iſaias. liij. Tanq̄ꝫ ouis ad occiſionē
ductus eſt. ⁊ nō aperuit os ſuū. Et iterum.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De exaltatione ſancte crucis

Quaſi agn⁹ corā tondente ſe obmuteſcet.
Tertio amāter. reuera qꝛ etiam in duriſſi/
mis ſuis paſſionibꝫ nō ſe vindicauit nec ꝟ/
bum vnicū querele emiſit. ſꝫ ꝑ crucifixori/
bus ſuis deū prēm exorauit dicēs. Pater
ignoſce illis ꝛc. Ibi dicūt ꝙ ex ꝟtute chari
tatis illi⁹ orōis multi ad deū de crucifixori
bus ſunt cōuerſi. Qui ǧ cū dn̄o ſe cupiunt
crucifigere ſe debent oī poſſibilitate domi
no ſua crucifixione ꝯformare. ſcꝫ vt paſſio/
nes ſuas ſufferāt innocēter ſilenter ꝛ amā
ter. Primo innocenter. j. Pe. ij. Hec eſt em̄
gr̄a ſi ꝓpter dei ꝯſcientiā ſuſtinet quis tri/
ſticias patiens iniuſte. Et ſubdit. Que eſt
ei gr̄a ſi peccātes ꝛ colaphiſati ſuffertꝭ. q. d.
nulla. In ħ em̄ vocati eſtis qꝛ ꝛ xp̄s paſſus
eſt ꝑ nobis. vobis relinquēs exemplum vt
ſequamini veſtigia eius. ſcꝫ innocenter pa
tiendo ſicut ꝛ ipſe. Secūdo ſilenter. vt ꝗc/
quid nobis de opprobrijs. cōtumelijs. hu/
miliatiōibꝫ. de penis vel de quibuſlibꝫ ma/
lis irrogatum fuerit tacita ꝯſcia amplecta/
mur. niſi ſcandala tollendo breuiter dicere
velim⁹. Non ſum mihi de tali malo ꝯſcius
Sic em̄ de ſanctis martiribꝫ canitur. Ce/
dunt gladijs more bidentiū. i. ouium. non
murmur reſonat. nō querimonia. ſed cor/
de tacito bene ꝯſcia mens ꝯſeruat patienti
am. Tertio amanter ſufferam⁹ ſicut xp̄us.
de quo. j. Pe. ij. Qui cum malediceret non
maledicebat. cum pateret non cōminabat.
Sic ꝛ nos ꝯtra maledictores nr̄os odiuꝫ
nō feram⁹. ſed diligam⁹ eos vt ꝓmotores
nr̄os ꝛ bn̄factores. ꝯſiderantes ħ ꝙ nobis
coronas fabricant ad ſaluteꝫ. Sic legitur
de ſancto Dauid. ij. Regum. xvj. Cum ſe/
mei fugientē Dauid malediceret mittens
ꝯtra eū lapides. dicens eū virū ſanguinū.
virum belial. dixit Abiſai filius Saruie.
Quare maledicit cais ħ moritur⁹ dn̄o meo
regi. Vadam ego ꝛ amputabo caput eius.
Et ait rex Dauid. Quid mihi ꝛ vobis filij
Saruie. dimittite eum vt maledicat mihi
iuxta preceptū domini ſi forte reſpiciat do
minus afflictionē meā. ꝛ reddat michi bo/
num ꝑ maledictione hac. Qui ergo volue/
rit cum domino crucifigi debet ei per queꝫ
ſibi opprobrij. contumelie. maledicti. aut cu
iuſlibet iniurie aliq̄d irrogatum fuerit in/
iuriā caritatiue dimittere. et eum amicabi/
liter amplecti dicēdo ſibi. Benedictus tu
a domino qui offers mihi miſericordiaꝫ ꝛ
grām domini mei ihu chriſti. Quod in for
ma dominice paſſionis apertiſſime edoce/
mur. qui expanſis manibꝫ voluit crucifigi
vt ſi quiſpiaꝫ de ſuis crucifixoribus vellet
grām. ſtatim amplexans eum reciperet di/
lectū. vt glorificetur ab eo cū eū fuerit am
plexatus. Eleuabit certe domin⁹ ſignuꝫ in
nationibus procul. amplexabit ꝛ non erit
qui eruat. Tunc dilectus poterit dicere ad
Chriſtum illud Canticoꝝ. iij. Tenui eum.
nec dimittam donec introducat me in eter
na tabernacula. Ad que introducat nos
dominus noſter Jeſus chriſtus. qui ſine
fine viuit et regnat. per omnia ſecula ſecu/
lorum. Amen.

Finiunt ſermones
magiſtri Nicolai Blony decretoruꝫ
doctoris Capellani epiſcopi Poſ/
nonienſis. de tempe et ſanctꝭ. Con/
ſcripti ab codeꝫ Anno domini. M.
cccc. xxxviij. vt videtur capi ex ſermo
ne. xiiij. circa medium membri ꝑmi
eiuſdem ſermonis. Impreſſi Argen
tine Anno domini. M. cccc. xcv.

Societ' Jesu Paderbornæ
Ex donatione Dn̄i D. Sebastiani Sigulten. a° 1598.